TAJUPLNÝ OSTROV

Jules Verne

Digitalizace a obrázky:

Lotr Thyronx

Thyronx@seznam.cz

KAPITOLA I

SMRŠŤ ROKU 1865 — VÝKŘIK VE VZDUCHU — BALÓN NESENÝ SMRŠTÍ — ROZTRŽENÝ OBAL — V DOHLEDU JEN MOŘE — PĚT CESTUJÍCÍCH — CO SE DĚJE V KOŠI — ZEMĚ NA OBZORU

„Stoupáme?“

„Ne! Naopak! Klesáme!“

„Je to ještě horší, pane Smithi! Padáme!“

„Proboha! Vyhoďte přítěž!“

„Poslední pytel je už vyprázdněn!“

„Co balón? Stoupá?“

„Ne!“

„Slyším něco jako hukot vln!“

„Pod košem je moře!“

„Nemůže být hlouběji než sto padesát metrů!“ Tu prořízl vzduch mocný hlas:

„Ven se vším, co nás zatěžuje…! Se vším…!“

Tato slova zazněla vzduchem nad rozlehlou vodní plání Tichého oceánu 23. března 1865 ve čtyři hodiny odpoledne.

Nikdo jistě nezapomněl na strašlivý cyklon severozápadního směru, který se rozpoutal onoho roku v době jarní rovnodennosti. Tlakoměr při něm klesl na sedm set deset milimetrů. Byla to smršť trvající bez přerušení od 18. do 26. března. Škody, jež způsobila, byly stejně obrovské v Americe jako v Evropě a v Asii. Táhla se v pásmu dlouhém tři tisíce čtyři sta kilometrů, nakloněném ostře k rovníku, od třicáté páté rovnoběžky severní šířky ke čtyřicáté rovnoběžce jižní šířky. Rozbořená města,

pokácené lesy, pobřeží zničená celými horami vod, lodi vržené na bok, území zpustošená smrští, která zničila vše, co jí stálo v cestě, tisíce osob zabitých na souši i na moři: to vše byla svědectví, jež smršť za sebou zanechávala. Ve svém běsnění předčila i strašnou smršť na Havaně z 25. října 1810 a smršť na Guadeloupu z 26. července 1825. A v okamžiku, kdy se tolik katastrof odehrávalo na zemi i na moři, rozvíjelo se neméně vzrušující drama ve vzbouřeném vzduchu. Prostorem letěl balón unášený jako kulička na vrcholu smrště, stržený krouživým pohybem vzdušného sloupu. Pohyboval se rychlostí sto šedesát kilometrů za hodinu a otáčel se přitom kolem své osy, jako by byl zachvácen nějakým vzdušným maelströmem.

Pod spodním výběžkem balónu se zmítal koš s pěti cestujícími. Byl téměř neviditelný v husté mlze smíšené s vodní tříští a sahající až k hladině oceánu. Odkud pocházel tento balón, bědná hříčka strašné bouře? V kterém koutě světa se vznesl? Za této bouře nemohl jistě vzlétnout. Ale smršť už trvala pět dní a její první příznaky se projevily už 18. března. Dalo se tedy předpokládat, že balón pochází zdaleka, protože nemohl přece uletět tři tisíce sedm set kilometrů za čtyřiadvacet hodin.

Cestující neměli rozhodně žádnou možnost odhadovat cestu vykonanou od vzletu, protože jim chyběl orientační bod. Možná že prožívali zajímavý úkaz: byli neseni uprostřed bouře a nevnímali ji. Letěli a točili se kolem své osy, aniž si uvědomovali otáčení i pohyb ve vodorovném směru. Jejich zrak nemohl přece proniknout hustou mlhou, která se shlukla pod košem. Kolem nich bylo vše ve tmách. Temná byla i mračna, takže nemohli rozeznat den a noc. Žádný světelný odlesk, žádný zvuk z obydlené země, žádný hukot oceánu nemohl proniknout až do temné nesmírnosti kolem nich, zvlášť když letěli ve velké výši. Jen jejich prudké klesání jim mohlo připomenout nebezpečí číhající na ně ve vlnách.

A tak balón zbavený všeho těžkého, střeliva, zbraní a potravin, vystoupil v ovzduší do výše tisíc čtyři sta metrů. Když cestující zjistili, že pod košem je moře, uvědomili si bezpečnost větší výšky a neváhali vyhodit přes okraj koše i nejužitečnější věci. Nechtěli ztratit ani trochu plynu, této duše balónu, která je udržovala nad propastí.

Noc uplynula v úzkosti, jež by byla pro méně energické povahy smrtelná. Pak se rozbřeskl den a smršť jako by se začala uklidňovat. Od rána toho dne, 24. března, se

příznaky utišení množily. Po ránu stoupaly od obzoru vzhůru po nebi kupovité mraky. V několika hodinách se smršť zlomila a poklesla. Vítr přešel od uragánu k vichřici; znamenalo to, že rychlost vzduchu se snížila na polovinu. Vanul však stále ještě vichr, kterému námořníci říkají „vítr na úplné stažení plachet“, a uklidnění rozbouřeného moře nebylo ještě nijak patrné.

K jedenácté hodině se horní část ovzduší značně vyjasnila. Vzduch vyzařoval onu vlhkou průzračnost, kterou lze vidět i vycítit po přeletu velkých meteorů. Nezdálo se, že bouře na západě zmizela. Spíš zanikla sama v sobě, jak se to někdy stává s tajfuny v Indickém oceánu. Avšak v této chvíli se opět projevilo neustálé pomalé klesání balónu do spodní části ovzduší. Dokonce se zdálo, že obal zvolna splaskává, protahuje se a přechází od kulovitého tvaru k vejčitému. K polednímu se balón vznášel jen šest set metrů nad mořem. Byl to balón s objemem tisíc sedm set krychlových metrů. Díky tomuto objemu se mohl udržet ve vzduchu dlouhou dobu ve značné výši i ve vodorovném pohybu.

V tom okamžiku vyhodili cestující poslední předměty, které koš ještě zatěžovaly, od dosud chráněných potravin až po drobný obsah kapes. Jeden z nich se pak vyšplhal až ke

kruhu, k němuž byla upevněna lana obalu, a snažil se lépe utěsnit dolní otvor balónu. Teď už bylo zřejmé, že cestující balón výš nedostanou, protože měli nedostatek plynu. Byli tedy ztraceni!

Pod nimi se neobjevovala žádná pevnina ani žádný ostrov. Vodní plocha nebyla nikde přerušena ani kouskem země, ani kouskem pevné opory, o niž by se mohla jejich kotva zachytit. Pod nimi bylo jen nesmírné moře, jehož vlny na sebe dosud narážely se zběsilou divokostí.

Byl zde oceán bez viditelných hranic i pro ně, kteří se na něj dívali z výšky a obsáhli tak zrakem okruh o průměru sedmdesáti pěti kilometrů. Byla tu vodní pláň nemilosrdně bičovaná vichrem, jevící se jim jako závodiště divokých vln, ozdobených bílými hřebeny pěny. V dohledu žádná země, žádná loď. Museli však stůj co stůj zastavit klesání, aby balón nespadl do vln. Tomuto naléhavému úkolu se věnovali všichni cestující. Ale přes jejich úsilí balón stále klesal, unášen přitom vichrem od severovýchodu k jihozápadu. Nešťastníci byli v hrozném postavení. Nebyli už zřejmě pány balónu. Jejich snahy byly zbytečné. Obal balónu stále více splaskával. Plyn unikal, aniž tomu mohl

někdo zabránit. Klesání se viditelně zrychlovalo.

Bylo zhola nemožné zamezit ztrátu plynu unikajícího nějakou trhlinou v obalu. Kdyby cestující vyhodili z koševšechny předměty, mohli by balón na několik hodin ještě zachránit. Ale nevyhnutelná katastrofa by tím byla jen oddálena. Neobjeví-li se před příchodem noci nějaká země, zmizí balón i s košem a s cestujícími nenávratně v hlubinách. Proto udělali cestující v balóně jedinou věc, která jim ještě zbývala. Byli to zřejmě odvážní lidé a dovedli se dívat smrti v tvář. Nikomu z nich neuniklo ze rtů slůvko nářku. Rozhodli se bojovat až do poslední vteřiny, aby oddálili konečnou zkázu. Koš byl jen z vrbového proutí a nebyl tedy schopen plavby. Padne-li na vodu, nebudou mít žádnou možnostudržet jej na hladině.

Ve dvě hodiny byl balón sto dvacet metrů nad vlnami.

V té chvíli se ozval hlas muže, jehož srdce nemohlo být nikdy zasaženo strachem. Tomuto hlasu odpověděly druhé, neméně energické hlasy.

„Vše vyhozeno?“

„Ne! Je tu ještě deset tisíc zlatých franků!“

Těžký vak sletěl okamžitě do moře.

„Stoupáme?“

„Trochu. Ale brzy začneme zas klesat.“

„Co je možno ještě vyhodit?“'

„Nic.“

„A přece…! Koš!“

„Vyšplhejme se do provazů — a do moře s košem!“

To byla skutečně jediná a poslední možnost, jak balónu ulehčit. Provazy držící koš u kruhu byly přeťaty a balón se rychle vyhoupl do výše šesti set metrů. Pět cestujících viselo v lanech nad kruhem. Drželi se sítě obalu a hleděli do hlubiny.

Je známo, jak citlivá je rovnováha balónu. Stačí odhodit nejlehčí předmět a balón se ihned vznese vzhůru. Ve vzduchu plující balón se chová jako matematicky přesné váhy. Každý tedy pochopí, že je-li balón zbaven značné přítěže, je jeho vzlet okamžitý a prudký. Tak tomu bylo i v tomto případě.

Sotva se však ve výši trochu uklidnil, počal balón opět klesat. Plyn unikal trhlinou, kterou nemohl nikdo ucpat. Cestující udělali vše, co bylo v jejich silách. Teď už je nemohl zachránit žádný lidský prostředek. Teď už mohla zasáhnout jen náhoda.

Ve čtyři hodiny odpoledne byl balón zase sotva sto padesát metrů nad vodou. Vtom se ozvalo zvučné zaštěkání. S cestujícími byl i pes, kterého jeho pán přidržoval v síti obalu.

„Top něco zahlédl!“ zvolal jeden z cestujících. Hned nato se ozval silný výkřik:

„Země! Země!“

Balón, neustále hnaný větrem k jihozápadu, urazil od rána velkou vzdálenost, jistě několik set kilometrů. A teď se skutečně ve směru letu objevila pevná země, značně vystupující z moře. Byla však vzdálena dobrých padesát kilometrů po větru. Mohli se tam dostat za pouhou hodinu,

ovšem s podmínkou, že balón nevybočí ze směru. Hodina! Neunikne zatím z balónu všechen zbývající plyn? To byla strašná otázka. Cestující viděli zřetelně tento pevný bod, jehož museli stůj co stůj dosáhnout. Nevěděli, je-li to pevnina nebo ostrov, nevěděli ani, ke kterému dílu světa je vichr unáší. Ale této země, ať už je obývaná, nebo není, musí být dosaženo!

Nyní však už bylo zřejmé, že se balón ve vzduchu neudrží. Už se dotýkal hladiny moře. Hřebeny vln už několikrát zasáhly spodek sítě a zatížily ji vodou. Balón se zdvihal z vln jen napolo jako postřelený pták. Po půlhodině byla země už jen dva kilometry daleko, ale splasklý, zničený a v záhyby svraštělý balón měl už jenom v horní části trochu plynu. Cestující zavěšení v síti jej příliš zatěžovali, a tak byli brzy napůl ponořeni ve vodě a bičováni zuřivými vlnami. Obal balónu se však větrem promáčkl v jakousi kapsu a byl tak hnán jako plachetní loď větrem. Snad aspoň dosáhne pobřeží!

Už byl od břehu vzdálen jen asi tři sta metrů, když se ozvaly

hrozné výkřiky ze čtyř hrudí zároveň. Balón, který se zdánlivě už nemohl zdvihnout, učinil náhle po prudkém nárazu moře nečekaný skok. Jako kdyby se rázem zbavil nové části přítěže, vyhoupl se do výše čtyř set metrů, tam byl zachycen větrem, ale místo k pobřeží byl hnán opačným směrem. Po dvou minutách se konečně otočil a spadl na písčité pobřeží mimo dosah vln.

Cestující, pomáhajíce jeden druhému, vyprostili se ze sítě. Balón zbavený přítěže byl znovu uchvácen větrem a jako pták, který se vzpamatoval že svého zranění, zmizel v prostoru. V koši bylo pět cestujících a pes. Na pobřeží však zůstali jen čtyři. Chybějící osoba byla zřejmě sražena ze sítě vlnou a byla asi příčinou posledního vzletu balónu několik minut před jeho dopadem na zem.

Sotva se čtyři trosečníci — a toto jméno jim můžeme dát — postavili na nohy, všichni s myšlenkou na chybějícího zvolali:

„Jistě se pokouší doplavat k břehu. Zachraňme ho! Zachraňme ho!“

KAPITOLA II

PŘÍHODA Z VÁLKY SEVERU PROTI JIHU — INŽENÝR CYRUS SMITH — GEDEON SPILETT — ČERNOCH NAB — NÁMOŘNÍK PENCROFF — MLADÝ HARBERT — NEČEKANÝ NÁVRH — SCHŮZKA V DESET HODIN VEČER — ODLET V BOUŘI

Trosečníci vržení bouří na toto pobřeží nebyli ani vzduchoplavci z povolání, ani milovníci vzdušných výprav. Byli to mváleční zajatci, kterým jejich odvaha umožnila útěk za velmi podivných okolností.

Stokrát jim hrozila smrt. Stokrát je mohl rozervaný balón svrhnout do propasti. Osud jim však připravil jiný úděl, a tak 24. března, po útěku z Richmondu, obleženého vojsky generála hlavní pevnosti separatistů§ ve strašné válce Severu proti Jihu. Jejich vzdušná plavba trvala pět dní.

Za jak podivných okolností probíhal útěk zajatců, útěk, který skončil známou už katastrofou?

Toho roku, v únoru 1865, za jednoho z útoků, jimiž se generál Grant bezvýsledně pokoušel dobýt Richmondu, upadlo několik jeho důstojníků do rukou nepřítele. Zajatci byli uvězněni v městě. Nejvýznamnějším z nich byl major severoamerické armády Cyrus Smith.

Cyrus Smith, inženýr a významný vědec, pocházel z Massachusettsu. Vláda Unie mu svěřila za války správu železnic, jejichž strategický význam byl nesmírný. Cyrus Smith byl pravý Severoameričan, hubený a kostnatý. Bylo mu asi pětačtyřicet let. Řídké vlasy už měl prošedivělé, stejně jako hustou malou bradku. Měl krásnou „numismatickou“ hlavu, jako stvořenou pro zobrazení na mincích, žhnoucí oči, vážná ústa a tvář učence z válečné školy. Byl z oněch inženýrů, kteří začali od kladiva a krumpáče, podobně jako generálové, kteří začínali jako prostí vojáci. S vynalézavou myslí se u něho pojila i obratnost rukou. Jeho svalstvo projevovalo znaky neobyčejné pružnosti. Jako opravdový muž činu a zároveň muž ducha jednal neustále pod vlivem prudké životnosti a vždy s vytrvalostí, která odstraňuje všechny překážky. Byl velmi vzdělaný, praktický a úžasně činorodý. Za všech okolností se dokonale ovládal a splňoval v nejvyšší míře tři

podmínky, které určují lidskou energii: byl duševně i tělesně čilý, neoblomný a měl silnou vůli. Jeho heslem mohlo být heslo Viléma Oranžského:

„K svému podnikání nepotřebuji naději a k vytrvalosti nepotřebuji úspěch.“

Cyrus Smith byl prostě zosobněním odvahy. Zúčastnil se všech bitev za války Severu proti Jihu. Začal jako dobrovolník z Illinoisu pod generálem Grantem, bojoval u Paducahu, u Belmontu, u Pittsburgu-Landingu, zúčastnil se obléhání Corinthu, tažení k Port Gibsonu, na Černou řeku, k Chattanogu, k Wildernessu a k Potomaku, všude jako statečný voják hodný svého generála, který říkal: „Nikdy nepočítám své mrtvé.“ A Cyrus Smith mohl být stokrát mezi těmi, které strašný Grant nikdy nepočítal. Ale ve všech bitvách, kterým se nikdy nevyhýbal, přálo mu štěstí až do chvíle, kdy byl zraněn a zajat na bojišti u Richmondu.

V téže době jako Smith upadly do zajetí Jižanů i jiné významné osobnosti. Mezi ně patřil i ctihodný Gedeon Spilett,reportér časopisu New York Herald, který byl pověřen sledováním válečných akcí u armády Severu.

Gedeon Spilett pocházel z rodu oněch anglických a amerických novinářů, kteří se nikdy nevzdávají možnosti získatzprávu a alespoň ve stručném výtahu ji uveřejnit ve svém časopise. Časopisy Unie, mezi něž patřil i New York Herald, tvoří skutečnou velmoc a s jejich zástupci se všude počítá. A Gedeon Spilett byl jedním z nejpřednějších novinářů. Byl to člověk s velkými zásluhami, energický, vždy ke všemu připravený, plný nápadů, znalý celého světa, voják iumělec, prudký v debatách, rozhodný v činech, nedbající ani námahy, ani únavy, ani nebezpečí, šlo-li o to něco se dovědět, především v jeho prospěch a v prospěch jeho listu. Byl to opravdový hrdina zvědavosti, zpravodaj o všech věcech neznámých, tajemných, záhadných a nemožných. Byl to neohrožený pozorovatel, který psal své články v palbě a pro kterého každé nebezpečí bylo jen skvělou vítanou příležitostí. I on byl v první řadě každé bitvy s revolverem v jedné a se zápisníkem v druhé ruce. Puška mu nikdy neroztřásla pero. Nikdy neobtěžoval telegrafní dráty něčím bezvýznamným jako ti, kteří hovoří, i když nemají co říci. Každá z jeho krátkých, stručných a jasných zpráv vynesla na světlo něco

důležitého. Ani humor mu nechyběl. Právě on si po bitvě u Černé řeky svérázně zajistil místo v telegrafní kanceláři, odkud chtěl telegrafovat zprávu o výsledku bitvy svému deníku. Zajistil si je tím, že plné dvě hodiny telegrafoval první kapitoly bible. Stálo ho to sice dva tisíce dolarů, alečasopis New York Herald měl zprávu jako první.

Gedeon Spilett byl vysoké postavy. Bylo mu nejvýš čtyřicet let. Jeho tvář rámovaly plavé, do rezavá přecházející licousy. Měl klidné oči, které však v akci nabývaly živosti a rychlosti. Byly to oči člověka zvyklého okamžitě prozkoumat vše, co je v dohledu. Postavu měl silnou. Byl zakalen všemi podnebími světa jako ocel ledovou vodou. Už deset let byl Gedeon Spilett reportérem New York Heraldu. Psal tam nejen články, ale kreslil i obrázky, protože vládl stejně dobře tužkou jako perem. Byl zajat právě ve chvíli, kdy si kreslil náčrty bitevních scén. Poslední slova, která pod svůj nákres napsal, byla: „Jeden z Jižanů mi míří do tváře…“ Jižan však Gedeona Spiletta netrefil, protože bylo novinářovým neměnným zvykem dostat se z každé bitvy bez škrábnutí.

Cyrus Smith a Gedeon Spilett, kteří se znali jen z doslechu, byli společně dopraveni do Richmondu. Inženýr se pozranění rychle uzdravil a při zotavování se seznámil s novinářem. Oba muži si rozuměli a spřátelili se. Jejich společný život měl pak jen jediný cíl: utéci, dostat se ke Grantově armádě a bojovat zas v jejích řadách se Spojenými státy. Oba Američané byli rozhodnuti využít každé příležitosti. Ačkoliv se v městě mohli volně pohybovat, byl Richmond tak bedlivě hlídán, že útěk byl úplně nemožný.

V této době se dostal za Cyrusem Smithem jeho sluha, který mu byl na smrt oddán. Byl to statečný černoch, narozený v inženýrově domě z otce otroka a z matky otrokyně. Cyrus Smith, odmítající otroctví srdcem i rozumem, černocha už dávno propustil, ale osvobozený mladík nechtěl inženýra opustit. Miloval ho a byl ochoten za něho i zemřít. Byl to třicetiletý muž, silný, rychlý, obratný, inteligentní, klidný a mírný, velmi prostý, stále se usmívající, úslužný a dobrý. Jmenoval se Nabuchodonosor, ale slyšel jen na rodinnou zkratku Nab. Když se Nab dověděl, že byl Cyrus Smith zajat, opustil bez váhání

Massachusetts, přišel k Richmondu a lstí i obratností vnikl do obleženého města, ač přitom dvacetkrát riskoval život. Cyrus Smith měl velkou radost, když spatřil svého sluhu. Radost Nabova při nalezení Smithe se však nedala vůbec vyjádřit. Ale jestliže mohl Nab do Richmondu vniknout, bylo zhola nemožné dostat se ven. Seveřanští zajatci byli neustále hlídáni. Musela by se naskytnout zcela zvláštní příležitost k pokusu o útěk, aby byla naděje na úspěch. Tato příležitost nejen že se nenaskytovala, ale bylo i obtížné její vznik umožnit.

Grant zatím pokračoval v energickém obléhání. Vítězství u Petersburgu ho však přišlo draho. Jeho vojenské síly, spojené se silami Butlerovými, neumožnily žádný úspěch u Richmondu. Nic nenasvědčovalo tomu, že zajatci budou brzy zachráněni. Novinář, kterému pokořující zajetí nedávalo žádnou možnost k napsání něčeho zajímavého, nemohl to už vydržet. Byl ovládán jedinou myšlenkou: stůj co stůj se dostat z Richmondu. Častokrát se o to pokoušel, ale byl vždy zastaven nepřekonatelnou překážkou.

Obléhání však pokračovalo. Jestliže zajatci projevovali

velkou touhu dostat se ke Grantovu vojsku, měli někteří z obležených stejně velkou touhu dostat se k jižní armádě. Mezi nimi po tom nejvíce dychtil jakýsi Jonathan Forster, zuřivý Jižan. Jestliže však nemohli z města uprchnout zajatí Seveřané, nemohli je opustit ani obležení Jižané, protože jim v tom zase bránila severní armáda kolem města. A velitel města už dávno ztratil veškerý styk s generálem Leem, kterému potřeboval dát zprávu o stavu města, aby uspíšil příchod pomocné armády. Tu napadlo Jonathana Forstera použít balónu, přeletět v něm tábor Seveřanů a dostat se k vojsku Jižanů.

Velitel města k tomu dal souhlas. Balón byl ihned zhotoven a odevzdán Jonathanu Forsterovi, kterého mělo za letu doprovázet jeho pět přátel. Balón byl opatřen zbraněmi pro případ, že by se posádka po přistání musela bránit, a potravinami, kdyby se vzdušná cesta prodloužila. Zároveň mělo být balónu použito k odvezení městské pokladny, aby nepadla do rukou Seveřanů. Odlet balónu byl určen na 18. března. Měl vzlétnout v noci. Vzduchoplavci počítali, že by se při severozápadním větru střední síly dostali za několik hodin do Leeova generálního štábu.

Severozápadní vítr nebyl tehdy obyčejným větrem. Od 18. března se znatelně měnil ve vichr. Počasí se zhoršilo tak, že Forsterův vzlet musel být odložen, protože bylo nemožné riskovat životy při letu rozbouřenými živly. Balón, upoutaný na richmondském náměstí, byl však stále připraven k odletu při prvním uklidnění větru. V celém městě vládla všeobecná netrpělivost. Dne 18. a 19. března nenastal žádný obrat k lepšímu. Dokonce se stávalo obtížnějším udržet připoutaný balón, srážený vichřicí až k zemi. Uplynula noc z 19. na 20. březen. Ráno se však zdvihl pravý uragán. Odlet byl nemožný.

Toho dne byl Cyrus Smith na richmondské ulici osloven mužem, kterého dosud neznal. Byl to námořník Pencroff, starý třicet pět až čtyřicet let, pevně stavěný, velmi opálený, živých, trochu přimhouřených očí a dobrácké tváře.

Pencroff byl Američan ze Severu, který proplul všemi oceány světa a kterému se přihodilo už vše, co se může přihodit dvounohému tvoru bez peří. Nemusíme podotýkat, že měl podnikavou povahu: byl odhodlán odvážit se všeho a ničemu se nedivit. Počátkem tohoto

roku se odebral Pencroff do Richmondu za určitou záležitostí se synkem svého bývalého

kapitána, patnáctiletým chlapcem Harbertem Brownem. Byl to sirotek a Pencroff ho miloval jako vlastního syna. Před skončením válečné operace však už nemohl město opustit a byl v něm ke své velké nelibosti zadržen. Teď byl ovládán jedinou myšlenkou: použít každého prostředku k útěku. Znal pověst inženýra Cyruse Smithe. Věděl, s jakou netrpělivostí tento odhodlaný muž snáší své zajetí. Dnešního dne už neváhal a oslovil ho bez dlouhého úvodu:

„Pane Smithi, už máte Richmondu dost?“

Inženýr se podíval na podivně hovořícího muže, který tiše pokračoval: „Pane Smithi, chcete utéci?“

„Kdy…?“ odpověděl živě inženýr. Nutno doznat, že mu tato otázka unikla dost neopatrně. Vždyť ještě neprozkoumal neznámého, který ho oslovil.

Když zkoumavým pohledem prošetřil upřímnou tvář námořníkovu, nepochyboval už o tom, že má co dělat s čestným mužem.

„Kdo jste?“ zeptal se ho krátce. Pencroff se představil.

„Dobře," řekl Cyrus Smith. „A jaký prostředek k útěku navrhujete?"

„Vím o zahálejícím balónu, který je odsouzen k nečinnosti a vypadá, jako by čekal jen na nás…"

Námořník nemusel pokračovat. Inženýr věc rázem pochopil. Vzal Pencroffa pod paží a odvedl ho k sobě.

Tam mu námořník předložil svůj v podstatě velmi prostý plán. Při jeho provádění riskují jen život. Uragán dosáhl vrcholu své zuřivosti, to je pravda. Ale tak statečný a obratný inženýr, jako je Cyrus Smith, dovede balón jistě ovládat. Kdyby byl Pencroff toto umění znal, nebyl by váhal s útěkem — samozřejmě s Harbertem. Zažil už více bouří a nedělal si nic ani z téhle.

Cyrus Smith naslouchal námořníkovi mlčky, ale zrak mu přitom zářil. Tady byla příležitost! A on nebyl mužem, který by ji nechal uniknout. Plán byl sice velmi nebezpečný, ale byl proveditelný. V noci mohli i přes ostrý dozor vniknout do koše a přeříznout poutací lana. Pravda, vystavují se nebezpečí, že budou zabiti, ale na druhé straně mají naději na úspěch. A nebýt této bouře, byl by balón už vzlétl a dlouho hledaná příležitost by se jim byla nenabídla.

„Nejsem sám!“ řekl nakonec Cyrus Smith.

„Kolik osob s sebou chcete vzít?“ ptal se námořník.

„Dvě. Přítele Spiletta a sluhu Naba.“

„To jste tedy tři,“ odpověděl Pencroff.

„S Harbertem a se mnou nás bude pět. A balón měl unést šest osob.“

„To stačí. Odletíme!“ řekl Cyrus Smith.

Tímto prohlášením se zavazoval i za novináře. To však nebyl člověk, který by se zalekl, a když mu byl plán ohlášen, ihned s ním bez výhrad souhlasil. Jenom se divil, že ho tak prostá myšlenka už dávno nenapadla.

Co se Naba týče, ten šel vždy tam, kam šel Cyrus Smith.

„Večer na shledanou!“ řekl Pencroff.

„Budeme se tam všichni potloukat jako zvědavci.“

„Na shledanou v deset hodin!“ odpověděl Cyrus Smith.

„Doufám, že bouře před naším odletem nepoleví.“

Pencroff se s inženýrem rozloučil a vrátil se domů, kde bydlel s Harbertem Brownem. Odvážný chlapec už znal námořníkův plán a čekal s úzkostí na výsledek porady s

inženýrem. Tak bylo pět osob rozhodnuto vrhnout se do tohoto dobrodružství větrné bouře.

Ne, uragán se neztišil, a Jonathan Forster ani jeho společníci se neodvážili vzlétnout do něho v křehkém koši. Byl to hrozný den. Inženýr se bál jediné věci: aby se k zemi upoutaný a větrem stále srážený balón neroztrhl na tisíc kusů. Několik hodin se inženýr toulal kolem opuštěného náměstí a pozoroval balón. Totéž dělal i Pencroff. Procházel se s rukama v kapsách a neustále zíval jako nudící se člověk, ale ve skutečnosti měl velké obavy, aby se balón nerozbil nebo neutrhl svá pouta a neuletěl v bouři.

Přišel večer. Po něm velmi temná noc. Husté páry klesaly z oblaků až k zemi. Začal padat sníh s deštěm. Bylo chladno. Na celý Richmond se snesla podivná mlha. Zdálo se, že zuřivá vichřice chce vynutit příměří mezi obléhateli a obleženými a že i děla musí zmlknout před údery bouře. Ulice města byly opuštěné. Dokonce bylo pokládáno za zbytečné postavit stráž na náměstí, na němž se tloukl balón. Vše ulehčovalo odlet zajatcům — ale jaká to bude cesta v těchto rozpoutaných živlech?

To je hrůza! říkal si Pencroff, přidržuje si rukou čapku,

kterou mu vichr rval s hlavy. — Ale co! Všechno má svůj konec!

V půl desáté vklouzl Cyrus Smith a jeho přátelé z různých stran na náměstí, které bylo v naprosté tmě. Vítr totiž zhasil všechny plynové lampy. Ani obrovský balón, ležící skoro na zemi, nebylo vidět. Kromě pytlů s pískem, přivázaných na lanech ocelového kruhu balónové sítě, byl koš zajištěn ještě silným kabelem, přivázaným na kruh zapuštěný do dlažby.

Pět zajatců se setkalo u koše. Nikdo je nezpozoroval. Tma byla ostatně taková, že neviděli ani jeden druhého.

Bez jediného slova zaujali Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Nab a Harbert místa v koši, zatímco Pencroff na inženýrův rozkaz odvazoval postupně pytle s přítěží. To byla práce několika okamžiků. Pak se námořník připojil k ostatním. Balón byl teď přidržován jenom silným kabelem a Cyrus Smith mohl dát už rozkaz ke vzletu.

V tom okamžiku se velkým skokem přenesl přes okraj koše pes. Byl to Top, inženýrův pes, který přetrhl svůj řetěz a přiběhl za pánem. Cyrus Smith se bál přílišného zatížení a chtěl psa odehnat.

„Nu… o jednoho víc!“ řekl Pencroff pohrdavě, odvazuje od koše dva pytle s pískem.

Pak uvolnili kabel a balón vyletěl šikmo vzhůru a zmizel v prostoru. Cestou srazil dva komíny, na které při svém zuřivém letu narazil.

Větrná smršť se rozvinula se strašnou divokostí. Po celou noc nemohl inženýr pomýšlet na sestup. Když se rozbřesklo, byl pohled na zem zastřen mlhou. Teprve po třech dnech jim blesk osvětlil průrvou v mračnech moře. Balón byl unášen hroznou rychlostí.

My už víme, že z těchto pěti lidí, kteří vzlétli 20. března, byli čtyři vrženi 24. března na pustý břeh, více než třináct tisíc kilometrů vzdálený od jejich rodné země. Kdo to však nebyl mezi nimi a koho to spěchali zachraňovat? Sám vůdce výpravy, inženýr Cyrus Smith.

KAPITOLA III

PĚT HODIN ODPOLEDNE — POHŘEŠOVANÝ — NABOVO

ZOUFALSTVÍ — OSTRŮVEK — SMUTNÁ NOC ÚZKOSTI — RANNÍ MLHA — OBHLÍDKA KRAJE — PŘEBRODĚNÍ PRŮLIVU

Inženýr byl nárazem vyrván z potrhané sítě balónu a odnesen na moře. Stejně zmizel i jeho pes. Věrný Top se dobrovolně vrhl na pomoc svému pánu.

„Kupředu!“ zvolal novinář.

Všichni čtyři zapomněli na únavu i vyčerpání a vydali se na průzkum. Ubohý Nab plakal zlostí i zoufalstvím při pomyšlení, že by měl ztratit toho, koho nejvíc miloval.

Poněvadž však mezi okamžikem, v němž Cyrus Smith zmizel, a okamžikem, kdy jeho společníci dosáhli země, neuplynulo více než dvě minuty, mohli ještě doufat v inženýrovo zachránění.

„Hledejme! Hledejme!“ volal Nab.

„Ano, Nabe,“ řekl Spilett.

„Najdeme ho.“

„Živého?“

„Živého.“

„Umí plavat?“ ptal se Pencroff.

„Umí,“ odpověděl Nab.

„Je s ním ostatně Top.“

Námořník naslouchal řevu moře a potřásl hlavou.

Inženýr zmizel na severním cípu pobřeží, asi devět set metrů od místa, kde trosečníci dosáhli země. I když se dostal hodně blízko k pobřeží, musel být nejméně dalších devět set metrů vzdálen.

Bylo právě šest hodin. Mlha se začala zdvihat a noc se trochu zjasnila. Trosečníci kráčeli za sebou k severu podél východního pobřeží země, na kterou je svrhla náhoda. Neznámé země, o jejíž zeměpisné poloze neměli ani tušení.

Kráčeli po písku smíšeném se štěrkem, bez nejmenších stop po rostlinstvu. Tato nestejná a nerovná půda byla na mnohých místech rozryta průrvami, které ztěžovaly pochod. Ze strží vyletovali každou chvíli těžkým letem velcí ptáci a prchali všemi směry do tmy. Jiní hbitější ptáci vylétali v celých hejnech a odlétali jako lehké obláčky. Námořník v nich poznal kormorány a racky, jejichž ostré

skřeky se mísily v hukot bouře.

Občas se trosečníci zastavovali, hlasitě křičeli a pak naslouchali, neozve -li se z oceánu odpověď. Byli přesvědčeni, že dostanou-li se blízko k místu, kde inženýr zmizel, zaslechnou aspoň Topův štěkot, nebude-li snad Cyrus Smith sám schopen se ozvat. Žádný hlas se však nevznesl nad hukot vln a šumění mořského příboje. Skupina mužů pak pokračovala pomalu v cestě a pečlivě prohledávala každý pobřežní záhyb.

Po dvacetiminutové chůzi byli čtyři trosečníci náhle zastaveni rozvlněnou vodní hladinou. Pevná země tam končila. Octli se na konci ostrého výběžku, do něhož zuřivě bilo moře.

„To je mys," řekl námořník.

„Musíme se vrátit zpět a po pravé straně dosáhnout zase pobřeží."

„A což když je tady?" ptal se Nab a ukázal na oceán, jehož obrovské vlny se bělaly v temnotách.

„Zavolejme tedy!"

Všichni najednou vyrazili ostrý křik. Žádná odpověď.

Počkali, až se moře na okamžik ztiší, a pak výkřiky opakovali. Zase nic.

Trosečníci se tedy vraceli po druhém svahu mysu přes stejně písčitou a kamenitou zemi. Pencroff však zpozoroval, že pobřeží je tam strmější a půda že stoupá.

Předpokládal, že se po protáhlém hřbetu dostanou až k mohutné vyvýšenině, jejíž obrysy viděl zřetelně z koše balónu. Ptáků tam bylo méně. Také moře tam tolik nebouřilo a pohyb vln se viditelně uklidňoval.

Šumění příboje už sotva slyšeli. Tento břeh tvořil patrně polokruhový záliv, chráněný před příbojem ostrým výběžkem mysu.

Teď však kráčeli k jihu, tedy opačným směrem od místa, kde se mohl Cyrus Smith dostat na zem. Po dvou a půl kilometru cesty nejevilo pobřeží žádný náznak ohybu, který by jim umožnil pokračovat v cestě na sever. A přece musel mys navazovat zase na pevninu. Trosečníci přes nesmírnou únavu kráčeli se stejnou odvahou dál, doufajíce, že v každém okamžiku je prudký zákrut pobřeží vrátí do původního směru.

Jaké tedy bylo jejich zklamání, když po dalších třech kilometrech byli znova zastaveni mořem na vyvýšené výspě pokryté kluzkými balvany.

„Jsme na ostrůvku!“ prohlásil Pencroff.

„Obešli jsme ho kolem dokola.“

Námořníkův názor byl správný. Trosečníci nebyli vrženi na pevninu, ba ani na ostrov, nýbrž jen na ostrůvek, ne více než čtyři kilometry dlouhý a patrně také o nic víc široký.

Možná však, že tento pustý ostrůvek, pokrytý kameny, bez rostlinstva, bezpečný úkryt mořských ptáků, byl součástí nějakého většího souostroví. Ale zatím to nemohl nikdo dokázat. Když vzduchoplavci spatřili z koše balónu průrvou v mracích zemi, nemohli dobře odhadnout její velikost. A přece Pencroff, jehož námořnické oči uměly proniknout i temnotou, viděl v oné chvíli mohutný masív, prozrazující vysoký břeh.

V té tmě však nemohli určit, patří-li ostrůvek k malému nebo velkému souostroví. Nemohli jej ani opustit, protože byl obklopen mořem. Bylo tedy nutno odložit pátrání po inženýrovi na druhý den. Zatím neměli o zmizelém jedinou zprávu. „Cyrusovo mlčení nic nedokazuje," řekl novinář. „Možná že omdlel, že je zraněn nebo není schopen okamžitě odpovědět na naše volání. Ale nezoufejme!"

Novinář pak navrhl zapálit na vrcholu ostrůvku oheň, který by byl pro inženýra znamením. Marně však hledali dřevo nebo suché větve. Kolem sebe viděli jen písek a kamení.

Lze snadno pochopit bolest Naba i jeho druhů, kteří si všichni statečného Smithe zamilovali. Zatím jim bylo jasné, že mu nemohou pomoci. Museli čekat do rána. Buď se bude moci inženýr zachránit sám, a to pak už jistě našel na pobřeží nějakou skrýš, nebo je navždy ztracen.

Tak trávili dlouhé a hrozné hodiny. Bylo citelné chladno. Trosečníci hrozně trpěli, ale nedbali toho. Nepomysleli ani na odpočinek. S myšlenkou na svého druha, stále plni naděje, přecházeli pustým pobřežím a vraceli se vždy na jeho severní cíp, který musel být nejblíže místa katastrofy. Naslouchali, volali a snažili se křičet tak, aby jejich hlasy pronikly do dálky. V ovzduší nastalo už uklidnění a hukot moře klesal rovnoměrně s klesajícím vlnobitím. V jednom okamžiku se k nim vrátila ozvěna Nabova ostrého výkřiku. Harbert na to upozornil Pencroffa a dodal:

„To dokazuje, že na západ od nás je dost blízko pobřeží.“

Námořník přikývl. Jeho oči ho jistě neklamaly. Jestliže třeba nejasně rozeznal rozlehlou zemi, musela tu země někde být. Tato vzdálená ozvěna byla jedinou odpovědí na Nabův výkřik. Celý nesmírný prostor na východ od ostrůvku zůstával němý. Nebe se pomalu vyjasňovalo. K

půlnoci zasvitlo několik hvězd. A kdyby byl býval s trosečníky inženýr, byl by zjistil, že to nejsou hvězdy severní oblohy. Nad tímto novým obzorem nezářila Polárka a nebyla zde souhvězdí známá z oblohy nad Spojenými státy. Jen nad jižním pólem zářilo souhvězdí Jižního kříže. Noc uplynula. K páté hodině ranní, 25. března, začala obloha lehce prosvítat. Obzor zůstával ještě temný, ale s prvním denním rozbřeskem se od moře rozšířila tak hustá mlha, že zrak pronikal sotva na dvacet metrů daleko. Mlha se srážela v husté chuchvalce, těžce se převalující nad zemí.

Bylo to zoufalé. Trosečníci nic kolem sebe neviděli. Zatímco Nab s novinářem hleděli k oceánu, prohledával námořník s Harbertem západní pobřeží. Ani kousek země však nebyl v dohledu.

„Nevadí," řekl Pencroff.

„I když břeh nevidím, cítím jej… Je tam… tam…To vím tak jistě, jako že už nejsem v Richmondu."

Mlha však dlouho netrvala. Byla to jen mlha na pěkné počasí. Teplé slunce přehřívalo její horní vrstvy a jeho teplo pronikalo až k půdě ostrůvku.

O půl sedmé, tři čtvrti hodiny po východu slunce, začala mlha řídnout. Protahovala se

vzhůru a dole se zjasňovala. Brzy se objevil celý ostrůvek, jako by sestoupil z oblaků. Potom se objevilo moře. Na východě nemělo hranic, ale na západě bylo lemováno vysokým a strmým pobřežím.

Ano. Byla tu země! Země znamenající spásu nebo aspoň dočasné zabezpečení. Mezi ostrůvkem a pobřežím byl devět set metrů široký průliv, jímž hlučně protékal prudký mořský proud.

A přesto jeden z trosečníků, radě se jen se svým srdcem, vrhl se okamžitě do proudu, aniž společníky upozornil, aniž pronesl jediné slovo. Byl to Nab. Spěchal, aby dosáhl pobřeží a mohl se pustit k severu. Nikdo ho nemohl zadržet. Pencroff na něho volal, ale marně. Novinář se chystal následovat Naba.

„Chcete přeplavat průliv?“ ptal se ho námořník.

„Ano,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Tak tedy počkejte,“ řekl Pencroff.

„Nab dokáže sám pomoci svému pánovi. Kdybychom se

pustili do průlivu všichni, vystavili bychom se nebezpečí, že budeme odneseni na širé moře proudem, který tu je velmi prudký. A nemýlím-li se, je to proud odlivu. Podívejte se! Odliv už obnažuje břeh. Mějme tedy trpělivost a při nízkém moři snad najdeme vhodný přechod.“

„Máte pravdu,“ odpověděl novinář. „Oddělujme se od sebe co nejméně!“

Nab zatím zuřivě bojoval s proudem. Ploval šikmo proti němu. Při každém tempu bylo vidět jeho černá ramena. Proud ho sice velkou rychlostí vychyloval ze směru, ale přesto se černoch stále blížil k pobřeží. Oněch devět set metrů, oddělujících ostrůvek od břehu, ploval plnou půlhodinu. Konečně připlul k břehu, několik set metrů od místa ležícího naproti místu, kde vstoupil do vody. Vylezl na úpatí vysoké žulové stěny a zuřivě se otřásal. Pak v běhu zmizel za skalnatým výběžkem, sahajícím do moře asi na úrovni severního cípu ostrůvku.

Nabovi společníci sledovali úzkostlivě černochovo odvážné počínání. Když jim zmizel z dohledu, upřeli zraky napobřeží, na němž hledali útočiště. Přitom pojídali mlže, jimiž byl břeh pokryt. Bylo to hubené jídlo, ale bylo to aspoň něco.

Protější břeh tvořil široký záliv, ohraničený na jihu ostrým hrotem bez jakéhokoli rostlinstva a velmi divokého vzhledu. Jižní hrot byl zapojen na pobřeží zvláštním útvarem opírajícím se o žulovou skálu. Na sever se však záliv široce rozvíral v okrouhlý břeh táhnoucí se od jihozápadu na severovýchod a končil úzkým mysem. Mezi oběma krajními body, o něž se opíral oblouk zálivu, mohla být vzdálenost patnácti kilometrů. Asi kilometr od pobřeží zaujímal úzkou část moře ostrůvek, který se podobal hřbetu obrovské velryby. Jeho největší šířka byla asi čtyři sta metrů. Před ostrůvkem byl nejnižší břeh z písku posetého tmavými oblázky, které stále více vystupovaly nad klesající moře. Další vrstvu tvořil žulový podklad, ostře rozervaný a korunovaný malebným hřebenem, vysokým asi devadesát metrů.

Ten se táhl v délce pěti kilometrů a končil náhle tak ostře, jako by byl ukrojen lidskou rukou. Vlevo nad mysem se hřeben rozpadal v hranolovité útvary nakupených a zřícených skal a snižoval se pak protáhlým náspem až ke skaliskům jižního cípu. Ani na horní plošině pobřeží nerostl jediný strom. Byl to holý stůl, podobný Stolové hoře, ovládající Kapské město umysu Dobré naděje, ovšem

mnohem menších rozměrů. Tak aspoň vypadal při pohledu z ostrůvku. Rostlinstvo však bylo vpravo, v prostoru seříznutého hřebenu. Tam viděli nejasné obrysy skupiny stromů, sahající až za hranice viditelnosti. Jejich zeleň osvěžovala oči, unavené již smutným pohledem na pusté žulové útvary.

Konečně v pozadí nad plošinou, ve směru na severozápad a ve vzdálenosti asi dvanácti kilometrů, zářil bílý vrchol, na který dopadaly sluneční paprsky. Byla to sněhová čapka kryjící vrchol vzdálené hory. Stále nebylo možno zjistit, je-li to pobřeží pevniny nebo ostrova. Ale při pouhém pohledu na tříšť skal nakupených vlevo by byl geolog neváhal prohlásit jejich sopečný původ, protože tyto skály byly naprosto jasně výsledkem vulkanické činnosti.

Gedeon Spilett, Pencroff a Harbert pozorovali dlouho tuto zemi, na které budou možná muset po celá léta žít a kde třeba i zemřou, neleží-li ovšem při nějaké lodní cestě.

„Nu, co tomu říkáš, Pencroffe?“ ptal se Harbert.

„Myslím, že je v tom mnoho dobrého i zlého, jako ostatně ve všem,“ odpověděl námořník.

„Uvidíme. Už se projevuje odliv. Za tři hodiny se pokusíme

o přechod. Jakmile tam budeme, zařídíme vše potřebné, abychom našli pana Smithe.“ Pencroffovo očekávání nebylo zklamáno. Po třech hodinách se při nízkém moři obnažila větší část písečného lůžka průlivu. Mezi ostrůvkem a pobřežím zůstal jen úzký kanál, který bude možno snadno překonat.

K desáté hodině se Gedeon Spilett s oběma společníky svlékli, balík šatů vzali na hlavy a pustili se do kanálu, jehož hloubka nepřesahovala půldruhého metru. Harbert, pro něhož to byla značná hloubka, plaval jako ryba a držel se nádherně. Všichni tři bez obtíží přešli na pobřeží. Tam je slunce brzy osušilo. Oblekli si šaty, které uchránili před vodou, a zasedli k poradě.

KAPITOLA IV

MOŘŠTÍ MLŽI — ÚSTÍ ŘEKY — KOMÍN — POKRAČOVÁNÍ PRŮZKUMU — LES ZELENÝCH STROMŮ — SHÁNĚNÍ PALIVA — ČEKÁNÍ NA ODLIV — POHLED Z POBŘEŽÍ — VOR — NÁVRAT NA POBŘEŽÍ

Nejdříve požádal novinář námořníka, aby zůstal na místě, a sám, neztráceje čas, pustil se po pobřeží k místu, kde před několika hodinami zmizel černoch Nab. Tam zahnul za ohyb skal, hnán touhou dovědět se něco o inženýrovi. Harbert chtěl jít za ním.

„Zůstaň tady, chlapče!“ řekl mu námořník.

„Připravíme zatím tábořiště a podíváme se, lze-li tu sehnat na zub něco lepšího, než jsou mlži. Naši přátelé se budou muset po návratu posilnit. Každý máme svůj úkol.“

„Dobrá,“ řekl prostě Harbert.

„Tak do toho! A pěkně po pořádku. Jsme unaveni, je nám zima a máme hlad. Musíme tedy najít úkryt, oheň a potravu. V lese je dříví, hnízda a v nich vejce. Zbývá jen najít přístřeší.“

„Já tedy půjdu do skal hledat nějakou jeskyni,“ prohlásil Harbert. „Jistě najdu nějakou díru, kde bychom se mohli schovat.“

"Správně, chlapče. Pusť se do toho!“

Oba se vydali k vysoké stěně, jejíž úpatí odkryla klesající voda v celé šíři. Místo na sever se však pustili k jihu.

Pencroff si všiml, že několik set kroků od místa brodu bylo pobřeží přerušeno úzkým zářezem, který mohl být ústím řeky nebo potoka. A pro ně bylo nutné usídlit se u pitné vody. Stejně však bylo možné, že proud zanesl Cyruse Smithe na tuto stranu.

Vysoká stěna, o níž jsme už hovořili, tyčila se do výše devadesáti metrů, měla všude hladký povrch a ani nejmenší dutina v ní neposkytovala možnost dočasného úkrytu. Byla to svislá stěna z velmi tvrdé žuly, kterou vlny nikde nenarušily. Nad jejím vrcholem létala celá hejna mořských ptáků, nijak nepoděšených přítomností člověka, který jejich samotu vyrušil zřejmě poprvé. Mezi tímto vodním ptactvem poznal Pencroff množství chaluh velkých, druhu to racků, a také malé žravé racky chechtavé, hnízdící v dutinách skal. Jeden výstřel vyslaný do hejna by jich byl zabil několik najednou. K výstřelu je však třeba pušky, a tu ani Pencroff, ani Harbert neměli. Ostatně tito rackové i chaluhy se nehodí k jídlu a ani jejich vejce nejsou dobrá.

Harbert se zatím pustil dále doleva a objevil několik skalisk pokrytých mořskou řasou, kterou moře před několika hodinami obnažilo. V řasách se to hemžilo mořskými mlži s dvojitou lasturou, jimiž hladový člověk nemohl pohrdnout.

Harbert tedy zavolal Pencroffa a ten spěšně přiběhl.

„Ach, to jsou slávky jedlé!“ zvolal námořník. „Máme čím nahradit vejce!“

„To nejsou slávky jedlé!“ odpověděl Harbert, pozorně prohlížeje mlže přisáté ke skálám.

„To jsou datlovky.“

„A ty se jedí?“ ptal se Pencroff.

„To bych řekl!“

„Jezme tedy datlovky!“

Námořník mohl Harbertovi věřit. Chlapec se totiž velmi dobře vyznal v přírodních vědách, k nimž měl vždy velkou náklonnost. Jeho otec mu chtěl umožnit studium přírodních věd u nejlepších profesorů v Bostonu, kteří si pilného a inteligentního chlapce oblíbili. Jeho přírodovědný

pud mu mnohokrát pomohl a nikdy ho nezklamal.

Tito mořští mlži měli okrouhlé lastury. Byli v celých hroznech zavěšeni na skálách. Patřili k druhu mlžů, kteří vyhlodávají otvory i do nejtvrdších skal. Jejich lastury byly na obou koncích zaoblené, což není běžným znakem mlžů. Pencroff s Harbertem spořádali pěkný počet těchto zvířátek, která na slunci pootvírala lastury. Shledali přitom, že mlži mají kořennou chuť; proto nelitovali, že nemají pepř ani sůl.

Hlad tedy ukojili, ale stále je trápila žízeň, která po požití mlžů ještě vzrostla. Museli nezbytně najít sladkou vodu, ta přece nemohla v tak členitém terénu chybět. Pencroff s Harbertem ještě nabrali obezřetně zásobu mlžů do kapes i kapesníků a vydali se k úpatí návrší. Dvě stě kroků dál došli k průrvě, kterou podle Pencroffova odhadu měla téci na pobřeží nějaká řeka. V těchto místech byla stěna přerušena jakoby prudkým sopečným zásahem. Na jejím úpatí byla vykrojena malá zátoka, jejíž vrchol tvořil ostrý úhel. Tam do ní ústil asi třicet metrů široký vodní tok se sráznými, na šedesát metrů vysokými břehy. Řeka se ztrácela přímo

mezi žulovými srázy, které se proti toku snižovaly. Pak se náhle obracely a mizely v dálce jednoho kilometru v podrostu.

„Tady je voda! A tamhle je les!“ zvolal Pencroff.

„Harberte, teď už nám chybí jen přístřeší!“

Voda řeky byla průzračná. Námořník zjistil, že nyní po odlivu, kdy moře nestoupalo ústím, je voda sladká. Po tomto důležitém zjištění hledal Harbert dutinu, která by jim posloužila za úkryt. Ale marně. Stěna byla všude stejně hladká, rovná a svislá.

Přesto však u ústí řeky nad výškou přílivu vytvořil příboj když ne jeskyně, tedy aspoň nakupení velkých balvanů, jak tomu bývá na žulových březích. Mezi balvany pak byly úzké a vysoké chodby, kterým se říká „komíny“. Pencroff s Harbertem vnikli dost hluboko do skal, do písčitých chodeb, dobře osvětlených mezerami mezi skalisky. Mnohé balvany byly udržovány ve své poloze jen jakýmsi zázrakem rovnováhy. Se světlem tam však vnikal i vítr — opravdový průvan — a s větrem i vnější ostrý chlad. Přesto námořník myslel, že by se zahrazením některých chodeb a nakupením kamení a písku na určitá místa mohly učinit

tyto komíny obyvatelnými. Tvar vyhlédnutých chodeb připomínal typografické znaménko &. Kdyby se horní zákrut znaménka, kterým vnikal jižní a západní vítr, zahradil, jistě by se dalo zbytku chodeb použít.

„To je už naše záležitost," řekl Pencroff.

„Shledáme-li se jednou s panem Smithem, uvidíme, jak si

on s tímto bludištěm poradí.“

„Uvidíme, Pencroffe,“ řekl Harbert.

„Ale až se vrátí, musí tu najít aspoň trochu snesitelné obydlí. Podaří se nám to, dokážeme -li tady postavit ohniště. Nejlépe by bylo umístěno v levé chodbě, kde by se mohl udělat odvod kouře.“

„To dokážeme, chlapče. Tenhle úkryt — říkejme mu Komín — nám poslouží docela dobře. Především však musíme obstarat zásobu paliva. Myslím, že budeme dřevo potřebovat i k zahrazení chodeb, v kterých se teď všichni čerti žení!“

Oba pak Komín opustili, a sledujíce tok řeky, stoupali po levém břehu proti proudu. Rychlost proudu byla značná. Občas spatřili ve vodě suché kmeny. Stoupající voda — a teď už byl příliv znatelný — vrhala kmeny zpět do značné vzdálenosti. Námořníka napadlo, že přílivu a odlivu by bylo možno využít k dopravě těžkých předmětů po vodě. Po čtvrthodinové chůzi došli k prudkému ohybu, za nímž se řeka stáčela doleva. Od tohoto místa procházel tok lesem obrovských stromů. Tyto stromy si přes pokročilou dobu zachovaly svou zeleň. Patřily do skupiny jehličin rostoucích

ve všech krajích zeměkoule, od končin polárních až po pásmo tropické. Mladý přírodovědec mezi nimi poznal cedry himalájské, které rostou v pásmu Himaláje a vydávají příjemnou vůni. Mezi těmito krásnými stromy rostly skupiny smrků, široce rozevírajících své vějíře větví. Ve vysoké trávě cítil Pencroff při chůzi suché větve, praskající jako výstřely.

„Dobrá, chlapče," řekl Harbertovi,

„já sice neznám jména těch stromů, ale dovedu je zařadit mezi stromy »palivové« — a to se nám teď hodí nejvíc."

„Nadělejme si zásobu!" navrhl Harbert a pustil se hned do práce.

Sbírání bylo snadné. Nemuseli ani šplhat na stromy, protože zem byla pokryta suchými větvemi. Jestliže však měli dost paliva, chyběl jim jakýkoli dopravní prostředek. To suché klestí bude jistě dobře hořet. Musí se tedy do Komína dopravit velké množství dřeva. To, co odnesou dva muži, nebude ani zdaleka stačit. Tak aspoň soudil Harbert.

„Nu, chlapče," řekl Pencroff,

„opravdu bychom potřebovali něco na dopravu dřeva. Ale

něco se najde. Kdybychom měli káru nebo loďku, bylo by to snadné.“

„Máme řeku!“ řekl Harbert.

„To je pravda,“ souhlasil Pencroff.

„Řeka bude naší silnicí, která se sama pohybuje. Teď vidím, že nebyly nadarmo vynalezeny vory.“

„Jenomže naše silnice se teď pohybuje opačným směrem, než potřebujeme, protože moře stoupá!“ namítal Harbert.

„Dočkáme se zase odlivu,“ odpověděl Pencroff.

„Ten nám pak dopraví palivo ke Komínu. Připravme si tedy vor!“

Námořník, sledovaný Harbertem, zamířil ke kraji lesa u řeky. Oba tam vlekli náklad paliva, svázaný v otepi. Na břehu byly další zásoby suchého dříví. Kolem nich rostla tráva, na kterou lidská noha jistě dosud nešlápla. Pencroff počal okamžitě sestavovat vor.

Na výběžku břehu položili námořník s chlapcem do proudu velká dřeva a svázali je suchými liánami. Tak vytvořili jakýsi prám a na něj naložili postupně celou svou zásobu. Takový náklad by bylo ani dvacet mužů neodneslo. Po hodinové

práci mohl vor přivázaný u břehu čekat na odliv. Měli ještě několik hodin času. Oba se shodli v tom, že vyšplhají na hřeben a prohlédnou si kraj z větší výšky.

Přesně dvě stě kroků od ohybu řeky končila stěna skupinou skal, k níž vedl od kraje lesa mírný svah. Bylo to přirozené schodiště. Harbert s námořníkem počali stoupat. Díky síle jejich lýtek byli za chvíli nahoře a spěchali na výběžek hřebenu nad ústí řeky.

Jejich první pohled patřil oceánu, který právě přeletěli za tak strašných podmínek. S dojetím pozorovali celou severní část pobřeží, na níž se odehrála katastrofa. Tam zmizel Cyrus Smith. Hledali očima i trosky balónu, zda se na nich nezachytil hledaný člověk. Nic. Moře bylo jen vodní pouští. Stejně pusté bylo i pobřeží. Neviděli ani Naba, ani novináře. Možná však, že tito muži byli v tuto chvíli tak daleko, že je prostě vidět nemohli.

„Jsem přesvědčen," řekl Harbert, „že tak energický člověk jako Cyrus Smith se nemůže utopit jako nováček. Jistě dosáhl pobřeží, nemyslíš, Pencroffe?"

Námořník pokrčil smutně rameny. On už v inženýrův návrat nevěřil. Nechtěl však bráti víru Harbertovi.

„Možná, možná. Inženýr se jistě dostane i z takových situací, v kterých by jiný ztroskotal…“

Ale přesto prohlížel s neobyčejnou pozorností celé pobřeží. Před jeho očima se táhl písčitý břeh, ohraničený vpravo ústím řeky a čárou příboje. Dosud obnažená skaliska se podobala skupinám ploutvonožců odpočívajících v příboji. Za nimi za pruhem pěny jiskřilo na slunci moře. Na jihu u ostrého hrotu uzavírajícího obzor nebylo lze poznat, pokračuje -li pobřeží stejným směrem, či zda se neuhýbá na jihovýchod nebo na jihozápad. To by znamenalo, že tento břeh je velmi vysunutý. Na severním konci zálivu se táhlo pobřeží do velké dálky mírně zahnutou čárou. Bylo to pobřeží nízké, ploché, bez strmých břehů, se širokými písčinami, odkrytými teď odlivem.

Pak se Pencroff s Harbertem otočili k západu. Jejich zraky byly nejdříve přitaženy horou se zasněženým vrcholem, tyčící se ve vzdálenosti jedenácti až dvanácti kilometrů. Od jejího úpatí až do vzdálenosti tří kilometrů od pobřeží se táhly zalesněné plochy, jejichž sytě zelená barva svědčila o stromech, které mají listy i v zimě. Od kraje těchto lesů až k samému břehu se zelenala široká planina, pokrytá malebnými skupinami stromů. Vlevo jiskřila voda malé

říčky, protékající lesními palouky. Její řečiště stoupalo k předhoří hory, kde zřejmě pramenila. V místech, kde námořník přivázal svůj vor, protékala mezi strmými žulovými stěnami. Levý břeh byl holý a rovný. Pravý se však zvolna snižoval, jeho skalní masív přecházel v jednotlivá skaliska, v balvany a štěrk, který končil písečným pruhem.

„Jsme tedy na ostrově," šeptal si námořník.

„Vypadá to tak," odpověděl chlapec.

„A zdá se, že to je ostrov rozlehlý."

„Ať je sebevětší, je to pořád jen ostrov," bručel Pencroff.

Tato důležitá otázka však nebyla dosud dokázána. Její řešení mohlo být ještě odloženo. Co se samotné země týče, ať už to byl ostrov nebo pevnina, zdála se plodná, napohled příjemná a plná nejdůležitějších darů.

„Je to ještě štěstí v neštěstí," řekl Pencroff.

„A musíme být za to vděční."

Dlouho ještě oba trosečníci pozorovali krajinu, do které je osud zanesl. Ale prohlédli si ji jen povšechně, takže

nemohli odhadnout, jaká budoucnost je čeká.

Pak se vraceli podél jižního svahu hřebenu, zdobeného věncem malebných skalisk nejpodivnějších tvarů. Skály bylyobydleny stovkami ptáků, kteří hnízdili v dutinách. Když se Harbert vyšplhal na jedno ze skalisk, vyplašil hejno těchto opeřenců.

„Ach!“ zvolal. „To nejsou rackové!“

„A co je to tedy?“ ptal se Pencroff. „Řekl bych, že to jsou holubi.“

„Však to také holubi jsou! Divocí holubi neboli skalní holubi,“ odpověděl Harbert.„Poznávám je podle dvojité černé pásky na křídlech, podle bílého ocasu a modře popelavého peří. A je-li skalní holub dobrý k jídlu, jsou jeho

vejce pravou pochoutkou. Jen jestli tito holubi mají nějaká v hnízdech…“

„Nedopřejeme jim času potřebného k vysezení. Uděláme si z nich omeletu,“ doplnil vesele Pencroff. „Ale v čem omeletu uděláš ? V klobouku?“

„Třeba! Nejsem však dost obratným kouzelníkem, a proto se budeme muset spokojit s vejci ve skořápce. Já si vezmu na starost ta nejtvrdší.“

Pencroff s Harbertem pak pečlivě prohledali skalní dutiny a skutečně v mnohých z nich našli vejce. Několik tuctů jich sebrali, uložili do námořníkova kapesníku, a protože se blížila chvíle odlivu, počali sestupovat k řece.

Když přišli k ohybu řeky, byla jedna hodina. Proud se už obracel. Bylo nutno využít odlivu a dopravit dříví k ústí. Pencroff však nemínil na vor nastoupit a řídit jej. Pravý námořník ovšem nepřijde nikdy do rozpaků, jde-li o provazy a lana. Tak i Pencroff vyrobil v krátké chvíli dlouhé lano ze suchých lián. Tento provaz z rostlin byl uvázán na záď voru, a zatímco Pencroff držel lano, strčil Harbert dlouhým bidlem vor do proudu.

Zařízení se osvědčilo. Velký vor plul s proudem, přidržován

přitom silnou rukou Pencroffovou. Řeka byla hluboká, a tak se nemusili obávat, že vor narazí na skálu. Před druhou hodinou byli u ústí, několik kroků od Komína.

KAPITOLA V

ZAŘIZOVÁNÍ KOMÍNA — DŮLEŽITÁ OTÁZKA OHNĚ — PRŮZKUM POBŘEŽÍ — NÁVRAT NOVINÁŘE A NABA — JEDINOU ZÁPALKU! — PRASKAJÍCÍ OHEŇ — PRVNÍ VEČEŘE — PRVNÍ NOC NA ZEMI

Jakmile byl vor vyložen, bylo první Pencroffovou starostí učinit Komín obyvatelným. Námořník především zahradil chodby, jimiž pronikal průvan. Z písku, kamení, větví a namočené hlíny získal materiál, kterým neprodyšně uzavřel horní chodby, otevřené jižním větrům, ponechávaje volný jen horní otvor. Úzkou křivolakou chodbu, otvírající se v postranní části, upravil tak, aby odváděla kouř ven a zajistila ohništi tah. Tak byl Komín

rozdělen na tři nebo čtyři místnosti, pokud se mohlo dát takové jméno dírám, s nimiž by se nespokojila ani divá zvěř. Byli tam však v suchu a mohli tam stát vzpřímeni, aspoň v hlavní místnosti střední části. Podlahu pokrýval jemný písek a v budoucnosti si to budou moci samozřejmě ještě zlepšit.

Pencroff při práci rozmlouval s Harbertem.

„Což když naši přátelé najdou lepší úkryt?“ ptal se chlapec.

„To je možné,“ řekl námořník.

„Ale nezříkej se předem našeho Komína. Lepší hrst jistoty než pytel naděje" „Ach, jen kdyby našli pana Smithe a přivedli ho! Nic jiného si nepřeji.“

„Ano,“ bručel Pencroff. „To byl opravdový muž.“

„Byl?“ tázal se Harbert.

„Ty věříš, že už ho nikdy nenajdeme?“

„Chraň bůh!“ zvolal námořník.

Práce na úpravě Komína byly rychle provedeny a námořník nad nimi vyjádřil své uspokojení.

„Nyní,“ řekl,

„mohou se přátelé vrátit. Najdou docela slušný úkryt.“

Zbývalo založit ohniště a připravit jídlo. To byla snadná a lehká práce. Široké ploché kameny byly v koutě první chodby vlevo složeny u ústí otvoru, který k tomu účelu zůstal zachován, aby odváděl kouř ven a udržoval vnitřní teplotu na přijatelné výši. V jedné místnosti bylo složeno přivezené dříví a na kameny ohniště pak položil Pencroff několik polen, proložených drobným klestím.

Když se zabýval touto prací, ptal se Harbert, má-li zápalky.

„Samozřejmě,“ odpověděl Pencroff a dodal:

„Bez zápalek nebo troudu bychom byli v pěkném postavení!“

„Mohli bychom si však rozdělat oheň jako divoši, třením dvou suchých dřev o sebe,“ řekl Harbert.

„Jen se o to pokus! Uvidíme, dokážeš-li něco jiného než vyvrtnout si ruku.“

„Je to ale běžný způsob, jakého používají domorodci na ostrovech Tichého oceánu.“

„Neříkám, že ne,“ odpověděl Pencroff,

„ovšem domorodci vědí, jak se to dělá, a používají k tomu zvláštního dřeva. Já sám jsem se mnohokrát pokoušel rozdělat oheň tímto způsobem, ale nikdy se mi to nepodařilo. Přiznám se, že dávám přednost zápalkám. Kdepak je mám?“

Pencroff hledal v kabátě krabičku, od níž se nikdy neodlučoval. Nenašel ji. Pak prohledal i kapsy kalhot a ke svému překvapení zjistil, že krabičku nemá.

„To je hloupé! To je hloupé!“ řekl, dívaje se na Harberta.

„Krabička mi asi vypadla z kapsy a já ji ztratil. A co ty, Harberte? Nemáš křesadlo nebo cokoli jiného, čím by se dal rozdělat oheň?“

„Nemám, Pencroffe.“

Námořník, sledován Harbertem, vyšel ven, škrábaje se zuřivě na čele. Pak oba pečlivě hledali v písku mezi skálami na břehu řeky, ale marně. Krabička byla měděná a nemohla uniknout jejich pozornosti.

„Pencroffe,“ řekl Harbert,

„nevyhodil jsi krabičku z koše?“

„Dával jsem dobrý pozor!“ odpověděl námořník. „Ale při

tom hrozném otřásání mohl vypadnout i větší předmět, než je krabička se zápalkami. Tak jsem ztratil i dýmku. Prokletá krabička! Kde by mohla být?“

„Moře klesá,“ upozornil Harbert.

„Podívejme se na místo, kde jsme dosáhli země.“

Bylo nepravděpodobné, že najdou krabičku, kterou vlny musely za přílivu odplavit mezi skaliska, ale bylo dobré přesvědčit se i o této možnosti. Harbert s Pencroffem zamířili rychle k místu, kde včera přistáli, asi dvě stě kroků od Komína. Tam provedli mezi oblázky a v dutinách skal důkladnou prohlídku. Žádný výsledek. Vypadla-li krabička tady, jistě byla odnesena vlnami. Jak moře klesalo, prohledával námořník všechna obnažená skaliska, ale marně. To byla za těchto okolností vážná a nenahraditelná ztráta. Pencroff neskrýval živé rozrušení. Jeho čelo se mrzutě vraštilo. Neřekl však ani slovo. Harbert ho chtěl utěšit tím, že zápalky by byly stejně promočeny mořskou vodou a nebyly by už k ničemu.

„Ba ne, chlapče,“ odpověděl námořník. „Byly v dokonale utěsněné krabičce. Co teď budeme dělat?“

„Jistě přijdeme na prostředek k rozděláni ohně,“ prohlásil

Harbert. „Pan Smith a pan Spilett nebudou tak bezradní jakomy.“

„Možná,“ souhlasil námořník,

„ale teď jsme bez ohně a naše přátele bude mrzet, že po návratu nenajdou jídlo.“

„Vždyť je možné,“ řekl živě Harbert, „že někdo z nich bude zápalky nebo troud mít.“

„O tom pochybuji,“ zavrtěl hlavou námořník.

„Ani pan Smith, ani Nab nejsou kuřáci a myslím, že pan Spilett si ponechal spíš svůj zápisník než zápalky.“

Harbert neodpověděl. Ztráta, zápalek byla jistě mrzutá věc. Chlapec však přece jen doufal, že nějakým způsobem oheň získají.

Zkušenější Pencroff, který neviděl věci ani příliš černě, ani příliš růžově, byl jiného mínění. Zatím nemohl dělat nic jiného než čekat na návrat Nabův a novinářův. Museli se ovšem zříci natvrdo vařených vajec, která chtěli připravit, a ani představa syrového masa se nezdála Pencroffovi příliš vábná. Počítajíce s tím, že oheň asi nikdy mít nebudou, sesbírali Pencroff a Harbert před návratem do Komína další

zásobu datlovek a vydali se mlčky na cestu ke Komínu. Pencroff s očima upřenýma na zem hledal stále svou ztracenou krabičku. Prošel dokonce i levý břeh řeky od ústí až po její ohyb, kde byl sestavován vor. Pak vylezl na hřeben a proběhl jej všemi směry. Hledal i v trávě na kraji lesa — vše marné. V pět hodin večer se vrátili do Komína. Tam prohledali všechny chodby i tmavé kouty a tam se konečně vzdali poslední naděje.

K šesté hodině, když slunce zapadalo za západními horami, ohlásil Harbert, který vyšel na břeh, návrat Nabův a novinářův.

Šli sami. Chlapci se náhle sevřelo srdce. Námořník se tedy ve své předtuše nemýlil. Inženýra Smithe už nemohli nalézt. Novinář si po příchodu sedl mlčky na kámen. Byl vyčerpán únavou, umíral hladem a neměl sílu hovořit. Nabovy oči svědčily o tom, že černoch po celou tu dobu plakal. A nové slzy, které nemohl zadržet, dokazovaly jeho zoufalství. Novinář pak vypravoval o výzkumu, který podnikli na záchranu Cyruse Smithe. Proběhli s Nabem pobřeží na vzdálenost čtrnácti kilometrů a prohledali

především místo, kde spadl balón do moře a kde zmizel inženýr s Topem. Břeh však byl pustý. Nikde žádná stopa, žádná šlépěj v písku. Žádný čerstvě převalený kámen, žádné svědectví o přítomnosti člověka na této části pobřeží. Bylo jasné, že tudy nikdo nepřešel. Moře bylo stejně pusté jako pobřeží a v něm několik set metrů od břehu našel Cyrus Smith svůj hrob.

V tom okamžiku se zvedl Nab a hlasem dokazujícím hloubku jeho hoře prudce zvolal:

„Ne! Není mrtev! Nevěřím tomu! Já nebo kdokoli jiný by zahynul. Ale on ne! Je to muž, který se odevšad vrátí!“ Opustily ho síly.

„Ach, už nemohu!“ zašeptal. Harbert k němu přiskočil.

„Nabe, najdeme ho! Uvidíte! Máte však hlad! Jezte, prosím vás, jezte!“

A nabídl ubohému černochovi několik hrstí mlžů, této hubené a nedostačující potravy.

Nab už několik hodin nejedl, ale potravu odmítl. Bez Cyruse Smithe mu na životě nezáleželo. Gedeon Spilett však mlže spolykal a pak si lehl na písek ke skále. Byl vysílen, ale klidný. Harbert k němu přistoupil a podal mu ruku:

„Pane Spilette, objevili jsme přístřeší, kde vám bude lépe než zde. Blíží se noc. Pojďte si odpočinout! Zítra ráno uvidíme!“

Novinář vstal a veden chlapcem zamířil ke Komínu. V tom okamžiku se k němu přiblížil Pencroff a nejpřirozenějším hlasem se ho zeptal, nemá -li náhodou u sebe zápalky. Novinář se zastavil, hledal chvíli po kapsách a pak řekl:

„Měl jsem, ale musel jsem všechno odhodit.“

Námořník se zeptal ještě Naba, ale dostal stejnou odpověď.

„K čertu!“ zaklel.

Novinář to zaslechl a přistoupil k Pencroffovi.

„Nemáte ani jednu zápalku?“ zeptal se.

„Ani jednu. A proto nemáme také oheň.“

„Ach, kdyby tady byl pan Smith!“ zvolal Nab.

„Ten by nám rozdělal oheň!“

Čtyři trosečníci zůstali stát a rozpačitě na sebe hleděli. První přerušil ticho Harbert:

„Pane Spilette, vy jste kuřák. Vždycky jste u sebe měl

zápalky. Možná že jste nehledal dobře. Jedna jediná by nám stačila.“

Novinář znovu prohledal kapsy kalhot, kabátu i vesty a konečně k nesmírné Pencroffově radosti a k vlastnímu překvapení nahmatal malý kousek dřívka, vniklý pod podšívku vesty. Zachytil jej prsty, ale nemohl ho vytáhnout. Je-li to zápalka, jediná zápalka, nesmí být porušena její hlavička.

„Dovolte mi,“ řekl Harbert. „Vytáhnu ji.“

A velmi obratně, aniž ji zlomil, vytáhl zápalku jako vzácnou a drahocennou věc, která měla pro tyto muže nesmírnou cenu. Byla neporušená.

„Zápalka!“ zvolal Pencroff.

„Je mi, jako bychom objevili celý lodní náklad!“ Vzal zápalku a sledován svými druhy odcházel do Komína.

Tento kousek dřívka, který v obydlených zemích bere každý lhostejně do ruky a který tam nemá žádnou cenu, vyžadoval zde největší opatrnosti. Námořník se přesvědčil, je -li zápalka suchá, a pak řekl:

„Teď potřebujeme papír.“

„Tady je!“ zvolal Gedeon Spilett a po krátkém zaváhání vytrhl list ze svého zápisníku.

Pencroff vzal papír, který mu novinář podával, a klekl si u ohniště. Tam pod otepí dříví byla uložena suchá tráva, listí a mech tak, aby mohl pod. dříví vzduch a uspíšil vzplanutí suchého listí. Pak složil Pencroff list papíru a vsunul jej do mechu. Vzal mírně drsný kámen, pečlivě jej osušil a s bušícím srdcem škrtl o něj lehce zápalkou, zadržuje přitom dech. První škrtnutí zůstalo bez výsledku. Pencroff nepřitlačil dost silně, aby neulomil hlavičku zápalky.

„Ne, nemohu…,“ řekl.

„Třese se mi ruka… Zápalka se zlomí… Nemohu… Nechci…“ Vstal a vyzval Harberta, aby zapálil on.

Chlapec nebyl za celý život tak vzrušen. Srdce mu bušilo až v hrdle. Prométheus před ukradením ohně nemohl být vzrušenější.

Neváhal však a škrtl zápalkou. Ozvalo se slabé zapraskání a na dřívku vyskočil modravý plamének, z něhož stoupal štiplavý dým. Harbert otáčel zvolna dřívkem, aby se plamen rozšířil, a přiložil zápalku k papíru. Ten okamžitě chytl a od něho vzplanul i mech. Za několik vteřin už

praskalo dříví ve veselém plameni, který se pod zuřivým foukáním námořníkovým zvětšoval a rostl v houstnoucí tmě.

„Konečně!“ zvolal Pencroff vstávaje od ohně.

„Nikdy v životě jsem nebyl tak napjat!“

Ohni se na plochých kamenech dařilo dobře. Kouř lehce stoupal úzkou štěrbinou a od ohně se šířilo příjemné teplo. Trosečníci si uvědomili, že budou muset oheň neustále hlídat, aby nezhasí a aby v popelu zůstalo vždy trochu žhavých uhlíků. Bude to záležitost trvalé péče a pozornosti, protože dříví měli dost a jeho zásobu mohli v příhodný čas vždy doplnit. Pencroff chtěl využít ohně především k přípravě sytějšího jídla, než byly datlovky. Harbert přinesl dva tucty vajec. Novinář sedící v koutě pohlížel mlčky na přípravy. Zaměstnával se především třemi úvahami: Žije ještě Cyrus Smith?

Žije-li, tedy kde? Přežil-li ten pád, jak potom vysvětlit, že nenašel žádný prostředek, aby jim oznámil svou existenci? Co se Naba týče, ten bloudil ještě jako tělo bez duše po břehu. Pencroff, který znal padesát dva způsoby přípravy vajec, neměl teď možnost volby. Spokojil se tím, že vsunul vejce do popela a při mírném ohni je pekl. V několika minutách byla vejce upečena a námořník pozval novináře k jídlu. Bylo to první jídlo trosečníků na neznámé zemi. Pečená vejce byla výborná, a protože vejce obsahují všechny živiny potřebné k životu, bylo všem nasyceným

mužům dobře. Cítili, jak se jim vracejí síly. Ach, kdyby jim však jeden nechyběl! Kdyby tu bylo všech pět zajatců z Richmondu, před tímto ohněm, na suchém písku! Pak by jistě projevili vděčnost přející náhodě. Ale nejmoudřejší a nejvzdělanější z nich, jejich samozřejmý vůdce Cyrus Smith, jim chyběl. A jeho tělu nemohli ani dopřát řádný pohřeb.

Tak uplynul 25. březen. Přišla noc. Zvenčí slyšeli hvizd větru a jednotvárný hukot příboje. Kamení vyvrhované a strhávané zpět vlnami vydávalo ohlušující rachot. Novinář se uchýlil do tmavé chodby. Předtím si stručně poznamenal denní události: první objevení neznámé země, zmizení inženýra, průzkum pobřeží, příhodu se zápalkou atd. Konečně únavou usnul. Také Harbert brzy usnul. Námořník jen podřimoval. Trávil noc u ohně, na který stále přikládal palivo. Jediný Nab nestrávil noc v Komínu. Zoufalého černocha nebylo možno utěšit. Přes domluvy přátel bloudil celou noc po břehu a volal svého pána.

KAPITOLA VI

INVENTÁŘ TROSEČNÍKŮ — NIC — SPÁLENÝ KAPESNÍK — VÝPRAVA DO LESA — LESNÍ ROSTLINSTVO — PRCHAJÍCÍ LESKOVEC — STOPY DRAVÉ ZVĚŘE — KURUKOVÉ — TETŘÍVCI — PODIVNÝ LOV NA UDICI

Především byl pořízen seznam věcí z majetku vzdušných trosečníků, vržených na zřejmě neobydlenou zemi. Neměli vlastně nic kromě oděvu, který měli na sobě ve chvíli katastrofy. Zvlášť nutno uvést jen zápisník a hodinky Gedeona Spiletta, které si novinář patrně nedopatřením uchoval. Neměli však jedinou zbraň, jediný nástroj, dokonce ani jeden kapesní nůž! Cestující totiž vyhodili z koše vše, aby balónu ulehčili. Románoví hrdinové Daniela Defoea a Rudolfa Wysse, stejně jako skuteční trosečníci Selkirk a Raynal na ostrově Juan Fernandez a na Aucklandských ostrovech, nebyli nikdy v postavení tak zoufalém. Měli aspoň mnoho věcí ze ztroskotané lodi, měli zrní a zvířata, nástroje a střelivo a z trosek vyvržených na břeh si mohli opatřit prostředky nezbytné k životu. Nestáli hned od počátku proti přírodě bez jediné zbraně. Ale tady

neměli trosečníci žádný nástroj ani žádné nářadí. Od ničeho se museli dostat ke všemu!

Kdyby s nimi byl aspoň Cyrus Smith, kdyby byl mohl v této situaci využít prakticky své vědy i vynalézavosti ducha, nebylo by jistě vše ztraceno! S Cyrusem Smithem však bohužel počítat nemohli. Museli spoléhat jen sami na sebe. Především museli řešit otázku, mají -li zůstat na tomto břehu bez zjišťování, jsou-li na obydlené zemi nebo jen na pobřeží pustého ostrova. To byla důležitá otázka a musela být rychle rozřešena. Z jejího řešení vyplyne totiž řada dalších opatření. Podle Pencroffova mínění bylo však nejlepší několik dní počkat a pak teprve provést větší průzkum. Museli především opatřit jídlo a zajistit si potraviny mnohem výživnější než vejce a mlže. Budou vystaveni velké námaze, nebudou mít přístřeší a budou se muset dobře živit. Komín poskytoval přístřeší jen dočasně. Oheň hořel a byl neustále udržován suchým klestím. Ve skálách a na pobřeží bylo zatím dost vajec a mlžů. Brzy se jim jistě podaří zabít i holuby, kteří létali nad planinou, třeba jen holí a kameny. Možná že na lesních stromech najdou i nějaké plody. Byla tu také sladká voda. Rozhodli

se tedy zůstat několik dní v Komínu a připravit se k výpravě buď na pobřeží, nebo dál do nitra země.

Tento plán se líbil především Nabovi. Trval totiž umíněně na svém přesvědčení a na předtuše, že inženýra najde, a proto nijak nepospíchal s odchodem z těchto míst, která byla dějištěm katastrofy. Nevěřil a nechtěl věřit ve smrt Cyruse Smithe. Pokládal za nemožné,

aby takový muž zahynul tak bídným způsobem, totiž aby byl odnesen vlnou a utopil se několik set kroků od břehu! Dokud vlny nevyvrhnou na břeh inženýrovo tělo, dokud vlastníma očima neuvidí a vlastníma rukama neohmatá Smithovu mrtvolu, dotud neuvěří v jeho smrt. Tato myšlenka ovládala plně jeho umíněnou mysl. Možná že to byla jen představa, ale představa hodná úcty, kterou v něm Pencroff nechtěl ničit. Námořníkovi však už bylo jasné, že inženýr zahynul ve vlnách; s Nabem o tom ovšem nehovořil. Černoch trpěl už tak, že by pánovu smrt asi nepřežil.

Toho dne, 26. března, pokračoval Nab od rána v průzkumu pobřeží na sever. Stále se vracel k místu, kde se patrně

moře nad nešťastným Smithem zavřelo. Oběd byl toho dne složen z datlovek a z holubích vajec. Harbert našel v prohlubinách skal sůl po odpařené mořské vodě. Tento nerostný přídavek k jídlu přišel všem velmi vhod. Po jídle se ptal Pencroff novináře, chce-li s ním jít do lesa a pokusit se tam něco ulovit. Ale pak si uvědomil, že tu musí někdo opatrovat oheň a být také po ruce, kdyby Nab potřeboval pomoc. Novinář tedy zůstal.

„Vzhůru na lov, Harberte!“ zvolal námořník.

„Střelivo si nasbíráme cestou a pušku si ulomíme v lese.“

Ještě před odchodem však Harbertovi napadlo, že nemají troud k rozdělání ohně a že by si měli z opatrnosti opatřit za nněj náhradu.

„Jakou?“ ptal se Pencroff.

„Ze spáleného plátna,“ odpověděl chlapec. „To podle potřeby poslouží jako troud.“ Námořníkovi se nápad líbil. Pokládal však za nepřípustné obětovat na troud kousek svého kapesníku. Ale stálo to za to a část kostkovaného Pencroffova kapesníku se brzy proměnila v zuhelnatělou látku. Tato vzácná věc byla pečlivě uložena v prostřední části Komína ve skalní dutině a zajištěna proti větru a

vlhku. Bylo devět hodin. Počasí se zhoršilo. Vanul jihozápadní vítr. Harbert a Pencroff vyšli z Komína, spěšně pohlédli na kouř vinoucí se ze skal a postupovali pak po levém břehu řeky.

Po příchodu do lesa ulomil Pencroff na prvním stromě dvě silné větve a upravil je v obušky, které Harbert přiostřil o skálu. Ach, kdyby teď měli nůž! Pak oba lovci vkročili do vysoké trávy na břehu. Od ohybu na jihozápad se řeka zvolna zužovala a její břehy tvořily těsné řečiště, překryté dvojí klenbou mohutných stromů. Pencroff z obavy před zablouděním rozhodl sejít podle řeky, která je vždycky dovede bezpečně zpět. Chůze po břehu však narážela na četné překážky. Někde se větve stromů skláněly až nad vodu, jinde naráželi lovci na spleť lián a na velké trny, které museli urážet holemi. Harbert častokrát zmizel v podrostu, ale Pencroff ho vždy zavolal zpět, žádaje ho, aby se nevzdaloval.

Námořník pozoroval bedlivě tvar i složení půdy. Na levém břehu byla půda plochá a nepozorovatelně stoupala. Její

vlhký podklad přecházel místy v bažiny. Bylo zřejmé, že v hloubce jsou podzemní prameny, stékající po podzemním svahu do řeky. Občas narazili na snadno překročitelný potok, vytékající z houštiny. Protější břeh byl strmější a říční údolí jím bylo značeno mnohem výrazněji. Pahorky, stupňovitě zakryté stromovím, znemožňovaly výhled do kraje. Na pravém břehu by byla chůze jistě obtížnější, protože tam se půda měnila prudčeji, stromy se skláněly až k vodě a vytvářely neproniknutelnou spleť kořenů.

Zbytečno dodávat, že do lesa na obou březích nevkročila nikdy lidská noha. Pencroff zde nalezl jen stopy čtvernožců, čerstvé šlépěje zvířat, jejichž druh nedovedl určit. Podle Harbertova mínění byly některé stopy zanechány velkými divokými zvířaty, s nimiž teď museli počítat. Nikde však nenašli na kmenech stromů stopy seker, nikde neviděli zbytky ohně ani otisky lidské nohy. Mohli si snad blahopřát, protože v oblasti Tichého oceánu by přítomnost člověka vedla spíš k obavám než k radosti.

Harbert s Pencroffem mnoho nehovořili, protože museli přemáhat značné překážky. Po hodinové chůzi ušli sotva dva kilometry. Lov nebyl až dosud nijak úspěšný. A přece ve větvích přeletovali a křičeli různí ptáci, instinktivně poděšení objevením člověka. Mezi ptactvem poznal

Harbert v bažinaté části pralesa ptáka s ostrým a dlouhým zobákem, který se tělesnou stavbou podobá našemu ledňáčkovi. Liší se od něho drsnějším, kovově lesklým peřím.

„To je leskovec," řekl Harbert a pokoušel se dostat k ptáku na dosah.

„Ochutnejme ho!" řekl námořník.

„Bude-li ovšem ochoten se dát upéci."

V tom okamžiku vyletěl z chlapcovy ruky prudce a obratně vržený kámen a udeřil opeřence u kořene křídel. Rána však nestačila, protože leskovec se velkou rychlostí rozběhl a zmizel v houští.

„Jsem to nešika!" naříkal chlapec.

„Ba ne, chlapče," těšil ho námořník.

„Rána byla dobrá. Každý jiný by byl leskovce chybil. Netrap se, dostaneme ho jindy."

Průzkum pokračoval. Lovci postupovali ke stále mohutnějším a nádhernějším stromům, ale nikde neviděli jedlé plody. Pencroff marně hledal některé ze vzácných palem, které poskytují lidem potravu a jejichž růst byl

zjištěn od čtyřicáté rovnoběžky severní šířky až ke třicáté rovnoběžce jižní polokoule. Tento les se skládal jen z jehličin, především z Douglasových jedlí, podobných těm, které rostou na severozápadních březích Ameriky, a z obrovských smrků, měřících až čtyřicet pět metrů.

V tomto okamžiku vzlétlo z křoví před nimi hejno ptáků s krásným peřím a s dlouhými, měňavými ocasy. Ptáci kolem sebe rozsévali slabě upevněná pera. Harbert jich několik sebral a prohlížel si je.

„Je to kuruka," řekl.

„Já bych tu viděl raději perličky nebo tetřevy," prohlásil Pencroff.

„Jsou tihle ptáci aspoň k jídlu?"

„Jsou velmi dobří a jejich maso je neobyčejně jemné," pokračoval Harbert. „Ostatně nemýlím-li se, je velmi snadné překvapit tyto ptáky a ubít je holí."

Námořník s chlapcem proklouzli tiše trávou a došli k patě vysokého stromu, jehož nižší větve byly obsazeny kurukami. Ptáci čekali na přelet hmyzu, kterým se živí. Lovci viděli jejich opeřené nohy, svírající slabší větve, které

jim sloužily za oporu. Oba prudce vyskočili a holemi způsobili úplnou zkázu mezi ptáky; opeřenci vůbec nepomýšleli na únik a nechávali se tupě ubíjet. Asi sto už jich leželo pod stromem, než se zbytek rozhodl odletět.

„Dobrá," řekl Pencroff.

„Tady je dost zvěřiny pro lovce našeho druhu. Stačí jen natáhnout ruku."

Námořník svázal kuruky jako skřivany tenkým proutkem a oba lovci pokračovali v průzkumu. Zjistili teď, že proud řeky se mírně ohýbá volným obloukem k jihu, ale tento ohyb nebyl jistě velký, protože řeka musela pramenit v pohoří, kde si sbírala vodu z tajícího sněhu na svahu nejvyšší hory. Hlavním výsledkem této cesty mělo být zjištění, zda si obyvatelé Komína mohou opatřit potřebné množství potravy. Nedalo se říci, že výsledku už bylo dosaženo. Námořník aspoň pokračoval v prohlídce lesa. Náhle vykřikl, jak mu nějaké zvíře, které nemohl poznat, zmizelo před očima ve vysoké trávě. Kdyby byl měl Topa! Top však zmizel se svým pánem a pravděpodobně s ním i zahynul.

Ve tři hodiny odpoledne objevili nová hejna ptáků na stromech, na nichž tito opeřenci oklovávali aromatické bobule. Mezi jinými druhy stromů to byly především jalovce. Náhle zazněl lesem skutečný hlas trubky. Tyto podivné a zvučné fanfáry vydávali kurovití ptáci, nazývaní ve Spojených státech tetřívci. Lovci brzy spatřili několik párů s peřím měňavě žlutohnědým a s hnědými ocasy. Harbert mezi nimi poznal samce podle špičatých vějířků vytvořených zdviženými pery na krku. Pencroff pokládal za nutné zmocnit se několika tetřívků, velkých jako slepice a chutných jako jeřábci; bylo to však nesnadné, protože tito ptáci nenechali k sobě nikoho přiblížit. Po několika marných pokusech, které skončily jen poplašením tetřívků, řekl námořník chlapci:

„Když je nemůžeme zabít v letu, pokusíme se chytit je na udici.“ „Jako kapry?“ zvolal

Harbert udiven takovým návrhem.

„Jako kapry,“ odpověděl vážně námořník.

Pencroff našel v trávě asi tucet tetřívčích hnízd, z nichž každé mělo po dvou nebo třech vejcích. Dbal pečlivě toho,aby se nedotkl žádného z hnízd, ke kterým se museli

majitelé vrátit. Poblíž chtěl nalíčit své udice — ne ovšem šňůry s oky, ale šňůry s háčky. Odvedl Harberta na dostatečnou vzdálenost odtud a pak připravil pečlivě své nástrahy. Harbert sledoval s pochopitelným zájmem jeho práci, o jejímž zdárném výsledku však pochyboval. Šňůry vyrobil Pencroff ze slabých lián a přivázal je k sobě v délce čtyř až šesti metrů. Velké silné trny se zahnutými špičkami, ulomené v houští zakrslých akácií, připevnil na konce lián jako háčky. Za vnadidlo jim posloužili velcí červení červi, které vyhrabali ze země. Když bylo vše hotovo, vklouzl Pencroff do trávy, a obratně se skrývaje, nalíčil konce šňůr s háčky blízko tetřívčích hnízd; pak vzal konce šňůr do ruky a skryl se s Harbertem za silný strom.

Oba dva trpělivě čekali. Harbert ovšem příliš nevěřil v úspěch Pencroffova vynálezu. Teprve po dobré půlhodině se počalo několik tetřívků vracet ke hnízdům. Ptáci skákali, klovali do země a zřejmě vůbec nevnímali přítomnost lovců, kteří se ostatně umístili po větru od tetřívků.

Chlapec byl nesmírně vzrušen. Zadržoval dech stejně jako Pencroff, který s otevřenýma očima a s pootevřenými ústy,

jako by už ochutnával tetřívci maso, sotva dýchal. Ptáci se však procházeli mezi háčky, aniž se o ně příliš zajímali. Pencroff tedy lehce zatahal za liány, aby nastražení červi působili dojmem červů živých. V tom okamžiku pocítil námořník totéž vzrušení, jaké zná rybář, když se mu k návnadě blíží kořist.

Záškuby přivábily brzy pozornost tetřívků, kteří se vrhli k háčkům. Tři nejhltavější spolkli naráz vnadidla i s háčky. Pencroff prudkým trhnutím „zasekl“ kořist a zuřivý tlukot křídel mu potvrdil, že ptáci jsou chyceni.

"Hurá!“ vykřikl a oba lovci se vrhli ke kořisti a okamžitě se jí zmocnili.

Harbert zatleskal. Dnes poprvé viděl lov ptáků na udici. Skromný námořník však prohlásil, že to byl jen pokus a že on není ostatně vynálezcem tohoto způsobu lovu.

„Ale musíme se ve svém postavení pokusit nachytat jich

ještě víc,“ dodal.

Tetřívci byli svázáni nohama k sobě a Pencroff — šťasten, že se nevrací s prázdnou — pokládal s blížícím se večerem za nutné vrátit se už domů.

Cestu zpátky jim ukazovala řeka, podle které sestupovali; k šesté hodině, značně unaveni výpravou, vrátili se Harbert a Pencroff do Komína.

KAPITOLA VII

NAB SE JEŠTĚ NEVRÁTIL — ÚVAHY NOVINÁŘOVY — VEČEŘE — PŘIPRAVUJE SE ZLÁ NOC — STRAŠNÁ BOUŘE — NOČNÍ ODCHOD — BOJ S VĚTREM A S DEŠTĚM — ČTRNÁCT KILOMETRŮ OD PRVNÍHO TÁBOŘIŠTĚ

Gedeon Spilett stál se zkříženýma rukama nehybně na břehu a díval se na moře, které se na východním obzoru spojovalo s černým mrakem, rychle stoupajícím po obloze vzhůru. Vál silný vítr, který se k večeru velmi ochladil. Nebe vypadalo zlověstně a už se znatelně projevovaly

první příznaky vichru. Harbert vešel do Komína a Pencroff zamířil k novináři. Ten byl tak zamyšlen, že námořníka ani nezpozoroval.

„Budeme mít zlou noc, pane Spilette,“ řekl námořník.

„Vítr a déšť udělá radost jen buřňákům.“

Novinář se otočil, a když spatřil Pencroffa, zeptal se:

„V jaké vzdálenosti od pobřeží byl podle vás balón napaden vlnou, která odnesla našeho přítele?“ Námořník se nad otázkou nepozastavil. Chvíli přemýšlel a pak řekl:

„Asi tři sta šedesát metrů.“

„A jeho psa také?“

„Také.“

„Ale udivuje mě,“ pokračoval novinář,

„že s inženýrem zahynul i Top. A přece ani tělo psa nebylo vyvrženo na břeh.“

„Při tak rozbouřeném moři to není nic divného,“ odpověděl námořník.

„Je však možné i to, že mořský proud zanesl těla dále na

pobřeží.“

„Vy tedy myslíte, že náš přítel zahynul ve vlnách?“ ptal se znovu novinář.

„Ano, to je můj názor.“

„Můj také,“ řekl Gedeon Spilett. „Jenom si myslím, nemaje vaše zkušenosti, Pencroffe, že zmizení Cyruse Smithe i Topa, ať už živých nebo mrtvých, je něco nepochopitelného a nepravděpodobného.“

„Chtěl bych být téhož názoru, pane Spilette,“ odpověděl Pencroff,

„ale už jsem bohužel přesvědčen.“

Po tomto rozhovoru se námořník vrátil do Komína. Tam plápolal silný oheň. Harbert na něj právě hodil náruč suchého dříví a oheň teď osvětloval i nejtemnější kouty chodby. Pencroff se hned pustil do přípravy jídla. Pokládal za nutné přidat dnes něco sytějšího, protože se všichni potřebovali posilnit. Šňůra kuruk byla uschována na druhý den. Dnes oškubal tetřívky a tito chutní ptáci viseli za chvíli na proutcích nad ohněm a opékali se.

Bylo sedm hodin večer, ale Nab se dosud nevrátil. Jeho dlouhá nepřítomnost počala Pencroffa znepokojovat. Námořník se bál, že černoch přišel v neznámých končinách k nějakému úrazu nebo že si ze zoufalství něco udělal. Harbert však z černochovy nepřítomnosti usuzoval na něco zcela jiného. Byl přesvědčen, že Nab se nevrátil proto, že se vyskytly nějaké zvláštní okolnosti, které ho přiměly k dalšímu hledání. A každá taková okolnost se mohla týkat jen Cyruse Smithe. Nevrátil-li se Nab, jistě získal novou naději. Možná že našel stopy nebo otisk nohy nebo prostě něco, co ho hnalo znovu na cestu. Možná že v této chvíli sleduje určitou stopu. A co když ta stopa vede ke Smithovi?

Tak uvažoval chlapec. Tak také mluvil. Druhové ho nechali hovořit. Jen novinář s ním posunkem souhlasil. Pencroff byl přesvědčen, že se Nab dostal při prohledávání pobřeží mnohem dál než včera a že se proto nemohl dosud vrátit. Harbert však pod vlivem silné předtuchy projevil několikrát touhu jít Nabovi naproti. Pencroff tvrdil, že by to bylo zbytečné, protože by v takové tmě a za takového počasí Nabovy stopy nenašel, a že je tedy lepší čekat. Nevrátí-li se Nab do rána, půjde ho hledat s Harbertem i Pencroff. Gedeon Spilett souhlasil s námořníkovým názorem, že by

se neměli rozcházet, a Harbert se musel zříci svého úmyslu. Ale z očí mu vytryskly velké slzy. Novinář šlechetného chlapce objal.

Počasí se viditelně zhoršilo. Jihovýchodní vítr narážel na pobřeží s neobvyklou prudkostí. Trosečníci slyšeli hukot opadávajícího moře mezi nejnižšími skalisky. Déšť rozprášený vichřicí se hnal s větrem jako tekutá mlha. Vypadalo to, jako by někdo hnal cáry mraků přes břeh, na kterém rachotily balvany jako kamení vysypávané z káry. Větrem zdvižený písek se mísil s deštěm v nezadržitelný příval; vzduchem se nesl nerostný prach spolu s prachem vodním. Mezi ústím řeky a úpatím skály se tvořily vzdušné víry a vzduch unikající z tohoto maelströmu nacházel průchod jen v úzkém údolí řečiště, z něhož vynášel v zuřivých poryvech celé sloupy vody. Také kouř z ohniště, hnaný úzkým průchodem, byl srážen vichrem zpět a zaplňoval chodby tak, že v nich nebylo možno vydržet. Proto jakmile byli tetřívci upečeni, Pencroff oheň uhasil a nechal z něho jen žhavé uhlíky v popelu.

Do osmi hodin se Nab ještě neobjevil. Teď však mohli předpokládat, že mu v návratu brání to hrozné počasí a že si proto našel úkryt v nějaké dutině, aby tam přečkal bouři nebo vyčkal aspoň do rozednění. Teď bylo nemožné jít mu naproti a hledat ho za takových okolností. Zvěřina byla jediným jídlem toho večera. Všichni se rádi pustili do výborného masa. Pencroff s Harbertem, vyhladovělí dlouhou cestou, maso přímo hltali. Pak se každý uchýlil do kouta, v němž strávil minulou noc. Harbert usnul vedle Pencroffa, který ležel u ohně.

Venku s rostoucí nocí nabývala bouře hrozivých forem. Vichr se už dal srovnávat s vichřicí, která odnesla zajatce z Richmondu až na tuto zemi v Tichém oceánu. Byla to jedna z bouří, tak častých v době rovnodennosti, bohatých na katastrofy a strašných především nad volným prostranstvím, kde se jejich zuřivosti nestaví nic v cestu. Lze si představit, že pobřeží otevřené k východu, to jest přímo přístupné nárazům bouře, bylo bičováno silou, která se nedá vůbec vylíčit. Naštěstí seskupení skal, kde byl Komín, bylo velmi pevné. Byly to žulové balvany, z nichž ovšem některé, ne příliš pevně usazené, jako by se povážlivě chvěly. Pencroff cítil pod rukou opřenou o skálu

rychlé jemné záchvěvy. Opakoval si však celkem oprávněně, že se nemusí ničeho bát a že jejich dočasný úkryt to vydrží. Naslouchal neustálému rachotu balvanů, které vichr smetával z hřebenu stěny na pobřeží. Některé z nich se valily i horní částí Komína nebo se dopadem dolů tříštily na kusy. Námořník dvakrát vstal a vydrápal se k východu z chodby, aby se podíval ven. Sesuvy balvanů však nehrozily přímým nebezpečím. Vrátil se tedy k ohništi, kde v popelu popraskávaly uhlíky. Harbert přes zuřivost bouře, řev vichřice a rachot hromů spal nejtvrdším spánkem. Spánek přemohl nakonec i Pencroffa, který byl z námořnického života zvyklý na jakýkoli nečas.

Jen Gedeon Spilett byl neklidem udržován v bdění; vyčítal si, že nešel s Nabem. Bylo zřejmé, že neztratil ještě všechny naděje. Předtucha, kterou měl Harbert, ovládala i novináře. Myslel stále jen na Naba. Proč se černoch nevrátil? Novinář se převracel na svém písečném lůžku, nevšímaje si vůbec boje živlů. Oči se mu občas na chvíli únavou zavřely, ale první rychlá myšlenka je zase otevřela. Noc plynula. Bylo asi k druhé hodině, když spící Pencroff pocítil prudký otřes. „Co je?“ vykřikl, probouzeje se k plnému vědomí s rychlostí vlastní všem námořníkům.

Nad ním se skláněl Gedeon Spilett se slovy:

„Slyšíte, Pencroffe? Slyšíte?“

Námořník zbystřil sluch, ale v hluku bouře nerozeznával žádný cizí zvuk.

„To je vítr,“ řekl.

„Ne,“ prohlásil Gedeon Spilett, znovu naslouchaje.

„Myslím, že jsem zaslechl…“

„Co?“

„Štěkání psa!“

„Psa?“ zvolal Pencroff a skokem byl na nohou.

„Ano… štěkot…“

„To není možné,“ odpověděl námořník.

„Ostatně v tomhle čase a za takové bouře…“

„Počkejte… Poslouchejte…,“ šeptal novinář.

Pencroff naslouchal ještě pozorněji. Opravdu se mu teď zdálo, že ve chvíli ztišení slyší vzdálený štěkot.

„Nu?“ ptal se novinář, svíraje námořníkovi ruku.

„Ano…! Ano…!“ odpověděl Pencroff.

„To je Top! To je Top!“ zvolal Harbert, který se právě probudil. Všichni tři se vrhli k východu z Komína. Jen s největší námahou se jim podařilo vyjít; vítr je hnal zpět. Konečně byli venku, ale na nohou se udrželi, jen když se opřeli o skálu. Dívali se, ale mluvit nemohli. Byla naprostá tma. Moře, nebe i země splynuly ve stejně temnou čerň. Zdálo se, že v ovzduší není ani atom rozptýleného světla. Po několik minut stáli novinář a jeho dva společníci jako přibiti ke skále, drceni vichřicí, promočeni lijavcem a oslepeni pískem. Pak zaslechli znovu v přestávce vichru štěkot, který přicházel zřejmě z velké dálky.

To mohl být jedině Top! Byl však sám, nebo ho někdo provázel? Bylo pravděpodobné, že je sám, ač bylo i možné, že s ním jde Nab a snaží se dostat rychle ke Komínu. Námořník stiskl novináři ruku. Mohl se s ním dohovořit jen posunkem, který znamenal: Počkejte! Pak zmizel v Komínu.

Za okamžik se vrátil se zapálenou otepí, vyhodil ji vysoko do vzduchu a pronikavě přitom zapískal. Na toto znamení, jakoby v té chvíli právě očekávané, ozval se štěkot z mnohem bližších míst a brzy nato se do Komína vřítil pes. Harbert, Gedeon Spilett a Pencroff se vrhli za ním. Na ohništi se octla náruč suchého dříví. Chodba se osvětlila vysokým plamenem.

„Je to Top!“ ozval se Harbert. Byl to opravdu Top, nádherný anglo-normanský pes, který křížením obou ras zdědil rychlé nohy a jemný čich, nezbytné vlastnosti dobrých loveckých psů. Byl to pes inženýra Smithe. Byl však sám! Ani jeho pán, ani Nab s ním nebyl. Ale jak ho mohl pud přivést až ke Komínu, o kterém pes vůbec nevěděl! Vypadalo to záhadně, zvláště za tak tmavé noci a za takové bouře. Bylo v tom však něco ještě záhadnějšího. Top nebyl ani vyčerpán, ani unaven, ani potřísněn blátem nebo pískem…

Harbert přitáhl psa k sobě a třel mu hlavu mezi dlaněmi. Pes si to nechal líbit a otíral si krk o chlapcovy ruce. „Našel-li se pes, najde se i pán!“ řekl novinář.

„Kéž byste měl pravdu!“ zvolal Harbert.

„Pojďme! Top nás povede!“

Pencroff nic nenamítal. Cítil jasně, že objevení psa by mohlo vyvrátit jeho domněnky.

„Jdeme!“ prohlásil. Pencroff pak pečlivě zakryl uhlíky v ohništi. Do popela vložil několik větví, aby po návratu mohl oheň jen rozdmýchat. Pak, veden psem, který ho poštěkáváním lákal za sebou, a následován novinářem a Harbertem, vyrazil ven. Vzali s sebou i zbytky večeře. Bouře venku vrcholila, dosahujíc zřejmě největší síly. Nový Měsíc, právě v konjunkci se Sluncem, nevysílal mračny jediný paprsek. Jít přímým směrem bylo nemožné. Bylo lepší svěřit se Topovu pudu. To také udělali. Novinář s chlapcem šli za psem a námořník řadu uzavíral. Jakýkoli hovor byl nemožný. Déšť je příliš neobtěžoval, protože byl rozprašován v mlhu, ale vichřice byla strašná.

Náhoda však námořníkovi a jeho přátelům přála. Vítr vanul od jihozápadu, tedy jim do zad. Písek, vrhaný nesnesitelnou prudkostí, zachycovali zády, a pokud se nemuseli obracet, neznamenalo to ztížení pochodu.

Častokrát běželi rychleji, než by chtěli. Museli totiž zrychlovat krok, aby nebyli poraženi. Nesmírná naděje však násobila jejich síly. A dnes nešli pobřežím jen nazdařbůh. Nepochybovali už o tom, že Nab inženýra našel a že pro ně poslal věrného psa. Šlo jen o to, je-li inženýr živ či zda pro ně Nab poslal jen proto, aby prokázali poslední službu mrtvole nešťastného Smithe.

Když přešli průrvu ve vyvýšenině, které se z opatrnosti vyhnuli, zastavili se na chvíli, aby nabrali dech. Ohyb skály je teď trochu chránil před větrem. Prudce zde oddychovali po čtvrthodinové chůzi, která byla spíš během. V této chvíli si mohli rozumět a odpovídat si. Harbert pronesl jméno Cyruse Smithe. Top zaštěkal, jako by chtěl říci, že inženýr je zachráněn.

„Je živ, Tope?“ opakoval Harbert.

„Živ?“

Pes znovu zaštěkal v odpověď.

Vydali se na další cestu. Bylo asi půl třetí. Moře počalo stoupat a vichrem hnaný syzygický příliv hrozil značnou

silou. Vysoké vlny nesly pěnovou čáru s takovou prudkostí a v takové výši, že pod ní zmizel celý ostrůvek, který teď nebylo vůbec vidět. Dlouhá jeho výspa už nechránila pobřeží, otevřené širému moři. Jakmile námořník a jeho druhové přešli průrvu, napadl je znovu vichr s hroznou zuřivostí. Skloněni, nastavujíce větru záda, kráčeli rychle za Topem, který nijak neváhal ve směru. Šli k severu. Vpravo měli hřeben vln, prozrazovaný hromovým rachotem, a vlevo temný kraj, jehož vzhled nebylo možno pozorovat. Cítili však, že je asi poměrně rovinatý, protože vichřice teď letěla více nad jejich hlavami a nezasahovala je zpětnými odrazy jako tam, kde kráčeli podél žulové stěny. Ve čtyři hodiny odhadovali, že ušli asi devět kilometrů. Mraky se trochu zdvihly a neploužily se už po zemi. Méně vlhká vichřice se projevovala prudkým proudem suššího a chladnějšího vzduchu. Nedostatečně chráněni oděvem, všichni krutě trpěli zimou, ale z úst jim neuniklo jediné slovo nářku. Byli rozhodnuti sledovat Topa všude, kam je inteligentní zvíře povede.

K páté hodině počalo svítat. Nejdříve v zenitu, kde byla mlha nejřidší, vytvořily se kolem okrajů mračen šedavé

pruhy a pod jejich matným pásem se vynořil čistý obzor. Hřebeny vln se zbarvily žlutě a pěna bíle. Současně se počaly vlevo nejasně rýsovat zvýšené části pobřeží, stále ovšem jen v šedi a v černi. V šest hodin se rozednilo. Mraky letěly nesmírnou rychlostí poměrně vysoko. Námořník a jeho přátelé byli teď asi jedenáct kilometrů od Komína. Šli podél plochého břehu, lemovaného směrem k moři pásem skal, vyčnívajících jen vrcholy, protože příliv stoupal. Vlevo se objevoval kraj s písečnými přesypy, porostlými bodláčím. Měl vzhled pusté písčité krajiny. Pobřeží nebylo členité a nestavělo oceánu v cestu žádnou překážku, kromě řetězu nepravidelných pahorků. Tu a tam stálo několik stromů, skloněných k západu a s větvemi rostoucími stejným směrem. Jen v dáli na jihozápadě se táhl okraj posledního lesa.

V tomto okamžiku projevil Top známky neklidu. Běhal vpřed a vracel se zas k námořníkovi, jako by ho chtěl přimět k rychlejší chůzi. Hnán svým obdivuhodným pudem, bez jediného zaváhání vnikal mezi přesypy. Trosečníci šli za ním. Kraj vypadal naprosto pustě, nikde žádný živý tvor. Okraj širokého pruhu přesypů byl složen z pahorků a prapodivně rozházených kup. Vypadal jako malé písečné

Švýcarsko a jen zázračný smysl se v něm mohl vyznat.Pět minut od pobřeží přišli trosečníci před jakousi jeskyni, vytvořenou v závětrné části přesypů. Top se zastavil a ostře zaštěkal. Spilett, Harbert a Pencroff vnikli do jeskyně. Tam klečel Nab před jakýmsi tělem, které leželo na travnatém lůžku. Bylo to tělo inženýra Smithe.

KAPITOLA VIII

CYRUS SMITH ŽIJE? — NABOVO VYPRAVOVÁNÍ — ŠLÉPĚJE

— NEŘEŠITELNÁ OTÁZKA — PRVNÍ SLOVA CYRUSE SMITHE — ZJIŠTĚNÍ STOP — NÁVRAT DO KOMÍNA — ZNIČENÝ PENCROFF

Nab se nehýbal. Námořník se ho zeptal jediným slovem:

„Žije?“

Nab neodpověděl. Gedeon Spilett a Pencroff zbledli. Harbert sepjal ruce a nehýbal se. Bylo však zřejmé, že černoch byl tak ponořen do svého hoře, že neviděl přátele a neslyšel jejich slova.

Novinář poklekl vedle nehybného těla, rozepjal inženýrovi oděv a položil mu ucho na prsa. Uplynula minuta — celé století —, v níž se pokoušel zachytit sluchem činnost srdce.

Nab se trochu odsunul a přihlížel, aniž vnímal. Nikdy nemohlo zoufalství více zpustošit lidskou tvář. Nab o sobě téměř nevěděl, vyčerpán únavou a zničen bolestí. Pokládal svého pána za mrtvého. Gedeon Spilett po dlouhém vyšetřování vstal a prohlásil:

„Žije!“

Také Pencroff poklekl vedle Cyruse Smithe; i jeho ucho zachytlo bušení srdce a jeho rty ucítily slaboučký dech

vycházející z inženýrových úst. Na novinářovu výzvu vyběhl Harbert ven pro vodu. Sto kroků odtud našel malý pramen vyvěrající z písku, zřejmě posílený nočním deštěm. Neměl však nic k nabrání, ani prázdnou lasturu. Tak se musel chlapec spokojit namočením kapesníku, s nímž se rychle vrátil k jeskyni. Naštěstí mokrý kapesník Spilettovi stačil, protože novinář chtěl jen navlhčit inženýrovy rty. Několik kapek chladné vody mělo okamžitý účinek. Z prsou Cyruse Smithe se vydral vzdech. Dokonce se zdálo, že chce inženýr něco říci. „Zachráníme ho!“ řekl novinář. Při těchto slovech nabyl Nab opět naděje. Svlékl svého pána, aby se podíval, není-li zraněn. Ani hlava, ani trup, ani údy však neměly nejmenšího škrábnutí, což bylo tím záhadnější, že tu chyběly jakékoli stopy zápasu, který inženýr musel přece svést při pronikání pásmem skalisk. Toto vysvětlení přijde později. Až Cyrus Smith bude moci mluvit, řekne vše, co se s ním dělo. Teď šlo o to přivést ho k životu. Bylo pravděpodobné, že se to podaří třením. Použili k tomu námořníkovy kazajky. Inženýr, zahřátý prudkým třením, pohnul lehce rukou a jeho dech se stával pravidelnější. Jistě umíral vyčerpáním, a nebýt příchodu jeho druhů, byl by býval Cyrus Smith hotov.

„Vy jste pana Smithe pokládal za mrtvého?“ ptal se Naba Pencroff.

„Ano, za mrtvého,“ odpověděl Nab.

„Kdyby vás byl Top nenašel, kdybyste nebyli přišli, byl bych ho pochoval a zemřel s ním.“

Na čem tedy závisel život Cyruse Smithe!

Nab potom vypravoval, co se odehrálo. Když ráno za svítání odešel z Komína, stoupal podle pobřeží severním směrem, až dosáhl oné části pobřeží, na které už byl předtím. Tam hledal bezúspěšně na břehu mezi skálami a v písku třeba i nejmenší stopu, kterou by se mohl řídit. Prozkoumal především všecky části břehu, kam už nezasahoval příliv, protože v dolních částech musel příliv s odlivem každou stopu zničit. Nab už nedoufal, že najde pana Smithe živého. Hledal teď jenom mrtvolu, kterou chtěl vlastníma rukama pohřbít. Hledal dlouho. Jeho námaha byla stále marná. Zdálo se, že na tento pustý břeh lidská noha nikdy nevkročila. Lastury, které nemohlo moře zasáhnout a kterých tu nad čárou přílivu ležely milióny, byly neporušeny. Žádná nebyla rozdrcena. Na prostoře dlouhé tři sta metrů nebyla jediná stopa po minulém nebo

současném vystoupení lidí na břeh.

Nab se tedy rozhodl jít několik kilometrů po břehu. Domníval se, že proud mohl zanést tělo dále. Plove-li mrtvola podle plochého břehu, jen zřídkakdy ji moře dříve nebo později nevyplaví. Nab to věděl a chtěl pana Smithe ještě naposled spatřit.

„Šel jsem po břehu ještě asi tři a půl kilometru, prohledal jsem pásmo skalisk při odlivu a při přílivu a byl jsem už zoufalý z neúspěchu, když včera večer k páté hodině jsem našel na břehu stopy.“

„Stopy?“ zvolal Pencroff.

„Ano,“ odpověděl Nab.

„A stopy začínaly u skalisk?“ ptal se novinář.

„Ne,“ odpověděl Nab.

„Až u čáry přílivu, protože mezi ní a skalisky musely být stopy zahlazeny.“

„Pokračujte, Nabe!“ řekl Gedeon Spilett.

„Když jsem stopy spatřil, myslil jsem, že blouzním. Byly zcela zřetelné a mířily k přesypům. Šel jsem po nich asi půl

kilometru a dával jsem pozor, abych je nezničil. Po pěti minutách, když už se šeřilo, zaslechl jsem štěkání psa. Byl to Top a ten mě také odvedl sem k panu Smithovi.“

Nab skončil vypravováním, jak bolestný byl jeho nález neživého těla. Snažil se v něm zachytit zbytek života. Nyní, když našel inženýra mrtvého, chtěl ho vzkřísit. Jeho námaha však byla marná. Mohl už jenom prokázat poslední službu tomu, koho tolik miloval. V té chvíli si vzpomněl na své druhy. Také oni by jistě chtěli naposled spatřit nešťastného Smithe. Byl zde Top. Což se svěřit moudrosti věrného zvířete? Nab několikrát pronesl novinářovo jméno jako jméno osoby, kterou pes nejlépe znal. Pak mu ukázal k jižní části pobřeží a pes se hned pustil naznačeným směrem.

Víme už, jak téměř nadpřirozený pud vedl Topa, který v Komínu nikdy nebyl, a přece tam přesně došel. Nabovi společníci naslouchali pozorně černochovým slovům. Bylo v nich pro ně mnoho nevysvětlitelného. Stejnou záhadou bylo i to, že se Cyrus Smith dostal z vln přes skaliska bez nejmenšího zranění. Nejvíce je udivil fakt, že inženýr dosáhl této jeskyně, ležící dva kilometry od pobřeží a

ztracené v písečných přesypech.

„Vy jste tedy, Nabe, inženýra do jeskyně nepřenášel?“ ptal se novinář.

„Ne,“ odpověděl Nab.

„Pak je jisté, že se sem dostal pan Smith sám,“ mínil námořník.

„Jisté to je,“ řekl Gedeon Spilett.

„Ale to je právě neuvěřitelné.“

Jediné vysvětlení jim mohl dát sám inženýr. Nezbývalo než čekat, až bude moci mluvit. Naštěstí se mu život rychle vracel. Tření obnovilo krevní oběh. Cyrus Smith znovu pohnul rukou a ze rtů mu uniklo několik nesrozumitelných slov. Nab skloněný k němu ho oslovil, ale inženýr zřejmě neslyšel a také oči měl stále zavřené. Život se v něm projevoval jen pohyby. Smysly dosud nic nevnímal. Pencroff litoval, že nemají oheň ani možnost jej rozdělat, protože si naneštěstí nevzali s sebou troud, který by se snadno rozdoutnal jiskrami ze dvou kamenů. Kapsy inženýrovy byly zcela prázdné, kromě kapsy u vesty, v níž byly hodinky. Bylo teď nutné přenést Cyruse Smithe do

Komína, a to co nejdříve. Všichni s tím souhlasili.

Péče, kterou Smithovi věnovali, přinesla ovoce dříve, než čekali. Voda, kterou mu navlhčovali rty, přiváděla ho rychle k životu. Pencroffa napadlo, že by měli do vody přidat šťávu z pečeného tetřívčího masa, které s sebou přinesl. Harbert letěl na pobřeží a vrátil se s dvěma velkými dvouchlopňovými lasturami. Námořník připravil jakousi směs a vpravil ji do úst inženýrovi, který ji do sebe dychtivě vsál.

Pak otevřel oči. Nab s novinářem se k němu sklonili.

„Pane Smithi! Pane Smithi!“ zvolal Nab.

Inženýr to slyšel. Poznal Naba i Spiletta, pak i další společníky, Harberta a námořníka. Jeho prsty lehce stiskly podávané ruce.

Ze rtů mu uniklo několik slov — slov, která už patrně pronesl a která vyjadřovala vše, co ho teď nejvíce zaměstnávalo.

„Ostrov nebo pevnina?“ šeptal.

„Ach,“ zvolal Pencroff, který se nemohl ubránit zaklení,

„ke všem čertům, o to se teď nestaráme, jen když už žijete,

pane Smithi! Ostrov nebo pevnina? To uvidíme později!“ Inženýr přikývl na souhlas hlavou; zdálo se, že usíná. Respektovali jeho spánek a novinář počal okamžitě konat přípravy k přenesení Cyruse Smithe za nejvýhodnějších podmínek. Nab, Harbert a Pencroff vyšli z jeskyně a zamířili k vysokému přesypu s několika pokřivenými stromy. Námořník cestou opakoval:

„Ostrov nebo pevnina? Na to myslí, když sotva dýchá!“

Po příchodu na přesyp ulomil Pencroff s přáteli holýma rukama z neduživé, větrem pokřivené jedle hlavní větve; z nich pak udělali nosítka, která pokryli listím a trávou, aby na nich inženýra přenesli. Za čtyřicet minut byli hotovi a v deset hodin se všichni vrátili k Cyrusi Smithovi, kterého Gedeon Spilett vůbec neopustil. Inženýr se právě probudil ze spánku či spíše z mdloby, v níž ho tu ráno našli. Do tváří, až dosud smrtelně bledých, vracela se mu barva. Trochu se nadzdvihl, rozhlédl se kolem sebe a zdálo se, že se ptá, kde je.

„Můžete mě vyslechnout, aniž by vás to unavovalo, Cyrusi? “ ptal se novinář.

„Ano,“ odpověděl inženýr.

„Myslím,“ přerušil je námořník,

„že by vám pan Smith rozuměl ještě lépe, kdyby snědl kousek studeného tetřívka — je to totiž opravdu tetřívek, pane Smithi,“ dodal a podal mu kousek masa.

Cyrus Smith rozkousal kus tetřívka, jehož zbytky byly rozděleny mezi tři společníky, kteří už trpěli hladem a pokládali tuto přesnídávku za velmi hubenou.

„Dobrá,“ řekl námořník, „další hostina nás čeká v Komínu. Bude dobře, dozvíte -li se, pane Smithi, že máme tam na jihu dům s místnostmi, ohniště a spíži s několika tucty ptáků, kterým Harbert říká kuruky. Nosítka pro vás jsou připravena; jakmile budete mít dost sil, přeneseme vás domů.“

„Děkuji, příteli,“ odpověděl inženýr.

„Za hodinu nebo za dvě můžeme odejít… A teď mluvte, Spilette!“

Novinář tedy vyprávěl. Líčil vše, co nemohl vědět Cyrus Smith, totiž co se stalo od posledního pádu balónu: vyvržení na břeh neznámé a zřejmě pusté země, ostrova nebo pevniny, objevení Komína, průzkumy pobřeží při

hledání inženýra, Nabovu oddanost a všechno, za co vděčí Topově inteligenci.

„Vy jste mě tedy našli na pobřeží?“ ptal se udiveně Cyrus Srnith.

„Ne,“ odpověděl novinář.

„A do této jeskyně jste mě neodnesli?“

„Ne.“

„Jak daleko je jeskyně od pobřežních skal?“

„Asi devět set metrů,“ odpověděl Pencroff.

„A udivuje-li vás to, pane Smithi, byli jsme tím neméně udiveni i my, když jsme vás tu našli.“

„Je to opravdu divné,“ řekl inženýr, který se rychle zotavoval a živě se zajímal o podrobnosti.

„Můžete nám říci, co se s vámi dělo, když vás vlna odnesla od balónu?“ pokračoval námořník.

Cyrus Smith vzpomínal. Věděl toho málo. Náraz vlny ho oderval od sítě balónu. Ponořil se na několik decimetrů po vodu. Po dosažení hladiny moře cítil v temnotě před sebou pohyb nějakého živého těla. Byl to Top, který se mu vrhl na

pomoc. Když se rozhlédl, neviděl už balón, který zbaven přítěže jeho a Topova těla vzlétl jako šíp. Viděl se uprostřed zuřivých vln, asi kilometr od pobřeží. Snažil se s vlnami bojovat a zuřivě plaval. Top mu pomáhal tím, že ho držel za šaty; ale pak se ho zmocnil proud a zahnal ho k severu. Po půlhodinové námaze klesl inženýr i s Topem do hlubin. Od oné chvíle až do vzkříšení v jeskyni v náruči přátel si už nevzpomíná na nic.

„A přece jste musel být vyvržen na břeh a musel jste mít sílu dojít až sem, protože vás Nab našel podle stop v písku, “ řekl námořník.

„Ano… tak to muselo být…,“ odpověděl zamyšleně inženýr.

„Stopy jiného člověka jste v písku už nenašli?“

„Ani jednu,“ odpověděl novinář.

„A i kdyby se tu nějaký zachránce našel, proč by vás opouštěl, když už vás zachránil z vln?“

„Máte pravdu, drahý Spilette. Řekni mi, Nabe,“ obrátil se inženýr k černochovi,

„nebyl jsi to ty? Neměl jsi v nějaké chvíli okénko, v němž jsi… Ne, to je nemožné… Jsou tam ještě zbytky oněch stop?

“ zeptal se.

„Ano, pane,“ odpověděl Nab.

„Právě tady u vchodu do jeskyně, v závětří přesypu, na místě chráněném před větrem i deštěm. Ostatní byly zničeny bouří.“

„Pencroffe,“ řekl Cyrus Smith,

„vezměte, prosím vás, mé boty a podívejte se, hodí -li se přesně do stopy.“

Námořník vyhověl inženýrově prosbě. Vyšel s Harbertem a s Nabem na místo, kde stopy zůstaly, a Cyrus Smith řekl novináři:

„Tady se stalo něco nevysvětlitelného.“

„Opravdová záhada,“ souhlasil novinář.

„Teď toho nechme, Spilette; o tom si pohovoříme později.“

Námořník, Harbert a Nab se vrátili. Nebylo už pochyb. Inženýrovy boty se přesně hodily do zachovaných stop. Otisky tedy zanechal v písku sám Cyrus Smith.

„Tak vida, halucinace a okénko, které jsem přisuzoval Nabovi, měl jsem já sám. Šel jsem v jakémsi náměsíčném

stavu, aniž jsem si chůzi uvědomoval, a Top mě asi pudově zavedl až sem, když mě vytáhl z vody. Pojď sem, milý Tope! “ Zvíře se zaštěknutím přiskočilo k svému pánovi, který je dlouho hladil. Všichni se shodli na tomto jedině možném vysvětlení a čest za zachránění Cyruse Smithe připadla Topovi. K poledni se Pencroff ptal Cyruse Smithe, je-li už schopen snést přenos. Cyrus Smith odpověděl tím, že s námahou, která dokazovala energii jeho nezlomného ducha, vstal. Musel se však opřít o námořníka, aby neupadl.

„Dobrá, dobrá,“ bručel Pencroff a zvolal:

„Nosítka pro pana inženýra!“

Přinesli nosítka. Příčné větve byly pokryty mechem a

dlouhou trávou. Na ně položili Cyruse Smithe a zamířili k pobřeží. Vpředu námořník, vzadu Nab.

Měli před sebou patnáct kilometrů cesty, ale protože nebudou moci jít rychle a budou se muset patrně častokrát

zastavovat, počítali, že cesta ke Komínu potrvá aspoň šest hodin. Vítr byl stále prudký, ale naštěstí už nepršelo. Uložen na nosítka, opíraje se o lokty, prohlížel si inženýr pobřeží, především směrem do nitra země. Nemluvil, ale pozoroval ráz kraje se všemi terénními tvary, lesy a zvláštnostmi, které se mu jistě pevně vrývaly v paměť. Po dvou hodinách cesty ho však únava přemohla a on na nosítkách usnul. V půl šesté došla skupina k průrvě a o chvíli později dorazili ke Komínu. Všichni se zastavili a postavili nosítka na písek. Cyrus Smith tvrdě spal a neprobudil se. Pencroff s velkým údivem zjistil, že včerejší bouře velmi změnila vzhled tohoto místa. Mnoho skalních útvarů se zřítilo. Dlouhé bloky skal ležely na břehu a pobřeží bylo pokryto hustým povlakem mořských řas a chaluh. Bylo zřejmé, že moře vystouplé až nad ostrůvek dosáhlo úpatí velké žulové stěny. Před vchodem do Komína prozrazovala rozrytá půda zuřivý útok vln. Pencroffa přepadla zlá předtucha. Vrhl se do chodby.

Oheň vyhasl! Zaplavený popel byl teď jen bahnem. Zuhelnatělá látka, která jim měla sloužit jako troud, zmizela. Moře vniklo až na konec chodby a v Komínu vše zpřevracelo a zničilo.

KAPITOLA IX

JE TU CYRUS SMITH — PENCROFFOVY POKUSY — TŘENÍ DŘEV — OSTROV NEBO PEVNINA? — V KTERÉ ČÁSTI TICHÉHO OCEÁNU?— V HLOUBI LESA — SEMENA BOROVIC — LOV KABIÍ — KOUŘ DOBRÉ VĚŠTBY

Gedeon Spilett, Nab a Harbert byli několika slovy zpraveni o situaci. Tato příhoda, která mohla mít podle Pencroffova názoru nejvážnější důsledky, vyvolala u námořníkových druhů nejrůznější odezvu. Nab, naplněný radostí ze Smithova vzkříšení, ani neposlouchal a nezajímal se o námořníkova slova. Harbert se zdál do značné míry zkrušen Pencroffovými obavami.

Novinář na námořníkovu zprávu prostě řekl:

„To je mi, Pencroffe, na mou duši jedno!“

„Říkám vám však, že nemáme oheň!“

„Co na tom?“

„Ani prostředek k jeho rozděláni.“

„Nu a co je?“

„Ale pane Spilette, přece…“

„Cožpak tu není Cyrus?“ odpověděl novinář.

„Což náš inženýr nežije? On už jistě najde způsob, jak oheň rozdělat.“

„A čím?“

„Ničím!“

Co na to mohl Pencroff říci? Nic, protože v hloubi duše sdílel i on důvěru svých přátel v Cyruse Smithe. Inženýr byl i pro něho světem v malém, složeným ze všech věd a ze vší lidské inteligence. Být s Cyrusem Smithem na pustém ostrově bylo totéž jako být sám v nejlidnatějším městě Spojených států. S ním nemohlo nic chybět, s ním nebylo možno zoufat. Kdyby byl těmto lidem někdo řekl, že jejich ostrov podlehne sopečnému výbuchu, že se propadne do hlubin Tichého oceánu, byli by neochvějně prohlásili: „Podívejte se! Je tu Cyrus Smith!“ Ale inženýr zatím ležel v hluboké mdlobě z námahy přepravy a nemohl teď použít své vynalézavosti.

Večeře musela být nezbytně chudá. Tetřívci už byli snědeni

a bez ohně si novou zvěřinu upéci nemohli. Uschované kuruky zmizely ostatně s vodou. Bylo nutno čelit nové situaci. Především odnesli Cyruse Smithe do chodby. Tam se jim podařilo upravit mu lůžko na suchých řasách a chaluhách. Hluboký spánek přinese vysílenému muži jistě mnohem víc sil než nejvýživnější jídlo.

Přišla noc a s ní se počasí vlivem jihovýchodního větru značně ochladilo. Protože moře prorazilo přehrady chodeb vybudované na mnoha místech Pencroffem, vnikal do Komína průvan, který tam pobyt velmi znepříjemňoval. Inženýr se tak octl ve značně špatných podmínkách, ale jeho společníci se o něho postarali a přikryli ho svými kabáty a halenami. Večeře se toho dne skládala opět z nezbytných datlovek, které nasbíral Harbert s Nabem na břehu. K mušlím však chlapec dnes přidal jedlé chaluhy, které sesbíral na výše položených skaliskách, kam mohlo moře jen při nejvyšším přílivu. Tyto chaluhy byly druhem sargasových chaluh, které zasucha tvoří jakousi klihovitou hmotu, dost bohatou na výživné látky. Novinář i jeho společníci snědli velké množství datlovek a zajedli je chaluhami, jejichž chuť shledali celkem přijatelnou. Nutno

připomenout, že tyto chaluhy jsou na asijských březích podstatnou částí potravy domorodců.

„Na tom nezáleží," řekl námořník.

„Brzy nám pomůže pan Smith."

Chlad se stupňoval a trosečníci neměli naneštěstí možnost bránit se proti němu. Velmi znepokojený námořník přemýšlel o všech možných prostředcích k získání ohně. Nab se mu snažil pomoci. Našel trochu suchého mechu a pokoušel se jej zapálit křesáním jisker ze dvou kamenů. Mech však nechytil, protože kamenné jiskry neměly onu zápalnost, jakou mají jiskry vykřesané pazourkem a ocelí. Pokus se tedy nezdařil. Pencroff se pak bez víry v úspěch pokoušel třít dvě suchá dřeva, jako to dělají divoši. Kdyby se byly jeho a Nabovy pohyby proměnily podle fyzikálních zákonů v teplo, byly by mohly přivést do varu vodu v kotli parníku. Výsledku však neměly. Dřevo se jen zahřálo a to bylo vše. A to se ještě zahřálo méně než oba muži.

Po hodinové námaze se zpocený Pencroff dopálil a oba kusy dřeva zahodil.

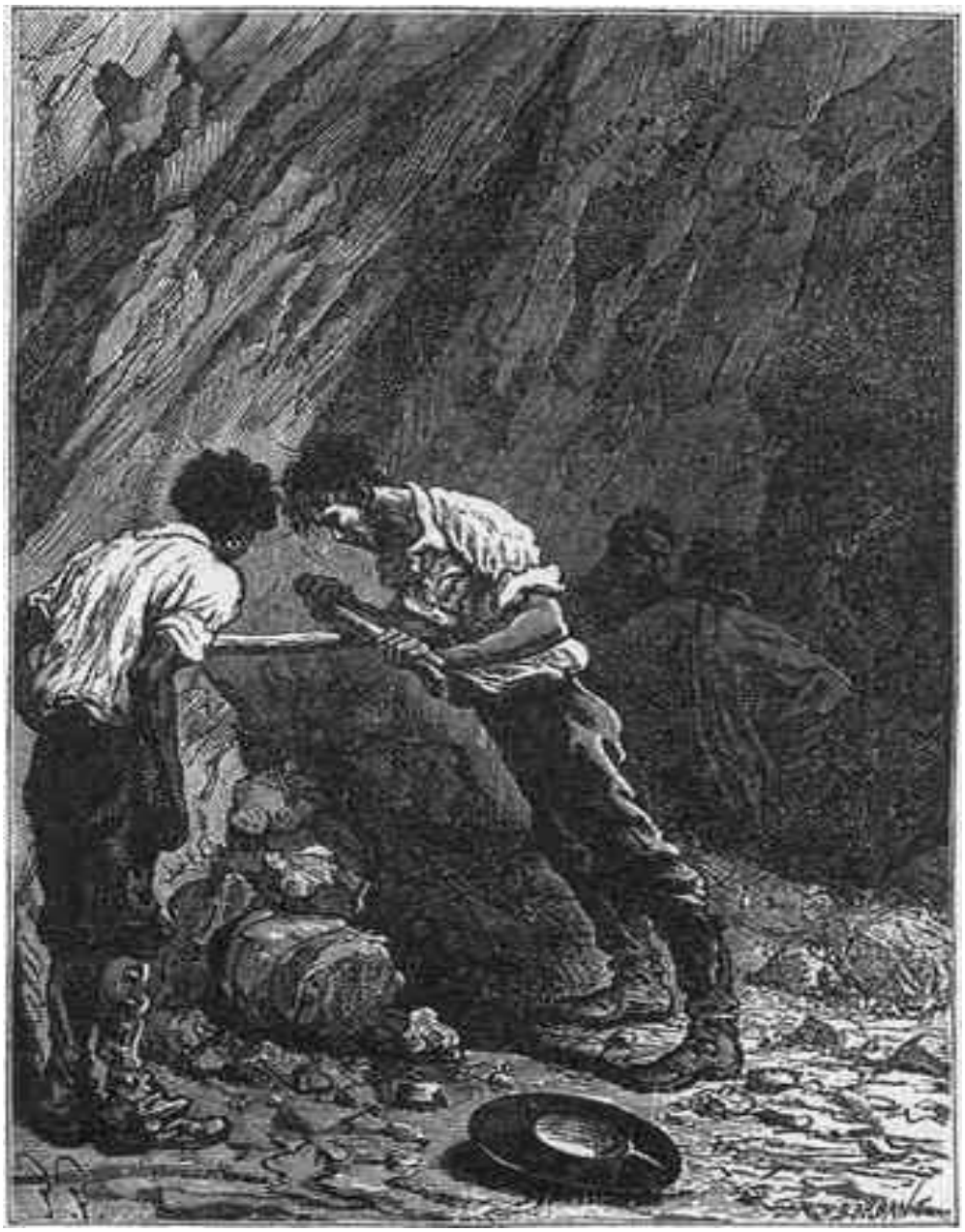

„Bude-li ještě někdo tvrdit, že si divoši takhle rozdělávají oheň, bude toho litovat!“ prohlásil.

„Spíš bych si zapálil dlaně, kdybych je třel o sebe.“

Námořník se ovšem mýlil v odsuzování tohoto prostředku. Je známo, že divoši prudkým třením dvou dřev skutečně

oheň rozdělávali. Každé dřevo se však k tomu nehodí a celá věc také záleží na „forteli“, jak říkají zasvěcenci, a onen „fortel“ Pencroff patrně neznal. Pencroffova špatná nálada netrvala dlouho. Odhozených dřev se zmocnil Harbert a pokoušel se je třít sám. Silný námořník se nemohl ubránit smíchu, když viděl nedospělého chlapce pokoušet se o úspěch tam, kde on ztroskotal.

„Jen se tuž, chlapče!“ smál se mu.

„Dobrá,“ odpověděl Harbert.

„Dělám to stejně jen proto, abych se zahřál.“

To se také stalo. A tak pro dnešní noc se museli ohně zříci. Novinář už podvacáté opakoval, že pro Cyruse Srhithe bude ta otázka pouhou maličkostí. Pak si lehl v chodbě na své písečné lůžko. Harbert, Nab a Pencroff ho napodobili a Top spal u nohou svého pána.

Druhého dne, 28. března, když se inženýr v osm hodin probudil, spatřil u sebe své přátele, bdící nad jeho spánkem; jeho první slova byla stejná jako včera:

„Ostrov nebo pevnina?“

Byla to zřejmě jeho utkvělá myšlenka.

„To dosud nevíme, pane Smithi!“ odpověděl mu Pencroff.

„Ještě to nevíte?“

„Ale dozvíme se to,“ pokračoval námořník,

„až nás krajinou provedete.“

„Doufám, že se o to budu moci pokusit brzy,“ prohlásil inženýr, který už mnohem lehčeji vstal a zůstal stát.

„Výborně!“ volal námořník.

„Umírám vyčerpáním,“ řekl Smith.

„Trochu jídla, přátelé, a bude dobře.“ Na tato slova okamžitě neodpověděli. Teprve po chvíli řekl Pencroff: „Nemáme bohužel oheň, či spíše už ho nemáme, pane Smithi.“ A námořník vyprávěl, co se včera stalo. Rozveselil inženýra příhodou s první zápalkou a svým beznadějným pokusem získat oheň jako domorodci.

„No uvidíme,“ řekl inženýr.

„Najdeme-li zde látku podobnou troudu…“

„Co pak?“ ptal se námořník.

„Pak si uděláme zápalky.“

„Chemické?“

„Chemické.“

„Není nic snadnějšího!“ zvolal novinář, poplácávaje Pencroffa po zádech.

Ten neshledával věc tak snadnou, ale nic nenamítal. Všichni teď vyšli ven. Počasí se zlepšilo. Na obzor stoupalo krásné slunce a opíralo se svými paprsky do lesklého povrchu žulové stěny. Když se kolem sebe rozhlédl, usedl inženýr na kámen. Harbert mu nabídl trochu mušlí a chaluh se slovy:

„To je vše, co máme, pane Smithi.“

„Děkuji, chlapče,“ řekl inženýr.

„To mi postačí — aspoň pro dnešek.“

S chutí snědl tuto chudou potravu a zapil ji vodou, kterou mu přinesli v lastuře z řeky. Jeho druhové mlčky přihlíželi. Když se inženýr trochu zasytil, založil si ruce a řekl:

„Tak, přátelé, vy dosud nevíte, zda jsme byli vrženi na ostrov nebo na pevninu?“

„To nevíme,“ potvrdil Harbert.

„Ale dovíme se to zítra,“ pokračoval inženýr. „Až do té doby však nemůžeme nic dělat.“

„Můžeme,“ namítl Pencroff.

"Co?"

„Oheň!“ vyhrkl námořník, který měl také svou utkvělou myšlenku.

„Ten rozděláme, Pencroffe. Ale když jste mě včera přenášeli, zdálo se mi, že na západě je nějaké vysoké pohoří, které ovládá celý kraj.“

„Ano,“ přisvědčil Gedeon Spilett.

„A je dost vysoké.“

„Dobrá,“ pokračoval inženýr.

„Zítra vystoupíme na jeho vrchol a uvidíme, jsme -li na ostrově nebo na pevnině. Do té doby nemůžeme opravdu nic dělat.“

„Ale ano — oheň!“ opakoval umíněně Pencroff.

„Vždyť si oheň opatříme!“ zvolal Gedeon Spilett.

„Mějte trpělivost, Pencroffe.“

Námořník se podíval na novináře pohledem, který měl znamenat: Kdyby záleželo na vás, to bychom se pečeně jen tak nedočkali. Neřekl však nic. Cyrus Smith neodpověděl. Zdálo se, že je zaujat přemýšlením o ohni. Chvíli setrval v zamyšlení. Pak pokračoval:

„Přátelé, naše postavení je velmi svízelné, ale rozhodně velmi prosté. Jsme -li na pevnině, dosáhneme s jistou námahou obydlených míst, a jsme-li na ostrově, pak máme dvojí možnost: je-li ostrov obydlen, uvidíme, jak to zařídit s domorodci; je-li neobydlen, uvidíme, jak se tu zařídit sami. “

„To je opravdu prosté,“ souhlasil Pencroff.

„Ať už to však je ostrov nebo pevnina,“ řekl Spilett,

„kam myslíte, Cyrusi, že nás vichřice zanesla?“

„To nemohu samozřejmě vědět,“ odpověděl inženýr,

„ale předpoklad ukazuje na zemi v Tichém oceánu. Když jsme opouštěli Richmond, vanul severovýchodní vítr a jeho rychlost dokazuje, že se jeho směr nemohl změnit. Zachoval -li se tedy směr na jihozápad, přelétli jsme Spojené státy nad Severní Karolínou, Jižní Karolínou,

Georgií a pak jsme se přes Mexický záliv a přes úzký pruh samého Mexika dostali nad Tichý oceán. Dráhu vykonanou v balónu odhaduji aspoň na deset až dvanáct tisíc kilometrů, a změnil-li vítr rychlost o čtvrtinu, musel nás zanést buď nad souostroví Marquesy nebo nad Nízké ostrovy. Měl-li však rychlost větší, než předpokládám, zanesl nás až k Novému Zélandu. Je-li poslední domněnka správná, vrátíme se do vlasti snadno. Najdeme vždy někoho, s kým se budeme moci dohovořit, ať už Angličany nebo Maory. Je-li však tato země nějakým opuštěným ostrovem mikronéského souostroví, musíme si to především ověřit pohledem z vrcholu nejvyšší hory a pak se tu budeme muset zařídit tak, jako bychom odtud neměli nikdy odejít.“

„Nikdy?“ zvolal novinář.

„Vy říkáte nikdy, Cyrusi?“

„Je lepší pokládat věci hned zpočátku za horší,“ odpověděl inženýr,

„a ponechat si tak možnost příjemného překvapení.“

„Souhlasím,“ prohlásil námořník.

„A můžeme také doufat, že tento ostrov — jestliže to je ostrov — neleží aspoň daleko od běžných lodních cest. Jinak bychom na tom byli velmi zle.“

„Zatím nemůžeme dělat nic jiného než vystoupit na onu horu,“ odpověděl inženýr.

„Budete však zítra schopen snést namáhavý výstup?“ ptal se Harbert.

„Doufám,“ odpověděl Smith.

„Zvláště když se Pencroff a ty, chlapče, ukážete jako obratní a bystří lovci.“

„Pane Smithi,“ odpověděl námořník,

„když už mluvíte o zvěřině, prohlašuji, že jsem přesvědčen, že zvěřinu přineseme a že ji budu moci večer upéci na ohni. “

„Tak ji jen přineste, Pencroffe!“ řekl Cyrus Smith.

Bylo ujednáno, že inženýr stráví den se Spilettem v Komínu a že oba prozkoumají pobřeží a horní planinu. Nab s Harbertem a s Pencroffem půjdou zatím do lesa, opatří nové zásoby dříví a zmocní se všeho, co má peří a srst a co

se jim dostane na dosah ruky.

Vyrazili k desáté hodině, Harbert plný důvěry, Nab vesele a Pencroff s bručením pod vousy:

„Jestliže po návratu najdu doma oheň, bude to znamenat, že jej přišel zapálit sám hrom!“ Všichni tři šli po břehu řeky až k jejímu ohybu, kde námořník své společníky zarazil:

„Budeme dělat napřed dřevorubce nebo lovce?“

„Lovce,“ odpověděl Harbert.

„Top je už na stopě.“

„Lovme tedy!“ prohlásil Pencroff.

„Pak se sem vrátíme nadělat zásobu dříví.“

Ulomili si z kmene mladého smrku tři klacky a sledovali Topa, který už skákal ve vysoké trávě. Lovci šli tentokrát místo podél řeky přímo do srdce lesa. Viděli tam stále stejné stromy, z nichž většina patřila k rodu jedlí. Na volnějších prostranstvích rostly jen ve skupinách a měly úctyhodné rozměry. Svědčily o tom, že tato krajina má vyšší zeměpisnou šířku, než předpokládal inženýr. Několik lesních palouků, na kterých dosud stály vysoké souše, bylo pokryto suchým dřívím a tvořilo tak nevyčerpatelnou

zásobnici paliv. Za těmito palouky začínala téměř neproniknutelná houští.

Řídit se správně hustým stromovím, kde nebyla žádná cesta, bylo velmi nesnadné. Námořník proto občas značil cestu zlomenými nebo snadno viditelnými větvemi. Učinili však zřejmě chybu, že nešli jako při první výpravě podél řeky, protože ani po hodinové chůzi nepřišli ještě na zvěř. Pod nízkými větvemi vyplašil Top jen ptáky, ke kterým se nemohli přiblížit. Ani kuruky se tam neobjevily. Bylo už jasné, že se musí vrátit do bažinaté části lesa, kde měli takový úspěch při lovu tetřívků.

„Nu, Pencroffe," řekl posměšně Nab,

„je-li tu všechna ta zvěř, kterou jste slíbil přinést, bude muset Cyrus Smith rozdělat hodně velký oheň."

„Jen klid, Nabe!" odpověděl námořník.

„Bude-li nám po návratu něco chybět, zvěřina to nebude."

„Vy tedy panu Smithovi nedůvěřujete?"

„Ale ano!"

„Nevěříte však, že oheň obstará."

„Uvěřím tomu, až bude na ohništi hořet dříví.“

„Bude hořet, protože to pan Smith řekl.“

„Uvidíme.“

Slunce ještě nedosáhlo vrcholu své denní dráhy. Výprava pokračovala a jejím jediným kladným výsledkem bylHarbertův objev stromu s jedlými plody. Byl to druh borovice, která má výborná semena, oblíbená v teplých krajích Ameriky i Evropy. Tato semena byla dokonale zralá a Harbert na ně upozornil oba své druhy, kteří je hned ochutnali.

„No vida!“ řekl Pencroff.

„Chaluhy místo chleba, pečení mlži místo masa a tato semena jako zákusek, to bude jídlo lidí, kteří nemají v kapse jedinou zápalku!“

„Není třeba naříkat,“ odpověděl Harbert.

„Já nenaříkám, chlapče,“ bručel Pencroff,

„myslím jen, že v našem jídelním lístkuje velký nedostatek masa.“

„Top je jiného názoru…,“ zvolal náhle Nab a rozběhl se ke

křoví, v kterém pes se štěkotem zmizel. Do Topova štěkání se mísilo podivné mručení. Námořník s Harbertem běželi za Nabem. Je-li tu nějaká zvěř, nejde o to, jak ji upéci, ale jak ji chytit. Sotva vnikli lovci do houští, spatřili Topa, jak drží za ucho jakési zvíře. Tento čtvernožec se podobal půlmetrovému seleti s tmavou, na břiše světlejší srstí řídkých a tuhých chlupů. Nohy, jimiž se silně vzpíral o zem, vypadaly, jako by měly plovací blány.

Harbert ve zvířeti poznal kabii, jeden z největších druhů řádu hlodavců. Kabie se psem nebojovala. Kulila jen hloupě oči, uložené hluboko v důlcích zalitých tukem. Lidi dnes viděla zřejmě poprvé. Nab se už chystal hlodavce ubít holí, ale tu se kabie z Tepových zubů vyrvala, nechala mu

kus ucha v tlamě, se zuřivým zachrochtáním se vrhla na Harberta, porazila ho na zem a zmizela v lese.

„Ach ty mizero!“ zvolal Pencroff.

Všichni tři se okamžitě pustili po Topově stopě, ale ve chvíli, kdy psa dohonili, zmizelo zvíře ve vodě nevelké bažiny, stíněné mohutnými staletými sosnami. Nab, Harbert a Pencroff se zaraženě zastavili. Top se vrhl do vody, ale kabie, ukrytá na dně bažiny, se neobjevila.

„Počkejme!“ řekl chlapec.

„Musí se brzy vynořit, aby se nadýchla.“

„Neutopí se?“ ptal se Nab.

„Ne,“ odpověděl Harbert.

„Má na nohou plovací blány a ve vodě se chová jako obojživelník. Jen počkejte!“

Top zůstal ve vodě. Pencroff a jeho dva přátelé se rozestavili na břehu, aby zabránili v úniku zvířeti, které Top hledal, plovaje stále po hladině močálu. Harbert se nemýlil. Za několik minut se zvíře vynořilo. Top mu mohutným skokem zabránil v novém ponoření. Za chvíli poté byla

kabie vytažena na břeh, kde ji Nab holí zabil.

„Hurá!“ vykřikl Pencroff, který rád užíval tohoto vítězného pokřiku.

„Teď už jen žhavé uhlí a hlodavec bude ohlodán až na kost! “

Pak si hodil kabii přes rameno, a odhaduje podle slunce čas na druhou hodinu s poledne, dal znamení k návratu. Topův pud velmi posloužil lovcům, kteří díky chytrému zvířeti našli snadno cestu zpátky. Za půl hodiny byli zas u ohbí řeky. Jako poprvé vyrobil Pencroff opět vor, ač se mu to dnes zdálo — když neměli oheň — zcela zbytečnou prací. Celá skupina se vrátila podle vodního toku ke Komínu.

Námořník nebyl od Komína vzdálen ani padesát kroků, když se náhle zastavil a vyrazil nové hřímavé hurá, ukazuje přitom rukou k záhybu pobřežních skal.

„Harberte, Nabe, podívejte se!“ křičel. Nad skálami se vznášel a točil hustý dým.

KAPITOLA X

INŽENÝRŮV VYNÁLEZ — OTÁZKA, KTERÁ ZAMĚSTNÁVÁ CYRUSE SMITHE — ODCHOD DO HOR — LES — SOPEČNÁ

PŮDA — BAŽANTI — MUFLONI — PRVNÍ NÁHORNÍ ROVINA — NOČNÍ TÁBOR — VRCHOL POHOŘÍ

Za několik okamžiků stáli tři lovci před plápolajícím ohněm. Cyrus Smith u něho seděl s novinářem. Pencroff se na ně s kabií v ruce beze slova díval.

„Tak co, můj milý?“ ptal se ho novinář.

„Tady máte oheň, opravdový oheň, který jsme právě zapálili a který nám teď upeče tuhle nádhernou zvěřinu.“

„A kdo jej zapálil?“ ptal se Pencroff.

„Slunce.“

Odpověď Gedeona Spiletta byla správná. Oheň, který tak udivil Pencroffa, opatřilo jim skutečně slunce. Námořník nechtěl věřit vlastním očím a byl tak užaslý, že se zapomněl inženýra vyptávat.

„Vy máte čočku?“ ptal se inženýra Harbert.

„Nemám, chlapče, ale udělal jsem si ji.“

Ukázal pak zařízení, které mu sloužilo jako čočka. Byla to dvě sklíčka, která vyňal ze svých a z novinářových hodinek.

Spojil je těsně k sobě, prostor mezi nimi vyplnil vodou a okraje zalepil pryskyřicí. Tak sestrojil opravdovou čočku, která soustředila sluneční paprsky na hořlavinu ze suchého mechu.

Námořník si zařízení prohlédl a podíval se beze slova na inženýra. Jeho pohled však vydal za dlouhou řeč. Nebyl-li pro něho Cyrus Smith bohem, byl aspoň víc než člověkem. Konečně našel řeč a zvolal:

„Poznamenejte si to, pane Spilette! Zapište si to do svého zápisníku!“

„Už je to zapsáno!“ odpověděl novinář.

Pak připravil Pencroff s Nabovou pomocí rožeň a vykuchaná kabie se brzy opékala jako selátko nad jasným, praskajícím plamenem. Komín se stal zase obyvatelným nejen tím, že se chodby teplem ohně prohřály, ale i tím, že byly obnoveny přepážky z písku a z kamenů. Bylo vidět, že inženýr s novinářem dobře využili dne. Cyrus Smith se téměř úplně zotavil a pokusil se dokonce vystoupit na hřeben stěny. Zrakem navyklým odhadovat vzdálenosti pozoroval odtud velmi dlouho celé pobřeží a pohoří, jehož vrcholu chtěli zítra dosáhnout. Hora, vzdálená asi jedenáct

kilometrů na severozápad, mohla být podle odhadu asi tisíc metrů vysoká. Pozorovatel na jejím vrcholu obsáhne obzor v poloměru nejméně devadesáti kilometrů. Bude tedy možné, že Cyrus Smith z hory rozřeší otázku ostrova nebo pevniny, které dával původně přednost před všemi ostatními problémy.

Povečeřeli dobře. Maso kabie bylo prohlášeno za výborné. Chaluhy a sosnová semena doplnila jídlo, při němž inženýr mluvil jen málo. Zaměstnával se v duchu zítřejší výpravou.

Pencroff se několikrát zmínil o tom, co by bylo potřebí udělat, ale Cyrus Smith, který vše napřed dobře promýšlel, zavrtěl vždycky hlavou.

„Zítra máme co dělat," řekl.

„Zařídíme se podle okolností."

Po jídle byly vrženy na oheň další otepi dříví a obyvatelé Komína i s věrným Topem se uložili k hlubokému spánku. Noc byla klidná, nevyrušila je žádná příhoda a ráno, 29. března, probudili se všichni svěží a připraveni na cestu, která měla určit jejich osud. Brzy byli hotovi. Zbytek kabie jim postačí ještě na čtyřiadvacet hodin. Doufali ovšem, že si potravu opatří cestou. Protože hodinová sklíčka byla

opět vložena do inženýrových a novinářových hodinek, připravil Pencroff z dalšího kousku kapesníku nový troud. Pazourek jistě najdou v sopečném pohoří.

V půl osmé opustili badatelé ozbrojení holemi Komín. Na Pencroffův návrh bylo dohodnuto, že půjdou známou cestou přes les a zpět že se vrátí jinudy. Byla to také nejpřímější cesta k pohoří. Zabočili podél jižního ohybu skal a šli pak po levém břehu řeky až k místu, kde se její tok zahýbal k jihozápadu. Cestičku, dosud znatelnou pod lesními stromy, nalezli docela snadno a v devět hodin Cyrus Smith se společníky dosáhli západního okraje lesa. Půda, až dosud celkem rovná, zprvu bažinatá, pak suchá a písečná, začala zvolna stoupat od pobřeží dovnitř kraje. Pod houštinami zahlédli několik velmi plachých zvířat. Top je vždy vyplašil, ale Cyrus Smith psa odvolával zpět, protože na lov nebyl teď čas. Později se uvidí. Inženýr nebyl mužem, který by se dal odlákat od své hlavní myšlenky. Této krajiny, jejího utváření a jejích darů si mnoho nevšímal. Zajímal se jen o horu, kterou chtěl zlézt, a teď šel tedy přímo k ní.

V deset hodin udělali několikaminutovou zastávku.

Když vyšli z lesa, objevilo se jim horopisné utváření kraje. Hora měla dva kuželovité vrcholy. První z nich, seříznutý ve výši asi sedmi set metrů, byl podpírán malebnými pilíři, rozdělenými dole ve tvar ptačího spáru, kterým se opíraly o zem. Mezi těmito pilíři bylo mnoho úzkých údolí porostlých stromy, jejichž poslední skupiny sahaly až k vrcholu prvního seříznutého kužele. Rostlinstvo však v této části hory, vystavené severovýchodu, značně prořídlo. Ale bylo zde mnoho skalnatých náspů, které asi vznikly z lávových proudů. Na prvním kuželi spočíval druhý kužel, na vrcholu lehce zaoblený a posazený trochu stranou. Vypadal jako obrovská čepice posazená na ucho. Byl tvořen horninou, kterou na mnoha místech pronikala načervenalá skála. Tento druhý vrchol museli trosečníci zlézt a k tomu nejlépe poslouží soustava pilířů.

„Jsme na sopečné půdě," upozornil Cyrus Smith. Všichni pak počali stoupat k první náhorní rovině.

Na zemi ležely četné vyvřeliny, vytlačené sopečnou činností. Tu a tam bludné kameny, četné zbytky čedičů, pemza a obsidián. V osamocených skupinách zde rostly

jehličiny, které několik set metrů níže vytvářely husté, i pro slunce téměř neproniknutelné lesy. Za výstupu na první náhorní rovinu si Harbert všiml mnoha stop, prozrazujících přítomnost velkých zvířat, šelem nebo jiných skupin.

„Tato zvířata nám dobrovolně svůj kraj nepostoupí," řekl Pencroff.

„Však už budeme vědět, jak se jich zbavit," mínil novinář, který už lovil tygry v Indii a lvy v Africe.

„Zatím se však mějme na pozoru!"

Pomalu stoupali výš a výše, ale cesta plná ohybů a nepřekročitelných překážek nutila je k častým zacházkám a ty je velmi zdržovaly. Častokrát se náhle octli před hlubokou průrvou, kterou museli obejít. Každá taková zacházka znamenala ztrátu času a zvětšenou únavu. V poledne se skupina zastavila k přesnídávce pod větší skupinou stromů u potůčku s malým vodopádem. Urazili asi polovinu cesty k hlavnímu vrcholu, kterého dosáhnou asi až pozdě večer. Z tohoto místa se jim pohled na moře už hodně rozšířil. Vpravo byl však výhled zahrazen jihovýchodním mysem a nebylo tedy možno zjistit, zda se

za ním pobřeží nestáčí k nějaké zemi za mysem. Vlevo obsáhli zrakem mnoho kilometrů k severu; ale na severozápadě byl výhled opět zahrazen malebně členěným pilířem, který tvořil mohutné žebroví od hlavního vrcholu. Otázka, která tak zaměstnávala Cyruse Smithe, nebyla tedy z těchto míst ještě řešitelná. V jednu hodinu pokračovali ve výstupu. Museli zahnout k jihozápadu a proniknout znovu hustým houštím. Pod stromy přeletovalo množství kurovitých ptáků. Byli to bažanti satyrové, ozdobení na krku masitým lalokem a nad očima drobnými růžky. V párku poznali snadno vedle kohoutka hnědou slepičku; kohoutci hýřili červeným peřím, posetým malými bílými skvrnami. Gedeon Spilett prudce a obratně vrženým kamenem jednoho ptáka zabil. Vyhladovělý Pencroff si kořist žádostivě prohlížel.

Když prošli houštinami, vystoupili horolezci, vzájemně si pomáhajíce, řídkým, asi třicet metrů širokým a velmi příkrým porostem na náhorní rovinu, pokrytou tu a tam stromy, se zřejmě sopečnou půdou. Museli se otočit na východ, aby dosáhli snáze schůdných svahů, které byly velmi příkré. Každý z přátel musel pozorně vybírat místa,

na něž kladl nohy. V čele šel Harbert s Nabem, za nimi Cyrus Smith se Spilettem a Pencroff řadu uzavíral. Zvířata žijící v této výši — a stop tam bylo dost — musela nezbytně patřit k čeledím s jistou nohou a pružnou páteří, jakou mají kamzíci. Několik jich také spatřili, ale tato zvířata si rozhodně nezasloužila jméno, které jim dal Pencroff.

„Berani!“ zvolal totiž.

Všichni se zastavili asi padesát kroků od půl tuctu zvířat vysoké postavy, se silnými, zahnutými, ke konci zploštělými rohy a s vlnatým podkladem pod dlouhými, hedvábnými, žlutě zbarvenými chlupy. Nebyli to tedy obyčejní berani, ale velmi rozšířený, ovcím příbuzný druh, žijící v celém mírném pásmu a nazvaný Harbertem mufloni.

„Dá se z nich připravit skopová kýta a pečeně?“ ptal se Pencroff. „Ano,“ přisvědčil Harbert.

„Pak to tedy jsou berani,“ tvrdil Pencroff.

Zvířata stála nehybně mezi čedičovými balvany a dívala se tak udiveně, že se všichni museli dát do smíchu. Výstup pokračoval. Na mnohých svazích mohli horolezci pozorovat stopy lávy, nejpodivněji rýhované. Cestu jim ztěžovaly četné solfatáry, které museli po okrajích obcházet. Na

několika místech našli i krystalickou síru a horniny, které předcházejí vytékající lávu: nepravidelně zrnitou a jakoby upraženou puzzolanskou hlínu a bělavý popel s velkým množstvím živcových krystalů. Čím víc se přibližovali k první náhorní rovině, vytvořené seříznutím kužele, tím víc rostly obtíže výstupu. Ke čtvrté hodině přešli poslední pásmo stromů. Jen tu a tam spatřili křivou, zmrzačenou sosnu, která musela v této výši zřejmě tvrdě bojovat o život s větry od širokého moře. Naštěstí pro všechny však bylo krásné počasí a vzduch zcela klidný. Silný mořský vítr ve výši devíti set metrů by jim výstup velmi ztěžoval. Čistá obloha zářila nad průsvitným vzduchem. Kolem nich vládlo naprosté ticho. Slunce už bylo zakryto širokým hřebenem horního kužele, který zakrýval půl západního obzoru a jehož obrovský stín se táhl až k pobřeží a rostl tou měrou, jakou se denní zářivá hvězda skláněla po své dráze. Na východě začalo vystupovat trochu páry, spíš mlhy než mraků, zbarvené podvečerním sluncem všemi barvami duhového vidma.

Už jen sto padesát metrů dělilo badatele od roviny, které chtěli dosáhnout, aby si na ní připravili noční tábor, ale těch sto padesát metrů se samými zacházkami prodloužilo

na čtyři kilometry. Bylo možno říci, že tu chyběla půda pod nohama. Svah byl často tvořen jen

úzkým hřbetem, na němž větrem zaoblený lávový povrch byl kluzký a neposkytoval vůbec pevnou oporu. Šeřilo se a byla už téměř tma, když Cyrus Smith se svými společníky po sedmihodinovém únavném pochodu dosáhl náhorní roviny prvního kužele.

Šlo teď o to, jak si upravit tábořiště a jak se zotavit, jak se navečeřet a vyspat. Druhé poschodí hory se zdvihalo ze skalnatého podkladu, v němž se jistě lehce najde skrýš. Stromy zde nebyly. Ale bylo možno získat oheň pálením suchého mechu a křovisk, která pokrývala celou planinu. Zatímco námořník upravoval z kamenů ohniště, Nab s Harbertem sbírali palivo. Brzy se vrátili s nákladem křoví. Z křemenů byly vykřesány jiskry, zachycovány do troudu a pod Nabovým dechem se doutnající troud měnil brzy v plápolající oheň ve stínu skal. Oheň byl rozdělán jen na ochranu před zimou, nikoli k upečení bažanta, kterého Nab schoval na zítřek. K večeři byly zbytky kabie a něco sosnových semen. V půl sedmé byli s jídlem hotovi.

Cyruse Smithe pak napadlo prozkoumat navzdory pološeru široký, okrouhlý masív, tvořící základnu hlavního kužele. Chtěl se před spaním přesvědčit, lze-li hlavní kužel obejít po základně, kdyby se snad jeho strmá úbočí ukázala nedostupná. Tato otázka ho stále znepokojovala, protože bylo zcela možné, že tam, kde se kužel sesouval jako klobouk na ucho, to je na severní straně, je náhorní rovina neschůdná. Nebude -li možno dosáhnout vrcholu hory z žádné strany a nebude-li možno hlavní kužel obejít po jeho základně, bude také vyloučeno vyšetřit západní obzor kraje, a cíle celé výpravy nebude dosaženo. Inženýr, nedbaje únavy, nechal Pencroffa s Nabem připravovat nocleh, Spiletta zapisovat dojmy z tohoto dne a doprovázen Harbertem zamířil k severu po kruhovém okraji náhorní roviny.

Noc byla krásná a klidná, tma ještě dovolovala chůzi. Cyrus Smith kráčel mlčky s chlapcem. Na mnoha místech se rovina před nimi široce rozvírala, takže mohli jít bez obav. Jinde však byla přerušena sutinami skal a nechávala jen

úzké průchody, jimiž ani dva lidé neprošli vedle sebe. Po dvacetiminutové chůzi se museli dokonce zastavit. Na tomto místě se svahy obou kuželů spojily. Zmizela jakákoli rovná plocha, oddělující obě hory. Obejít tudy horní kužel na protější svah bylo zhola nemožné. Nemohl-li však inženýr s chlapcem horu obejít, mohl se pokusit o přímý výstup na její vrchol.

Před nimi se otvíral hluboký svahový zářez. Bylo to ústí horního kráteru, kterým vytékaly žhavé hmoty v době, kdy byla sopka ještě v činnosti. Ztvrdlá láva a strusky tvořily zde jakési přirozené schodiště se širokými stupni. Jediný

pohled stačil Smithovi, aby tuto okolnost zjistil a sledován chlapcem pustil se bez váhání obrovskou průrvou do houstnoucí tmy.

Zbývalo jim ještě překonat tři sta metrů. Bude možno využít vnitřních stěn kráteru? To se uvidí. Inženýr bude prostě stoupat tak dlouho, dokud ho něco nezastaví. Naštěstí byly tyto svahy velmi povlovné a dlouhé a uvnitř kráteru vytvářely jakousi závitnici, která výstup usnadňovala.

Sopka byla zcela nepochybně už dávno vyhaslá. Z jejích úbočí neunikal nikde dým. V nejhlubších trhlinách kráteru neplanul nikde oheň. Žádný rachot, žádný hukot, žádný záchvěv nevycházel z této temné šachty, která sahala možná až do nitra země. Ani vzduch vycházející z kráteru nebyl nasycen sirnými výpary. To nebyla jen spící sopka, nýbrž sopka dávno mrtvá. Snaha Cyruse Smithe měla úspěch. Když vystoupil s Harbertem po vnitřní stěně, zjistil, že se mu kráter nad hlavou otvírá. Plocha jasnější oblohy, orámovaná okraji kráteru, se šířila. Na každém kroku objevovali nové a nové hvězdy. Nádherná souhvězdí jižního nebe zářila v čistém vzduchu. Nad hlavou se jim třpytila zářivá hvězda Antares v souhvězdí Štíra a nedaleko

ní hvězda Beta v souhvězdí Kentaura, o níž se domníváme, že je hvězdou Zemi nejbližší. Jak se kráter rozšiřoval, vystoupila ještě souhvězdí Ryb a Jižního trojúhelníku a konečně téměř nad jižním světovým pólem nádherný Jižní kříž, který zde nahrazuje Polárku severního nebe.

Bylo skoro osm hodin, když Cyrus Smith s Harbertem vystoupili na nejvyšší bod kužele. Tma jim nedovolovala rozhlédnout se dále než na tři a půl kilometru. Obklopuje tuto neznámou zemi ze všech stran moře, nebo se na západě spojuje s nějakou pevninou Tichého oceánu? Zatím to nebylo možno zjistit. Na západě se temnil při obzoru tmavý pruh mračen, nebylo však vidět, dotýká-li se tam moře oblohy na souvislé kruhové čáře.

Na jednom místě obzoru se náhle objevil světlejší bod a pomalu se skláněl k obzoru tou měrou, jakou se mračný pruh zdvihal. Byl to tenký srpek zapadajícího měsíce. Jeho světlo však stačilo osvětlit jasně čáru obzoru, oddělenou teď od mraků, a inženýr spatřil chvějící se obraz luny na vodní hladině. Cyrus Smith vzal Harberta za ruku a rozechvělým hlasem řekl ve chvíli, kdy srpek měsíce mizel ve vodě:

„Ostrov!“

KAPITOLA XI

NA VRCHOLU KUŽELE — VNITŘEK KRÁTERU — KOLEM DOKOLA MOŘE — ŽÁDNÁ ZEMĚ V DOHLEDU — POBŘEŽÍ Z PTAČÍ PERSPEKTIVY — VODOPIS A HOROPIS — JE OSTROV OBYDLEN? — KŘEST ZÁLIVŮ, ZÁTOK, MYSŮ, ŘEK ATD. — LINCOLNŮV OSTROV

Po půlhodině se Cyrus Smith vrátil s Harbertem do tábora. Inženýr společníkům stručně oznámil, že země, na kterou je náhoda zanesla, je ostrov a že se o tom ráno všichni přesvědčí. Pak se každý zařídil, jak nejlépe uměl, k nocování a všichni „ostrované“ na čedičové skále, ve výši 760 metrů nad mořem, v klidné noci vychutnávali hluboký spánek.

Nazítří, 30. března, po rychlé snídani, ke které byl pečený bažant, chtěl inženýr vystoupit na vrchol sopky, aby si pozorně prohlédl ostrov, který bude možná jejich doživotním vězením, a aby zjistil, leží-li daleko od pevniny a není-li při cestě lodí, plujících k různým souostrovím Tichého oceánu. Tentokrát stoupali nahoru všichni. Všichni

chtěli vidět ostrov, na němž si teď budou muset opatřovat všechny životní prostředky. Mohlo být asi sedm hodin, když pět trosečníků opustilo tábor. Nikdo z nich se nezdál znepokojen novou situací.

Věřili jistě sami v sebe, nutno však doznat, že tato víra neměla u Cyruse Smithe stejný podklad jako u jeho společníků. Inženýr si důvěřoval, protože v sobě cítil schopnost vyrvat divoké přírodě vše, co budou k životu bezpodmínečně potřebovat. Jeho druhové se pak nebáli ničeho prostě proto, že s nimi byl Cyrus Smith. Tento rozdíl byl pochopitelný. Především Pencroff od příhody s ohněm nezoufal ani na okamžik, a nebyl by zoufal, ani kdyby se byl octl nahý na holé skále, ovšem s inženýrem.

„Nu co," řekl pohrdavě, „odešli jsme z Richmondu bez povolení úřadů. Byl by v tom tedy čert, abychom se jednou nedostali z místa, na kterém nás nikdo nezdržuje." Cyrus Smith šel stejnou cestou jako včera. Obešli kužel po kruhové rovině až k ústí obrovské průrvy. Počasí bylo nádherné. Slunce stoupalo a ozařovalo svými paprsky celý východní svah hory.

Překročili kráter. Cyrus Smith si ověřil, že byl takový, jaký se mu jevil v noci: rozsáhlá nálevka, rozšiřující se do výše tří set metrů nad plošinou. Odspodu průrvy stoupaly vzhůru dlouhé a široké proudy ztuhlé lávy, vyznačující cestu sopečnými horninami také směrem dolů až k vnějším

údolím, brázdícím severní část ostrova.

Vnitřek kráteru, jehož sklon nepřesahoval třicet pět až čtyřicet stupňů, nekladl výstupu žádné obtíže a překážky. Spatřili zde stopy velmi staré lávy, která se patrně vylévala vrcholem kužele, dříve než se otevřel nový kráter postranní. Hloubku jícnu sopky, spojujícího podzemní žhavé hnízdo s kráterem, nebylo možno odhadnout, protože se ztrácel v temnotách. O vyhasnutí sopky však nemohlo být pochyb.

Před osmou hodinou se Cyrus Smith a jeho společníci shromáždili na vrcholu kráteru, na kuželovitém hrbolu, který se vydouval nad severním svahem.

„Kolem dokola je moře!“ zvolali. Jejich rty nemohly zadržet slova, která z nich učinila ostrovany.

Opravdu: kolem nich se kruhem uzavírala nesmírná vodní pláň. Možná že při výstupu na kužel doufal Cyrus Smith v objevení nějakého blízkého ostrova, který v noci nemohl vidět. Ale v hranicích obzoru, tj. v okruhu devadesáti kilometrů, se neobjevilo nic. Žádná země v dohledu. A žádná plachta. Celý nesmírný prostor byl pustý a ostrov

tvořil střed zdánlivě nekonečného okruhu. Inženýr i jeho přátelé stáli nehybně, beze slova, a několik minut procházeli zrakem všechny prostory oceánu.

Prohlédli si jej až k nejzazším hranicím. Ani Pencroff, který měl zázračně ostrý zrak, neviděl nic. A přece kdyby se byla na obzoru objevila země třeba jen v podobě nezřetelného mráčku, byl by ji námořník ihned poznal, protože jeho oči byly přirozené dalekohledy, které mu příroda uložila pod oblouky jeho obočí.

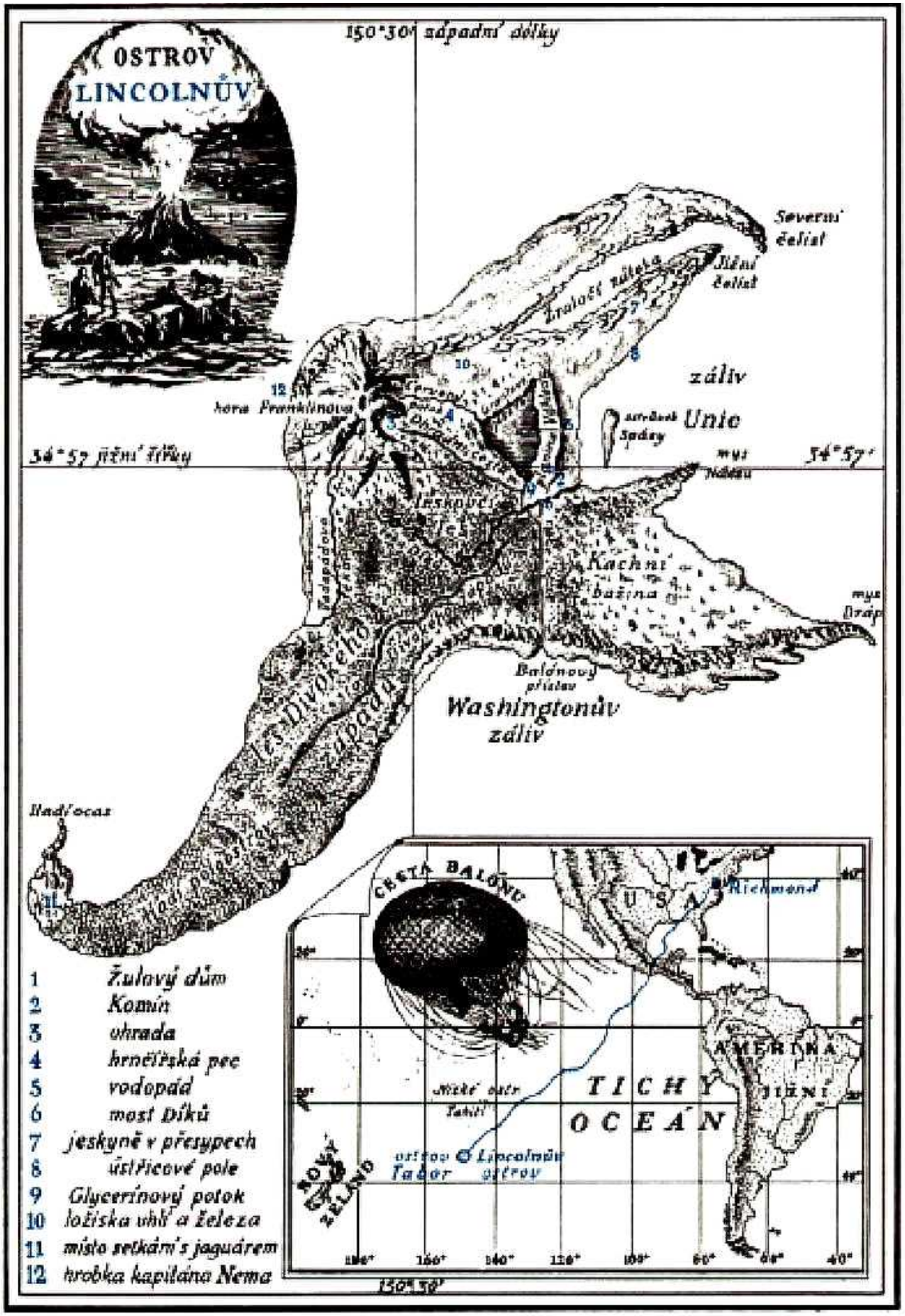
OSTROV
LINCOLNŮV
150°30' západní délky
Severní čelist
Jižní čelist
záliv
Unie
hora Franklinova
34°57 jižní šířky
34°57'
Kachní bažina
Baldnový přístav
Washingtonův záliv
Hadí ocas
CESTA BALÓNU
USA
Richmond
AMERIKA
JIŽNÍ
TICHÝ OCEÁN
Nové ostr. Tahití
ostrov Lincolnův
Tabor ostrov
NOVÝ ZÉLAND
1 Žulový dům
2 Komín
3 ohrada
4 hrnčířská pec
5 vodopád
6 most Díků
7 jeskyně v přesypech
8 ústřicové pole
9 Glycerínový potok
10 ložiska uhlí a železa
11 místo setkání s jaguárem
12 hrobka kapitána Nema
150°30'

Z oceánu se zraky všech obrátily k ostrovu, který odtud přehlédli celý. První otázku položil Gedeon Spilett: „Jak velký může ten ostrov být?“ Uprostřed nesmírnosti oceánu se opravdu nezdál velký.

Cyrus Smith chvilku přemýšlel; odhadoval pozorně průměr ostrova, přihlížeje přitom k výšce své pozorovatelny. Pak řekl:

„Přátelé, myslím, že se nemýlím, odhaduji-li obvod ostrova kolem břehů na sto osmdesát kilometrů.“

„A jeho plocha?“

„To je těžké odhadnout,“ odpověděl inženýr, „protože povrch ostrova je hodně členitý.“

Jestliže se Cyrus Smith v odhadu nemýlil, měl ostrov plochu jako Malta nebo Zakynthos, ostrovy ve Středozemním moři; byl však mnohem nepravidelnější a mnohem chudší na mysy, hory, útesy, zálivy a zátoky. Jeho podivný tvar překvapoval už při prvním pohledu, a když Gedeon Spilett na inženýrovu výzvu nakreslil jeho obrys, zjistil, že se ostrov podobá fantastickému zvířeti, nějakému obrovskému ploutvonožci, který usnul na hladině Tichého oceánu. Bude dobré, seznámíme-li se s přesným tvarem

ostrova, jehož mapu novinář ihned dost přesně nakreslil.

Východní část pobřeží, to jest ona, na kterou byli trosečníci vyvrženi, klenula se široce kolem rozsáhlého zálivu, zakončeného na jihu ostrým mysem, který byl Pencroffovým zrakům při jeho první výpravě zakryt dlouhým výběžkem. Na severovýchodě uzavíraly dva mysy další záliv, vnikající do nitra ostrova hlubokou zátokou, která se podobala čelistem obrovského žraloka.

Od severovýchodu k severozápadu se břeh zaobloval jako plochá lebka šelmy a pak se vydouval v jakýsi hrb na oné části ostrova, nad níž se tyčil sopečný kužel. Od tohoto místa se pobřeží táhlo celkem pravidelně na jih, přerušeno ve dvou třetinách délky úzkou zátokou, od níž ostrov vybíhal v dlouhý ohon, podobný zubatému ocasu nestvůrného krokodýla. Tento ohon vytvářel mohutný poloostrov, dlouhý dvacet kilometrů a zakončený zmíněným už mysem na jihovýchodním cípu ostrova. Na jihu ostrova tvořil břeh otevřený záliv, který podivně utvářený obrys ostrova uzavíral. Ve své nejmenší šířce, to jest mezi Komínem a zátokou na východním břehu, měřil ostrov jen osmnáct kilometrů, v nejdelší šířce však, od severovýchodních čelistí po konec jihozápadního ocasu,

měl přes padesát kilometrů. Vnitřek ostrova byl ve střední části od hory k pobřeží převážně lesnatý, v severní části písčitý. Mezi sopkou a východními břehy překvapil Cyruse Smithe a jeho společníky objev jezera vroubeného zelenými stromy, o jehož existenci neměli ani tušení. Z této výše se zdálo, že jezero je položeno stejně vysoko jako moře, ale inženýr po zralé úvaze prohlásil, že výšku jezerní hladiny odhaduje aspoň na sto dvacet metrů, protože planina, v níž jezero leží, je jen pokračováním planiny nad pobřežím.

„Je to jezero sladkovodní ?“ ptal se Pencroff.

„Určitě! Vždyť je napájeno vodami z hor.“

„Tamhle vidím říčku, která se vlévá do jezera,“ upozornil Harbert a ukázal na potok pramenící na východním předhoří hory.

„Ano,“ přisvědčil Cyrus Smith.

„A protože potok teče do jezera, je pravděpodobné, že směrem k moři má jezero odtok přebytečné vody.“

Tento malý a křivolaký potok i známá už řeka tvořily celou vodní soustavu ostrova, jak se badatelům odtud jevila.

Nebylo však vyloučeno, že pod příkrovem stromů, který pokrýval dvě třetiny ostrova, tekou k moři ještě jiné řeky. Bylo možno i předpokládat, že ostrov je úrodný a plodný na nejlepší druhy rostlin mírného pásma. V severní části ostrova nebylo vidět žádný vodní tok. Vody se tam patrně ztrácely v bažinatém severovýchodním kraji. Jinak tam byly přesypy, písek a celkem hluchá půda, ostře kontrastující s úrodností většiny ostrovního povrchu. Sopka nebyla uprostřed ostrova. Ležela v severozápadní části a tvořila hranici obou oblastí. Na jihozápadě, na jihu a jihovýchodě mizela první předhoří v zeleni.

Na sever však bylo možno sledovat jejich rozvětvený tvar až tam, kde splývala s písečnou plání. Tím směrem se také za sopečných erupcí vylévala láva, jejíž široké a dlouhé pruhy se táhly až k čelistem severovýchodní zátoky. Cyrus Smith zůstal s přáteli asi hodinu na vrcholu hory. Před jejich zraky se ostrov rozkládal jako plastická mapa se všemi barevnými odstíny, od zeleně lesů přes žluť písku až po modř vod. Odtud vnímali ostrov jako celek. Jenom kraj skrytý pod korunami stromů, údolní stinné cesty a vnitřky úzkých zálivů u paty sopky unikaly jejich průzkumu. Zbývalo rozřešit vážnou otázku, která bude mít veliký vliv

na budoucnost trosečníků. Je ostrov obydlen?

Novinář vyslovil tuto otázku první. Zdálo se, že po pečlivém přehlédnutí všech částí ostrova lze na ni odpovědět už teď záporně. Nikde nespatřili dílo lidských rukou. Nikde neviděli skupinu chýší ani osamělou chatrč, nikde na pobřeží nebyla rybářská vesnice. Ve vzduchu se nevznášel žádný kouř, který by prozrazoval přítomnost lidí. Je pravda, že trosečníky odděloval od nejvzdálenějších částí ostrova prostor padesáti kilometrů, ale i pro Pencroffovy oči bylo těžké rozeznat na konci ostrova nějaké obydlí. Nemohli také nadzdvihnout zelený koberec pokrývající tři čtvrtiny ostrovní plochy a podívat se, není -li tam nějaká vesnice. Ale ostrované by v této části Tichého oceánu obývali spíše pobřeží, a to zde bylo úplně pusté. Až do podrobnějšího prozkoumání mohou tedy předpokládat, že ostrov není obydlen. Není však pravidelně navštěvován domorodci ze sousedních ostrovů? Bylo těžké odpovědět na tuto otázku. V okruhu devadesáti kilometrů nebyl v dohledu žádný ostrov. Devadesát kilometrů může být ovšem lehce překonáno, ať už na malajských lodicích nebo na pirogách Polynésanů. Vše tedy záviselo na zeměpisné poloze ostrova, který je buď osamocen, nebo souvisí s některým

souostrovím.

Podaří se někdy Cyrusi Smithovi určit zeměpisnou délku a šířku ostrova bez přístrojů? Bude to jistě nesnadné. Rozhodně však bude dobře, budou-li trosečníci připraveni na případnou návštěvu sousedních domorodců. Průzkum ostrova skončil; byl určen jeho tvar, prozkoumán povrch, vypočtena rozloha, poznáno vodstvo a hory. Rozložení lesů a planin bylo všeobecně zakresleno do novinářovy mapy. Zbývalo teď už jenom sestoupit z hory a prozkoumat ostrov z tří hledisek: z hlediska nerostného, rostlinného a živočišného.

Dříve než dal Cyrus Smith povel k sestupu, řekl svým klidným hlasem:

„Tady je, přátelé, úzký kus země, na niž jsme byli vrženi. Tady budeme možná dlouho žít. Třeba se nám dostane nečekané pomoci od nějaké lodi. Myslím tím ovšem příjezd náhodný, protože náš ostrov není ničím důležitý; nemá ani přístav, který by lodím poskytl ochranu, a my musíme předpokládat, že leží mimo obvyklé lodní cesty, to jest příliš na jih pro lodi plující do souostroví Tichého oceánu a příliš na sever pro lodi mířící kolem mysu Hoorn k Austrálii.

Nechci vám nijak zastírat vážnost situace…“

„To je správné, drahý Cyrusi,“ odpověděl živě novinář.

„Máte co dělat s muži, kteří k vám mají plnou důvěru a s kterými můžete počítat. Jistě se mnou souhlasíte, přátelé.“

„Poslechneme vás ve všem, pane Smithi,“ prohlásil Harbert a stiskl inženýrovi ruku.

„Jdu všude za vámi,“ zvolal Nab.

„A co se mne týče,“ připojil se námořník, „ať se nejmenuji Pencroff, vyhnu-li se nějaké práci. Budete-li chtít, pane Smithi, uděláme z tohoto ostrova malou Ameriku. Vystavíme zde města, postavíme železnice, zařídíme telegraf a jednoho krásného dne, až bude celý ostrov přebudován, nabídneme jej vládě Spojených států. Žádám jen jedno.“

„A co?“ ptal se novinář.

„Abychom se už nepokládali za trosečníky, nýbrž za kolonisty, kteří přišli ostrov kolonizovat. “ Cyrus Smith se musel usmát. Námořníkův návrh byl přijat. Inženýr pak druhům poděkoval a dodal, že počítá s jejich pomocí.

„Nuže vzhůru na cestu ke Komínu!“ zvolal Pencroff.

„Ještě okamžik, přátelé!“ zarazil ho inženýr. „Myslím, že bychom měli ostrov pokřtít. Stejně bychom měli dát jména mysům, horám a vodním tokům, které odtud vidíme.“

„Výborně!“ zvolal novinář.

„To nám v budoucnosti usnadní dohovor o všech podnikaných akcích.“

„To bych řekl,“ souhlasil námořník.

„Je to dobré, ví-li člověk, odkud a kam jde. Aspoň má dojem, že někde byl.“

„Jedno místo jsme už pokřtili — Komín,“ podotkl Harbert.

„Správně!“ odpověděl Pencroff.

„To je už vžité jméno a přišlo to samo. Necháme našemu prvnímu tábořišti jméno Komín, pane Smithi?“

„Ano, Pencroffe; už proto, že jste je tak pokřtil vy.“

„Dobrá. U ostatních míst to bude už lehčí,“ pokračoval námořník.

„Dejme jim jména, jaká dávali robinzoni, o nichž mi Harbert často čítával. Třeba jako zátoka Trosečníků, mys

Vorvaňů nebo mys Ztracené naděje.“

„Ba ne, raději jména pana Smithe, pana Spiletta a Naba!“ navrhoval Harbert.

„Mé jméno?“ zvolal Nab, svítě svými bělostnými zuby.

„Proč ne?“ pokračoval Pencroff.

„Přístav Nab by znělo moc hezky. A což mys Gedeon?“

„Já bych dal raději přednost jménům vypůjčeným z naší vlasti,“ odpověděl novinář.

„Připomínala by nám aspoň Ameriku.“

„Souhlasím,“ řekl Cyrus Smith.

„Aspoň pro hlavní útvary, pro zátoky a pro moře. Kdybychom dali širokému východnímu zálivu jméno záliv Unie, jižnímu zálivu jméno záliv Washingtonův, této hoře Franklinova hora a jezeru jméno Grantovo jezero, bylo by to snad dobré, přátelé! Tato jména nám připomínají vlast a velké občany, kteří ji proslavili. Ale pro řeky, zátoky, mysy a pohoří zvolme jména připomínající spíš jejich zvláštní tvary. Tak si je lépe zapamatujeme a bude to pro nás výhodnější. Ostrov má ovšem tak zvláštní tvar, že bychom pro něj vybírali význačné jméno dost těžko. A vodní toky v

různých částech lesa, které snad objevíme později, stejně jako zátoky, pokřtíme vždy při objevení. Co o tom soudíte, přátelé?“ Inženýrův návrh byl jednomyslně přijat. Ostrov tu před nimi ležel jako rozevřená mapa; stačilo připsat jména ke všem jeho terénním částem. Gedeon Spilett je také ihned zapisoval do své mapy a zeměpisná jména byla s konečnou platností přijata.

Nejdříve byl zapsán záliv Unie, záliv Washingtonův a Franklinova hora, jak to navrhl inženýr.

„A ten poloostrov, který vybíhá na jihozápad z ostrova, pojmenujeme Hadím poloostrovem, “ navrhoval Spilett.

„A jeho poslední výběžek nazveme Hadím ocasem, protože skutečně vypadá jako hadí ocas. “

„Přijato,“ souhlasil inženýr.

„A teď,“ řekl Harbert, „druhý cíp ostrova, tak podobný otevřené tlamě, mohl by se jmenovat

Žraločí zátoka.“

„Dobrý nápad!“ zvolal Pencroff.

„A doplníme to tím, že oba konce čelistí nazveme mysy

Čelistí.“

„Jsou tam však mysy dva!“ namítl novinář.

„Pak se tedy budou jmenovat Severní čelist a Jižní čelist,“ odpověděl Pencroff.

„Už to zapisuji,“ smál se Spilett.

„Zbývá pojmenovat nejzazší výběžek jihovýchodního cípu ostrova,“ řekl Pencroff.

„Ten na okraji zálivu Unie?“ ptal se Harbert.

„Mys Dráp!“ zvolal Nab, který chtěl být také kmotrem některé části ostrova. Nab přišel na pojmenování opravdu vhodné. Tento mys vypadal vskutku jako dráp fantastického zvířete, představovaného celým ostrovem. Pencroff byl touto hrou nadšen, a tak byly brzy pojmenovány všechny ostrovní zvláštnosti.

Řeka, která dávala kolonistům pitnou vodu a k níž je balón zanesl, dostala jméno řeka Díků, jako projev vděčnosti osudu. Ostrůvek, na němž trosečníci poprvé vystoupili na břeh, byl pojmenován ostrůvkem Spásy. Náhorní planina nad žulovou stěnou u Komína, z níž byl výhled na celý záliv, dostala jméno planina Výhledu. Neproniknutelný les,

pokrývající Hadí poloostrov, byl nazván lesem Divokého západu. Tak bylo skončeno křtění viditelných a už prozkoumaných částí ostrova. Později budou jména doplňována podle nových objevů.

Orientaci ostrova podle světových stran určil inženýr jen přibližně podle výšky a postavení slunce. Na východě byl záliv Unie a planina Výhledu. Na druhý den si nechal přesné určení severu, který stanoví podle východu a západu slunce zjištěním jeho polohy v poledne. Poněvadž ostrov leží na jižní polokouli, bude slunce vrcholit na severu, a ne na jihu, jak tomu je na polokouli severní.

Teď už byli kolonisté se vším hotovi a nezbývalo jim než sestoupit z Franklinovy hory a vrátit se do Komína. Pencroff však náhle zvolal:

„Jsme to ale zapomnětlivci!“

„Proč?“ ptal se Gedeon Spilett, který už uložil zápisník do kapsy a chystal se k odchodu.

„A co náš ostrov? Ten jsme pokřtít zapomněli!“

Harbert ihned navrhl pro ostrov jméno inženýrovo. Ostatní s tím souhlasili, ale Cyrus Smith řekl prostě:

„Pojmenujeme jej jménem velkého občana, přátelé, jménem toho, který dnes bojuje za jednotu americké republiky. Nazveme jej Lincolnovým ostrovem!“

Trojnásobné hurá bylo odpovědí na inženýrův návrh.

Toho večera před spánkem hovořili noví kolonisté o své vlasti; mluvili o hrozné a kruté válce, která zalévala jejich vlast krví. Nepochybovali o tom, že Jih bude poražen a že věc Severu, věc spravedlnosti, zásluhou Grantovou a Lincolnovou brzy zvítězí. Tyto události se odehrály 30. března a kolonisté se nedověděli, že o dva týdny později byl spáchán ve Washingtonu krutý a strašný zločin: že o velikonoční středě zemřel Abraham Lincoln fanatikovou kulkou!

KAPITOLA XII

NAŘÍZENÍ HODINEK — PENCROFF JE SPOKOJEN — PODEZŘELÝ KOUŘ — TOK ČERVENÉHO POTOKA — KVĚTENA LINCOLNOVA OSTROVA — ZVÍŘENA — HORŠTÍ BAŽANTI —

PRONÁSLEDOVÁNÍ KLOKANŮ — AGUTI — GRANTOVO JEZERO — NÁVRAT KE KOMÍNU

Kolonisté Lincolnova ostrova se naposled rozhlédli a počali sestupovat z kráteru přímo dolů. Po půlhodině byli na náhorní rovině u nočního tábořiště. Pencroff usoudil, že je čas na snídani. Při této příležitosti se naskytla také otázka seřízení hodinek Cyruse Smithe a novináře.

Hodinky Gedeona Spiletta byly uchráněny před mořskou vodou, protože je novinář při ztroskotání odhodil do písku mimo dosah vln. Byly to výtečné hodinky, opravdový kapesní chronometr, který Gedeon Spilett nezapomínal pravidelně denně natahovat.

Inženýrovy hodinky se musely ovšem nezbytně zastavit za jeho pobytu v přesypech. Inženýr je nyní vyňal, a odhadnuv podle slunce čas na devátou hodinu, nařídil si je. Gedeon Spilett ho chtěl napodobit, ale Cyrus Smith ho zarazil:

„Ne, Spilette, počkejte! Máte na nich přece richmondský čas, ne?“ „Ano, Cyrusi.“

„Pak tedy máte hodinky nařízeny podle poledníku tohoto města. A myslím, že je to poledník, který prochází Washingtonem.“

„Bezpochyby.“

„Nechte si tedy tamní čas. Jenom nezapomínejte hodinky natahovat, ale ručiček se nedotýkejte. Bude nám to jednou dobré.“

K čemu asi? pomyslel si námořník.

Kolonisté pak snědli zbytky zvěřiny a semen. Pencroff se však neznepokojoval. Cestou si zásoby doplní. A Top, který nebyl malý jedlík, jistě si cestou uloví v houští nějakou zvěř. Jinak byl námořník vážně připraven požádat inženýra

o výrobu střelného prachu a jedné nebo dvou loveckých pušek, protože byl přesvědčen, že to bude pro inženýra hračkou.

Před sestupem z náhorní roviny navrhl Cyrus Smith společníkům jinou cestu ke Komínu. Chtěl poznat Grantovo jezero, orámované nádherným zeleným stromovím. Sestupovali tedy po hřebenu jednoho z pilířů, pod nímž pramenil potok. Při hovoru používali kolonisté už jen jmen, která nahoře určili. Usnadňovalo jim to výměnu myšlenek. Harbert s Pencroffem — první ještě chlapec a druhý jako chlapec — tím byli okouzleni a Pencroff cestou vykládal:

„Tak jak se ti daří, Harberte? Zabloudit nemůžeme, chlapče, ani na cestě podle Grantová jezera, ani na cestě podle řeky Díků přes les Divokého západu. Vždycky musíme přijít na

planinu Výhledu u zálivu Unie.“

Bylo ujednáno, že se budou kolonisté držet stále

pohromadě. V hustých lesích ostrova mohou být nebezpečná zvířata a opatrnost velí mít se stále na pozoru. Nejčastěji šli vpředu Harbert, Pencroff a Nab, vedeni Topem, který každý kout prohledával. Za nimi šli inženýr a novinář, který byl připraven vše si hned zapisovat. Inženýr šel většinou mlčky a odbočoval z cesty, jen když zahlédl nějakou rostlinnou nebo nerostnou zvláštnost, kterou ihned bez rozmýšlení strčil do kapsy.

„Co pořád sbírá?“ bručel Pencroff. „Koukám pořád kolem sebe a nevidím nic, co by stálo za sehnutí.“

K desáté hodině sestoupila skupina po posledních svazích Franklinovy hory. Půda zde byla pokryta jen houštinami a řídkými stromy. Její podklad tvořila žlutavá vápnitá hornina, táhnoucí se přes dvoukilometrovou planinu k okraji lesa.

Velké bloky čediče, který podle Bischofových výzkumů potřebuje k vychladnutí tří set padesáti miliónů let,

pokrývaly planinu místy velmi rozrytou. Láva zde už nebyla, protože její tok šel většinou po severním svahu. Cyrus Smith doufal, že se bez obtíží dostanou až k potoku, který podle jeho názoru musí protékat lesem na konci planiny. Náhle spatřil Harberta běžícího zpátky. Pencroff s Nabem zůstali stát mezi skálami.

„Co je, chlapče?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Kouř!“ volal Harbert. „Sto kroků před námi jsme spatřili mezi skálami kouř!“

„Že by tu byli lidé?“ divil se novinář.

„Nesmíme se ukázat, dříve než zjistíme, kdo tam je!“ odpověděl Cyrus Smith. „Bojím se, aby to nebyli domorodci, o které zde nestojíme. Kde je Top?“

„Vpředu.“

„Neštěká?“

„Ne.“

„To je divné. Zavolejme ho však!

Za několik vteřin, dohonil inženýr s Gedeonem Spilettem oba přátele a přitiskli se s nimi ke skále. Odtamtud spatřili velmi znatelný kouř, vinoucí se vzduchem. Měl zvláštní žlutavé

zbarvení. Inženýr lehkým zapísknutím zavolal Topa zpět, dal přátelům znamení, aby na něho počkali, a vklouzl mezi skály. Nehybní kolonisté čekali s úzkostí na výsledek rozvědky, když

je náhle Cyrus Smith k sobě zavolal. Rozběhli se za ním, ale byli zaraženi odporným zápachem, který tu naplňoval vzduch. Tento zápach stačil inženýrovi, aby poznal, co je to za kouř, který je zprvu oprávněně znepokojil.

„Tento kouř je přírodního původu,“ prohlásil inženýr. „Je zde sirný pramen, který nás vyléčí z nemocí dýchacích cest. “

„Výborně!“ zvolal Pencroff. „Škoda že nemám rýmu!“

Kolonisté zamířili k místu, z něhož dým unikal. Tam spatřili sirný pramen; vyvěral prudce ze skal a z jeho vody, pohlcující vzdušný kyslík, stoupal silný zápach sirovodíku. Cyrus Smith vnořil do pramene ruku a zjistil, že voda je na dotek drsná. Ochutnáním poznal, že je trochu nasládlá. Její teplotu odhadl asi na třicet pět stupňů Celsia. Harbert se ho ptal, jak k tomuto odhadu došel.

„Zcela prostě, chlapče. Když jsem vnořil ruku do vody, necítil jsem ani teplo, ani chlad. Má tedy voda stejnou teplotu jako lidské tělo.“

Protože zatím nemohli sirného pramene nijak využít, zamířili kolonisté k hustému okraji lesa, který stál několik set kroků před nimi. Podle předpokladu tam opravdu tekl potok s vysokými břehy z červené horniny, jejíž barva prozrazovala přítomnost kysličníku železitého. Tato barva také hned určila jméno Červeného potoka. Byl to širší potok, dost hluboký a průzračný, naplněný horskou vodou, napolo říčka, napolo bystřina, níže už klidně tekoucí pískem; tu a tam bublal přes kameny nebo se vrhal v malých vodopádech dolů a tekl k jezeru řečištěm asi dva

kilometry dlouhým. Jeho šířka kolísala mezi devíti až deseti metry. Voda potoka byla sladká a kolonisté z toho mohli usuzovat, že i voda v jezeře bude sladká. Bylo to výhodné pro případ, že by na břehu jezera našli příhodnější obydlí, než je Komín.

Břehy potoka byly o několik set metrů doleji po proudu porostlé stromy, které patřily většinou mezi obvyklé druhy stromů mírného pásma v Austrálii a v Tasmánii. Nebyly zde však druhy, které našli v prozkoumané už části ostrova, několik kilometrů od planiny Výhledu. V této roční době, na počátku měsíce dubna, který na jižní polokouli odpovídá našemu říjnu, tedy na počátku podzimu, bylo dosud na stromech listí. Rostly zde především kasuárovníky a blahovičníky, které jim na jaře budou dávat sladkou šťávu. Na lesních paloucích s vysokou trávou rostly skupiny australských cedrů. Ale kokosové palmy, běžné na všech ostrovech Tichého oceánu, zde nebyly. Ostrov ležel zřejmě jižněji.

„To je smůla," prohlásil Harbert. „Tak užitečný strom a tak výborné ořechy." Mezi řídkými větvemi blahovičníků a kasuárovníků přeletovala hejna ptáků.

Byly to různé druhy bílých a šedivých papoušků s peřím všech možných barev, ostře zelení i modří, jakoby pokrytí duhou a poletující lesem s ohlušujícím křikem. Náhle se uprostřed houštin ozvala ostrá směsice hlasů. Kolonisté rozeznávali zpěv ptáků, zvuky čtvernožců a jakési mlaskání, připomínající zvuky domorodců. Harbert s Nabem se vrhli do houštiny, zapomínajíce na zásadu základní opatrnosti. Nebyla tam naštěstí ani dravá zvěř, ani nebezpeční domorodci, nýbrž prostě asi tucet oněch zvláštních ptáků, kterým se říká horští bažanti. Několik obratně vržených holí přerušilo produkci imitátorů a opatřilo kolonistům maso k obědu a k večeři.

Harbert také spatřil nádherné holuby s bronzovými křídly, z nichž někteří měli na hlavě krásné hřebínky a jiní leskle zelené peří. Bylo však nemožné je dostat. Stejně kolonistům unikla hejna vran a strak. Výstřel z brokovnice by byl jistě způsobil v těchto hejnech krveprolití, ale lovci byli zatím odkázáni jen na kameny jako na zbraň vrhací a na hole jako na zbraň bodnou. Tak primitivní zbraně jim ovšem nemohly stačit. Jejich bezmocnost se projevila ještě výrazněji, když přišli na skupinu skákajících čtvernožců, kteří jim utekli do houštin skoky tak rychlými a vysokými,

že to vypadalo, jako by zvířata skákala ze stromu na strom jako veverky.

„Klokani!“ vykřikl Harbert.

„A hodí se k jídlu?“ ptal se Pencroff.

„Dušené klokaní maso je jedno z nejlepších jídel,“ prohlásil novinář.

Gedeon Spilett ještě nedokončil a námořník s Harbertem se už pustili za klokany. Cyrus Smith na ně marně volal. Stejně marné bylo i pronásledování těchto pružných zvířat, která vyrážela ke skoku jako dělové koule. Po pěti minutách už byli lovci bez dechu a skupina klokanů zmizela v houštinách. Ani Top neměl více úspěchu.

„Pane Smithi,“ řekl Pencroff, když k nim inženýr s novinářem došel, „vidíte, že si budeme muset nezbytně vyrobit pušky. Bude to možné?“

„Snad,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Dříve si však uděláme luky a šípy. Nepochybuji, že se s nimi naučíte zacházet stejně obratně jako australští domorodci.“

„Luky a šípy!“ řekl pohrdavě Pencroff.

„To je dobré pro děti.“

„Nebuďte tak domýšlivý, příteli Pencroffe,“ napomenul ho novinář.

„Luky a šípy dovedly po celá staletí hubit lidstvo. Střelný prach je vynález včerejška, ale válka je bohužel tak stará jako lidstvo samo.“

„To je pravda, pane Spilette,“ řekl námořník.

„Moc mluvím. Promiňte!“

Harbert se teď vrátil ke své oblíbené přírodovědě a rozhovořil se o klokanech:

„Setkali jsme se s nejrychlejším druhem klokanů. Byli to obři s dlouhou šedou srstí.

Nemýlím-li se, jsou ještě klokani černí a červení, skalní klokani a klokani zakrslí, kteří se dají ulovit nejsnadněji. Klokanů je celkem dvanáct druhů…“

„Harberte,“ přerušil ho mravoučně Pencroff,

„já znám jen jeden druh: je to klokan na pekáči, a to je právě druh, který nám bude dnes večer chybět.“

Všichni se museli dát do smíchu novému třídění mistra Pencroffa. Námořník neskrýval svou lítost nad tím, že zatím ulovil jen bažanty; štěstí mu však přece jen přálo. Top, jako by věděl, že je v sázce jeho dobrá pověst, probíhal všemi houštinami, jak ho k tomu nutil jeho lovecký pud, zostřený hrozným hladem. Bylo jasné, že dostane-li se na nějakou zvěř, nezůstane z ní lovcům nic, že Top loví jen pro sebe. Ale Nab ho hlídal a dělal dobře.

Ke třetí hodině zmizel pes v houštinách a brzy poté se ozvalo temné mručení, prozrazující, že pes přišel na nějaké zvíře. Nab si pospíšil a spatřil skutečně Topa, jak hltavě požírá jakéhosi čtvernožce, kterého však po deseti vteřinách nebylo už možno v psím žaludku určit. Naštěstí přišel pes na celé hnízdo; zdolal tři zvířata a dvě z nich — patřící do čeledi hlodavců — ležela zakousnutá ještě na zemi. Nab se vítězně vrátil, drže v každé ruce hlodavce, který se podobal zajíci. Jejich srst byla žlutá, zelenavě skvrnitá a ocasy byly zakrnělé. Kolonisté nebyli na rozpacích, jak zvíře pojmenovat. Byl to aguti, trochu větší než dlouhonohý zajíc, jeho nejbližší příbuzný. Zajíc se od agutiho odlišuje přesně tím, že má na každé straně čelisti pět stoliček.

„Hurá!“ vykřikl Pencroff.

„Přišla pečeně! Teď se můžeme vrátit domů.“

Pokračovali v přerušené cestě. Červený potok tekl stále pod kasuárovníky, blahovičníky a obrovskými gumovníky. Nádherné liliovité stromy rostly do výše šesti metrů. Jiné stromy, které ani Harbert neznal, skláněly se k potoku bublajícímu pod jejich větvemi. Šířka potoka se viditelně zvětšovala. Cyrus Smith byl přesvědčen, že už nejsou daleko od ústí potoka. Když konečně vyšli z hustého lesa krásných stromů, spatřili skutečně jezero.

Badatelé přišli na západní břeh Grantova jezera. Místo opravdu stálo za námahu cesty. Tato vodní plocha s obvodem asi třinácti kilometrů a s rozlohou asi dvou set hektarů ležela v rámci nejrůznějších druhů stromů. Na východě probleskoval na mnoha místech clonou stromů jiskřivý obzor moře. Na severu tvořilo jezero lehce vydutou křivku, kontrastující s ostře zašpičatělým jižním koncem. Četní vodní ptáci létali nad břehy tohoto malého Ontaria, stejně jako je tomu u jmenovaného severoamerického jezera, jehož „tisíc ostrovů“ zde bylo zastoupeno jediným skaliskem, které vyčnívalo nad hladinu několik set metrů

od jižního břehu. Na něm žila společnost několika párů ledňáčků, sedících nehybně na kamenech a číhajících po rybách. Občas se některý z nich vrhl s ostrým křikem do vody a vynořil se pak s kořistí v zobáku. Na březích i na ostrůvku se procházely divoké kachny, pelikáni, vodní slípky a jeden nebo dva druhy nádherných lyrochvostů, jejichž ocasy se rozvíraly do tvaru půvabných lyr.

Voda jezera byla sladká, průzračná a trochu tmavá. Podle časného rozvíření soustředných kruhových vln se dalo soudit na přítomnost mnoha ryb.

„To jezero je opravdu krásné!“ zvolal Gedeon Spilett.

„Tady bychom měli žít!“

„Budeme tu žít,“ odpověděl Cyrus Smith.

Kolonisté chtěli dojít co nejrychleji ke Komínu, a pustili se proto k jezernímu cípu vytvořenému na jihu ostrým sevřením břehů. S námahou se prodírali podrostem a křovím, kterého se lidská ruka dosud nedotkla. Když šli tímto směrem asi tři a půl kilometru, objevila se jim za poslední lesní stěnou planina porostlá hustou trávou a odtud také spatřili širé moře.

K návratu do Komína stačilo přejít napříč planinou v délce dvou kilometrů a sejít k prvnímu ohybu řeky Díků. Inženýr však chtěl zjistit, jak a kde odtéká přebytečná voda z jezera. Průzkum byl tedy prodloužen cestou pod stromy na tři kilometry k severu. Bylo možné, že jezerní výtok tudy někde prochází žulovým náspem. Jezero je vlastně jen obrovskou nádrží, poznenáhlu naplněnou vodou z potoka. Vodní přebytky musí odtékat do moře nějakým vodopádem. Je-li tomu tak, chtěl inženýr vodopádu využít a vypůjčit si jeho sílu, ztrácející se zatím bez užitku.

Pokračovali tedy v pochodu po břehu jezera, ale po dalším dvoukilometrovém průzkumu neobjevili žádný výtok, ačkoli tu přece někde musel být. Bylo půl páté odpoledne. Museli se už vrátit domů, aby si připravili jídlo. Malá skupina se vracela po levém břehu řeky Díků a došla brzy ke Komínu. Tam byl zapálen oheň. Nab s Pencroffem, kterým byla svěřena funkce kuchařů, připravili výbornou pečeni z agutiho; všichni si ji pochvalovali.

Když se po jídle chystali ke spánku, vyňal inženýr z kapes vzorky různých nerostů a řekl:

„Přátelé, tady mám železnou rudu, tady pyrit, tady hrnčířskou hlínu, tady vápno a tady uhlí. To vše nám tu

příroda dává, to vše je její příspěvek ke společné práci. My svou prací přispějeme zítra.“

KAPITOLA XIII

CO NAŠLI NA TOPOVI — VÝROBA LUKŮ A ŠÍPŮ — HRNČÍŘSKÁ PEC — RŮZNÉ KUCHYŇSKÉ POTŘEBY — CIHELNA — PRVNÍ VYPÁLENÝ HRNEC — PELYNĚK — JIŽNÍ KŘÍŽ — DŮLEŽITÁ ASTRONOMICKÁ POZOROVÁNÍ

„Tak co, pane Smithi, s čím dneska začneme?“ ptal se ráno Pencroff inženýra.

„Začátkem,“ odpověděl Cyrus Smith.

A kolonisté to museli vzít opravdu od začátku.

Neměli ani potřebné nástroje k výrobě nejzákladnějšího náčiní a nebyli na tom jako příroda, která „dostatkem času šetří námahu“. I když využijí všech svých zkušeností a nebudou muset nic vynalézat, vyrobit si budou muset vše.

Jejich železo a ocel byly zatím jen v nerostném stavu, jejich hrnce byly v cihlářské hlíně a jejich oděvy jen v textilních rostlinách.

Nutno ovšem počítat s tím, že kolonisté byli muži na pravém místě v nejkrásnějším smyslu toho slova. Inženýr Smith by si nikdy nebyl mohl vybrat inteligentnější společníky, pilnější a oddanější soudruhy. Prozkoumal je a znal už všechny jejich vlohy.

<u>Gedeon Spilett</u> byl velmi nadaný novinář, který vše znal a o všem dovedl hovořit. Ten jistě pomůže hlavou i rukama při kolonizaci ostrova. Neustoupí před žádným úkolem a jako vášnivý lovec bude vykonávat z nutnosti to, co mu až dosud bylo jen zábavou.

<u>Harbert</u> byl statečný chlapec, podivuhodně už vzdělaný v přírodních vědách. Ten přispěje podstatnou částí k jejich společnému dílu.

<u>Nab</u> byl vtělená oddanost. Byl to muž přímý, inteligentní, neúnavný, silný a měl železné zdraví. A budou-li kolonisté

potřebovat kovářskou práci, nebudou mít nad něho nikoho užitečnějšího.

Pencroff byl námořníkem na všech oceánech světa, tesařem v brooklynských loděnicích, krejčovským pomocníkem ve státním loďstvu a ve volném čase zahradníkem a rolníkem. Jako všichni námořníci znal vše a dovedl vše. Bylo by opravdu nesnadné shromáždit pět lidí tak schopných bojovat s osudem.

„Začneme začátkem," řekl Cyrus Smith. A tímto začátkem mělo být postavení zařízení, které by zpracovávalo přírodní materiál. Každý zná význam ohně pro zpracování nerostů. Dříví a uhlí měli k okamžitému použití, šlo tedy jen o postavení pece, v níž by se paliva využilo.

„K čemu budeme pec potřebovat?" ptal se Pencroff.

„K výrobě hrnců," odpověděl Cyrus Smith.

„A z čeho tu pec postavíme?"

„Z cihel."

„A z čeho uděláme cihly?“

„Z hlíny. Do práce, přátelé! Abychom materiál nemuseli přenášet, vybudujeme cihelnu na místě výroby. Nab opatří potravu a pec nám bude péci i jídla.“

„A co když nebudeme mít co jíst pro nedostatek zbraní?“ namítl novinář. „Ach, kdybychom měli aspoň jeden nůž!“ vzdychl si námořník.

„Tak co by bylo?“ ptal se Cyrus Smith.

„Pak bychom si udělali luk a šípy a jídla by bylo dost.“

„Ano, nůž… S ostrým nožem…,“ řekl inženýr jako sám k sobě. Jeho zrak padl na Topa, který tu pobíhal po břehu.

Oči Cyruse Smithe náhle zazářily.

„Tope, sem!“ zvolal.

Pes na rozkaz přiběhl. Inženýr vzal Topovu hlavu mezi dlaně, odepjal zvířeti obojek, zlomil ho na dva kusy a podal je námořníkovi se slovy:

„Tady máte nůž, Pencroffe.“

Námořník odpověděl dvojím hurá. Topův obojek byl vyroben z tenkého kusu kalené oceli. Stačilo vybrousit

jednu hranu o hrubý kámen a na jemnějším kameni ji pak dobrousit. Vhodných kamenů bylo na břehu dost a po dvou hodinách měli kolonisté dva ostré nože, které bylo možno snadno zasadit do pevného držadla. Získání prvních cenných nástrojů bylo vítězně pozdraveno. Byl to vzácný dar, který přišel v pravý čas. Pak všichni odešli. Cyrus Smith se chtěl vrátit na západní břeh jezera; včera tam našel cihlářskou hlínu, jejíž vzorek si přinesl. Kráčeli podle řeky Díků, přešli planinu Výhledu a po devítikilometrové chůzi se octli na volném lesním prostranství dvě stě kroků od Grantová jezera.

Cestou objevil Harbert strom, jehož větví používají středoameričtí Indiáni k výrobě luků. Byla to „crejimba“ z rodu palem, nesoucí nejedlé plody. Uřízli z ní dvě dlouhé rovné větve, zbavili je listí a ořízli tak, aby silnější střed se k oběma koncům tenčil. Teď potřebovali jen provaz na tětivu. Posloužila jim rostlina z čeledi slézovitých, ibišek, který má ve stoncích vlákna neobyčejné pevnosti, srovnatelné jen s pevností vláken živočišných. Pencroff brzy vyrobil značně silné luky, kterým už chyběly jen šípy. Bylo snadné vyrobit šípy z rovných a tvrdých větví bez suků, ale hroty šípů, které by nahradily hroty železné,

nebylo tak lehké nalézt. Pencroff si však řekl, že vykonal svou část práce a náhoda že se postará o její dokončení.

Kolonisté došli na místa včera prozkoumaná. Bylo zde hodně hlíny, z níž se dělají cihly a tašky, a právě cihly potřebovali ke svým záměrům. Práce s hlínou byla snadná. Stačilo smísit ji s pískem, vytvarovat cihly a vypálit je na ohni z dříví. Cihly se dělají zpravidla formou, ale inženýr se spokojil tvarováním ručním. Celé dva dny byly věnovány této práci. Vodou zředěná a nohama i rukama propracovaná hlína byla kusem dřeva rozřezána na stejné kostky. Zručný cihlář dokáže bez strojů za dvanáct hodin vyrobit až deset tisíc cihel, ale pět kolonistů na Lincolnově ostrově jich za dva dny vyrobilo jen tři tisíce. Složili je jednu k druhé, aby dokonale proschly a mohly být po třech nebo čtyřech dnech vypáleny.

Na den 2. dubna určil Cyrus Smith stanovení světových stran na ostrově.

Večer si poznamenal přesný čas západu slunce, počítaje přitom s ohybem světelných paprsků při obzoru, s takzvanou refrakcí. Stejně přesně si ráno poznamenal i dobu východu. Mezi západem a východem slunce uplynulo

přesně jedenáct hodin třicet šest minut. Toho dne bude slunce vrcholit přesně šest hodin dvanáct minut po východu. Bod, v němž v této době bude slunce na obloze, stanoví inženýrovi přesně sever.

V určené době se postavil Cyrus Smith tak, aby mu slunce zakryly dva za sebou stojící stromy, a tak získal směr poledníku, potřebný k dalším pozorováním. Během dvou dnů před vypálením cihel nashromáždili palivo. Na lesním prostranství nalámali větve a sesbírali všechno suché klestí zpod stromů. Přitom podnikali do okolí lovecké výpravy. Pencroff už měl několik tuctů šípů, opatřených velmi ostrými hroty. Tyto hroty byly získány Topovou zásluhou. Pes totiž ulovil dikobraza, který se sice nehodil k jídlu, ale měl velmi užitečné bodliny. Bodliny byly upevněny na konci šípů a směr letu byl zajištěn papouščími pery. Harbert s novinářem se brzy stali obratnými lučištníky. Komín teď byl trvale zásoben pernatou i srstnatou zvěří. Měli na vybranou kabie, holuby, aguti, bažanty atd. Většinu zvířat ulovili v lese na levém břehu řeky Díků. Tento les dostal jméno Leskovčí les na památku leskovce, kterého tam Pencroff s Harbertem pronásledovali při své

první výpravě.

Zvěřinu upravovali začerstva, ale uschovávali si kýty kabií, vyuzené nad ohněm z čerstvého dříví a kořeněné vonným listím. Ač to byla potrava jistě výživná, znamenala denně pečeni a kolonisté by byli bývali šťastni, kdyby byla nad ohněm už zpívala pára v prostém hrnci. Napřed si však musili postavit pec a pak teprve mohli pomýšlet na hrnce. Za svých výprav se lovci příliš nevzdalovali od cihelny. A přece mnohokrát zjistili přítomnost velkých zvířat ozbrojených mohutnými drápy; jejich zařazení však určit nemohli. Cyrus Smith doporučoval krajní opatrnost, protože bylo možné, že v lese žijí i zvířata velmi nebezpečná.

Bylo to správné. Gedeon Spilett s Harbertem spatřili jednoho dne zvíře podobné jaguáru. Šelma je naštěstí nenapadla. Jinak by byli neušli vážnému zranění. Jakmile však budou mít pořádné zbraně, především pušku, po které Pencroff tak toužil, vyhlásí Gedeon Spilett strašným šelmám neúprosný boj a ostrov od nich vyčistí.

Komín nebyl v těchto dnech zlepšován, protože inženýr doufal, že objeví nebo vybuduje obydlí vhodnější. Spokojili

se jen tím, že si v chodbách Komína upravili lůžka ze suchého mechu. Na těchto primitivních postelích však unavení pracovníci spali nejsladším spánkem.

Pečlivě také zaznamenávali dny strávené na Lincolnově ostrově ode dne ztroskotání a vedli o nich pravidelné zápisy. Dne 5. dubna, ve středu, uplynulo právě dvanáct dnů od příchodu

trosečníků na ostrov. Dne 6. dubna ráno se všichni odebrali na lesní prostranství, kde chtěli cihly vypalovat. Tuhle práci museli ovšem dělat pod širým nebem. Ze syrových cihel sestavili širokou pec, v níž se budou cihly vypalovat samy. Na zem byly rozloženy otepi dříví a kolem nich byly cihly složeny tak, že tvořily velkou kostku, v níž byl upraven průchod pro vzduch. Tato práce trvala celý den. Večer byl zapálen oheň.

Této noci nikdo neulehl. Všichni bděli nad tím, aby oheň neuhasl.

Celý průběh pálení cihel trval čtyřicet osm hodin a práce se podařila výborně. Žhavé cihly bylo pak nutno nechat vychladnout. Cyrus Smith s Nabem a PencrofTem snášeli zatím na nosítkách z větví vápenec, kterého bylo na břehu

jezera dost. Vápenec dával po vypálení výborné pálené vápno, jaké lze získat jen vypálením křídy nebo mramoru. Smícháno s pískem, který zamezuje po ztvrdnutí rozpad vápna, vytvořilo výbornou maltu.

A tak měl Cyrus Smith dne 9. dubna po ruce značné

množství vápna a několik tisíc cihel.

Aniž ztráceli čas, počali stavět pec, v níž si chtěli vypálit nezbytné nádobí pro domácnost. Podařilo se jim to bez větších obtíží. Po pěti dnech byla pec naplněna uhlím, které inženýr našel v povrchovém ložisku u ústí Červeného potoka, a z komína, vysokého šest metrů, vyvalil se první dým. Prostranství bylo proměněno v továrnu a Pencroff nebyl daleko od přesvědčení, že z této pece vyjdou brzy všechny výrobky moderního průmyslu.

Rozumí se, že si kolonisté nejdříve vyrobili nejprostší hrnce, které se však dobře hodily k vaření pokrmů. Materiálem byla stejná hlína, k níž Cyrus Smith přidal trochu vápna a křemene. Takto upravená hlína se

podobala známé „dýmkové hlíně“. Udělali z ní hrnce, nádoby formované na kamenech vhodných tvarů, talíře, velké džbery, kádě na vodu atd. Tvar nádob byl nedokonalý a nevzhledný, ale až budou hrnce vypáleny, dostane kuchyně v Komínu v dostatečném množství nádoby stejně užitečné, jako kdyby byly z nejjemnějšího porcelánu, Pencroff si chtěl ověřit, že takto zpracovaná hlína si zaslouží název „dýmková hlína“, a vyrobil si několik hrubých dýmek, které se mu líbily, ale pro které neměl tabák. A pro Pencroffa to znamenalo velmi mrzuté odříkání.

„Však si opatříme jednou i tabák!“ utěšoval se ve své naprosté důvěře.

Tyto práce trvaly až do 15. dubna. Celého toho času bylo velmi pečlivě využito. Z kolonistů se stali hrnčíři, vyrábějící jen hrnce. Kdyby byl Cyrus Smith potřeboval kováře, byli by se stali z kolonistů kováři. Večer 15. dubna se konečně vrátili do Komína. Přenesli tam nádoby a zapálený oheň čekal na nové využití. Návrat byl poznamenán šťastnou příhodou. Inženýr totiž našel látku plně nahrazující troud. Je známo, že tato pórovitá a jemná látka se získává z jistého druhu chorošovitých hub. Když se vhodně připraví,

je neobyčejně vznětlivá, zvláště nasytí -li se střelným prachem nebo vyvaří v roztoku dusičnanu nebo chlorečnanu draselného. Tuto houbu tady však dosud nenašli, ani žádný jí podobný druh. Ale toho dne objevil Cyrus Smith jistou rostlinu příbuznou pelyňku, černobýlu a brotanu. Utrhl několik trsů a ukázal je námořníkovi:

„Podívejte se, Pencroffe, tohle vás potěší.“

Pencroff si rostlinu pozorně prohlédl, zvláště její dlouhé hedvábné chmýří a vlnitě plstnaté listy.

„Co je to, pane Smithi?“ ptal se inženýra. Náhle zvolal:

„Propánakrále, snad to není tabák?“

„Kdepak,“ odpověděl inženýr.

„Je to pelyněk, pro učence pelyněk čínský, ale pro nás troud.“

Tato rostlina po dokonalém usušení dala skutečně velmi vznětlivou látku, zvlášť když ji inženýr později nasytil ještě dusičnanem draselným, který našel na ostrově v několika ložiskách a který je znám všude pod jménem ledek. Toho večera se všichni kolonisté usadili v hlavní místnosti k bohaté večeři. Nab připravil pekáč pečené a vonnou šunku

z kabie, k níž přidal vařené hlízy rostliny Caladium macrorhizum z rodu árónovitých, které v tropickém pásmu rostou ve stromovitých formách. Tyto hlízy měly výtečnou chuť, byly velmi výživné a připomínaly potravu známou všude pod jménem ságo. Do jisté míry mohly nahradit i chléb, který kolonistům Lincolnova ostrova dosud chyběl.

Po večeři si vyšli všichni před spaním na pobřeží. Bylo osm hodin. Snášela se nádherná noc. Měsíc, před pěti dny v úplňku, ještě nevyšel, ale obzor se už stříbřil bledou jemnou září, kterou bylo možno nazvat měsíčním svítáním. Nad jižním světovým pólem jiskřila obtočnová souhvězdí a mezi nimi především Jižní kříž, kterému se inženýr obdivoval před několika dny z vrcholu Franklinovy hory. Cyrus Smith pozoroval chvíli toto nádherné souhvězdí, které má na horním a dolním konci hvězdy první velikosti, po stranách hvězdy druhé velikosti a při pravé straně ještě hvězdu třetí velikosti. Po krátké úvaze se zeptal Harberta:

„Harberte, dnes je 15. dubna?“

„Ano, pane Smithi,“ odpověděl Harbert.

„Jestliže se tedy nemýlím, bude zítra jeden ze čtyř dnů v roce, v nichž se střední čas sluneční shoduje s pravým

slunečním časem. Znamená to, že zítra s rozdílem několika vteřin projde slunce poledníkem v pravé poledne. Bude-li hezky, budu snad moci stanovit zeměpisnou délku ostrova s přesností několika stupňů.“

„Bez přístrojů? Bez sextantu?“ ptal se Spilett.

„Ano,“ pokračoval inženýr.

„Protože je jasná noc, pokusím se ještě dnes večer zjistit zeměpisnou šířku podle výšky Jižního kříže, to jest podle výšky jižního světového pólu nad obzorem. Jistě chápete, přátelé, že před započetím vážných prací na ostrově nemůžeme se spokojit zjištěním, že jsme na ostrově. Musíme pokud možno přesně určit jeho vzdálenost od amerických nebo australských břehů nebo od hlavních souostroví Tichého oceánu.“

„Opravdu,“ řekl novinář, „místo o stavbu domu budeme se asi zajímat o stavbu lodi, jsme -li vzdáleni od obydlených břehů jen několik set kilometrů.“

„A proto také,“ pokračoval inženýr, „se chci dnes večer pokusit o zjištění šířky Lincolnova ostrova a zítra v poledne vypočtu délku.“

Kdyby měl inženýr sextant, nástroj k velmi přesnému měření úhlové vzdálenosti dvou bodů, byl by měl práci lehkou. V noci by byl podle výšky pólu zjistil zeměpisnou šířku a zítra podle výšky poledního slunce délku. Tak by byl dostal zeměpisné souřadnice ostrova. Sextant však neměl a musel si jej něčím nahradit. Cyrus Smith se vrátil do Komína. V záři ohně si vyřezal dvě rovná dřívka, která v koncích spojil tak, aby se mohla pohybovat jako ramena úhlu. Měřený předmět měl být zachycen na špičku akátového trnu, zabodnutého na konec jednoho z dřívek jako na mušku pušky. Když měl tuto pomůcku hotovou, vrátil se inženýr na pobřeží. Poněvadž však měl zjistit výšku pólu přesně nad obzorem a poněvadž mu jižní obzor zakrýval mys Dráp, musel si najít jiné místo. Nejvhodnějším místem by bylo samozřejmě jižní pobřeží, ale to by byl musel přejít řeku Díků, což by bylo při její hloubce velmi nesnadné. Cyrus Smith se proto rozhodl jít provést svá měření na planinu Výhledu. Musel ovšem počítat s jejím vyvýšením nad mořskou hladinou. Vyvýšení chtěl vypočítat zítra prostou geometrickou úvahou.

Kolonisté tedy přešli na planinu po levém břehu řeky Díků

a postavili se na její okraj, otvírající se na severozápad a na jihovýchod, to jest nad malebně rozeklanými skálami, jež vroubily říční břeh. Tato část planiny převyšovala o patnáct metrů skály pravého břehu řeky, které ustupovaly zvolna až k Drápu a dále na jižní pobřeží ostrova. A tak nic nestálo v cestě výhledu, který obsáhl půlkruhem obzor od mysu až k Hadímu ocasu. Jižní obzor, osvětlený už prvním svitem měsíce, odlišoval ostře nebe od oblohy a mohl být tedy zaměřen velmi přesně.

V této chvíli bylo vidět Jižní kříž obráceně; dole byla hvězda Alfa, nejbližší k jižnímu pólu.

Toto souhvězdí není tak blízko jižního pólu jako Polárka u pólu severního. Hvězda Alfa je od něho vzdálena asi dvacet sedm stupňů, ale to Cyrus Smith věděl a dovedl se ve svém výpočtu s touto odchylkou vypořádat. Dbal také na to, aby hvězdu zachytil ve chvíli, kdy prochází poledníkem, což mu mělo měření usnadnit.

Pak zaměřil jedno rameno svého dřevěného sextantu na mořský obzor a druhé na hvězdu Alfa Jižního kříže, jako by to byla ramena úhloměru. Obě ramena mu udala vzdálenost hvězdy Alfa od obzoru. Aby se mu zjištěný úhel

neporušil, připevnil před dřívka s pomocí trnů dřívko třetí, takže rozevření ramen zůstalo pevné. Teď už jen zbývalo změřit úhel, přepočítat jej na hladinu moře a vypočítat tak snížení obzoru o výšku planiny.

Velikost zjištěného úhlu pak dá výšku hvězdy Alfa a tím přibližně i výšku pólu nad obzorem, to znamená zeměpisnou šířku ostrova, protože šířka každého místa na zeměkouli se shoduje s výškou pólu nad obzorem tohoto místa. Výpočet byl odložen na zítřek a v deset hodin už všichni kolonisté tvrdě spali.

KAPITOLA XIV

MĚŘENÍ ŽULOVÉ STĚNY — POUŽITÍ POUČKY O PODOBNÝCH TROJÚHELNÍCÍCH — ZEMĚPISNÁ ŠÍŘKA OSTROVA — VÝPRAVA NA SEVER — OSTŘICOVÉ LOVIŠTĚ — PLÁNY DO BUDOUCNA — PRŮCHOD SLUNCE POLEDNÍKEM — ZEMĚPISNÉ SOUŘADNICE LINCOLNOVA OSTROVA

Dne 16. dubna — o velikonoční neděli — vyšli kolonisté ráno z Komína a pustili se do praní a do čištění prádla a šatů. Inženýr se chystal vyrobit i mýdlo, jakmile si opatří látky potřebné ke zmýdelnění: draslo nebo sodu a tuk nebo olej. Velmi důležitá otázka opatření nových

šatů byla odložena na příhodnější dobu. Zatím jim šaty vydrží nejméně půl roku, protože byly dosud dobré a mohly snést i námahu těžkých prací. Vše záleželo na poloze ostrova vzhledem k obydleným zemím, a bude-li hezky, bude tato poloha dnes zjištěna.

Slunce vycházející na čistém obzoru slibovalo nádherný den, jeden z těch podzimních dnů, které jako by se loučily s teplem letního období. Zbývalo také doplnit ještě včerejší měření zjištěním nadmořské výšky planiny Výhledu.

„Nepotřebujete k tomu podobný přístroj, jaký jste si udělal včera?“ ptal se inženýra Harbert.

„Ne, chlapče, dnes to uděláme jinak, způsobem skoro stejně přesným.“ Harbert dychtil po všem zajímavém, a proto šel s inženýrem, který kráčel od paty stěny až k okraji moře. Nab s Pencroffem se zatím zabývali drobnými pracemi. Cyrus Smith si opatřil rovné bidlo, dlouhé tři a půl metru, a změřil je, jak nejpřesněji mohl. K měření použil výšky svého vlastního těla, kterou znal na centimetr přesně. Harbert nesl olovnici, vyrobenou Smithem z kamene a z dlouhého ohebného prutu. Když došli asi šest metrů od kraje moře a sto padesát dva metry čtyřicet centimetrů od žulové stěny, zapíchl Cyrus Smith své bidlo na padesát centimetrů do písku, pečlivě je upevnil a dal mu s pomocí olovnice svislou polohu. Pak o několik kroků ustoupil a sklonil hlavu k zemi tak, aby čára spojující jeho oko s vrcholem tyče procházela přesně horním okrajem žulové stěny. Místo své hlavy si označil na písku kolíkem.

Potom se otočil k Harbertovi:

„Jistě znáš základní geometrické poučky.“

„Trochu, pane Smithi,“ odpověděl Harbert, nechtěje se

příliš chlubit.

„Vzpomínáš si na vlastnosti podobných trojúhelníků?“

„Ano,“ odpověděl Harbert.

„Jejich stejnolehlé strany jsou v stejných poměrech.“

„Nuže, chlapče, teď sestrojíme dva podobné trojúhelníky. První z nich, ten menší, má za odvěsny svislou tyč a vzdálenost kolíku od paty tyče; za přeponu má čáru, která vychází z mého oka k vrcholu tyče. Druhý trojúhelník má za odvěsny svislou žulovou stěnu, jejíž výšku musíme změřit, a vzdálenost kolíku od paty žulové stěny. Čára z mého oka, prodloužená za vrchol tyče až k vrcholu stěny, tvoří jeho přeponu.“

„Už rozumím!“ zvolal Harbert.

„Vzdálenost kolíku od tyče se má k výšce tyče jako vzdálenost kolíku od stěny k výšce stěny.“

„Tak, chlapče,“ odpověděl inženýr.

„Změříme-li dosažitelné vzdálenosti, pak při znalosti délky tyče snadno vypočteme výšku stěny, kterou nemusíme měřit přímo.“

Obě vodorovné vzdálenosti byly pak změřeny tyčí, která vyčnívala přesně tři metry nad písek. Kolík byl vzdálen od paty tyče 4,56 m. Kolík od paty stěny byl 152,4 m daleko. S těmito čísly se Cyrus Smith a Harbert vrátili do Komína. Tam vzal inženýr plochý kámen, který si přinesl z jedné vycházky, a na tento druh břidlice napsal ostrou lasturou výpočet:

Z toho tedy vypočetli, že stěna je sto metrů vysoká.

Cyrus Smith si pak vzal včera vyrobený přístroj, jehož ramena mu svým rozevřením určovala úhlovou vzdálenost hvězdy Alfa Jižního kříže od obzoru. Změřil velmi přesně rozevření ramen na obvodu kruhu, který si rozdělil na tři sta šedesát stejných dílů. Úhel měřil deset stupňů. Celkovou výšku pólu nad obzorem vypočetl přidáním dvaceti sedmi stupňů vzdálenosti hvězdy Alfa od pólu a převedením vzniklého úhlu na hladinu mořskou. Tak dostal úhel třiceti sedmi stupňů. Z toho Cyrus Smith usoudil, že Lincolnův ostrov leží na třicáté sedmé rovnoběžce jižní šířky. Vzhledem k nedokonalosti měřicích přístrojů připustil odchylku pěti stupňů a odhadl polohu ostrova na třicátý pátý až čtyřicátý stupeň jižní šířky. Zbývalo změřit zeměpisnou délku, aby byla poloha ostrova určena přesně.

Inženýr to chtěl dokončit dnes v poledne, to je ve chvíli, kdy slunce bude procházet místním poledníkem.

Bylo rozhodnuto, že dnešní neděle bude věnována procházce, či spíše výzkumu oné části ostrova, která leží mezi jezerem a Žraloci zátokou. Zbude-li čas, postoupí při výzkumu až na Jižní čelist. Jíst budou v přesypech a domů se vrátí až večer.

V půl deváté ráno se skupina vydala podél průlivu na cestu. Na březích ostrůvku Spásy viděli vážně se procházející ptáky. Byli to tučňáci, snadno poznatelní podle nepříjemného křiku, který připomíná hýkání osla. Pencroff se na ně díval jen z hlediska poživatelnosti a se zadostiučiněním vyslechl připomínku, že maso tučňáků je sice trochu tmavé, ale velmi chutné. Spatřili také velké ploutvonožce, patrně tuleně, kteří vylézali na pobřežní písek a zvolili si ostrůvek Spásy za místo odpočinku. Na tato zvířata nemohli po stránce zásobování pomýšlet, protože jejich tučné maso je odporné; Cyrus Smith si je však přesto se zájmem prohlížel, a aniž blíže vysvětlil své myšlenky, oznámil přátelům, že budou muset ostrůvek brzy navštívit. Pobřeží, po kterém kolonisté kráčeli, bylo poseto nesčetnými lasturami, z nichž některé by byly

udělaly nesmírnou radost sběrateli měkkýšů. Byli mezi nimi skulaři, trojhranky, hřebenatky i jiní. Ale mnohem cennější byl nález kolonie ústřic, odkryté odlivem a nalezené Nabem sedm kilometrů od Komína.

„Nab si přišel na své," zvolal Pencroff, pozoruje širokou, po břehu se táhnoucí kolonii.

„To je opravdu šťastný nález," dotvrdil novinář.

„A uvědomíme-li si, že každá ústřice naklade ročně padesát až šedesát tisíc vajíček, vidíme, že jsme našli nevyčerpatelnou zásobárnu."

„Myslím však, že ústřice nejsou příliš výživné," řekl Harbert.

„Nejsou," přisvědčil Cyrus Smith.

„Obsahují jen velmi málo dusíkatých látek a člověk, který by se chtěl živit jen jimi, musel by jich sníst denně sto osmdesát až dvě stě."

„Dobrá," odpověděl Pencroff,

„ale my bychom jich mohli spolykat veletucty, aniž bychom kolonii vyčerpali. Nevezmeme si jich trochu na

přesnídávku?“

A nečekaje na odpověď, kterou pokládal předem za souhlas, sebral s Nabem značné množství těchto mlžů. Uložili je do jakési sítě z ibiškových vláken, kterou Nab zhotovil a v níž měl už jídlo na dnešní den. Pak pokračovali v cestě mezi mořem a přesypy. Cyrus Smith se díval občas na hodinky, aby byl připraven na pozorování slunce, které musel provést přesně v poledne. Tato část ostrova byla pustá až k výspě, jež uzavírala záliv Unie a dostala jméno Jižní čelist. Byl zde jen písek a lastury promíšené se zbytky lávy. Něco mořských ptáků přelétlo občas tuto bezútěšnou zemi; byli to především rackové, albatrosi a divoké kachny, které budily v Pencroffovi labužnické představy. Pokoušel se sice kachny zasáhnout šípem, ale bez výsledku, protože ptáci na něho nečekali a on by je byl musel zasáhnout v letu.

To přimělo námořníka k opakování žádosti:

„Vidíte, pane Smithi, že dokud nebudeme mít jednu nebo dvě pušky, bude nám potrava stále unikat.“

„Pravda, Pencroffe,“ odpověděl novinář, „ale to záleží na vás. Opatřete nám železo na hlavně, ocel na závěr, ledek,

uhlí a síru na střelný prach, kyselinu dusičnou a rtuť na třaskavinu a konečně olovo na náboje. Cyrus Smith vám pak vyrobí dokonalou pušku.“

„Všechny tyto věci najdeme jistě na ostrově,“ řekl Cyrus Smith.

„Puška je však výrobek velmi jemný a potřebuje přesné nástroje. Ostatně uvidíme později. “

„Ach, proč jsme jen vyhazovali všechny ty krásné zbraně, které jsme měli v koši!“ naříkal Pencroff.

„Vyhodili jsme všechno — dokonce i kapesní nože!“

„Kdybychom to však nebyli vyhodili, Pencroffe, byl by s námi balón klesl na mořské dno,“ řekl Harbert.

„Máš pravdu, chlapče,“ přiznal námořník. Pak přešel k jiné myšlence.

„Jaké asi muselo být ustrnutí Jonathana Forstera a jeho společníků, když druhého dne našli náměstí prázdné a balón nikde!“

„To bylo mé poslední přání před odletem, vědět, co si myslí,“ řekl novinář.

„Na totéž jsem myslel i já,“ prohlásil s uspokojením Pencroff.

„Byl to nádherný nápad, Pencroffe,“ smál se novinář.

„A díky jemu jsme teď zde!“

„Raději jsem tady než v rukou Jižanů!“ zvolal námořník.

„Zvláště když byl pan Smith tak laskav a doprovodil nás sem.“

„Jsem téhož názoru,“ pokračoval novinář.

„Ostatně co nám chybí? Nic!“

"Nechybí-li nám ovšem všechno,“ smál se Pencroff, až se mu mohutná ramena třásla.

„Ale jednoho dne najdeme způsob, jak se odtud dostat.“

„A možná dříve, než si myslíte, přátelé,“ řekl inženýr, „zvlášť leží-li Lincolnův ostrov v nevelké vzdálenosti od obydlených ostrovů nebo pevniny. Za hodinu to už budeme vědět. Nemám mapu Tichého oceánu, ale naštěstí si přesně pamatuji uspořádání jeho rovníkové části. Zeměpisná šířka, kterou jsme včera zjistili, určuje ostrovu prostor východně od Nového Zélandu a západně od

chilského pobřeží. Mezi těmito dvěma zeměmi je vzdálenost asi jedenáct tisíc kilometrů. Zbývá určit místo, kde ostrov leží na této čáře, a k tomu nám poslouží zeměpisná délka, kterou za hodinu určíme s přesností, jak doufám, dostatečnou.“

„Nejsou nám v naší délce nejblíže Nízké ostrovy?“ ptal se Harbert.

„Jsou,“ odpověděl inženýr, „ale vzdálenost, která nás od nich dělí, je asi dva tisíce dvě stě kilometrů.“

„A co je tam?“ ptal se Nab, který rozhovor se zájmem sledoval, a ukázal rukou na jih.

„Nic,“ odpověděl Pencroíf.

„Opravdu nic,“ potvrdil inženýr.

„Jestliže však Lincolnův ostrov je čtyři sta nebo pět set kilometrů od Nového Zélandu nebo od Chile…?“ ptal se novinář.

„Pak si místo domu postavíme loď,“ řekl Cyrus Smith, „a mistr Pencroff bude pověřen jejím řízením.“

„Jsem připraven povýšit se na kapitána, pane Smithi,“

zvolal námořník.

„Jen co najdete prostředky k postavení lodi, která se udrží na vodě.“

„Bude-li to nutné, postavíme ji!“ odpověděl Cyrus Smith.

Zatímco plni důvěry takto hovořili, přiblížila se doba, v níž mělo být provedeno pozorování. Jak to jen Cyrus Smith zařídí, aby zjistil průchod slunce ostrovním poledníkem bez přístrojů? Harbert si to nedovedl představit. Pozorovatelé byli teď vzdáleni jedenáct kilometrů od Komína, nedaleko přesypů, v nichž byl po svém záhadném zachránění nalezen Cyrus Smith. Zastavili se zde a připravili si jídlo, protože už bylo půl dvanácté. Harbert šel do blízkého potoka pro vodu; přinesl ji ve džbánu, který vzal Nab s sebou. Během těchto příprav se Cyrus Smith chystal k astronomickému pozorování. Našel na pobřeží volné místo, které ustupující moře dokonale vyhladilo. Velmi jemný písek zde tvořil zrcadlově hladkou plochu, nad kterou nepřečnívalo ani jediné zrnko. Nezáleželo ostatně na tom, aby tato plocha byla vodorovná, stejně jako nezáleželo na tom, aby do písku zapíchnutá a asi sto osmdesát centimetrů dlouhá tyč

byla dokonale svislá. Inženýr ji dokonce naklonil trochu k jihu, to je směrem od slunce. Nesmíme zapomínat, že kolonisté Lincolnova ostrova byli na jižní polokouli a viděli tedy zářivou denní hvězdu nad severním, a nikoli nad jižním obzorem. Harbert nyní pochopil způsob, jímž chtěl Smith určit vrcholení Slunce, to jest jeho průchod ostrovním poledníkem, jinak řečeno místní poledne. Použije k tomu stínu tyče, vrženého na písek. To mu při nedostatku jiných přístrojů pomůže dosáhnout s dostatečnou přesností žádaného výsledku. Až dosáhne stín nejkratší délky, bude přesně poledne. Stačí sledovat konec stínu, až po postupném zkracování dosáhne nejkratší délky a začne se opět prodlužovat. Když Cyrus Smith odklonil prut od slunce, protáhl tak jeho stín a mohl lépe pozorovat jeho změny. Je známo, že čím delší je ručička hodin, tím zřetelněji se projevuje její pohyb. A stín prutu tady nahrazoval hodinovou ručičku.

V příhodné chvíli si Cyrus Smith klekl na písek a s pomocí krátkých dřívek, zapichovaných do písku, počal značit postupné zkracování stínu prutu. Jeho přátelé stáli kolem něho a pozorovali s největším zájmem jeho počínání.

Novinář držel v ruce svůj chronometr, připraven oznámit čas, kdy bude stín nejkratší. Protože Cyrus Smith prováděl toto měření 16. dubna, tedy v den shody pravého a středního slunečního času, bude hodina ohlášená Spilettem dobou, v níž vrcholí slunce ve Washingtonu, což pak výpočet usnadní. Slunce postupovalo pomalu; stín prutu se zvolna zkracoval, a když Cyrus Smith zpozoroval, že se stín začíná opět prodlužovat, otázal se:

„Kolik je hodin?“

„Pět hodin jedna minuta,“ odpověděl ihned Spilett.

Nyní zbývalo jen pozorování propočítat. To bylo velmi snadné. Mezi washingtonským a ostrovním poledníkem byl rozdíl zhruba pěti hodin, což znamenalo, že na Lincolnově ostrově bylo poledne v době, kdy ve Washingtonu bylo pět hodin odpoledne. Slunce na své zdánlivé pouti kolem země prochází vzdálenost mezi dvěma poledníky za čtyři minuty, tedy patnáct poledníkových stupňů za hodinu. Patnáct násobeno pěti hodinami dává sedmdesát pět stupňů. Protože Washington leží na 77°3'11", zhruba na sedmdesátém sedmém stupni západní délky podle Greenwiche, vyplývá z toho, že ostrov leží o sedmdesát

sedm stupňů plus sedmdesát pět stupňů od Greenwiche, to je na sto padesátém druhém stupni západní délky.

Cyrus Smith to ohlásil kolonistům, přihlížeje k chybám pozorování, jaké si přiznal i při zjišťování zeměpisné šířky. Mohl tedy nyní soudit, že Lincolnův ostrov leží mezi třicátým pátým až čtyřicátým stupněm jižní šířky a mezi sto padesátým až sto padesátým pátým stupněm západní délky podle Greenwiche. Rozdíl pěti stupňů, vyplývající z chyb měření, dával při sto deseti kilometrech na stupeň rozdíl pěti set padesáti kilometrů. Tento rozdíl však nemohl mít vliv na jejich rozhodnutí, které z měření vyplývalo. Bylo jasné, že Lincolnův ostrov je tak vzdálen od všech pevnin a ostrovů, že se kolonisté nemohou odvážit na cestu přes tuto vzdálenost na nedokonalém plavidle.Určená poloha ostrova ukazovala, že je vzdálen dva tisíce kilometrů od Tahiti a Nízkých ostrovů, přes tři tisíce kilometrů od Nového Zélandu a přes osm tisíc kilometrů od amerických břehů. A když Cyrus Smith vzpomínal, nevzpomněl si na žádný ostrov, který by v této části Tichého oceánu ležel poblíž Lincolnova ostrova.

KAPITOLA XV

KONEČNÉ ROZHODNUTÍ O PŘEZIMOVÁNÍ — OTÁZKA TAVENÍ KOVŮ — VÝPRAVA NA OSTRŮVEK SPÁSY — LOV TULEŇŮ — CHYCENÍ JEŽURY — LENOCHOD — ČEMU SE ŘÍKÁ HUTNICTVÍ — VÝROBA ŽELEZA — JAK SE ZÍSKÁ OCEL

Dne 17. dubna se námořník hned ráno ptal Gedeona Spiletta: „Tak co budeme dělat dnes?“

„Co bude chtít Cyrus,“ odpověděl novinář.

Kolonisté, kteří byli dosud cihláři a hrnčíři, měli se teď stát hutníky.

Po snídani se vydali na průzkum až k Jižní čelisti, vzdálené třináct kilometrů od Komína. Tam končilo dlouhé pásmo přesypů a půda nabývala sopečného vzhledu. Nebyly tam vysoké stěny jako na planině Výhledu, nýbrž podivné a malebné útvary, lemující z obou stran zátoku a vytvořené sopečnými horninami. Když došli až k Jižní čelisti, vrátili se kolonisté zpět ke Komínu, ale neulehli dříve, dokud si nerozřešili otázku, mají -li pomýšlet na opuštění Lincolnova

ostrova nebo ne.

Vzdálenost dvou tisíc kilometrů od Nízkých ostrovů byla velká, člun by ji v nadcházející zimní době nemohl překonat. To prohlásil závazně Pencroff. A postavení člunu je i s pomocí potřebných nástrojů práce nesnadná. Protože kolonisté nástroje nemají, musí začít napřed s výrobou kladiv, seker, teslic, dlát, nebozezů, hoblíků atd., což si ovšem vyžádá mnoho času. Bylo tedy rozhodnuto, že na Lincolnově ostrově přezimují a najdou si na zimní měsíce příhodnější obydlí, než je Komín. Především bylo nutno zpracovat železnou rudu, kterou našel inženýr v několika ložiskách v severozápadní části ostrova, a proměnit ji v železo a v ocel. Ryzí kovy se v přírodě zpravidla nevyskytují. Ve většině případů je nacházíme v jejich sloučeninách s kyslíkem a se sírou. Dva vzorky, které Cyrus Smith přinesl, představovaly magnetickou bezuhlíkatou rudu a pyrit neboli sirník železitý. První z nich, kysličník železitý, musí být redukován uhlím, což znamená zbavit rudu kyslíku, který se slučuje s uhlíkem na kysličník uhličitý, a uvolnit tak ryzí kov. Redukce se provádí buď tavením rudy s uhlím za vysoké teploty, nebo snadnějším a

rychlejším způsobem, který v jediné operaci mění rudu přímo v kov, nebo konečně tavením ve vysoké peci, přičemž se ruda taví v litinu, ta se pak zbavuje tří až čtyř procent uhlíku a mění se tím v kujné železo.

Co potřeboval Cyrus Smith? Nepotřeboval litinu, nýbrž železo a musel tedy použít nejrychlejšího způsobu redukce. Ruda, kterou našel, byla velmi bohatá a čistá. Byl to kysličník uložený v mohutných vrstvách, tmavě šedý, černého vrypu a krystalující v pravidelných osmistěnech. Poskytuje přirozený magnet a v Evropě slouží k výrobě nejlepší oceli, jakou proslulo Švédsko a Norsko. Nedaleko naleziště této rudy byla i ložiska uhlí, kterého už kolonisté používali. Velkou výhodou při zpracování bude uložení obou nerostů ve stejném nalezišti. Tak umožnila příroda bohatý růst anglického průmyslu, který dobývá uhlí i rudu na stejném místě.

„Tak tedy budeme zpracovávat rudu, pane Smithi?“ ptal se Pencroff.

„Ano, příteli,“ odpověděl inženýr.

„A k tomu — což se vám bude jistě líbit — podnikneme napřed loveckou výpravu na tuleně. “

„Na tuleně?“ zvolal námořník, obraceje se ke Gedeonu Spilettovi.

„Což k výrobě železa budeme potřebovat tuleně?“

„Když to říká Cyrus Smith…,“ pokrčil rameny novinář.

Inženýr však už zatím vyšel z Komína a Pencroff se počal připravovat na lov tuleňů, aniž znal odpověď na svou otázku. Zanedlouho se Cyrus Smith, Harbert, Gedeon Spilett, Nab a námořník shromáždili na pobřeží v místech, kde průliv za odlivu odkrýval přechod. Moře bylo teď nejnižší a kolonisté mohli přejít vodu, která jim sahala jen ke kolenům. Cyrus Smith vystoupil dnes na ostrůvek Spásy poprvé, ale jeho přátelé už podruhé, protože tam byli vrženi balónem. Když vystupovali na břeh, dívalo se na ně klidně několik set tučňáků, jejichž zakrnělá křídla připomínají spíš ploutve a jejichž peří vypadá jako šupiny. Holemi ozbrojení kolonisté by je byli mohli snadno pobíjet, ale vyhnuli se zbytečnému krveprolití, které by bylo jen vyplašilo tuleně odpočívající na písku nedaleko nich. Postupovali tedy opatrně k severnímu cípu, kráčejíce kolem nesčetných hnízd vodních ptáků. Z výběžku ostrůvku

objevili u pobřeží velké tmavé skvrny plující po hladině. Vypadaly jako vrcholky pohyblivých skalisk. Byli to další tuleni, kterých se měli zmocnit. Kolonisté čekali, až zvířata vystoupí na břeh, protože tito ploutvonožci, mající válcovité tělo a hustou krátkou srst, jsou výborní plavci, ve vodě nepolapitelní. Jinak je tomu na zemi, kde jejich krátké, zakrslé nohy jim nedovolují rychlejší pohyb.

Pencroff znal zvyky tuleňů, a proto radil chvíli počkat, až všechna zvířata vylezou na břeh, kde pod slunečními paprsky tvrdě usnou. Kolonisté jim pak přetnou ústupovou cestu k moři a ubijí je ranami do čenichu. Lovci se schovali za skály na pobřeží a trpělivě čekali. Uplynula hodina, než

byla většina tuleňů natažena na písku. Kolonisté jich napočítali šest. Tu se Pencroff s Harbertem oddělili, aby obešli výběžek ostrůvku a přeťali tuleňům cestu. Cyrus Smith, Gedeon Spilett a Nab se zatím plížili mezi skálami k vyhlédnutému lovišti. Náhle se objevila Pencroffova vysoká postava a námořník vyrazil ostrý výkřik. Inženýr a jeho druhové se vrhli rychle mezi moře a tuleně. Dvě zvířata, prudce udeřená, zůstala ležet na písku mrtva, ale ostatní zmizela v moři.

„Tady jsou žádaní tuleni,“ řekl námořník, přistupuje k inženýrovi.

„Dobrá! Uděláme z nich kovářské měchy,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Kovářské měchy?“ zvolal Pencroff.

„To ale mají ti tuleni štěstí!“

Měch byl opravdu nezbytnou pomůckou při výrobě kovů. A inženýr chtěl měch vyrobit z tulení kůže. Tato zvířata byla středně velká, jejich délka nepřesahovala dva metry. Hlavou

se podobala psům. Protože bylo nemožné odnést dvě tak těžká zvířata, rozhodl se Pencroff a Nab, že je stáhnou na místě, zatímco Cyrus Smith s novinářem dokončí průzkum ostrůvku. Námořník s černochem provedli obratně svou práci a Cyrus Smith měl po třech hodinách dvě tulení kůže, kterých použije bez dalšího zpracování.

Kolonisté teď museli čekat na nový odliv. Pak přešli průliv a vrátili se do Komína. Nebyla to lehká práce, napnout tulení kůže na dřevěné rámy a pak z nich s pomocí rostlinných vláken ušít měch, který by dobře těsnil a nedovolil vzduchu příliš unikat. Museli se o to pokusit několikrát. Cyrus Smith měl po ruce jen dva ocelové nože z Topova obojku, ale přesto pracoval tak obratně, že za pomoci svých ochotných druhů měl po třech dnech zařízení pro vhánění vzduchu do tavící rudné pece. Bylo to zařízení nezbytné k úspěšnému

provedení tavby.

Dne 20. dubna ráno začalo „hutnické období“, jak si to poznamenal do zápisníku novinář. Inženýr se rozhodl pracovat u ložisek rudy a uhlí. Tato ložiska byla podle jeho zjištění u paty severovýchodního předhoří Franklinovy hory, to jest ve vzdálenosti jedenácti kilometrů. Nebylo tedy možno vracet se denně ke Komínu. Proto bylo rozhodnuto, že malá kolonie tam bude tábořit v chýši z větví, aby mohla být tavba dnem i nocí kontrolována. Po tomto rozhodnutí všichni ráno vyrazili. Nab s Pencroffem vlekli na větvové košatině měch a dostatečnou zásobu rostlinných i živočišných potravin, kterou jistě cestou doplní.

Kráčeli Leskovčím lesem a přešli jej napříč od jihovýchodu na severozápad v jeho nejhustší části. Museli si přitom klestit cestu, která teď bude tvořit přímé spojení Franklinovy hory s planinou Výhledu. Stromy, patřící do známých jim už rodů, byly zde nádherné. Harbert tu také objevil nový druh rostliny, kterou Pencroff nazval „umělou šalotkou“ pro její vzhled, dokazující příbuznost s česnekem

a s pažitkou. Tyto rostliny jim mohly poskytnout dřevnaté kořeny, které jsou výborné k pečení a po zkvašení dávají velmi lahodný nápoj. Natrhali si jich zásobu. Cesta lesem byla dlouhá. Trvala celý den, ale kolonisté přitom poznávali rostlinstvo i zvířenu ostrova. Top se zajímal spíš o zvířata; probíhal trávou i houštinami a plašil kdejakého živočicha. Harbert s Pencroffem zabili šípy dva klokany a záhadné zvíře, které vypadalo trochu jako ježek a trochu jako mravenečník. Prvnímu se podobalo tím, že se stočilo do klubíčka a naježilo své bodliny, druhému pak tím, že mělo hranaté drápy a dlouhý tenký čenich, zakončený jakoby ptačím zobákem. V něm mělo nesmírně dlouhý jazyk, pokrytý hrotky k zachycování hmyzu. Byla to ježura.

„A čemu se bude podobat, až bude na pekáči?“ ptal se Pencroff.

„Báječnému kousku hovězího,“ odpověděl Harbert.

„Nic jiného od ní nechceme,“ prohlásil námořník.

Za této výpravy spatřili i několik divokých prasat, která však nijak nepomýšlela na útok proti malé skupině. Zdalo se už, že tu dravá zvěř není, když novinář náhle spatřil v

podrostu na několik kroků před sebou v nejnižších větvích stromu zvíře, které pokládal za medvěda a které si počal klidně kreslit. Naštěstí pro Gedeona Spiletta nepatřilo toto zvíře do nebezpečné skupiny ploskochodců. Byl to jen lenochod, který vypadal spíš jako velký pes se špinavě zbarvenou srstí a s nohama ozbrojenýma dlouhými drápy; ty mu umožňují šplhat po stromech, jejichž listím se živí. Po zjištění totožnosti zvířete, které nijak nevyrušil, vymazal Gedeon Spilett pod obrázkem v zápisníku jméno „medvěd “, napsal tam „lenochod“ a pokračoval pak v cestě.

V pět hodin večer dal Cyrus Smith znamení k oddechu. Byli už na pokraji lesa v místech, kde začínala předhoří, podpírající z východu Franklinovu horu. Několik set kroků před nimi tekl Červený potok, a tak měli nablízku i pitnou vodu.

Tábořiště bylo upraveno hned. Za hodinu stála na kraji lesa mezi stromy chýše z větví a lián, pokrytá listím a oplácaná hlínou, a ta jim poskytla dostatečné přístřeší. Geologické výzkumy odložili na zítřek. Při přípravě večeře zaplanul před chýší oheň, nad nímž se otáčel rožeň. V osm hodin se

všichni uložili ke spánku, zatímco jeden z nich bděl, aby udržoval oheň proti nebezpečné zvěři, kdyby se potloukala kolem tábora. Ostatní klidně spali. Druhého dne, 21. dubna, šel Cyrus Smith s Harbertem vyšetřit místo, na němž nalezl vzorky nerostů. Skoro u pramene potoka našli povrchové ložisko pod jedním ze severovýchodních pilířů hory. Tato velmi bohatá a snadno tavitelná ruda jim dokonale poslouží k onomu druhu redukce, kterého chtěl inženýr použít. Byl to ještě jednodušší způsob, než jakého používají hutníci na Korsice.

Tento způsob vyžaduje postavení pece a taveniště, v němž by se tavila a redukovala ruda, střídavě tam navrstvená s uhlím. Cyrus Smith počítal s úsporným postavením pece a chtěl vybudovat z rudy a z uhlí prostou krychlovou stavbu, do níž by vháněl měchem vzduch. Byl to zřejmě způsob, kterého užili první hutníci na světě a který při dostatku rudy, uhlí a paliva musí mít úspěch, zvláště za podmínek, v jakých se octli kolonisté Lincolnova ostrova. Těsně pod povrchem země uložené uhlí a ruda byly bez obtíží vytěženy. Ruda byla předem rozdrcena na drobnější kousky a ručně zbavena všech znečišťujících příměsí. Pak bylo uhlí s rudou nakupeno ve střídavých vrstvách tak, jako

to dělají uhlíři při stavbě milířů pro zuhelnatění dřeva. Pod proudem vzduchu z měchu bude se uhlík z uhlí slučovat s kyslíkem rudy na kysličník uhličitý a odnímáním kyslíku rudě čili redukcí bude se ruda měnit v ryzí kov. Tak to inženýr zařídil. Měch z tulení kůže, opatřený na konci rourou z ohnivzdorné hlíny, vyrobenou již dříve v hrnčířské peci, byl přistaven ke kupě rudy. Pohybován mechanismem z dřevěného rámu, provazů a vyvažující přítěže, vháněl do kupy vzdušný proud, který zvyšoval teplotu v peci a usnadňoval chemické pochody, které měly dát kolonistům čisté železo.

Práce to byla těžká. Bylo k ní třeba trpělivosti a vynalézavosti všech kolonistů. Nakonec se však zdařila. Výsledkem byla železná čočka tvaru houbového klobouku, kterou bylo nutno vykovat a očistit od strusky. Bezděčným kovářům teď chybělo jen kladivo. Byli však ve stejném postavení jako první hutníci, a tak udělali to, co museli udělat i oni.

První odlitek byl prostě upevněn na dřevo, aby jím mohli zpracovávat na žulové kovadlině odlitky další. Tak získali sice hrubý, ale použitelný nástroj. Po mnohém úsilí a mnohé námaze měli 25. dubna už několik kusů kovu, který

vytvarovali v nástroje: kleště, páčidlo, špičáky, motyky atd. Pencroff s Nabem to vše pokládali za skutečný poklad.

Získaný kov nebyl ostatně čistým železem, které by mohlo konat takové služby jako ocel. Ocel je sice železo, ale zbavené dalším tavením uhlíku. Vyrábí se buď odebíráním uhlíku litině, nebo přidáním uhlíku měkkému železu. První způsob, dekarbonizace (zbavování uhlíku) litiny, dává přirozenou ocel. Způsob přidávání uhlíku k železu dává ocel kalenou.

Cyrus Smith se rozhodl pro druhý způsob, protože měl po ruce surové železo. Podařilo se mu to tavením železa s uhelným prachem v peci z ohnivzdorné hlíny. Potom tuto ocel, která je za horka i za studena kujná, zpracoval kladivem. Nab s Pencroffem pak obratně vyrobili sekery, rozpálili je do ruda, ponořili rychle do studené vody a dodali jim tak výtečné zakalení. Vyrobili ještě jiné, celkem hrubě opracované nástroje a pomocný materiál: hoblovací nože, sekery, železné sochory, jichž budou používat jako páčidel, tesařské kleště, špičáky, motyky, kladiva, hřebíky apodKonečně 5. května bylo první hutnické období skončeno a kováři se vraceli do Komína. Nové úkoly jim

chystaly nová řemesla.

KAPITOLA XVI

ZNOVU JE PROBÍRÁNA OTÁZKA BYDLENÍ — PENCROFFOVY FANTAZIE — VÝPRAVA K SEVERNÍ ČÁSTI JEZERA — SEVERNÍ OKRAJ PLANINY — HADI — KONEC JEZERA — TOPOVO VZRUŠENÍ — TOPOVA KOUPEL — BOJ POD VODOU — MOROŇ

Byl šestý květen, tedy den odpovídající šestému listopadu na severní polokouli. Několik dnů už bylo zamračeno. Kolonisté museli vykonat některé přípravy na zimu. Teplota ovšem ještě neklesla nijak znatelně, ale kdyby byl na ostrově teploměr, byl by ukazoval deset až dvanáct stupňů nad nulou. Tento průměr nebyl nijak překvapující, protože Lincolnův ostrov, ležící pravděpodobně mezi třicátou pátou až čtyřicátou rovnoběžkou, měl přibližně stejné podnebí jako Sicílie nebo Řecko na severní polokouli. Protože však Sicílie a Řecko trpí značnou zimou,

prodělá i Lincolnův ostrov jistě velký pokles teploty, na který se musí kolonisté připravit.

I když zima dosud přímo nehrozila, blížilo se období dešťů a tento osamělý ostrov, vystavený plně všem nepohodám širého oceánu, bude jistě trpět nepřízní počasí. Proto musela být vážně probrána a ihned rozhodnuta otázka pohodlnějšího obydlí, než byl Komín. Pencroff cítil k tomuto příbytku ovšem značnou příchylnost. Vždyť jej sám našel! Uznával však, že je

nutno hledat jiný. Víme už, že do Komína jednou vniklo moře, a nebylo možno vystavovat se takovému nebezpečí znovu. Když toho dne Cyrus Smith hovořil s přáteli o otázce nového obydlí, řekl:

„Musíme být ovšem velmi opatrní.“

„Proč?“ ptal se novinář.

„Ostrov přece není obydlen.“

„To je sice pravděpodobné,“ odpověděl inženýr, „ale nezapomínejme, že jsme ho ještě neprozkoumali celý. I když tu nejsou lidé, bojím se, že tu žijí nebezpečná zvířata. Musíme se tedy zajistit před možným útokem a

nezapomínejme udržovat každou noc oheň. A pak, přátelé, nutno přece vše předvídat. Jsme tady v oné části Tichého oceánu, kterou často navštěvují malajští piráti…“

„Cože?“ zvolal Harbert.

„V takové vzdálenosti od všech zemí?“

„Ano, chlapče,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Tito piráti jsou odvážní námořníci stejně jako obávaní lupiči a my s nimi musíme počítat.“

"Pak se tedy opevníme proti dvounohým i čtvernohým šelmám,“ prohlásil Pencroff.

„Nebylo by však dobré, pane Smithi, ostrov před konečným rozhodnutím celý prozkoumat?“

„To by bylo jistě dobré,“ souhlasil Gedeon Spilett. „Co když na protější straně najdeme jeskyni, kterou jsme marně hledali tady?“

„To je pravda,“ řekl inženýr, „ale vy zapomínáte, přátelé, že se musíme usídlit v blízkosti vodního toku a že jsme z Frahklinovy hory nespatřili na západě ani řeku, ani potok. Tady však jsme u řeky Díků a u Grantova jezera a to je tak velká výhoda, že na ni nesmíme zapomínat. A pak, zdejší

východní břeh není tak vystaven pasátním větrům, které na jižní polokouli vanou od severozápadu.“

„Postavíme si tedy dům na břehu jezera, pane inženýre,“ řekl Pencroff. „Máme teď cihly i nástroje. Když už jsme byli cihláři, hrnčíři a kováři, můžeme teď dělat, k čertu, i zedničinu!“

„Ano, příteli, ale nežli se rozhodneme, musíme hledat. Přirozené obydlí by nám ušetřilo mnoho práce a poskytlo by nám asi jistější úkryt a ochranu před vnějším i vnitřním nebezpečím.“

„Máte pravdu, Cyrusi,“ řekl novinář, „ale prozkoumali jsme už pobřežní žulový masív a nenašli jsme v něm ani škvíru, ani trhlinu. “

„Je to tak,“ dodal Pencroff.

„Kdybychom si mohli vyhloubit příbytek v žulové stěně v určité výši mimo dosah kohokoli, bylo by to výborné. Už tady vidím ve stěně k moři pět nebo šest pokojů…“

„S okny…,“ smál se Harbert.

„A se schodištěm,“ dodal Nab.

„Vy se smějete,“ bručel námořník, „ale proč? Co je v mém

nápadu nemožného? Nemáme snad už špičáky a rýče? Což nedokáže Cyrus Smith vyrobit střelný prach k vyhození podkopu? Viďte, pane Smithi, že nám vyrobíte střelný prach, budeme-li jej potřebovat?“ Cyrus Smith naslouchal Pencroffovi, jak rozvíjí své trochu fantastické plány. Hloubit v této žulové skále, třeba s pomocí náloží, byla by práce herkulovská. Bylo opravdu mrzuté, že příroda nejtěžší její část už neudělala předem sama. Proto inženýr odpověděl námořníkovi jen návrhem, aby pozorněji prohlédli stěnu od ústí řeky až k jejímu severnímu konci.

Vyšli tedy a provedli pečlivý průzkum v délce asi tří a půl kilometru. Jednolitá a hladká zeď však nikde neukazovala trhlinu. Jedině skalní holubi nacházeli dutiny pro svá hnízda na vrcholu rozeklaného hřebenu stěny. Bylo to tím mrzutější, že na vyhloubení jeskyně v tomto masívu, třeba s pomocí špičáku a prachu, nemohli vůbec pomýšlet. Na celé této části pobřeží našel Pencroff čirou náhodou jediné obyvatelné místo, a to byl Komín. Po skončeném průzkumu se kolonisté octli na severním okraji stěny, kde se žulový masív svažoval a splýval pak s písčitou plání. Od tohoto místa až k nejzazší západní hranici tvořil masív jen příbřežní kamenitou pláň, řídce porostlou křovinami a

stromy, skloněnými v pětačtyřicetistupňovém úhlu po větru. Tu a tam pronikla na povrch ještě žula v podobě velkých, ostrých pobřežních skalisk. U nich rostly skupiny stromů a dost hustá tráva. Ale dál se už rostlinstvo nešířilo. Táhla se tam jen písčitá planina, končící až u břehu.

Cyrus Smith si ne bez důvodu myslel, že tady někudy musí odtékat nějakým vodopádem přebytečná voda z jezera. Bylo přece naprosto jasné, že voda z Červeného potoka se musí dostat do moře. Tento odtok Smith dosud marně hledal na prozkoumaných částech jezerních břehů od ústí potoka až po planinu Výhledu. Navrhl tedy svým společníkům obejít stěnu a vrátit se ke Komínu horem. Přitom prozkoumají severní a východní břehy jezera. Návrh byl přijat a za několik minut už byl Nab s Harbertem na horní planině. Ostatní je volnějším krokem následovali. Dvě stě kroků před nimi probleskovala mezi stromy nádherná jezerní hladina, zářící v paprscích slunce. Krajina tu byla kouzelná. Už žloutnoucí stromy zde tvořily napohled překrásné skupiny. Několik stářím padlých kmenů přerušovalo svou zčernalou kůrou zeleň travnatého koberce. Kolem kolonistů poletovala hejna papoušků, kteří jako pohyblivé duhy přeskakovali z větve na větev. Zdálo se, že sluneční světlo je rozkládáno při průchodu listím v duhové vidmo. Místo aby šli rovnou na severní břeh jezera, obešli kolonisté okraj planiny, aby dosáhli ústí potoka na jeho levém břehu. Znamenalo to zacházku asi tří kilometrů.

Byla to snadná procházka, protože řídké stromy tu ponechávaly dost místa. Bylo vidět, že tu plodná část půdy už končí a že rostlinstvo tu je mnohem chudší než v části mezi potokem a řekou Díků.

Cyrus Smith se svými přáteli kráčel po nové půdě hodně opatrně. Jako jedinou zbraň měli luky a šípy a hole opatřené železnými hroty. Ani jedna šelma se však neukázala. Bylo pravděpodobné, že tato zvířata žijí asi v hustších lesích na jihu; ale kolonisté byli překvapeni jinou věcí. Top byl na cestě náhle zastaven obrovským hadem, jistě čtyři až pět metrů dlouhým. Nab hada utloukl holí. Cyrus Smith si jej prohlédl a prohlásil, že není jedovatý. Patřil mezi hady, kterými se živí domorodci v jižní části Nové Kaledonie. Možná že zde však žijí i hadi, jejichž kousnutí je smrtelné. Zprvu zaražený Top se teď věnoval lovu hadů s takovým zápalem, že se o něho počali bát. Inženýr ho tedy zavolal zpět. Brzy dosáhli místa, kde Červený potok ústil do jezera. Kolonisté poznali, že tudy procházeli při sestupu z Franklinovy hory. Cyrus Smith zjistil, že přítok vody z potoka do jezera je značný; vyplývalo z toho, že na nějakém místě musela příroda nezbytně vytvořit odtok přebytečné vody. A tento odtok

musí být nalezen, protože tvoří pravděpodobně vodopád, jehož mechanické síly bude možno využít.

Kolonisté se drželi stále pohromadě a obcházeli zvolna dosti strmé břehy jezera. Zdálo se, že ve vodě je množství ryb, a Pencroff si umínil, že si zhotoví několik udic, aby mohl ryby chytat. Nejdříve museli obejít severovýchodní ostrý cíp jezera. Nemohli předpokládat, že přebytek vody uniká tamtudy, protože kraj jezera se okraje planiny dotýkal na východě. Přesto pokračovali v cestě podle břehu, který se po mírném oblouku táhl teď rovnoběžně s pobřežím. Z této strany byl břeh méně zarostlý; jen několik skupin stromů doplňovalo malebnost krajiny. Grantovo jezero se odtud jevilo v celé své rozloze. Povrch hladiny nebyl zčeřen žádným větrem. Top, probíhaje křovinami, plašil celá hejna různých ptáků, které Spilett s Harbertem vítali svými šípy. Jeden z ptáků byl chlapcem zasažen a padl do rákosí. Top se za ním vrhl a přinesl nádherného vodního ptáka s břidlicově modrým peřím, s krátkým, vpředu velmi rozšířeným zobákem, s prsty lemovanými kroužkovanou blánou a s křídly bíle ohraničenými. Byla to vodní slípka, větší než koroptev a patřící do řádu krátkokřídlých, kteří

tvoří přechod mezi hrabavými a bahňáky. Byla to nevalná kořist s masem velmi pochybné chuti. Top však nebyl vybíravý jako jeho páni a byl přesvědčen, že mu slípka poskytne velmi chutnou večeři.

Kolonisté pak kráčeli po východním břehu jezera k dosud neprozkoumaným částem. Inženýr byl překvapen, že stále nenachází jezerní výtok. Námořník hovořil se Spilettem, aniž inženýra rušili. V této chvíli Top, až dosud zcela klidný, počal jevit známky vzrušení. Inteligentní zvíře pobíhalo po břehu, občas se zastavovalo a hledělo se zdviženou nohou do vody, jako by stopovalo nějakou neviditelnou zvěř. Pak se dalo do zuřivého štěkotu jako při vypátrání kořisti a náhle zmlklo. Ani Cyrus Smith, ani jeho přátelé nevěnovali zprvu jeho podráždění pozornost, ale Topův štěkot byl tak zuřivý, že si ho inženýr nakonec všiml.

„Co je, Tope?“ ptal se.

Pes, neobyčejně vzrušen, několikrát na pána vyskočil a znovu se pustil po břehu. Pak se náhle vrhl do vody.

„Sem, Tope!“ vykřikl Cyrus Smith, neboť nechtěl psa nechávat v tak podezřelé vodě.

„Co se to tam děje?“ ptal se Pencroff, pozoruje hladinu

jezera.

„Top asi vyslídil nějakého ploutvonožce," odpověděl Harbert.

„Co když to je aligátor?" řekl novinář.

„To nemyslím," prohlásil Cyrus Smith.

„Aligátoři se v těchto šířkách nevyskytují."

Top zatím poslechl pánův rozkaz a vrátil se na břeh. Neuklidnil se však, pobíhal neustále trávou, a veden svým pudem, sledoval jakési neviditelné zvíře, které zřejmě plavalo pod vodou podle břehu. Ale voda byla klidná a její hladina nebyla nikde zčeřena. Kolonisté se na břehu několikrát zastavili a pozorně se kolem sebe dívali. Nic však neviděli. V tom byla nějaká záhada. Inženýr byl velmi znepokojen,

„Dokončeme průzkum!" řekl.

Po půlhodině přišli k severovýchodnímu cípu jezera a octli se na planině Výhledu. V tomto místě uzavřeli okruh jezerního průzkumu a inženýr stále ještě nenašel místo jezerního výtoku.

„A přece ten výtok musí někde být!“ opakoval stále.

„Není-li na povrchu, je jistě vyhlouben v zemi pod žulovou stěnou.“

„Jakou důležitost tomu přikládáte, Cyrusi?“ ptal se ho novinář.

„Velkou,“ odpověděl inženýr.

„Je-li odtok pod zemí, mohly by tam být i jiné dutiny, které bychom snadno upravili jako obydlí.“

„To však není možné, pane Smithi,“ mínil Harbert.

„Mohla by voda vytékat dnem jezera a téci podzemním tokem do moře?“

„To je docela možné,“ odpověděl inženýr.

„A není-li tomu tak, budeme si muset postavit dům sami, protože nám příroda první práci neušetřila.“

Kolonisté se chystali přejít planinu Výhledu a vrátit se do Komína. Bylo už pět hodin odpoledne. Ale Top se dal náhle do nového štěkání. Štěkal nesmírně vztekle, a dříve než ho mohli zadržet, vrhl se znovu do jezera. Všichni se sběhli k břehu. Pes už byl asi šest metrů daleko. Cyrus Smith ho

volal přísně zpět. Tu se však nad vodní hladinou vynořila obrovská hlava. Harbert okamžitě poznal druh ochechulí, ke kterým patřil i majitel této nestvůrné hlavy s velkýma očima, s dlouhými vousy a s hedvábnou žlutou srstí.

„Kapustňák!“ vykřikl.

Ale nebyl to kapustňák, nýbrž jemu příbuzný moroň, snadno určitelný podle chřípě otevřené na horní části čenichu. Obrovské zvíře se vrhlo na psa, který se marně snažil uniknout na břeh. Jeho pán pro něho nemohl nic udělat, a dříve než si Spilett s Harbertem připravili luky a šípy, zmocnil se moroň Topa a zmizel s ním pod vodou.

Nab s okovaným oštěpem v ruce se chtěl vrhnout za netvorem do vody.

„Ne, Nabe!“ volal inženýr, zadržuje odvážného sluhu.

Zatím se před jejich očima odehrával pod vodou boj, který musel být hrozný především pro Topa, poněvadž pes se tam nemohl bránit. Kolonisté sledovali ve vířící vodě zápas, který nemohl skončit jinak než Topovou smrtí. Náhle se však uprostřed zpěněných vod Top opět objevil. Vymrštěn nad vodu jakousi neznámou silou, vylétl tři metry vysoko a spadl zpět do rozvířených vod, z nichž se však dostal už

rychle na břeh, zázračně zachráněn bez vážnějšího zranění.

Cyrus Smith a jeho společníci k tomu nechápavě přihlíželi. Další nevysvětlitelná záhada! Zdálo se však, že zápas pod vodou pokračuje. Snad byl moroň napaden jiným zvířetem,

pustil psa a dal se do nového boje. Netrvalo to dlouho a voda se pojednou zbarvila krví. Pak se vynořil moroň na povrch se strašnou ranou za krkem a zůstal ležet mrtev na písčité mělčině u břehu. Kolonisté tam běželi. Moroň byl opravdu mrtev. Bylo to obrovské zvíře čtyři a půl metru dlouhé, které vážilo jistě tisíc pět set až dva tisíce kilogramů. Na krku mělo ránu způsobenou jakoby ostrým nožem.

Jaké zvíře mohlo touto strašnou ranou moroně zabít? To nikdo nevěděl. Cyrus Smith, zamyšlený nad touto příhodou, vracel se s přáteli mlčky do Komína.

KAPITOLA XVII

NÁVŠTĚVA JEZERA — ZÁHADNÝ PROUD — PLÁN CYRUSE SMITHE — MORONÍ TUK — VYUŽITÍ PYRITU — SÍRAN ŽELEZNATY —JAK SE DĚLÁ GLYCERÍN — MÝDLO — LEDEK — KYSELINA SÍROVÁ — KYSELINA DUSIČNÁ — NOVÝ VODOPÁD

Dne 7. května nechal Cyrus Smith připravovat Naba snídani a vystoupil s Gedeonem Spilettem na planinu Výhledu, zatímco Harbert s Pencroffem stoupali podle řeky Díků pro novou zásobu paliva. Inženýr s novinářem došli brzy na jižní cíp jezera, na němž zahynul moroň. Na jeho obrovském těle už hodovala hejna ptáků. Museli je zahnat kamením, protože Cyrus Smith si chtěl vzít z moroně tuk a použít ho ve prospěch kolonie. Maso zvířete pak mohlo dát výbornou potravu; vždyť v některých končinách Malajska je vyhrazeno jen domorodým panovníkům. To však byla záležitost Nabova.

Cyrus Smith teď myslel na něco jiného. Včerejší příhoda mu nešla z mysli. Stále se jí zabýval. Byl by rád rozřešil záhadu boje v hlubinách a zjistil, jaký mastodont nebo jiná nestvůra způsobila moroni tak strašnou ránu. Teď stál zde na břehu jezera, a ačkoli se pozorně díval, nespatřil nic v klidné vodě, jiskřící v prvních slunečních paprscích. Na písčině, kde ležel moroň, byla mělčina, ale od ní se dno prudce svažovalo pravděpodobně až do středu jezera, kde mohla být značná hloubka. Jezero bylo možno pokládat za obrovskou nádrž, kterou červený potok naplnil svou

vodou.

„Tak co, Cyrusi?“ ptal se novinář.

„Nezdá se, že by ve vodě bylo něco podezřelého.“

„Ne,“ odpověděl inženýr, „a já si včerejší příhodu nedovedu vůbec vysvětlit.“

„Přiznávám,“ pokračoval Gedeon Spilett, „že smrtelná rána moroně je velmi podivná, a já vůbec nechápu, jak mohl být Top včera vyhozen tak vysoko nad vodu. Vypadalo to, jako by ho vyhodila silná ruka, která byla ozbrojena dýkou a zabila pak morortě.“

„Ano,“ odpověděl inženýr zamyšleně.

„Je v tom něco nevysvětlitelného. Chápete však, Spilette, jak jsem mohl být zachráněn, jak jsem mohl být vyrván vlnám a odnesen do přesypů? Jistě mi to nevysvětlíte. Vidím v tom všem jakési tajemství, ale my je jednou rozřešíme. Pozorujme vše dobře, ale nemluvme o těch záhadách před našimi přáteli. Nechme si to pro sebe a pokračujme v práci!“

Jak už víme, inženýr dosud neobjevil odtok přebytečných vod, ale protože nikde neviděl známky stoupající hladiny,

musel odtok někde být. Právě zde byl Cyrus Smith překvapen znatelným vodním proudem, pozorovatelným i z břehu. Hodil několik kousků dřeva do vody a zjistil, že jsou odnášeny k jižnímu cípu jezera. Sledoval proud dále a došel tak až k nejjižnější části břehu. Tam byla hladina trochu snížena, jako by se voda ztrácela nějakou dírou v zemi. Cyrus Smith naslouchal s uchem u hladiny jezera a zaslechl zcela jasně zvuk podzemního vodopádu.

„Tady je to!“ prohlásil vstávaje.

„Tudy mizí přebytečná voda, tady odtéká nějakou trhlinou v žulovém masívu do moře a zcela jistě teče jeskyněmi, kterých bychom mohli využít. Nu, však to vyšetříme.“

Inženýr ulomil dlouhou větev, zbavil ji listí, a měře jí dno po obou stranách jezerního cípu, zjistil širokou, otevřenou díru, zející pouhých třicet centimetrů pod hladinou jezera. Tato díra byla ústím dlouho hledaného odtoku. Proud v ní byl tak silný, že vyrval větev z inženýrových rukou a odnesl ji.

„Už o tom nelze pochybovat,“ opakoval Cyrus Smith.

„Tady voda odtéká a já také zjistím kudy.“

„Jak?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Snížením hladiny o jeden metr.“

„Jak chcete hladinu snížit?“

„Otevřu jiný odtok, širší, než je tento.“

„Kde?“

„Na té části břehu, která je nejblíž k pobřeží.“

„Břeh je však žulový,“ namítl novinář.

„Pak jej prostě vyhodím do vzduchu a odtékající voda nám odkryje toto ústí.“

„A vytvoříme si vodopád spadající se skály do moře.“

„A síly toho vodopádu využijeme,“ dodal Cyrus Smith.

„Pojďte, pojďte!“

Inženýr odvedl svého společníka, který mu tak důvěřoval, že vůbec nepochyboval o úspěchu navrženého plánu. Ale jak prorazit žulový masív bez střelného prachu a s nedokonalými nástroji? Nebude to práce přesahující jejich síly? Když Cyrus Smith a novinář přišli do Komína, vykládali Harbert a Pencroff vor s palivem.

„Dřevorubci jsou hotovi, pane Smithi,“ hlásil se smíchem námořník.

„Kdybyste potřeboval zedníky…“

„Zedníky ne, ale chemiky,“ odpověděl inženýr.

„Ano,“ dodal novinář.

„Vyhodíme ostrov do povětří.“

„Do povětří?“ zvolal Pencroff.

„Aspoň jednu jeho část,“ pokračoval Gedeon Spilett.

„Poslyšte, přátelé!“ vyzval je inženýr.

A vypravoval jim o výsledku svých pozorování. Podle jeho názoru musí být pod žulovým masívem, který nese planinu Výhledu, nějaká rozsáhlá prostora a do té se musí dostat. K tomu účelu zpřístupní napřed ústí odtoku snížením jezerní hladiny. Proto teď musí vyrobit výbušninu, která otevře vodě nový odtok. Cyrus Smith se o to pokusí s pomocí nerostů, jež tu má po ruce. Je zbytečné líčit nadšení, s jakým všichni, a nejvíc Pencroff, přijali tento plán. Použít nejsilnějších prostředků, rozrazit žulu, vytvořit vodopád — to bylo něco pro námořníka, který bude chemikem se stejným nadšením jako zedníkem nebo cihlářem. Bude

vším, čím bude třeba, i „profesorem tance a dobrého chování“, jak řekl Nabovi, „bude -li to někdy nezbytné“.

Nab s Pencroffem byli ihned pověřeni úkolem přinést tuk z moroně a konzervovat jeho maso jako potravu. Oba muži se už na nic neptali a šli. Oba měli bezmeznou důvěru v inženýra. Za chvíli po nich vyrazil Cyrus Smith s Gedeonem Spilettem a Harbertem, nesouce s sebou koš. Šli podle řeky k uhelnému ložisku, kde se nacházel také pyrit, jak tomu bývá v mladších vrstvách přechodných útvarů. Celý den byl věnován dopravě potřebného množství pyritu do Komína. Večer ho tam měli několik tun.

Dne 8. května počal inženýr s pracemi. Pyrit se skládal většinou z uhlíku, křemíku, hliníku a sirníku železnatého — z toho v největší míře — a teď bylo nutno sirník železnatý z něho oddělit, přeměnit jej co nejrychleji v síran železnatý a ze síranu pak vyrobit kyselinu sírovou. To byl nemalý úkol. Kyselina sírová je jednou z nejužívanějších hmot a průmysl každého národa lze měřit množstvím spotřebované kyseliny sírové. Tato kyselina poslouží později kolonistům i jako látka nezbytná k výrobě svíček, k vydělávání kůží apod. Zatím však inženýr pomýšlel na jiné její užití.

Cyrus Smith si za Komínem vybral pečlivě vyrovnané místo. Na zem tam složil kupu větví a polen, na něž kladl kusy pyritu, navzájem o sebe opřené. Vše zasypal drobnými úlomky pyritu, který předem roztloukl na kousky velikosti ořechu. Pak zapálil dříví, od něhož se vzňal pyrit, obsahující uhlík a síru. Potom nakupil novou hromadu roztlučeného pyritu do vysokého tvaru, který obložil hlínou a drnem do kupy, nechávaje jen několik otvorů, jako to dělají uhlíři při zakládání milířů na dřevěné uhlí. Pak nechal probíhat pochody, v nichž se za deset až dvanáct dní sirník železnatý změní v síran železnatý a sirník hlinitý v síran hlinitý, tedy ve dvě stejně tavitelné látky. Ostatní látky, křemík, uhlík a popel, tavitelné nejsou.

Zatímco se chemický proces dokončoval, dal Cyrus Smith provést další práce. Všichni je dělali s pílí a s nadšením.

Nab s Pencroffem přinesli moroní tuk, uložený do hliněných kádí. Z tohoto tuku bylo možno zmýdelněním oddělit jednu jeho součást, a to glycerín. K tomu stačila soda nebo vápno. Jakmile se některá z těchto látek smísí s tukem, tvoří se mýdlo a uvolňuje se glycerín, který inženýr právě potřeboval. Víme, že vápna měl dost; ale vápno umožňuje jen výrobu vápenatého mýdla, které je

nerozpustné, a proto i neužitečné. Soda však dává rozpustné mýdlo, snadno použitelné při domácích pracích. Cyrus Smith byl praktický muž, a proto sodu hledal. Mohl ji sehnat? Mohl, poněvadž mořský břeh byl pokryt rostlinami, jako jsou řasy, chaluhy a mořské trávy. Sesbírali tedy velké množství těchto rostlin, usušili je a spálili v otevřených příkopech. Oheň byl udržován několik dní novým palivem a žár ohně způsobil, že se v popelu rostlin objevila pevná šedá hmota, známá dávno pod názvem „přírodní ledek “.

Pak sloučil inženýr sodu s tukem a dostal jednak rozpustné mýdlo, jednak neutrální glycerín. Ale to nebylo vše. Vzhledem k chystaným pracím potřeboval inženýr ještě jinou látku, dusičnan draselný, známý pod jménem ledek draselný. Cyrus Smith si mohl tuto látku vyrobit z uhličitanu draselného, který by snadno dostal z popelu rostlin kyselinou dusičnou. Kyselinu dusičnou však neměl. Naopak, byla to právě látka, kterou potřeboval ještě získat. To byl začarovaný kruh, z něhož nebylo východu. Ale naštěstí jim ledek nabídla příroda; mohli si ho jen sebrat. Harbert našel jeho ložisko na severním úpatí Franklinovy hory. Stačilo tuto sůl jen vyčistit.

Tyto práce trvaly týden. Byly dokončeny, ještě dříve než byla provedena přeměna sirníků v sírany. V dalších dnech měli kolonisté čas vyrobit ohnivzdorné nádoby z měkké hlíny a postavit zvláštní cihlovou pec, v níž měla být provedena destilace síranu železnatého, jakmile jej budou mít.

Vše bylo skončeno 18. května, v den, kdy byla také dokončena chemická přeměna. Gedeon Spilett, Harbert, Nab a Pencroff, vedeni inženýrem, stali se nejobratnějšími dělníky. Ostatně nezbytnost je nejlepším mistrem, kterého každý poslouchá a který nejvíc naučí.

Když byla kupa pyritu ohněm zredukována, byla zbylá hmota, obsahující síran železnatý a hlinitý, křemík, zbytek uhlíku a popel, vysypána do nádrže s vodou. Směsí pak míchali, nechali ji ustát, procedili ji a dostali jasnou tekutinu obsahující roztok síranu železnatého a síranu hlinitého. Ostatní látky jako nerozpustné zůstaly v sedlině. Tato tekutina pak byla postupně odpařována, až se objevily krystalky síranu železnatého. V matečném louhu

zůstal síran hlinitý, který vyhodili. Cyrus Smith tak získal velké množství krystalů síranu železnatého, z něhož chtěl vyrobit kyselinu sírovou.

V průmyslové výrobě si vyžadují práce na získání kyseliny sírové značných nákladů. Nutno budovat velké továrny, speciální zařízení, platinové přístroje a olověné komory, na něž kyselina nepůsobí a v nichž dochází k chemickým přeměnám. Inženýr neměl po ruce nic takového, ale věděl, že v Čechách se vyrábí kyselina sírová mnohem jednodušším způsobem, který má tu výhodu, že dává kyselinu ve značné koncentraci. Tak se vyrábí kyselina známá pod jménem nordhauská kyselina. K výrobě kyseliny sírové potřeboval Cyrus Smith provést jediný proces: žíhat v uzavřené nádobě krystalky síranu železnatého tak, aby se kyselina sírová v párách uvolnila. Srážením těchto par získá kapalnou kyselinu. K tomu účelu jim posloužily kádě z ohnivzdorné hlíny, do nichž byly krystalky uloženy, a pece, které měly svým žárem kyselinu sírovou destilovat. Proces se plně podařil a 20. května, dvanáctý den po započetí prací, měl inženýr látku, které chtěl v budoucnu užít k nejrůznějším účelům.

Proč ji potřeboval? Především k výrobě kyseliny dusičné, a

to už bude snadné, protože kyselina dusičná se vyrábí sloučením ledku draselného s kyselinou sírovou. A k čemu bude potřebovat kyselinu dusičnou? Ani jeho společníci to dosud nevěděli, protože jim o své příští práci neřekl ani slovo. Inženýr se však už blížil k svému cíli a poslední proces mu měl opatřit látku, která si vyžádala tolik práce.

Vzal kyselinu dusičnou a smísil ji s glycerínem, který si předem zhustil odpařováním v horké lázni. Tak dostal po ochlazení — aniž použil chladicí směsi — několik nádob olejnaté a žlutavé tekutiny. Tyto poslední práce dělal sám, daleko od Komína. Bál se totiž exploze, a když se vrátil s jednou nádobkou k přátelům, spokojil se s prostým prohlášením:

„Tady je nitroglycerín!“

Byl to opravdu ten strašný výrobek, jehož výbušná síla je dvakrát tak velká jako výbušnost střelného prachu a který způsobil už tolik neštěstí. Od té doby však, kdy byla

objevena možnost přeměny nitroglycerínu v dynamit, což je směs nitroglycerínu s pevnými látkami, hlínou a cukrem, bylo odstraněno nebezpečí snadného výbuchu a zvýšena jeho bezpečnost. Ale v době, kdy kolonisté pracovali na Lincolnově ostrově, nebyl dynamit ještě znám.

„A tenhle likér že vyhodí naši skálu do povětří?“ zapochyboval Pencroff.

„Ano, příteli,“ odpověděl mu inženýr.

„Tento nitroglycerín bude dokonce ještě účinnější tím, že žula je velmi tvrdá a bude klást výbuchu větší odpor.“

„A kdy to uvidíme, pane Smithl?“

„Zítra, jakmile uděláme otvor pro nálož.“

Druhého dne — 21. května — odešli všichni hned ráno na východní břeh Grantová jezera, vzdálený jen pět set kroků od pobřeží. Na tomto místě byla planina níže než hladina jezera, udržována jen vyvýšeným žulovým břehem. Bylo tedy jasné, že bude-li břeh proražen, vyteče voda průkopem a vytvoří potok, který po skloněné ploše poteče dolů a vrhne se ze stěny do moře. Tím se sníží hladina jezera a odkryje ústí dosavadního výtoku, což bylo cílem

celé operace. Bylo tedy nutno prorazit břeh. Pod inženýrovým vedením se pustil Pencroff do jeho vnějšího svahu. Ozbrojen špičákem, vedl si neobyčejně obratně a zdatně. Otvor, který počal kopat, začínal ve výši pobřeží a měl stoupat šikmo vzhůru k úrovni jezerní hladiny. Výbušná síla rozmetá skálu a vypustí vodu ven, čímž se sníží jezerní hladina. Byla to práce dlouhá, protože inženýr chtěl zajistit největší účin tím, že obětoval deset litrů nitroglycerínu. Pencroff, střídaný Nabem, vedl si tak úspěšně, že ve čtyři hodiny odpoledne byl otvor pro nálož hotov. Zbývalo rozřešit otázku, jak výbušninu zapálit. Nitroglycerín bývá obyčejně zapalován zápalnicí z třaskavé soli, která svým výbuchem přivede k výbuchu i nitroglycerín. Tato výbušnina potřebuje totiž ke vznícení náraz. Prostě zapálena hoří bez výbuchu.

Cyrus Smith si zápalnici mohl vyrobit. Místo třaskavé soli si chtěl připravit látku podobných vlastností, střelnou bavlnu, protože měl po ruce kyselinu dusičnou. Do náboje stlačená střelná bavlna, vložená do nitroglycerínu, přivedla by jej s pomocí zapáleného knotu k výbuchu. Cyrus Smith však věděl, že nitroglycerín vybuchuje při pouhém nárazu. A rozhodl se využít této jeho vlastnosti. Teprve kdyby se to

nepovedlo, užije způsobu jiného.

Pouhý úder kladivem na několik kapek nitroglycerínu, rozlitých na kámen, by stačil k výbuchu. Ale kladiva se nemohlo použít u nálože. Ten, kdo by ji úderem zapaloval, stal by se sám obětí. Cyrus Smith vymyslel tedy jinou věc. Nad nálož postavil dřevěný stojan a na něj liánovým provazem zavěsil těžký kus železa, vážící několik kilogramů. Ke středu závěsného provazu připevnil jiný provaz, jehož volný konec nechal ležet několik metrů od nálože. Druhý provaz bude po zapálení hořet až k závěsnému provazu, přepálí jej a těžké železo padne do nitroglycerínu.

Když bylo toto zařízení upraveno, poslal inženýr své společníky pryč, naplnil otvor pro nálož nitroglycerínem a trochu této látky rozlil i na skálu pod železem.

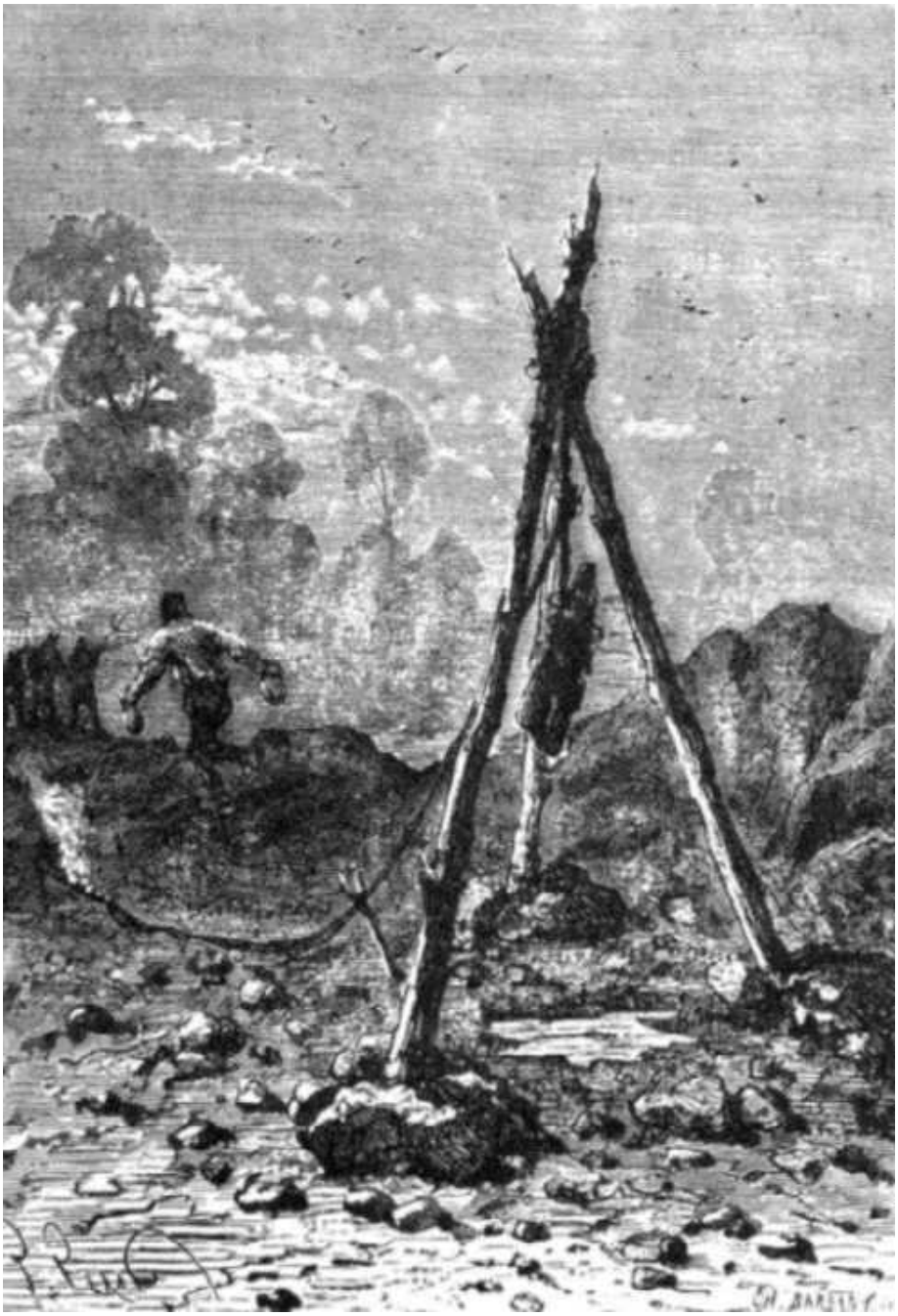

Pak zapálil volný konec liánového provazu a rychle odběhl za svými druhy ke Komínu. Provaz měl hořet pětadvacet minut a skutečně — po této době se ozval strašlivý výbuch. Zdálo se, že se celý ostrov v základech otřásl. Do výše

vzlétla spousta kamenů jako při sopečném výbuchu. Náraz vzduchové vlny byl tak prudký, že se rozechvěly i skály Komína. Ač kolonisté stáli na tři kilometry od místa výbuchu, byli všichni poraženi na zem.

Rychle vstali, vystoupili na planinu a běželi k místu, kde měl být břeh jezera proražen.

Z jejich hrudí vylétlo trojnásobné hurá! Žulový břeh byl v široké trhlině proražen. Trhlinou se valila pěnivá voda přes planinu až k okraji stěny a odtud se prudce vrhala z výšky sto metrů dolů na pobřeží.

KAPITOLA XVIII

PENCROFF UŽ O NIČEM NEPOCHYBUJE — STARÝ JEZERNÍ VÝTOK — SESTUP DO PODZEMÍ — CESTA ŽULOU — ZMIZENÍ TOPA — VELKÁ JESKYNĚ — SPODNÍ VODA — TAJEMSTVÍ — RÁNA ŠPIČÁKEM — NÁVRAT

Plán Cyruse Smithe se zdařil. Teď už inženýr stál podle svého zvyku mlčky, aniž projevil náznak uspokojení, se

sevřenými rty a s upřeným pohledem. Harbert byl nadšen. Nab jásal radostí. Pencroffjen vrtěl svou velkou hlavou a bručel:

„Ten náš inženýr to ale umí!“

Účinek nitroglycerínu byl opravdu mocný. Průrva v žulovém břehu měla takové rozměry, že jí protékalo trojnásobné množství vody než výtokem původním. Dalo se tedy čekat, že za krátký čas po výbuchu klesne hladina jezera nejméně o šedesát centimetrů. Kolonisté se vrátili ke Komínu pro špičáky, okované sochory, liánové provazy, ocílku a troud. Pak. se odebrali opět k jezeru. S nimi šel i Top. Cestou řekl Pencroff inženýrovi:

„Nemyslíte, pane Smithi, že tou miloučkou tekutinkou, kterou jste právě vyrobil, mohli bychom vyhodit do vzduchu celý ostrov?“

„Zajisté. A nejen ostrov — i pevniny a celou zeměkouli,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Je to jen otázka jejího množství.“

„Nemohl byste nitroglycerínu použít také k výrobě nábojů do pušky?“ pokračoval námořník.

„Ne, Pencroffe. Je to látka příliš výbušná. Ale snadno si vyrobíme střelnou bavlnu nebo obyčejný střelný prach. Máme kyselinu dusičnou, ledek, síru i uhlí. Naneštěstí však nemáme pušky.“

„Ale, pane Smithi, při trošce dobré vůle…“

Pencroff zřejmě vyškrtl slovo „nemožnost“ ze slovníku Lincolnova ostrova.

Když došli kolonisté na planinu, zamířili hned k jižnímu cípu jezera, v němž bylo ústí starého výtoku, teď už jistě odkrytého. Nebude-li jím už protékat voda, budou moci snadno do něho vniknout a prozkoumat jeho vnitřek. Za chvíli dosáhli cípu jezera a jediným pohledem zjistili, že jejich práce byla úspěšná. V žulovém dnu jezera zelo teď už nad hladinou otevřené ústí tolik hledaného odtoku. Mohlo se k němu přejít po úzkém, vodou odkrytém hřebenu. Ústí bylo asi šest metrů široké, ale jen půl metru vysoké. Vypadalo jako vchod do kanálu při městském chodníku. Tak nízký vchod však bránil kolonistům v pohodlném vstupu. Nab s Pencroffem vzali proto špičáky a po hodinové práci jej dostatečně zvýšili.

Inženýr vnikl ihned dovnitř a zjistil, že dno podzemní chodby nemá sklon větší než třicet až třicet pět stupňů. Bylo tedy schůdné, a nebude-li se jeho sklon zvětšovat, dostanou se snadno chodbou až na úroveň moře. A je-li chodba někde rozšířena v jeskyni, což bylo v žulovém

masívu pravděpodobné, najdou jistě způsob, jak toho využít.

„Nu, pane Smithi, co nám brání jít dál?“ ptal se námořník, který už netrpělivě toužil po sestupu chodbou.

„Podívejte se, Top už nás předešel!“

„Dobrá,“ řekl inženýr.

„Musíme tam však vidět. Nabe, přines nějaké smolné větve!“

Nab s Harbertem běželi na břeh jezera, porostlý borovicemi a jinými zelenými stromy, a brzy se vrátili s větvemi upravenými jako pochodně. Ty byly zapáleny a kolonisté s Cyrusem Smithem v čele vnikli do tmavé chodby, donedávna naplněné vodou z jezerního výtoku.

Proti očekávání se výška chodby ihned zvětšila tak, že všichni mohli hned za ústím jít vzpřímeně. Stěny chodby, ohlazované nekonečnou dobu vodami, byly tak kluzké, že si kolonisté museli dávat pozor, aby nesklouzli. Svázali se proto dohromady provazem jako v horách horolezci. Naštěstí však žulové výčnělky tvořily jakési schody, které činily sestup bezpečnějším. Kapky vody, zbylé na stěnách

chodby, jiskřily ve svitu pochodní tak, že stěny vypadaly, jako kdyby byly pokryty nesčetnými krápníky. Inženýr si prohlédl tuto černou žulu. Nezjistil v ní žádné vrstvy ani trhliny. Byla to souvislá hmota velmi hustého zrna. Chodba musela pocházet z dob vzniku ostrova. Jistě nebyla vyhloubena pozvolným působením vody. Byla vytvořena rukou Plutonovou, a nikoli Neptunovou. Na jejích stěnách bylo možno sledovat stopy sopečné činnosti, nezahlazené ani dlouhým působením vod.

Kolonisté sestupovali velmi pomalu. Všichni pociťovali mocné vzrušení při vnikání do nitra masívu, navštíveného lidmi zřejmě dnes poprvé. Nemluvili, ale přemýšleli. Všechny napadla stejná myšlenka, že tyto prostory, spojené s mořem, mohou být obydleny nějakým obrovským hlavonožcem. Postupovali tedy s krajní opatrností. Ostatně v čele skupiny byl Top a kolonisté se mohli spolehnout na bystrost zvířete, které by je v nebezpečí jistě varovalo. Když sestoupili tmavou chodbou asi o třicet metrů, zastavil se v čele kráčející Cyrus Smith a počkal, až ho jeho společníci dojdou. Na tomto místě byla chodba rozšířena v jeskyni střední velikosti. Ze stropu

padaly kapky vody, které však nevznikaly prosakováním vody stropem. Byly to prostě poslední zbytky vod, které tu tak dlouho protékaly. Lehce vlhké ovzduší nebylo prosyceno žádnými páchnoucími výpary.

„Nuže, drahý Cyrusi,“ řekl Gedeon Spilett,

„tady je dosud nikým neobjevené útočiště, sice dobře ukryté v podzemí, ale neobyvatelné. “„Proč neobyvatelné? “

„Protože je příliš malé a tmavé.“

„Vždyť je můžeme rozšířit a udělat k němu přístup vzduchu i světla,“ mínil Pencroff, který o ničem nepochyboval.

„Pojďme dál,“ řekl Cyrus Smith, „a pokračujme v průzkumu! Možná že níže nám příroda uspoří upravovatelské práce.“ „Jsme stejně teprve ve třetině celé výšky,“ poznamenal Harbert.

„Jsme opravdu ve třetině,“ potvrdil Cyrus Smith, „protože jsme sestoupili jen asi o třicet metrů od ústí. A je docela možné, že o dalších třicet metrů níže…“

„Kde je Top?“ přerušil náhle inženýra Nab. Hledali psa v jeskyni. Nebyl tam.

„Možná že už šel napřed," mínil Pencroff.

„Pojďme za ním!" odpověděl Cyrus Smith.

Pokračovali tedy v sestupu. Inženýr sledoval pozorně všechny ohyby chodby a přes její četné zákruty neustále vnímal její hlavní směr, vedoucí k moři. Kolonisté sestoupili ještě o patnáct metrů níže, když jejich sluch zachytil zvuky, které vycházely z hlubin masívu. Zastavili se a naslouchali. Zvuky, nesené chodbou jako hlásnou troubou, přicházely přímo k nim.

„To štěká Top!" zvolal Harbert.

„Ano," potvrdil Pencroff.

„A štěká hrozně zuřivě!"

„Máme s sebou okované sochory," řekl Cyrus Smith.

„Mějme se na pozoru, přátelé, a kupředu!"

„Je to čím dál zajímavější," zašeptal Gedeon Spilett do ucha námořníkovi a ten přikývl. Cyrus Smith se společníky zrychlil krok, aby psovi pomohl. Topův štěkot byl stále slyšitelnější. V jeho hlase se projevovala podivná zloba. Byl snad napaden nějakým živočichem, jehož vyrušil v podzemním úkrytu? Přes nebezpečí, kterému se možná

vystavují, byli všichni kolonisté zachváceni neodolatelnou zvědavostí. Už nesestupovali, nýbrž prostě klouzali chodbou a po několika minutách dostihli o dvacet metrů níže Topa.

Chodba tam vyúsťovala do obrovské a nádherné jeskyně. V ní přebíhal Top a zuřivě štěkal. Pencroff s Nabem, mávajíce pochodněmi, osvětlili všechny kouty jeskyně a Cyrus Smith se Spilettem a Harbertem se postavili se špičáky v ruce do střehu.

Obrovská jeskyně byla prázdná. Kolonisté ji prošli všemi směry. Nebylo v ní nic. Žádné zvíře, žádná živá bytost! A Top přece pokračoval v zuřivém štěkání. Ani pohlazení, ani hrozby ho nemohly umlčet.

„Tady musí být někde otvor, kterým odtékala jezerní voda do moře," řekl inženýr.

„To je jisté," odpověděl Pencroff.

„Dejme pozor, ať nespadneme do nějaké díry!"

„Tope, hledej!" nařídil psovi inženýr.

Pes, povzbuzený pánovým rozkazem, rozběhl se ke konci jeskyně a tam jeho štěkot ještě zesílil. Všichni šli za ním a v

záři pochodní spatřili otvor, který vypadal jako ústí studny a ztrácel se dole v žule. Tudy odtékala voda vnikající do masívu. Nebyla to však už schůdná chodba, nýbrž svislá šachta, do níž nebylo možno se odvážit. Pochodně byly skloněny nad propastí. Nebylo nic vidět. Cyrus Smith ulomil hořící větev a hodil ji do propasti. Pochodeň pádem vzplanula jasněji a osvětlila vnitřek šachty. Stále nebylo nic vidět. Pak její plamen se slabým zasyčením zhasl. Znamenalo to, že pochodeň spadla do vody, to jest dosáhla úrovně moře. Cyrus Smith z doby jejího pádu vypočítal hloubku studny — asi třicet metrů. Dno jeskyně bylo tedy třicet metrů nad hladinou moře.

„Tady máme obydlí!“ prohlásil inženýr.

„Které však už je někým obydleno,“ dodal Gedeon Spilett, jehož zvědavost nebyla dosud ukojena.

„Ať už to byl nějaký ploutvonožec nebo něco jiného, prchlo to zřejmě touto studnou do moře,“ odpověděl inženýr, „a postoupilo nám své místo.“

„Už na tom nezáleží, ale přesto bych chtěl být před chvílí Topem,“ řekl námořník.

„Jistě neštěkal pro nic za nic.“ Cyrus Smith se zadíval na

psa a kolonisté, kteří přistoupili blíž, zaslechli tato slova:

„Ano, myslím, že Top toho ví o mnohých věcech víc než my.“

Touha kolonistů byla z větší části už splněna. Náhoda, podporovaná moudrostí inženýra, posloužila jim podle přání. Měli teď rozsáhlou jeskyni, jejíž prostor nemohli zatím při svitu pochodní odhadnout, ale kterou bude jistě možno přepažit cihlami na místnosti a zařídit, když ne jako dům, tedy aspoň jako prostorné bydliště. Voda ji opustila a nemohla se už vrátit. Místo bylo volné. Zbývaly ještě dvě obtíže: předně jak osvětlit tuto jeskyni, vyhloubenou v souvislé skále, a za druhé jak připravit pohodlnější přístup.

Osvětlovací prostor nebude jistě možno prorazit stropem, nad nímž je silná vrstva žuly. Možná však, že budou moci prorazit boční stěnu vedoucí k moři. Cyrus Smith při sestupu neustále sledoval sklon chodby a podle její délky odhadl, že vnější plocha žulové stěny nemůže už být příliš daleko. Podaří-li se jim prorazit v ní otvory, budou to zároveň vchody, k nimž opatří venku žebříky. Cyrus Smith se svěřil s tímto plánem svým druhům.

„Nuže, pane Smithi, do práce!“ odpověděl na to Pencroff.

„Máme špičáky a brzo pustíme do jeskyně den. Kde mám začít?“

„Tady,“ odpověděl inženýr a označil nedočkavému námořníkovi prohlubeň, která tloušťku stěny značně zmenšovala. Pencroff se pustil do skály a plnou půlhodinu létaly kolem něho ve světle pochodní úlomky žuly, která pod jeho špičákem jiskřila. Pak ho vystřídali Nab a Gedeon Spilett. Tato těžká práce trvala ještě dvě hodiny. Už se obávali, že v těchto místech je síla stěny větší než délka špičáku, když náhle při poslední ráně Gedeona Spiletta byla zeď proražena a špičák vylétl otvorem ven.

„Hurá! Hurá!“ vykřikl Pencroff. Stěna byla jen metr silná.

Cyrus Smith vyhlédl otvorem, který byl dvacet pět metrů nad pobřežím. Pod sebou viděl břeh, ostrůvek Spásy a za ním širý oceán.

Dosti širokým otvorem v rozrušené skále vnikal proud světla a zaplavoval nádhernou jeskyni. Její levá část byla devět metrů vysoká a široká a třicet metrů dlouhá. Pravá část však byla obrovská. Její klenba se zdvihala aspoň pětadvacet metrů vysoko. Na několika místech byla podpírána nepravidelně rozmístěnými žulovými sloupy,

připomínajícími pilíře chrámové lodi v katedrále. Opřena o tyto pilíře, skláněla se klenba někde v obloucích a jinde se zvedala gotickým žebrovím a ztrácela se v temnotě, v níž byly sotva znatelné oblouky, vyzdobené množstvím výčnělků, visících dolů a vytvářejících z klenby podivnou směs architektury byzantské, románské a gotické. A to vše bylo dílo přírody. Jedině ona vyhloubila tuto kouzelnou Alhambru v žulovém masívu.

Kolonisté byli omráčeni překvapením. Tam, kde doufali nalézt jen úzký otvor, našli nádherný palác, v němž se Nab cítil jako v chrámu. Ze všech úst vycházely obdivné výkřiky. Ozvalo se nové hurá! Jeho ozvěna zanikala až v

nejvzdálenějších koutech jeskyně.

„Ach, přátelé," zvolal Smith, „až celý vnitřek řádně osvětlíme, až si upravíme obytné místnosti, skladiště a pracovny v levé části, zůstane nám ještě tato nádherná jeskyně jako studovna a muzeum!"

„A jak ji nazveme?" ptal se Harbert.

„Žulový dům," odpověděl Cyrus Smith.

Nové jméno bylo pozdraveno dalším hromovým hurá!

Pochodně však zatím dohořívaly. Protože se na planinu museli vracet dlouhou chodbou, rozhodli se, že zařizovací práce v novém domově započnou až zítra.

Cyrus Smith se před odchodem ještě jednou sklonil nad studnu spadající kolmo až k úrovni mořské hladiny. Pozorně naslouchal. Žádný zvuk však nestoupal z vody, jejíž občasné rozvlnění účinkem moře bylo dobře slyšitelné. Znovu hodil dolů zapálenou větev. Stěny studny se na okamžik vyjasnily, ale nevyzradily nic podezřelého. Jestliže tu byl nějaký mořský tvor překvapen odchodem vod, dosáhl už jistě moře podzemním kanálem pod pobřežím, kterým odtékala jezerní voda před otevřením

nového výtoku. Nehybný inženýr zbystřil sluch, upřel zrak do hloubky, ale neřekl ani slovo. Přistoupil k němu námořník a dotkl se jeho ramena.

„Pane Smithi!“ řekl.

„Co chcete, příteli?“ ptal se inženýr, jako právě probuzený ze sna.

„Pochodně uhasnou.“

„Jdeme!“ prohlásil inženýr.

Malá skupina opustila jeskyni a počala stoupat temnou chodbou vzhůru. Top průvod uzavíral. Stále však občas vyrážel podivné vrčení. Výstup byl obtížný. Kolonisté se na chvíli zastavili v horní jeskyni, která tvořila jakési odpočívadlo v poloviční výšce žulového schodiště. Pak pokračovali ve výstupu. Brzy ucítili čerstvý vzduch. Vysušené kapky vody už na stěnách nezářily. Slabý svit pochodní bledl. Nabova pochodeň zhasla. Aby se neoctli ve tmě, musili si pospíšit. Před čtvrtou hodinou, ve chvíli, kdy zhasla i Pencroffova pochodeň, dosáhl Cyrus Smith se společníky ústí chodby.

KAPITOLA XIX

PLÁN CYRUSE SMITHE — PRŮČELÍ ŽULOVÉHO DOMU — PROVAZOVÝ ŽEBŘÍK — PENCROFFOVY SNY — VONNÉ ROSTLINY — PŘÍRODNÍ KRÁLÍKÁRNA — PŘÍVOD VODY PRO POTŘEBU NOVÉHO BYDLIŠTĚ — VÝHLED Z OKEN ŽULOVÉHO DOMU

Nazítří, 22. května, byly započaty práce na úpravě nového bydliště. Kolonisté už opravdu potřebovali vyměnit nedostatečné přístřeší v Komíně za tyto rozlehlé a zdravé prostory, vyhloubené v pevné skále mimo dosah mořské i dešťové vody. Komín ovšem nehodlali opustit úplně. Cyrus Smith rozhodl, že z něho udělají dílnu na hrubší práce. První starostí Cyruse Smithe bylo přesně zjistit průčelí Žulového domu. Odešel na pobřeží k patě vysoké stěny, kam musel z novinářových rukou vypadnout špičák. Stačilo špičák najít a nad ním musel být otvor ve stěně.

Špičák lehko nalezli a nad místem, na němž se zabodl do písku, bylo skutečně vidět otvor, asi dvacet pět metrů nad pobřežím. Úzkým otvorem už proletovalo několik skalních

holubů, jako by byl Žulový dům objeven pro ně.

Inženýr chtěl pravou část jeskyně rozdělit na několik místností, spojených vstupní chodbou a osvětlených pěti okny a vstupním otvorem ve stěně. Pencroff souhlasil s pěti okny, ale nechápal užitečnost dveří, když starý vchod poskytoval přirozený přístup, jímž bude možno snadno vcházet i vycházet.

„Příteli," řekl mu Cyrus Smith, „můžeme-li tudy snadno vcházet my, může tam stejně snadno vejít i někdo jiný. Já naopak počítám s tím, že starý vchod neprodyšně zahradíme, a dokonce i zatopíme tak, že v novém výtoku malou přehradou zvýšíme opět hladinu jezera."

„A jak sem budeme chodit?" ptal se námořník.

„Vnějším žebříkem," odpověděl Cyrus Smith. „Vytažený provazový žebřík znemožní každému přístup do našeho obydlí."

„A proč tolik opatrnosti?" pokračoval Pencroff.

„Až dosud se neukázala nebezpečná zvířata. A domorodci na našem ostrově přece nejsou!"

„Jste si tím tak jist, Pencroffe?" ptal se inženýr, dívaje se na

námořníka.

„Samozřejmě že nejsem. Vždyť jsme ostrov ještě celý neprozkoumali.“

„Ano. Zatím známe jen jeho malou část. A i když nebudeme mít nepřítele na ostrově, může přijít z moře.

Nezapomínejme, že jsme v nejnebezpečnějších končinách Tichého oceánu. Musíme se tedy zajistit proti každé možnosti.“ Cyrus Smith mluvil rozumně a Pencroff se už bez dalších námitek chystal provést jeho rozkazy.

Průčelí Žulového domu mělo být proraženo pěti okny a dveřmi v části nazvané „obytná“ a malým kruhovým otvorem, který by osvětloval loď velkého sálu. Průčelí ve výši dvaceti pěti metrů nad zemí bylo obráceno k východu a vycházející slunce je tedy zdravilo svými prvními paprsky. Bylo v oné části žulového masívu, která ležela mezi ústím řeky Díků a svislou žulovou stěnou nad skupinou balvanů tvořících Komín. Nepříjemné severovýchodní větry šly tedy mimo ně, protože bylo chráněno skalním výběžkem. Cyrus Smith ostatně počítal s tím, že si udělají do oken rámy a zavěsí do nich okenice, které nebudou propouštět ani vítr, ani déšť a které bude možno podle potřeby otvírat.

První prací bylo proražení otvorů. Špičákem by to trvalo dlouho a Cyrus Smith byl mužem velkých prostředků. Měl ještě něco nitroglycerínu a užitečně ho použil. Účin výbušniny byl náležitě omezen a jejím působením byla žula proražena na místech, která inženýr přesně určil. Špičáky a

motyky pak dokončily gotický tvar pěti oken vedoucích nad záliv a kruhový tvar vchodu i okna do sálu. Stanovených obrysů otvorů bylo přesně dosaženo a za několik dní byl Žulový dům osvětlen vycházejícím sluncem, které vysílalo své paprsky až do nejvzdálenějších koutů jeskyně. Podle inženýrova plánu měla být jeskyně rozdělena na pět místností s výhledem k moři: vpravo bude vchod, do něhož povede žebřík, pak bude kuchyně široká devět metrů, jídelna v šířce dvanácti metrů, stejně široká ložnice a konečně „společenský pokoj“, který si vyžádal Pencroff a který souvisel už s velkým sálem.

Tyto místnosti zabíraly jen část Žulového domu, takže nebylo využito jeho celé šířky. Měly být spojeny chodbou vedoucí do skladiště, v němž budou uloženy nástroje, potraviny a zásoby. Všechny rostlinné i živočišné dary ostrova zde najdou výborné podmínky pro dlouhou úschovu a dokonalé zajištění před vlhkostí. Místa bylo dost a každý předmět mohl být plánovitě uložen. Kolonisté měli ostatně ještě druhou jeskyni, umístěnou nad Žulovým domem a tvořící tak jakousi půdu nového bydliště. Plán byl schválen. Zbývalo ho jen provést. Z havířů se tedy zase stali

cihláři. Vyrobené cihly byly sneseny na úpatí Žulového domu. Až dosud měli Cyrus Smith a jeho přátelé přístup do Žulového domu jen starým vodním výtokem. Při cestě tímto vchodem však museli napřed vystoupit na planinu Výhledu cestou po břehu řeky a sestoupit pak o sedmdesát metrů chodbou. Stejný počet metrů museli překonat při výstupu zpět na planinu. Byla to ztráta času a zbytečná námaha. Cyrus Smith se rozhodl vyrobit ihned pevný provazový žebřík, který se bude moci vytáhnout, a tím se Žulový dům stane nedostupným.

Tento žebřík byl zhotoven s nevšední péčí. Jeho bočnice byly spleteny z vláken sítiny a stočeny prostým vratidlem tak, že byly pevné jako silné lano. Příčky vyrobil Pencroff z červeného cedru, který má pevné a lehké dřevo. Z jiných, stejně vyrobených lan zhotovili ke vchodu do jeskyně jakýsi hrubý kladkostroj, kterým cihly byly vytahovány až do Žulového domu. Doprava materiálu se tím velmi usnadnila a vnitřní úprava bydliště začala. Několik tisíc cihel a dostatečné množství malty bylo připraveno k použití. Poměrně snadno vystavěli velmi hrubé přepážky, a tak v krátké době byla jeskyně přeměněna v místnosti a ve skladiště podle plánu. Práce postupovaly rychle pod

vedením inženýra, který se sám oháněl kladívkem a zednickou lžící. Žádná práce mu nebyla neznámá. Ve všem byl svým chápavým a silným společníkům příkladem. Všichni pracovali vesele a s důvěrou. Pencroff věděl stále něco pro zasmání. Brzy byl tesařem, brzy provazníkem, brzy zedníkem a při tom všem měl stále dobrou náladu. Měl i bezmeznou důvěru v inženýra. Nic ho nemohlo přivést z míry. Cítil v sobě schopnost vše podniknout a se zdarem vykonat. Vše se mu zdálo snadné, i velmi vážná otázka oděvu a obuvi, využití všech plodů ostrova i přeměna květeny divoké v květenu domácí. S pomocí Cyruse Smithe se vše časem podaří. Snil už o regulovaných řekách, schopných dopravovat bohatství země a výtěžky dolů, snil o strojích na všechny druhy průmyslové výroby, o železnicích — ano, dokonce i o železnicích! — jejichž koleje pokryjí brzy povrch Lincolnova ostrova. Inženýr nechal Pencroffa hovořit. Nepopíral nic z toho, o čem snilo námořníkovo odvážné srdce. Věděl, jak nakažlivá je nedůvěra, a usmíval se. Neříkal nic o neklidu, který se ho zmocňoval při myšlenkách na budoucnost. V těchto místech Tichého oceánu, daleko od lodních cest, nemohli čekat záchranu. Budou tady muset spoléhat jen sami na

sebe, protože vzdálenost ostrova od jiných zemí je taková, že odvážit se cesty na hrubě zhotovené lodi by byla vážná a nebezpečná věc.

Podle slov Pencroffových však kolonisté stokrát předčili Robinsona, pro kterého i by všechny tyto věci musely být hotovým zázrakem. Oni totiž „věděli“ a člověk, který „ví“, musí mít úspěch tam, kde jiní ztroskotávají a hynou.

Při těchto pracích se vyznamenal především Harbert. Byl živý a inteligentní, rychle chápal, vše přesně vykonával a Cyrus Smith jevil k chlapci větší a větší náklonnost. Harbert projevoval k inženýrovi živé a uctivé přátelství. Pencroff pozoroval stále rostoucí přátelství obou, ale nežárlil na ně.

Nab byl prostě Nab. Byl stále statečný, pilný, oddaný, obětavý až k sebezapření. Měl v Cyruse Smithe stejnou důvěru jako Pencroff, avšak neprojevoval ji tak okázale. Když námořník hýřil nadšením, Nabův výraz jako by říkal: Vždyť je to přirozené! Pencroff a černoch se spřátelili tak, že si začali tykat.

Gedeon Spilett se zúčastnil všech společných prací a nebyl nijak neobratný — což udivovalo zejména Pencroffa. Ten se divil obratnému novináři, který nejen, že vše chápal, ale

dovedl vše i udělat.

Žebřík byl dohotoven 28. května. Na dvacet pět metrů délky měl sto příček. Cyrus Smith jej mohl naštěstí rozdělit na dvě části. Využil totiž skalního výčnělku dvanáct metrů nad zemí. Tento výčnělek byl špičákem pečlivě urovnán a stal se tak jakýmsi meziposchodím, na něž upevnili první žebřík poloviční váhy, který bylo možno provazem vytáhnout nahoru do Žulového domu. Druhý žebřík byl jedním koncem upevněn u vchodu do Žulového domu a druhým na skalní výčnělek. Výstup tím byl velmi usnadněn. Cyrus Smith se ostatně chystal sestrojit hydraulickou zdviž, která obyvatelům Žulového domu ušetří námahu i čas.

Kolonisté se rychle naučili žebříku užívat. Všichni byli pružní a obratní a Pencroff jako starý námořník, zvyklý běhat v lodním lanoví, mohl jim dávat hodiny. Horší to bylo s Topem. Ubohý pes neměl nohy uzpůsobené k takovému cvičení. Pencroff si s ním však dal práci a naučil Topa užívat žebříku tak, že pes po něm brzy šplhal se stejnou obratností jako jeho cvičení kolegové v cirkusech. Ale nejčastěji ho Pencroff vynášel na zádech a Top proti tomu nikdy nic nenamítal.

Nutno připomenout, že ani za těchto pilných prací nebylo s blížící se zimou zapomínáno na zásobování. Harbert a Spilett, jmenovaní zásobovateli kolonie, vycházeli denně na několikahodinový lov. Chodili stále do Leskovčího lesa na levém břehu řeky Díků, protože pravý břeh byl bez mostu nedostupný. Obrovský les, který nazvali lesem Divokého západu, nebyl dosud prozkoumán. Tuto důležitou výpravu odložili na první pěkné dny příštího jara. Leskovčí les jim ostatně poskytoval zvěřiny dost. Klokanů a divokých prasat tam bylo dostatek a šípy s kovovými hroty dělaly pravé lovecké zázraky. Nadto Harbert objevil u jihozápadního cípu jezera přírodní králíkárnu. Byla to velká lučina, porostlá vrbami a květinami, které plnily vzduch lahodnou vůní. Rostla tam mateřídouška, tymián, bazalka, saturej a všechny druhy pyskatých rostlin, které mají králíci tak rádi.

Novinář si prohlédl tento prostřený králičí stůl a divil se, že tam králíky nevidí, ač oba lovci pozorně prohlédli celou louku. Rostlo tam takové množství užitečných rostlin, že

přírodovědec tady mohl studovat všechny rostlinné třídy. Harbert utrhl několik trsů bazalky, rozmarýny, meduňky a bukvice. Tyto rostliny mají léčivé účinky při chorobách plicních, žaludečních a horečnatých. Jiné zas pomáhají při křečích a při revmatismu. Když se později Pencroff ptal, k čemu ty rostliny jsou, odpověděl mu Harbert:

„K léčení nás všech, bude-li někdo nemocen.“

„A proč bychom byli nemocní, když na ostrově není lékař?“ ptal se zcela vážně námořník. Proti tomu se nedalo nic namítat, ale chlapec presto rostliny natrhal a byl s nimi v Žulovém domě přijat s pochvalou. Vedle lékařských rostlin přinesl i značné množství silně aromatické rostliny, známé v Severní Americe pod názvem „oswegský čaj“, z níž se připravuje výtečný nápoj. Toho dne po bedlivém hledání přišli oba lovci konečně i na králičí sídliště. Země tam byla provrtána jako řešeto. „Nory!“ zvolal Harbert.

„Vidím,“ přisvědčil Gedeon Spilett.

„Jsou však obydleny?“

„Přesvědčíme se.“

Otázka byla brzy rozřešena. Ze všech nor se naráz vyřítila drobná, králíkům podobná zvířata, a rozutekla se všemi směry s takovou rychlostí, že ani Top žádné z nich nedohonil. Lovci i pes se za nimi rozběhli marně; hlodavci jim lehce unikli. Novinář však prohlásil, že odtud neodejde, dokud nedostane aspoň šest těchto čtvernožců. Napřed chtěl naplnit špižírnu a později chycené hlodavce chtěl ochočit. Několik nalíčených ok by jistě přineslo úspěch. Tady však neměli ani oka, ani materiál k jejich zhotovení. Museli se tedy spokojit s tím, že chodili od nory k noře a šťourali do nich trpělivě holí. Po hodinové námaze byli čtyři hlodavci chyceni v noře. Byli to králíci, velmi podobní králíkům evropským, známí pod názvem „američtí králíci“.

Výtěžek lovu byl odnesen do Žulového domu a králičí maso měli toho dne k večeři. Obyvateli králíkárny se nedalo pohrdat, protože byli výborní. Pro kolonisty znamenali vítaný a zřejmě nevyčerpatelný pramen potravy.

Dne 31. května byla stavba hotova. Zbývalo jen místnosti zařídit, což si nechali na dlouhé zimní večery. V první místnosti, která měla být kuchyní, byla postavena kamna. Komín, odvádějící kouř ven, dal však novopečeným kamnářům hodně práce. Cyrusi Smithovi se zdálo jednodušší vyrobit komín z cihel. Poněvadž nemohli pomýšlet na proražení stropu jeskyně, prorazili otvor nad kuchyňským oknem a jím vyvedli komín šikmo ven. Bude - li foukat vítr přímo od pobřeží proti stěně, budou kamna pravděpodobně kouřit, ale vítr toho směru vanul zřídkakdy a kuchařskému mistru Nabovi to nebude asi vadit. Když bylo vnitřní zařízení hotovo, pustil se inženýr do zatarasení starého výtoku jezera, aby tudy nikdo nemohl vniknout dovnitř. Do vchodu byly vevaleny velké balvany a maltou spojeny. Cyrus Smith zatím neprovedl své rozhodnutí zaplavit vchod tím, že přehradou v novém výtoku zvýší hladinu jezera. Spokojil se jen zakrytím starého vchodu drnem, křovím a stromky, vsazenými do škvír mezi balvany. Příštím jarem se tato vegetace rozroste a pokryje celé místo. Upravil však starý strop tak, aby přiváděl do nového obydlí slabý proud sladké jezerní vody. Malý průkop pod hladinou jezera stačil, aby kolonisté získali

nevysychající pramen čisté vody v množství sto deseti až sto třiceti litrů denně. Tak nebude Žulovému domu nikdy chybět voda.

Konečně bylo vše skončeno a byl už také čas, protože zimní doba se blížila. Pevné okenice umožňovaly zavřít okna a inženýr si jistě najde jednou čas k výrobě okenního skla. Gedeon Spilett velmi obratně vsadil do skalních rozsedlin kolem oken splývající rostliny nejrůznějších druhů, jejichž dlouhé stonky malebně rámovaly okenní otvory. Obyvatelé pevného, zdravého a bezpečného příbytku byli právem hrdí na své dílo. Okna jim skýtala výhled na moře v širokém okruhu, ohraničeném z jedné strany Jižní čelistí a z druhé strany Drápem. Před nimi se v celé své nádheře prostíral záliv Unie. Ano, stateční kolonisté mohlibýt pyšní a Pencroff také nešetřil chválou nad tím, co nazýval „bytem v pátém patře“.

KAPITOLA XX

OBDOBÍ DEŠŤŮ — OTÁZKA ODĚVU — LOV TULEŇŮ — VÝROBA SVÍČEK — VNITŘNÍ ÚPRAVA ŽULOVÉHO DOMU —

DVA MOSTY — ÚSTŘICOVÁ SÁDKA — CO MĚL HARBERT V KAPSE

Zimní období počalo v červnu, který odpovídá prosinci na severní polokouli. Začalo

prudkými dešti a větrnými bouřemi. Nyní mohli obyvatelé Žulového domu ocenit obydlí, na něž nepohoda neplatila. Úkryt v Komíně by byl v zimě naprosto nedostačující. Bylo tam také nebezpečí, že větrem vzduté vlny oceánu tam zase vniknou. Cyrus Smith s tím počítal a zajistil proto, jak mohl, kovárnu a pece umístěné v Komíně. Během měsíce června využili kolonisté času k různým pracím, které nevylučovaly ani lov, ani rybolov, a tak byly zásoby potravin stále dostatečné. Pencroff ve volných chvílích vyráběl pasti, od kterých si hodně sliboval. Z měkkých rostlinných vláken dělal oka a téměř denně přinášel z králíkárny příděl hlodavců. Nab trávil celý den tím, že udil a nasoloval maso, aby zajistil výborné konzervované potraviny.

Velmi vážně hovořili kolonisté o otázce šatů. Neměli jiný oděv než ten, v kterém je přinesl balón na ostrov. Byly to

teplé a pevné šaty, o které pečovali stejně úzkostlivě jako o prádlo a které udržovali v čistotě. Uvědomovali si však, že jednou je budou muset něčím nahradit. A bude-li zima krutá, budou stejně trpět chladem. V této otázce vynalézavost Cyruse Smithe selhala. Musel vše rychle připravit, vybudovat obydlí, zajistit výživu, a teď je mohla zima překvapit, dříve než bude otázka oděvů vyřešena. Bude nutno přečkat první zimu, jak se dá. S teplým obdobím podniknou velký lov na muflony, jejichž pobyt na ostrově zjistili za výstupu na Franklinovu horu. Ze získané vlny bude inženýr jistě umět připravit teplou a pevnou látku. Jak? Na to určitě přijde.

„Nu, budeme si opalovat lýtka v Žulovém domě u ohně," prohlásil Pencroff.

„Paliva máme dost a šetřit s ním nemusíme."

„Lincolnův ostrov neleží ostatně příliš jižně," doplnil ho Gedeon Spilett,

„a je pravděpodobné, že tu nejsou ani kruté zimy. Neříkal jste snad, Cyrusi, že třicátá pátá rovnoběžka odpovídá rovnoběžce Španělska na severní polokouli?"

„To ano," odpověděl inženýr, „ale ve Španělsku jsou někdy

kruté zimy. Nechybí tam ani sníh a led. A Lincolnův ostrov může být postižen také takovou zimou. Je to však ostrov, a já proto doufám, že tu bude zima mírnější.“

„Proč, pane Smithi?“ ptal se Harbert.

„Protože moře se může pokládat za obrovskou zásobárnu letního tepla. V zimě si toto teplo zachovává a působí jím na teplotu ostrovů; ta je v zimě vyšší a v létě nižší.“

„To ostatně uvidíme,“ mínil Pencroff. „Navrhuji, abychom se předem neznepokojovali otázkou, bude-li či nebude-li zima. Je však jisté, že dny se už krátí a noci prodlužují. Měli bychom se zabývat spíš otázkou světla.“

„To je velmi snadné,“ odpověděl Smith.

„Hovořit o tom?“ ptal se námořník.

„Ne, opatřit světlo!“

„A kdy začneme?“

„Zítra,. Uspořádáme lov na tuleně.“

„Proč?“

„Abychom si mohli vyrobit svíčky.“

To byl skutečný inženýrův úmysl. Byl to plán proveditelný,

protože měli vápno a kyselinu sírovou a protože ploutvonožci z ostrůvku Spásy jim dodají k výrobě nezbytný tuk.

Dne 5. června za nejistého počasí se vydali na ostrůvek Spásy. Museli čekat na odliv a při té příležitosti se rozhodli vyrobit si člun, který jim přechod průlivu usnadní a umožní jim dostat se i přes řeku Díků, jejíž pravý břeh chtěli na jaře prozkoumat. Na ostrůvku bylo tuleňů dost a lovci, ozbrojení železnými tyčemi, lehce jich šest ulovili. Nab s Pencroffem je stáhli a do Žulového domu odnesli jen kůže a tuk. Z kůží chtěli vyrobit pevnou obuv. Výsledkem lovu bylo sto padesát kilogramů tuku, který bude věnován na výrobu svíček.

Výroba byla velmi jednoduchá, a jestliže nedala výrobky dokonalé, dala aspoň výrobky velmi užitečné. Cyrus Smith měl po ruce kyselinu sírovou, kterou mohl vařit s tulením tukem a oddělit tak od něho glycerín. Novější způsob doporučoval oddělit olein, stearín a margarín s pomocí vřelé vody. Inženýr však postup zjednodušil tím, že zmýdelnil tuk vápnem. Dostal tak vápenné mýdlo, snadno rozložitelné kyselinou sírovou, která se s vápnem slučuje

na síran vápenatý a uvolňuje mastné kyseliny.

Ze tří kyselin — margarínové, stearové a oleinové — dala se tekutá kyselina oleinová tlakem oddělit. Druhé dvě kyseliny posloužily k výrobě svíček. Celý proces byl za den hotov. Knoty byly po mnohých pokusech vyrobeny z rostlinných vláken, namočeny do roztaveného tuku a rukou vyhněteny. Tak dostali kolonisté ručně tvarované stearínové svíčky, kterým chybělo jen vybělení a vyhlazení. Knoty nebyly jistě tak dokonalé jako knoty naše, nasycené kyselinou boritou, které se při hoření dokonale spalují, ale Cyrus Smith vyrobil dva nádherné kratiknoty a svíčky pro dlouhé zimní večery byly připraveny.

Práce v Žulovém domě pokračovaly celý měsíc. Teď se z kolonistů stali zámečníci. Zdokonalovali své velmi hrubé nástroje a doplňovali je. Zhotovili si také nůžky, aby si mohli konečně ostřihat vlasy. Holit se sice nemohli, ale aspoň si přistřihovat brady. Harbert vousy ještě neměl, Nab také ne. Ostatní však byli tak zarostlí, že to výrobu nůžek ospravedlňovalo. Výroba ruční pilky jim zabrala spoustu času, ale konečně měli nástroj, který byl schopen přeřezat dřevité pletivo stromů, když se s ním pracně pohybovalo. Pak si vyrobili stoly, židle, skříně a lavice do

hlavních místností a do ložnice postele, v nichž jako lůžkoviny byly jen suché mořské traviny. V kuchyni zavěsili police s hliněným nádobím. Pod nimi se velmi pěkně vyjímala cihlová kamna a kámen na mytí nádobí. Nab se zde procházel s vážností chemika, který řídí velkou laboratoř.

Ale truhláře vystřídali brzy tesaři. Nový výtok, vytvořený výbuchem, vyžadoval nyní postavení dvou mostů. Jednoho na planině Výhledu a druhého na pobřeží. Planina i pobřeží byly přeťaty vodním tokem, přes nějž bude nyní nutno zřídit přechod, který by usnadnil cestu na sever ostrova. Jinak by kolonisté museli dělat velkou zacházku až k pramenům Červeného potoka. Jednodušší bylo postavit na planině a na pobřeží mosty dlouhé šest až sedm metrů. Jako materiál k nim postačí hrubě otesané kmeny stromů. Byla to práce na několik dnů. Mosty byly postaveny a Nab s Pencroffem jich hned využili k návštěvě ústřicové kolonie, objevené už dříve u přesypů. Vzali s sebou hrubě zrobenou káru, která nahradila jejich starou nepohodlnou košatinu, a přivezli v ní několik tisíc ústřic, které nasadili ihned do skal. Vytvořili si tak přirozenou ústřicovou sádku u ústí řeky Díků. Tyto ústřice byly tak výborné, že na ně pak kolonisté

chodili skoro každý týden.

Bylo zřejmé, že Lincolnův ostrov, ač prozkoumaný teprve zčásti, poskytoval kolonistům vše potřebné. A bylo velmi pravděpodobné, že po prozkoumání neznámých částí, od řeky Díků až po Hadí ocas, budou objeveny další poklady. Jediná věc ještě trápila kolonisty Lincolnova ostrova. Dusíkatých potravin měli dost, stejně jako potravin rostlinných; měkké kořeny dračince jim dávaly po zkvašení nápoj připomínající pivo a rozhodně lepší než čistá voda. Dovedli si také vyrobit cukr bez cukrové třtiny a bez cukrovky, prostě chytáním javorové mízy. Tento sladký javor roste ve všech krajích mírného pásma a ve velkém množství rostl i na ostrově. Dělali si výborný čaj z rostlin nasbíraných na králičí louce a měli také dostatek soli, jediné nerostné součásti potravy. Chyběl jim však chléb. Možná že se kolonistům někdy podaří nahradit chléb něčím stejně hodnotným. Snad získají mouku z palmy ságové nebo škrob z chlebovníku. Bylo totiž možné, že tento vzácný strom roste v jižní části ostrova. Dosud se s ním však nesetkali.

V této věci pomohla kolonistům náhoda. Je jisté, že by byl Cyrus Smith přes své vzdělání nedovedl udělat nikdy to, co

našel Harbert v podšívce své vesty, kterou právě spravoval.

Toho dne — venku byl hrozný liják — shromáždili se kolonisté ve velkém sále Žulového domu. Harbert náhle vykřikl: „Hleďte, pane Smithi, obilné zrnko!“ A ukázal společníkům zrnko, jediné zrnko, propadlé dírkou v kapse do podšívky. Přítomnost zrnka byla vysvětlena chlapcovým zvykem z Richmondu, kde krmil holuby, které mu Pencroff opatřil. „Obilné zrnko?“ zvolal živě inženýr.

„Ano, pane Smithi. Ale jen jedno!“

„To jsme si pomohli, chlapče!“ smál se Pencroff.

„Co budeme s jedním zrnkem dělat?“

„Uděláme si z něho chléb,“ řekl vážně Cyrus Smith.

„Chléb, koláče a buchty!“ posmíval se námořník.

„Nu, chlebem z tohoto zrnka se neudávíme!“

Harbert, který nepřikládal nálezu žádnou důležitost, chystal se zrnko zahodit, ale Cyrus Smith si zrnko vzal, prohlédl je, a shledav je v pořádku, řekl Pencroffovi:

„Víte, Pencroffe, kolik klasů může vyrůst z jednoho zrna?“

„Myslím, že jeden, ne?“ odpověděl námořník, překvapen

takovou otázkou.

„Deset, Pencroffe! A víte, kolik zrn je v klasu?“

„To opravdu nevím.“

„Průměrně osmdesát,“ pokračoval inženýr.

„Zasadíme-li toto zrno, dostaneme při první sklizni osm set zrn, která nám dají v druhé sklizni šest set čtyřicet tisíc zrn, ve třetí sklizni pět set dvanáct miliónů a ve čtvrté přes čtyři sta miliard zrn. To je předpoklad.“

Kolonisté mlčky naslouchali. Tato čísla je ohromila. A byla správná.

„Ano, přátelé,“ pokračoval inženýr, „úrodnost přírody stoupá geometrickou řadou. A množení obilného zrna není ještě ničím proti máku, který plodí v makovici třicet dva tisíce zrnek, nebo proti tabáku, který má v tobolce tři sta šedesát tisíc semen. Nebýt mnoha příčin, které plodnost rostlin ruší, byla by zanedlouho zeměkoule rostlinami zaplavena.“ Inženýr však výklad ještě neskončil.

„Ještě něco, Pencroffe. Víte, kolik měřic obilí představuje čtyři sta miliard zrn?“

„To nevím," odpověděl námořník.

„Vím jen to, že jsem pořádný hlupák."

„Nuže, počítáme-li sto třicet tisíc zrn na měřici, znamená ono množství zrn více než tři milióny měřic, Pencroffe."

„Tři milióny?" zvolal námořník.

„Ano, tři milióny."

„Za čtyři roky?"

„Za čtyři roky," pokračoval inženýr.

„A možná že už za dva roky, protože doufám, že tu budeme moci sklízet dvakrát ročně."

Po těchto slovech nedovedl Pencroff odpovědět jinak než svým obvyklým hurá!

„Udělal jsi velmi důležitý objev, Harberte," obrátil se inženýr k chlapci.

„V našem postavení má pro nás každá maličkost nesmírný význam. Prosím vás, přátelé, abyste na to nezapomínali."

„Nezapomeneme na to, pane Smithi," odpověděl Pencroff.

„A najdu-li někdy zrnko tabáku, které se může rozmnožit

třistašedesáttisíckrát, určitě je nezahodím. A víte, co máme teď udělat?“

„Vypěstovat z tohoto zrnka obilí,“ odpověděl Harbert.

"Ano," souhlasil Gedeon Spilett.

„A to s náležitou úctou k němu, protože jemu vděčíme za naši příští úrodu.“

„Jen aby vzklíčilo!“ zapochyboval námořník.

„Vzklíčí!“ řekl prostě Cyrus Smith.

Bylo 20. června. Tedy vhodný čas k zasetí jediného zrnka obilí. Napřed mysleli, že je zasadí

do hrnce. Pak se však rozhodli, že se spolehnou na přírodu a svěří zrno zemi. Udělali to ještě v týž den a není snad třeba říkat, že to udělali s největší opatrností, aby se věc podařila. Počasí se trochu zlepšilo. Kolonisté vyšli nad Žulový dům a tam na planině vybrali místo dobře chráněné před větrem, na které se opíralo polední slunce. Místo vyčistili, pečlivě

zryli, přehrabali a zbavili hmyzu i červů. Na ně navrstvili dobrou ornici promíšenou vápnem a kolem postavili

plůtek. Do vlhké půdy pak zrno vsadili.

Zdálo se jim, že položili základní kámen k nové budově. Pencroffovi to připomnělo den, kdy zapalovali s veškerou opatrností a péčí svou jedinou zápalku. Dnes však šlo o vážnější věc. Trosečníci si mohli k ohni dopomoci různými prostředky, ale žádná lidská ruka by jim byla nevynahradila toto obilné zrno, kdyby bylo zahynulo.

KAPITOLA XXI

NĚKOLIK STUPŇŮ POD NULOU — VÝPRAVA DO MOČÁLU V JIHOVÝCHODNÍ ČÁSTI OSTROVA POHLED NA MOŘE — ROZHOVOR O BUDOUCNOSTI TICHÉHO OCEÁNU — VYTRVALÁ PRÁCE LÁČKOVCŮ — CO SE STANE SE ZEMĚKOULÍ — LOV — KACHNÍ BAŽINA

Od toho dne se chodil Pencroff denně dívat na to, čemu docela vážně říkal „obilné pole“. A ěda škůdcům, které tam

našel! Žádný hmyz nemohl čekat námořníkovu milost.

Ke konci června se po dlouhých deštích ochladilo a teploměr by byl ukazoval šest a půl stupně pod nulou. V den 30. června, který odpovídá 31. prosinci na severní polokouli, byl pátek. Ochladilo se ještě víc. Ústí řeky Díků zamrzlo a s ním i celá hladina jezera, Předtím si olonisté několikrát přivezli zásoby paliva. Pencroff nečekal, až řeka zamrzne, a přivezl obrovský vor dříví na místo určení. Proud byl neunavitelný motor, kterého kolonisté využívali k dopravě dříví až do chvíle, kdy mráz řeku spoutal. K palivovému dříví přidali ve skladišti také dostatečnou zásobu uhlí, pro které museli jezdit s károu až na úpatí předhoří Franklinovy hory. Teplo z uhlí bylo oceněno hlavně 4. července, kdy teplota klesla na 13° C pod nulou. V jídelně bylo zřízeno druhé ohniště a tam všichni společně pracovali.

Za tohoto chladného počasí si Cyrus Smith pochvaloval nápad zavést do Žulového domu proud vody z Grantová jezera. Tento proud vycházel z jezera pod čárou ledu, sestupoval starým výtokem, nikdy nezamrzal a plnil vnitřní

nádrž, postavenou v zadní části skladiště. Přebytek vody odtékal studnou do moře.

V této době bylo dokonalé sucho, a proto se dobře oblečení kolonisté rozhodli věnovat jeden den výzkumu části ostrova mezi řekou Díků a Drápem. Byl to rozsáhlý

bažinatý kraj, kde bude jistě příležitost k lovu, protože se to tam hemžilo vodním ptactvem.

Museli počítat s celým dnem, protože je čekala cesta na vzdálenost asi sedmnácti kilometrů a zpět. Protože šlo zároveň o poznání dosud neprozkoumané části ostrova, zúčastnili se výpravy všichni. Tak 5. července v šest hodin ráno za svítání vyrazili Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Harbert, Nab a Pencroff na cestu, ozbrojeni luky a šípy, oky a oštěpy, a opatřeni také dostatečnou zásobou potravin. Opustili Žulový dům, vedeni Topem, který pobíhal před nimi. li nejkratší cestou, která vedla přes zamrzlou řeku Díků.

„Led ovšem nenahradí opravdový most,“ poznamenal Gedeon Spilett.

Stavba "opravdového mostu“ byla tedy pojata do plánu příštích prací. Kolonisté dnes poprvé vkročili na pravý břeh

řeky Díků a pustili se do krásných a rozlehlých jehličnatých lesů, pokrytých teď sněhem. eušli ani kilometr, když Top vyplašil z podrostu rodinu čtvernožců, kteří tam byli schováni a které Topův štěkot zahnal na útěk.

„Řekl bych, že to jsou lišky," zvolal Harbert, pozorující zvířata na útěku.

Zvířata vypadala opravdu jako lišky, ale byla značně velká a vydávala temný štěkot, kterým se zdál udiven i Top, protože se zastavil a dal tak rychlým zvířatům možnost zmizet. Pes byl překvapen plným právem, protože neznal přírodopis. Lišky však prozradily svůj druh štěkotem, šedě ryšavou srstí a černým ocasem s bílou skvrnou na konci. Harbert v nich poznal onen druh, který žije v Chile, na Falklandských ostrovech a na jihoamerických březích mezi třicátou a čtyřicátou rovnoběžkou. Harbert velmi litoval, že Top žádnou z těchto sovitých šelem nechytil.

„Jsou snad k jídlu?" ptal se Pencroff, který se díval na všechny představitele ostrovní zvířeny jen z jednoho hlediska.

„Ne," odpověděl Harbert.

„Přírodovědci dosud přesně nevědí, zda mají tyto šelmy

zornici denní či noční a zda by neměly být zařazeny spíše mezi psy než mezi lišky.“

Cyrus Smith se musel usmát chlapcovým úvahám, které však svědčily o jeho vážném zájmu o přírodní vědy. Námořník ztratil o lišky ihned zájem, protože je nemohl zařadit do třídy jedlých zvířat. Připomněl jen, že budou-li mít jednou v Žulovém domě drůbežárnu, budou se muset zajistit proti možné návštěvě těchto čtvernohých lupičů. V tom s ním všichni souhlasili.

Když obešli mys jižně od ústí řeky, octli se kolonisté na dlouhém pobřeží, omývaném už širým mořem. Bylo osm hodin. Nebe bylo čisté, jak to bývá za dlouhých, tuhých mrazů, ale kolonisté se zahřáli cestou a chladem vůbec netrpěli. Bylo ostatně bezvětří, při kterém je i velmi nízká teplota snesitelná. Z oceánu vyšlo zářivé slunce — zatím ještě bez tepelných účinků — a jeho kotouč se chvěl přímo nad obzorem. Oceán tvořil klidnou modrou plochu jako Středozemní moře za čistého nebe. Mys Dráp, zakřivený jako jatagan, rýsoval se jasné asi sedm kilometrů na jihovýchod. Vlevo byl okraj bažiny ostře přerušen malým výběžkem, který byl slunečními paprsky zbarven ohnivě rudě. V těchto místech byl záliv Unie otevřen do širého

moře, takže by v něm nebyla žádná loď nalezla úkryt před východním větrem. Na pobřeží neležel jediný balvan. Klidné moře, nezčeřené snad žádnou mělčinou, prozrazovalo stejnou barvou bez jediného žlutavého místa a bez jediného úskalí, že se tyto břehy svažují příkře do moře a spadají v oceánu do hlubokých propastí. V pozadí na západě se rýsovaly ve vzdálenosti asi sedmi kilometrů první stromy lesa Divokého západu. Kraj vypadal spíš jako břehy Antarktidy, zpustošené kdysi ledovcem. Kolonisté se zde zastavili k přesnídávce. Zapálili si oheň ze suchých chaluh a Nab připravil studené maso s několika číškami oswegského čaje. Při jídle se kolonisté rozhlíželi. Tato část Lincolnova ostrova byla zcela neplodná a ostře se lišila od západní části. Novinářovi napadlo, že kdyby je byla náhoda zanesla s balónem na toto pobřeží, byli by si udělali o svém příštím bydlišti zoufalou představu.

„Myslím, že tady bychom se byli na pobřeží nedostali," mínil inženýr. „Je zde hluboké moře a ani jediné skalisko, na kterém bychom se mohli zachytit. Před Žulovým domem je ostrůvek a úskalí, což dává možnost záchrany. Tady je jen mořská propast."

„Je divné," řekl Gedeon Spilett, „že tak malý ostrov má tak

odlišné části. Takové rozdíly ve vzhledu najdeme obvykle jen na rozlehlých pevninách, člověk by řekl, že západní část Lincolnova ostrova je omývána teplými proudy Mexického zálivu a břehy severní a severovýchodní že se táhnou podle nějakého arktického moře.“

„Máte pravdu, Spilette,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Mně to také bylo divné. Tento ostrov je záhadný svým tvarem i svou přírodou. Jsou zde ukázky všech krajinných typů pevniny a nebyl bych nijak překvapen zjištěním, že ostrov byl kdysi součástí pevniny.“

„Cože? Součástí pevniny uprostřed Tichého oceánu?“ zvolal Pencroff.

„Proč ne?“ pokračoval inženýr.

"Vždyť Austrálie, Nové Irsko a to, co angličtí zeměpisci nazývají Australasií, ve spojení se souostrovími Tichého oceánu, to vše mohlo být kdysi šestým dílem světa, právě tak důležitým jako Evropa, Asie nebo Afrika. Já jsem stejně přesvědčen, že všechny ostrovy rozseté po tomto širém oceánu nejsou ničím jiným než vrcholky hor dnes potopené pevniny, která tu kdysi v předhistorických dobách z vod

vystupovala.“

„Jako kdysi Atlantis“, doplnil ho Harbert.

„Je to pravděpodobné,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Jen tím si můžeme vysvětlit různost ostrovních částí.“

„A velký počet zvířecích druhů, které jsme tu našli,“ dodal Harbert.

„Ano, chlapče,“ souhlasil inženýr.

„Tys mi vnukl další důkaz k potvrzení mého názoru. Je jisté, že jsme na ostrově zjistili velké množství zvířat nejrůznějších druhů. Z toho pro mne vyplývá, že Lincolnův ostrov byl kdysi součástí pevniny, která pomalu klesala pod hladinu Tichého oceánu.“

„Ale pak by jednoho dne,“ prohlásil nepřesvědčeny námořník, „mohly zmizet i poslední zbytky této pevniny a mezi Amerikou a Asií by nezůstalo nic.“

„Ano,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Vzniknou však jiné pevniny, na nichž už pracují miliardy a miliardy drobných živočichů.“

„Co je to za zedníky?“ ptal se Pencroff.

„Láčkovci, kterým říkáme koráli. To oni vytvořili ostrov Clermont-Tonerre, atoly a nesčetné korálové ostrovy Tichého oceánu. Jsou to živočichové tak malí, že teprve čtyřicet šest miliónů těchto láčkovců váží 60 miligramů, a přece z mořských solí, z pevných látek v mořské vodě a z vápna vytvářejí vápnitou hmotu a z ní budují mohutné podmořské stavby, které se tvrdostí a pevností vyrovnávají žule. Kdysi v prvních dobách naší zeměkoule vytvářela příroda s pomocí ohně celé vyvřelé pevniny. Dnes však přenechala tuto práci mikroskopickým zvířátkům, protože sopečná činnost zemského nitra už ustává. Dokazují to četné vyhaslé sopky na povrchu zemském. A já věřím, že během staletí promění dlouhé generace láčkovců Tichý oceán v rozsáhlou pevninu, kterou budou moci obývat a civilizovat nové lidské generace.“

„Ach, to bude trvat dlouho!“ vzdychl si Pencroff.

„Příroda má dost času,“ odpověděl inženýr.

„Ale k čemu nové pevniny?“ ptal se Harbert. „Zdá se mi, že dnešní rozsah pevnin lidstvu stačí, a příroda nedělá nic zbytečného.“

„Zbytečnosti nedělá,“ pokračoval inženýr. „Pokusím se

vysvětlit nutnost nových pevnin v budoucnosti, především v tropickém pásmu korálových ostrovů. Tohle vysvětlení se mi zdá docela pravděpodobné.“

„Posloucháme, pane Smithi,“ řekl Harbert.

„Řeknu vám, jak si to představuji. Učenci připouštějí, že i naše zeměkoule jednou dožije. Správněji, že jejím ochlazením bude znemožněn živočišný i rostlinný život. Nemohou se jen shodnout na příčinách tohoto ochlazení. Někteří myslí, že ochlazení bude způsobeno po miliónech let poklesem teploty Slunce. Jiní tvrdí, že Země vychladne tím, že se sníží její vnitřní teplo, které má na teplotu Země větší vliv, než se obyčejně myslí. Já se přikláním k druhé domněnce, vycházeje ze skutečnosti, že i Měsíc je vychladlým tělesem, ač na něj vysílá Slunce neustále své teplo. Měsíc tedy vychladl proto, že v něm vyhasl vnitřní žár, který dostala do vínku všechna nebeská tělesa. Ať už je příčina jakákoli, naše zeměkoule jednou vychladne, ovšem toto ochlazování bude velmi pomalé. Co se stane pak? V době více nebo méně vzdálené budou i dnešní mírná pásma stejně neobyvatelná jako dnešní kraje polární. Lidé i zvířata se budou stěhovat na místa oteplovaná ještě Sluncem. Dojde k obrovskému stěhování. Evropa, Střední

Asie a Severní Amerika budou pozvolna opouštěny stejně jako Austrálie a jižní část Jižní Ameriky. Rostlinstvo se stáhne k rovníku spolu s živočišstvem. Nejvíc se zalidní střední část rovníkové Ameriky a Afriky. Laponci a Eskymáci najdou klimatické podmínky severních moří na březích Středozemního moře. A kdo by mohl tvrdit, že tropické pásmo nebude příliš malé k obživě všeho lidstva? Předvídavá příroda však zajišťuje už dnes v rovníkovém pásmu základy nových pevnin a pověřila touto stavbou právě láčkovce. Častokrát jsem o tom přemýšlel, přátelé, a jsem přesvědčen, že tvář naší zeměkoule se úplně změní vyzdvižením nových pevnin a potopením starých a že v příštích staletích budou noví Kolumbové objevovat ostrovy Čimboraso, Himálaj nebo Montblank, zbytky zatopené Ameriky, Asie a Evropy. Ale i nové pevniny se stanou jednou neobyvatelnými. Zemské teplo zmizí jako teplo mrtvého těla a s ním, když ne navždy, tedy určitě dočasně zmizí na Zemi i život. Naše zeměkoule zemře, aby však jednou slavným vzkříšením vešla do nového života za jiných podmínek. Ale vidím, přátelé, že prostí láčkovci mě zavedli až k pokusu o prorokování budoucnosti!“

„Myslím, Cyrusi, že tyto teorie nejsou proroctvím a že se

jednoho dne uskuteční," řekl Gedeon Spilett.

„To je všecko hezké," ozval se pozorně naslouchající Pencroff, „ale můžete nám říci, vznikl-li Lincolnův ostrov prací korálů?"

„Ne," odpověděl Cyrus Smith.

„Je původu sopečného."

„Pak tedy jednoho dne také zmizí."

„To je možné."

„Doufám, že už tady nebudeme."

„Uklidněte se, Pencroffe," chlácholil námořníka inženýr.

„Opravdu tu nebudeme. Nemáme chuť zemřít na ostrově a jistě se odtud jednou dostaneme."

„Ale pro jistotu se tady zařizujme jako na věčné časy," řekl Gedeon Spilett.

„Nedělejme nic polovičatě!"

Tím hovor skončil. Po přesnídávce vyrazili kolonisté k další cestě a dostali se až k okraji močálů. Byla to krajina sahající až k pobřežnímu ohybu na jihovýchodě a mohla mít rozlohu aspoň sedmdesáti čtverečních kilometrů. Půda

byla vytvořena z hlinito -křemičitého bahna, promíšeného zbytky rostlin. Její povrch byl pokryt žabím vlasem, sítinou, ostřicí a skřípinou, tu a tam mechovitě hustými trsy trávy. Na mnoha místech zářily na slunci zmrzlé bažiny. Ani déšť, ani nějaká řeka, zmohutnělá náhlým přívalem, nemohly močály napájet. Byly udržovány — jak se o tom kolonisté přesvědčili — prosakováním spodních vod. Museli také počítat s tím, že v letní době žijí v bažině jistě i zárodky bahenní zimnice.

Nad rostlinstvem stojatých vod přeletovala hejna ptáků. Lovci z povolání by tady nebyli ztratili jediný výstřel.

Divoké kachny, cirky a sluky tu žily v celých hejnech a byly tak důvěřivé, že se k nim lovci mohli lehce přiblížit. Rána z brokovnice by byla zasáhla tucet ptáků najednou, tak byla jejich hejna hustá. Kolonisté se pokusili srážet ptáky šípy. Výsledek lovu byl slušný. Šípy mají tu výhodu, že svou nehlučností neplaší ostatní ptactvo, kdežto rána z pušky by byla rozehnala ptáky do všech koutů bažiny. Lovci se pro dnešek spokojili jen tuctem kachen. Byl to druh, který měl bílé tělo se skořicovou páskou, zelenou hlavu, černá, bílá a ryšavá křídla a plochý zobák. Harbert v nich poznal druh zvaný lžičák. Top obratně donášel zasažené ptáky, jejichž

jménem pokřtili kolonisté celou bažinu na Kachní bažinu. Tak získali značnou zásobu vodní zvěřiny. V budoucnosti budou Kachní bažiny využívat víc a pokusí se kachny buď ochočit, nebo aklimatizovat na Grantově jezeře, aby tak měli zásobárnu kachního masa blíž po ruce. K páté hodině navrhl Cyrus Smith, aby se vrátili domů. Přešli Kachní bažinu a po ledě i řeku Díků. V osm hodin už byli v Žulovém domě.

KAPITOLA XXII

PASTI — LIŠKY — PEKARI — ZMĚNA VĚTRU — SNĚHOVÉ BOUŘE — KOŠÍKÁŘI— NEJVĚTŠÍ ZIMNÍ MRAZY — KRYSTALIZACE JAVOROVÉHO CUKRU — TAJEMSTVÍ STUDNY — CHYSTANÉ PRŮZKUMY — OLOVĚNÁ KULKA

Mrazy trvaly až do 15. srpna, aniž však překročily dosud nejnižší teplotu. Za klidného počasí se mrazy snášely docela dobře, ale jakmile se zvedl vítr, trpěli nedostatečně odění kolonisté zimou. Pencroff jen litoval, že na ostrově

není několik rodin medvědů, jejichž kožešiny by si vážil více než kůže tulení a liščí.

„Medvědi jsou moc dobře oblečení," prohlásil.

„A toužím jen po jedné věci: vypůjčit si od nich na zimu teplý plášť, který nosí na těle."

„Možná však, že by s tím medvědi nesouhlasili," smál se námořníkovi Nab.

„Nejsou to svatí Martinové, Pencroffe!"

„Dovedl bych je přinutit, Nabe," řekl na to samolibě Pencroff.

Tyto šelmy však na ostrově nežily, nebo se kolonistům aspoň neukazovaly. Harbert, Pencroff a novinář se zabývali kladením pastí na planině Výhledu při okraji lesa. Námořník soudil, že každé zvíře bude dobré, ať už je hlodavec nebo masožravec. Prostě každé, které vleze do pasti, bude v Žulovém domě vděčně přijato.

Pasti byly docela jednoduché. Do země byly vyhloubeny jámy a překryty větvemi a listím. Na dno byla uložena návnada, jejíž vůně měla zvířata přilákat. To bylo vše. Jámy nebyly kopány náhodně, nýbrž na místech, která

prozrazovala časté přecházení zvěře. Kolonisté denně

pasti navštěvovali a už během prvních dnů chytili tři lišky, s kterými se poprvé setkali na pravém břehu řeky Díků.

„Ach, tady jsou jen lišky!“ naříkal Pencroff, když přinesl třetí úlovek.

„Zvířata, která nejsou k ničemu.“

„Ba ne,“ odporoval mu Gedeon Spilett.

„Jsou přece jen k něčemu dobrá.“

„K čemu?“

„Jako vnadidla na jiná zvířata.“

Novinář měl pravdu a do pastí bylo nadále líčeno maso chycených lišek. Námořník vyráběl také ze sítinovitých rostlin oka, do kterých nachytal víc kořisti než do pastí. Zřídkakdy minul den, aby se v oku nenašel králík. Byli to sice stále jen králíci, ale Nab různými omáčkami zpestřoval jídelní lístek tak, že si kolonisté nestěžovali. V druhém týdnu srpna však daly pasti kolonistům přece jen jinou zvěřinu než lišky. Byl to druh divokých prasat, která spatřili kolonisté u severní části jezera. Pencroff se nemusel ptát, hodí-li se k jídlu či nikoli. To bylo zřejmé už z toho, jak byla

podobná americkým i evropským prasatům.

„Říkám ti však, Pencroffe, že to nejsou prasata!“ prohlašoval Harbert.

„Ale jdi, chlapče!“ řekl námořník, když vytahoval zvíře z jámy za malý přívěsek, který mu sloužil za ocas.

„Jen mi nech mou víru, že jsou to prasata!“

„Proč?“

„Protože mi to dělá radost.“

„To máš prasata tak rád?“

„Nesmírně, chlapče! Především pro jejich kýty. Škoda jen, že nemají osm nohou místo čtyř. To bych je měl ještě raději.“ Pencroffovo prase byl pekari, který patří do téže čeledi jako naše prasata. Jeho znakem je tmavá barva.

Neměl však ony kly, jaké mají naše divoká prasata. Pekari žije zpravidla v tlupách a v této části ostrova jich bylo zřejmě hodně. Byli od rypáku až po ocas poživatelní a Pencroff od nich nic jiného nechtěl.

K patnáctému srpnu se počasí náhle změnilo. Vítr se stočil k severozápadu. Teplota o několik stupňů stoupla a vzdušné páry se počaly srážet ve sníh. Celý ostrov se pokryl bílou pokrývkou a ukázal se kolonistům ve zcela jiné podobě. Sněžilo po tři dny a sněhu napadlo přes půl metru. Vítr nabyl největší síly a do Žulového domu zaléhalo hučení moře mezi skalisky. Na mnohých místech pobřeží se tvořily vzdušné víry se sloupy sněhu, které připomínaly tornáda, napadající a bořící i budovy. Smršť přicházející ze severozápadu však míjela ostrov kose a umístění Žulového domu chránilo kolonisty před jejím přímým zásahem. Za těchto sněhových bouří, stejně prudkých jako v polárních krajích, nevycházeli kolonisté po pět dnů ven, ač měli všichni chuť podívat se ze Žulového domu, kde zůstali zavřeni až do 25. srpna. Naslouchali vichřici, jejímž řáděním musel Leskovčí les nesmírně trpět. Mnoho stromů bylo bezpochyby vyvráceno, ale Pencroff se utěšoval, že

má aspoň ušetřenou práci.

„Vítr dělá dřevorubce, jen ho nechme!“ opakoval. Neměli ostatně žádnou možnost bránit mu v tom.

Teď teprve všichni kolonisté děkovali osudu, že jim opatřil tak pevné a bezpečné bydliště. Hlavní proud vděčnosti se nesl samozřejmě k Cyrusi Smithovi. Ten však objevil jenom jeskyni vytvořenou už přírodou. Tady teď byli v bezpečí a zuření bouře je nemohlo zasáhnout. Kdyby si byli na planině Výhledu postavili dům z cihel a ze dřeva, nebyl by jistě takovým vichřicím mohl vzdorovat. Co se Komína týče, stačilo slyšet hukot vln, aby člověk pochopil, že tyto prostory napadené teď rozzuřeným mořem jsou naprosto neobyvatelné, protože tam řádila voda, která se převalila přes ostrůvek Spásy. Ale tady, v Žulovém domě ve skále, do které nemohl ani vítr, ani voda, neměli se čeho bát.

Za těchto dnů však kolonisté nijak nezaháleli. Dříví a prken měli ve skladišti dost, a tak se pomalu zařizovali nábytkem. Vyrobili si stoly a židle opravdu pevné, protože materiálu měli dostatek. Byl to nábytek trochu hrubý, který jako nábytek ani nevypadal, ale byl pýchou Naba i Pencroffa, kteří by jej byli nevyměnili ani za nejkrásnější nábytek na

světě.

Pak se z truhlářů stali opět košíkáři, kteří měli úspěch i v této nové činnosti. Kolonisté našli totiž na severním cípu ostrova rozsáhlé vrboviště, porostlé vrbou nachovou. Před obdobím dešťů si nařezali zásobu vhodných prutů a po krátké přípravě jich použili k svému užitku. První výrobky byly sice nevzhledné, ale díky chápavosti a inteligenci dělníků a jejich vzpomínkám na košíkářské výrobky stala se kolonie brzy majitelkou obstojných košíků a košů různé velikosti. Vše bylo uloženo do skladiště a Nab tam koše naplnil především zásobami jedlých semen, kořínků a dračincových kořenů.

V posledním týdnu srpna se počasí opět změnilo. Teplota náhle klesla a bouře se ztišila. Kolonisté se podívali ven. Na pobřeží leželo půl metru sněhu, který však byl na povrchu zmrzlý, takže se po něm dalo bez námahy chodit. Cyrus Smith a jeho přátelé pak vystoupili na planinu Výhledu. Jaká změna! Dosud zelené, převážně jehličnaté lesy zmizely pod bílou pokrývkou. Celý kraj byl bílý, od vrcholku Franklinovy hory až po pobřeží. Bílé lesy, louky, jezero i řeka. Voda řeky Díků tekla pod ledovou klenbou, praskající a hřmotně pukající při každém přílivu a odlivu. Přes

zamrzlé jezero přeletovali četní ptáci — kachny, sluky a alky. Bylo jich tam na tisíce. Skály, kterými protékal k okraji planiny nový jezerní výtok, byly plné ker. Jako by voda vytékala z nestvůrného okapu, tvarovaného s fantazií renesančního umělce. Zjistit míru škod, které způsobila lesu vichřice, bude možno tehdy, až roztaje sněhová přikrývka.

Gedeon Spilett, Pencroff a Harbert použili vycházky k prohlídce pastí. Našli je pod sněhem jen s námahou. Museli dávat pozor, aby sami do některé nespadli. Bylo by to nebezpečné a pokořující, kdyby lovec spadl do vlastní pasti. Tomu se vyhnuli, ale pasti byly prázdné. Nepadlo do nich žádné zvíře, ač kolem dokola byly četné stopy, z nichž některé ukazovaly i výrazné otisky drápů. Harbert dokonce prohlásil, že některé stopy ukazují na kočkovité šelmy, což potvrzovalo inženýrovo přesvědčení, že na Lincolnově ostrově jsou i nebezpečné šelmy. Tato zvířata obývají asi hustý les Divokého západu, ale puzena hladem, odvážila se teď až na planinu Výhledu. Možná že vycítila obyvatele Žulového domu.

"Co to však může být za kočkovité šelmy?“ ptal se

Pencroff.

„Jsou to tygři," odpověděl Harbert.

„Myslel jsem, že tato zvířata žijí jen v teplých krajích."

„V Novém světě byli zjištěni tygři v pásmu od Mexika až k pampám u Buenos Aires. A protože Lincolnův ostrov leží na téže šířce jako La Plata, nemůžeme se přítomnosti tygrů tady divit."

„Dobrá, dobrá, dáme si pozor!" odpověděl Pencroff.

Za trvale teplého počasí začal sníh brzy tát. Počalo pršet a působením deště sněhová pokrývka rychle mizela. Přes špatné počasí doplňovali si kolonisté zásoby jedlých semen, dračincových kořenů a javorového cukru. Z králíkárny pak nosili králíky, aguti a klokany. Za těchto výprav zjistili, že v lese bylo mnoho stromů poslední vichřicí vyvráceno. Nab s námořníkem byli také s károu několikrát u ložiska uhlí, aby několika tunami doplnili zásoby paliva. Přitom také zpozorovali, že komín jejich hrnčířské pece byl vichrem sražen nejméně o dva metry.

Stejně jako zásoby uhlí byly obnoveny i zásoby dříví. Kolonisté využili uvolněné řeky k dopravě několika vorů. Museli stejně počítat s tím, že zimní období ještě neskončilo. Navštívili také Komín a mohli si jen blahopřát, že tam za oné bouře nemuseli být. Našli totiž zřejmé stopy rozzuřeného moře. Vlny, zdvižené na širém oceánu vichřicí, převalily se přes ostrůvek Spásy, napadly chodby Komína a zanesly je pískem a chaluhami. Zatímco Harbert, Nab a Pencroff chodili na lov, čistil Cyrus Smith se Spilettem Komín. Obnovili také pece a kovárnu, poměrně uchované tím, že byly zaneseny pískem.

Zásoby paliva nebyly doplněny zbytečně. Kolonisté se s mrazy ještě nerozloučili. Je známo, že na severní polokouli se projevuje únor značným poklesem teploty. A na jižní polokouli je tím význačný konec srpna. K 25. srpnu se po nových deštích a sněhu stočil vítr k jihovýchodu a znovu se silně ochladilo. Inženýr odhadoval teplotu na -22° C pod nulou. Ostrý vítr činil tento mráz nesnesitelným. To trvalo několik dní. Kolonisté se museli v Žulovém domě znovu zabednit. Protože byly okenice neprodyšně uzavřeny a ponechán jen malý otvor pro výměnu vzduchu, stoupla

spotřeba svíček. Aby je ušetřili, svítili si kolonisté většinou ohněm z krbu, v němž nešetřili palivem. Občas někdo sestoupil na pobřeží mezi kry nakupené tam s každým přílivem. Ale brzy se vracel zpět, přičemž se zmrzlýma rukama zachycoval žebříku jen s největším úsilím a sebezapřením, protože za mrazů pálily příčky žebříku jako oheň.

Bylo nutno využít volných chvil, které teď byly kolonistům v Žulovém domě vnuceny. Cyrus Smith se tedy pustil do práce, kterou bylo možno dělat doma. Víme už, že kolonisté měli zásoby cukru získaného z javorů. Stačilo zachycovat javorovou mízu do nádob a používat jí k nejrůznějším účelům, tím spíše, že šťáva časem zbělela a měnila se v sirup.

To však Cyrusi Smithovi nestačilo. Jednoho dne ohlásil kolonistům, že se z nich stanou cukrovarníci.
„Cukrovarníci?“ divil se Pencroff.

„Není to však řemeslo trochu horké?“

„Velmi horké,“ přisvědčil inženýr.

„To se nám právě hodí,“ liboval si námořník.

Představa rafinace cukru je nezbytně spojena s představou cukrovaru, strojů a dělníků. A přece ke krystalizaci javorové šťávy stačilo vyčistit ji zcela prostými prostředky. Byla dána ve velkých nádobách nad oheň a odpařována tak dlouho až z ní vystoupila pěna. Od té chvíle počala houstnout. Nab jí stále míchal dřevěnou vařečkou, aby usnadnil odpařování a zabránil zároveň vzniku přiboudliny. Po několika hodinách vaření na prudkém ohni, který dělal dobře cukrovarníkům i vařené šťávě, změnila se šťáva v hustý sirup. Ten nalili do hliněných forem různých tvarů, vypálených předem v kuchyňských kamnech. Druhého dne vytvořil zchladlý sirup bochníky a kostky. Byl to cukr sice trochu nahnědlý, ale jinak téměř čirý a dokonalé chuti.

Mrazy trvaly až do poloviny září. Kolonisté už trpěli dlouhým vězením. Denně sice vycházeli ven, ale dlouho tam nevydrželi. Tak pracovali většinou doma a hovořili přitom. Cyrus Smith poučoval své přátele o všem a ukazoval jim, jak lze využít vědy prakticky. Kolonisté neměli knihovnu, ale inženýr byl stále otevřenou knihou, schopnou poskytnout poučení o všem, knihou, v níž nacházeli odpovědi na všechny otázky a v níž tedy listovali velmi často. Čas plynul a stateční kolonisté nejevili žádný

strach z budoucnosti.

Byl však už čas, aby jejich zimní vězení skončilo. Všichni už toužili, když ne po teplém období, aspoň po ukončení mrazů. V teplejším oblečení by byli mrazům vzdorovali a pokusili se o vycházku k přesypům nebo ke Kachní bažině. Zvěřina byla na dosah ruky a lov by byl jistě úspěšný. Ale Cyrus Smith trval na tom, aby si každý šetřil zdraví, protože kolonie

potřebovala každou paži. Jeho rad všichni uposlechli. Nutno však říci, že po Pencroffovi jevil nejmenší trpělivost Top. Věrný pes byl v Žulovém domě velmi stísněný. Pobíhal z místnosti do místnosti a projevoval tak svou vězeňskou nudu. Cyrus Smith si přitom všiml, že pokaždé, když se Top přiblížil k studni spadající do moře a přikryté teď košatinou, vyrážel podivné vrčení. Častokrát se pokoušel vstrčit tlapku pod košatinu, jako by ji chtěl odsunout. Pak štěkával zvláštním způsobem, v němž se projevovala zlost a neklid. Inženýr ho mnohokrát pozoroval. Co to v té studni je, co tak vzrušuje toto inteligentní zvíře ? Bylo jisté, že studna ústí do moře. Nerozvětvuje se dole v ostrovním masívu? Není snad spojena s jinými jeskyněmi? Nepřichází se do studny nadýchat nějaký mořský tvor? Inženýr

nevěděl, co si o tom myslet, a nemohl se ubránit nejpodivnějším představám. Byl zvyklý pouštět se ve vědeckých otázkách hodně daleko, ale sám sobě měl za zlé, že se pouští stejně daleko i v otázkách záhadných a nadpřirozených. Jak si však vysvětlit, že Top, který nikdy neztrácel čas štěkáním na měsíc, stále vyšetřoval čichem i sluchem tuto studnu? Muselo tam tedy něco být, co budilo Topův neklid. Chování psa znepokojovalo inženýra víc, než si sám přiznával. Se svými obavami se však svěřil jen Gedeonu Spilettovi. Pokládal za vhodnější nezneklidňovat své přátele podezřením, které v něm rostlo a které mohlo být jen důsledkem Topových vrtochů.

Konečně mrazy povolily. Nastaly deště, sněhové vichřice a přeháňky. Ani ty naštěstí netrvaly dlouho. Led roztál, sníh zmizel. Planina, pobřeží a břeh řeky se staly opět dostupnými. Návrat jara kolonisty velmi potěšil a brzy v Žulovém domě trávili jen čas jídla a spánku. V druhé polovině září hodně lovili a to přimělo Pencroffa k nové žádosti o pušku, kterou mu Cyrus Smith slíbil. Inženýr ovšem věděl, že bez speciálních nástrojů nemohou střelnou zbraň vyrobit, a proto tuto práci stále odkládal. Harbert a Spilett se ostatně stali tak obratnými lučištníky,

že zasahovali s jistotou dostatečné množství leskovců, holubů, klokanů, kabií, kachen, sluk a dropů. Umíněný námořník však stále nebyl spokojen, a stále prohlašoval, že ho uspokojí jedině puška. Gedeon Spilett ho v tom podporoval.

„Žijí-li na ostrově nebezpečné šelmy," říkal, „musíme je vyhubit. Jednou se nám to stane nezbytným úkolem."

V této době však víc než otázka pušky zaměstnávala Cyruse Smithe otázka šatů. Oděvy sice zimu přečkaly, ale druhé zimy se už nedočkají. Kolonisté si museli opatřit stůj co stůj zvířecí kůže a srst přežvýkavců, a protože měli na ostrově muflony, šlo nyní o to, jak si ochočit stádo muflonů pro potřebu kolonie. Znamenalo to zřídit ohradu pro domácí zvířata a kurník pro drůbež, prostě založit v některé části ostrova hospodářství. To chtěl udělat inženýr v létě. Přitom bude nutno vzhledem k příštím opatřením prozkoumat dosud neznámé části ostrova, především rozsáhlé lesy, které se táhly na pravém břehu řeky Díků od jejího ústí až na Hadí poloostrov a po celém západním pobřeží. Taková cesta však vyžaduje pěkné počasí, a tak to trvalo ještě měsíc, než mohla být výprava uskutečněna. Čekali na to s velkou netrpělivostí, protože v té době se stalo něco, co

touhu po poznání ostrova ještě zvýšilo.

Bylo 24. září. Toho dne se šel Pencroff podívat na pasti, které stále líčil. V jedné z nich našel tři zvířata, která přišla kolonii velmi vhod. Byla to samice pekari s dvěma mláďaty. Pencroff se vrátil do Žulového domu rozradostněn úlovkem a jako obvykle svou kořist hned každému ukazoval.

„Pojďte sem, pane Smithi!“ volal. „Uděláme velkou hostinu. Pojďte se podívat, pane Spilette, to si pochutnáte! “

„Na hostinu si dám vždycky říci,“ odpověděl novinář.

„Ale čím nás pohostíte?“ "Selátkem."

„Opravdu selátkem, Pencroffe? Když jsem vás slyšel, myslel jsem, že nesete koroptvičku s lanýži.“

„Cože?“ zvolal Pencroff.

„Snad byste nad selátkem neohrnoval nos?“

„Ale ne,“ řekl bez nadšení novinář.

„Jestliže nás ovšem neklamete…“

„Dobře, dobře, pane novináři,“ mračil se Pencroff, který nerad slyšel námitky proti svým úlovkům.

„Nějak jste zpychl. Když jsme tady před sedmi měsíci ztroskotali, byl byste býval šťastný, kdybych vám byl nabídl takovou pečínku.“

„Nu, nu,“ chlácholil ho novinář, „víte přece, že člověk je tvor nedokonalý a vždy nespokojený.“

„Doufám, že se Nab vyznamená,“ pokračoval Pencroff.

„Hleďte! Těmto dvěma malým pekari není víc než tři měsíce. Budou mít maso měkké jako křepelky. Pojď, Nabe! Dohlédnu na pečení sám.“

A námořník odešel s Nabem do kuchyně, aby se zúčastnil přípravy hostiny.

Nechali ho na pokoji. Nab připravil nádherné jídlo z malých pekari, dále klokaní polévku, uzenou kýtu, sosnová semena, nápoj z dračince a oswegský čaj. Prostě vše, co měl nejlepšího. Mezi tím vším byla ovšem dušená selata pekari. V pět hodin bylo v Žulovém domě prostřeno k večeři. Na stole kouřila klokaní polévka. Vše bylo výtečné. Po polévce přišli pekari, které Pencroff sám rozřezal a nabídl soustolovníkům po obrovské porci. Selátka byla opravdu výborná. Pencroff hltal svou porci s nesmírnou

chutí. Náhle však vyrazil prudké zaklení.

„Co je?“ ptal se Cyrus Smith.

„Já… já… si zlomil o něco zub!“ odpověděl námořník.

„Asi o kámen v mase těch vašich selátek!“ řekl Gedeon Spilett.

„Asi…,“ souhlasil Pencroff a vyňal z úst předmět, který ho připravil o jednu stoličku. Nebyl to však kámen… Byla to olověná kulka!

Konec prvního dílu

****

****

DRUHÝ DÍL OPUŠTĚNÝ KAPITOLA I

JEŠTĚ K OLOVĚNÉ KULCE — STAVBA ČLUNU — LOVECKÉ VYCHÁZKY — NA VRCHOLU DAMMARONĚ — NIC NESVĚDČÍ O PŘÍTOMNOSTI ČLOVĚKA — NABŮV A HARBERTŮV ÚLOVEK — OBRÁCENÍ ŽELVY — ZMIZENÍ ŽELVY — VÝKLAD CYRUSE SMITHE

Uplynulo sedm měsíců ode dne, kdy byli vzduchoplavci vrženi na Lincolnův ostrov. Od té doby při žádném průzkumu nepřišli na lidskou bytost. Nikdy žádný kouř neprozradil přítomnost lidí na ostrově. Nikde práce lidských rukou neprozrazovala příchod člověka, ani v minulosti, ani v přítomnosti. Ostrov byl zřejmě neobydlen a zdálo se, že nebyl obydlen nikdy. Ale nyní všechny tyto domněnky rázem padly vlivem prosté olověné kulky, nalezené v těle neškodného sudoprstce. Ta kulka musela nezbytně vyjít z pušky a kdo jiný než lidská bytost by mohl té zbraně použít?

Když položil Pencroff kulku na stůl, dívali se na ni kolonisté v hlubokém údivu. Na mysl jim vyvstaly všechny důsledky této napohled nepatrné události. Ani objevení nějaké

nadpřirozené bytosti by je nebylo víc vzrušilo. Cyrus Smith neváhal vyslovit své domněnky, které v něm nečekaný nález vyvolal.

Vzal kulku mezi palec a ukazováček, prohlédl si ji ze všech stran a řekl:

„Říkal jste, Pencroffe, že pekari zasažený touto kulkou byl sotva tři měsíce starý?“

„To nejvýš, pane Smithi,“ odpověděl námořník.

„Vždyť to bylo mládě! Ještě cucalo matku, když jsem je našel v pasti.“

„Z toho tedy vyplývá, že v posledních třech měsících byla na Lincolnově ostrově vypálena rána z pušky.“

„A že olověná kulka,“ doplnil ho Gedeon Spilett, „zasáhla — ovšem ne smrtelně — toto zvíře.“

„To jsou nepochybná fakta,“ pokračoval Cyrus Smith, „z nichž musíme vyvodit důsledky. Buď byl ostrov obydlen před naším příchodem, nebo se tu nějací lidé vylodili před třemi měsíci. Ať už ti lidé přišli dobrovolně nebo nedobrovolně, ať tu přistáli, nebo ztroskotali, jsou tady. Jak se sem dostali, budeme moci zjistit později. Nemůžeme

také vědět, jsou-li to Evropané nebo Malajci, nepřátelé nebo přátelé, a nevíme ani, jsou-li ještě na ostrově, či zda jej už opustili. To jsou otázky, které nás zajímají a které nás nesmějí nechávat v nejistotě.“

„Ne! Stokrát ne! Tisíckrát ne!“ zvolal námořník, vstávaje od stolu.

„Na ostrově nikdo není! Vždyť je ostrov malý! A je-li obydlen, byli bychom, už dávno jeho obyvatele našli.“

„Bylo by velmi divné, kdyby tomu tak nebylo,“ řekl Harbert.

„Ještě divnější by však bylo,“ prohlásil novinář, „kdyby se byl tento pekari narodil s kulkou v těle.“

„Jestli ji ovšem neměl Pencroff…,“ řekl zcela vážně Nab.

„Podívej se, Nabe,“ ohradil se námořník.

„Nosil jsem snad olověnou kulku sedm měsíců v ústech a nevěděl jsem o tom? A kde by se byla schovala?“ A otevřel dokořán ústa, aby ukázal jedenatřicet nádherných zubů.

„Podívej se dobře, Nabe, a najdeš-li v mých čelistech jediný vykotlaný zub, dovolím ti vytrhnout mi jich půl tuctu!“

„Nabovu domněnku nelze připustit," řekl Cyrus Smith, který se přes vážnost chvíle nemohl ubránit smíchu.

„Je jasné, že před třemi měsíci bylo na ostrově vystřeleno z pušky. Domnívám se však, že neznámí lidé, kteří na našem pobřeží přistáli, nejsou tu nijak dlouho, nebo že tudy jen prošli. Když jsme pozorovali ostrov z Franklinovy hory, byli bychom spatřili buď my je, nebo oni nás. Zdá se tedy, že nějací trosečníci byli vrženi na zdejší břeh teprve před několika týdny. Ať už se stalo cokoli, tohle nám musí být jasné."

„Myslím, že bychom teď měli jednat velmi opatrně," mínil novinář.

„To je i můj názor," odpověděl Cyrus Smith.

„Musíme se bohužel připravit i na to, že se na ostrově vylodili malajští piráti."

„Pane Smithi," řekl námořník, „nebylo by dobré postavit před odchodem na průzkum člun, s nímž bychom mohli plout dále po řece a obeplout i pobřeží?"

„To je dobrý nápad, Pencroffe," odpověděl inženýr.

„Nemůžeme však déle čekat. K postavení člunu bychom

potřebovali celý měsíc.“

„K postavení skutečného člunu ano,“ pokračoval námořník.

„Ale my nepotřebujeme plavidlo schopné plavby po moři. Já bych si troufal postavit v pěti dnech člun, který by mohl plout po řece Díků.“

„V pěti dnech že postavíš člun?“ divil se Nab.

„Ano, Nabe, indiánský člun.“

„Ze dřeva?“ ptal se nepřesvědčeny černoch.

„Ze dřeva, nebo lépe řečeno z kůry. Opakuji vám, pane Smithi, že v pěti dnech to může být hotovo.“

„V pěti dnech? Budiž!“ odpověděl inženýr.

„Ale od dnešního dne zachovávejme největší opatrnost,“ radil Harbert.

„Přísnou opatrnost,“ souhlasil Cyrus Smith.

„A prosím vás, abyste omezili své lovecké výpravy jen na nejbližší okolí Žulového domu.“ Oběd skončil mnohem méně vesele, než jak očekával Pencroff. Na ostrově žil vedle kolonistů ještě někdo. Od příhody s olověnou kulkou to byl nepopiratelný fakt, který musel v kolonistech budit

značný neklid. Cyrus Smith o tom před spaním dlouho hovořil s Gedeonem Spilettem. Dohadovali se, zdali snad tato příhoda nemá vnitřní souvislost s nevysvětlitelným zachráněním inženýrovým a s jinými zvláštními úkazy, s nimiž se už několikrát setkali. Po dlouhém hovoru, v němž byly probrány všechny důvody pro i proti, řekl Cyrus Smith:

„Chcete znát mé mínění, Spilette?“

„Ano, Cyrusi.“

„Nuže: ať prozkoumáme ostrov sebepozorněji, nenajdeme nic!“

Ráno se Pencroff pustil ihned do práce. Nechtěl vůbec stavět člun s plachtovím a palubou, nýbrž prosté plavidlo s plochým dnem, které se bude výborně hodit k plavbě po řece a po jejích mělkých přítocích. Kusy k sobě sešité kůry měly vytvořit lehký člun, který bude možno v případě nutnosti i přenášet přes přirozené překážky. Pencroff chtěl kůru spojovat dřevěnými nýty, aby byl člun dokonale vodotěsný. Šlo jen o volbu stromů, jejichž měkká a pružná kůra by se hodila nejlépe. Poslední vichřice vyvrátila mnoho Douglasových jedlí, které námořníkově potřebě vyhovovaly. Jedle ležely na zemi a stačilo jim sloupnout

kůru. To byla práce těžká, protože kolonisté neměli vhodné nástroje, ale i to se jim celkem zdařilo.

Zatímco námořník, neztráceje čas, pracoval s inženýrovou pomocí, Harbert se Spilettem nezaháleli. Byli přece zásobovateli kolonie. Novinář se musel obdivovat Harbertovi, který získal nesmírnou obratnost v zacházení s lukem a s oštěpem. Chlapec projevoval také krajní odvahu a chladnokrevnost, které se právem říká „rozum odvahy“. Oba lovci, dbajíce upozornění Cyruse Smithe, vycházeli jen na vzdálenost tří kilometrů od Žulového domu. Ostatně dosažitelné kraje lesa oplývaly hojností leskovců, kabií, klokanů a pekari. I když kladení pastí se stalo po zimě zbytečné, králíkárna poskytovala takové zásoby, že jen ona sama by byla stačila kolonisty uživit. Za lovů Harbert často hovořil s Gedeonem Spilettem o olověné kulce. Uvažoval o důsledcích, které z nálezu vyvodil Cyrus Smith, a řekl jednou novináři:

„Pane Spilette, není vám divné, že se nám trosečníci — jsou-li tady nějací — neukázali dosud v blízkosti Žulového

domu?“

„Je to divné, jsou-li ještě tady,“ souhlasil novinář.

„Ale není to divné, jsou-li už pryč.“

„Vy tedy myslíte, že ti lidé už ostrov opustili?“

„Je to víc než pravděpodobné, chlapče. Kdyby tu bývali byli déle, nebo jsou -li tady ještě, nějaká věc by je byla jistě prozradila.“

„Jestliže však mohli zase odplout, pak to nebyli trosečníci.“

„Nebyli, Harberte; nazval bych je snad jen trosečníky dočasnými. Je možné, že byli vrženi větrem na pobřeží, že se jejich loď nepoškodila, a když se vítr utišil, že mohli zase odplout. “„Je mi jen divné,“ pokračoval Harbert, „že se pan Smith lidí na ostrově spíš bojí, než aby po nich toužil.“

„To je pravda. On při tom myslí jen na Malajce, kteří mohou navštěvovat tato moře. A to jsou lupiči, kterým je lépe se vyhnout.“

„Není však možné, pane Spilette, že najdeme jednoho dne stopy jejich vylodění a že tak získáme o této věci jistotu?“

„Neříkám, že ne, chlapče. Opuštěný tábor nebo vyhaslé

ohniště nám mohou tu otázku objasnit, a proto také se chystáme na příští výpravu.“

V den, kdy lovci takto hovořili, byli u řeky Díků v lese s vysokými krásnými stromy. Mezi nimi byly i nádherné dammaroně.

„Mám nápad, pane Spilette,“ řekl náhle Harbert.

„Kdybych vylezl až do špičky dammaroně, mohl bych obhlédnout pěkný kus ostrova.“

„To není špatný nápad,“ mínil novinář.

„Ale dostaneš se až na vrchol?“

„Pokusím se o to,“ řekl Harbert.

Obratný a mrštný hoch se vyšvihl do spodních větví, jejichž uspořádání učinilo výstup snadným, a v několika minutách se dostal až do vrcholu, který vyčníval nad zelenou plochu vytvořenou korunami lesních stromů. Ze svého vyvýšeného pozorovacího místa obsáhl zrakem velkou část ostrova od Drápu až k Hadímu ocasu na jihozápadě. Na severozápadě spatřil Franklinovu horu, která mu zakrývala velkou část obzoru. Harbert si však mohl dobře prohlédnout především dosud neznámou část ostrova, která snad

poskytovala nebo ještě poskytuje útulek cizincům, jejichž přítomnost kolonisty tak znepokojila. Hoch se díval velmi pozorně. Na moři neviděl nic. Ani na obzoru, ani u ostrova nespatřil jedinou plachtu. Bylo ovšem možné, že na pobřeží zakrytém lesem je loď, především loď zbavená stěžňů, vržená přímo k břehu a Harbertovi teď skrytá. V lese Divokého západu neviděl také nic. Tento les tvořil neproniknutelný prostor v rozloze několika čtverečních kilometrů, bez volných míst a větších prostranství. Bylo vyloučeno sledovat v něm tok řeky Díků a zjistit onu část předhoří, v níž pramenila. Možná že i jiné potoky tekou k západu, ale zjistit se to nedalo. Nikde však nebyla známka tábořiště, nikde se nevinul kouř prozrazující přítomnost lidí. Vzduch byl čistý a byl by jistě prozradil i nejmenší obláčky páry. Harbertovi se jednu chvíli zdálo, že na západě stoupá lehký kouř, ale při pozornějším zadívání zjistil, že se mýlí. Díval se dobře a zrak měl výborný… Ne, opravdu tam nebylo nic. Harbert slezl z dammaroně a vrátil se se Spilettem do Žulového domu. Tam vyslechl Cyrus Smith zprávu. Potřásl jen hlavou a neříkal nic. Bylo zřejmé, že tato otázka bude rozřešena až po úplném prozkoumání ostrova. Třetího dne — 28. října — stala se další věc,

kterou bude nutno vysvětlit.

Harbert s Nabem se toulali po pobřeží, tři kilometry od Žulového domu. Měli to štěstí, že chytili skvostný exemplář mořské želvy. Byla to želva s nádherným, zeleně se lesknoucím krunýřem. Harbert si jí všiml ve chvíli, kdy vylezla ze skalisk a pokoušela se dostat do moře.

„Nabe, honem!“ volal. Nab přiběhl.

„Nádherné zvíře!“ vykřikl.

„Jak se ho však zmocnit?“

„To bude snadné,“ odpověděl Harbert.

„Převrátíme želvu na záda a pak nám neuteče. Vezměte si svůj oštěp a pomozte mi!“

Želva vycítila nebezpečí a vtáhla se do krunýře. Schovala hlavu i nohy a zůstala nehybná jako kámen. Harbert s Nabem vsunuli své oštěpy pod spodní krunýř zvířete a s vynaložením všech sil se jim podařilo převrátit želvu na záda. Měřila metr po délce a vážila nejméně dvě stě kilogramů.

„Výborně!“ zvolal Nab.

„Tohle potěší přítele Pencroffa!“

A přítel Pencroff by musel být velmi potěšen, protože maso těchto želv, živících se řasami, má velmi lahodnou chuť. Teď z ní viděli jen plochou, ale širokou hlavu s velkými

spánkovými důlky pod klenutými kostmi.

„Co teď s želvou?“ ptal se Nab.

„Přece ji nepovlečeme do Žulového domu!“

„Necháme ji tady. Obrátit se nemůže,“ odpověděl Harbert.

„Vrátíme se pro ni s károu.“

„Dobrá!“

Harbert však z opatrnosti, kterou Nab pokládal za zbytečnou, zatížil zvíře dvěma velkými kameny. Pak se vrátili oba lovci do Žulového domu po pobřeží, které bylo odlivem do značné šíře odkryto. Harbert chtěl Pencroffa překvapit a neřekl mu tedy nic o „nádherném exempláři želvy“. Když se pak po dvou hodinách pro želvu vrátili, nenašli ji. Byla pryč.

Nab s Harbertem se na sebe podívali a potom se rozhlíželi kolem sebe. Vždyť přece nechali želvu na tomto místě! Chlapec našel dokonce kameny, kterými želvu zatížili; nemohli se tedy mýlit.

„Že by se to zvíře přece jen obrátilo?“ divil se Nab.

„Zdá se,“ odpověděl Harbert a zadíval se nechápavě na

kameny.

„Tohle se Pencroffovi líbit nebude.“

„A ještě méně panu Smithovi; ten bude zmizení želvy asi těžko vysvětlovat.“

„Pak tedy neříkejme nikomu nic,“ navrhl Nab, chtěje příhodu zamlčet.

„Právě naopak, Nabe! Musíme to říci.“

Oba se vrátili se zbytečnou károu do Žulového domu. Po příchodu k loděnici, kde Pencroff pracoval s inženýrem, vypravoval Harbert, co se jim přihodilo.

„Nešťastníci!“ zvolal Pencroff. „Nechají si ujít padesát želvích polévek!“

„Ale Pencroffe,“ ohradil se Nab,

„to přece není naše chyba, že želva zmizela. Říkáme ti, že jsme ji obrátili.“

„Tak jste ji neobrátili dostatečně,“ trval na svém námořník.

„Ale ano,“ prohlásil Harbert.

A vypravoval, jak želvu zatížili kameny.

„Pak je to zázrak," prohlásil Pencroff.

„Myslel jsem, pane Smithi," pokračoval Harbert,

„že obrácená želva se nemůže dostat na nohy, zvláště když je tak velká!"

„To je pravda, chlapče," potvrdil mu inženýr.

„Jak se tedy mohla …"

„V jaké vzdálenosti od moře jste želvu nechali?" ptal se inženýr, který nechal práce a přemýšlel o této příhodě.

„Asi čtyři a půl metru."

„A to byl právě odliv?"

„Ano, pane Smithi."

„Nuže, co nedokáže želva na písku, to dokáže ve vodě. Otočila se, když jí dosáhl příliv, a klidně zmizela v moři."

„Jací jsme to hlupáci!" bědoval Nab.

„Už jsem měl čest vám to říci," prohlásil Pencroff.

Cyrus Smith podal docela přijatelné vysvětlení. Byl však sám o jeho správnosti přesvědčen? Zdálo se, že ne.

KAPITOLA I I

PRVNÍ PLAVBA PIROGY — NÁLEZ NA POBŘEŽÍ — VLEČNÉ LANO SEZNAM OBSAHU BEDNY — NÁSTROJE, ZBRANĚ, NÁŘADÍ, KNIHY — CO CHYBÍ PENCROFFOVI

Dne 29. října byl člun z kůry hotov. Pencroff splnil svůj slib a postavil v pěti dnech jakousi

pirogu, jejíž kostra byla sestavena z pružných prutů. Na zádi, uprostřed a na přídi měl lávku, po stranách závěsy pro vesla a vzadu kormidlo. Byla dlouhá tři a půl metru a nevážila ani padesát kilogramů. Se spouštěním na vodu neměli žádnou práci. Postavili člun na pobřeží před Žulovým domem a příliv jej zdvihl na vodu. Pencroff hned skočil do člunu a vyzkoušel kormidlo. Ukázalo se, že je k řízení člunu velmi citlivé.

„Hurá!“ zvolal námořník, neostýchaje se oslavovat svůj vlastní úspěch.

„S tímhle člunečkem bude plavba!“

„Kolem světa?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Ne, kolem ostrova. Trochu kamení jako přítěž, stěžeň na příď, kousek plachty, kterou nám pan Smith jednou udělá, a už se pojede! Nuže, pane Smithi, pane Spilette, Nabe a Harberte, nepůjdete loď vyzkoušet? Musíme se přece přesvědčit, unese-li nás všech pět.“

Takovou zkoušku bylo opravdu nutno udělat. Pencroff otočením kormidla zavedl člun ke břehu do úzkého prostoru mezi skalisky. Kolonisté se rozhodli, že vyzkoušejí pirogu ještě dnes krátkou plavbou podél pobřeží až k jižnímu skalnímu výběžku.

Při naloďování Nab zvolal:

„Nějak se ti do člunu nabírá voda, Pencroffe!“

„Neboj se, Nabe,“ odpověděl riámořník, „však se zatáhne. Do dvou dnů to zmizí a pak nebude mít člun v útrobách o nic víc vody, než je jí v žaludku opilce. Nasedejte!“

Všichni nasedli a Pencroff odrazil člun na moře. Počasí bylo nádherné, moře klidné jako hladina jezera a piroga mohla plout oceánem se stejnou jistotou jako klidným řečištěm řeky. K jednomu veslu usedl Nab, k druhému Harbert a

Pencroff zůstal u kormidla, aby jím člun řídil. Námořník přeplul napřed průliv a zamířil pak k jižnímu výběžku ostrůvku Spásy. Od jihu vanul slabý vítr. Ani v průlivu, ani na širém moři nebyly větší vlny. Jen dlouhé, mírné vlnky čeřily lehce hladinu. Tak odpluli asi kilometr od pobřeží, aby zhlédli v celé výšce Franklinovu horu.

Pak se vrátil Pencroff k ústí řeky. Člun se nyní nesl podél pobřeží až k výběžku, za nímž začínala Kachní bažina. Tento výběžek, po zakřiveném břehu hodně vzdálený, ležel pět kilometrů od ústí řeky. Kolonisté se rozhodli plout až na jeho hrot a ještě o kousek dál, aby se podívali na mys Dráp.

Člun sledoval pobřeží ve vzdálenosti asi tří set padesáti metrů, vyhýbaje se skaliskům, kterými bylo moře při pobřeží poseto a která teď počal příliv zaplavovat. Od ústí řeky se skalní stěna zvolna svažovala až k výběžku. Byly to žulové skály nejpodivuhodnějších tvarů, zcela odlišné od skály pod planinou Výhledu. Zde měly mnohem divočejší ráz. Vypadalo to, jako by tu byl někdo vysypal obrovskou káru kamení. Na ostrých skálách, vybíhajících ze zeleně

lesů, nerostlo však nic a výběžek sám vypadal jako nahá ruka, vyčnívající ze zeleného rukávu. Člun poháněný dvěma vesly plul velmi lehce. Gedeon Spilett s tužkou v jedné a se zápisníkem v druhé ruce kreslil zhruba obrysy pobřeží.

Nab, Pencroff a Harbert spolu hovořili a bedlivě pozorovali tuto část svého nového domova. Jak se člun vzdaloval na jih, zdálo se, že mysy obou čelistí postupují do moře a zavírají tak záliv Unie. Cyrus Smith nemluvil, jen se díval, a podle jeho nedůvěřivého pohledu se zdálo, že se mu kraj nějak nelíbí. Po třičtvrtihodinové plavbě dosáhl člun výběžku. Pencroff se už chystal jej obeplout, když tu náhle Harbert vstal, a ukazuje na jakýsi tmavý předmět na pobřeží, zvolal:

„Co je to tamhle v písku?“

Všechny zraky se upřely na označené místo.

„Opravdu tam něco je,“ řekl novinář.

„Vypadá to jako nějaká troska napolo zapadlá do písku.“

„Ach!“ zvolal Pencroff.

„Už vidím, co to je!“

„Co?“ ptal se Nab.

„Sudy! Sudy, které mohou být plné!“ odpověděl námořník.

„K břehu, Pencroffe!“ zvolal Cyrus Smith.

Po několika úderech vesel přistála piroga v malé zátoce a kolonisté vyskočili na břeh. Pencroff se nemýlil. Ležely tu dva sudy, napolo zasypané pískem, pevně však spojené silnými lany s velkou bednou, kterou nesly až do chvíle, kdy byly vyplaveny na pobřeží.

„Že by byl přece jen někdo na pobřeží ostrova ztroskotal?“ ptal se Harbert.

„Bezpochyby,“ řekl Gedeon Spilett.

„Ale co v té bedně je?“ ptal se netrpělivě Pencroff.

„Co v ní je? Je zavřena a potřebuje jen vyrazit víko. Několik ran kamenem…“ Námořník zdvihl těžký kámen a chystal se víko odrazit, ale Cyrus Smith ho zadržel:

„Pencroffe, mohl byste aspoň na hodinu svou netrpělivost ovládnout?“

„Ale, pane Smithi, pomyslete, že v té bedně může být něco, co nám právě chybí!“

„To víme, Pencroffe," odpověděl inženýr.

„Je však zbytečné ničit bednu, která nám může být užitečná. Odvezeme ji do

Žulového domu a tam ji otevřeme lehčeji a bez rozbití. Je dokonale upravena pro plavbu, a doplula-li až sem, dopluje i k ústí řeky."

„Máte pravdu, pane Smithi, a já jsem se jako vždy mýlil; ale člověk se těžko ovládá."

Inženýrův názor byl správný. Možná že by piroga věci z bedny ani neunesla. A bylo-li nutno bednu nadlehčit dvěma sudy, musí být její obsah jistě těžký. Bylo tedy rozhodnuto, že ji odvlekou k Žulovému domu. Odkud pocházel tento nález? To byla důležitá otázka. Cyrus Smith se bedlivě rozhlížel kolem sebe, ale na prostoře několika set metrů neviděl nic. Nikde nebyl žádný vrak. Moře bylo prohlédnuto stejně pozorně. Harbert a Nab vylezli na vysoké skalisko, ale viděli jen pustý obzor. V dohledu nebyl žádný lodní vrak ani plující loď. A přece tu došlo ke ztroskotání. To bylo jasné. Lze snad tuto příhodu spojovat s olověnou kulkou? Nepřistáli nějací cizinci na protější straně ostrova? Nejsou tam ještě? Hlavní úvahy kolonistů se však

upínaly k faktu, že cizinci nemohou být malajští piráti, protože nález byl původu evropského nebo amerického. Všichni kolonisté si znovu prohlédli bednu, metr a půl dlouhou a metr širokou. Byla z dubového dřeva, pečlivě utěsněna a potažena kůží, přibitou měděnými hřeby. Dva velké, neprodyšné uzavřené a na poklep prázdné sudy byly k bedně přivázány uzly, v nichž Pencroff poznal uzly námořnické. Sudy byly v dokonalém stavu; bylo to tím, že uvízly na písku, a nikoli mezi skalisky. Bližším ohledáním bylo ještě zjištěno, že sudy nebyly v moři dlouho, že se dostaly na břeh teprve nedávno. Voda dovnitř ještě nevnikla a věci v bedně byly jistě neporušeny.

Bylo jasné, že bedna bylo shozena s paluby lodi, která ztroskotala. Lodníci doufali, že ji najdou později na pobřeží, a proto ji nadlehčili plovacím zařízením.

„Odtáhneme bednu až k Žulovému domu," řekl Cyrus Smith, „a uděláme soupis věcí, které v ní najdeme. Nalezneme-li pak na ostrově někoho, kdo ztroskotání přežil, vrátíme mu vše. Nenajdeme-li nikoho…"

„Necháme si ji!" zvolal Pencroff.

„Ale co v ní jen může být?"

Příliv počal bednu již zdvihat. Aby neuplavala na širé moře, byl jeden provaz od sudu částečně uvolněn a bedna jím přivázána k člunu. Pencroff s Nabem pak prohrábli vesly pod bednou písek, aby usnadnili její odsun, a člun s bednou ve vleku vyplul kolem výběžku, který byl při této příležitosti pokřtěn jménem mys Nálezu. Bedna byla těžká a sudy ji jen stěží udržovaly nad vodou. Námořník se už bál, že se bedna utrhne a zmizí pod vodou. Jeho obavy se naštěstí nesplnily a po půldruhé hodině od vyplutí přistál člun u Žulového domu.

Bedna se sudy byla vytažena na břeh; protože už nastával odliv, byl nález brzy na suchu. Nab šel pro nástroje, aby bednu bez poškození otevřel. Pencroff se vůbec nesnažil skrývat své vzrušení. Napřed odvázal námořník oba sudy. Byly v bezvadném stavu a kolonisté jich jistě výhodně použijí. Pak byl špičákem vypáčen zámek a víko odskočilo.

Vnitřek bedny obsahoval ještě zinkovou bednu, která měla chránit obsah před vlhkostí.

„Ach!“ zvolal Nab.

„Že by v ní byly konzervy?“

„Doufám, že ne,“ odpověděl novinář.

„Jen aby tam nebylo…,“ bručel si Pencroff.

„Co?“ ptal se Nab, který ho slyšel.

„I nic.“

Zinkový obal byl rozříznut a přehnut přes okraj bedny a na písek byly pomalu vykládány nejrůznější předměty. Při každé nové věci křičel Pencroff své hurá, Harbert tleskal a Nab tančil… Byly zde knihy, které přiváděly Harberta do vytržení, a kuchyňské nářadí, které Nab pokrýval polibky.

Kolonisté mohli být plně spokojeni, protože bedna obsahovala nástroje, zbraně, nářadí, oděvy a knihy. Gedeon Spilett hned do zápisníku psal seznam všech vyložených věcí:

<u>Nástroje:</u>

3 nože s několika želízky

2 dřevorubecké sekery

2 tesařské sekery

3 hoblíky

2 pořízy

1 teslice

6 dlát

2 pilníky

3 kladiva

3 vrtáky

2 nebozezy

10 pytlíků s hřebíky a šrouby

3 pily různé velikosti

3 krabice jehel

<u>Zbraně:</u>

2 křesadlové pušky

2 pušky na zápalky

2 karabiny

5 tesáků

4 vojenské šavle

2 soudky prachu asi po dvanácti kilogramech

12 krabic třaskavých zápalek do pušek

<u>Přístroje:</u>

1 sextant

1 kukátko

1 dalekohled

1 kompasová skříňka

1 kapesní buzola

1 Fahrenheitův teploměr

1 tlakoměr

1 skříň s fotografickým aparátem, s objektivy, deskami a chemikáliemi

Prádlo:

2 tucty košil ze zvláštní tkaniny, připomínající vlnu, ale původu zřejmě rostlinného

3 tucty punčoch ze stejné tkaniny

Nádobí

1 železný kotlík na vaření

6 pánví z pocínované mědi

3 železné mísy

10 hliníkových příborů

2 samovary

1 malý přenosný sporák

6 stolních nožů

Knihy:

1 atlas

1 slovník různých polynéských nářečí i naučný slovník přírodních věd v šesti svazcích

3 složky bílého papíru

4 zápisníky

Když novinář dopsal seznam, prohlásil:

„Musíme však uznat, že majitel bedny byl velmi praktický člověk. Nástroje, zbraně, nářadí, prádlo, přístroje, knihy… prostě nic neschází. Vypadá to skoro tak, jako by byl ztroskotání očekával a předem se na ně připravil.“

„Opravdu nic nechybí,“ opakoval zamyšleně Cyrus Smith.

„A loď, která nesla majitele bedny i bednu samu, jistě nebyla lodí malajských pirátů,“ dodal Harbert.

„Jestliže ovšem majitel bedny nebyl zajatcem pirátů…,“ mínil Pencroff.

„To není možné,“ prohlásil novinář.

„Pravděpodobnější je domněnka, že sem byla zahnána americká nebo evropská loď a že její cestující chtěli zachránit aspoň nejnutnější věci, a proto si je předem

připravili do této bedny, kterou pak spustili před ztroskotáním na moře.“

„Je to i váš názor, pane Smithi?“ ptal se Harbert.

„Je, chlapče,“ odpověděl inženýr.

„Tak se to asi odehrálo. Je možné, že ve chvíli ztroskotání nebo přímo před ním naložili cestující nejrůznější věci do bedny, aby si ji pak někde u pobřeží vylovili.“

„I fotografický aparát?“ ptal se pochybovačně Pencroff.

„Co se aparátu týče,“ odpověděl Cyrus Smith, „tomu sám dobře nerozumím. Pro nás i pro jiné trosečníky by měl ovšem mnohem větší význam lepší výběr šatů a více střeliva.“

„Ale na těchto nástrojích a knihách není žádná značka, žádná adresa, podle níž bychom mohli původ věcí určit,“ podivil se Gedeon Spilett.

Byla to pravda. Každý předmět, především knihy, nástroje a zbraně, pozorně prohlédli, ale ani zbraně, ani nástroje neměly výrobní značku. Všechny věci byly v dokonalém stavu a zřejmě jich dosud nebylo užíváno. Vše bylo nové a

vše nasvědčovalo tomu, že při skládání do bedny nebyl výběr prováděn náhodně, nýbrž velmi promyšleně. Tomu nasvědčoval i vnitřní kovový obal, který chránil obsah bedny před vlhkostí a nebyl jistě vyroben ve spěchu.

Naučný přírodovědecký slovník polynéských nářečí byl anglický, ale nikde nebylo v knihách uvedeno jméno vydavatele a rok vydání. Atlas byl nádherné dílo. Obsahoval mapy celého světa s francouzským názvoslovím, ale ani v něm nebylo jméno vydavatele a vročení.

Na žádném z předmětů nebylo nic, co by pomohlo určit původ, nic, co by vedlo ke zjištění, kterému státu patřila loď, na níž se věci plavily. Ať už však byla bedna jakéhokoli původu, nesmírně obohatila kolonisty Lincolnova ostrova. Až dosud si z darů přírody vyráběli všechno sami a díky své dovednosti si se vším poradili. Zdálo se, že osud je chtěl odměnit a poslal jim tyto různé výrobky lidského průmyslu.

Ale jeden z kolonistů nebyl docela spokojen. Byl to Pencroff. Zdálo se, že v bedně chybí cosi, na čem mu nesmírně záleží. Také jeho hurá sláblo s každým dalším předmětem a po skončení soupisu si bručel:

„To vše je dobré a krásné, ale pro mne není v té bedně nic! “ Naba to přimělo k udivené otázce:

„A co jsi vlastně čekal, Pencroffe?“

„Aspoň čtvrt kilogramu tabáku,“ odpověděl vážně Pencroff.

„Teprve pak by bylo mé štěstí úplné.“ Všichni se dali do smíchu.

Po nálezu bedny bylo nyní kolonistům naprosto zřejmé, že musí ostrov podrobně prozkoumat. Bylo hned ujednáno, že se zítra za svítání dají na cestu po řece Díků a pokusí se dosáhnout západního pobřeží. Jestliže se dostali nějací trosečníci na tuto stranu ostrova, je možné, že tam jsou v nouzi a že jim bude třeba pomoci. Zbytek dne strávili kolonisté odnášením věcí do Žulového domu, kde bylo vše řádně uloženo.

KAPITOLA III

ODJEZD — PŘÍLIV — JILMY A LIMBY — RŮZNÉ ROSTLINY — LESKOVEC — OBROVSKÉ BLAHOVIČNÍKY — PROČ SE JIM ŘÍKÁ „STROMY PROTI HOREČCE“ — TLUPY OPIC — VODOPÁD — NOČNÍ TÁBOR

Druhého dne — 30. října — byli všichni připraveni k chystané výpravě, kterou si poslední události nutně vyžádaly. Poměry se nyní změnily tak, že kolonisté Lincolnova ostrova nežádali o pomoc, nýbrž sami ji mohli poskytnout. Bylo ujednáno, že pojedou člunem po řece Díků tak dlouho, pokud to jen půjde. Urazí tedy značný kus cesty bez námahy a budou moci dorazit se zásobami i se zbraněmi až na nejzápadnější část ostrova. Musili počítat nejen s tím, co vzali s sebou, ale i s tím, co budou třeba muset dopravovat zpět do Žulového domu. Je-li na západním pobřeží nějaký trosečník, jak o tom byli přesvědčeni, budou tam třeba i trosky a ty se jim mohou hodit. Pro splnění tohoto úkolu by byla jejich kára jisté vhodnější než člun. Kára však byla těžká a její doprava by cestu jen znesnadnila. Pencroff přitom prohlásil, že v bedně kromě toho čtvrt kilogramu tabáku měl být ještě pár newjerseyských koní, který by teď kolonistům velmi

pomohl.

Do člunu byly složeny zásoby nasoleného masa a několik litrů piva a kvašeného nápoje. Byly to zásoby na tři dny, které Cyrus Smith pro výpravu určil. Počítali ovšem i s tím, že si zásoby během cesty ještě doplní. Proto vzal Nab s sebou přenosná kamínka. Z nářadí vybrali dvě dřevorubecké sekery, kterými si proklestí cestu hustým lesem, a z přístrojů si vzali dalekohled a kapesní kompas. Ze zbraní zvolili dvě křesací pušky. Byly na tomto ostrově užitečnější než pušky zápalkové. Používá se do nich pazourku, kterého mají

na ostrově dost. Novější pušky potřebovaly k výstřelu zápalky a těmi museli šetřit. Vzali však též karabiny s několika náboji. Střelného prachu si vzali z celkové zásoby čtyřiadvaceti kilogramů také určitou část s sebou. Ale Cyrus Smith stejně pomýšlel na vlastní výrobu prachu, kterým si svou zásobu doplní. Ke střelným zbraním připojili i pět nožů s koženými pouzdry. Takto vyzbrojeni mohli se pustit do lesa s důvěrou ve zdar výpravy. Nab, Pencroff a Harbert byli s těmito zbraněmi na vrcholu blaha. Cyrus

Smith však jim připomněl, že smějí střílet jen v případě krajní nutnosti.

V šest hodin ráno byla piroga spuštěna na moře. Nasedli do ní všichni i s Topem a zamířili k ústí řeky Díků. Za půl hodiny měl nastat příliv. Tak využijí několikahodinového stoupání vody v řece, což jim plavbu proti proudu značně usnadní. Příliv byl teď hodně silný, protože za tři dny dosáhne měsíc úplňku. Piroga, kterou stačilo jen udržovat v proudu, plula velmi rychle mezi vysokými břehy, aniž bylo nutno pomáhat jí vesly. V několika minutách dosáhli kolonisté ohbí řeky, kde před sedmi měsíci vázal Pencroff svůj první vor. Po ostrém zákrutu se řeka rozšířila a směřovala k jihozápadu. Její tok tady byl stíněn velkými, stále zelenými jehličinami. Pohled na břehy byl nádherný. Cyrus Smith i jeho přátelé se nemohli vynadívat na nádherný obraz vytvořený přírodou ze stromů a z vody. Vzhled lesa se však cestou měnil. Na pravém břehu rostly nádherné jilmy, jaké vyhledávají hlavně stavitelé lodí, protože jilmové dřevo vydrží dlouhou dobu bez porušení ve vodě. Rostly zde také limby, jejichž jádra poskytují velmi užitečný tuk. Trochu dále spatřil Harbert popínavé rostliny,

z jejichž dlouhých a pružných stonků se dají dělat pevné provazy, a dva nebo tři druhy ebenových stromů s nádherně černým, podivně žilkovaným dřevem.

Člun se občas zastavoval na přístupných místech břehu. Tam Gedeon Spilett, Harbert a Pencroff vystupovali s puškami v rukou a všichni s Topem v čele prohledávali břehy. Kromě zvěřiny mohli tu najít i užitečné rostliny, kterými nesměli pohrdat. Mladý přírodovědec byl velmi potěšen nálezem divokého špenátu a několika křížatých rostlin příbuzných zelí, které jistě budou moci zušlechtit. Byla mezi nimi ředkev, řeřicha, řepa a konečně větevnatá, lehce chmýřitá rostlina asi metr vysoká, která měla hnědá semena.

„Víš, co je to za bylinu?“ ptal se námořníka Harbert.

„Tabák!“ zvolal Pencroff, který tuto rostlinu znal zřejmě jen ze své dýmky.

„Ne, Pencroffe," odpověděl Harbert,

„není to tabák, nýbrž hořčice."

„Jdi do háje s hořčicí!" bručel námořník.

„Ale až najdeš tabák, zavolej mě!"

„Však i ten jednou najdeme," řekl Gedeon Spilett.

„Jistě," zvolal námořník.

„A toho dne nebude už našemu ostrovu chybět nic."

Všechny rostliny byly opatrně vytrženy i s kořeny a odneseny do člunu, v kterém seděl Cyrus Smith pohroužený do svých myšlenek. Novinář, Harbert a Pencroff vystoupili pak ještě několikrát na levém i na pravém břehu řeky Díků. Levý břeh nebyl tak strmý, ale byl zarostlejší. Inženýr kapesním kompasem zjistil, že od posledního zákrutu vede řečiště v délce asi pěti kilometrů přímo od jihozápadu na severovýchod. Bylo však možno předpokládat, že tento směr se dole mění a že řeka Díků se stáčí na severozápad k předhoří Franklinovy hory, kde jistě sbírá své prameny. Za jedné z vycházek na břeh zmocnil se Gedeon Spilett párku živých bažantů. Byli to kurové s dlouhými tenkými zobáky, s protáhlým krkem, s krátkými

křídly a nezřetelným ocasem. Harbert je označil názvem amerických bažantů. Až dosud pušky nepromluvily. První výstřel v lese Divokého západu se ozval při objevení krásného ptáka, který se anatomicky podobal ledňáčkovi.

„To je on!“ vykřikl Pencroff a zároveň vystřelil.

„Kdo?“ ptal se novinář.

„Ten mizera, který nám utekl při naší první návštěvě lesa a po kterém jsme les pokřtili!“

„Leskovec!“ zvolal Harbert.

Byl to opravdu leskovec, krásný pták s tvrdým, kovově lesklým peřím. Několik broků ho srazilo k zemi a Top jej přinesl k člunu. Tam přinesli pak ještě půl tuctu ptáků jménem turako, příbuzných naší kukačce a velkých jako holubi. Tito ptáci měli zelenavé peří, rudé pruhy v křídlech a vysokou bílou chocholku. Zastřelil je Harbert a byl na svůj úlovek patřičně hrdý. Turako má ještě jemnější maso než leskovec, který je trochu tvrdý, a Pencroff byl ovšem přesvědčen, že Harbert zastřelil krále poživatelných ptáků.

V deset hodin dosáhla piroga nového ohbí řeky, asi devět

kilometrů od ústí. Kolonisté se zastavili k přesnídávce ve stínu krásných velkých stromů a zůstali tam půl hodiny.

Řeka byla ještě osmnáct až dvacet metrů široká a asi dva metry hluboká. Inženýr zpozoroval, že zde do řečiště vtéká mnoho přítoků, většinou však jen nesplavných toků. Les, který byl v těchto místech stejně Leskovčím lesem jako lesem Divokého západu, táhl se do nedozírna. Nikde však, ani pod stromy, ani na březích řeky, nespatřili kolonisté stopy člověka. Nikde neviděli podezřelé otisky; všichni se přesvědčili, že se zde nikdy nezasekla dřevorubcova sekera do stromu, že nikdy průkopníkův nůž nepřeřízl tady stvol liány v hustém křoví a ve vysoké trávě. Jestliže se dostali na ostrov nějací trosečníci, neopustili jistě pobřeží. V tomto lese by je hledali marně.

Proto inženýr spěchal na západní pobřeží Lincolnova ostrova, které mohlo být podle jeho odhadu asi devět kilometrů daleko. Nasedli tedy do člunu a pluli dál. Ačkoli řečiště nyní směřovalo k Franklinově hoře, a nikoli k pobřeží, bylo rozhodnuto, že po řece poplují tak daleko, pokud bude splavná. Ušetří jim to námahu i čas, který by jinak ztratili prosekáváním cesty v lese. Vody však stále ubývalo, jednak poklesem přílivu — a v této době už musel

končit —, jednak tím, že jeho vliv tak daleko od ústí řeky Díků nesahal. Museli použít vesel. Nab s Harbertem si k nim sedli a Pencroff se chopil kormidla. Pak pokračovali kolonisté v plavbě.

Zdálo se jim, že les Divokého západu počíná řídnout. Stromy tu rostly už volněji. Tím využívaly také více světla i vzduchu a rostly do nádherných ukázek stromů této zeměpisné šířky. Jaké překrásné vzory rostlinstva! Už podle nich by byl mohl botanik říci, která rovnoběžka Lincolnovým ostrovem prochází.

„Blahovičníky!“ zvolal náhle Harbert.

Byly to opravdu blahovičníky, poslední obři subtropického pásma, příbuzní blahovičníků v Austrálii a na Novém Zélandě, dvou míst, která leží na stejné rovnoběžce jako Lincolnův ostrov. Některé z nich čněly až do výše šedesáti metrů. Kmeny měly u země šest metrů v obvodu a jejich kůra, pokrytá žebrovím z vonné pryskyřice, byla nejméně patnáct centimetrů silná. Tyto nádherné a podivné stromy, obrovští zástupci rodu myrtovitých, mají listy, které se stavějí k slunci vždy hranami a propouštějí tak sluneční paprsky bez stínu na zem. Kolem blahovičníků rostla svěží

nová tráva, z níž vyletovala hejna ptáků jiskřících na slunci všemi barvami jako drahokamy.

„To jsou stromy!“ zvolal Nab. „Hodí se snad k něčemu?“

„K ničemu!“ odpověděl Pencroff.

„Jsou to jen obři mezi stromy, jako jsou obři mezi lidmi. Mohly by se jen ukazovat na poutích.“

„Myslím, že se mýlíte,“ řekl na to Gedeoii Spilett.

„Právě blahovičníků se teď velmi mnoho používá v uměleckém truhlářství.“

„A já bych dodal,“ doplnil ho Harbert, „že blahovičníky patří do čeledi, jejíž všichni představitelé jsou nesmírně užiteční. Gujava hrušková poskytuje výtečné plody, hřebíčkovec zas koření hřebíček, granátovník rodí granátová jablka, Eugenia cauliftora slouží k výrobě výborného vína, skořicovník nám dává kůru na skořici, Eugenia pimenta dává papriku, myrta obecná nahrazuje svými bobulemi pepř, Eucalyptus robusta vytváří výborný škrob, míza stromu Eucalyptus guinei kvasí ve výborné pivo. Proto se všem těmto rostlinám říká »stromy života«. Celá čeleď myrtovitých má sto čtyřicet šest rodů a tři sta

druhů.“

Kolonisté nechali Harberta přednášet botanický výklad. Cyrus Smith naslouchal s úsměvem, naplněn hrdostí nad tímto chlapcem.

„Výborně, Harberte,“ řekl Pencroff, „myslím však, že všechny vyjmenované druhy nejsou takoví obři jako tyto stromy.“

„To nejsou,“ přiznal Harbert.

„A to jen potvrzuje má slova,“ pokračoval námořník, „že obři nejsou k ničemu.“

„Zase se mýlíte, Pencroffe,“ vmísil se do hovoru inženýr.

„Právě tyto obrovské blahovičníky jsou k něčemu dobré.“

„K čemu?“

„K ozdravování celého kraje, v němž rostou. Víte, jak jim říkají v Austrálii a na Novém Zélandě?“

„Ne, pane Smithi.“

„Říkají jim »stromy proti horečce«.“

„Proč?“

„Protože opravdu chrání před horečkou.“

„Tohle si poznamenám,“ řekl novinář.

„Poznamenejte, Spilette. Je dokázáno, že pouhá přítomnost blahovičníků ruší účinek bažinných výparů. Blahovičníky byly vysázeny v různých velmi nezdravých končinách Evropy i severní Afriky. Zdravotní stav obyvatelstva se tam ihned zlepšil. Kde se uchytily blahovičníky, tam zmizela bahenní horečka. To je zjištěný fakt a máme tedy štěstí, že na Lincolnově ostrově blahovičníky rostou.“

„To je ostrov! Požehnaný ostrov!“ zvolal Pencroff.

„Já pořád říkám, že nám tu nic nechybí… kromě…“

„To přijde, Pencroffe; i tabák se najde,“ odpověděl inženýr.

„Pokračujme však v cestě a hleďme se dostat s člunem co nejdále!“

Cesta pokračovala skoro čtyři kilometry blahovičníkovým lesem, který čněl nad všechny ostatní lesy tohoto kraje. Jím pokrytý prostor se táhl do nedozírna po obou březích řeky Díků, jejíž klikaté řečiště se vrývalo mezi vysoké břehy a ostré skály, které plavbu velmi ztěžovaly. Nemohli

používat vesel a Pencroff musel vzít na pomoc prosté bidlo. Bylo už také znát, že dno stoupá a že se blíží okamžik, kdy člun už nebude moci dál. Slunce se sklánělo k obzoru a vrhalo na zem prodloužené stíny stromů. Cyrus Smith viděl, že dnes už západního pobřeží nedosáhnou. A tak se rozhodl pro táboření na místě, kde bude plavba přerušena. Odhadoval, že jsou asi devět až deset kilometrů od pobřeží, a to byla vzdálenost, kterou by v noci a v neznámém lese už nepřekonali.

Člun byl tedy bez zastávky hnán řečištěm, sevřeným opět hustším a na zvěř bohatším lesem. Pencroff zde zahlédl tlupu opic, které pobíhaly v houštinách. Některé z nich se několikrát zastavily poblíž řeky a hleděly beze strachu na kolonisty, jako by viděly člověka poprvé a nenaučily se ho ještě bát. Kolonisté mohli snadno některou z opic zastřelit, ale Cyrus Smith se postavil proti zbytečnému zabíjení, po kterém silně toužil Pencroff. Inženýr tak jednal z opatrnosti, protože podrážděné opice mohou být velmi nebezpečné. Bylo lepší nedráždit je zbytečným útokem.

Pencroff se na opice díval jen po stránce labužnické a tohle byly právě opice, které se živí jen rostlinami a mají proto neobyčejně chutné maso. Jelikož však měli zásob dost,

bylo by nehospodárné zbůhdarma plýtvat střelivem.

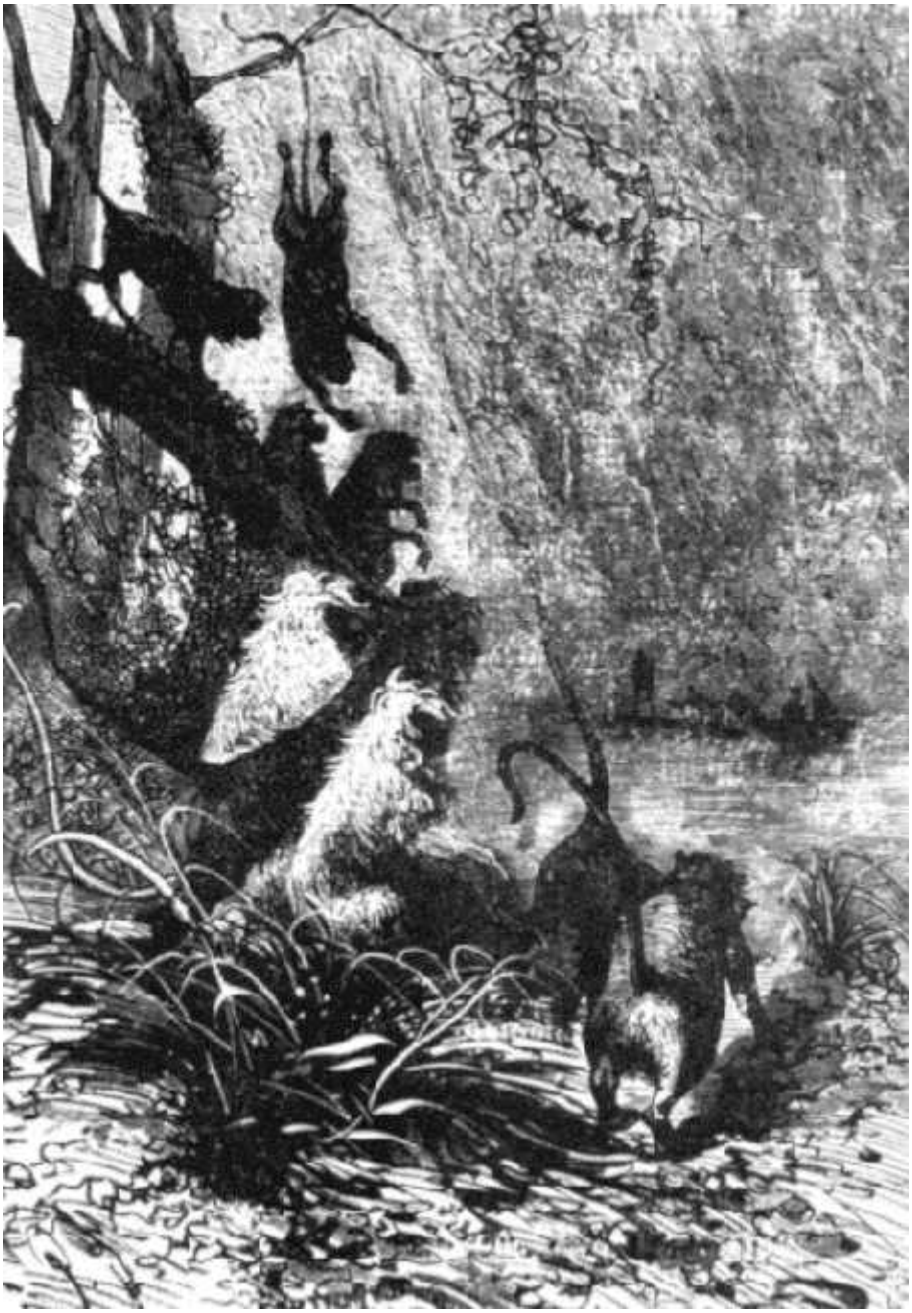

Po čtvrté hodině se plavba stala velmi obtížnou, protože řečiště bylo pokryto vodními rostlinami a plné balvanů. Břehy byly stále vyšší a vyšší. Řeka se tu už vrývala do

předhoří Franklinovy hory. Její prameny nemohly už být daleko, protože všechny musely být na jižním svahu hory.

„Za čtvrt hodiny budeme muset zastavit,“ prohlásil Pencroff.

„Tak se zastavíme, Pencroffe,“ řekl Cyrus Smith.

„Upravíme si noční tábor.“

„Jak daleko jsme se asi dostali od Žulového domu?“ ptal se Harbert.

„Nejméně třináct kilometrů,“ odpověděl inženýr, „počítám-li všechny říční zákruty, které nás odvedly na severozápad.“

„Půjdeme dále vpřed?“ ptal se novinář.

„Ano, pokud ovšem budeme moci,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Zítra ráno necháme člun na řece a já doufám, že za dvě hodiny budeme už na pobřeží. Pak nám zbude celý den na jeho průzkum.“

„Vzhůru tedy!“ zvolal Pencroff.

Člun počal brzy drhnout o štěrkové dno řeky, jejíž šířka zde

nepřesahovala šest metrů. Nad řečištěm se spojoval zelený příkrov, nechávající řeku v pološeru. Kolonisté zaslechli také zvuky vodopádu, které jim naznačovaly, že několik set kroků proti proudu je nějaká přirozená přehrada. Za posledním říčním zákrutem se skutečně mezi stromy objevil vodopád, člun narazil na dno a za chvíli byl přivázán ke kmeni stromu na pravém břehu.

Bylo asi pět hodin. Poslední sluneční paprsky pronikaly kose stromovím a dopadaly na vodopád, jiskřící v jejich záři duhovými barvami. Zde se řeka ztrácela v podrostu, kde měla nějaké skryté prameny. Doleji z ní udělalo mnoho přítoků řeku, ale tady to byl jen prostý mělký potok. Kolonisté se zde utábořili. Bylo tu krásně. Zapálili si oheň pod štíhlými limbami, v jejichž větvích by Cyrus Smith i jeho přátelé našli v případě potřeby noční útočiště.

Večeře byla rychle snědena, protože všichni měli hlad. Teď šlo ještě o spaní. Protože se večer se soumrakem ozvalo v lese několik podezřelých zvuků, byl zapálen veliký oheň a udržován po celou noc, aby svými plameny spáče chránil. Nab s Pencroffem střídavě hlídkovali a nešetřili palivem. Možná že se mýlili, když se jim v noci zdálo, že se poblíž tábořiště mihlo v houští i ve větvích několik velkých zvířat.

Noc však uplynula bez rušivé příhody a dne 31. října v pět hodin ráno byli už všichni vzhůru a připraveni na další cestu.

KAPITOLA IV

CESTOU K POBŘEŽÍ — NĚKOLIK OPIČÍCH TLUP — NOVÝ POTOK — PROČ V NĚM NESTOUPÁ PŘÍLIV — POBŘEŽNÍ LES — HADÍ POLOOSTROV — HARBERT ZÁVIDÍ GEDEONU SPILETTOVI — BAMBUSOVÁ KANONÁDA

V šest hodin ráno po krátké snídani se vydali kolonisté znovu na průzkum s úmyslem dostat se nejkratší cestou na západní pobřeží. Kolik času k tomu budou potřebovat? Cyrus Smith myslel, že dvě hodiny, ale to bude záležet na povaze překážek, které se jim postaví v cestu. Tato část

lesa Divokého západu byla hustou směsicí stromů a podrostu, složenou ze všech možných rostlinných druhů. Museli počítat s nutným prosekáváním houštin a lián, s pochodem se sekerou v ruce, a možná že i s puškou, vzhledem ke zvířatům, která se v noci ozývala. Přesné umístění tábora mohlo být určeno podle polohy Franklinovy hory. Protože sopka se zdvihala asi pět kilometrů na sever, stačilo jít přímočaře k severozápadu a musilo se dojít k západnímu pobřeží. Když pečlivě zajistili člun, vyrazili kolonisté do lesa. Nab s Pencroffem nesli zásoby nejméně na dva dny. O lov se teď nemohli starat a inženýr také zakázal jakékoli střílení, aby předem neprozrazovali svůj pochod k pobřeží.

První rány sekerou dopadly do hustého lentiškového křoví nedaleko vodopádu. Cyrus Smith s kompasem v ruce určoval směr postupu. V lese byly převážně stromy známé od jezera a z planiny Výhledu. Byly to Douglasovy jedle, kasuárovníky, gumovníky, blahovičníky, dračince, ibišky a cedry, většinou středních výšek, protože jejich hustota bránila vyššímu vzrůstu. Kolonisté mohli postupovat jen velmi pomalu v cestě, kterou si sami dělali a která se měla

podle inženýrovy domněnky připojit na cestu podle Červeného potoka.

Od tábořiště postupovali kolonisté přes nízké hřbety tvořící hornatou část ostrova. Půda zde byla napohled suchá, ale nesmírně bujné rostlinstvo prozrazovalo hojné zásoby spodních vod, z nichž jistě pramení nějaký potok. Cyrus Smith si ovšem nepamatoval, že by byl z vrcholu sopky spatřil nějaký jiný tok kromě řeky Díků a Červeného potoka. V prvních hodinách pochodu se setkali s tlupami opic, které byly nesmírně udiveny, když spatřily člověka, jehož vzhled byl pro ně novinkou. Gedeon Spilett se se smíchem ptal, zda se na ně opice nedívají jako na nějaké nepodařené příbuzné. A kolonisté jako pozemní chodci, zápolící zoufale s houštinami, museli v očích těchto silných a ve větvích lehce se pohybujících pružných zvířat vypadat uboze. Opic bylo hodně, ale naštěstí neprojevovaly žádné nepřátelství. Pak spatřili kolonisté také několik divokých prasat, leskovců, klokanů a hlodavců. Pencroff měl pokaždé chuť poslat jim do těla kousek olova.

„Je doba hájení," říkal však.

„Běžte si tedy, skákejte a létejte si v míru! Při návratu si spolu pohovoříme!“

V půl deváté byla cesta vedoucí přímo k severozápadu přerušena neznámým vodním tokem, širokým devět až deset metrů, jehož prudký proud se ve značně se svažujícím řečišti rozbíjel o četné balvany, mezi něž se vrhal s temným hukotem. Byl to hluboký a čistý potok, ale naprosto nesplavný.

„A jsme v koncích!“ zvolal Nab.

"Ne,“ odporoval Harbert, „je to jen potok, který snadno přeplaveme.“

„Proč?“ ptal se Cyrus Smith.

„Potok teče jistě k moři. Zůstaneme na levém břehu a půjdeme podle potoka. Velmi bych se divil, kdyby nás nepřivedl přímo na pobřeží. Pojďme!“

„Okamžik!“ zvolal Gedeon Spilett.

„Jak budeme potok nazývat? Měli bychom ostrovní zeměpis neúplný.“

„To je pravda,“ souhlasil Pencroff.

„Pokřti jej, hochu!“ vybídl chlapce inženýr.

„Nebylo by lepší pokřtít jej později, až poznáme jeho tok až k ústí?“ ptal se Harbert.

„Budiž!“ souhlasil Cyrus Smith. „Pojďme tedy dál!“

„Ještě okamžik!“ ozval se Pencroff.

„Co je?“ ptal se novinář.

„Je-li zakázán lov, je jistě volný rybolov.“

„Nemůžeme ztrácet čas,“ namítl inženýr.

„Jen pět minut!“ prosil námořník.

„Žádám vás o ně v zájmu naší přesnídávky. Pouhých pět minut!“

A Pencroff se už sklonil nad vodu, ponořil do ní ruku a vytáhl za chvíli několik tuctů raků, kterými se to mezi balvany hemžilo.

„To bude výborné!“ volal Nab a šel námořníkovi na pomoc.

„Říkám vám, že kromě tabáku je na ostrově všechno,“ vzdychl si Pencroff.

K nádhernému lovu raků nebylo třeba ani pěti minut.

Klepetáči s kobaltově modrým krunýřem a se zubovitým výrůstkem na hlavě byli hozeni do pytle a kolonisté šli dál. Teď se jim šlo po břehu potoka lépe a rychleji. Ani tyto břehy nenesly stopy lidí. Občas kolonisté objevili jen stopy velkých zvířat, která chodila k potoku pít, ale nic víc. V této části lesa nedostal jistě mladý pekari olověnou kulku, která stála Pencroffa jednu stoličku.

Když Cyrus Smith pozoroval proud plynoucí do moře, dospěl k názoru, že je výprava od břehu mnohem dál, než zprvu odhadoval. V této době byl totiž příliv, který by se musel nezbytně projevit i v proudu vody potoka, jestliže je jeho ústí jen několik málo kilometrů od pobřeží. To však nebylo vidět; voda v potoku plynula stále stejnou rychlostí.

Inženýr tím byl značně udiven a častokrát se díval na kompas, aby se přesvědčil, zda je nějaký přítok nezavádí doprostřed lesa Divokého západu.

Potok se však znenáhla rozšiřoval a jeho proud se zpomaloval. Stromy na pravém břehu rostly stejně hustě jako na břehu levém, takže zrak lesem nepronikal. Byly to lesy pusté, protože Top vůbec neštěkal, ač jindy prozrazoval štěkotem každé zvíře v povodí potoka. V půl

jedenácté Harbert trochu kolonisty předešel a náhle k velkému údivu Cyruse Smithe zvolal:

„Moře!“

Za chvíli dosáhli všichni kolonisté okraje lesa a spatřili před sebou západní pobřeží ostrova. Jaký to však byl rozdíl mezi tímto pobřežím a východními břehy, na které vrhla kolonisty náhoda! Zde nebyla žulová stěna, ani skaliska v moři, ani pobřežní písčiny. Poslední stromy pobřežního lesa se skláněly až k vodě, omývány jejími vlnami. To nebylo obvyklé pobřeží s písčinami a se skalisky, ale vyrovnaná stěna z nejkrásnějších stromů. Břeh byl vyvýšen natolik, že byl z dosahu nejvyšší vody, a na jeho lesklé půdě se žulovým podkladem se prostíraly nádherné lesy stejné jako uvnitř ostrova.

Kolonisté zde našli jen nepatrnou zátoku, v níž by se mohly stěží ukrýt dva nebo tři rybářské čluny a do níž vúsťoval nový potok. Voda říčky však nevtékala do moře klidným ústím, nýbrž vrhala se dolů dvanáct metrů vysokým vodopádem. Tím bylo vysvětleno, proč se příliv neprojevoval v toku potoka. Ani nejvyšší voda přílivu nemohla totiž dosáhnout výšky břehu, na kterém měl

potok své vyvýšené koryto. Uplynuly jistě milióny let, než si voda vytvořila v tvrdé žule průchod k moři. Všichni kolonisté souhlasili, aby říčka byla pokřtěna jménem Vodopádová řeka. K severu se lesnatý břeh táhl na vzdálenost asi tří kilometrů. Pak stromy řídly a za nimi se zdvihaly malebné výšiny, které se táhly po téměř přímém pobřeží od severu k jihu. Mezi ústím Vodopádové řeky a Hadím ocasem byla souvislá čára lesa s obrovskými stromy. Některé byly rovné, jiné nakloněné nad moře, jehož dlouhé vlny jim omývaly kořeny. Tímto směrem k Hadímu poloostrovu bude muset být proveden průzkum. Jedině tato část pobřeží mohla poskytnout útočiště trosečníkům — jsou-li tu jací —, kteří jistě pustou a neplodnou část pobřeží opustili.

Počasí bylo krásné a jasné. Kolonisté si připravovali jídlo na pobřežních skálách, odkud byl daleký výhled. Obzor byl dokonale čistý; ale na širém moři nebyla žádná plachta. Na pobřeží ani v dohledu na moři žádný vrak. Inženýr však nebude spokojen, dokud neprozkoumá Hadí poloostrov až na konec. Rychle se najedli a v půl dvanácté dal Cyrus Smith znamení k odchodu. Protože nemohli jít po pobřeží nebo písčinami, museli kolonisté pronikat podle břehů

lesním porostem.

Vzdálenost ústí Vodopádové řeky od Hadího ocasu byla přes dvacet kilometrů. Po schůdném pobřeží by tam kolonisté beze spěchu došli za čtyři hodiny. Ale tady museli k dosažení cíle počítat s dvojnásobnou dobou, protože bylo nutno obcházet stromy, prosekávat houštiny, přetínat liány a neustále se zastavovat. Četné zacházky cestu nesmírně prodlužovaly. Nenašli však nikde nic, co by svědčilo o nějakém ztroskotání u tohoto pobřeží. Gedeon Spilett poznamenal, že moře by stejné odneslo vše zpátky, a že nejsou -li tu žádné trosky, nelze ještě usuzovat, že na toto pobřeží Lincolnova ostrova nebyla žádná loď vržena. Novinářova úvaha byla správná. A nález olověné kulky nezvratně dokazoval, že před třemi měsíci na ostrově někdo vystřelil z pušky.

Bylo pět hodin a konec Hadího poloostrova byl ještě tři kilometry daleko. Kolonistům bylo jasné, že po dosažení Hadího ocasu nebudou už mít čas vrátit se před západem slunce k pramenům řeky Díků. Budou muset strávit noc na poloostrově. Zásob měli dost, což bylo velkou výhodou

právě zde, kde se srstnatá zvěř vůbec neukázala. Jen ptáků tu bylo hodně: leskovců, tetřívků, papoušků, bažantů, holubů a mnoho jiných. Ani jeden strom nebyl bez hnízda a ani jedno hnízdo nebylo prázdné.

K sedmé hodině večerní stanuli utrmácení kolonisté na Hadím ocasu, na podivném výběžku ostrova do moře. Zde končil pobřežní les i poloostrov. Jižní pobřeží už mělo obvyklý ráz, se skalisky, s útesy a písčinami. Bylo možné, že loď ztroskotala v této části, ale už se šeřilo a další průzkum byl proto odložen na druhý den. Pencroff s Harbertem počali hledat vhodné místo k táboření. Poslední stromy lesa Divokého západu zde vybíhaly k pobřeží a mezi nimi poznal Harbert i skupinu bambusů.

„Tohle je panečku nález!“ pochvaloval si.

„Vzácný?“ ptal se Pencroff.

„To bych řekl,“ pokračoval Harbert.

„Víš snad, Pencroffe, že bambusová stébla, rozštípnutá do tenkých štěpin, slouží k výrobě košů? Z rozdrceného a máčeného bambusového dřeva se vyrábí čínský papír. Z různě silných stébel se vyrábějí hole, troubele dýmek a vodovodní trubky. Velké bambusy jsou výborným

stavebním materiálem. Bambusové stavby jsou lehké, pevné a nikdy se v nich nedrží hmyz. Bambusové kmeny, seříznuté mezi kolénky, z nichž spodní slouží jako dno, vytvářejí pevné a pohodlné nádoby, jakých používají hlavně Číňané. To vše tě asi nezajímá, ale…“

„Ale?“

„Ale nevíš asi, že v Indii pojídají labužníci bambusové výhony jako chřest.“ „Desetimetrový chřest!“ zvolal Pencroff.

„A je to dobré?“

„Výborné! Nejsou to ovšem desetimetrová stébla, nýbrž jen mladé výhony.“ „Výborně, chlapče, výborně!“

„A v octě zavařená dužnina mladých stébel je velmi dobré koření.“ „Tím lépe, Harberte.“

„A z kolének bambusu prýští šťáva, z níž se dá připravit osvěžující nápoj.“ „To je vše?“

„Ano.“

„A nekouří se snad bambus jako tabák?“

„Nekouří, Pencroffe.“

Harbert s námořníkem vyhledali pak vhodné tábořiště. Pobřežní divoce rozeklané skály byly rozrušeny jihozápadními větry i mořem a byly plny rozsedlin, v nichž se dalo v závětří docela dobře spát. Ale v okamžiku, kdy se kolonistéchystali vniknout do jedné z jeskyň, ozvalo se uvnitř strašné zařvání.

„Zpátky!“ vykřikl Pencroff.

„Máme v puškách jen broky a tohle zvíře by se o broky staralo jen jako o zrnka soli.“

A námořník chytil Harberta za rukáv a odtáhl ho od skály právě v okamžiku, kdy z ústí jeskyně vyskočilo nádherné zvíře.

Byl to jaguár stejného původu jako asijští levharti. Měřil půldruhého metru od čenichu ke kořeni ocasu. Jeho plavá srst s nepravidelnými černými skvrnami se ostře lišila od bílého břicha. Harbert okamžitě poznal strašného soka tygrů, mnohem nebezpečnějšího než puma, která je jen sokem vlků.

Jaguár pokročil vpřed a rozhlédl se kolem sebe. Zježil srst a blýskal očima, jako by neviděl člověka poprvé. V tom okamžiku vyšel ze skal Gedeon Spilett. Harbert se

domníval, že novinář jaguára nevidí, a chtěl k němu běžet. Spilett však dal chlapci rukou znamení a kráčel klidně dál. Nestál před šelmou poprvé, a proto došel až na deset kroků k jaguárovi a zastavil se s puškou u ramene. Přikrčený jaguár vyrazil na lovce, ale právě v okamžiku, kdy vyskočil, dostal kulku mezi oči a padl mrtev na zem.

Harbert s Pencroffem se k němu vrhli. Přiběhl i Nab s inženýrem. Všichni dlouho pozorovali ležící šelmu, jejíž nádherná kožešina bude ozdobou Žulového domu.

„Ach, pane Spilette, obdivuji se vám a závidím vám!“ zvolal Harbert v záchvatu přirozeného nadšení.

„Dobrá, chlapče; však bys dokázal totéž,“ řekl prostě novinář.

„Já? S takovou chladnokrevností?“

„Představ si, Harberte, že jaguár je králík, a pak ho jistě klidně zastřelíš.“

„Tohle není špatná rada,“ smál se Pencroff.

„Když nám teď jaguár uvolnil pelech, můžeme se tam nastěhovat,“ řekl Gedeon Spilett.

„Může však přijít jiný!“ namítl Pencroff.

„Stačí, když u vchodu zapálíme oheň,“ řekl novinář.

„Pak se nic neodváží vniknout dovnitř.“

„Pojďme tedy do jaguářího domu,“ vyzval všechny námořník a táhl mrtvou šelmu za sebou. Kolonisté vnikli do

opuštěné jeskyně a tam — zatímco Nab jaguára stahoval — nakupili u vchodu hromadu suchého dříví, kterého tu bylo v lese dost a dost.

Cyrus Smith si však všiml bambusového houští, uřízl několik svazků stébel a vhodil je na dříví u vchodu do jeskyně. Pak se zařídili v jeskyni, kde na písku bylo plno zvířecích kostí. Zbraně byly pro každý případ nabity. Potom kolonisté povečeřeli a před spánkem zapálili u vchodu oheň.

Náhle zazněly ohlušující rány. To ohněm zasažené bambusy vybuchovaly jako ohňostroj. Jen pouhý zvuk těchto ran zaplaší i nejodvážnější šelmy. Tenhle prostředek, který způsobil takové rány, nebyl však inženýrovým vynálezem. Již Marco Polo psal ve svém cestopise, že stejného prostředku užívají Tataři, chtějí -li zapudit středoasijskou zvěř.

KAPITOLA V

NÁVRH NA NÁVRAT PODLE JIŽNÍHO POBŘEŽÍ — TVAR POBŘEŽÍ — HLEDÁNÍ PŘEDPOKLÁDANÝCH TROSEČNÍKŮ — TROSKY NA STROMĚ — OBJEVENÍ PŘIROZENÉHO PŘÍSTAVU — O PŮLNOCI NA BŘEHU ŘEKY DÍKŮ — PO ŘECE PLUJE ČLUN

Cyrus Smith a jeho přátelé spali jako syslové v jeskyni, kterou jim jaguár tak zdvořile uvolnil. Za svítání už byli všichni na pobřeží nejkrásnější části ostrova a dívali se po obzoru, který byl ze dvou třetin volný. Mohli však zase jen zjistit, že kam oko dohlédlo, nebyla na moři ani plachta, ani vrak, ani nic podezřelého. Stejně nebylo nic ani na pobřeží, aspoň na pětikilometrové čáře jižního břehu Hadího ocasu. Na větší vzdálenost uzavíral rozhled skalnatý výběžek. Z konce Hadího poloostrova nebylo vidět ani mys Dráp, skrytý za skálami. Zbývala už jen prohlídka jižního pobřeží ostrova. Pokusí se o to kolonisté hned a zasvětí této práci dnešní den?

To bylo v rozporu s původním plánem. Když opouštěli u pramenů řeky Díků svůj člun, bylo ujednáno, že si prohlédnou jen západní pobřeží, vrátí se k člunu a po řece

Díků poplují zpátky k Žulovému domu. Tehdy ovšem Cyrus Smith věřil, že západní pobřeží poskytlo útočiště buď vraku, nebo lodi na normální plavbě. Protože však na tomto pobřeží nenašli žádné stopy po přistání, museli je hledat na jižním pobřeží. Gedeon Spilett navrhoval, aby se v průzkumu pokračovalo a tím se konečně otázka trosečníků vyřešila. Ptal se, v jaké vzdálenosti od tohoto pobřeží může ležet Dráp.

„Asi padesát kilometrů daleko," odpověděl inženýr, „počítám-li se zakřivením břehů."

„Padesát kilometrů!" opakoval Gedeon Spilett.

„To bude celodenní pochod! Přesto však myslím, že bychom se měli do Žulového domu vrátit podle jižního pobřeží."

„Ale od Drápu k Žulovému domu je to dalších osmnáct kilometrů," připomněl Harbert.

„Řekněme, že je to dohromady sedmdesát kilometrů," pokračoval novinář.

„Ale nebojme se toho! Poznáme aspoň neznámý břeh a nemusíme se sem už vracet."

„To je pravda,“ souhlasil Pencroff, „ale co s člunem?“

„Jestliže piroga zůstala u pramenů řeky den, vydrží tam ještě dva dny také. Až dosud můžeme tvrdit, že na ostrově zloději nejsou.“

„Když si však vzpomenu na příběh se želvou, moc tomu nevěřím,“ prohlásil Pencroff.

„Želva, želva!“ bručel novinář.

„Což nevíte, že ji obrátil příliv?“

„Kdo ví?“ pochyboval inženýr.

„Ale…,“ vpadl do hovoru Nab.

Černoch chtěl něco říci, to bylo zřejmé, protože otevřel ústa, ale pak se odmlčel.

„Vrátíme-li se po jižním pobřeží na Dráp,“ řekl Nab, „a obejdeme-li tento mys, narazíme na…“

„Na řeku Díků,“ doplnil ho Harbert, „a nemáme most ani člun, abychom se přes ni dostali.“

„Dobrá, pane Smithi,“ řekl Pencroff, „s několika svázanými kmeny se přes řeku dostaneme.“ .

„Teď na tom nezáleží," řekl Spilett.

„V budoucnosti však musíme postavit most, abychom získali přístup do lesa Divokého západu."

„Most?" zvolal námořník.

„Není snad pan Smith inženýrem? Postaví nám most, kdy budeme chtít. Ale chcete -li se dnes večer dostat přes řeku Díků a vůbec se nenamočit, beru si to na starost. Máme však před sebou celý den a to je teď hlavní. A zvěřiny budeme mít jistě víc než včera. Pojďme!"

Námořníkův návrh, podporovaný živě Spilettem, získal souhlas všech, protože každý už toužil po vyjasnění otázky trosečníků a chtěl cestou přes Dráp průzkum dokončit. Ale nesměli ztrácet čas, protože sedmdesátikilometrový pochod bude dlouhý a s návratem do Žulového domu nemohli počítat dříve než v noci.

V šest hodin se skupina vydala na cestu. Pro případ, že by se setkali s dvounohými nebo čtyřnohými nepřáteli, byly pušky nabity kulkami a Top dostal rozkaz prohlížet okraje lesa. Od nejzazšího cípu hadovitě stočeného výběžku poloostrova se břeh obloukovitě stáčel do vzdálenosti devíti kilometrů. Tento úsek přešli kolonisté brzy, aniž

přitom našli nejmenší stopu staršího nebo nového vylodění. Nepřišli ani na trosky, ani na zbytky tábořiště, ani na popel z ohniště, ani na otisky nohou. Tak došli až na konec oblouku, odkud se pobřeží táhlo na severovýchod a vytvářelo Washingtonův záliv. Teď mohli přehlédnout jižní pobřeží v celé délce.

Ve vzdálenosti šedesáti kilometrů byl břeh zakončen Drápem, který v ranní mlze vystupoval jen nezřetelně. Mezi stanovištěm kolonistů a pozadím obrovského zálivu byl břeh vytvářen zprvu širokou a plochou písčinou, lemovanou zelenou stěnou lesa, pak se pobřeží měnilo v nepravidelné útvary s ostrými výběžky do moře a nakonec vyústily rozervané skály do mysu Dráp.

Tak vypadalo toto pobřeží, jež kolonisté spatřili dnes poprvé. Zastavili se tu a dlouho si břeh prohlíželi.

„Loď, která by se sem dostala, byla by ztracena," řekl Pencroff.

„Podívejte se na ty písčiny a na ta skaliska. To je špatné přístaviště."

„Ale z lodi by snad přece jen něco zbylo," mínil novinář.

„Na skálách by z ní zbyly kousky dřev, ale na písčinách nic," odpověděl námořník.

„Proč?"

„Protože písek je ještě nebezpečnější než skály. Vtáhne do sebe vše, co se na něm octne. Stačí několik dnů a zmizí v něm celý trup lodi o několika stech tun."

„Jestliže tedy nějaká loď ztroskotala v těchto písčinách," řekl Cyrus Smith, „nemohli bychom se divit, že tu dnes po ní nenacházíme ani stopy."

„Pravda, pane Smithi. Zvláště když pomáhá vítr nebo bouře. Ale i v tomto případě je divné, že nevidíme zbytky stěžňů nebo ráhna vržená na břeh mimo dosah vln."

„Pokračujme ještě v hledání," odpověděl inženýr.

V jednu hodinu s poledne dosáhli kolonisté středu zálivu. Ušli asi třicet pět kilometrů. Zastavili se, aby pojedli. Tady začínal pravidelný břeh, malebně rozeklaný a vroubený dlouhou čárou skalisk, která vystřídala písčiny a která vrcholící odliv právě obnažoval. Kolonisté pozorovali pružné vlnění moře, které se tříštilo o skály a rozpadávalo se v pěnivé jazyky. Od tohoto místa až k Drápu bylo

pobřeží úzké, vtěsnané mezi čáru skalisk a okraj lesa.

Pochod tu byl stále obtížnější, protože pobřeží bylo zavaleno balvany. Tady se také začínala zvedat žulová stěna. Z nehybně stojících stromů v pozadí bylo vidět jen zelené koruny, které neoživoval ani nejmenší vánek. Po půlhodinovém odpočinku se kolonisté vydali na další cestu. Jejich zraku neunikl ani jediný kout ve skaliskách. Pencroff s Nabem se pouštěli i mezi balvany v příboji, jakmile tam něco přilákalo jejich pozornost. Ale vždycky byli oklamáni zvláštním tvarem skal; nikde nenašli zbytky lodi. Zjistili jen, že pobřeží je poseto jedlými mlži, ale využít tohoto nálezu budou moci teprve tehdy, až bude postaven most přes řeku Díků a až budou mít dokonalejší dopravní prostředek.

Stále nenacházeli nic, co by mohlo mít souvislost se ztroskotáním, ač jakýkoli předmět, třeba lodní trup nebo jen trosky vyvržené na břeh, muselo by být vidět tak, jako bylo vidět onu bednu nalezenou pětatřicet kilometrů odtud. Ke třetí hodině došel Cyrus Smith s přáteli k uzavřené zátoce, do které však neústil žádný vodní tok. Byl to jen přirozený přístav, nepozorovatelný ze širého moře a chráněný skálami, mezi nimiž byl jen úzký vjezd. V pozadí zátoky jakási přírodní síla prorvala skalní stěnu a vytvořila

plochou pláň, stoupající zvolna k horní planině, vzdálené asi osmnáct kilometrů od Drápu a vzdušnou čárou asi devět kilometrů od planiny Výhledu.

Gedeon Spilett navrhl přátelům, aby si tu odpočinuli. Návrh byl přijat, protože kolonisté byli po namáhavé cestě už vyhladovělí. Ačkoli nebyla ještě doba večeře, nikdo neodmítl trochu jídla. Povzbudilo to i jejich touhu po pořádné večeři v Žulovém domě.

Za několik minut už kolonisté seděli pod skupinou vysokých přímořských borovic a hltavě pojídali jídlo, které Nab vytáhl ze svého vaku. Místo jejich odpočinku bylo asi pětadvacet metrů nad mořskou hladinou. Rozhled byl z něho dost široký až přes skály Drápu k zálivu Unie. Kolonisté však neviděli ani planinu Výhledu, ani ostrůvek Spásy, protože vyvýšená půda a clona vysokých stromů zastíraly severní obzor. Přes rozlohu, kterou mohli kolonisté na moři obhlédnout, a přes to, že inženýr prohlédl dalekohledem celý okruh, na kterém se spojovalo nebe s mořem, nespatřili nikde žádnou loď. I na pobřeží, které měli ještě prozkoumat, byl zaměřen jejich dalekohled od břehu až k útesům, ale v jeho zorném poli se neobjevil

žádný vrak.

„Myslím," řekl Gedeon Spilett, „že se budeme muset smířit s myšlenkou, že se s nárni nikdo nepřijde hádat o vlastnictví Lincolnova ostrova."

„Ale co ta olověná kulka?" ptal se Harbert.

„Přece jsme si ji nevymysleli!"

„K čertu, to ne!" zvolal Pencroff, vzpomínaje na svou vylomenou stoličku.

„Co z toho tedy vyplývá?" ptal se novinář.

„Jen jedno," řekl inženýr.

„Před třemi měsíci tu přistála loď…"

„Cože, Cyrusi? Vy myslíte, že zmizela beze stopy?" zvolal novinář.

„Ne, Spilette. Uvažte však, že máme-li jistotu o přistání člověka před třemi měsíci, máme téměř jistotu i o tom, že ten člověk na ostrově už není."

„Rozumím-li vám, dobře," vmísil se do hovoru Harbert,

„jste přesvědčen; že ta loď zase odjela?"

„Správně.“

„A my tedy nenávratně ztratili možnost navrátit se do vlasti,“ dodal Nab.

„Bojím se, že je to pravda.“

„Nuže, je-li příležitost ztracena, pojďme dál!“ ozval se Pencroff, kterému se už stýskalo po Žulovém domě.

Ale sotva vstal, ozval se zuřivý štěkot Topa. Pes se vyřítil z lesa a v tlamě držel cár bahnem promáčené látky. Nab vyrval cár psovi ze zubů. Bylo to silné plátno. Top stále štěkal a neustálým obíháním jako by vyzýval svého pána k cestě do lesa.

„Tam je jistě něco, co nám vysvětlí tu olověnou kulku,“ mínil Pencroff.

„Trosečník!“ zvolal Harbert.

„Možná že raněný,“ dodal Nab.

„Nebo mrtvý," dokončil novinář.

Všichni se pustili po Topově stopě mezi vysoké borovice, které tvořily první část lesa. Pro jistotu si připravili zbraně. Museli vniknout hodně daleko za okraj lesa, ale k svému překvapení nenarazili na žádné lidské stopy. Křoví i liány byly netknuty. Dokonce se museli prosekávat sekerami jako v nejhlubším pralese. Bylo těžké si představit, že tudy prošla lidská bytost, ale Top stále vybíhal vpřed a vracel se jako pes, který neslídí náhodně, nýbrž sleduje určitý cíl. Po osmiminutové chůzi se Top zastavil. Kolonisté se octli na palouku lemovaném vysokými stromy a rozhlíželi se kolem sebe, ale ani v křoví, ani mezi kmeny neviděli nic.

„Tak co, Tope?" ptal se inženýr.

Top zuřivě zaštěkal a vyskakoval na kmen obrovského stromu. Pencroff náhle vykřikl: „No to je dobré!"

„Co je?" ptal se Gedeon Spilett.

"My hledáme trosky na moři i na pobřeží a zatím..."

„Co zatím?"

„A zatím jsou ve vzduchu!"

A námořník ukázal na obrovský bělavý cár zavěšený na

vrcholku borovice. Z něho byl onen kus, který před chvílí našel Top.

„Vždyť to nejsou žádné trosky!“ řekl udivený novinář.

„Prosím za odpuštění!“ odpověděl námořník.

„Co to je?“

„To je vše, co zbylo z našeho vzdušného korábu, z našeho balónu, který se zachytil tady na stromě!“ Pencroff se nemýlil. Vykřikl hromové hurá a dodal:

„Tady máme výborné plátno. To nám dá prádla na několik let! Z toho si naděláme kapesníků a košil! Pane Smithi, co říkáte ostrovu, kde rostou košile na stromě?“

Pro kolonisty Lincolnova ostrova to byla opravdu štastná náhoda, že balón po svém posledním vzlétnutí padl zpět na ostrova že tu byl teď nalezen. Buď si kolonisté obal zachovají a pokusí se odletět z ostrova balónem, nebo z něho nadělají několik svitků nejlepšího plátna, až zbaví obal lakového nátěru. Pencroffova radost přešla pochopitelně na všechny kolonisty. Obal však musel být ze

stromu snesen a uložen na bezpečné místo, a to nebyla lehká práce. Nab, Harbert a námořník vylezli na strom a museli tam vynaložit všechnu svou obratnost, aby splasklý balón uvolnili. Tato práce trvala skoro dvě hodiny. Tak získali nejen obal se záklopkami, vzpruhami a měděným kováním, ale i síť, to jest velké množství provazů a lan; zavěšený kruh a kotva ležely na zemi. Obal byl mimo trhlinu v dobrém stavu. Roztrhána byla jen jeho dolní část.

Bylo to z nebe spadlé štěstí.

„Rozhodneme-li se jednou opustit ostrov, pane Smithi,“ řekl Pencroff, „jistě ho neopustíme v balónu, že? Vzdušné lodi neplují tam, kam my chceme. Už s nimi máme zkušenost. Důvěřujete-li mi, postavím jednou loď o dvaceti tunách a vy mi pak dovolíte vyříznout z obalu přední a

stěnovou plachtu.“

„Uvidíme, Pencroffe, uvidíme,“ odpověděl mu inženýr.

„Plátno teď musíme zajistit,“ připomněl Nab.

Nebylo opravdu možné přenést náklad plátna a lan do Zulového domu. Byl příliš těžký. Než se najde možnost přepravy, bude nutno zabezpečit toto bohatství, aby nebylo vydáno napospas prvnímu uragánu. Spojenými silami odvlekli kolonisté všechno k pobřeží a našli tam rozsáhlou a tak výhodně umístěnou jeskyni, že do ní nemohl ani vítr, ani déšť, ani oceán.

„Potřebovali jsme skříň a skříň jsme také našli,“ smál se Pencroff.

„Ale nezavírá se na klíč, a tak musíme z opatrnosti vchod zakrýt. Nebojím se dvounohých, ale čtyřnohých zlodějů.“

V šest hodin večer bylo vše uloženo. Úzká zátoka byl pokřtěna na Balónový přístav a kolonisté se vydali k Drápu. Pencroff hovořil s inženýrem o nejdůležitějších plánech, které budou muset v nejkratší době uskutečnit. Především bude postaven most přes řeku Díků, aby bylo zajištěno spojení s jižní částí ostrova. Pak se sem vypraví pro balón s

károu, kterou zařídí jako jednostěžník, aby s ní mohli podnikat plavby kolem ostrova, a pak… Zatím se zšeřilo. Nebe už bylo tmavé, když kolonisté dosáhli Trosek, u nichž byla nalezena bedna. Cestou však nikde nepřišli na stopy ztroskotání. Tak museli uznat za správný názor přednesený dnes Smithem.

Od Trosek k Žulovému domu zbývalo devět kilometrů, které kolonisté zdolali velmi rychle. Blížila se už půlnoc, když dorazili k řece Díků.

Řečiště tam bylo pětadvacet metrů široké; druhý břeh byl tedy nedostupný. Pencroff však slíbil, že tuto obtíž zdolá, a to mu teď přátelé připomenuli.

Kolonisté byli hrozně unaveni. Měli za sebou dlouhou cestu a příhoda s balónem rozhodně nepřispěla k jejich zotavení. Všichni už spěchali do Žulového domu k večeři a ke spánku. Kdyby tu už byl most, byli by doma za čtvrt hodiny. Noc byla velmi tmavá. Pencroff se chystal splnit svůj slib. Chtěl

vyrobit jakýsi prám, na němž by řeku přepluli. Pustil se hned se

sekerou v ruce do stromů, aby je nad kořeny podsekl. Nab mu při tom pomáhal. Cyrus Smith a novinář seděli na břehu a čekali, až budou muset druhy vystřídat. Harbert zatím přecházel po břehu. Pak šel kousek proti toku, ale náhle se obrátil, utíkal zpět, a ukazuje na řeku, volal:

„Co to sem pluje po řece?“ Pencroff přestal kácet a podíval se na vodu, kde spatřil temný pohybující se předmět.

„Člun!“ vykřikl.

Všichni přiběhli a k svému překvapení spatřili skutečně člun plující k nim. „Člun, ahoj!“ vykřikl námořník ze starého lodnického zvyku, zapomínaje, že by snad bylo lepší být tiše. Žádná odpověď. Člun se hnal dál. Když byl asi dvanáct kroků od kolonistů, zvolal Pencroff:

„Vždyť je to naše piroga! Asi se přetrhlo lano a piroga se spustila po proudu. A přišla opravdu včas!“

„Naše piroga?“ bručel si inženýr.

Pencroff měl pravdu. Byl to jejich člun, jehož lano se zřejmě přetrhlo a který plul teď sám po řece Díků. Bylo

nutno zmocnit se ho, dříve než bude rychlým proudem odnesen na moře. Nab s Pencroffem ho také s pomocí dlouhého bidla zastavili. Člun byl přitažen k břehu. Inženýr do něho vskočil první, uchopil konec lana a viděl, že bylo opravdu rozedřeno o skálu.

„Tohle je něco, co se může opravdu nazvat šťastnou náhodou!“ řekl tiše Gedeonu Spilettovi.

„Podivné!“ odpověděl novinář.

Bylo to sice záhadné, ale bylo to rozhodně šťastné. Harbert, novinář, Nab a Pencroff nasedli. Nikoho neudivovalo, že se lano přetrhlo, ale všichni byli překvapeni náhodou, která přivedla člun k ústí řeky právě ve chvíli, kdy jej mohli zachytit. Připlout sem o čtvrt hodiny později, byl by člun ztracen v moři. Kdyby byli kolonisté žili v době víry v duchy, byla by je tato příhoda přivedla k přesvědčení, že ostrovu vládne nějaká nadpřirozená bytost, která dává svou moc do služeb trosečníků. Několika údery vesel dosáhli kolonisté ústí řeky. Člun byl pak stočen k pobřeží u Komína. Když jej zajistili, zamířili všichni k žebříku do Žulového domu. V této chvíli však Top zlostně zaštěkal a Nab, který hledal první příčku, vykřikl…

Žebřík nikde!

KAPITOLA VI

PENCROFFOVO VOLÁNÍ — NOC V KOMÍNU — HARBERTŮV ŠÍP — SMITHŮV NÁVRH — NEČEKANÉ ŘEŠENÍ — CO SE

STALO V ŽULOVÉM DOMĚ — JAK NASTOUPIL SLUŽBU U KOLONISTŮ NOVÝ SLUHA

Cyrus Smith se beze slova zastavil. Jeho druhové tápali ve tmě po skále, zdali tam vítr žebřík neposunul, a po zemi, kdyby snad byl spadl. Žebřík však úplně zmizel. A v této tmě nebylo možno zjistit, zda jej vítr neodhodil na skalní výčnělek.

„Jestliže to je žert, pak je to hloupý žert!“ zlobil se Pencroff. „člověk dojde domů a nenajde schody do pokoje! To není nic k smíchu pro unavené lidi.“

Také Nab zlořečil.

„Vždyť přece nebyl vůbec vítr,“ divil se Harbert.

„Počínám věřit, že se na Lincolnově ostrově dějí záhadné věci,“ prohlásil Pencroff.

„Záhadné? Vůbec ne, Pencroffe,“ odpověděl novinář.

„Je to zcela přirozené. Někdo sem za naší nepřítomnosti přišel, obsadil náš dům a vytáhl za sebou žebřík.“

„Někdo?“ zvolal námořník.

„Ale kdo?“

„Nu přece střelec olověné kulky,“ odpověděl novinář.

„K čemu jinému by teď byl než k vysvětlení této příhody?“

„Jestliže je však někdo nahoře,“ řekl Pencroff, který už ztrácel trpělivost,

„pak na něho zařvu tak, že bude muset odpovědět.“

A hromovým hlasem zařval své námořnické „Ohé!“, které se ozvěnou nesmírně protáhlo. Kolonisté zbystřili sluch. Zdálo se jim, že slyší ze Žulového domu jakýsi chechtot, jehož původ však nemohli určit. Na Pencroffovu výzvu se nikdo neozval, ani když ji námořník zuřivě opakoval. Tohle byla věc, která by musela vzrušit i nejlhostejnější lidi na světě, a kolonisté nemohli být lhostejní. V jejich postavení každá takováto příhoda mohla mít vážné důsledky. A za sedm měsíců pobytu na ostrově se jim ještě nepřihodilo něco tak překvapivého.

Teď zapomněli na únavu, a vzrušeni podivnou příhodou, stáli pod Žulovým domem, nevědouce, co si myslet a co dělat. Kladli si otázky, na které nedovedli odpovědět, a

vymýšleli si nejrůznější vysvětlení. Nab naříkal, že se nemůže vrátit do své kuchyně. Bylo to tím horší, že jejich zásoby už byly vyčerpány a že v této chvíli nemohli pomýšlet na jejich obnovení.

„Přátelé," řekl Cyrus Smith, „můžeme udělat opravdu jen jedno: čekat do rána a pak jednat podle okolností. Pojďme však čekat do Komína. Tam máme úkryt, a nemůžeme-li večeřet, můžeme aspoň spát."

„Ale který ničema nám sehrál tenhle kousek?" láteřil Pencroff, který stále nic nechápal.

Ať už byl tím ničemou kdokoli, kolonisté mohli opravdu udělat jen jednu věc, jak řekl inženýr: jít do Komína a tam počkat do rána. Top však dostal rozkaz zůstat pod Žulovým domem. A dostal-li Top rozkaz, pak jej také bez námitek splnil. Pes tedy zůstal pod skálou, kdežto jeho pán odešel s přáteli do skal. Nemůžeme tvrdit, že by byli kolonisté přes svou únavu spali na pískovém loži dobře. Všichni s úzkostí toužili po vysvětlení dnešní příhody, ať už byla způsobena náhodným projevem přirozených příčin nebo lidskou rukou. Nadto se jim velmi špatně leželo. Nejhorší ze všeho bylo pomyšlení, že jejich bydliště je nyní obsazeno a oni že

tam nemohou. Žulový dům nebyl však jen bydliště; bylo to také skladiště. Tam měli všechen materiál, střelivo, zbraně, nářadí, nástroje, zásoby potravin atd. Je -li vše uloupeno a budou-li se muset kolonisté bez pomůcek znovu zařizovat, bude to vážná věc. Proto také občas někdo z nich vycházel ven podívat se, hlídá-li Top dobře.

Jen Cyrus Smith čekal s obvyklým klidem na ráno, ač jeho rozum si zoufal nad novým nevysvětlitelným faktem. Zneklidňovalo ho, že kolem něho a nad ním se projevuje jakýsi vliv, který nedovede pojmenovat. Stejné pocity měl i Gedeon Spilett. Oba muži si šeptem sdělovali své domněnky o tajemných příhodách, které si nedovedli vyložit ani svou velkou jasnozřivostí a bohatými zkušenostmi. Ostrov choval jistě nějaké tajemství, ale jak je odkrýt? Harbert si to také neuměl vysvětlit a byl by se rád inženýra zeptal. Nab si nakonec řekl, že se ho to netýká, že je to věc jeho pána, a kdyby se byl nebál, že tím kamarády pohorší, byl by spal tak bezstarostně jako na svém loži v Žulovém domě. Nejvíce byl rozzuřen Pencroff.

„Je to hloupý vtip!“ prohlašoval.

„Někdo si z nás vystřelil. Já však nemám vtipy rád a běda

vtipkařům, padnou-li mi do rukou! “

Jakmile se na východě objevil první zásvit dne, vydali se náležitě ozbrojení kolonisté na pobřeží ke skaliskům. Žulový dům, obrácený průčelím k vycházejícímu slunci, bude brzy ozářen. Skutečně k páté hodině uviděli za zeleným rostlinstvem zavřené okenice oken. Z této strany bylo vše v pořádku. Ale z úst kolonistů vyšel hromadný výkřik, když spatřili vstupní dveře otevřené, ač je před odchodem zavřeli.

Někdo vnikl do Žulového domu. To bylo jisté. Horní žebřík, zavěšený nad dveřní rám, byl na místě. Dolní však byl vytažen až nahoru. Bylo zřejmé, že se vetřelci chtěli zajistit proti překvapení. Kolonisté zatím nemohli zjistit ani jejich počet, ani jejich totožnost, protože nikdo z nich se neukázal. Pencroff znovu zavolal. Žádná odpověď.

„Mizerové!“ vykřikl námořník.

"Teď si klidně chrní, jako by byli doma! Hej, piráti, loupežníci, lupiči, synové Johna Bulla!“ Když Pencroff jako Američan nazval někoho synem Johna Bulla, znamenalo to u něho projev největšího opovržení.

Zatím se úplně rozednilo a stěna Žulového domu zazářila v

slunečních paprscích. Vevnitř i venku však byl naprostý klid. Kolonisté už počali pochybovat o obsazení Žulového domu, ale vytažený žebřík dokazoval, že vetřelci odejít nemohli. Jenom jak se k nim dostat? Harbertovi napadlo, že by mohl přivázat k šípu provaz, vystřelit jej na poslední příčky vytaženého žebříku, stáhnout žebřík pak dolů a otevřít si tak přístup do domu. Nic jiného nemohli opravdu dělat a s trochou obratnosti se to mohlo podařit. Naštěstí byly luky a šípy uloženy v Komínu a bylo tam také několik svitků lehkého ibiškového provazu.

Pencroff připevnil provaz na konec dobře opeřeného šípu. Harbert pak vložil šíp na luk a zamířil s nesmírnou pečlivostí na žebřík. Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Pencroff a Nab ustoupili nazad, aby mohli pozorovat, co se bude dít v oknech Žulového domu. Novinář s karabinou v ruce hlídal dveře. Luk spustil, šíp zasvištěl, odnesl s sebou provaz a projel s ním mezi posledními příčkami žebříku. Podařilo se to! Harbert se ihned chopil konce provazu; ale v okamžiku, kdy zatáhl, aby dostal žebřík dolů, vysunula se ze dveří ruka, chytla žebřík a vytáhla jej až do Žulového domu.

„Trojnásobný lumpe!“ vykřikl Pencroff.

„Kdyby na tebe nebylo škoda kulky, nečekal bys dlouho!“

„Ale kdo je to?“ ptal se Nab.

„Cože, tys ho nepoznal?“

„Ne.“

„Nu přece opice! Nějaký makak, malpa, orangutan, kočkodan, duran, gorila nebo kosman. Naše obydlí je zaplaveno opicemi, které se tam za naší nepřítomnosti vyšplhaly po žebříku.“ V tom okamžiku, jako na potvrzení námořníkových slov, objevily se tři nebo čtyři opice v oknech, v nichž se otevřely okenice, a pozdravily skutečné vlastníky tisícem pošklebků a pitvoření.

„Já věděl, že to je jenom pitomý vtip!“ volal Pencroff.

„A jeden ze vtipkařů to odnese za všechny!“

Námořník zalícil pušku, namířil na jednu z opic a vystřelil. Všechny opice zmizely kromě jediné, která smrtelně zasažena spadla na pobřeží. Tato opice vysoké postavy patřila jasně do nejvyššího řádu opic. Ať už to byl šimpanz,

orangutan, gibon nebo gorila, patřil mezi lidoopy, pojmenované tak podle jejich podobnosti k lidské rase. Harbert prohlásil, že to je orangutan, a my už víme, že se chlapec v přírodopise vyznal.

„Nádherné zvíře!“ zvolal Nab.

„Chceš-li, tedy nádherné,“ ušklíbl se Pencroff.

„Ale já pořád nevím, jak se dostaneme domů!“

„Harbert je výborný střelec,“ řekl novinář,

„a má tady svůj luk. Ať se pokusí ještě jednou…“

„Dobrá, ale ty opice jsou taškáři,“ prohlásil Pencroff, „a neukážou se v oknech. Nemůžeme je zabít, a když si představím spousty, které asi nadělaly v pokojích a ve skladišti…“

„Trpělivost!“ řekl Cyrus Smith.

„Ta zvířata nám dlouho vzdorovat nemohou.“

„Tomu bych věřil, kdyby byla dole na zemi. Ale víte vy, pane Smithi, kolik tuctů těch ničemů může nahoře být?“

Těžko odpovědět na takovou otázku. A opakovat chlapcův pokus bylo stejně těžké, protože celý žebřík byl vtažen

dovnitř. Když zatáhli kolonisté za provaz, přetrhl se a žebřík nespadl. Případ byl vskutku mrzutý. Pencroff zuřil. Všem bylo jasné, že domů se nakonec dostanou, ale jak? To nemohl nikdo říci. Tak uběhly dvě hodiny. Opice se neukazovaly, ale byly nahoře pořád. Občas vystrčila některá z nich dveřmi nebo oknem tlapu nebo čenich. Okamžitě však byla zahnána výstřelem.

„Pojďme pryč!“ navrhl inženýr.

„Opice třeba uvěří v náš odchod a ukáží se. Spilett a Harbert se schovají za skály a budou pálit po všem, co se ukáže.“ Inženýrův plán byl proveden. Nejlepší střelci kolonie, Harbert a Spilett, schovali se za skály a

Nab, Pencroff a Cyrus Smith odešli na planinu Výhledu ulovit nějakou zvěř, protože se blížila doba oběda a zásoby už byly snědeny. Za půl hodiny se lovci vrátili s několika skalními holuby, které si jakžtakž upekli. Žádná z opic se zatím neukázala. Gedeon Spilett s Harbertem se šli také najíst a pod okny Žulového domu nechali jen Topa. Po jídle se vrátili na svá místa. Po dvou hodinách byla situace nezměněna. Opice nejevily žádné známky činnosti, jako by byly zmizely.

Pravděpodobnější bylo vysvětlení, že poděšeny smrtí své družky a výstřely z pušek, ukryly se v zadních prostorách Žulového domu nebo ve skladišti. Když si kolonisté představili bohatství skladiště, tu je přešla inženýrem doporučovaná trpělivost. Všichni se doopravdy velmi rozzlobili.

„Je to příliš hloupé," řekl novinář.

„Už by to mělo skončit!"

„Musíme ty lumpy vypudit!" zuřil Pencroff.

„Byli bychom s nimi rychle hotovi, i kdyby jich bylo třeba dvacet. Ale musíme se jim dostat na tělo! Cožpak nepřijdeme na prostředek, jak vniknout do Žulového domu?"

„Přijdeme," řekl Cyrus Smith, kterého cosi napadlo.

„Výborně! A jak to provedeme?"

„Pokusíme se sestoupit do Žulového domu starým jezerním výtokem."

„Tisíc ďáblů!" zvolal námořník.

„To mně nenapadlo!"

Byl to opravdu jediný prostředek, jak se dostat do Žulového domu, zdolat tlupu opic a vyhnat je. Vchod do podzemní chodby byl sice uzavřen zdivem z kamenů, ale kolonisté byli ochotni zeď rozbořit. Cyrus Smith neprovedl naštěstí svůj úmysl zatopit vchod vodou, a tak jim ta práce nebude dlouho trvat. Bylo už poledne, když kolonisté s motykami a špičáky opustili Komín, prošli pod okny Žulového domu, nechali tam Topa na hlídce a chystali se vystoupit po levém břehu řeky Díků na planinu Výhledu.

Neučinili však ještě ani padesát kroků, když zaslechli zuřivý štěkot psa. Zněl jako zoufalá výzva. Zastavili se.

„Poběžme!“ vyzval je Pencroff.

Všichni se rozběhli k pobřeží. Tam zjistili, že se situace změnila.

Opice, které byly z neznámých příčin náhle vyděšeny, pokoušely se utéci. Dvě nebo tři přeskakovaly z okna do okna s obratností cirkusových šašků. Přitom se však ani nepokoušely spustit žebřík, po kterém by snadno utekly. Ve své hrůze na tento prostředek zapomněly.

Pět nebo šest se jich dostalo na dostřel a kolonisté po nich vypálili. Některé z nich, zraněny nebo usmrceny, spadly

zpět do místnosti, vyrážejíce ostré skřeky. Ostatní se vrhly dolů a pádem se zabily. V několika okamžicích bylo už možno předpokládat, že Žulový dům je opic zbaven.

„Hurá!“ vykřikl Pencroff.

„Hurá! Hurá!“

„Jen tolik nejásejte!“ řekl mu Gedeon Spilett.

„Proč? Vždyť jsou zabity!“

"To je pravda. Ale to nám přístup do domu nijak neotevřelo.“

„Pojďme tedy výtokem!“ řekl Pencroff.

„Dobrá,“ souhlasil inženýr,

„ale snad by bylo lepší…“

V tom okamžiku, jako v odpověď Cyrusi Smithovi, vyklouzl žebřík ze dveří, rozvinul se a padl až na zem.

„Tisíc fajfek! Tohle je něco!“ vykřikl Pencroff a podíval se na Cyruse Smithe.

„To je opravdu něco,“ šeptal si inženýr a vrhl se k žebříku.

„Pozor, pane Smithi!“ varoval ho Pencroff.

„Co když nahoře ještě některá je?“

„Uvidíme!“ prohlásil inženýr a vystupoval dál.

Všichni kolonisté se pustili za ním a v minutě stáli na prahu dveří. Rozhlíželi se. V pokojích nebyl nikdo, a nikdo nebyl ani ve skladišti, které bylo netknuto.

„A co žebřík?“ zvolal námořník.

„Kde je ten džentlmen, který nám jej shodil?“

V tom okamžiku se ozval ostrý výkřik a do místnosti vrazila obrovská opice, která utekla do chodby a kterou teď Nab vyplašil.

„Ty lupiči!“ vykřikl Pencroff a se sekerou v ruce chystal se rozetnout zvířeti lebku. Cyrus

Smith ho však zadržel:

„Dejte jí milost, Pencroffe!“

„Cože? Milost takovému ničemovi?“

„Ano. To ona nám shodila ten žebřík.“

Inženýr to řekl podivným hlasem, že bylo těžko uhodnout, myslí-li to vážně či ne. Přesto se však všichni na opici vrhli a

přes její statečný odpor ji přemohli a spoutali.

„Uf!“ oddechl si námořník.

"A co z toho mizery teď uděláme?“

„Sluhu!“ odpověděl Harbert.

Chlapec vůbec nežertoval, protože věděl, čeho všeho lze u těchto inteligentních opic dosáhnout. Kolonisté přistoupili k opici a pozorně si ji prohlíželi. Byl to orangutan, tedy opice, která nezná vzteklost duranů, ani potřeštěnost makaků, ani nečistotnost kosmanů, ani těkavost magotů, ani špatnou povahu paviánů. Patřila do čeledi lidoopů, u nichž se projevuje téměř lidská inteligence. Jako sluha by mohl orangutan obsluhovat u stolu, čistit místnosti, pečovat o šaty, cídit boty, zacházet obratně se lžící, s vidličkou a s nožem. Je známo, že Buffon měl podobnou opici, která mu dlouho věrně a pilně sloužila.

Orangutan svázaný v Žulovém domě byl velký chlapík, vysoký aspoň sto osmdesát centimetrů, nádherně utvářeného těla, se širokou hrudí a středně velkou hlavou. Měl kulatou lebku, vystouplý nos a kůži porostlou lesklou a měkkou srstí; dokonalý typ lidoopa. Oči, trochu menší než lidské, jiskřily živou inteligencí. Pod kníry zářily bílé zuby. Na bradě měl ořechově hnědé, zkadeřené vousy.

„Krásný chlapík!“ řekl Pencroff.

„Znát jeho řeč, mohli bychom s ním mluvit.“

„Necháme si ho opravdu jako sluhu, pane Smithi?“ ptal se Nab.

„Ano, Nabe. Ovšem nebudeš-li žárlit.“

„Doufám, že se z něho stane vzorný sluha,“ dodal Harbert.

„Zdá se mladý. Učení mu tedy půjde lehce. Nebudeme muset používat násilí, ani mu vytrhávat špičáky, jak se to někdy dělává. Přilne brzy k těm, kdož s ním budou dobře zacházet.“

„To budeme všichni,“ prohlásil Pencroff, který zapomněl na svou zlost vůči „vtipkařům“. Pak přistoupil k orangutanovi se slovy:

„Nu, chlapče, jak se daří?“

Orangutan odpověděl zamručením, které neprozrazovalo příliš špatnou náladu.

„Chceš se stát členem kolonie?“ pokračoval námořník.

„Vstoupíš do služeb pana Smithe?“ Opice znovu souhlasně zamručela.

„A spokojíš se jen jídlem místo platu?“ Třetí souhlasné zamručení.

„Dobrá! Nejlepší sluhové jsou ti, kteří nejméně mluví. A žádný plat, slyšíš, chlapče? Zpočátku nedostaneš nic, ale budeme-li s tebou spokojeni, dáme ti později dvakrát tolik. “ Tak vzrostla kolonie o nového člena, který jí měl prokázat platné služby. Co se jména týče, vzpomněl si námořník na jinou opici, kterou kdysi znal a která se jmenovala Jupiter, zkráceně Jup. Tak byl pokřtěn i tento orangutan. Tímto okamžikem byl pan Jup přijat v Žulovém domě za sluhu.

KAPITOLA VII

PLNĚNÍ PLÁNŮ — MOST PŘES ŘEKU DÍKŮ — PLANINA VÝHLEDU SE STANE OSTROVEM — ZVEDACÍ MOST — SKLIZEŇ OBILÍ — POTOK — LÁVKY — DVA OSLI — KÁRA S PŘÍPŘEŽÍ — VÝPRAVA DO BALÓNOVÉHO PŘÍSTAVU

Kolonisté Lincolnova ostrova znovu obsadili své bydliště, aniž museli použít starého výtoku, což jim uspořilo zednické práce. Byli opravdu rádi, že právě ve chvíli, kdy se k této práci chystali, byly opice zachváceny stejně náhlým, jako nevysvětlitelným strachem, který je ze Žulového domu vypudil. Vycítily snad opice pudem, že se na ně

chystá vážný útok jinou stranou? Jedině tím bylo možno vysvětlit jejich náhlý odchod. V posledních hodinách tohoto dne byly opičí mrtvoly odneseny do lesa a tam zahrabány. Pak odstranili kolonisté nepořádek způsobený vetřelci. Jen nepořádek, nikoli škody, protože opice sice zporážely nábytek, ale nic nepoškodily. Nab rozdělal v kamnech oheň a ze zásob ve skladišti připravil jídlo, kterému vzdali všichni čest.

Ani na Jupa nezapomněli. Op jedl s velkou chutí výborná semena a jedlé oddenky a byl jimi tedy hojně zásoben. Pencroff mu uvolnil paže, ale pokládal za nutné nechat mu pouta na nohou až do doby, kdy se už budou moci spolehnout na jeho ochočení. Večer před spánkem si sedl Cyrus Smith s přáteli ke stolu, aby se s nimi poradil o některých plánech, které mají být urychleně provedeny.

Nejdůležitější věcí bylo postavení mostu přes řeku Díků, aby tak získali spojení mezi Žulovým domem a jižní částí ostrova. Pak musí založit ohradu pro muflony a jiná zvířata, která budou moci držet v zajetí. Oba plány souvisely se zajištěním oděvů, což byla otázka nejvážnější. Most jim

umožní dopravit k Žulovému domu balónový obal, který dodá plátno, a ohrada jim poskytne vlnu na teplé zimní oděvy.

Ohradu chtěl Cyrus Smith zřídit u pramenů červeného potoka, kde najdou přežvýkavci čerstvou a hojnou pastvu. Cesta z planiny Výhledu k pramenům potoka byla už částečně proklestěna. Až si kolonisté postaví lepší káru, než byla jejich první, bude doprava snadnější, zvláště podaří-li se jim chytit nějaká tažná zvířata.

Značná vzdálenost ohrady od Žulového domu nebyla nijak na závadu.

Nab ovšem upozornil, že kurník musí být mnohem blíž. Drůbež musí mít správce kuchyně po ruce. Za nejpříhodnější místo byla uznána část jezerního břehu, v níž byl starý výtok. Vodním i ostatním ptákům tam bude stejně dobře. S párkem bažantů, které chytli při poslední výpravě, provedou první pokus o zdomácnění.

Druhého dne — 3. listopadu — začali pracovat na stavbě mostu. Této důležité práce se zúčastnily všechny paže. Kolonisté si vzali na ramena sekery, teslice, pořízy i kladiva,

a změnivše se v tesaře, nastoupili na pobřeží. Pencroff však dole připomněl:

„Co když za naší nepřítomnosti napadne pana Jupa vytáhnout žebřík, který nám včera tak zdvořile spustil?“

„Uvažme tedy dolní konec!“ řekl Cyrus Smith.

Udělali to s pomocí dvou špičáků, které zapíchli hluboko do písku. Pak se vydali po levém břehu řeky Díků až do ohbí řečiště. Prohlédli si tam břeh, hodí-li se pro stavbu mostu. Místo se zdálo vhodné. Odtud to bude jen pět kilometrů k Balónovému přístavu, objevenému na jižním pobřeží. Bude příhodnější proklestit tam přímou a sjízdnou cestu, která usnadní spojení Žulového domu s jižní částí ostrova. Cyrus Smith pak vysvětlil přátelům velmi snadno proveditelný a velmi výhodný plán, který už dlouho promýšlel. Chtěl planinu Výhledu úplné oddělit od ostrova a chránit ji tak před čtvernožci. Tím by byly Žulový dům, Komín a celá horní část planiny, předurčená pro obilné pole, zajištěny proti návštěvám zvířat. Byl to plán splnitelný a inženýr hned vysvětlil jak.

Planina Výhledu byla už chráněna ze tří stran umělými i

přirozenými vodními toky. Na severozápadě Grantovým jezerem od cípu se starým výtokem až k novému průkopu pro přebytečnou jezerní vodu. Na severu až k moři ji chránil nový výtok, který nad vodopádem přetínal planinu Výhledu a pod vodopádem pobřeží. Stačilo koryto trochu prohloubit, aby se přes ně zvířata nedostala. Celá východní strana od ústí jezerního výtoku až po ústí řeky Díků byla chráněna mořem. Jih byl chráněn řekou od jejího ústí až po záhyb, na němž chtěli postavit most. Zbývala jen západní část planiny mezi ohbím řeky a cípem jezera v délce půldruhého kilometru, otevřená volně všem příchozím.

Zde však bylo lehce možno vykopat široký a hluboký příkop, který by se naplnil jezerní vodou, jejíž přebytek by se tak částečně vléval i do řeky Díků. Novým odtokem by se jezerní hladina asi trochu snížila, ale Cyrus Smith zjistil, že vodní přínos červeného potoka je dost velký, aby si to mohli kolonisté dovolit.

„Tak se stane planina Výhledu úplným ostrovem," vysvětloval inženýr, „obklopeným ze všech stran vodou, a se zbytkem ostrova bude spojen jen tímto mostem a lávkami, které postavíme nad vodopádem a pod ním. A postavíme jistě i další lávky. Jednu přes příkop, který jsem

pravě navrhl, a druhou na levém břehu řeky Díků. Postavíme-li most i lávky jako mosty zvedací, bude planina Výhledu zajištěna proti každému překvapení.“

Aby to přátelům lépe vysvětlil, načrtl Cyrus Smith mapku planiny, na níž byl tento plán ihned zřejmý. Dosáhl tak souhlasu všech. Pencroff popadl sekeru a zvolal:

„Pojďme na most!“

Byly vyhledány stromy, poraženy a okleštěny, přitesány na trámy, sloupy a prkna. Tento most měl být s pravým břehem řeky spojen pevně, kdežto na levém břehu měl být zvedán s pomocí závaží jako některé stavidlové mosty.

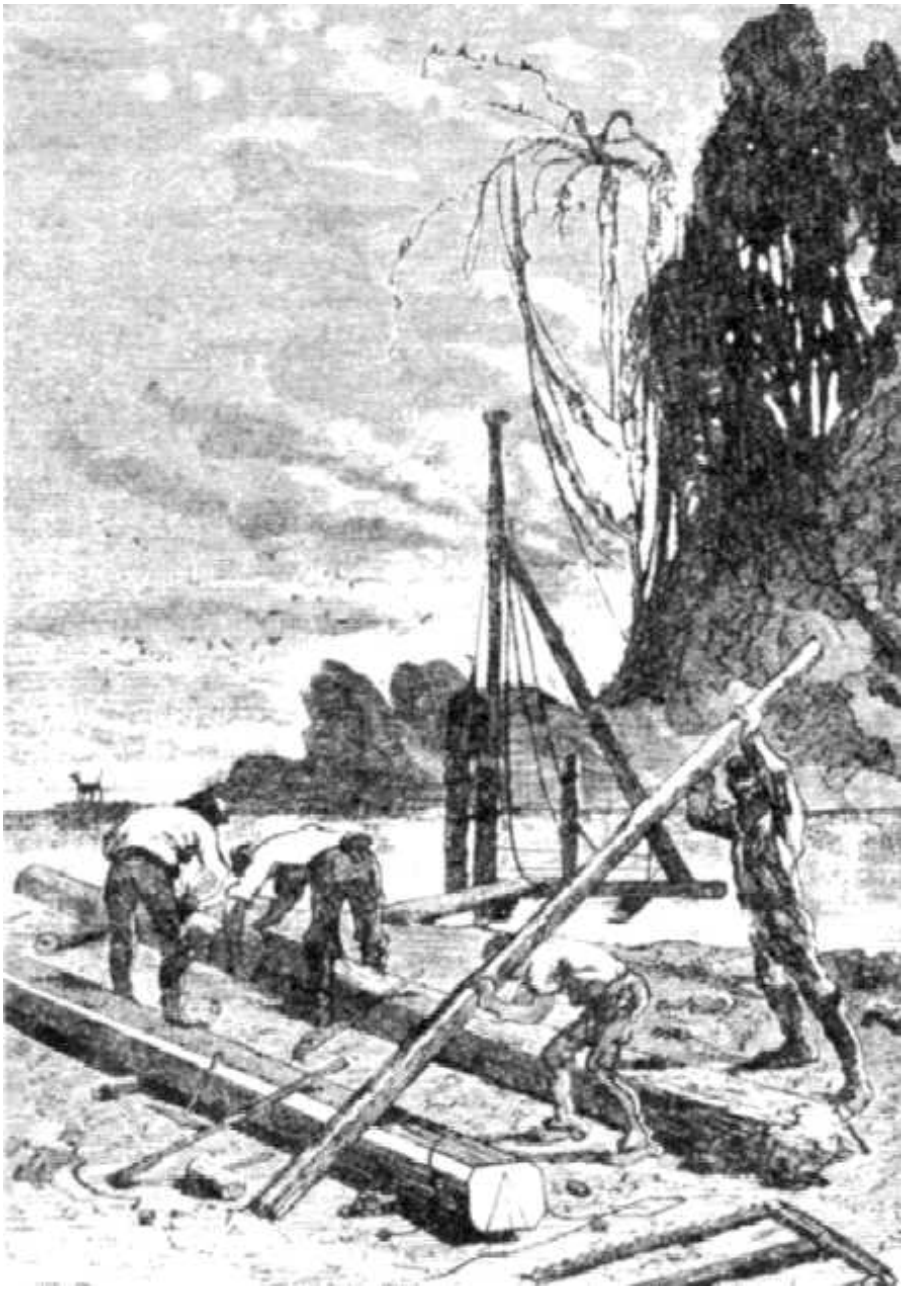

Byla to práce obtížná, a má-li být provedena dobře, vyžádá si mnoho času, protože řeka Díků zde byla dvacet pět metrů široká. Bylo zapotřebí zapustit do dna řeky dva pilíře, které by držely pevnou část mostu, a pak postavit beranidlo na zatlučení pilířů. Pilíře vytvoří oblouk a musí

udržet závaží zvedací části mostu. Naštěstí nechyběly kolonistům ani nástroje na opracování dřeva, ani železné kování, ani vynalézavost člověka, který se v těchto pracích vyznal, ani konečně pracovitost jeho druhů, kteří získali v posledních sedmi měsících neobyčejnou zručnost. Gedeon Spilett dokonce soutěžil v obratnosti s Pencroffem, který by to byl od „obyčejného novináře“ nikdy nečekal. Stavba mostu zabrala tři týdny vážné práce. Kolonisté jedli na pracovišti, a protože bylo krásné počasí, chodili do Žulového domu jen večeřet a spát.

V této době se opičák Jup rychle ochočoval a zvykal si na nové pány, které si neustále zvědavě prohlížel. Pencroff mu však z opatrnosti nedal ještě úplnou volnost. Chtěl docela rozumně počkat, až bude planina Výhledu připravovanými úpravami učiněna nepřístupnou. Top a Jup se teď měli nejlépe. Hráli si spolu, přičemž Jup bral i hru velmi vážně.

Dne 20. listopadu byl most hotov. Jeho pohyblivá část byla vyvážena dvěma závažími tak, že k jejímu otočení stačilo

jen málo námahy. Mezi pohyblivou a pevnou částí zůstala po zdvižení mostu mezera šesti metrů, tedy mezera dost široká, aby se přes ni nedostala zvěř. Teď přišla na řadu doprava balónového obalu, který už chtěli mít v naprostém bezpečí.

Pro balón však budou muset do Balónového přístavu s károu. Z toho vyplynula potřeba proklestit cestu hustým lesem Divokého západu. A to bude nějaký čas trvat. Nab s Pencroffem se proto vypravili k přístavu, a když zjistili, že plátno v jeskyni nijak netrpí, bylo rozhodnuto, že se kolonisté pustí nyní do práce na planině Výhledu.

„To nám umožní zařídit si kurník co nejlépe," prohlásil Pencroff.

„Nebudeme se muset bát lišek ani vpádu jiných škůdců."

„A budeme moci zorat planinu," dodal Nab, „a šlechtit na ní divoké rostliny.

„A připravit si druhé obilné pole," zakončil vítězně

námořník. První obilné pole, vzniklé z jediného zrna, Pencroffovou péčí neobyčejně prospívalo. Vyrazilo na něm podle inženýrovy předpovědi deset klasů a v každém z nich bylo osmdesát zrn. V šesti měsících měli teď kolonisté osm set zrn, což slibovalo pro každý rok dvojí sklizeň. Z osmi set zrn jich z opatrnosti dali padesát stranou a zbytek měl být vyset na nové pole, upravené se stejnou péčí jako pole pro zrno první.

Pole bylo tedy připraveno a obehnáno vysokou ohradou ze zašpičatělých kůlů, přes niž se čtvernožci nedostanou. Ptáky pak postačili plašit strašáci a klapačky, které s fantastickou vynalézavostí sestrojil Pencroff. Sedm set padesát zrn bylo zaseto do pravidelných řádek. O ostatek se měla postarat příroda Dne 21. prosince počal Cyrus Smith vyznačovat příkop, který měl uzavírat planinu na západě od jezerního cípu až k ohbí řeky. Byla zde asi metrová vrstva ornice a pod ní žula. Inženýr však vyrobil nový nitroglycerín, který pak vykonal svou práci. Ve čtrnácti dnech byl v planině vyhlouben tři a půl metru široký a skoro dva metry hluboký příkop. Stejnými prostředky byla ve skalnatém břehu jezera udělána nová

průrva a do příkopu se valila voda, která vytvořila nový potok, nazvaný Glycerínový potok. Řeka Díků dostala nový přítok.

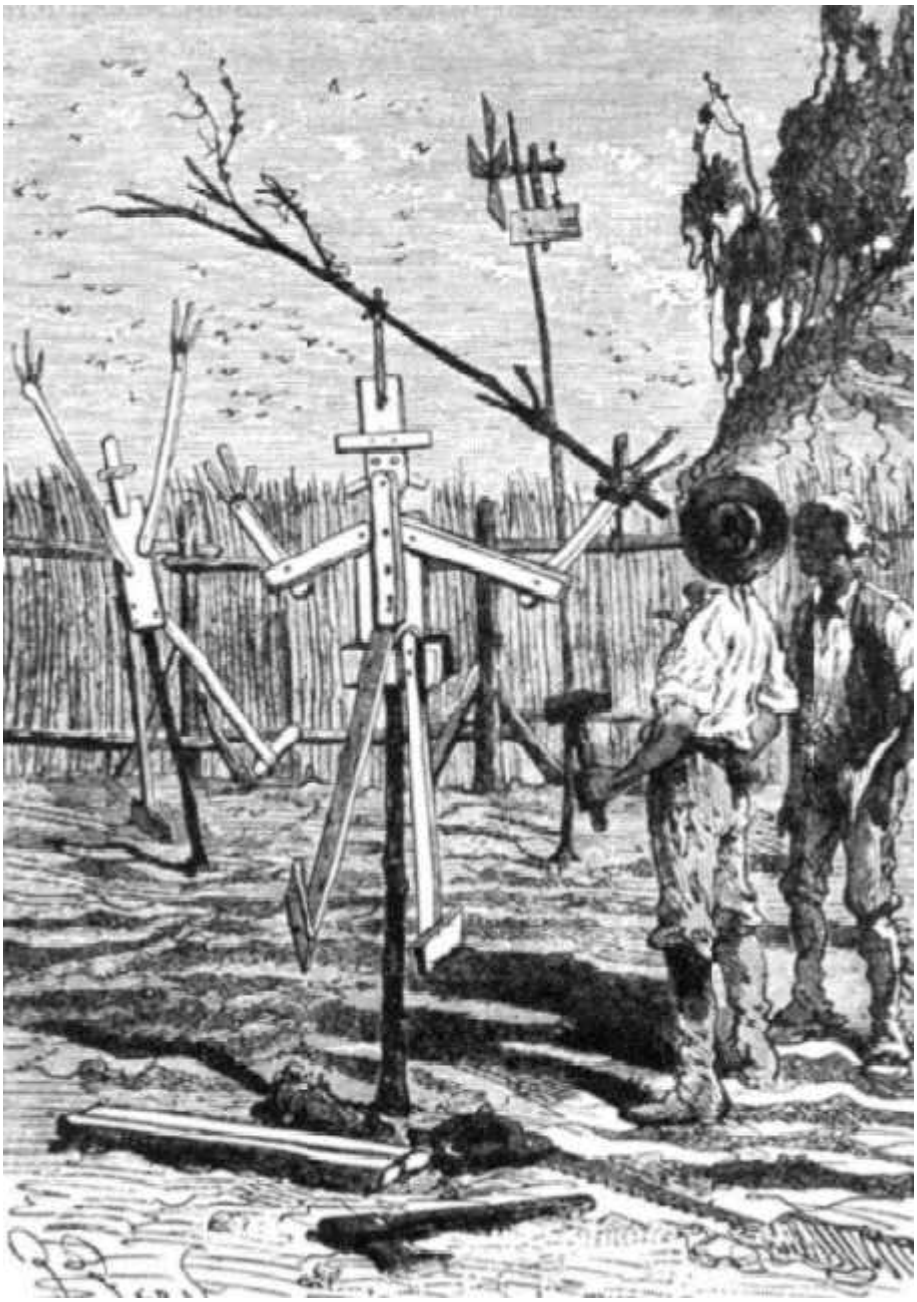

Podle inženýrova předpokladu se hladina jezera skutečně snížila, ale jen nepozorovatelně. Aby byla planina dokonale

uzavřena, byl vodní tok k pobřeží dostatečně rozšířen. Na pobřeží byly jeho písečné břehy zajištěny dvojí řadou kůlů. V prvních dvou týdnech prosince byly práce skončeny a planina Výhledu byla dokonale zajištěna proti přepadení. Měla teď tvar nepravidelného pětiúhelníku průměru asi sedmi kilometrů.

V prosinci teplota ještě stoupla. Kolonisté však nehodlali práce odložit, a protože měli založit ještě kurník, pokračovali v plnění přijatých plánů.

Po dokonalém uzavření planiny Výhledu byl Jup puštěn na svobodu. Neopustil však své pány a neprojevoval vůbec touhu utéci. Bylo to neobyčejně mírné, statné a živé zvíře. Ve šplhání po žebříku do Žulového domu neměl vůbec soupeře. Dovedl také už pracovat: tahal káru s dřívím a odvážel kameny, které byly vykopány z koryta Glycerínového potoka.

„Zedník to ještě není,“ smál se Pencroff, „ale rochně už ano.“

Pro kurník vybrali místo na jihovýchodním břehu jezera. Bylo to asi sto padesát čtverečních metrů půdy. Ohradili je

plotem a postavili tam kotce pro ptáky. Prvními obyvateli kurníku byl párek bažantů a ten brzy vyvedl hejno mladých. Za společníky dostal pak šest kachen, které žily na břehu jezera. Některé z nich patřily k druhu čínských kachen s vějířovitými křídly, jež svými živými barvami soupeří se zlatými bažanty. Po několika dnech se zmocnil Harbert páru bažantů s dlouhými ocasními pery. Bažanti tu brzy zdomácněli. Po nich pak přišli pelikáni, ledňáčci, husy a celý ten ptačí národ, který se po mnohém hádání, strkání, křičení, kvákání a vrkání konečně spolu smířil a rozmnožoval se tak, že mohl v budoucnosti uživit celou kolonii. Cyrus Smith chtěl dílo dovršit a zařídil v rohu kurníku i holubník. Nasadil tam tucet holubů, kteří hnízdili ve skálách na planině. Tito ptáci si zvykli vracet se každý večer do nového obydlí a prokázali větší schopnost ochočení než holubi doupňáci, kteří žijí všude jen divoce.

Konečně přišel čas, kdy museli kolonisté přikročit k výrobě prádla z balónového obalu. Dávno opustili myšlenku uchovat celý obal, naplnit jej teplým vzduchem a opustit s ním ostrov. Toho by se uprostřed nekonečného oceánu nemohli odvážit ani lidé, kterým by nic jiného nezbývalo. A

praktický Cyrus Smith na to vůbec nepomýšlel. Šlo tedy jen o dopravu balónu do Žulového domu. Kolonisté se napřed rozhodli přestavět káru tak, aby byla pohyblivější a lehčí. I když měli povoz, chyběla jim přípřež. Nežije na ostrově nějaký přežvýkavec, který by nahradil koně, osla nebo krávu? Těžko říci.

„Tažné zvíře by nám bylo opravdu užitečné," uvažoval Pencroff.

„Ledaže by nám pan Smith postavil parní káru nebo dokonce lokomotivu. Stejně budeme mít jednou železniční trať od Žulového domu do Balónového přístavu s přípojkou na Franklinovu horu." Pencroff to myslel skutečně vážně. Představivost spojená s vírou dělá zázraky! Bez přehánění však nutno přiznat, že prosté tažné zvíře by bylo Pencroffa úplně uspokojilo. A dosud příznivá náhoda nezklamala ho ani teď.

Dne 23. prosince, když byli kolonisté v Komíně, ozval se současně Nabův výkřik a Topův štěkot. Kolonisté vyběhli ven. Báli se, že se něco přihodilo.

A co viděli? Dvě nádherná zvířata statných postav, která se dostala na planinu Výhledu přes spuštěný most. Vypadala

jako koně, či spíš jako osli. Byl to samec se samicí. Oba měli krásně stavěná těla, kávově žlutou srst, nohy a ocas bílé, na hlavě, na krku a na trupu tmavé pruhy. Zvířata se klidně přiblížila a prohlížela si živým okem lidi, v nichž ještě nemohla vidět pány tvorstva.

„To je onager!“ zvolal Harbert.

„Je příbuzný zebrám a kvagám.“

„Nejsou to osli?“ ptal se Pencroff.

„Onager se také nazývá asijský osel.“

„Osli nebo koně,“ pokračoval námořník, „jsou to tahouni a musíme je chytit!“

Aby zvířata nepoplašil, proklouzl námořník trávou, běžel k mostu přes řeku Díků, zdvihl jej a osli byli zajati. Mají se jich kolonisté zmocnit násilím a přinutit je k domácím pracím? Ne. Bylo rozhodnuto, že je nechají několik dnů pobíhat planinou, kde bylo trávy dost, a inženýr pak postaví u kurníků stáj, v níž najdou osli dobré stelivo a noční úkryt. Tak byl nádherný párek ponechán v naprosté svobodě a kolonisté se k němu ani nepřibližovali, aby jej

nepoplašili. Osli projevili několikrát touhu utéci z planiny. Byli zvyklí na široké prostory a na hluboké lesy. Planina byla pro ně malá. Kolonisté je viděli obcházet vodní pás, který ovšem překročit nemohli. Pak ostře zařičeli a rozběhli se trávou. Když se uklidnili, zůstali stát a dlouho se dívali na rozsáhlý les, který jim byl teď nedostupný. Kolonisté zatím vyrobili z rostlinných vláken postroje a opratě. Několik dnů po zajetí oslů byla kára připravena a zároveň byla prokleštěna přímá cesta od ohbí řeky až k Balónovému přístavu. Nyní se tam mohli pustit s károu, a tak se koncern prosince pokusili poprvé osly zapřáhnout. Pencroff si zatím zvířata natolik ochočil, že mu přicházela jíst z ruky a dovolila mu přiblížit se až k nim. Jakmile byli osli zapraženi, plašili se a kolonisté je měli co držet. Brzy si však na novou práci zvykli. Onager je totiž mírnější než zebra, a proto se ho často používá jako tažného zvířete. Je schopen se aklimatizovat i v poměrně chladných krajích Evropy.

Toho dne nasedla celá kolonie do káry — kromě Pencroffa, který kráčel před károu — a zamířila k Balónovému přístavu. Dovedete si jistě představit, jak kára na nedokonalé cestě drkotala. Ale přece jen dojela a

nepřevrhla se. Muži na ni naložili obal s ostatními součástkami balónu. V osm hodin večer přejela kára znovu řeku Díků a zastavila se na pobřeží. Osli byli vypřaženi a odvedeni do stáje. Pencroff před ulehnutím vyrazil takový vzdech uspokojení, že vzbudil hlučnou ozvěnu Žulového domu.

KAPITOLA VIII

PRÁDLO — BOTY Z TULENÍ KŮŽE — VÝROBA STŘELNÉ BAVLNY — RŮZNÉ ROSTLINY — RYBOLOV — ŽELVÍ VEJCE — JUPOVY POKROKY — OHRADA — LOV NA MUFLONY — NOVÁ ROSTLINNÁ A ŽIVOČIŠNÁ BOHATSTVÍ — VZPOMÍNKY NA VZDÁLENOU VLAST

První týden ledna byl věnován výrobě prádla, které už kolonisté nezbytně potřebovali. Jehly nalezené v bedně kmitaly se v hrubých, ale pilných prstech; šilo se prádlo, i když ne příliš jemné, tedy jistě pevné. Nití měli dost. Cyrus

Smith dal totiž vytahat nitě, kterými byl balón sešit. Dlouhé pruhy balónových dílců párali s obdivuhodnou trpělivostí Gedeon Spilett a Harbert. Pencroff tuto práci odmítl, protože ho smrtelně nudila. Jakmile se však začalo šít, neměl námořník konkurence. Je ostatně známo, že námořníci mají ke krejčovině obzvláštní sklony. Plátno obalu bylo zbaveno lakového nátěru sodou a potaší, které inženýr získal zpopelněním přímořských rostlin. Nabylo tím obvyklé měkkosti a pružnosti. Bílením na slunci získalo čistou bílou barvu. Pak si kolonisté zhotovili několik tuctů košil a punčoch — punčoch ovšem nepletených, nýbrž šitých z plátna. Jakou radost měli, když si konečně oblékli bílé prádlo! Vůbec si nevšímali jeho hrubého zpracování a těšili se také z bílých prostěradel, která udělala z lůžek v Žulovém domě opravdové postele. V téže době si také vyrobili boty z tulení kůže, které měly nahradit boty a střevíce přinesené z Ameriky. Nutno doznat, že nové boty byly široké a dlouhé, ale zato vůbec netlačily.

Počátkem roku 1866 nastala velká vedra, ale lov v lese nepřestal. Houštiny se hemžily prasaty, klokany a všemožnou srstnatou i pernatou zvěří. Harbert se

Spilettem pak byli příliš dobří střelci, aby ztráceli zbytečně střelivo. Cyrus Smith je žádal, aby náboji co nejvíce šetřili, a sám se chystal nahradit něčím jiným střelný prach a olovo, nalezené v bedně, chtěje je šetřit pro budoucnost. Vždyť nevěděl, kam je náhoda zanese, opustí -li jednou Lincolnův ostrov. Bylo tedy nutno připravit se na všechny neznámé okolnosti a šetřit střelivo tím, že je nahradí snadno vyrobitelnými látkami.

Olovo, po jehož stopě se na ostrově marně pídil, nahradil Cyrus Smith železnými broky, které vyrobil lehce. Tyto broky však neměly váhu olova, musely být větší a do náboje se jich proto vešlo méně. Ale obratnost střelců přemohla i tuto nevýhodu. Co se prachu týče, ten si mohl Cyrus Smith vyrobit poměrně lehce, protože měl ledek draselný, síru i uhlí. Příprava však vyžaduje neobyčejné péče a bez zvláštních nástrojů je nemožné vyrobit dobrý prach. Cyrus Smith se tedy rozhodl pro výrobu střelné bavlny neboli nitrocelulózy. Přírodní bavlna není nezbytnou surovinou k výrobě této výbušniny, protože jí dodává jen buničinu — celulózu. A celulóza není nic jiného než základní rostlinné pletivo, vyskytující se v čistém stavu

nejen v bavlně, ale i ve vláknech lněných, v papíru, ve starých hadrech, v dužnině černého bezu apod. A u ústí Červeného potoka rostlo bezu dost. Kolonisté si už dávno vařili místo kávy odvar z bobulí těchto keřů, patřících do čeledi zimolezovitých. Bezovou duši — celulózu — si mohli kolonisté klidně nasbírat. Druhá látka nezbytná k výrobě střelné bavlny je dýmavá kyselina dusičná. A protože měl Cyrus Smith kyselinu sírovou, mohl si lehce vyrobit kyselinu dusičnou sloučením kyseliny sírové s ledkem draselným, kterého mu dodávala příroda dost. Rozhodl se proto vyrobit si střelnou bavlnu a použít jí i přes její nepříjemné vlastnosti, jako je velmi proměnlivý účin, snadná vznětlivost — vybuchuje už při sto sedmdesáti stupních místo při dvou stech čtyřiceti — a konečně příliš prudké rozpětí jejích spalných plynů, které snižuje výkon palných zbraní. Proti tomu má však nitrocelulóza výhodu v tom, že na ni nepůsobí vlhkost a že její výbušná síla je čtyřikrát tak velká jako síla obyčejného prachu.

Při výrobě střelné bavlny stačilo ponořit celulózu na čtvrt hodiny do dýmavé kyseliny dusičné, pak ji vymýt vodou a vysušit. Bylo to velmi jednoduché. Cyrus Smith měl jenom obyčejnou kyselinu dusičnou, a nikoli dýmavou, která se ve

styku s vlhkým vzduchem mění neustále v bělavé páry. Proto chtěl tuto kyselinu smísit s koncentrovanou kyselinou sírovou v poměru tři ku pěti, aby dostal směs stejného účinku. To se mu také podařilo. Ostrovní lovci měli brzy zásobu dokonale připravené látky, která při opatrném používání dávala výtečné výsledky.

V té době zryli kolonisté nové pozemky v rozloze půl hektaru na planině Výhledu a zbytek půdy nechali na louky pro osly. Několik vycházek udělali kolonisté také do Leskovčího lesa a do lesa Divokého západu, odkud si přinesli slušnou sklizeň divokých rostlin: špenátu, řeřichy, ředkve a řepy. Pozorným pěstěním je brzy zušlechtí a obohatí si tak jídelní lístek, až dosud příliš jednostranně zásobený dusíkatou potravou. Přivezli si také pozoruhodnou zásobu uhlí a dříví. Každá výprava byla zároveň spojena s úpravou cest, jejichž vozovka se pod koly káry pomalu srovnávala.

Králíkárna dodávala kuchyni v Žulovém domě stále stejný příděl králíků. Poněvadž ležela za Glycerínovým potokem, nemohli její obyvatelé vnikat do oddělené části planiny a

páchat tam škody na pěstovaných rostlinách. Co se týče ústřicové kolonie, kterou založili ve skálách na pobřeží a jejíž obyvatelé byli stále doplňováni, ta jim dodávala týdně velké množství výborných mlžů. Brzy se také počaly zlepšovat výsledky rybolovu v jezeře a v řece Díků, kde Pencroff líčil udice se železnými háčky a nacházel na nich pravidelně krásné tresky a zvláštní, neobyčejně chutné ryby, jejichž stříbřité boky byly posety žlutými skvrnami. Tak mohl Nab, pověřený kuchařením, zpestřovat každé jídlo. Na stole kolonistů chyběl však dosud chléb a to byl nedostatek, kterým kolonisté trpěli velmi citelně. V této době podnikli také lov na mořské želvy, jež navštěvovaly pobřeží u Jižní čelisti. Tam byl břeh pokryt písečnými kupkami, naplněnými dokonale kulatými vejci s bílým a tvrdým obalem. Bílek želvích vajec se nikdy nesrazí jako bílek vajec ptačích. O líheň se staralo slunce. Počet těchto vajec byl úctyhodný, protože každá želva jich klade do roka až dvě stě padesát.

„To je opravdu vaječné pole!“ prohlásil Gedeon Spiíett.

„Stačí jen sklízet.“

Nespokojili se však jen sbíráním vajec. Pronásledovali i želvy a přinesli jich do Žulového domu asi tucet. Želví polévka, zlepšená vonnými bylinami a okořeněná některými křížatými rostlinami, vyvolala vždy nadšenou chválu na adresu kuchařského mistra Naba. Nutno se také zmínit o šťastné náhodě, která kolonistům umožnila nashromáždit velké zásoby na zimu. Do řeky Díků vtáhla totiž hejna lososů, deroucích se několik kilometrů proti proudu. Byla právě doba, kdy samice lososů táhnou před samci řekami k místům vhodným pro tření. Lososi nadělali v sladké vodě svým tahem mnoho hluku. Tisíce těchto ryb, měřících až tři čtvrtě metru, vnikly do řeky a stačilo postavit jen malou hráz, aby se většině ryb zabránilo v návratu do moře. Tak dostali kolonisté několik set ryb, které nasolili a uchovali na zimu, kdy zamrzlá řeka rybolov znemožní. Zároveň byl Jup cvičen pro své zaměstnání sluhy. Byl oblečen do kazajky a do kalhot z bílého plátna. Přes oblek dostal zástěru, jejíž kapsy se staly jeho chloubou. Stále si do nich strkal ruce a nikomu nedovolil, aby se mu v nich hrabal.

Nab obratného orangutana výtečně vycvičil, a dokonce se zdálo, že si černoch s opicí při hovoru rozumějí. Jup měl Naba nesmírně rád a Nab mu oplácel stejnou náklonností. Protože Jupa nepotřebovali k ničemu jinému než k tahání káry a ke šplhání na stromy, trávil opičák většinu času s

Nabem v kuchyni a snažil se černocha ve všem napodobit. Učitel pak měl tolik trpělivosti a cvičil zvíře s takovou pílí, že žák mohl rozvinout všechnu svou inteligenci a získat co nejvíc z lekcí, které mu jeho mistr dával.

Jaké to bylo pozdvižení v Žulovém domě, když pan Jup jednoho dne neočekávaně přišel s ubrouskem přes ruku ke stolu, aby překvapené kolonisty obsluhoval! Pozorně a obratně se zhostil své služby; vyměňoval mísy, přinášel jídla, naléval nápoje a to vše dělal s takovou vážností, že to všechny stolovníky nesmírně pobavilo. Nejvíc Pencroffa, který volal:

„Jupe, polévku!“

„Jupe, kousek králíka!“

„Jupe, talíř!“

‚Dobře, Jupe! Výborně, Jupe!“

Stále se ozývalo něco podobného, ale Jup se tím nedal mýlit, všechny poslouchal, o vše pečoval, a dokonce souhlasně přikývl hlavou, když Pencroff opakoval svůj starý žert:

„Opravdu, Jupe, budeme ti muset zdvojnásobit plat!“

Jup si už dokonale zvykl na Žulový dům, a doprovázel-li své pány do lesa, neprojevoval nikdy touhu utéci. Museli byste ho vidět, jak si vykračoval lesem s holí, kterou mu uřízl Pencroff a kterou nosil jako pušku přes rameno! Když potřebovali kolonisté utrhnout ze stromu nějaké ovoce, byl Jup okamžitě nahoře. Zvrhla-li se na nerovné cestě kára, silný Jup ji jediným trhnutím postavil opět na kola.

„To je chlapík!“ obdivoval opičáka Pencroff.

„Kdyby byl tak zlý, jako je dobrý, měli bychom s ním hotové peklo.“

Koncem ledna zahájili kolonisté velké práce ve střední části ostrova. Bylo už dávno rozhodnuto, že u pramenů červeného potoka pod Franklinovou horou bude zřízena ohrada pro přežvýkavce, které tak nutně potřebovali. Především se pokusí chytit muflony, kteří by je zásobili vlnou na zimní oděvy. Každé ráno vycházela kolonie k pramenům potoka. Někdy všichni, někdy jen Cyrus Smith, Harbert a Pencroff. Osli jim pomáhali, a tak to byla vlastně jen desetikilometrová procházka lesem po nové cestě, které říkali Ohradní cesta. Pod horou na severním úpatí

bylo vybráno volné prostranství. Byla to louka se skupinami stromů, ležící u předhoří, které ji chránilo z boku. Pod horou pramenil potůček a ten protékal loukou a vléval se do Červeného potoka. Rostla tam svěží tráva a skupiny stromů nebránily volnému proudění vzduchu. Stačilo obehnat louku půlkruhovým plotem z kůlů připojených k hřebenu předhoří, a to dost vysokým aby jej ani nejobratnější zvíře nepřeskočilo. V takto vytvořené ohradě muže být až sto zvířat, muflonů nebo divokých koz a jejich mláďat, která se tam narodí. Inženýr označil obvod ohrady a kolonisté počali kácet stromy ke stavbě plotu. Protože při proklešťování cesty porazili už několik set kmenů, přivezli je sem a získali tak mnoho pilířů, které zapustili hluboko do země. V přední části ohrady nechali široký otvor, zahrazený dvojdílnými vraty ze silných prken, zapřenými zvnitřku dvěma velkými kůly.

Stavba ohrady trvala tři týdny. Kromě plotu však postavil Cyrus Smith i rozsáhlou prkennou stáj, do které se budou moci přežvýkavci uchýlit. Všechny tyto stavby musely být důkladné, protože muflon je silné zvíře a jeho první reakce na zajetí bude jistě zuřivá. Kůly byly nahoře zašpičatěny,

opáleny a spojeny příčnými trámci, které byly v pravidelných vzdálenostech zpevněny silnými podpěrami. Po vybudování ohrady se kolonisté připravili na velký hon při úpatí Franklinovy hory uprostřed mufloních pastvišť. Hon byl určen na 17. února. Zúčastnila se ho v krásném letním dnu celá kolonie. Oba dobře vycvičení osli s Harbertem a Spilettem v sedle vykonali přitom důležité služby. Bylo ujednáno, že kolonisté zatáhnou muflony a divoké kozy kruhem, který budou stále zužovat. Cyrus Smith, Pencroff, Nab a Jup se rozestaví v lese, kdežto jezdci s Topem objedou ohradu asi kilometrovým obloukem.

V této části ostrova bylo muflonů velmi mnoho. Tato krásná zvířata, velká jako daňci, s rohy většími, než mají berani, a s dlouhou šedou srstí, podobala se hodně sibiřským ovcím. Den honu byl nesmírně únavný. To bylo přebíhání a křiku. Asi ze sta zatažených muflonů jich přes tři čtvrtiny uniklo. Nakonec však honci přece dostali třicet muflonů a dvacet koz až k ohradě, jejíž otevřená vrata dávala zvířatům možnost úniku. Vrhla se k nim a byla lapena. Výsledek honu byl uspokojivý a kolonisté si nemohli naříkat. Většina muflonů byly samice, z nichž

některé měly brzy vrhnout mladé. Stádo tu bude jistě prospívat a v blízké budoucnosti poskytne kolonistům nejen vlnu, ale i dostatek kůže. Toho večera se vyčerpaní kolonisté vrátili do Žulového domu. Hned ráno však se šli podívat k ohradě. Zajatci se zřejmě pokoušeli ohradu prorazit, ale marně. Pak se pomalu uklidnili.

V měsíci březnu se nestalo nic důležitého. Denní práce byly vykonávány pravidelně. Zároveň se zdokonalováním cesty k ohradě a k Balónovému přístavu bylo ještě počato se stavbou třetí cesty, vedoucí od ohrady na západní pobřeží. Stále ovšem zůstávala kolonistům neznámou ona část Lincolnova ostrova, jež byla pokryta lesem, který se táhl až na Hadí

poloostrov. Tam žily šelmy, které chtěl Gedeon Spilett jednou vyhubit. Před příchodem chladného období byla věnována všechna péče pěstění divokých rostlin, přinášených z lesa na planinu Výhledu. Harbert se z každé lesní výpravy vracel s novými sazenicemi.

Jednoho dne přinesl rostlinu příbuznou čekance, z jejíchž

plodů lze tlačit výtečný olej. Jindy objevil šťovík obecný, známý lék proti kurdějím. Našel dokonce i brambory, pěstované odedávna ve Střední Americe a známé dnes ve více než dvou stech druhů. Zeleninová zahrada kolonie, dobře udržovaná, pravidelně zalévaná a chráněná před ptactvem, byla rozdělena na záhony, na kterých rostl salát, brambory, šťovík, řepa, ředkev a jiné křížaté rostliny. Půda planiny byla neobyčejné úrodná, a tak mohli kolonisté doufat v bohatou sklizeň. Nechyběly jim ani různé nápoje, a kdo netoužil po víně, nemohl si na nic naříkat. K oswegskému čaji a ke kvašenému nápoji z dračincových kořenů přidal Cyrus Smith opravdové pivo. Vyráběl je z mladých výhonků černých jedlí, které po vykvašení a svaření dávaly velmi příjemný a zdravý nápoj.

Ke konci léta měli kolonisté v kurníku párek dropů druhu dropů obojkových asijských, vyznačujících se pernatým límcem, potom tucet kachen lžičalek, jejichž horní část zobáku je po stranách opatřena blánovitým výrůstkem, a konečně nádherné kohouty s červeným hřebínkem a laloky a s černým peřím, kteří si pyšně vykračovali po břehu jezera. Když za letních večerů byla denní práce skončena a

od moře vanula čerstvá bríza, sedávali kolonisté na okraji planiny Výhledu na jakési skalní terase, kterou Nab osázel popínavými rostlinami. Tam hovořili, vzájemně se vzdělávali, sdělovali si své názory a plánovali příští práce. Na všechny se přenášela veselá Pencroffova nálada a stále mezi nimi panovala naprostá shoda.

Často hovořívali o své vlasti. Jak asi dopadla válka Severu proti Jihu? Jistě už dávno skončila. Richmondu zajisté dobylo Grantovo vojsko. Pád hlavního města Jižanů musel být posledním aktem této smutné války. Sever jistě vyhrál svou spravedlivou při. Ach, jak by teď kolonisté uvítali jediný výtisk novin! Již jedenáct měsíců neměli spojení se světem. Dne 24. března vzpomněli prvního výročí ztroskotání balónu na těchto neznámých březích. Tehdy byli ubohými trosečníky, kteří ani nevěděli, budou-li zde moci vzdorovat krutým životním podmínkám. Dnes však, díky inženýru Smithovi a inteligenci všech ostatních, byli skutečnými kolonisty — se zbraněmi, nástroji a přístroji —, kteří využili ve svůj prospěch zvířat, rostlin i nerostů ostrova, tedy všech tří přírodních říší. O tom všem hovořili velmi často a dělali si plány do budoucna.

Cyrus Smith býval většinou zamlklý, častěji jen naslouchal svým přátelům a nehovořil. Někdy se usmál Harbertovým úvahám i Pencroffovým žertům, ale přitom vždycky myslel na nevysvětlitelné projevy a záhadné události, jejichž

tajemství mu stále unikalo.

KAPITOLA IX

NEČAS — VODNÍ VÝTAH — VÝROBA TABULOVÉHO SKLA A SKLENIC — CHLEBOVNÍK — ČASTÉ NÁVŠTĚVY OHRADY — VZRŮST STÁDA — NOVINÁŘOVA OTÁZKA — PŘESNÉ ZEMĚPISNĚ SOUŘADNICE LINCOLNOVA OSTROVA — PENCROFFŮV NÁVRH

V prvním týdnu se počasí změnilo. Počátkem měsíce za novoluní se vedra stupňovala. Ovzduší bylo nabito

elektřinou a kolonisté mohli očekávat bouřkové počasí.A skutečně 2. března se přihnala neobyčejně prudká bouře. Východní vítr napadl krupobitím průčelí Žulového domu jako kulometnou palbou. Kolonisté museli uzavřít okenice i dveře, aby zabránili zaplavení místnosti. Když Pencroff viděl ty kroupy, velké jako holubí vejce, přepadla ho starost o obilné pole. Okamžitě vyběhl na pole, na němž právě obilí počalo vystrkovat zelené hlavičky. Velkým kusem plátna se mu podařilo pole ochránit. Kroupy sice do Pencroffa bušily jen což, ale námořník na to nedbal.

Nečas trval celý týden. Na obloze nepřestával rachotit hrom. Jedna bouře hřměla ještě za obzorem a druhá se už hnala s novou zuřivostí. Nebe bylo pokryto blesky; mnohé sjely do stromů na ostrově. Byla zasažena i obrovská borovice na pokraji lesa u jezera. Blesk udeřil několikrát i do písčitého pobřeží a roztavil písek na sklo. Když tuto sklovinu našel Cyrus, napadlo ho, že by si mohli vyrobit okenní sklo, které by vzdorovalo větru, dešti i kroupám.

Venku neměli kolonisté žádnou naléhavou práci, a proto

využili nečasu k pracím v Žulovém domě. Zlepšovali vnitřní zařízení a den za dnem je zdokonalovali. Inženýr sestrojil jednoduchý soustruh a na něm mohli vyrábět prosté osobní i kuchyňské předměty. Především si vyrobili knoflíky, které potřebovali stále naléhavěji. Vyrobili si také stojan na zbraně, o které úzkostlivě pečovali. Udělali si i skříně a police. Pilovali, hoblovali a soustruhovali celý den. Za tohoto počasí bylo v Žulovém domě slyšet jen řezání, skřípot nástrojů a vrčení soustruhu; zvenčí byly tyto zvuky doplňovány rachotem hromu.

Nezapomněli ani na Jupa. Zařídili mu zvláštní místnost vedle hlavního skladiště a dali do ní vystlané lůžko, které si Jup nesmírně oblíbil.

„Jup se nikdy nehádá a nikdy neodmlouvá," říkával Pencroff.

"To je sluha, viď, Nabe?"

„Je to můj žák," odpovídal hrdě Nab.

„Brzy se mi vyrovná."

„Je dokonce nad tebe, Nabe," chechtal se námořník, „protože nemluví, a ty ano!"

Jup už byl teď v plné službě. Prášil šaty, otáčel rožněm, zametal pokoje, posluhoval u stolu, skládal dříví a nejvíce okouzloval Pencroffa tím, že každý večer před spaním přicházel mu upravovat prostěradlo na postel.

Všichni dvounozí i čtvernozí příslušníci kolonie se těšili výbornému zdraví. Při stálé práci na čerstvém vzduchu, na zdravé půdě a v mírném podnebí, při práci hlavou i rukama nevěřil nikdo z kolonistů v onemocnění.

Všem se dařilo znamenitě. Harbert vyrostl za rok o pět centimetrů. Jeho tvář zmužněla a celý jeho zjev ukazoval, že z něho bude tělesně i morálně dokonalý muž. Ke svému vzdělání využíval každé volné chvíle. Četl v knihách, které byly nalezeny v bedně, a po praktickém výcviku, jaký mu dávalo jejich postavení, nacházel odborného učitele věd v inženýrovi a učitele jazyků v novináři; oba tyto muže bavilo chlapce vychovávat. Inženýr se rozhodl předat chlapci všechno své vědění a učil ho slovem i příkladem. A Harbert využíval plně lekcí svého učitele.

„Zemřu-li," říkával inženýr, „nahradí mě Harbert."

Bouřkové období skončilo 9. března. Obloha však zůstala zatažena po celý měsíc. Ovzduší, porušené prudkými

bouřkami, nemohlo dlouho nabýt obvyklé jasnosti. Neustále pršelo nebo byly mlhy, kromě tří nebo čtyř dnů, kterých bylo využito k různým vycházkám.

V té době se oslici narodilo mládě stejného pohlaví jako jeho matka a dařilo se mu výborně. V dobytčí ohradě se stejně rozmnožilo i stádo muflonů. K velké Nabově a Pencroffově radosti bečelo ve stáji několik jehňátek, mezi nimiž si oba mužové našli své oblíbence.

Pokoušeli se také ochočit pekari a i to se jim podařilo. U kurníku postavili chlév a celé hospodářství bylo brzy plné ochočujících se zvířat. Toto ochočování se Nabovou péčí projevovalo především tak, že zvířata tloustla. Jup byl pověřen každodenním krmením a napájením zvířat kuchyňskými pomyjemi. Staral se o to vskutku pečlivě. Častokrát se ovšem na úkor svých svěřenců i bavil. Tahal je za ocas, ovšem spíš ze žertu než ze zlovůle. Jejich zakroucené ocásky prostě vábily jeho dětské pudy jako hračka.

Jednoho dne v březnu si vzpomněl Pencroff při hovoru s inženýrem na Smithův slib, který nebyl dosud splněn.

„Hovořil jste kdysi o zařízení, které by nahradilo žebřík do

Žulového domu, pane Smithi,“ řekl mu.

„Neuděláte to teď?“

„Mluvíte o zdviži, Pencroffe?“ ptal se Cyrus Smith.

„Nazveme to třeba zdviží, chcete-li,“ odpověděl námořník.

„Jméno ještě nic neznamená. To nás nezbaví námahy lezení po žebříku.“

„To je jednoduché, Pencroffe, ale je to nutné?“

„Zajisté, pane Smithi. Když jsme si opatřili všechno potřebné, pomýšlejme teď na pohodlí. Nazvěme to třeba přepychem pro lidi, ale pro věci je to nezbytné. Není příliš pohodlné šplhat po žebříku s nákladem na zádech.“

„Nu, Pencroffe, pokusím se vás uspokojit,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Nemáte však k tomu potřebné nástroje!“

„Udělám si je.“

„Parní stroj?“

„Ne, vodní stroj.“

Tady se inženýrovi skutečně nabízela přírodní síla a on jí

chtěl využít. Stačilo k tomu trochu rozšířit vodní kanál, který vedl z jezera do Žulového domu. Otvor mezi kameny, kterým voda stékala do podzemní chodby, byl taky rozšířen, takže vznikl silnější tok, jehož přebytek odtékal studní do moře. Nad tímto proudem postavil inženýr vodní kolo, od jehož hřídele vedl přes kladku dlouhý provaz s košem na konci. Tak s pomocí pouhého provazu, sahajícího až na pobřeží, mohlo vodní kolo natáčením a roztáčením zdvihat a spouštět koš.

Poprvé byla zdviž spuštěna 17. března a vzbudila všeobecné uspokojení. Od té doby byli všechny náklady uhlí, dříví, zásob, a dokonce i kolonisté sami zdviháni jen tímto prostým zařízením, jež nahradilo primitivní žebřík; nikdo toho nelitoval. Takovým zlepšením byl nadšen zejména Top, který neměl a nemohl mít při šplhání po žebříku Jupovu obratnost. Ze Žulového domu sestupoval pes většinou na zádech Pencroffa nebo orangutana.

Cyrus Smith se také pokusil vyrobit sklo. K tomu musel napřed upravit starou hrnčířskou pec. Byla to práce velmi namáhavá, ale po mnohých nezdarech se přece jen podařila. Inženýr zařídil primitivní sklárnu, kterou Harbert s

Gedeonem Spijettem po několik dní vůbec neopustili.

Sklo se vyrábí z křemenného písku, z křídy a z uhličitanu nebo síranu sodného. Na pobřeží bylo písku dost, křídu nahradilo vápno a přímořské rostliny dodaly sodu. Pyrit poskytl kolonistům kyselinu sírovou a země dala uhlí, vytápějící pec. Cyrus Smith si zajistil všechny potřebné předpoklady.Nejvíc práce jim dal nástroj potřebný ve sklářství k vyfukování skla. Byla to sklářská píšťala, asi půldruhého metru dlouhá železná, trubice, na niž se nabírá roztavená sklovina. Inženýr vyrobil píšťalu z tenkého a dlouhého železného pásu, který ohnul kolem puškové hlavně. Tak bylo vše připraveno k výroběDne 28. března byla pec rozpálena. Bylo do ní vloženo sto dílů písku, třicet pět dílů vápna a čtyřicet dílů síranu sodného, smíšeného s třemi díly uhelného prachu. Vše se tavilo v kelímku z ohnivzdorné hlíny.

Když se směs teplem v peci roztavila v kašovitou hmotu, nabral Cyrus Smith koncem trubice kus skloviny a otáčel jí na předem připravené železné desce, aby jí dal vhodný tvar pro foukání. Pak dal píšťalu Harbertovi a vyzval ho, aby do ní foukal.

„Jako kdybych chtěl dělat mýdlové bublinky?“ ptal se chlapec.

„Právě tak,“ přisvědčil inženýr.

Harbert nadmul tváře a foukal do píšťaly tak usilovně, že se kus skloviny za neustálého otáčení píšťaly rychle vyfoukl v baňku. Ke sklovině byla přidána další a za chvíli měl Harbert vyfouknutou kouli průměru třiceti centimetrů.

Cyrus Smith pak vzal píšťalu z chlapcových rukou, rozkýval ji a tím ji protáhl do tvaru válce. Takto získaný válec byl zakončen nahoře i dole polokulovitými čepičkami, které byly lehce odříznuty nožem namočeným ve vodě. Stejným způsobem byl válec rozříznut po délce, položen na desku a dřevěným válečkem rozvinut do plochy.

První okenní sklo bylo hotovo. Stačilo postup padesátkrát opakovat a měli padesát okenních tabulí. Všechna okna Žulového domu dostala postupně tabule, ne snad příliš čisté, ale dostatečně průhledné.

Výroba sklenic a lahví byla hračkou. Odebírali je od píšťaly ostatně tak, jak byly vyfouknuty. Pencroff žádal, aby směl také „foukat“. Foukal však tak silně, že vyráběl nádoby nejpodivnějších tvarů, které ovšem přesto budily jeho

obdiv.

Za jedné z vycházek v té době objevili také nový strom, jehož užitek výborně doplnil potravinové prameny kolonistů. Cyrus Smith a Harbert se pustili jednoho dne na lov do lesa Divokého západu na pravém břehu řeky Díků.

Jako obvykle kladl chlapec inženýrovi tisíce otázek, na které Cyrus Smith rád odpovídal. S lovem je tomu však jako s každým zaměstnáním: nevěnuje-li se mu všechna pozornost, nestojí výsledky za mnoho. A protože Cyrus Smith nebyl lovec a Harbert hovořil jen o fyzice a chemii, unikli jim dnes všichni pekari, klokani a kabie, kteří se jim dostali na dostřel. Na sklonku dne už lovci mysleli, že si vyšli marně, když tu se Harbert zastavil a radostně vykřikl:

„Pane Smithi, pane Smithi, vidíte tamhle ten strom?“

A ukazoval spíš na keř než na strom, jehož tenký kmen byl pokryt šupinatou kůrou a listy byly pruhovány rovnoběžnou žilnatinou.

„Podobá se trochu palmě,“ prohlásil inženýr.

„Je to druh Cykas revoluta, jehož obrázek je v našem přírodovědném slovníku.“

„Ale nevidím na něm žádné ovoce.“

„To je v pořádku,“ odpověděl Harbert.

„Jeho dřevo však obsahuje mouku, kterou nám tady příroda nabízí už semletou.“

„Je to tedy chlebovník?“

„Ano, chlebovník.“

„To je vzácný nález, chlapče,“ řekl inženýr.

„Tady můžeme sklízet pšenici. Jen aby ses nemýlil!“

Ale Harbert se nemýlil. Zlomil kmínek stromu a spatřil žláznaté pletivo, obsahující moučnatou dužninu, prostoupenou ze středu vybíhajícími paprsky, které přetínaly soustředné kruhy let. Ve škrobovině tohoto stromu je však přimíšena nepříjemně chutnající sliznatá šťáva, která se dá ovšem tlakem odstranit. Tato buničitá hmota dává opravdovou mouku nejlepší jakosti a nesmírné výživnosti, kterou japonské úřady zakazovaly kdysi vyvážet. Cyrus Smith a Harbert si dobře prohlédli tuto část lesa Divokého západu, výrazně si ji označili a vrátili se do Žulového domu, kde svůj nález oznámili.

Druhého dne se tam vydali všichni. Pencroff, nadšený Lincolnovým ostrovem, řekl cestou inženýrovi: „Věříte, pane Smithi, že jsou zvláštní ostrovy pro trosečníky?“

„Jak to myslíte, Pencroffe?“

„Myslím, že jsou určité ostrovy stvořené jen pro šťastná

ztroskotání, na nichž nacházejí nebožáci vše potřebné.“

„To je možné,“ smál se inženýr.

„To je jisté, pane Smithi! Stejně jisté je i to, že Lincolnův ostrov je jedním z nich.“

Do Žulového domu se vrátili s bohatou kořistí chlebovníkové dužniny. Inženýr sestrojil prostý lis, kterým ze dřeně vytlačili sliznatou šťávu, a dostali tak velké množství mouky, která se v Nabových rukou proměnila v chléb, koláče a nákypy. Nebyl to sice pšeničný chléb, ale velmi se mu podobal. Teď už také dávali osli, kozy a mufloni mléko, jež kolonisté tak postrádali. Lehký vozík, který nahradil starou káru, jezdil pravidelně do ohrady. Když byla řada na Pencroffovi, bral s sebou námořník i Jupa a nechával ho řídit. Jup to dělal se svou vrozenou bystrostí a vesele přitom práskal bičem. Vše se tedy dařilo, v ohradě i v Žulovém domě, a kolonisté si mimo stesk po vlasti nemohli na nic naříkat. Byli k tomuto životu dobře připraveni a zvykli si už na ostrov, který budou jednou opouštět s lítostí.

Přesto láska k vlasti byla u nich tak silná, že kdyby byli spatřili na moři loď, byli by jí dávali zuřivá znamení,

přivolali ji a odpluli na ní. Jinak zde žili šťastně a spíše se přerušení tohoto života báli, než aby po něm toužili. Kdo se však může chlubit, že k sobě připoutal štěstí a že se nemusí bát jeho zvratu? Lincolnův ostrov, na němž už rok žili, byl častým předmětem jejich hovorů. Jednoho dne zjistili něco, co mělo mít v budoucnosti velmi vážné následky.

Bylo to 1. dubna, v den zasvěcený odpočinku. Bylo krásné počasí, jaké může být jen na severní polokouli v říjnu. Všichni kolonisté se po večeři usadili na terase při okraji žulové stěny a pozorovali noc snášející se na obzor. Nab roznášel šálky s bezinkovým odvarem, který jim nahrazoval kávu. Hovořili o ostrově a o jeho opuštěnosti v Tichém oceánu. Gedeon

Spilett v hovoru řekl:

„Zdalipak jste, Cyrusi, přeměřil polohu ostrova, když už máte sextant?“

„Ne,“ odpověděl inženýr.

„Ale to byste měl udělat. Sextant je jistě přesnější než ta vaše vlastní pomůcka.“

„A proč?“ ptal se Pencroff.

„Ostrov je dobrý i tam, kde je.“

„Možná,“ pokračoval novinář.

„Je však možné, že nepřesnost měření způsobila chybné závěry. A protože si to dnes můžeme lehce ověřit…“

„Máte pravdu, Spilette,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Už jsme to měli dávno udělat. Ale já myslím, že chyba, které jsem se mohl dopustit, nepřesahuje jistě pět stupňů šířky i délky.“

„Kdo ví?“ pokračoval novinář.

„Co když jsme mnohem blíž obydlené zemi, než si myslíme?“

„Poznáme to zítra,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Nebýt těch prací, které nám nedopřály chvilku volna, mohli jsme to už vědět.“

„Dobrá,“ souhlasil Pencroff. „Pan Smith je příliš dobrý pozorovatel, aby se mýlil, a jestliže se ostrov zatím nehnul z místa, je jistě tam, kam byl umístěn podle prvního měření.“

„Uvidíme.“

Druhého dne provedl inženýr sextantem nové měření, aby si ověřil souřadnice už získané. A k jakým výsledkům došel?

Prvním měřením určil souřadnice Lincolnova ostrova takto: 150° až 155° západní délky a 30° až 35° jižní šířky. Druhé měření mu dalo tyto souřadnice: 150° 30' západní délky a 34° 57' jižní šířky. Z toho je vidět, že i přes nepřesnost přístroje provedl Cyrus Smith měření tak obratně, že jeho chyba nepřesahovala skutečně pět stupňů.

„Když teď máme sextant i atlas," řekl Gedeon Spilett, „podívejme se, jaké místo zaujímá náš ostrov v Tichém oceánu." Harbert šel pro atlas, který, jak už víme, byl vydán ve Francii a měl francouzské názvosloví. Otevřeli ho na stránce, kde byla mapa Tichého oceánu, a inženýr s kompasem v ruce chystal se určit místo ostrova. Náhle sevřel kompas v ruce a řekl:

„Ale vždyť v této části oceánu už ostrov je!"

„Ostrov?" zvolal Pencroff.

„Patrně náš, ne?" ptal se Gedeon Spilett.

„Ne," pokračoval Cyrus Smith.

„Ten ostrov leží na 153° západní délky a na 37° 11' jižní

šířky. Znamená to, že je o dva a půl stupně západněji a o dva stupně jižněji než Lincolnův ostrov.“

„A co je to za ostrov?“

„Ostrov Tábor.“

„Je to důležitý ostrov?“

„Ne. Jen ostrůvek ztracený v Tichém oceáně a dosud snad ani nenavštívený.“

„Pak jej tedy navštívíme!“ prohlásil Pencroff.

„My?“

„Ano, pane Smithi. Postavíme si loď a já ji budu řídit. Jak daleko je ten ostrov Tábor?“

„Asi dvě stě sedmdesát kilometrů na severovýchod,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Dvě stě sedmdesát kilometrů? Co to je?“ zvolal námořník.

„Za čtyřicet osm hodin tam za příznivého větru jsme!“

„A proč bychom tam jezdili?“ ptal se novinář.

„Nevím. Podívat se!“

Po této rozmluvě bylo rozhodnuto, že loď bude postavena

tak, aby mohla být spuštěna na vodu v říjnu, až se vrátí teplé počasí.

STAVBA LODI — DRUHÁ SKLIZEŇ OBILÍ — LOV NA KULANY — NOVÁ ROSTLINA, SPÍŠE PŘÍJEMNÁ NEŽ UŽITEČNÁ — VELRYBA V DOHLEDU — HARPUNA Z VINEYARDU — ČTVRCENÍ KYTOVCE — POUŽITÍ VELRYBÍCH KOSTIC — KONEC KVĚTNA — PENCROFF SI UŽ NEPŘEJE NIC

Jakmile si vzal Pencroff jednou něco do hlavy, nedal pokoj, dokud to neprovedl. Protože chtěl navštívit Tábor a protože k tomu potřeboval značně velký člun, pustil se do stavby lodi. Spolu s inženýrem si udělal přesný plán. Loď bude deset a půl metru dlouhá a dva a půl metru široká. Podaří-li se jim správný tvar, bude to dobrá loď, která se ponoří nejvýš do sto osmdesáti centimetrů, a to ji dokonale zajistí proti převržení. Po celé délce bude kryta palubou se dvěma otvory do kabin, oddělených příčkou. Bude opatřena jako šalupa těmito plachtami: hlavní, třírohou, pomocnou, šípovou a stěhovou. To všechno jsou dobře ovládatelné plachty, které se osvědčují za větru a

umožňují držet se po vichru.

Jakého dřeva užijí? Jilmů nebo jedlí, kterých bylo na ostrově dost. Rozhodli se pro jedli, která sice snadno praská, ale dá se dobře opracovávat a vzdoruje stejně jako jilm působení vody. Po určení podrobností bylo ujednáno, že Cyrus Smith s Pencroffem budou na lodi pracovat sami, protože příznivé počasí se vrátí až po šesti měsících. Gedeon Spilett s Harbertem budou chodit na lov a Nab s Jupovou pomocí se bude zabývat domácími pracemi, které dostal na starost.

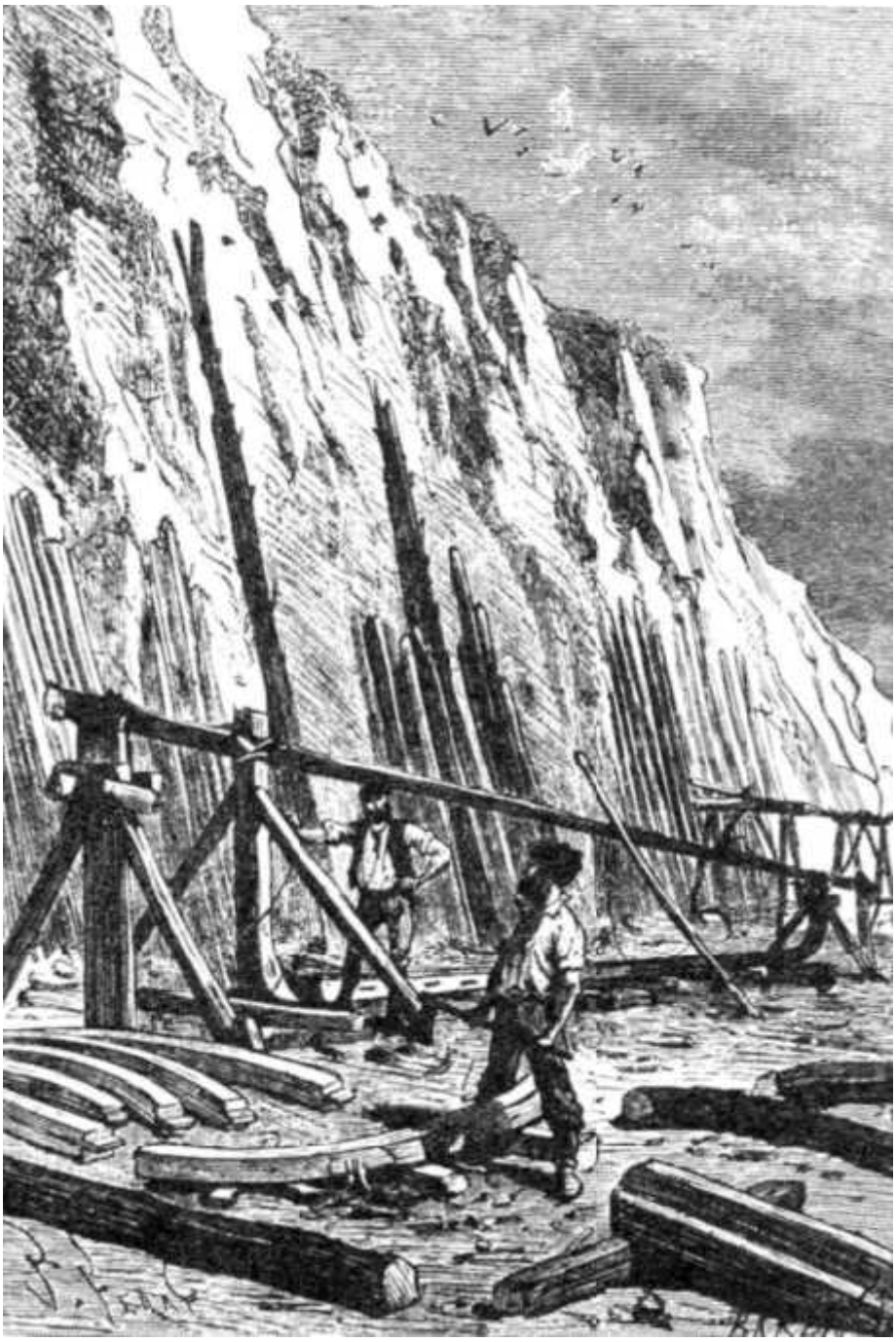

Vybrané stromy byly poraženy, okleštěný a rozřezány dlouhou pilou na prkna. Po týdnu byla mezi Komínem a Žulovým domem zřízena loděnice a na písek tam byl položen deset a půl metru dlouhý kýl, opatřený vzadu i

vpředu vzhůru ohnutým trámcem.

Cyrus Smith si v nové práci nepočínal vůbec jako nováček. Vyznal se v lodních stavbách stejně dobře jako skoro ve všem a předem si načrtl na papír přesný plán lodi. Velmi zdatně mu pomáhal Pencroff, který pracoval několik let v brooklynských loděnicích a znal své řemeslo dokonale. Lodní žebra byla do kýlu vsazena až po pečlivých propočtech a zralých úvahách.

Pencroff byl tak zapálen pro tuto zajímavou práci, že ji neopouštěl ani na okamžik. Jen jedna věc ho od ní na jeden den odvedla. Byla to druhá sklizeň obilí dne 15. dubna. Byla stejně úspěšná jako první a dala kolonistům předem odhadnutý počet zrn.

„Pět měřic, pane Smithi!“ volal Pencroff, když nové obilné bohatství pečlivé odměřil.

„Pět měřic?“ divil se inženýr.

„Při sto třiceti tisících zrn na měřici to znamená šest set padesát tisíc zrn.“

„Nuže, tentokrát zasijeme všechno,“ řekl námořník, „mimo malou zálohu.“

„Ano, Pencroffe; a bude-li příští sklizeň příznivá, získáme čtyři tisíce měřic.“

„A budeme mít chléb!“

„Budeme mít chléb.“

„Ale to budeme potřebovat mlýn.“

„Postavíme si tedy mlýn.“

Bylo založeno třetí obilné pole, mnohem větší než první dvě. Neobyčejně pečlivě připravená půda přijala pak vzácné osivo. Pencroff se mohl vrátit ke své práci. Spilett s Harbertem chodili zatím na lov a pouštěli se dost hluboko i do neznámého lesa Divokého západu. Pušky měli nabity kulkami a byli stále připraveni na nebezpečné setkání. Prodírali se neproniknutelnými shluky obrovských stromů, natlačených na sebe tak, jako by zde neměly dost místa. Pronikání takovým lesem bylo velmi obtížné, a proto novinář nikdy nezapomínal na kapesní kompas, neboť slunce mohutným větvovím nepronikalo a hledat zpáteční cestu bylo vždy svízelné. Také zvěře zde bylo málo, což bylo docela přirozené tam, kde nebyl volný prostor. A přece i tady zastřelili koncem dubna tři velké býložravce. Byli to kulani, které už jednou objevili při severním cípu

jezera. Tato zvířata se dala docela trpně zabít v hustém křoví, kde hledala útočiště. Jejich kůži odnesli do Žulového domu a s pomocí kyseliny sírové vydělali.

Na jedné výpravě bylo zásluhou Gedeona Spiletta objeveno něco velmi zajímavého.

Dne 30. dubna pronikli oba lovci do jihozápadní části lesa Divokého západu. Novinář šel asi patnáct kroků před Harbertem a došel tak až na malý palouk, na nějž řídké stromy propouštěly trochu slunce. Gedeon Spilett tu byl překvapen silnou vůní, kterou vydávaly jakési rostliny s vysokými stonky, s hrozny žlutých květů a s tobolkami plnými droboučkých semen. Utrhl jich několik a vrátil se k Harbertovi s otázkou:

„Co je tohle, Harberte?“

„Kde jste tu rostlinu našel, pane Spilette?“

„Tamhle na palouku. Její tam plno.“

„Nuže, pane Spilette, tohle je nález, který vám zajistí všechna práva na Pencroffovu vděčnost.“

„Je to tedy tabák?“

„Je. Ne sice nejlepší druh, ale tabák to je.“

„Ach, to bude Pencroff šťastný! Ale aby nám to nevykouřil všechno! Trochu nám musí nechat.“

„Mám nápad, pane Spilette. Neříkejme Pencroffovi nic. Tabák připravíme a jednoho dne mu nabídneme nacpanou dýmku!“

„Souhlasím, Harberte. A náš kamarád si pak už nebude nic jiného přát.“

Novinář a chlapec natrhali velkou zásobu vzácných rostlin a vrátili se do Žulového domu. Tam počali tabák připravovat s takovou tajností, jako by byl Pencroff nejpřísnějším celníkem. Cyrus Smith s Nabem byli ovšem do tajemství zasvěceni. Námořník o ničem nevěděl po celou dlouhou dobu, které bylo zapotřebí k vysušení listů a k částečnému pražení na teplých kamenech. To trvalo dva měsíce. Bylo snadné to utajit, protože Pencroff byl plně zaujat stavbou lodi a do Žulového domu se chodil jen vyspat. Jeho práce byla ještě jednou přerušena, a to 1. května, velkou loveckou událostí, které se zúčastnila celá kolonie. Již několik dnů pozorovali kolonisté na širém moři obrovské

zvíře, plovoucí ve vzdálenosti čtyř až pěti kilometrů od Lincolnova ostrova.

Byla to obrovská velryba, která patřila k jižnímu druhu, zvanému „velryba kapská“.

„To by bylo něco, kdybychom se jí zmocnili!“ vzdychl námořník.

„Ach, mít tak vhodný člun a dobrou harpunu! Hned bych řekl: Vzhůru na velrybu! Stojí to za námahu!“

„Vás bych chtěl, Pencroffe, vidět, jak vrháte harpunu,“ smál se mu novinář.

„To by bylo jistě zajímavé.“

„Velmi zajímavé a nebezpečné,“ řekl inženýr.

„Poněvadž nemáme možnost zvíře napadnout, je zbytečné se o ně zajímat.“

„Divím se jen,“ prohlásil novinář, „že se objevuje v této zeměpisné šířce.“

„Proč, pane Spilette?“ odpověděl mu Harbert.

„Jsme přece v oné části Tichého oceánu, které angličtí a američtí velrybáři říkají »velrybí pole«. Právě zde, mezi

Novým Zélandem a Jižní Amerikou, vyskytují se velryby jižní polokoule nejhojněji.“

„To je pravda,“ potvrdil Pencroff.

„Mne jen překvapuje, že jsme ještě žádnou neviděli. Ostatně nemůžeme -li se k ní přiblížit, nezáleží na tom!“

Pencroff se pak vrátil s lítostivým povzdechem ke své práci. Jako každý námořník byl také rybářem, a je-li radost z rybaření úměrná velikosti úlovku, dovedete si představit, co asi cítí velrybář před velrybou.

Nešlo však jen o radost. Nutno uvážit i to, co by taková kořist znamenala pro kolonisty. Jaký užitek by jim přinesl tuk, olej a kostice! Objevená velryba se zatím od ostrova nevzdalovala. Tak ji stále viděli z oken Žulového domu i z planiny Výhledu. Harbert a Gedeon Spilett ji pozorovali,

pokud nebyli na lovu, a Nab ani při vaření neodkládal dalekohled a sledoval každý pohyb obrovského kytovce. Velryba, pohybující se stále v zálivu Unie, proplouvala rychle od Jižní čelisti k Drápu, hnána nesmírně silnou ocasní ploutví, a dosahovala rychlosti až dvaceti kilometrů za hodinu. Mnohokrát se přiblížila tak blízko k ostrůvku Spásy, že si ji kolonisté mohli dobře prohlédnout. Byla to opravdu jižní velryba s tmavým tělem a s mnohem plošší hlavou, než jakou mají velryby severní. Z nosního otvoru vyrážela do značné výše oblaky par nebo vody. Je zvláštní, že přírodovědci a velrybáři se v této otázce ještě neshodli. Vyráží velryba páru nebo vodu? Všeobecně se soudí, že je to pára, která se ve styku se studeným vzduchem sráží ve vodu.

Přítomnost tohoto mořského savce zajímala všechny kolonisty. Pencroffa to jen zlobilo, protože ho to vytrhávalo z práce. Myslel jen na velrybu a nakonec po ní toužil jako dítě po zakázané hračce. V noci se mu o ní zdávalo, a kdyby byl měl možnost kytovce napadnout, kdyby byl už mohl spustit loď, nebyl by váhal a byl by se za ní pustil. Co však nemohli udělat kolonisté, udělala za ně

náhoda. Dne 3. května oznámil Nab hlídající v oknech Žulového domu, že velryba uvízla na pobřeží ostrova. Harbert a Gedeon Spilett, kteří se právě chystali na lov, odložili pušky, Pencroff popadl sekeru, Cyrus Smith a Nab se k nim připojili a všichni zamířili poklusem k místu, kde velryba uvázla.

Bylo to na pobřeží u Trosek, pět kilometrů od Žulového domu. Moře právě stoupalo a kytovec se bude těžko osvobozovat. Museli si však pospíšit, aby mu odřízli cestu k moři. Vzali s sebou špičáky a železné sochory, přeběhli most přes řeku Díků, sestoupili po pravém břehu na pobřeží a octli se u obrovského kytovce, nad nímž už kroužila hejna ptáků.

„To je ale obr!“ zvolal Nab.

Byl to oprávněný údiv, protože velryba byla dvacet pět metrů dlouhá, tedy skutečně obr svého druhu, vážící jistě aspoň sedmdesát pět tun.

Velryba na písčině se však nepohybovala a nesnažila se dostat zpět na moře. Kolonisté brzy poznali příčinu její nehybnosti, když za odlivu celou velrybu obešli. Byla mrtvá a v levém boku měla vetknutou harpunu.

„Že by v těchto vodách byli velrybáři?“ divil se Gedeon Spilett. „Proč?“ ptal se námořník.

„Nu, přece ta harpuna…“

„To nic nedokazuje, pane Spilette,“ odpověděl Pencroff.

„Některé velryby plují s harpunou v těle ještě tisíce kilometrů. Tak mohla být tato velryba harpunována v severní části Atlantského oceánu a připlula zemřít do jižní části Tichého oceánu.“

„A přece…,“ vrtěl hlavou novinář, neboť námořníkův výklad ho neuspokojil.

„Je to docela možné,“ potvrdil Cyrus Smith.

„Podívejme se však na harpunu! Bývá zvykem velrybářů, že si dávají na harpunu vyrýt jméno lodi.“ Pencroff vyrval harpunu z velryby a skutečně na ní našel nápis:

MARIA STELLA Vineyard

„Loď z Vineyardu! Loď z naší vlasti!“ volal.

„Maria Stella! Krásná velrybářská loď! Znám ji velmi dobře! Ach přátelé, loď z Vineyardu! Velrybáři z Vineyardu“

A námořník s harpunou v ruce opakoval s dojetím toto

jméno, které mu připomnělo rodnou zem. Poněvadž nemohli čekat, že si Maria Stella pro zvíře přijede, rozhodli se velrybu rozčtvrtit, dříve než podlehne zkáze. Draví ptáci, kteří už několik dní sledovali tak bohatou kořist, chtěli okamžitě uplatnit svá vlastnická práva. Kolonisté je museli několika výstřely zahnat.

Tato velryba byla samice. Je známo, že mléčné žlázy velryby vytvářejí obrovské množství mléka, které se podle Dieffenbacha vyrovnává mléku kravskému; neliší se od něho ani chutí, ani zabarvením, ani hustotou. Pencroff kdysi sloužil na velrybářské lodi, a tak metodicky řídil čtvrcení. Byla to práce velmi nepříjemná a trvala tři dny. Nikdo se jí však nevyhýbal, ani Gedeon Spilett, který podle Pencroffových slov „bude nakonec velmi dobrým trosečníkem“. Podkožní tuk rozřezali na pruhy metr a půl široké a ty pak přeřezali na kusy vážící asi padesát kilogramů. Tuk vyškvařili ve velkých hliněných hrncích, přinesených k velrybě. Nechtěli si totiž znečišťovat okolí Žulového domu. Škvařením ztratil tuk třetinu své váhy. Z velryby získali i potraviny. Její jazyk jim dal tři tuny oleje a horní pysk dvě tuny. Olej je na dlouhou dobu zásobí stearínem a glycerínem. Ještě tu byly také kostice, pro

které se jistě najde nějaké užití, i když kolonisté nenosili ani deštníky, ani šněrovačky. Horní část ústní dutiny velryby je totiž opatřena po stranách osmi sty kostic. Jsou to velmi pružné, vláknité a na konci roztřepené hřebeny se zuby až dva metry dlouhými. Slouží k zachycování větších živočichů, neboť velryba, největší tvor na světě, má jícen tak malý, že se může živit jen nejdrobnějšími mořskými živočichy. Tito živočichové vytvářejí na hladině moří silnou vrstvu, zvanou plankton, který je jedinou potravou velryb. Když bylo čtvrcení k velké radosti kolonistů skončeno, byl zbytek velryby ponechán ptákům, kteří po ní nenechali ani stopy. V Žulovém domě pak byly zahájeny obvyklé denní práce.

Cyrus Smith však před návratem do loděnice vyrobil několik nástrah, které vzbudily velkou pozornost jeho druhů. Vzal asi tucet kostic, rozřezal je na šest stejných dílů a na konci je přiostřil.

„Pane Smithi,“ ptal se Harbert, „na co to bude, až budete hotov?“

„Na zabíjení vlků, lišek a jaguárů,“ odpověděl inženýr.

„Teď?“

„Ne, až v zimě, až budeme mít led.“

„Nerozumím tomu,“ přiznal se Harbert.

„Však porozumíš, chlapče. Tyto nástrahy jsem nevynalezl já,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Používají jich aleutští lovci v ruské Americe. Až bude mrznout, ohnu kostice a budu je polévat vodou. Potáhnou se tak ledem a ten je udrží ohnuté. Potom je obalím tukem a rozházím po lese. Co se stane, spolkne-li takovou nástrahu nějaké zvíře? Teplem v žaludku se led rozpustí, uvolněná kostice se napřímí a špičatými konci rozerve zvířeti vnitřnosti.“

„To je důmyslné,“ řekl Pencroff.

„A ušetří nám to střelivo,“ dodal Cyrus Smith.

„Je to ještě lepší než pasti,“ mínil Nab.

Po těchto událostech pokračovala zase stavba lodi. Koncem měsíce byla už paluba z poloviny hotova. Loď už teď ukazovala, že její tvar jí dá znamenité plavební možnosti. Pencroff pracoval s bezpříkladným zápalem. Námahu práce překonával jen svou silnou tělesnou

stavbou. Přátelé mu však tajně připravovali odměnu, která mu 31. května způsobila největší radost v jeho životě.

Toho dne po obědě, když Pencroff vstával od stolu, ucítil na svém rameni čísi ruku. Byla to ruka Gedeona Spiletta, který námořníkovi řekl:

„Okamžik, Pencroffe, neodcházejte ještě! Cožpak jste zapomněl na zákusek?“

„Děkuji, pane Spilette,“ odpověděl námořník.

„Jdu pracovat.“

„A co šálek kávy?“

„Nechci.“

„A co byste říkal dýmce?“

Pencroff se otočil a jeho dobrácká tvář zbledla jako křída, když spatřil novináře, který mu podával nacpanou dýmku, a Harberta, který mu nabízel žhavý uhlík. Chtěl něco říci, ale nemohl. Popadl však dýmku, vsunul ji mezi rty, vložil do ní uhlík a pětkrát či šestkrát mohutně zabafal.

Zahalil ho modravý oblak vonného dýmu a z něho se ozval šťastný hlas: „Tabák! Opravdový tabák!“

„Ano, Pencroffe,“ usmál se Cyrus Smith.

„Dokonce výborný tabák.“

„Ach!“ vzdychl blažený námořník.

„Teď už našemu ostrovu nechybí opravdu nic!“ A Pencroff kouřil, kouřil a kouřil.

„Kdo jej vlastně objevil?“ zeptal se konečně.

„Ty, Harberte?“

„Ne, Pencroffe. Byl to pan Spilett.“

„Pane Spilette,“ zvolal námořník, svíraje ruku novináři, který takový stisk ještě nikdy nepoznal.

„Ouvej, Pencroffe!“ odpověděl mu, sotva popadaje dech.

„Nechte si trochu vděčnosti i pro Harberta, který tabák poznal, pro Cyruse Smithe, který jej připravil, a pro Naba, kterému to dalo moc práce, aby vám to neprozradil!“

„Nuže, přátelé, jednoho dne vám to všem splatím,“ prohlásil námořník.

„Jsem vám ode dneška zavázán na život a na smrt!“

KAPITOLA XI

ZIMA — VÝROBA VLNĚNÝCH ODĚVŮ — STOUPA — PENCROFFOVA UTKVĚLÁ MYŠLENKA — VELRYBÍ KOSTICE — K ČEMU JE DOBRÝ ALBATROS — PALIVO BUDOUCNOSTI — TOP A JUP — BOUŘE — ŠKODY V KURNÍKU — VÝPRAVA K MOČÁLU — CYRUS SMITH SÁM — PRŮZKUM STUDNY

Zima přišla v měsíci červnu, který odpovídá prosinci na severní polokouli. Hlavním zaměstnáním kolonistů bylo teď šití teplých a pevných oděvů. Mufloni z ohrady byli ostříháni a jejich vlna, vzácný textilní materiál, měla být zpracována v látku. Cyrus Smith neměl ovšem ani mykací, ani protahovací, ani kroutící stroje, ani stav pro výrobu vlákna a tkaní. Proto navrhl použít jednoduchého způsobu, kterým se ušetří výroba nití a tkaní látky. Navrhl využít toho, že vlna pod tlakem zkříží a proplete svá vlákna v prostou plst. Plst možno vyrobit pouhým lisováním, které snižuje sice měkkost a poddajnost látky, ale zvyšuje neprostupnost a tepelný účin. Vlna muflonů byla hodně krátká a to je dobrá podmínka pro výrobu plsti, která se u nás dělá ze zaječích chlupů.

Inženýr s pomocí druhů — včetně Pencroffa, jenž musel

zase opustit svou loď — počal s přípravnými pracemi, které měly zbavit vlnu tuku. Odtučnění prováděli v hrncích s vodou zahřátou na sedmdesát stupňů; vlnu v nich nechali čtyřiadvacet hodin. Pak ji důkladně proprali v sodné lázni, a když byla tlakem zbavena vody, byla tím už připravena pro výrobu plsti. Plst, jako hrubá látka, se v průmyslových zemích Evropy i Ameriky nehodí k výrobě oděvů, ale na Lincolnově ostrově měla nesmírnou cenu. Plst je lidstvu známa už dlouhou dobu. Již první plstěné látky byly vyráběny tím způsobem, jakého použil i Cyrus Smith.

Jeho inženýrské znalosti mu prospěly především při stavbě stroje na zplsťování vlny. Použil totiž dosud nevyužité síly vodopádu k pohánění stoupy na plst. Bylo to v podstatě jednoduché. Opatřil kmen stromu klíny, které zdvihaly a spouštěly svislé špalky. Pod ně upevnil koryta pro vlnu a celek usadil do pevného rámu. Jeho stoupa vypadala tak, jak vypadala po celá staletí až do chvíle, kdy člověk nahradil špalky válcovitými kompresory a počal vlnu nikoli stloukat, nýbrž pod tlakem válcovat.

Práce řízené Smithem měly plný úspěch. Vlna byla předem

napuštěna mýdlovým roztokem, který měl především usnadnit lepší prolnutí a splynutí vláken a za druhé zabránit jejich poškození při stloukání ve stoupě. Tak vycházel ze stoupy hustý plynulý pruh plsti. Drsnost a nerovnost vlněného vlákna byla zplstěním dokonale vyhlazena a odstraněna. Vyrobená látka se výborně hodila k šití šatů a přikrývek. Nebyla to ovšem nejjemnější vlněná látka, jako je skotská šálovina, sukno nebo flanel. Byla to „lincolnská plst“ a Lincolnův ostrov si z ní vytvořil nový druh průmyslu.

Kolonisté teď měli dobré šaty i husté přikrývky a mohli bez obav čekat na zimu roku 1866. Mrazivé dny začaly kolem 20. června. Pencroff musel s velkou lítostí nechat stavby lodi, jejíž dokončení za příštího jara bylo už jisté.

Námořníkovou utkvělou myšlenkou se stala plavba na ostrov Tábor, ačkoli Cyus Smith nepřikládal průzkumu opuštěného a pustého skaliska žádnou důležitost. Plavba na vzdálenost dvou set sedmdesáti kilometrů na poměrně malé lodi a neznámým mořem vzbuzovala v něm určité obavy. Co by se stalo s lodí, kdyby ztratila uprostřed

pochmurného Tichého oceánu možnost dosáhnout Tábora a vrátit se na Lincolnův ostrov? Cyrus o tom mnohokrát s Pencroffem hovořil, ale setkával se u námořníka s tak tvrdošíjnou odhodlaností k této cestě, že si s ním už nevěděl rady.

„Musím vám také připomenout, Pencroffe," řekl mu jednoho dne, „že stále hovoříte o přednostech Lincolnova ostrova, stále mluvíte o lítosti, s jakou byste ho jednou opouštěl, a teď ho chcete opustit první!"

„Ale jen na několik dní," odpověděl námořník.

„Opravdu, pane Smithi. Jen na čas potřebný k tomu, abych se podíval, co je to za ostrov, a vrátil se…"

„Vždyť nemůže být lepší než ostrov Lincolnův!"

„To vím předem!"

„Proč tam tedy chcete plout?"

„Abych věděl, co se děje na ostrově Táboru."

„Ach, tam se neděje nic! Nemůže se tam nic dít!"

„Kdoví?"

„A co když vás přepadne bouře?"

„Za klidného období se jí nemusíme bát. Protože však musím předvídat vše, prosím vás, abyste se mnou pustil ještě Harberta,“

„Pencroffe,“ řekl vážně, Cyrus Smith a položil Pencroffovi ruku na rameno, „uvědomujete si, že stane-li se neštěstí Harbertovi, kterého náhoda učinila mým synem, nikdy vám to neodpustíme?“

„Pane Smithi,“ odpověděl námořník s neotřesenou důvěrou, „takové hoře vám nezpůsobím. O této cestě budeme ostatně vážně hovořit ještě jednou, až k tomu bude vhodný čas. Myslím však také ještě na něco jiného. Viděl jste, jak pevně je loď stavěna. Až uvidíte, jak krásně se nese na moři, až s ní obeplujeme náš ostrov všichni společně, jsem přesvědčen, že mě necháte odplout. Vím, že vaše loď bude nádherné dílo!“

„Řekněte raději »naše loď«, Pencroffe!“ odpověděl odzbrojený inženýr.

Rozhovor těmito slovy skončil a měl pokračovat až později. Ani inženýr, ani námořník nebyli zatím přesvědčeni o správnosti názoru toho druhého.

Poprvé sněžilo koncem června. Ohrada byla předem

dostatečně zásobena a nevyžadovala tedy denní návštěvy. Bylo však rozhodnuto, že jednou týdně ji kolonisté navštíví.

Znovu stavěli pasti a pokusili se použít i nástrah, které vyrobil Cyrus Smith. Ohnuté velrybí kostice, potažené ledem a pokryté vrstvou tuku, byly rozházeny při okraji lesa, kudy chodila zvěř k jezeru. K velkému inženýrovu uspokojení se tento vynález aleutských lovců plně osvědčil. Kolonisté našli za několik dní tucet lišek, několik divokých prasat, a dokonce i jaguára. Mrtvá zvířata měla žaludky proraženy napřímenými kosticemi. V zimě se také kolonisté poprvé pokusili dorozumět se se světem.

Gedeon Spilett už několikrát chtěl vrhnout do moře láhev se zprávou, kterou by mořský proud mohl odnést k obydleným břehům. Jindy chtěl použít k přenesení zprávy holubů. Jak se však mohli spolehnout na to, že holub nebo láhev překoná vzdálenost oddělující je od pevniny, vzdálenost dvou a půl tisíce kilometrů? To by byla čirá bláhovost. Ale 30. června chytili kolonisté obrovského albatrosa, kterého Harbertův výstřel lehce zranil na noze.

Byl to nádherný pták s téměř třímetrovým rozpětím křídel, který by mohl snadno přeletět i Tichý oceán.

Harbert si chtěl krásného ptáka ponechat, protože jeho zranění se jistě brzy zahojí a chlapec si pak albatrosa ochočí. Gedeon Spilett však Harberta přesvědčil, že teď musí všichni využít vhodné příležitosti a poslat albatrosa jako posla přes Tichý oceán. Harbert to uznal. Přiletěl - li albatros z obydlené země, jistě se tam po svém osvobození vrátí.

Možná že Gedeon Spilett jako zanícený novinář chtěl pustit do světa senzační zprávu o dobrodružství kolonistů na Lincolnově ostrově. Jaký by to byl novinářský úspěch a jaký odbyt pro čísla New York Heraldu, kdyby se zpráva dostala na adresu šéfredaktora tohoto listu, pana Johna Benetta! Gedeon Spilett skutečně takovou zprávu napsal. Vložil ji do váčku ze silného impregnovaného plátna a připojil prosbu k náhodnému nálezci, aby zprávu poslal redakci New York Heraldu. Váček byl přivázán albatrosu na krk. Neuvázali jej na nohu, protože albatros odpočívá na mořské hladině. Pak

byla rychlému letci dána svoboda. Všichni kolonisté se pohnutě dívali, jak obrovský pták mizí v mlze na západním obzoru.

„Kam asi poletí?“ ptal se Pencroff.

„K Novému Zélandu,“ odpověděl Harbert.

„Šťastnou cestu!“ volal za ním námořník, ačkoli si od tohoto způsobu korespondence nic nesliboval.

V zimě byly práce přeneseny do Žulového domu. Kolonisté si opravovali oděv, šili prádlo a sešívali lodní plachty z balónového obalu, který se stal nevyčerpatelnou zásobou plátna. V červenci mrazy zesílily, ale kolonisté nešetřili dřívím ani uhlím. Cyrus Smith postavil druhý krb ve velkém sále a tam trávili všichni zimní večery. Při práci hovořili, předčítali si a čas jim tak plynul ku prospěchu všech. Jakou radost prožívali kolonisté, když v sále osvětleném svíčkami a vytopeném uhlím, s kouřící kávou v šálcích a s dýmkami v oblacích vonného kouře naslouchali řevu bouře! Byli dokonale spokojeni, pokud mohou být spokojeni lidé, kteří jsou daleko od vlasti a bez spojení se svými bližními. Hovořili stále o své zemi a o přátelích, které tam zanechali. Cyrus Smith, který se plně zúčastnil severoamerického veřejného života, sděloval dychtivým posluchačům své zkušenosti i úvahy o budoucnosti Unie.

Jednoho dne se Gedeon Spilett zeptal:

„Nemyslíte, Cyrusi, že celý průmyslový a obchodní život, kterému předpovídáte neustálý rozvoj, je vystaven nebezpečí, že se dříve nebo později zastaví?“

„Zastaví? A proč?“

„Pro nedostatek uhlí, toho nejvzácnějšího daru země.“

„Je to opravdu vzácný dar,“ odpověděl inženýr.

„Zdá se, že to sama příroda chtěla dokázat, když vytvořila diamant, který je vlastně čistým uhlíkem.“

„Nechcete snad říci, Cyrusi, že budou lidé jednou topit v pecích diamanty!“

„To ne, příteli,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Nepopíráte však, že zásoby uhlí budou jednou vyčerpány? “ pokračoval Gedeon Spilett.

„Ach, uhelná ložiska jsou ještě obrovská a sto tisíc horníků, kteří dnes těží ročně sta miliónů centů uhlí, nemůže je vyčerpat.“

„Ale při rostoucí spotřebě uhlí lze předvídat, že se z jednoho sta tisíc horníků stane dvě stě tisíc a těžba se pak zdvojnásobí,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„To je jisté. Ale po uhelných ložiscích v Evropě, která budou brzy vyčerpána, postačí průmysl ještě dlouhou dobu zásobovat doly australské a americké.“

„Jak dlouho?“ ptal se novinář.

„Nejméně dvě stě padesát až tři sta let.“

„To nás může potěšit,“ řekl Pencroff.

„Ale zneklidní to naše pravnuky.“

„Najdou si něco jiného,“ mínil Harbert.

„Doufejme,“ pokračoval Gedeon Spilett.

„Bez uhlí by bylo lidstvo zbaveno strojů, železnic, parníků, továren a prostě všeho, čeho vyžaduje pokrok.“

„Ale co si najdou?“ ptal se Pencroff.

„Dovedete si to představit, pane Smithi?“

„Trochu, příteli.“

„Čím budou topit, nebude-li uhlí?“

„Vodou,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Vodou?“ zvolal Pencroff. „Vodou že budou topit v parnících a v lokomotivách? Vodou budou ohřívat vodu?“

„Ano, vodou, ovšem rozloženou v její prvky," odpověděl Cyrus Smith.

„Budou ji rozkládat snad elektřinou, která se stane mocnou a hybnou silou. Všechny velké vynálezy se nějakým nevysvětlitelným zákonem objevují současně a navzájem se doplňují. Ano, přátelé, já věřím, že vody bude užíváno jako paliva. Věřím, že prvků skládajících vodu bude použito odděleně. Voda tak vytvoří bohatý zdroj tepla a světla v množství, jaké uhlí dodat nemohlo. Jednoho dne budou skladiště parníků a tendry lokomotiv zásobeny stlačeným plynem, který se bude v topeništích spalovat s úžasným kalorickým účinkem. Zatím se nemáme čeho bát. Pokud bude tato Žerné obydlena, poskytne svým obyvatelům životní prostředky. Nikdy nebude nedostatek tepla a světla, i když už nebudou produkty živočišné, rostlinné a nerostné říše. Věřím, že jakmile budou uhelná ložiska vyčerpána, bude se topit vodou. Voda je uhlím budoucnosti."

„Toho bych se chtěl dožít," řekl Pencroff.

„Narodil ses příliš brzy, Pencroffe," smál se Nab, který se do hovorů vměšoval jen málo. Hovor však neskončil

Nabovou větou, nýbrž Topovým štěkotem, v němž bylo opět ono zvláštní zabarvení, které tak znepokojovalo inženýra. Zároveň s ním začal pes pobíhat kolem ústí studny na konci chodby.

„Co ten Top zase tak štěká?“ divil se Pencroff.

„A Jup nějak podivně mručí," upozornil Harbert.

Orangutan se skutečně připojil ke psu a vzrušeně gestikuloval. Obě zvířata byla spíš znepokojena než podrážděna.

„Je jisté," řekl Gedeon Spilett, „že studna má spojení s mořem a že se do ní občas přichází nadýchat nějaký živočich."

„To je jediné vysvětlení," souhlasil Pencroff.

„Tiše, Tope! Jupe, jdi do svého pokoje!"

Pes i opice zmlkli. Jup odešel spát, ale Top zůstal v sále a po celý večer temně vrčel. O příhodě se dál nemluvilo, ale čelo Cyruse Smithe zůstalo zachmuřeno. Do konce měsíce června neustále pršelo a bylo chladno. Teplota však neklesla tak jako minulé zimy. Nejníže klesly mrazy na 13°C pod nulou. Ale i když nebyla letošní zima tak krutá, byla znepříjemněna bouřemi a vichřicemi. Moře zase vystoupilo a několikrát zaplavilo Komín. Vypadalo to, jako by náhlý vodní příliv způsobený podmořským otřesem zdvihl tyto nesmírné vlny a vrhl je proti stěně Žulového domu. Když se kolonisté stojící u okna dívali na vodní spousty, které se tříštily před jejich očima, museli jen obdivovat nádhernou

podívanou na bezmeznou zuřivost oceánu. Vlny se rozpadávaly v oslnivě bílou pěnu, celé pobřeží zmizelo pod zuřivou záplavou a z moře čněl jen trup ostrova do mlhy, která stoupala do výše přes třicet metrů.

Za těchto bouří se nikdo nemohl vydat na cestu ostrovem. Bylo to dokonce nebezpečné, protože vichr velmi často kácel stromy. Kolonisté však přece každý týden navštěvovali ohradu. Naštěstí ohrada, chráněná předhořím Franklinovy hory, netrpěla tak poryvy bouří a stáje i plot zůstaly ušetřeny škod. Zato kurník, založený na planině Výhledu a přímo vystavený východním větrům, trpěl v bouřích nesmírně. Z holubníku byla dvakrát odnesena střecha.

Také byl poražen plot. Tady bude musit být postaveno vše pevněji, to bylo kolonistům jasné. Lincolnův ostrov ležel v nejhorších vodách Tichého oceánu. Zdálo se, že tvoří střed oblasti cyklonů, které ostrov bičovaly jako káču. Jenomže tady byla káča nehybná a točil se bič.

V prvním týdnu srpna se vichřice pozvolna ztišily a v ovzduší se zas projevil zdánlivě ztracený klid. S uklidněním

však poklesla teplota, mrazy zesílily a rtuťový sloupec ve Fahrenheitově teploměru klesl na osm stupňů pod nulou, což odpovídá dvaadvaceti stupňům pod nulou na stupnici Celsiově.

Třetího srpna podnikli kolonisté dlouho připravovanou výpravu do jihovýchodní části ostrova ke Kachní bažině. Lovci se vydali za ptactvem, které tam přezimovalo. Bažina se hemžila divokými kachnami, slukami, čírkami i potápkami a není divu, že bylo rozhodnuto věnovat jeden den lovu pernaté zvěře.

Výpravy se zúčastnil jen Gedeon Spilett s Harbertem a Nab s Pencroffem. Cyrus Smith se vymluvil a zůstal v Žulovém domě. Lovci se vydali k Balónovému přístavu a cestou přes bažiny se měli vrátit až večer. Top i Jup šli s nimi. Jakmile přešli most přes řeku Díků, inženýr jej vytáhl a vrátil se domů, chtěje uskutečnit záměr, k němuž potřeboval být sám. Chtěl totiž pečlivě prozkoumat studnu, jejíž ústí se otvíralo v pozadí chodby Žulového domu a vedlo do moře, protože tudy kdysi vedl starý jezerní výtok.

Proč se Top tak často točil kolem studny? Proč tam vždy tak podivně vrčel, proč ho k studni stále pudil neznámý

neklid? Proč se ve stejném strachu připojil k Topovi i Jup? Má snad studna vedle kanálu do moře ještě nějaké rozvětvení? Nevede ještě k jiným částem ostrova? To chtěl Cyrus Smith vědět a chtěl to vědět sám. Rozhodl se tedy prozkoumat studnu za nepřítomnosti svých druhů. A teď se mu naskytla příležitost.

Mohl snadno sestoupit až na dno studny s pomocí žebříku, který už nesloužil k šplhání do Žulového domu a byl dost dlouhý. Inženýr to také udělal. Přivlekl žebřík až k ústí studny, širokému asi půldruhého metru, spustil ho dolů a nahoře jej upevnil. Pak rozsvítil lucernu, vzal s sebou revolver, za opasek si vsunul nůž a počal po prvních příčkách žebříku sestupovat.

Stěny studny byly celkem hladké, ale tu a tam v nich byly skalní výstupky.

Obratnému zvířeti by se mohlo podařit dostat se po těchto výstupcích až k ústí studny. Toho si inženýr hned všiml. Když však výstupky pečlivě prohlížel, nenašel na nich žádnou stopu, žádné odštípnutí, které by svědčilo o tom, že tudy někdo nedávno nebo dávno vystupoval. Inženýr sestoupil ještě hlouběji a osvětloval si stěny. Nic

podezřelého.

Když dosáhl poslední příčky žebříku, ucítil pod sebou zcela klidnou vodu. Ani v úrovni hladiny, ani v jiné části studny neviděl ústí žádné vodorovné chodby, kterou by se studna

větvila pod masívem. Stěny, do nichž inženýr klepal rukojetí nože, zněly všude plně. Byla to tvrdá žula, kterou žádný živý tvor nemohl proniknout. Jestliže chtěl někdo dosáhnout dna studny a vystoupit až k jejímu ústí, musel se tam nezbytně dostat jedině zatopeným kanálem, který studnu spojoval pod skalnatým pobřežím s mořem. A to mohla jen mořská zvířata. Kam kanál ústí, na kterém místě pobřeží a v jaké hloubce pod hladinou, to nebylo možno zjistit.

Cyrus Smith tedy ukončil svůj průzkum, vystoupil nahoru, vytáhl žebřík, přikryl ústí studny a vrátil se zamyšleně do sálu se slovy:

„Nic jsem neviděl, a přece tam něco je!“

KAPITOLA XII

VYSTROJENÍ LODI — PŘEPADENÍ VLKY — ZRANĚNÝ JUP — OŠETŘOVÁNÍ JUPA — JUPOVO UZDRAVENÍ — DOKONČENÍ STAVBY LODI — PENCROFFOVO VÍTĚZSTVÍ — BONAVENTURA — PRVNÍ PLAVBA K JIŽNÍ ČÁSTI OSTROVA

— NEČEKANÝ NÁLEZ

Večer se lovci vrátili s bohatým úlovkem, doslova ověnčeni zvěřinou. Přinesli všechno, co čtyři muži unesou. Top měl kolem krku šňůru čírek a Jup byl kolem pasu ověšen slukami.

„Podívejte se, pane Smithi," volal Nab, „jak jsme využili dne! Tady neseme pořádnou zásobu konzerv a pečení. Někdo mi však musí pomoci. Počítám s tebou, Pencroffe."

„Ba ne, Nabe," odmítl námořník.

„Volá mě vystrojení lodi. Musíš to udělat beze mne."

„A co ty, Harberte?"

„Já musím zítra do ohrady, Nabe," odpověděl chlapec.

„Pomůžete mi tedy vy, pane Spilette?"

„Rád, Nabe. Ale upozorňuji tě, že jakmile mi řekneš nějaký kuchařský předpis, ihned jej otisknu v novinách."

„Jak je libo, pane Spilette," smál se Nab.

„Dovolím vám to."

Tak se druhého dne stal Gedeon Spilett Nabovým pomocníkem a usídlil se v kuchyni. Inženýr mu už sdělil

výsledek svého včerejšího výzkumu a novinář souhlasil s názorem, že i když Cyrus Smith nic nenašel, je ve studni skryto nějaké tajemství.

Mrazy trvaly ještě týden. Kolonisté vycházeli ze Žulového domu jen do kurníku. V jejich obydlí libě voněla připravovaná jídla. Všechna zvěř však nebyla zpracována na konzervy. V mrazu se dali ulovení ptáci snadno uchovat v čerstvém stavu a byli také prohlášeni za nejlepší vodní ptáky. V tomto týdnu pomáhal Pencroffovi i Harbert, který výborně ovládal plachetní jehlu. Oba sešívali plachty s takovou pílí, že s tím byli za týden hotovi. Konopných lan měli také dost, díky balónové síti, kterou našli u obalu. Lana a provazy této sítě byly vyrobeny z nejlepšího konopí. Námořník jich většinu zabavil pro loď. Plachty byly obroubeny širokou lemovkou. Ještě měli zhotovit ráhnová a stěžňová lana a plachetní provazy. Kladky vyrobil podle mPencroffových návrhů Cyrus Smith na svém soustruhu. Tak byla lodní výstroj hotova ještě před skončením stavby lodi. Pencroff ušil i vlajku a obarvil ji barvířskými rostlinami, kterých rostlo na ostrově dost.

Zatím byla vlajka vyvěšena z prostředního okna Žulového domu a kolonisté ji pozdravili trojnásobným hurá. Zima

skončila a zdálo se už, že její druhá část uplyne bez vážných příhod, ale náhle v noci 11. srpna byla planina Výhledu nebezpečně ohrožena. Po pilné denní práci spali kolonisté velmi tvrdě. Přesto však zaslechli ke čtvrté hodině ranní Topovo zuřivé štěkání. Pes tentokrát neštěkal u studně, ale na prahu dveří, proti kterým se vrhl, jako by je chtěl vyrazit. Vedle něho vyrážel ostré skřeky Jup.

„Copak, Tope?“ zvolal Nab, který se probudil první. Pes zuřivě štěkal dál.

„Co se stalo?“ ptal se Cyrus Smith.

Všichni se spěšně oblékli, vrhli se k oknům a otevřeli je.Před jejich očima se prostírala sněhová přikrývka, jejíž bělost byla v tmavé noci sotva zřetelná. Kolonisté neviděli nic, ale slyšeli ze tmy zvláštní štěkot. Bylo zřejmé, že na pobřeží se dostal velký počet zvířat, která nebylo zatím vidět.

„Co to je?“ zvolal Pencroff.

„Vlci, jaguáři nebo opice,“ mínil Nab.

„K čertu, ale pak se mohou dostat na planinu!“ zvolal novinář.

„A co náš kurník?“ strachoval se Harbert.

„A naše záhony!“

„Jak se tam dostali?“ divil se Pencroff.

„Asi přes pobřežní lávku, kterou někdo z nás zapomněl zdvihnout,“ řekl Cyrus Smith.

„Na mou duši!“ zvolal novinář.

„Já ji nechal spuštěnou!“

„To jste udělal hezkou věc, pane Spilette!“ bručel Pencroff.

„Co se stalo, stalo se,“ řekl Cyrus Smith.

„Teď se však starejme o to, co musíme udělat!“

Tyto věty byly rychle vyměněny mezi Cyrusem Smithem a jeho druhy. Bylo zřejmé, že lávka zůstala spuštěná a přes ni se na pobřeží dostala zvířata, která teď mohou dosáhnout planiny Výhledu. Bylo nutno využít rychle času a zahnat je.

„Ale co je to za zvířata?“ ptal se podruhé Pencroff, když temný štěkot dole zesílil. Harbert se při tomto zvuku zachvěl. Vzpomněl si totiž, že jej slyšel za první výpravy k Červenému potoku.

„Jsou to stepní vlci, ty velké lišky!“ řekl.

„Na ně!“ vykřikl Pencroff.

Všichni se ozbrojili karabinami, sekerami a revolvery, nasedli do koše výtahu a spustili se na pobřeží. Jsou-li tito vlci ve smečkách a mají-li hlad, jsou nesmírně nebezpeční. Kolonisté se však bez rozmýšlení vrhli doprostřed smečky. Výstřely z jejich revolverů, osvětlující svými záblesky pobřeží, zahnaly první útočníky.

Kolonistům šlo především o to, zahnat smečku od planiny Výhledu, kde byly záhony, pole a kurník. Museli zabránit možným škodám především na obilném poli, škodám, které by se nedaly nahradit. Poněvadž přístup na planinu Výhledu byl jen podle řeky Díků. stačilo postavit vlkům v úzkém prostoru mezi levým břehem a žulovou stěnou nepřekonatelnou překážku.

To všichni rázem pochopili a na Smithův rozkaz přeběhli na ono místo, zatímco smečka vlků ustoupila do tmy. Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Harbert, Nab a Pencroff se rozestavili tak, aby vytvořili neproniknutelný řetěz. Za nimi šel Jup, ozbrojený sukovitým klackem, který nesl jako kyj. Byla neobyčejně temná noc. Kolonisté mohli mířit jen v

záblescích výstřelů, z nichž každý musel zasáhnout. Jen při výstřelech také spatřili útočníky, kterých bylo několik set a jejichž oči svítily jako žhavé uhlíky.

„Nesmějí projít!“ zvolal Pencroff.

„Neprojdou!“ odpověděl Cyrus Smith.

Jestliže vlci neprošli, nebylo to proto, že by se o to nepokoušeli. Zadní řady tlačily přední a do těch padaly neustále rány z revolverů a údery seker. Zem byla brzy pokryta vlčími mrtvolami, ale smečka se tím nijak nezmenšovala. Zdálo se, že je stále doplňována přes lávku na pobřeží. Brzy museli kolonisté bojovat tělo proti tělu. Utržili už také několik zranění, naštěstí jen lehkých. Harbert ranou z revolveru osvobodil Naba, kterému jeden z vlků skočil na záda jako tygr. Top bojoval se strašnou zuřivostí, skákal vlkům na hrdla a rdousil je. Klackem ozbrojený Jup bil zuřivě po vlcích. Kolonisté se marně pokoušeli poslat ho dozadu. Jup snad viděl i potmě, protože se stále vrhal do největší vřavy a vyrážel občas ostrý hvizd, který byl jeho vítězným pokřikem. V jedné chvíli se odvážil tak daleko, že ho kolonisté v záblescích vystřelů spatřili v kupě pěti nebo šesti vlků, kterým čelil s

chladnokrevnou zuřivostí.

Boj však přece skončil ve prospěch kolonistů, ale až po dlouhých hodinách odporu. S prvním ranním svitem zahájila smečka ústup k severu a přešla opět lávku, kterou Nab běžel ihned zdvihnout. Když se nad bojištěm částečně rozednilo, napočítali kolonisté na pobřeží na padesát mrtvých vlků.

„A co Jup?“ zvolal náhle Pencroff.

„Kde je Jup?“

Jup zmizel. Nab ho volal, ale Jup poprvé neodpověděl na výzvu svého pána. Všichni začali Jupa hledat, bojíce se, že ho najdou mrtvého. Prohledali celé bojiště, zbrocené krví útočníků, a našli konečně Jupa pod kupou mrtvých vlků, jejichž zpřerážené čelisti a rozbité plece svědčily o setkání s klackem mstatečného zvířete. Ubohý Jup držel zlomený kyj ještě v ruce. Zbaven zbraně byl zavalen přesilou, pod níž s hlubokou ranou v hrudi klesl.

„Žije!“ vykřikl Nab, když se nad ním sklonil.

„Zachráníme ho,“ prohlásil námořník.

„Budeme ho ošetřovat jako kohokoli z nás.“

Zdálo se, že Jup tomu rozuměl, protože na znamení díků sklonil hlavu na námořníkovo rameno. Pencroff sám byl zraněn, ale jeho zranění, stejně jako zranění jeho soudruhů, bylo jen lehké. Díky střelným zbraním mohli kolonisté udržovat vlky v náležité vzdálenosti. Tak jen orangutan byl zraněn vážně. Nab s Pencroffem odnesli Jupa ke zdviži. Op přitom nevydal jediný sten. Pak ho opatrně vytáhli do Žulového domu. Tam ho uložili na slamník, který vyňali z jednoho lůžka. Spilett mu rány pečlivě vymyl. Nezdálo se, že rána zasáhla nějaké důležité ústrojí, ale přesto byl Jup hrozně zeslaben ztrátou krve a brzy mu povážlivě stoupla horečka. Kolonisté ho ošetřili, uložili a nařídili mu přísnou dietu.

„Všechno jako u člověka," řekl Nab.

Dali mu jen vypít několik šálků osvěžujícího nápoje z léčivých bylin. Jup usnul zprvu neklidným spánkem; jeho dech se však stal brzy pravidelným, a tak ho nechali v klidu ležet. Občas přistupoval k lůžku „po špičkách" Top, jako by se chtěl přesvědčit, je-li o jeho přítele dobře pečováno. Jedna Jupova paže visela z lůžka a Top ji vždy zkormouceně olízl.

Kolonisté pak odešli odklidit mršiny vlků. Odtahali je do lesa Divokého západu a tam je hluboko zahrabali. Toto přepadení, které mohlo mít velmi vážné následky, bylo pro kolonisty poučením. Od toho dne nikdy neuléhali, dokud se jeden z nich nešel přesvědčit jsou -li lávky vytaženy a

není-li možný nový útok.

Jup v prvních dnech nahnal kolonistům hodně strachu, ale bojoval proti nemoci velmi statečně. Jeho tělesná konstrukce mu pomohla, horečka poklesla a Gedeon Spilett, který se trochu vyznal v lékařství, mohl konečně prohlásit, že Jup je už mimo nebezpečí. Dne 16. srpna začal opět jíst. Nab mu připravoval sladká jídla, která nemocný blaženě vychutnával. Jup měl totiž jednu slabost: rád mlsal. A Nab se nikdy nesnažil této slabůstky ho zbavit.

„Co chcete?“ říkával.

„Ubohý Jup nemá jinou radost a já jsem šťasten, že aspoň tím ho mohu odměnit za jeho služby.“

Desátý den po zranění, 21. srpna, Jup vstal. Jeho rány byly zahojeny. Bylo vidět, jak věrné zvíře nabývá opět své původní pružnosti a živosti. Jako všichni nemocní trpěl Jup v uzdravování nesmírným hladem. Novinář ho však nechal jíst podle chuti, protože důvěřoval onomu pudu, který rozumným tvorům někdy chybí. Nab byl stoupající chutí svého žáka nesmírně potěšen.

„Jez, jez!“ říkal Jupovi.

„Nic si neodříkej! Prolil jsi za nás krev a já ti aspoň pomohu ji obnovit.“ Dne 25. srpna se ozval Nabův hlas, volající všechny kolonisty:

„Pane Smithi, pane Spilette, Harberte, Pencroffe, pojďte rychle sem!“

Kolonisté sedící ve velkém sále rychle vstali a zamířili k Nabovi, který byl v Jupově pokoji.

„Co je?“ ptal se Cyrus Smith.

„Podívejte se!“ řekl se smíchem Nab.

A co viděli? Jup seděl klidně po turecku ve dveřích a vážně kouřil.

„Má dýmka!“ vykřikl Pencroff.

„Vzal si mou dýmku! Ach Jupe, dám ti ji darem! Kuř, kamaráde, kuř!“ A Jup vypouštěl oblaky kouře, což mu dělalo zřejmě velkou radost.

Cyrus Smith tím nebyl nijak překvapen a vypravoval o mnohých případech, kdy uvězněné opice si na kouření zvykly. Od toho dne měl také Jup svou dýmku; visela v jeho pokoji vedle zásoby tabáku. Dovedl si ji sám nacpat a zapálit žhavým uhlíkem. Vypadal přitom jako nejšťastnější

z opic. Tento návyk ještě zpevnil pouta přátelství, kterými už byli spjati námořník a orangutan.

„Možná že je to člověk," říkával Pencroff Nabovi.

„Překvapilo by tě, kdyby počal najednou mluvit?"

„Na mou duši ne," odpovídal Nab.

„Je mi opravdu divné, že nemluví, když mu chybí jen řeč."

„To by bylo panečku překvapení," pokračoval Pencroff, „kdyby mi jednoho krásného dne řekl: »Vyměňme si dýmky, Pencroffe!«"

„To si mohu představit," smál se Nab.

„Škoda jen, že je od narození němý."

V září zima konečně skončila a kolonisté se pustili se zápalem do práce.

Stavba plavidla rychle pokračovala. Loď byla už celá opatřena palubou a uvnitř vyztužena po celé délce trupu žebrovím, ohýbaným v horké vodě přesně podle nákresů. Poněvadž měli dost dříví, Pencroff navrhl inženýrovi, aby trup zpevnili vnitřním vodotěsným bedněním, které také zvýší bezpečnost lodi. Cyrus Smith nevěděl, co je v

budoucnosti čeká, a proto souhlasil s návrhem postavit loď pokud možno nejbezpečnější. Bednění a paluba byly dohotoveny 15. září. K ucpání spár použili cupaniny a suchých chaluh, které palicí vecpali i mezi trup a bednění a mezi bednění a palubu. Ucpávky pak zalili roztavenou pryskyřicí, kterou si přinášeli v dostatečném množství z lesa.

Zařízení lodi bylo velmi jednoduché. Zatížena byla velkými žulovými balvany, upevněnými do lůžek z malty a vážícími asi šest tun dohromady. Nad přítěží byla položena podlaha a podpalubí rozděleno na dvě kajuty; podél jejich stěn byly postaveny lavice, sloužící zároveň jako truhly. Pata stěžně měla zpevnit příčku oddělující obě kabiny, do kterých se sestupovalo palubními otvory, opatřenými padacími dveřmi.

Pro stěžeň nemusel Pencroff dlouho hledat vhodný strom. Vybral si mladou rovnou jedli; stačilo jen osekat jí větve a seříznout vrchol. Stěžňové a kormidlové kování bylo hodně hrubé, ale zato velmi pevně vykované v kovárně Komína. Ještě zbývalo zhotovit ráhna, šípový stěžeň, bidla, vesla atd. To vše bylo hotovo v prvním týdnu října. Bylo také hned rozhodnuto, že loď podnikne pokusnou plavbu podél

ostrova, aby kolonisté mohli zjistit, jak se drží na moři.

Ani při těchto pracích nebyly zanedbávány práce jiné. Ohrada byla přestavěna, protože stádo muflonů a koz mělo mnoho mladých, které bylo nutno ustájit a živit. Kolonisté navštěvovali i ústřicové pole, králíkárnu, ložiska uhlí a železné rudy. Prozkoumali i další část lesa Divokého západu, kde bylo hodně zvěře. Byly objeveny další rostliny, které se sice nedaly zužitkovat hned, ale které podstatně zpestřily zásoby v Žulovém domě. Jedny se podobaly kapskému fíku s masitými poživatelnými listy a druhé měly plody obsahující mouku.

Dne 10. října byla loď spuštěna na moře. Pencroff zářil. Spuštění se plně zdařilo. Zcela vystrojená loď byla postrkována po kulatinách až k čáře přílivu, který ji potom zdvihl na vodu za jásotu a potlesku všech, především Pencroffa. Námořník neprojevil při této příležitosti nejmenší skromnost. Jeho pýcha měla ostatně přežít dokončení stavby lodi, protože měl být jmenován kapitánem. Tento titul mu byl propůjčen za souhlasu všech kolonistů.

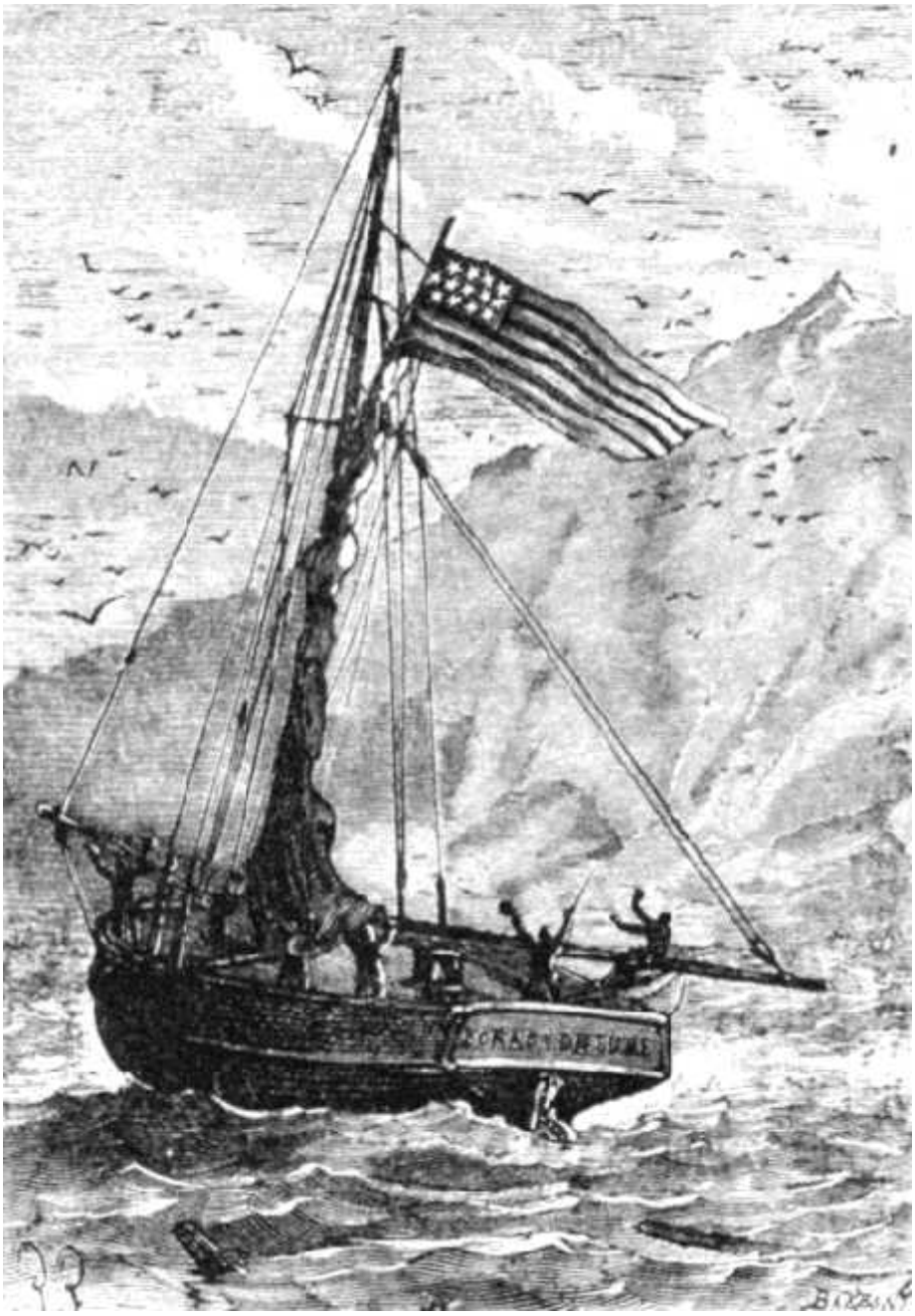

Aby byl kapitán Pencroff plně spokojen, zbývalo novou loď jen pokřtít. Po mnoha návrzích, o nichž se dlouho debatovalo, shodli se všichni na jménu Bonaventura, což bylo křestní jméno počestného námořníka. Jakmile byla Bonaventura zdvižena přílivem na vodu, bylo už vidět její

držení a dokonalou schopnost manévrovat všemi směry. Po prvním pokusu měla být podniknuta téhož dne plavba podél pobřeží. Bylo krásné počasí, čerstvá bríza a klidné moře, především na jižním pobřeží, protože už hodinu vanul severozápadní vítr.

„Naloďovat! Naloďovat!“ křičel kapitán Pencroff.

Napřed se však museli nasnídat a uznali také za vhodné vzít si jídlo s sebou, protože vyjížďka se může protáhnout až do večera. Cyrus Smith stejně pospíchal s vyzkoušením lodi, stavěné podle jeho plánu. I když při tom jednal v dohodě s mPencroffem, prováděl některé návrhy sám. Neměl však k lodi tu důvěru, jakou projevoval Pencroff, a nemluvil také jako námořník o nutnosti plavby na ostrov Tábor. Cyrus Smith dokonce doufal, že se Pencroff té myšlenky už dávno zřekl. Nelíbila se mu totiž představa, že by se dva nebo tři jeho druhové měli pustit tak daleko na celkem malé lodi, jejíž nosnost nebyla ani patnáct tun. V půl jedenácté byli už všichni na palubě i s Topem a Jupem. Nab s Harbertem zdvihli kotvu, která byla zaseknuta v písku u ústí řeky Díků. Byla vytažena hlavní plachta, lincolnská vlajka zavlála na vrcholu stěžně a Bonaventura

řízená Pencroffem vyplula na širé moře.

Při výjezdu ze zálivu Unie použila loď větru v zádech a kolonisté zjistili, že dosahuje uspokojující rychlosti.

Když obepluli Trosky a Dráp, stočil Pencroff loď k větru, aby se dostal k jižnímu pobřeží. Po několikerém křižování viděl, že Bonaventura může velmi dobře křižovat proti větru a že i při tom pluje dost rychle vpřed. Cestující Bonaventury byli okouzleni. Tady měli dobré plavidlo, které jim v nutnosti prokáže jistě platné služby. V dnešním počasí a na dnešním moři byla vyjížďka nádherným požitkem. Pencroff plul mořem asi sedm kilometrů od pobřeží směrem k Balónovému přístavu. Ostrov se jim jevil v celé šíři, v novém pohledu a s jiným pobřežím od Drápu až k Hadímu ocasu. V pobřežních lesích se odrážely tmavé jehličiny od mladé zeleně listnatých stromů a nad tím čněla Franklinova hora s bílým temenem.

„Jaká krása!“ zvolal Harbert.

„Ano, máme krásný a dobrý ostrov,“ souhlasil Pencroff.

„Mám jej tak rád, jako jsem měl rád jen svou matku. Přijal nás ubohé a zoufalé. A co dnes chybí těm jeho pěti dětem,

které mu spadly z nebe?“

„Nic, kapitáne, nic,“ prohlásil Nab.

A oba muži vyrazili trojnásobné hřímavé hurá na počest svého ostrova. Gedeon Spilett stál na palubě, a opřen o stěžeň, kreslil si panoráma rozvíjející se před jeho očima. Cyrus Smith mlčel.

„Nu, pane Smithi,“ ptal se ho Pencroff, „co říkáte naší lodi? “

„Zdá se, že se drží dobře,“ odpověděl inženýr.

„Dobrá. A věříte nyní, že může podniknout plavbu na jakoukoli vzdálenost?“ „Jakou plavbu, Pencroffe?“

„Třeba na ostrov Tábor.“

„Příteli,“ odpověděl Cyrus Smith, „myslím, že bychom se v nutném případě mohli svěřit Bonaventuře i na dalekou plavbu; ale na ostrov Tábor bych vás nerad viděl odjíždět, protože tam jezdit nemusíte.“

„Rád znám své sousedy,“ prohlásil námořník umíněně.

„Ostrov Tábor je naším sousedem, a to sousedem jediným. Už pouhá zdvořilost nám velí učinit mu návštěvu.“

„Hrome," smál se Gedeon Spilett, „podívejme se, jak se náš přítel Pencroff vyzná ve společenských předpisech!"

„Vyznám se ve všem," ohradil se námořník, kterého inženýrův názor zmátl. V žádném případě nechtěl jednat proti jeho vůli.

„Pomyslete jen, Pencroffe," pokračoval inženýr, „že nemůžete plout na ostrov Tábor sám."

„Jeden společník by mi stačil."

„Buďsi. Ale pak ohrožujete kolonii ztrátou dvou z pěti jejích příslušníků."

„Ze šesti, pane Smithi," odpověděl Pencroff.

„Zapomínáte na Jupa!"

„Ze sedmi," dodal Nab.

„Top se přece musí také počítat."

„Vždyť nic neriskuji, pane Smithi," pokračoval Pencroff.

„To je možné, Pencroffe. Opakuji vám však, že je to zbytečná odvaha."

Paličatý námořník neodpověděl a přestal o tom hovořit, rozhodnut, že hovor v příhodný čas znovu obnoví. Neměl

ani tušení, že mu přispěje na pomoc náhoda, která z jeho pouhého vrtochu učiní nezbytný čin lidskosti. Bonaventura zamířila z širého moře k Balónovému přístavu. Kolonisté tam chtěli prozkoumat průjezdy mezi skalisky a podle potřeby je upravit tak, aby se zátoka stala dokonalým mateřským přístavem lodi.

Byli asi kilometr od břehu, když museli začít křižovat, aby se dostali proti větru. Bonaventura teď zpomalila plavbu, protože bríza, zadržovaná ostrovní vysočinou, vanula velmi slabě a moře hladké jako zrcadlo se čeřilo jen občasným poryvem větru.

Harbert stál na přídi, aby řídil plavbu skalisky. Náhle vykřikl:

„Po větru, Pencroffe, po větru!“

„Co je?“ ptal se námořník vstávaje.

„Skála?“

„Ne… počkej! Nevidím dobře… Pluj po větru!… Dobrá… Ještě trochu…,“ volal Harbert. Lehl si, vnořil ruku do vody a napřímil se pak se slovy:

„Láhev!“

V ruce držel láhev, kterou vylovil několik set metrů od pobřeží. Cyrus Smith od něho láhev vzal. Beze slova ji odzátkoval a vyňal z ní provlhlý papír, z něhož přečetl tato slova:

„Trosečník… Ostrov Tábor: 153° záp. dél. — 37° 11' již. šíř.“

KAPITOLA XIII

ROZHODNUTÍ O PLAVBĚ — DOMNĚNKY — PŘÍPRAVY — TŘI CESTUJÍCÍ — PRVNÍ NOC — DRUHÁ NOC — OSTROV TÁBOR — PROHLÍDKA POBŘEŽÍ — PROHLÍDKA LESA — NIKDO — ZVÍŘATA A ROSTLINY — PRÁZDNÁ CHATRČ

„Trosečník!“ zvolal Pencroff.

„Nešťastník, opuštěný několik set kilometrů od nás na ostrově Táboru! Ach, pane Smithi, teď se jistě nepostavíte proti té plavbě.“

„Ne, Pencroffe. Odplujeme co nejdříve.“

„Zítra?“

„Zítra.“

Inženýr držel stále papír vyňatý z láhve. Dlouho jej prohlížel a pak pokračoval:

„Z toho dokladu, přátelé, a ze způsobu jeho napsání

můžeme vyvodit především toto: Trosečník na ostrově Táboru je člověk, který má jisté námořnické vědomosti, protože udává délku i šířku, shodnou mimo počet minut s údaji, které jsme sami zjistili. Za druhé je to Angličan nebo Američan, protože píše anglicky.“

„To je všechno jasné,“ řekl Gedeon Spilett, „a přítomnost toho trosečníka vysvětluje také nález bedny. Je-li tu trosečník, muselo tu dojít k ztroskotání. Ať už je to kdokoli, má štěstí, že Pencroff postavil loď a že s ní dnes vyplul na pokusnou plavbu. O den později by byla láhev už rozbita o pobřežní skály.“

„Je to opravdu šťastná náhoda,“ řekl Harbert, „že sem Bonaventura připlula právě ve chvíli, kdy láhev ještě plavala.“

„Nezdá se vám to divné?“ ptal se Cyrus Smith Pencroffa.

„Zdá se mi to jen šťastné, pane Smithi,“ odpověděl námořník.

„Co vy o tom soudíte? Tato láhev se mohla dostat kamkoli; sem právě tak dobře jako jinam.“

„Snad máte pravdu, Pencroffe,“ řekl inženýr.

„Ale přesto…“

„A není tu žádný důkaz o tom, že ta láhev pluje mořem už dlouho?“ ptal se Harbert.

„Není,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Zpráva sama mohla být napsána nedávno. Co myslíte vy, Cyrusi?“

„To je těžko rozhodnout. Ostatně se vše dozvíme,“ odpověděl Cyrus Smith.

Za tohoto hovoru nezůstal Pencroff nečinný. Otočil loď a Bonaventura teď plula pod plnými plachtami rychle k Drápu. Všichni kolonisté mysleli na trosečníka. Bude ještě čas k jeho záchraně? Tohle byla velká událost v životě kolonistů.

Oni sami byli jen trosečníci, báli se však, že ten z ostrova Tábora nebyl tak šťasten jako oni. Bylo tedy jejich povinností vyjít nešťastníkovi vstříc. Po obeplutí Drápu vplula Bonaventura ve čtyři hodiny do ústí řeky Díků.

Téhož dne večer probrali kolonisté podrobnosti zítřejší plavby. Ujednali, že pojede Pencroff s Harbertem, protože oba se vyznali v řízení lodi. Vyjedou-li zítra 11. října,

mohou být na Táboru 13. října. Za tohoto větru jim stačilo k přeplutí vzdálenosti dvou set sedmdesáti kilometrů osmačtyřicet hodin. Jeden den stráví na ostrově, tři anebo čtyři dny budou potřebovat na zpáteční plavbu. Dne 17. října se mohou vrátit na Lincolnův ostrov. Bylo krásné počasí, tlakoměr trvale stoupal, vítr se ustálil, a tak všechny okolnosti byly příznivé statečným mužům, které lidská povinnost vyšle na tak dalekou plavbu od jejich ostrova.

Cyrus Smith, Nab a Gedeon Spilett zůstanou doma. S tímto rozhodnutím však nesouhlasil novinář. Gedeon Spilett nezapomněl na své povolání redaktora New York Heroldu a prohlásil, že nemůže zmeškat takovou příležitost. A tak mu plavba byla povolena.

Celý večer byl věnován nakládání. Kolonisté odnesli na Bonaventuru lůžkoviny, nástroje, zbraně a střelivo, kompas a potraviny na osm dní. Nakládání bylo provedeno rychle a kolonisté se vrátili do Žulového domu.

Druhého dne v pět hodin ráno nastalo loučení, při němž byly obě strany dojaty. Pencroff vytáhl plachty a zamířil k Drápu, který musel obeplout, aby se dostal do jihozápadního směru. Bonaventura už byla půl kilometru od pobřeží, když její posádka spatřila na skále za Žulovým domem dva muže, mávající jim na rozloučenou. Byli to Cyrus Smith a Nab.

„Naši přátelé!“ zvolal Gedeon Spilett.

„To je naše první rozloučení po patnácti měsících!“

Pencroff, novinář a Harbert naposledy zamávali a Žulový dům zmizel za vysokými skálami mysu. První ranní hodiny

zůstala Bonaventura v dohledu Lincolnova ostrova, který teď vypadal jako zelený džbán, z něhož vyčnívala Franklinova hora. Dálkou snížené kopce mu dodávaly vzhledu, který nemohl lákat lodi k přistání. Hadí ocas obeplula loď k jedné hodině ve vzdálenosti osmnácti kilometrů. Z této vzdálenosti nebylo možno na západním pobřeží až po Franklinovu horu rozeznat žádné podrobnosti. Po třech hodinách zmizel pak celý Lincolnův ostrov pod obzorem.

Bonaventura se držela skvěle. Lehce najížděla na vlny a plula značnou rychlostí. Pencroff vytáhl šípovou plachtu a s plnými plachtami plul přímou linií, kontrolovanou podle kompasu. Harbert ho občas vystřídal u kormidla. Chlapcova ruka byla stejně pevná jako ruka Pencroffova a námořník mu nemohl pranic vytýkat. Gedeon Spilett cestou hovořil a občas přiložil i sám ruku k dílu.

Kapitán Pencroff byl se svou posádkou dokonale spokojen. Pokud promluvil, pak to byly jen rozkazy, jako:

„O čtvrt čárky vlevo!“

Večer se na nebi objevil srpek měsíce, který měl 16. října projít první čtvrtí; zazářil v soumraku a brzy zapadl. Noc

byla temná. Jen zářivé hvězdy ohlašovaly na příští den krásné počasí. Pencroff z opatrnosti skasal šípovou plachtu, protože se nechtěl dát překvapit nárazem brízy s plachtami na stěžni. Byla to snad v tak klidné noci zbytečná opatrnost, ale Pencroff byl člověk opatrný a nerad se vystavoval nebezpečí. Novinář část noci prospal. Pencroff se s Harbertem střídal po dvou hodinách u kormidla. Pencroff chlapci důvěřoval jako sobě samému a jeho důvěra byla plně oprávněna, protože mladý chlapec byl chladnokrevný a rozumný. Námořník mu udal směr jako velitel kormidelníkovi a Harbert se nevychýlil ani o čárku. Noc uběhla a celý den 12. října uplynul jako den předešlý. Jihozápadní směr byl přísně dodržován po celý den, a nepodléhá-li Bonaventura nějakému neznámému proudu, musí připlout přímo k Táboru. mOceán, kterým pluli, byl zcela opuštěný. Jen občas nad nimi přeletělo několik velkých ptáků, albatrosů a fregatek, většinou na dostřel pušky. Gedeon Spilett si přitom myslel, není-li mezi těmito ptáky i onen albatros, kterému svěřil svou zprávu pro New York Herald. Byly to jediné živé bytosti, které oživovaly tuto část oceánu mezi Lincolnovým ostrovem a Táborem.

„A jsme přece v období, kdy velrybáři plují do jižní části

Tichého oceánu,“ řekl Harbert.

„Myslím, že tohle je opravdu nejopuštěnější moře.“

„Není tak opuštěné,“ prohlásil Pencroff.

„Jak to myslíte?“ ptal se novinář.

„Vždyť jsme tady my! A pokládáte snad naši loď za vrak a naše osoby za mořské sviňuchy?“ A Pencroff se rozchechtal vlastnímu žertu. Večer plavci odhadovali vzdálenost, kterou Bonaventura už urazila od Lincolnova ostrova, na dvě stě dvacet mkilometrů. Při čase třiceti šesti hodin to dávalo rychlost šesti kilometrů za hodinu. Slabá bríza se ještě uklidňovala. Plavci však mohli doufat, že při správném odhadu doplují zítra večer k Táboru.

Ani jeden z nich v noci z 12. na 13. říjen nespal. V očekávání zítřka se nemohli ubránit silnému vzrušení. V podniknutém dobrodružství bylo příliš mnoho nejistoty. Blíží se opravdu k Táboru? Byl ostrov ještě obydlen oním trosečníkem, kterému plují na pomoc? A jaký je to člověk? Nepřinese jeho přítomnost kolonii žijící v přátelském souladu nějaké nesnáze? Bude souhlasit s výměnou

dosavadního vězení za nové? Všechny tyto otázky, které snad budou už zítra rozřešeny, nedaly jim spát. Jakmile se rozednilo, všichni tři se zadívali k západu.„Země!“ zvolal Pencroff v šest hodin ráno.

A poněvadž bylo nemožné, že by se Pencroff mýlil, bylo jisté, že to země je. Dovedete si představit radost posádky! Za několik hodin budou u pobřeží.

Ostrov Tábor, nízká to plošina, sotva vyvýšená nad hladinu moře, nebyl vzdálen víc než dvacet pět kilometrů. Protože příď Bonaventury mířila trochu jižněji, dali lodi přímý směr. Jak slunce zvolna stoupalo, začaly se ukazovat jednotlivé pahorky ostrova.

„Je to jen ostrůvek, mnohem menší než Lincolnův ostrov," prohlásil Harbert.

„Vznikl patrně nějakým podmořským otřesem."

V jedenáct hodin dopoledne byla Bonaventura jen tři kilometry od pobřeží. Pencroff už hledal místo k přistání, a proto plul v neznámých vodách velmi opatrně. Teď už viděli celý ostrov se skupinami zelených gumovníků i jiných vysokých stromů, které rostou i na Lincolnově ostrově. Plavce však udivilo, že nevidí nikde kouř, který by svědčil o tom, že ostrov je obydlen. Nikde také nespatřili na pobřeží žádná znamení. Ale listina v láhvi byla přece skutečností! Musel ji napsat trosečník a ten trosečník musel tedy někde být!

Bonaventura se odvážila do křivolakých průchodů mezi skalisky, jejichž zákruty Pencroff bedlivě sledoval. Námořník postavil ke kormidlu Harberta a sám pozoroval z přídě vodu, připraven spustit plachtu, jejíž provazec držel v ruce. Gedeon Spilett s dalekohledem u očí pozoroval pobřeží, ale nic neviděl. Skoro v poledne narazila konečně Bonaventura kýlem na písek. Byla svržena kotva, plachty skasány a posádka malé lodi přistála u pobřeží. Nebylo pochyb o tom, že to je ostrov Tábor, protože i podle nejnovějších map nebyl v této části oceánu mezi Novým Zélandem a americkými břehy žádný jiný ostrov.

Loď byla pečlivě zajištěna, aby ji odliv nemohl odnést. Pencroff i jeho dva společníci se dobře vyzbrojili a vystoupili na břeh. Zamířili k pahorku asi sto metrů vysokému, který se před nimi zdvihal asi kilometr daleko.

„Z vrcholu tohoto kopce si budeme moci udělat celkovou představu o ostrově," prohlásil Gedeon Spilett.

„To nám také usnadní prohlídku."

„Uděláme tady totéž, co udělal Cyrus Smith na Lincolnově ostrově, když vystoupil na Franklinovu horu," řekl Harbert.

„Zajisté," odpověděl novinář, „a bylo to to nejlepší, co

mohl udělat.“

Za tohoto hovoru kráčeli plavci po okraji louky, která končila při úpatí pahorku. Před nimi vyletovala hejna skalních holubů a vlaštovek téhož druhu jako na Lincolnově ostrově. Z lesa, který vroubil levou stranu louky, zaslechli v listí šelest a zahlédli tam pohyb trávy, prozrazující přítomnost velmi plachých zvířat; nic však zatím nedokazovalo přítomnost člověka. Když došli k pahorku, vystoupili Pencroff, Harbert i Gedeon Spilett nahoru a rozhlédli se po obzoru.

Byl to opravdu jen ostrůvek, mající sotva jedenáct kilometrů v obvodu. Jeho pobřeží, jen málo členěné mysy, výběžky, zálivy a zátokami, mělo oválný tvar. Kolem dokola jen naprosto pusté moře, táhnoucí se až k obzorové čáře. Nikde země, nikde plachta v dohledu. Tento ostrůvek na celém povrchu zalesněný neměl vůbec mnohotvárnosti Lincolnova ostrova, někde pustého a divokého, jinde plodného a bohatého. Zde viděli jen jednotvárnou lesní plochu, z níž vystupovaly dva nebo tři nízké pahorky. Napříč ostrůvkem protékal potok až k louce, na níž se

úzkým ústím vléval do moře.

„Trochu malé území,“ poznamenal Harbert.

„Nám by jistě nestačilo,“ odpověděl Pencroff.

„A nadto se zdá neobydlené,“ dodal novinář.

„Opravdu, nic tu nemluví o přítomnosti člověka,“ divil se Harbert.

„Sestupme a hledejme ho!“ navrhl Pencroff.

Kolonisté se tedy vrátili na pobřeží k místu, kde kotvila Bonaventura. Rozhodli se ostrov obejít a pak teprve se pustit do vnitrozemí, aby tak nic neuniklo jejich pozornosti. Břeh byl snadno schůdný. Jen na několika místech byl přerušen skálami, které se však daly obejít. Přátelé se pustili k jihu, plašíce hejna vodních ptáků a stáda tuleňů, kteří se vrhali do moře, jakmile je už z dálky spatřili.

"Ta zvířata nevidí člověka poprvé,“ upozornil novinář.

„Bojí se, protože ho už znají.“

Hodinu po přistání stanuli všichni tři na jižním cípu ostrova s ostrým mysem. Pak se obrátili k severu po stejně písčitém a skalnatém pobřeží, které bylo v pozadí

vroubeno lesem. Nikde známky obydlenosti, nikde otisk lidské nohy. Celý obvod ostrova byl po čtyřhodinovém pochodu uzavřen. Bylo to velmi podivné. Už počali věřit, že ostrov Tábor nebyl a není obydlen. Listina byla v moři možná celé měsíce a snad i roky, a to se mohl trosečník už vrátit do vlasti nebo tady bídně zahynout.

Pencroff, Gedeon Spilett a Harbert si vymýšleli nejrůznější domněnky. Pak rychle na palubě poobědvali a chystali se k nové prohlídce, v níž chtěli pokračovat až do večera. K páté hodině odpolední se pustili do lesa.

Před nimi prchala četná zvířata, hlavně a snad jedině kozy a prasata, snadno poznatelná a patřící zřejmě k evropským druhům. Snad je sem přivezli nějací velrybáři a zvířata se zde rychle rozmnožila. Harbert si umínil chytit několik párů a převézt je na Lincolnův ostrov.

Bylo už zřejmé, že ostrov kdysi navštívili lidé. Potvrzení o tom našli v lese, kde narazili na cesty proklestěné sekerou a na jiné projevy lidské práce. Poražené a hnijící už kmeny ležely jistě mnoho let. Rány po sekerách už byly zarostlé mechem a stezky byly pokryty tuhou a vysokou trávou,

takže byly sotva znatelné.

„To dokazuje," řekl Gedeon Spilett, „že se lidé na ostrově nejen vylodili, ale že tu i žili. Ale co to bylo za lidi? Kolik jich bylo? A kolik jich zbylo?"

„List z láhve však hovoří jen o jednom trosečníkovi," připomněl Harbert.

„Nuže, je-li ještě na ostrově, musíme ho najít," odpověděl Pencroff.

Pokračovali tedy v prohlídce. Šli samozřejmě po stezce, jež protínala ostrov úhlopříčně, a došli až k potoku, který vtékal do moře. Jestliže zvířata evropského původu a stopy lidské práce dokazovaly jasně příchod člověka na ostrov, dokazovalo to neméně jasně i ostrovní rostlinstvo. Na mnoha místech byly na lesních mýtinách stopy zeleninových záhonů, ovšem z velmi dávné doby.

Harbert zde s radostným překvapením našel brambory, čekanku, mrkev, špenát, zelí a vodnici. Stačilo jen sebrat semena a přenést je na Lincolnův ostrov.

„Výborně!" radoval se Pencroff.

„Tohle bude něco pro Naba. I když nenajdeme trosečníka,

nejeli jsme sem marně. Tohle za to stojí.“

„Jistě,“ souhlasil Gedeon Spilett.

„Ale podle stavu těchto rostlin můžeme soudit, že ostrov už velmi dlouho není obydlen.“

„To je pravda,“ potvrdil Harbert.

„Žádný člověk by přece nenechal tak důležité rostliny zdivočet.“

„Ano, trosečník už odjel,“ prohlásil Pencroff. „To můžeme předpokládat.“

„Myslíte tedy, že listina pochází z hodně dávné doby?“

„Zajisté.“

„A myslíte také, že láhev se dostala k našemu ostrovu až po dlouhé plavbě mořem?“

„Proč ne?“ odpověděl Pencroff.

„Přichází však už noc a já myslím, že budeme muset s prohlídkou končit.“

„Pojďme na palubu a zítra budeme pokračovat,“ navrhl novinář.

To bylo rozumné a plavci se už chtěli vrátit, když Harbert náhle ukázal na nejasné obrysy mezi stromy a zvolal:

„Chata!“

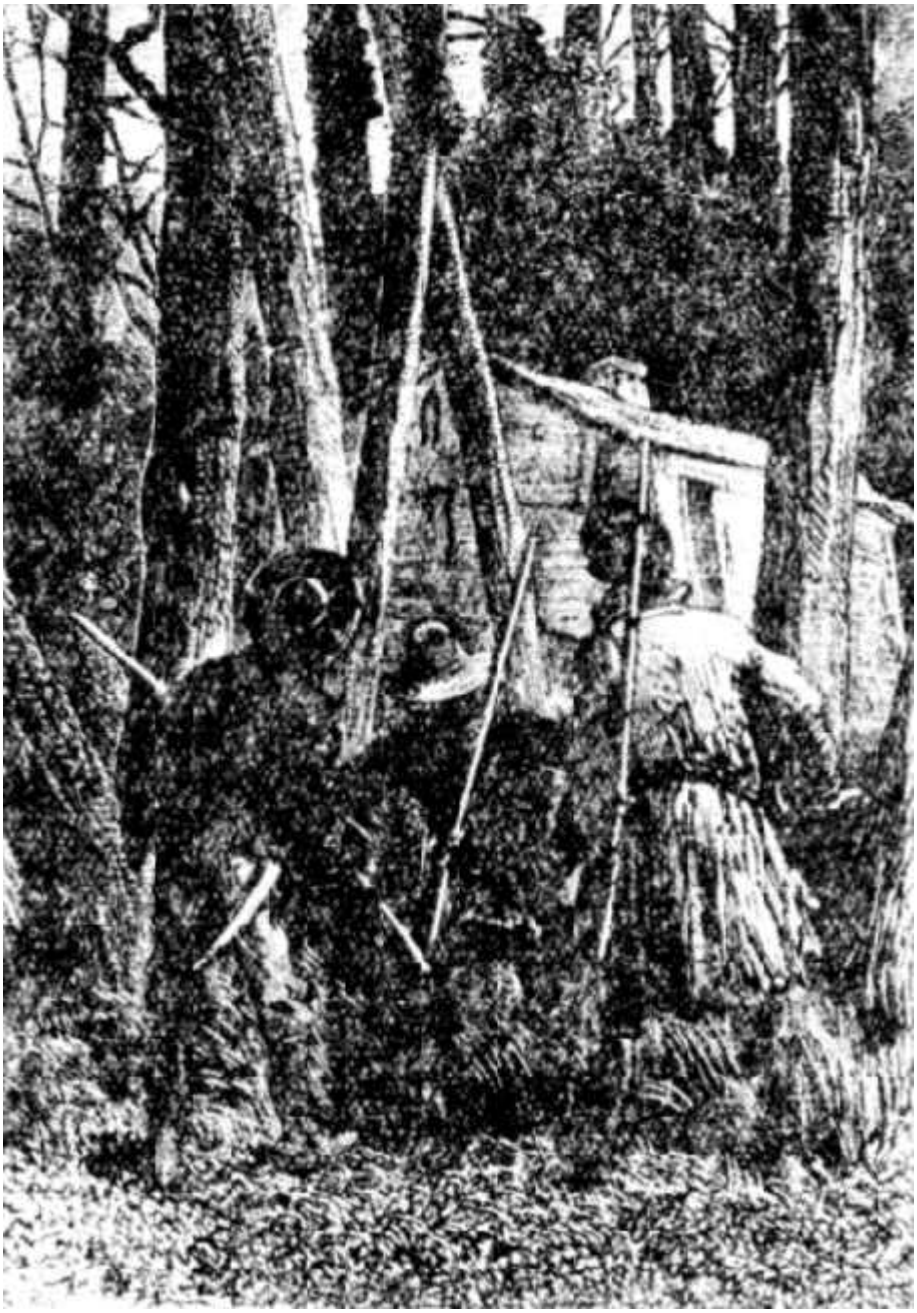

Všichni zamířili k oné stavbě. V šeru spatřili prkennou chatrč, pokrytou dehtovým plátnem. Pencroff vrazil do

pootevřených dveří a vstoupil rychle dovnitř. Chatrč byla prázdná.

KAPITOLA XIV

CO BYLO V CHATĚ — NOC — NĚKOLIK PÍSMEN — PROHLÍDKA POKRAČUJE — ROSTLINY A ZVÍŘATA — HARBERT V NEBEZPEČÍ — NA PALUBĚ — ODJEZD — NEČAS — ZÁBLESK PUDU — ZTRACENI NA MOŘI — VČAS ZAPÁLENÝ OHEŇ

Pencroff, Harbert a Gedeon Spilett zůstali v šeru tiše stát. Pencroff pak hlasité zavolal. Žádná odpověď. Námořník zapálil křesadlem třísku. Světlo ozářilo na chvíli chatrč, která se zdála docela prázdná. V pozadí stálo hrubé ohniště se zbytky popela a s otepí suchého dříví. Pencroff hodil zapálenou třísku pod otep; klestí chytlo a vzplanulo vysokým plamenem.

Námořník a jeho dva druhové spatřili rozházené lůžko, jehož vlhké a vybledlé pokrývky dokazovaly, že jich nebylo už dávno používáno. V koutě u ohniště stály dvě zrezavělé

mísy a převrácený hrnec. Ve skříňce visel zplesnivělý námořnický oděv. Na stole ležel cínový příbor a vlhkem rozežraná bible. V koutě se válelo několik nástrojů: lopata, motyka, špičák a dvě lovecké pušky, z nichž jedna byla zlomená. Na polici stál dosud netknutý soudek prachu, soudek olova a několik krabic puškových zápalek. Vše bylo pokryto silnou vrstvou prachu, který se zde ukládal zřejmě po mnoho let.

„Není tu nikdo," řekl novinář.

„Nikdo," potvrdil Pencroff.

„Tato místnost byla obývána před mnoha lety," dokončil Harbert.

„Ano, před velmi dávnou dobou," souhlasil novinář.

„Pane Spilette," řekl Pencroff, „což kdybychom místo na lodi přenocovali v této chatrči?"

„Máte pravdu, Pencroffe. A vrátí-li se sem její majitel, tím lépe. Nebude jistě litovat, že našel své místo obsazené."

„On se však nevrátí," pokrčil námořník rameny.

„Myslíte, že už ostrov opustil?"

„Kdyby byl ostrov opustil, byl by si vzal s sebou nástroje, zbraně a předměty, které jsou posledními zbytky trosek. Ne, ne! Ten ostrov neopustil," opakoval přesvědčeně námořník.

„I kdyby byl odplul na člunu vlastní výroby, nebyl by tu nechal tak nezbytné věci. Ne, on je na ostrově!"

„Živ?" ptal se Harbert.

„Živ nebo mrtev. Jestliže však zemřel, nemohl sám sebe pochovat; pak najdeme aspoň jeho pozůstatky."

Plavci se tedy rozhodli přenocovat v opuštěné chatrči. Zásoba dříví u ohniště jim postačí na celou noc. Zavřeli dveře a sedli si na lavici. Hovořili málo; spíše přemýšleli. Byli v takovém rozpoložení, že ve všem něco viděli a slyšeli. Pozorně naslouchali každému zvuku zvenčí. Nebyli by bývali překvapeni ani tím, kdyby se byly dveře náhle otevřely a dovnitř vešel člověk. Byli by trosečníkovi stiskli ruku a řekli mu, že tu na něho čekají přátelé.

Nic se však neozvalo, dveře se neotevřely a hodiny míjely v naprostém tichu. Noc se zdála strašně dlouhá. Jen Harbert si na dvě hodiny zdříml, protože ve svém věku spánek potřeboval. Všichni toužili po tom, aby už mohli

pokračovat v prohlídce ostrova, který musí prohledat ve všech koutech. Pencroffovo vysvětlení bylo asi správné. Obyvatel chatrče tu jistě zahynul. Jinak by tu byl nenechal nástroje a zbraně. Museli tedy najít jeho pozůstatky a pohřbít je.

Svítalo. Pencroff s kamarády se ihned pustil do prohlídky chatrče. Byla postavena velmi šťastně na svahu pahorku, chráněna šesti vysokými gumovníky. Před vchodem byl sekerou protesán průsek, kterým bylo vidět až k moři. Od chaty k pobřeží se táhl palouk, vroubený rozpadlým plotem. Vlevo od něho ústil potok do moře. Chatrč byla postavena z prken, která zřejmě pocházela z trupu nebo z paluby lodi. Dalo se předpokládat, že ztroskotaná loď byla vržena na pobřeží ostrova a že se z posádky zachránil jen jeden muž, který si s pomocí uchovaných nástrojů postavil tuto chatrč.

To se stalo ještě zřejmějším, když Gedeon Spilett našel ve stěně chatrče prkno, které zřejmě tvořilo příď lodi a na němž se uchoval napůl smazaný nápis:

BR TAN A

„Britannia!“ vykřikl Pencroff, kterého novinář zavolal.

„To je velmi časté jméno lodi. Nedá se však určit, šlo-li o loď anglickou nebo americkou.“

„Na tom teď nezáleží, Pencroffe.“

„To je pravda,“ odpověděl námořník.

„Kdyby ten, kdo posádku přežil, byl ještě naživu, řekl by nám, k jaké národnosti se hlásí. Ale teď bychom se měli před další prohlídkou vrátit ještě na Bonaventuru.“ Pencroffa totiž přepadl podivný strach o loď. Co když je ostrov přece obydlen a co když se obyvatelé lodi zmocnili…? Hned však nad touto nepravděpodobnou myšlenkou zavrtěl hlavou. Ale rozhodně by byl rád šel snídat na palubu. Dosud znatelná cesta byla ostatně sotva dva kilometry dlouhá. Vydali se tedy na cestu, prohlížejíce každé křoví a každou houštinu, z nichž však vyplašovali jen kozy a prasata, utíkající ve velkých stádech.

Za dvacet minut po odchodu z chatrče stáli plavci na východním pobřeží u Bonaventury, jejíž kotva byla zaryta hluboko do písku. Pencroff se neubránil povzdechu ulehčení. Tato loď však byla jeho dítkem a otcové mají právo znepokojovat se někdy trochu víc, než je rozumné. Všichni vystoupili na palubu lodi a najedli se tak, aby mohli

obědvat až večer. Po jídle pokračovali v prohlídce, kterou prováděli co nejpečlivěji. Bylo jim celkem zřejmé, že jediný obyvatel ostrova už zahynul. A tak hledali spíš pozůstatky mrtvého než stopy živého člověka. Jejích námaha však byla marná. Zbytečně prolézali celý půlden všemi houštinami ostrova. Mohli jen zjistit, že zemřel-li trosečník na ostrově, nezůstala po něm ani památka. Divá zvěř mrtvolu zřejmě sežrala do poslední kosti.

„Zítra ráno odplujeme," prohlásil Pencroff ke kamarádům, když si ve dvě hodiny odpoledne sedali do stínu skupiny smrků, aby si chvilku odpočinuli.

„Myslím, že si s sebou můžeme klidně vzít dědictví po trosečníkovi," řekl Harbert.

„To jistě," souhlasil novinář.

„Ty zbraně a nástroje doplní výzbroj Žulového domu. Zvlášť důležitá je zásoba prachu a střeliva."

„A chytneme si nějaká prasata, když na Lincolnově ostrově žádná nemáme," doplnil Pencroff.

„Nezapomeň také na semena, která nám dají zeleninu

Starého i Nového světa,“ připomněl Harbert.

„Snad by bylo lepší,“ navrhoval novinář, „kdybychom zůstali na Táboru o den déle a sebrali zde všechno, co by nám mohlo být užitečné.“

„Ne, pane Spilette,“ odporoval Pencroff.

„Chci odplout zítra ráno. Vítr projevuje snahu stočit se na západ a my bychom aspoň měli příznivý vítr pro zpáteční cestu tak, jako jsme ho měli při plavbě sem.“

„Neztrácejme tedy čas!“ řekl Harbert a vstal.

„To je pravda,“ souhlasil Pencroff.

„Ty, Harberte, se postaráš o sběr semen, která znáš z nás nejlépe. Já zatím půjdu s panem Spilettem chytat prasata. I když tu nemáme Topa, jistě nějaké dostaneme.“ Harbert je opustil po stezce vedoucí ke zryté části ostrova, kdežto novinář s námořníkem se vnořili přímo do lesa. Před nimi prchalo mnoho prasat, která svou neobyčejnou čilostí prozrazovala naprostou nechuť k tomu, dát se chytit. Přesto po půlhodinovém pronásledování zmocnili se lovci párku prasat skrytých v hustém křoví.

Vtom se však ozvaly několik set metrů odtud na severním cípu ostrova ostré výkřiky. Do nich se vmísil drsný řev, který v sobě neměl nic lidského. Pencroff se Spilettem vstali. Toho využili vepříci a utekli ve chvíli, kdy je chtěl Pencroff provazem svázat.

„To je Harbertův hlas," zvolal novinář.

„Poběžme!" vykřikl Pencroff.

A oba se s největší rychlostí rozběhli tam, odkud výkřiky zazněly. Naštěstí dorazili právě včas, aby na ohbí stezky před lesní mýtinou spatřili chlapce ležícího na zemi a sevřeného podivným zvířetem, jakousi obrovitou opicí, která ho chtěla zabít. Vrhnout se na příšeru, srazit ji k zemi, vyrvat jí Harberta a pevně ji svázat, to vše bylo pro Pencroffa a Spiletta dílem okamžiku. Námořník měl obří sílu a ani novinář nebyl žádný slaboch. Tak přes zuřivý odpor byla příšera zneškodněna a svázána, že se nemohla ani hnout.

„Stalo se ti něco, Harberte?" ptal se novinář chlapce.

„Ne, ne."

„Kdyby ti ta opice něco udělala…," sípal Pencroff.

„Ale vždyť to není opice!“ odpověděl Harbert.

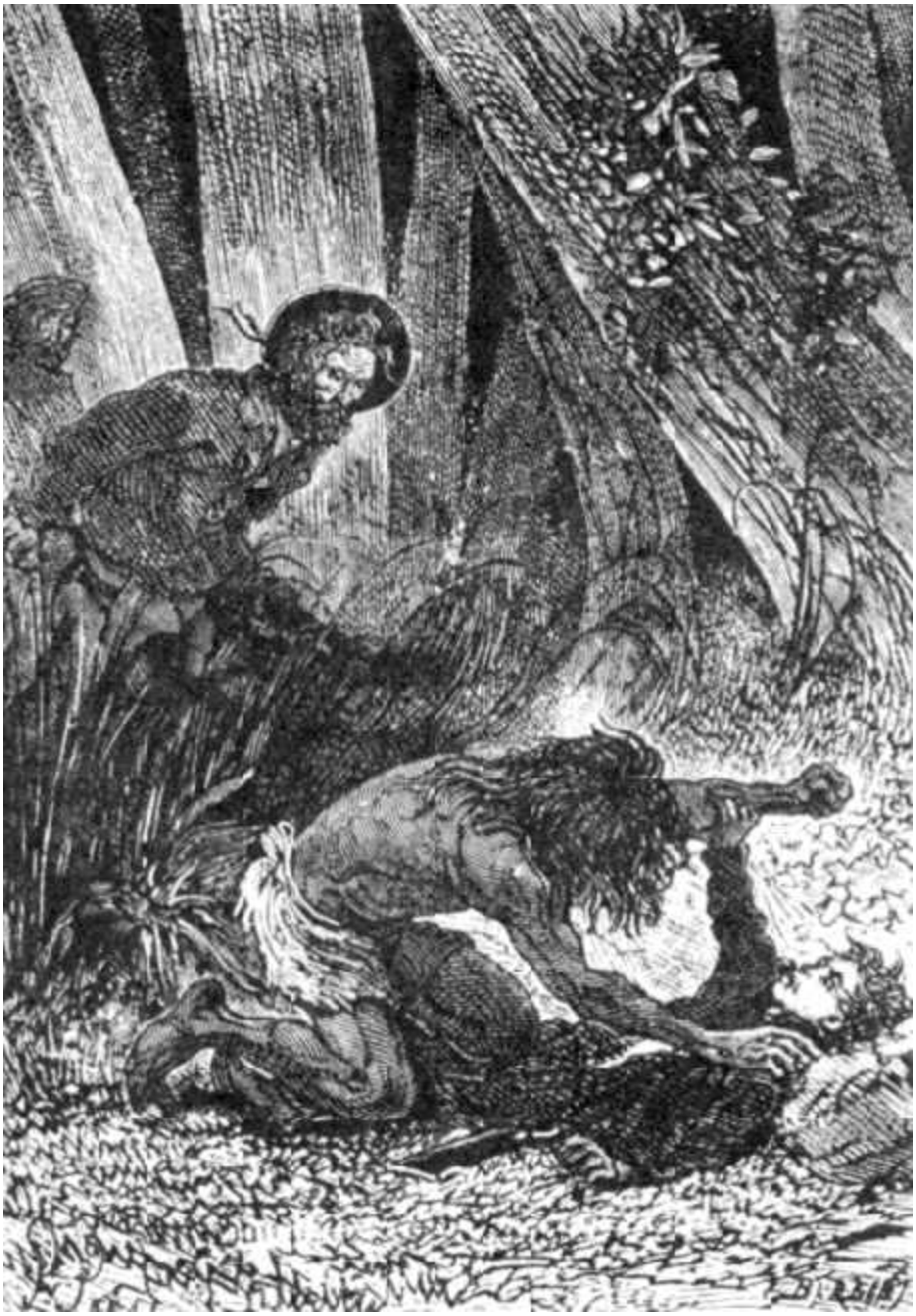

Pencroff se Spilettem se po těchto slovech podívali na podivného tvora, který tu ležel na zemi. Opravdu to nebyla opice! Byla to lidská bytost — muž! Ale jaký muž! Divoch v

nejhroznějším smyslu toho slova, tím strašnější, že byl na nejvyšším stupni zdivočení. Rozcuchané vlasy, vousy až na hruď, tělo kromě kusu hadru kolem beder nahé, divoké oči, obrovské ruce s nesmírně dlouhými nehty, mahagonová pleť a šlapadla na nohou tvrdá, jako by byla pokryta rohovinou. Tak vypadal tvor, který byl přesto člověkem. Kolonisté se právem mohli ptát, je-li v tom těle ještě lidský duch nebo jen hrubý živočišný pud.

„Jste si tím jist, že je to člověk nebo že byl jednou člověkem?“ ptal se Pencroff

„O tom se bohužel nedá pochybovat,“ odpověděl novinář.

„Pak je to tedy ten trosečník!“ prohlásil Harbert.

„Ano,“ souhlasil Gedeon Spilett.

„A nemá už, nešťastník, v sobě nic lidského.“

Novinář měl pravdu. Bylo jasné, že byl-li trosečník kdysi civilizovaným člověkem, opuštěnost z něho udělala divocha, opravdového lesního muže. Z hrdla mu vycházely drsné zvuky a jeho dravčí zuby ukazovaly, že se jejich majitel živí jen syrovým masem. Paměť ho už zřejmě dávno opustila a stejně dávno zapomněl používat nástrojů i

zbraní a rozdělávat oheň. V jeho pružnosti a síle bylo vidět, že se jeho tělesné vlastnosti rozvinuly na úkor vlastností duševních. Gedeon Spilett na něho promluvil. Zdálo se, že neslyší a nerozumí. A přesto novinářovi — při pozorném pohledu do očí neznámého připadalo, že tento divoch není ještě zbaven všech zbytků rozumu.

Zajatec se však nesnažil zbavit se svých pout. Byl snad ohromen přítomností lidí, v nichž poznal své bližní? Neobjevil snad v koutku rozumu prchavou vzpomínku na lidi? Utekl by, nebo by zůstal, kdyby byl zbaven pout? To kolonisté nevěděli a nechtěli to ani zkoušet. Dlouho si jen nešťastníka velmi pozorně prohlíželi.

„Ať je to kdo chce," řekl Gedeon Spilett, „ať už byl čímkoli a ať se s ním stane cokoli, musíme ho odvézt na Lincolnův ostrov!"

„Ano, ano," souhlasil Harbert.

„Snad se nám soustavnou péčí podaří probudit v něm jiskru inteligence."

„Bylo by záslužné vyrvat toho tvora z jeho otupení," prohlásil novinář. Pencroffjen pochybovačně pokrčil

rameny.

„Musíme se o to rozhodně pokusit," pokračoval novinář.

„Vede nás k tomu prostá lidská povinnost."

To bylo opravdu povinností civilizovaných lidí. To všichni tři chápali a věděli, že Cyrus Smith by jednal stejně.

„Necháme ho spoutaného?" ptal se námořník.

„Možná že by šel, kdybychom mu uvolnili nohy," mínil Harbert.

A tak zajatci rozvázali provazy na nohou, ale ruce mu nechali spoutané. Divoch sám vstal, aniž dal najevo touhu po útěku. Upřel ostrý pohled na tři plavce, ale neprojevil ani náznak pochopení, že je jejich bližním nebo že jím aspoň kdysi byl. Z jeho úst vycházelo neustálé mručení, tvářil se divoce, ale o odpor se nepokoušel. Na novinářovu radu odvedli nešťastníka do chatrče. Možná že pohled na bývalé věci v něm něco probudí. Možná že stačí jiskra v jeho zatemnělé mysli, aby probudila potlačený rozum.

Chatrč nebyla daleko. Byli tam za několik minut. Zajatec však nic nepoznal. Zdálo se, že ztratil vědomí o všech těchto věcech. Z toho, že se ubožák dostal do takového

stavu, mohli kolonisté soudit, že jeho uvěznění na ostrově trvá už velmi dlouho. Jistě se tam dostal jako rozumný tvor, ale opuštěnost ho tak změnila. Novináře napadlo, že na nešťastníka zapůsobí pohled na oheň. Ve chvíli vzplanula na ohništi smolná větev, která vábí pozornost zvířat. Zprvu se zdálo, že zář ohně přilákala nešťastníkovu pozornost, ale jeho zrak brzy zlhostejněl.

Zatím se nedalo dělat nic jiného než ho odvést na Bonaventuru. To také udělali a nechali ho tam pod Pencroffovým dohledem. Harbert a Gedeon Spilett se odebrali znovu na ostrov, aby dokončili svou práci. Po několika hodinách se vrátili se zbraněmi, s nástroji, se semeny pěstěných rostlin, s několika ulovenými zvířaty a se dvěma páry živých prasat. Vše bylo naloděno na Bonaventuru a loď se přichystala zvednout kotvu, jakmile se projeví ranní odliv. Zajatec byl umístěn v přední kajutě. Zůstal klidný, hluchý a němý.

Pencroff mu nabídl jídlo. Ale on odmítal pečené maso, které se mu zřejmě nelíbilo. Když mu však Pencroff ukázal Harbertem zastřelenou kachnu, vrhl se na ni se zvířecí hltavostí a pozřel ji.

„Myslíte, že se z toho dostane?“ vrtěl hlavou Pencroff.

„Snad,“ mínil novinář.

„Není přece možné, aby se naše péče nějak neprojevila! Tohle z něho udělala samota. Teď už nebude sám.“

"A v tomhle stavu je ten nešťastník jistě už dlouho,“ řekl Harbert. „Možná,“ odpověděl novinář.

„Kolik je mu asi let?“ ptal se chlapec.

„To lze těžko určit,“ odpověděl novinář.

„Vždyť ani nerozeznáme rysy jeho obličeje pod tím hustým vousem. Mladý však už není. Myslím, že mu je nejméně padesát let.“

„Všiml jste si, pane Spilette, jak hluboko má zapadlé oči?“ ptal se Harbert.

„Ano, Harberte, a dodal bych ještě, že jsou lidštější než jeho zjev.“

"Ostatně uvidíme,“ prohlásil Pencroff.

„Jsem zvědav, co tomu divochovi řekne pan Smith. Jeli jsme pro lidskou bytost a přivezeme takovou příšeru! Dělali jsme ostatně, co jsme mohli.“

Noc uplynula. Plavci nevěděli, zdali jejich zajatec spal. Ačkoli mu rozvázali pouta, nehýbal se. Byl jako šelmy, které v prvních chvílích zajetí jsou strnulé, ale kterých se později zmocňují záchvaty zuřivosti. S jitrem 15. října se projevila Pencroffem očekávaná změna počasí. Vítr se stočil na sever a byl tedy příznivý zpáteční plavbě Bonaventury. Zároveň však zesílil a plavbu tím ztížil.

V pět hodin ráno loď zdvihla kotvu. Pencroff zachytil vítr do hlavní plachty a zamířil na východoseverovýchod, aby se dostal přímo k Lincolnovu ostrovu. První den plavby nedošlo k žádné zvláštní příhodě. Vězeň v přední kajutě zůstal klidný. Zdálo se, že pohyb lodi působí na něho jako na bývalého námořníka ozdravujícím účinkem. Možná že se mu vybavovaly z paměti vzpomínky na jeho bývalé zaměstnání. Byl teď klidný a spíše udivený než zkrušený. Druhého dne, 16. října, vítr velmi zesílil a stočil se ještě víc k severu. Bohužel v neprospěch plavby Bonaventury, která teď narážela na vlny. Pencroff ji sice stále ovládal, ale aniž co říkal, byl silně zneklidněn mořem, které se před přídí prudce vzdouvalo. Nezmění -li se směr větru, budou potřebovat k plavbě na Lincolnův ostrov mnohem víc času,

než kolik ho potřebovali k plavbě na Tábor.

A ráno 17. října, když uplynulo osmačtyřicet hodin od odjezdu lodi z Tábora, nenasvědčovalo ještě nic tomu, že už jsou ve vodách Lincolnova ostrova. Plavci také nemohli odhadnout délku projeté už dráhy, protože směr i rychlost lodi se neustále měnily. Po čtyřiadvaceti hodinách dosud neviděli zemi. Vítr ještě zesílil a moře bylo stále bouřlivější. Plavci museli rychle manévrovat plachtami, které zachycovaly přímo poryvy, často je museli stahovat a měnit postavení ráhen. 18. října byla dokonce loď zaplavena vodou. Všichni se museli přivázat k palubě, aby nebyli smeteni.

Při této příležitosti, když byli plavci plně zaměstnáni, dostalo se jim nečekané pomoci od vězně, který vyběhl palubním otvorem na palubu, a jakoby ovládán zábleskem námořnického pudu, pomáhal odstraňovat vodu. Po uvolnění lodi se vrátil beze slova do své kajuty.

Pencroff, Gedeon Spilett a Harbert ho plni překvapení nechali pracovat. Situace lodi však byla velmi zlá a námořník už věřil, že na ohromném oceánu zabloudí, nemaje možnost najít správnou cestu. Noc z 18. na 19.

říjen byla temná a chladná. K jedenácté hodině se vítr uklidnil a na moře se snesla mlha. Méně zmítaná Bonaventura nabyla zas větší rychlosti. Až dosud se držela stále skvěle. Ani Pencroff, ani Gedeon Spilett, ani Harbert přirozené nepomýšleli na spánek. Bděli s napjatou pozorností, protože Lincolnův ostrov už nemohl být daleko. Po půlnoci vůbec nevěděli, zda snad Bonaventura nebyla odnesena proudem nebo se nevychýlila větrem. Bylo také nemožné určit její směr.

Nejvýš zneklidněný Pencroff však přesto nezoufal. Se stejnou neústupností seděl u kormidla a snažil se úporně prohlédnout tmu, která je obklopovala. Ke druhé hodině ranní však náhle vstal a vykřikl:

„Oheň! Oheň!“

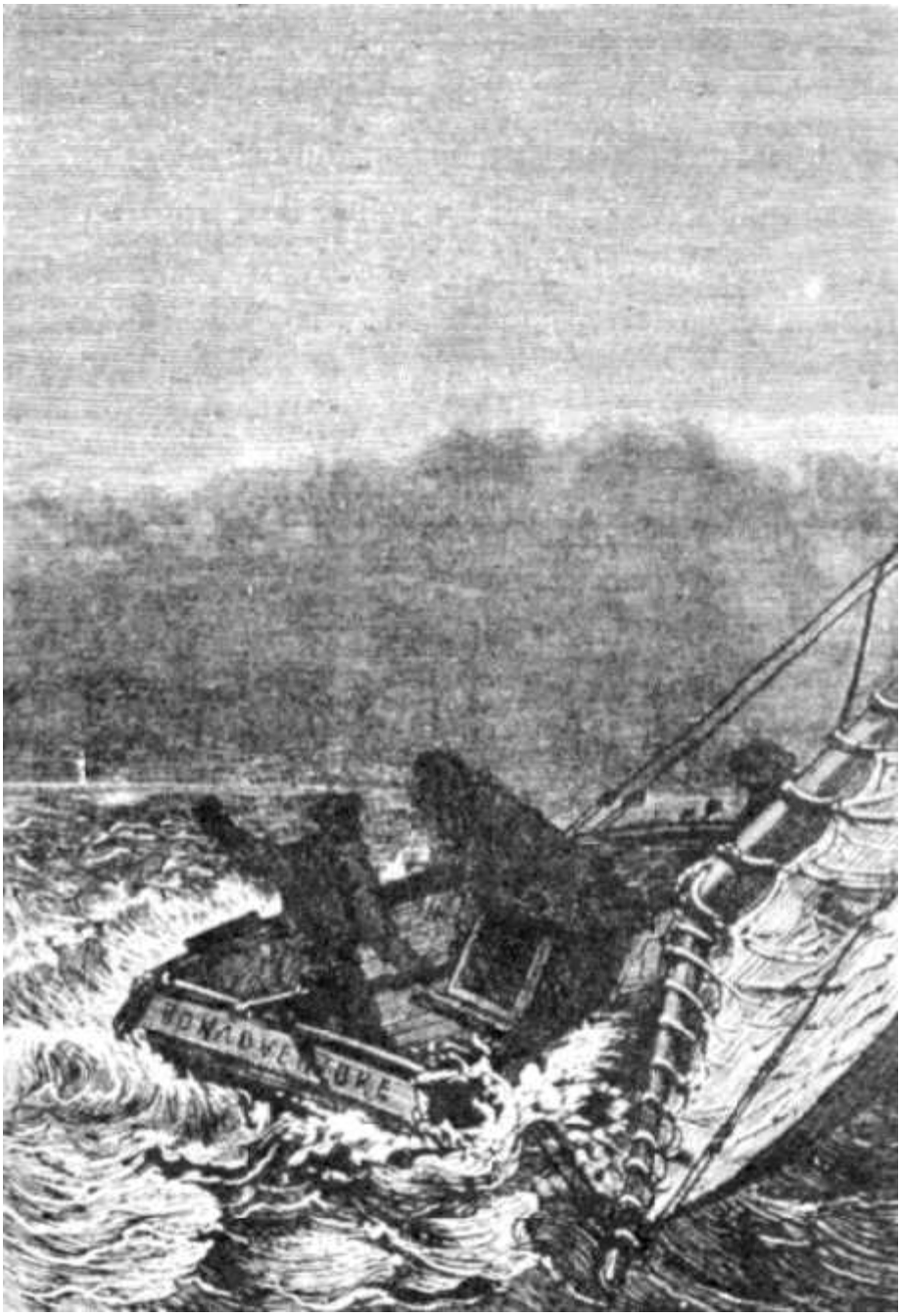

Skutečně! Třicet kilometrů severovýchodně se objevila zář ohně. To byl Lincolnův ostrov a oheň zřejmě zapálil Cyrus Smith, aby označil plavcům směr. Pencroff zamířil k ohni, který jasně zářil nad obzorem jako hvězda první velikosti.

KAPITOLA XV

NÁVRAT — ROZHOVOR — CYRUS SMITH A NEZNÁMÝ — BALÓNOVÝ PŘÍSTAV — INŽENÝROVA PÉČE — VZRUŠUJÍCÍ POKUS — PRVNÍ PLÁČ

Dne 20. října v sedm hodin ráno přistála Bonaventura po čtyřdenní plavbě u pobřeží při ústí řeky Díků. Cyrus Smith a Nab, zneklidněni špatným počasím a dlouhou nepřítomností soudruhů, vystoupili ráno na planinu Výhledu a odtud konečné spatřili loď, která se tak dlouho nevracela.

„Nu, tady jsou!“ řekl prostě inženýr.

Nab začal radostí tančit. Točil se dokolečka, tleskal rukama a radostně se šklebil. Tato němohra byla dojemnější než nejdelší rozhovor. První myšlenkou inženýrovou, když spočítal osoby na palubě Bonaventury, bylo, že Pencroff trosečníka na ostrově Táboru buď nenašel, nebo že ten nešťastník přeplul na jiný ostrov a vyměnil tak jedno vězení

za druhé. Na palubě Bonaventury byli skutečně jen námořník Pencroff, Gedeon Spilett a Harbert.

V okamžiku přistání stál inženýr s Nabem už na pobřeží. Dříve než plavci vystoupili, řekl jim Cyrus Smith:

„Byli jsme vaším zdržením znepokojeni, přátelé. Nestalo se vám žádné neštěstí?“

„Ne,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Naopak, vše šlo báječně. Budeme vám o tom vypravovat.“

„Přesto jste však svůj úkol nesplnili,“ pokračoval inženýr.

„Jste jen tři jako při odjezdu.“

„Odpusťte, pane Smithi, jsme čtyři,“ opravil ho Pencroff.

„Našli jste toho trosečníka?“

„Ano.“

„A přivezli jste ho?“

„Ano.“

„Živého?“'

„Ano.“

„Kde je? A kdo je to?“

„Je to, či spíš byl to kdysi člověk,“ odpověděl novinář.

„To je vše, co vám můžeme říci.“

Inženýr byl rychle zasvěcen do událostí, které se staly během výpravy. Plavci vypravovali o podmínkách plavby, o dlouho opuštěné chatě, kterou na ostrově našli, a konečně o zajetí trosečníka, který však už nejevil známky příslušnosti k lidské rase.

"A teď nevím,“ dodal Pencroff, „zdali jsme udělali dobře, že jsme ho přivezli.“ „Dobře jste udělali,“ odpověděl živě inženýr.

„Ale ten nešťastník už nemá rozum!“

„Je možné, že teď ne.“ řekl inženýr Smith.

„Ale před několika měsíci byl ještě člověkem, jako jste vy i já. Kdo ví, co by se stalo z posledního z nás, kdyby byl odsouzen k dlouhému osamění na našem ostrově! Víte přece, že osamění ničí rozum. Proto jste toho ubožáka našli v takovém stavu.“

„Pane Smithi,“ ptal se Harbert, „z čeho soudíte, že otupení

toho nešťastníka trvá jen několik měsíců?“

„Protože listina, kterou jsme našli v láhvi, byla napsána před nedávnou dobou. A napsat ji mohl jedině tento trosečník.“

„Jestliže ovšem nebyla napsána nějakým jeho společníkem, který zatím už zemřel,“ mínil novinář.

„To je nemožné, Spilette.“

„Proč?“ ptal se novinář.

„Protože by listina hovořila o dvou trosečnících,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Mluví však jen o jednom.“

Harbert pak stručně vylíčil příhody výpravy a zdůraznil ono podivné vzpamatování zajatce,

který se v největší bouři změnil v obratného námořníka.

„Celkem správně přikládáš této příhodě důležitost, Harberte,“ řekl inženýr.

„Ten nešťastník není nevyléčitelný. Do tohoto stavu ho přivedla beznadějnost. Zde najde své bližní, a protože ještě jeví známky rozumu, zachráníme ho.“

Trosečník z ostrova Tábora byl za soucitné inženýrovy pomoci a k velkému Nabovu údivu vyveden z kabiny na příď Bonaventury. Jakmile se však ocitl na zemi, chtěl utéci.

Ale Cyrus Smith k němu přistoupil, s důrazným pohybem mu položil ruku na rameno a podíval se mu s nekonečnou dobrotou do očí. Nešťastník jako pod vlivem inženýrovy vůle se uklidnil, sklopil oči a nekladl už žádný odpor.

„Ubohý opuštěný!“ šeptal inženýr a dlouho trosečníka pozoroval. Ač ve vzhledu neznámého nebylo pranic lidského, zjistil inženýr — právě tak jako Spilett — v jeho očích nepozorovatelný záblesk inteligence.

Bylo rozhodnuto, že neznámý bude bydlet v jedné místnosti Žulového domu, z něhož ostatně nemohl utéci. Nechal se tam klidně odvést. Kolonisté doufali, že pozornou péčí z něho udělají jednou dalšího platného člena kolonie. Plavci však umírali hladem. Nab připravil rychle snídani a Cyrus Smith si dal při ní vyprávět o všech příhodách, které plavci zažili. Souhlasil s názorem, že neznámý je Angličan nebo Američan, jak o tom svědčil zbytek nápisu Britannia. Ostatně i pod hustým vlasem a

vousem neznámého rozeznal inženýr zřetelné znaky anglosaské rasy.

„Ale ještě jsi nám neřekl, Harberte," obrátil se k chlapci Gedeon Spilett, „jak jsi se s tím divochem setkal. My víme jen to, že tě přepadl a že jsme ti jen taktak přišli na pomoc…"

„Co vám o tom mám říci?" ptal se Harbert.

„Byl jsem zaměstnán sbíráním semen, když jsem za sebou zaslechl náhle praskot větví. Neměl jsem čas ani se obrátit, když už se na mne neznámý vrhl ze stromu v kratší době, než v jaké vám to říkám. A nebýt Pencroffa a pana Spiletta…"

„Chlapče," řekl Cyrus Smith, „unikl jsi velikému nebezpečí, ale bez té příhody by vám byl neznámý unikl a my bychom teď byli bez nového společníka."

„Vy tedy doufáte, že z něho uděláte člověka?" ptal se novinář.

„Ano," přisvědčil inženýr.

Po snídani se kolonisté vrátili na pobřeží, aby vynesli věci z lodi. Inženýr si prohlédl zbraně a střelivo, ale nenašel nic,

co by mohlo určit totožnost neznámého. Chycení prasat na ostrově Táboru bylo oceněno jako záslužná věc. Zvířata byla odnesena do stáje, kde si jistě brzy zvyknou. Oba soudky s prachem a s olovem i krabice s puškovými zápalkami byly také vděčně přijaty. Kolonisté se rozhodli, že si zřídí malou prachárnu buď v horní jeskyni, nebo vůbec mimo Žulový dům, aby nebyli ohroženi možným výbuchem. Budou ovšem pokračovat ve výrobě střelné bavlny, s kterou měli dobré zkušenosti. Nebylo tedy rozumné nahrazovat ji obyčejným střelným prachem.

Když bylo vylodění hotovo, řekl Pencroff:

„Pane Smithi, myslím, že bychom měli Bonaventuru uklidit na bezpečné místo.“

„Ústí řeky Díků se k tomu nehodí?“ ptal se Cyrus Smith.

„Ne, pane Smithi,“ odpověděl námořník.

„Tady by loď polovinu času ležela na písku a to by jí škodilo. Vidíte sám, že je to dobrá loď a že se držela obdivuhodně i za větru, který nás na zpáteční cestě napadl. “

„Nemohli bychom ji zakotvit výš na řece?“

„To bychom mohli, pane Smithi, ale řeka ji ničím nechrání před východním větrem a Bonaventura by příliš trpěla nárazy moře.“

„A kam ji chcete dát, Pencroffe?“

„Do Balónového přístavu. Ta malá a skálami chráněná zátoka bude pro loď nejlepším přístavem.“ „Není to příliš daleko?“

„Vždyť je to jen pět kilometrů od Žulového domu a máme tam už krásnou přímou cestu!“

„Dobře, Pencroffe, odvezte tam svou Bonaventuru,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Já bych ji měl ovšem raději pod přímým dohledem. Až budeme mít čas, budeme si muset postavit malý přístav.“

„Báječné!“ zvolal námořník.

„Přístav s majákem, s vlnolamem a s dokem! Ach, s vámi je všechno tak snadné!“

„Ano, Pencroffe,“ odpověděl inženýr, „ovšem jen tehdy, když mi pomůžete, protože vy jste tvůrcem tří čtvrtin každého našeho díla.“

Harbert s námořníkem vystoupili tedy na Bonaventuru, zvedli kotvu a s polovičními plachtami odpluli v čerstvém větru k Drápu. Po dvou hodinách zakotvili v klidné vodě Balónového přístavu. Naznačovaly snad první dny pobytu neznámého v Žulovém domě, že se jeho zastřená mysl vyjasní? Objevoval se zásvit rozumu v jeho hlubokém otupení? Vracel se do těla zdravý duch? Cyrus Smith a Gedeon Spilett častokrát hovořili s obavami o tom, není-li nešťastníkův rozum zastřen nadobro.

Zpočátku trosečník, zvyklý na neomezenou volnost ostrova Tábora, dostával zuřivé záchvaty. Kolonisté se při nich báli, aby se nevrhl z oken Žulového domu na pobřeží. Časem se však neznámý uklidňoval, a tak mu mohli ponechat zas volnost pohybu. Mohli ostatně doufat ve zlepšení jeho stavu. Neznámý už upustil od pojídání syrového masa a zvykal si na normální potravu. Pečené maso už v něm nebudilo odpor, který projevil na palubě Bonaventury. Cyrus Smith využil jeho spánku a ustřihal mu vlasy i vousy, které vytvářely kolem jeho hlavy hustou hřívu a dodávaly mu divokého vzhledu. Vzal mu také hadr, který měl kolem beder, a dal mu pořádné šaty. Díky této péči nabyl

neznámý zas trochu lidského vzhledu. Dokonce se zdálo, že i oči mu nějak zlidštěly. Bylo už znatelné, že dokud bývala tato tvář ozářena lidskou inteligencí, musela být krásná.

Cyrus Smith se snažil být denně několik hodin s neznámým. Přicházel k němu se svou prací a zabýval se před ním vším možným, aby tím upoutal jeho pozornost. Možná že postačí jedna jiskra ke vznícení rozumu v jeho mysli, že jediná vzpomínka oživí jeho vědomí. Náběh k tomu se stal už za bouře na Bonaventuře. Inženýr před ním mluvil stále nahlas, aby pronikl i k sluchu neznámého a sluchem k otupenému vědomí. Někdy se k nim připojoval jiný kolonista nebo všichni čtyři. Hovořili před ním o věcech, které se týkaly námořnictví a musely působit především na námořníka. Někdy se už zdálo, že neznámý matně vnímá hovor, a brzy se kolonisté přesvědčili, že jim už částečně rozumí. V jeho obličeji se často projevoval výraz nezměrné bolesti, dokazující jeho vnitřní utrpení. A výraz tváře je klamat nemohl. Ale stále nemluvil, ač se už několikrát zdálo,

že mu ze rtů unikla jednotlivá slova. Zatím byl neznámý

stále klidný a smutný. Nebyl však jeho klid jen zdánlivý? Nebyl jeho smutek jen důsledkem uvěznění? To se nedalo ještě určit. Ale neznámý viděl stále stejné věci v malém prostoru, stýkal se jen s kolonisty, na které si snad už zvykl, neměl žádná přání, byl oděný i sytý, a tak se jeho duševní stav viditelně lepšil. Pochopil svůj nový život? Nebo byl prostě tímto novým životem proniknut, a můžeme -li použít výrazu, který se na něho hodil, tedy svými novými pány jen „ochočen“ jako zvíře? To byla důležitá otázka, kterou chtěl Cyrus Smith rychle rozřešit, aniž ovšem na nemocného pospíchal. Pro inženýra byl neznámý jen nemocným. Uzdraví se někdy?

Inženýr ho neustále pozoroval. Pořád bděl nad jeho rozumem, připraven zachytit ihned nejmenší jeho projev. Kolonisté s dojetím sledovali každou fázi inženýrova léčebného postupu. Pomáhali mu v této práci lidskosti a všichni, kromě Pencroffa, věřili v její úspěch. Klid neznámého byl stále stejný. K inženýrovi, jehož vlivu podléhal, počal trosečník projevovat zvláštní náklonnost. Cyrus Smith se rozhodl pro nový pokus: odvést neznámého do jiného prostředí, před oceán, na který byl zvyklý kdysi

stále pohlížet, a do lesa, který by mu připomněl dobu strávenou na ostrově Táboru.

„Můžeme však předpokládat, že nám na svobodě neuteče? “ ptal se Gedeon Spilett.

„To právě musíme vyzkoušet,“ odpověděl inženýr.

„Dobrá,“ řekl Pencroff, „ale až se ten chlapík octne venku před volným prostorem, práskne nám do bot.“

„Tomu nevěřím,“ prohlásil Cyrus Smith.

„Zkusme to!“ navrhl Gedeon Spilett.

„Dobrá,“ souhlasil inženýr.

Téhož dne — 30. září — uplynulo devět dní od chvíle, kdy se trosečník z Tábora stal vězněm Žulového domu. Bylo krásně a slunce zalévalo ostrov teplými paprsky. Cyrus Smith a Pencroff odešli do místnosti neznámého a našli ho u okna, jak se dívá na nebe.

„Pojďte, příteli!“ vyzval ho inženýr.

Neznámý vstal. Upřel pohled na Cyruse Smithe a následoval ho, zatímco námořník kráčel za nimi, nijak nevěře ve zdárný výsledek pokusu.

U dveří ho posadili do výtahového koše; Nab, Harbert a

Gedeon Spilett na ně už čekali pod Žulovým domem. Koš sjel a za několik minut byli všichni na pobřeží. Kolonisté od neznámého trochu poodešli, aby mu ponechali úplnou volnost. Trosečník udělal několik kroků k moři a jeho zrak zazářil vzrušením. Nijak se však nesnažil utéci. Pozoroval jen drobné vlnky, které rozraženy ostrůvkem lehaly na pobřeží.

„Je to jen moře," řekl Gedeon Spilett, „a to v něm nemůže vzbudit touhu po útěku."

„Ano," souhlasil Cyrus Smith.

„Musíme ho odvést na planinu Výhledu k okraji lesa. Tam se pokus rozhodne."

„Nebude moci stejně utéci," připomněl Nab.

„Mosty jsou zdviženy."

„Ach, to není muž, kterého by přivedl Glycerínový potok do rozpaků," usmál se Pencroff.

„Přeskočí ho jedním skokem."

„To uvidíme," řekl Cyrus Smith, nespouštěje z neznámého zrak.

Trosečníka pak odvedli podle ústí řeky Díků po levém břehu na planinu Výhledu.

Na místě, kde rostly vysoké, lesní stromy, kývající se v čerstvé bríze, byl neznámý zřejmě vzrušen svěží lesní vůní. Z prsou mu unikl vzdech. Kolonisté se drželi v pozadí, připraveni ho zadržet, kdyby se pokusil o útěk. Neznámý skutečně vypadal, jako by se chtěl vrhnout do potoka, který ho odděloval od lesa. Nohy se mu napjaly jako pružná pera… Jeho svalstvo se však hned zase uvolnilo, neznámý se napolo sklonil a z očí se mu vyřinul proud slz.

„Ach!“ zvolal Cyrus Smith.

„Už se stal člověkem! Pláče!“

KAPITOLA XVI

NEVYSVĚTLITELNÉ TAJEMSTVÍ — PRVNÍ SLOVA NEZNÁMÉHO — DVANÁCT LET NA OSTROVĚ

— PŘIZNÁNÍ — ZMIZENÍ — DŮVĚRA CYRUSE SMITHE —

STAVBA MLÝNA — PRVNÍ CHLÉB — PROJEV OBĚTAVOSTI — PODÁNÍ RUKY

Ano, ten nešťastník plakal. Asi se mu v duši vynořila nějaká vzpomínka, která podle slov Cyruse Smithe udělala z něho člověka. Kolonisté ho nechali chvíli na planině a poodešli od něho, aby se cítil volnějším. Neznámý však stále nejevil snahu využít toho k útěku. Cyrus Smith se proto rozhodl odvést ho do Žulového domu. Dva dny po této příhodě začal se neznámý zvolna zúčastňovat společného života. Bylo už zřejmé, že slyší a rozumí. Ale s podivnou umíněností nejevil chuť k hovoru. Až jednoho dne Pencroff zaslechl z jeho místnosti slova, která mu v samomluvě unikla:

„Ne! Zde! Já! Nikdy!“ Námořník to řekl soudruhům.

„Trápí ho nějaký utajený žal,“ mínil Cyrus Smith.

Neznámý začal užívat zahradnických nástrojů a pracoval v zelinářské zahradě. Velmi často však práci přerušoval, pohroužen sám do sebe. Kolonisté ho na inženýrovu radu nerušili a respektovali jeho osamocení, které si chtěl zřejmě zachovat. Když se k němu někdo přiblížil, neznámý ustupoval a z prsou se mu draly vzlyky, jako by byl naplněn

nesmírným bolem. Trápily ho snad nějaké výčitky svědomí? Vypadalo to tak. Gedeon Spilett jednoho dne řekl:

„Ten člověk nemluví jistě jen proto, že má k vyslovení něco velmi vážného.“ Museli být trpěliví a čekat.

Za několik dní — 3. listopadu — pracoval neznámý zase na planině. Náhle přerušil práci a nechal rýč padnout. Cyrus Smith, který ho zpovzdáli pozoroval, spatřil znovu v jeho očích slzy. Puzen nesmírným soucitem, přistoupil k němu a dotkl se ho lehce rukou.

„Příteli,“ řekl mu.

Pohled neznámého se mu však vyhýbal. Když ho chtěl vzít Cyrus Smith za ruku, couvl.

„Příteli,“ opakoval ještě naléhavěji Cyrus Smith, „podívejte se na mne!“

Neznámý se podíval inženýrovi do očí. Zdálo se, že je hypnotizován silou inženýrovy vůle. Chtěl utéci. Něco v jeho tváři však prozrazovalo jakousi změnu. Náhle zkřížil ruce na prsou a temným hlasem se zeptal:

„Kdo jste?“

„Trosečníci jako vy," odpověděl mu hluboce dojatý inženýr.

„Přivezli jsme vás sem, mezi vaše přátele."

„Přátele…? Nemám žádné!"

„Pravím vám, že jste mezi přáteli."

„Mezi přáteli? Nemám přátel!" opakoval neznámý a skryl si hlavu v dlaních.

„Ne… nikdy… nechte mě! Nechte mě!" Pak utekl na okraj planiny nad moře a zůstal tam nehybně stát. Cyrus Smith odešel k přátelům a vypravoval jim, co se právě přihodilo.

„V životě toho muže je nevysvětlené tajemství," řekl Gedeon Spilett.

„Zdá se, že se vzpamatoval jen pod účinkem výčitek svědomí."

„Co jsme to přivezli za člověka?" ptal se Pencroff.

„Má nějaké tajemství a…"

„A my je budeme respektovat," dodal rychle Cyrus Smith.

„Provinil-li se něčím, krutě za to trpěl a v našich očích je

tím zbaven viny.“

Neznámý zůstal nad mořem přes dvě hodiny, zřejmě soužen vzpomínkami, které mu odhalily celou minulost. Musela to být minulost smutná. Kolonisté ho nespouštěli z očí, ale nesnažili se rušit jeho samotu. Po dvou hodinách pojal neznámý zřejmě určité rozhodnutí, protože zamířil k Cyrusi Smithovi. Jeho oči byly rudé od pláče, ale teď už neplakal. Celá jeho tvář nesla výraz hluboké pokory. Zdál se zahanben a ponížen. Díval se k zemi.

„Pane,“ řekl inženýrovi, „jste vy a vaši druhové Angličané?“

„Ne,“ odpověděf Cyrus Smith,

„jsme Američané.“

„Ach!“ vzdychl si neznámý a zašeptal:

„Tím lépe!“

„A co vy, příteli?“ ptal se Cyrus Smith.

„Angličan,“ odpověděl rychle.

A jakoby vyčerpán tolika slovy, odešel k pobřeží a tam vzrušeně přecházel po břehu mezi vodopádem a ústím řeky

Díků. Náhle se zastavil před Harbertem a přiškrceným hlasem se zeptal:

„Který měsíc je teď?“

„Listopad,“ odpověděl Harbert.

„A který rok?“

„1886.“

„Dvanáct let! Dvanáct let!“ zvolal neznámý a rychle odešel. Harbert řekl druhům o otázkách neznámého.

„Ten nešťastník neměl vůbec zdání o čase,“ řekl Gedeon Spilett.

"Ano. A žil dvanáct let na ostrově, na kterém jsme ho našli, “ dodal Harbert.

„Dvanáct let!“ opakoval Cyrus Smith.

„Dvanáct let samoty po zřejmě prokletém životě může opravdu porušit lidský rozum.“

„Jsem přesvědčen,“ řekl Pencroff,

„že se neznámý nedostal na ostrov Tábor po ztroskotání. Byl tam jistě vysazen pro nějaký zločin.“

„Můžete mít pravdu, Pencroffe," odpověděl Cyrus Smith.

„A je docela možné, že ti, kteří ho na ostrov vysadili, jednou pro něho přijedou."

„Ale nenajdou ho," doplnil Harbert.

„Pak by však bylo zapotřebí," pokračoval Pencroff, „abychom ho tam vrátili a…"

„Ale, přátelé," řekl Cyrus Smith, „nehovořme o tom, dokud nevíme, co a jak bylo. Já věřím, že ten nešťastník mnoho vytrpěl, že tvrdě odčinil svou vinu a že ho potřeba přinutí někomu se svěřit. Nenuťme ho, aby nám vyprávěl svůj příběh! Jistě nám ho jednou řekne, a až se to dovíme, uvidíme, co máme dělat. Ostatně jen on sám nám může říci, má-li naději nebo jistotu, že se vrátí jednou do vlasti. Pochybuji však o tom."

„A proč?" ptal se novinář.

„Protože jestli tam byl vysazen na určitou dobu, byl mu jistě oznámen den vysvobození. A on by neházel do moře onu láhev se zprávou. Je spíš pravděpodobné, že byl odsouzen k smrti na ostrově a ke ztrátě možnosti setkat se ještě se svými bližními."

„Ale je tu něco, co si nedovedu vysvětlit,“ řekl námořník.

„Co?“

„Jestliže byl před dvanácti lety vysazen na ostrov Tábor, můžeme předpokládat, že byl už několik let v tom stavu, v jakém jsme ho našli.“

„To je pravda,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Ale pak musel tu listinu napsat před mnoha lety!“

„To je jasné… A přece vypadala jako nedávno napsaná.“

„Můžeme připustit, že láhev s listinou potřebovala několik let k tomu, aby se dostala od ostrova Tábora k Lincolnovu ostrovu ?“„Není to vyloučeno,“ odpověděl novinář.

„Vždyť mohla být ve zdejších vodách i několik let.“

„To ne,“ namítal Pencroff, „vždyť ještě plavala. Nemůžeme přece předpokládat, že by za dlouhého pobytu ve vlnách u ostrova nebyla bývala vržena na skaliska u pobřeží, kde by se určitě rozbila.“

„To je správné,“ řekl zamyšleně Cyrus Smith.

„A potom,“ pokračoval námořník, „kdyby byla listina několik let stará, byla by musela utrpět v láhvi vlhkostí.

Byla však dokonale zachovalá.“

Námořníkovy úvahy byly jistě správné. Nepochopitelné bylo to, že když byla listina z láhve vytažena, zdála se čerstvě napsaná. Nadto udávala polohu ostrova Tábora v délce i v šířce naprosto přesně, což předpokládalo u pisatele dokonalé námořní vědomosti, jaké prostý námořník ani nemůže mít.

„Tady je další nevysvětlitelná věc,“ řekl inženýr. „Nenuťme však nového společníka k hovoru! Až bude sám chtít, přátelé, rádi ho vyslechneme.“

V příštích dnech nepřenesl neznámý ani jediné slovo a ani jednou neopustil planinu Výhledu. Pracoval na záhonech, neztrácel čas, neodpočíval, stále byl stranou ostatních. V době jídla nevstupoval do Žulového domu, ač ho kolonisté častokrát zvali. Spokojil se jen syrovou zeleninou. Ani v noci nechodil spát do své místnosti, nýbrž zůstával venku pod stromy a za špatného počasí se schovával do skalních dutin. Žil skoro tak jako v době svého pobytu na ostrově Táboru. Každý pokus o změnu jeho života byl marný. Kolonisté tedy trpělivě čekali. Přesto se však blížila doba, v níž — nutkán neúprosným tlakem svědomí — vyřkl hrozné

přiznání.

Dne 10. listopadu v osm hodin večer, když se začal snášet soumrak, přišel náhle neznámý ke kolonistům, kteří seděli na terase. Jeho oči podivně zářily a celá jeho postava měla

divoký vzhled jako první dny. Cyrus Smith a jeho kamarádi s hrůzou pozorovali prudké pohnutí, v němž mu jako v horečce jektaly zuby. Co se mu stalo? Nesnášel snad pohled na lidi? Měl už snad dost života mezi počestnými kolonisty? Nezmocnil se ho stesk po samotě? Nebylo to vyloučeno, protože zaslechli tyto nesrozumitelné věty:

„Proč jsem tady…? Jakým právem jste mě odvezli z mého ostrova…? Co můžeme mít my společného…? Víte, kdo jsem…? Co jsem udělal…? Proč jsem tam byl sám…? Kdo vám řekl, že jsem tam nebyl vysazen… že jsem nebyl odsouzen k smrti…? Znáte mou minulost…? Víte, jestli jsem nekradl, nevraždil…? Nejsem-li ničema, proklatec, který si zaslouží žít jako zvěř… daleko ode všech… Řekněte… víte to?“

Kolonisté nepřerušovali doznání, které mu vycházelo z úst jakoby proti jeho vůli. Cyrus Smith ho chtěl uklidnit. Přistoupil k němu, ale neznámý rychle couvl.

„Ne, ne!“ vykřikl.

„Jenom jedno slovo! Jsem volný?“

„Jste svobodný,“ potvrdil mu inženýr.

„Sbohem tedy!“ zvolal neznámý a utíkal jako šílený pryč. Nab, Pencroff a Harbert se za ním rozběhli k lesu, ale vrátili se sami.

„Musíme ho nechat,“ řekl Cyrus Smith.

„Ten se už nevrátí,“ prohlásil Pencroff.

„Vrátí,“ řekl klidně inženýr.

Tak uplynulo několik dní. Cyrus Smith — snad pod vlivem předtuchy neoblomně věřil, že se nešťastník dříve nebo později vrátí.

„To je poslední vzbouření jeho tvrdé povahy, kterou nahlodaly výčitky svědomí a kterou vyděsí nová samota,“ prohlásil.

Kolonisté se zas vrátili ke svým pracím. Upravovali planinu Výhledu i dobytčí ohradu, kde chtěl Cyrus Smith postavit farmu. Je samozřejmé, že zrní, sklizené Harbertem a Pencroffem, bylo pečlivě vyséváno. Na planině už byla

rozsáhlá, dobře založená a dobře udržovaná zelinářská zahrada, která nedala kolonistům zahálet. Byli tam denně na práci. Tou měrou, jakou se zelenina množila, musely být záhony rozšiřovány, takže se z nich pomalu stávala celá pole, zabírající bývalou travnatou pláň. Píce však bylo na ostrově všude dost a osli se nemuseli bát nedostatku krmiva. Bylo výhodnější proměnit planinu v zeleninová pole, chráněná vodním pásem, a louky přenést za potok. Ty nemusil nikdo chránit před vpádem dvounohých a čtyřnohých škůdců.

Dne 15. listopadu nastaly třetí žně. Za těch osmnáct měsíců, které uplynuly od zasetí prvního zrna, obilná pole se velmi zvětšila. Druhá sklizeň šesti set tisíc zrn urodila nyní čtyři tisíce měřic. Kolonie teď byla bohatá na obilí, protože stačilo zasít deset měřic, aby pak sklizeň dala zásobu na celý rok a aby lidé i zvířata mohli být z čeho živi. Po žních byly poslední dva týdny měsíce věnovány přípravám k pečení chleba.

Kolonisté měli sice zrní, ale neměli mouku. Museli si především postavit mlýn. Cyrus Smith mohl použít jako

pohonné síly pro mlýn síly druhého vodopádu. První vodopád poháněl stoupu na výrobu plsti. Ale po poradě bylo rozhodnuto postavit prostý větrný mlýn na planině Výhledu. Jeho zbudování nedá víc práce než stavba vodního mlýna a nadto kolonisté věděli, že na planině vystavené východním větrům nebude o pohonnou sílu nikdy nouze.

„Nehledě k tomu," řekl Pencroff, „že větrný mlýn bude veselejší a bude se v krajině lépe vyjímat."

Dali se tedy do práce. Vybrali si dříví na roubené stěny a na mlýnský mechanismus. Z pískovcových kamenů, kterých bylo na severním cípu ostrova dost, udělali si snadno mlýnské kameny a balónový obal jim dal plátno do křídel.

Cyrus Smith nakreslil plán. Pro mlýn bylo vybráno místo vpravo od kurníků na břehu jezera.

Celé roubení mlýna mělo být postaveno na otáčivém podstavci, aby se mohl mlýn natáčet podle větru. Práce postupovala rychle. Z Harberta a z Pencroffa se stali velmi obratní tesaři, kterým stačilo řídit se jen inženýrovými nákresy. Na vyznačeném místě rychle rostl trup mlýna ve

tvaru strážní budky, pokryté špičatou střechou, čtyři křídla, upevněná na dřevěný hřídel v určitém natočení, byla zajištěna železným kováním. Stejně pečlivě bylo provedeno i vnitřní zařízení: lůžka pro oběžný i pro pevný kámen, nasýpací koš, jakési velké čtyřhranné koryto nahoře široké a dole zúžené, kterým bude padat zrní mezi kameny, pohyblivý žlábek, řídící posun obilí, jehož pravidelné klap — klap dalo vznik mlýnskému přízvisku „klapáč“, a konečně moučnice, která odděluje síty otruby od mouky.

Nástroje měli kolonisté dobré, a to jim práci usnadnilo. A mlýnské zařízení je docela prosté. Byla to jen otázka času. Všichni pracovali na stavbě a mlýn byl 1. prosince hotov. Pencroff byl jako vždy stavbou nadšen a nepochyboval o tom, že mlýn bude dokonalý.

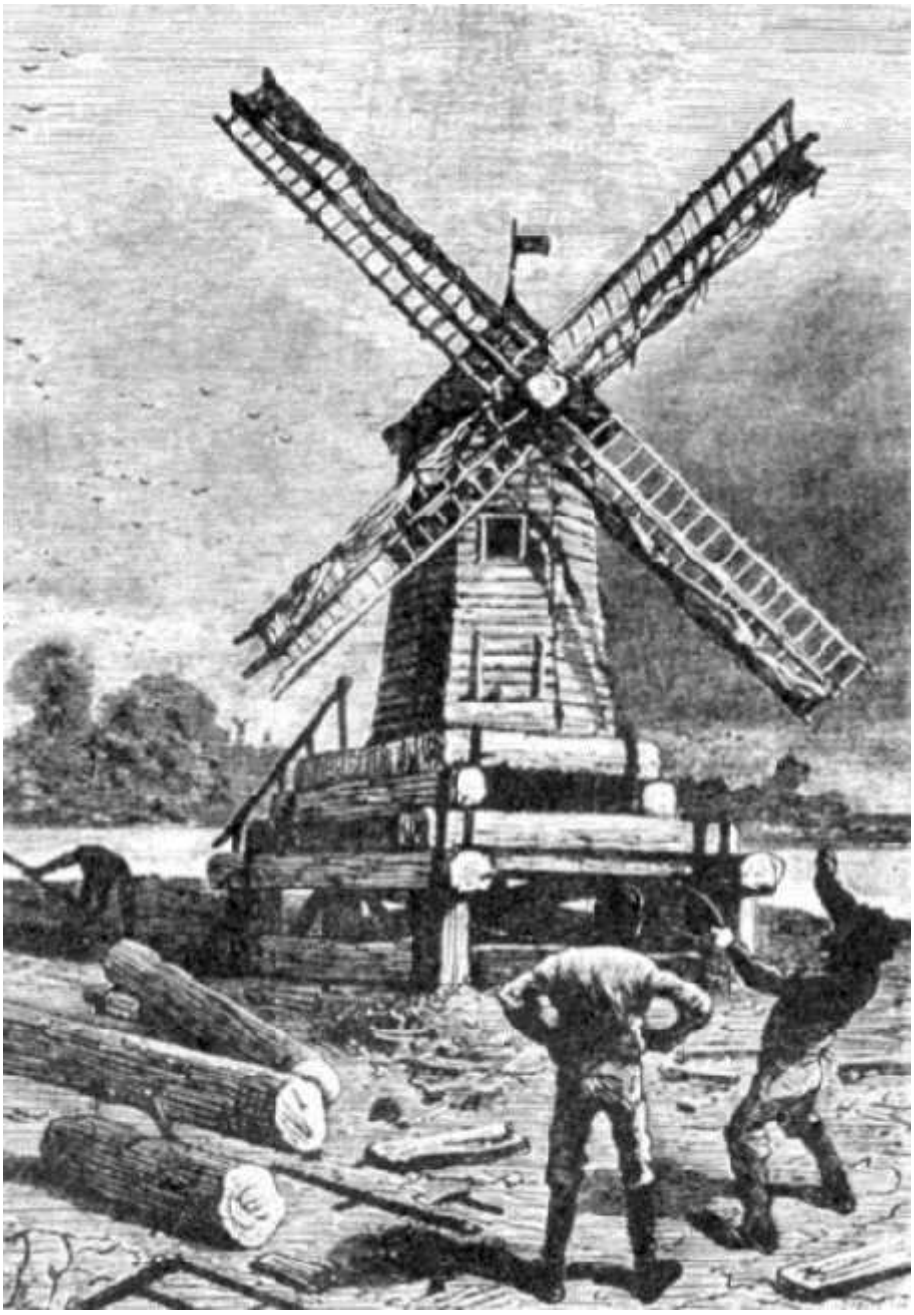

„Teď už jen dobrý vítr a úrodu si pěkně semeleme,“ řekl.

„Dobrý vítr ano, Pencroffe, ale ne moc silný!“ odpověděl inženýr.

„Proč? Aspoň se bude náš mlýn otáčet rychleji!“

„Není nutné, aby se točil rychle," vysvětloval Cyrus Smith.

„Ze zkušenosti je známo, že mlýn pracuje nejlépe tehdy, když počet obrátek křídel za minutu je dvojnásobkem rychlosti větru, udané v metrech za vteřinu. Za normální brízy rychlosti osm metrů za vteřinu se budou křídla otáčet šestnáctkrát za minutu a to nám stačí."

„Dobrá," řekl Pencroff, „teď právě začíná krásná severovýchodní bríza."

Nemělo smyslu odkládat spuštění mlýna, poněvadž kolonisté se už těšili na krajíc chleba z Lincolnova ostrova. Proto byly ihned semlety tři měřice obilí a druhého dne při snídani zdobil stůl v Žulovém domě nádherný bochník trochu ovšem tuhého chleba, ač kolonisté použili při zadělávání pivních kvasnic. Každý se do chleba zakousl s pochopitelnou radostí.

Neznámý se však neobjevoval. Gedeon Spilett s Harbertem prošli několikrát lesem v okolí Žulového domu, ale nenašli po trosečníkovi ani stopy. Bývalý divoch z ostrova Tábora nebyl jistě přiveden do rozpaků životem v lese Divokého západu, ale kolonisté se báli, aby si neosvojil staré zvyky a aby jeho volný život v něm neprobudil staré pudy. Cyrus

Smith ještě se tvrdil, že se uprchlík vrátí.

„Ano, vrátí se," opakoval pln důvěry, kterou jeho kamarádi neměli.

„Když ten nešťastník žil na Táboru, byl sám. Tady ví, že na něho čekají přátelé. Poněvadž nám už napolovic prozradil svůj minulý život, bude nám chtít říci i zbytek." Události daly inženýru Smithovi za pravdu.

Dne 3. prosince odešel Harbert ze Žulového domu k jižnímu břehu Grantová jezera na ryby. Byl beze zbraně, protože nebezpečná zvířata v této části ostrova nežila. Pencroff s Nabem zatím pracovali u kurníků. Gedeon Spilett s inženýrem připravovali v Komínu sodu pro výrobu nového mýdla. Náhle se ozval výkřik:

„Pomoc! Pomoc!"

Cyrus Smith s novinářem byli daleko a nemohli to slyšet. Ale Pencroff s Nabem vyběhli od kurníků a pustili se k jezeru. Před nimi však přeskočil Glycerínový potok trosečník, o jehož přítomnosti neměli ani tušení, a běžel už po druhém břehu.

Tam stál Harbert proti obrovskému jaguárovi, podobnému onomu, který byl zastřelen na Hadím ocase. Překvapen zvířetem, opíral se chlapec o strom, zatímco přikrčené zvíře se chystalo ke skoku. Ale neznámý s nožem v ruce skočil přímo před jaguára. Ten se prudce otočil k novému nepříteli.

Boj byl krátký. Neznámý měl úžasnou sílu a hbitost. Jednou rukou jako kleštěmi sevřel jaguárovi krk, nestaraje se o drápy šelmy, rozdírající mu kůži, a druhou rukou mu nožem probodl srdce. Jaguár klesl. Neznámý ho nohou odstrčil a chtěl utéci právě ve chvíli, kdy se na zápasišti objevili kolonisté. Harbert se však na něho zavěsil a volal:

„Ne, ne, neodcházejte!“

Cyrus Smith, který zatím dorazil za ostatními, přistoupil k neznámému. Ten když spatřil inženýra, zamračil se. Pod roztrženým kabátem mu stékala po rameni krev, ale on si toho nevšímal.

„Příteli,“ řekl mu Cyrus Smith, „jsme vám zavázáni nesmírnou vděčností. Pro záchranu chlapce jste nasadil vlastní život!“

„Vlastní život!“ zamručel neznámý.

„Jakou má cenu? Žádnou!“

„Jste zraněn!“

„To nic není.“

„Chcete mi podat ruku?“

Protože i Harbert vztahoval ruku, zkřížil neznámý paže na hrudi, prsa se mu zdvihla, zrak se zastřel a celý jeho postoj prozrazoval chuť utéci. Pak se však s největším úsilím přemohl a prudce řekl:

„Kdo jste? A jaké se mnou máte úmysly?“

Tak poprvé projevil touhu dovědět se něco o kolonistech. Řeknou -li mu svůj příběh, řekne jim snad on svůj? Cyrus Smith mu stručně vylíčil, co se s nimi dělo od odletu z Richmondu, jak se na ostrově zařídili a co všechno tu už mají. Neznámý naslouchal s největší pozorností.

Inženýr pak vysvětlil, čím kdo z nich kdysi byl, a dodal, že největší radost od příletu na Lincolnův ostrov pocítili tehdy, když zjistili, že mohou počítat s novým druhem. Při těchto slovech neznámý zrudl, sklonil hlavu na prsa a v celé jeho postavě se projevoval hluboký smutek.

„Nyní, když to všechno víte,“ končil Cyrus Smith, „podáte mi snad ruku.“

„Ne,“ odpověděl neznámý temným hlasem.

„Vy jste čestní lidé, ale já…“

KAPITOLA XVII

STÁLE STRANOU — PROSBA NEZNÁMÉHO — ZŘÍZENÍ CHATY V OHRADĚ — PŘED DVANÁCTI ROKY — LODNÍ MISTR NA BRITANNII — OPUŠTĚN NA PUSTÉM OSTROVĚ — RUKA CYRUSE SMITHE — TAJEMNÁ LISTINA

Tato poslední slova potvrdila tušení kolonistů. V životě neznámého byly jistě hrozné věci, lidmi už možná odpuštěné, ale v jeho svědomí dosud neodčiněné. Viník trpěl výčitkami svědomí, kál se a přátelsky podávaná ruka nových druhů ho jistě velmi lákala. Necítil se však hoden přátelství čestných lidí. Přesto se po příhodě s jaguárem do lesa už nevrátil a zdržoval se poblíž Žulového domu.

Co bylo tajemného v jeho životě? Promluví o tom někdy? To ukáže budoucnost. Zatím bylo ujednáno, že na něm nebude nikdo jeho tajemství vyzvídat, že s ním budou žít tak, jako by ho z ničeho nepodezírali.

Tak uplynulo několik dnů. Cyrus Smith s Gedeonem Spilettem pracovali spolu jako chemikové a fyzikové. Novinář opouštěl inženýra jen tehdy, šel-li s Harbertem na lov. Nepokládal totiž za opatrné pouštět chlapce do lesa samotného. Bylo nutno být stále ve střehu. Nab s Pencroffem byli jeden den v ohradě a druhý den u kurníků, nemluvě o pracích v Žulovém domě, kde bylo stále co dělat. Neznámý pracoval stranou při svém obvyklém způsobu života. K jídlu nechodil, spal pod stromy a k druhům se nikdy nepřipojoval. Stále se zdálo, že nesnáší společnost svých zachránců.

„Proč však žádal o pomoc?“ divil se Pencroff.

„Proč házel tu listinu do moře?“

„On sám nám to jednou řekne,“ odpovídal vždy Cyrus Smith.

„Kdy?“

„Možná dříve, než si myslíte, Pencroffe.“ A den vyznání byl opravdu blízký.

Dne 10. prosince, týden po svém návratu k Žulovému

domu, přišel neznámý k Cyrusi

Smithovi a pokorným hlasem mu řekl:

„Pane, mám k vám prosbu.“

„Mluvte!“ vyzval ho inženýr.

„Ale dříve mi dovolte říci pár slov!“

Neznámý zrudl a chtěl odejít. Cyrus Smith pochopil, co se děje v jeho duši viníka, který se zřejmě bojí otázky na svou minulost.

Zadržel ho tedy těmito slovy:

„Příteli, my nejsme jen vaši společníci. Jsme vaši přátelé. To jsem vám chtěl říci — a nyní mluvte!“ Neznámý si přejel rukou oči. Celý se rozechvěl a zůstal několik vteřin stát, nejsa schopen slova.

„Pane,“ řekl konečně, „přicházím vás prosit o laskavost.“

„O jakou?“

„Vy máte asi devět kilometrů odtud na úpatí hory ohradu s domácími zvířaty. Ta zvířata potřebují dohled. Mohl bych

tam s nimi žít?“ Cyrus Smith se chvíli s hlubokým soucitem na nešťastníka díval a pak mu řekl:

„Příteli, v ohradě jsou jenom stáje, které stačí sotva zvířatům…“

„To je pro mne dost dobré.“

„Příteli,“ pokračoval inženýr, „nechceme vám nikdy v ničem bránit. Chcete-li žít v ohradě, budiž. Budete však vždy vítán v Žulovém domě. Ale když chcete žít v ohradě, uděláme nezbytná opatření, abyste tam byl dobře zařízen.“

„Na tom nezáleží. Bude mi tam i tak dobře.“

„Příteli,“ řekl Cyrus Smith, který zdůrazňoval toto srdečné oslovení, „budete nám muset nechat možnost upravit to v ohradě podle našeho mínění.“

„Děkuji vám,“ odpověděl neznámý a odešel.

Inženýr okamžité sdělil společníkům návrh neznámého. Bylo ihned rozhodnuto, že bude v ohradě postavena chata, pokud možno dobře zařízená. Téhož dne se kolonisté vydali do ohrady a do týdne tam stála chata připravená přivítat svého hosta. Byla postavena šest metrů od stáje, takže neznámý mohl hlídat stádo muflonů, mající už přes

osmdesát kusů. Do chaty dali trochu nábytku: lůžko, stůl, lavici, skříň a truhlu. Přidali k tomu ještě zbraně a střelivo a některé nástroje. Neznámý chatu dosud neviděl. Opustil kolonisty a pracoval na planině, kde chtěl práce ještě dokončit. Díky jemu byla teď všechna země obdělána a připravena k setí ve vhodný čas.

Práce v ohradě byly skončeny 20. prosince. Inženýr pak neznámému oznámil, že jeho chata je hotova. Trosečník prohlásil, že tam odjede na noc. Toho večera se kolonisté shromáždili ve velkém sále Žulového domu v době, kdy měl neznámý odejít. Nechtěli mu vnucovat svou přítomností povinnost se rozloučit a nechali ho o samotě. Hovořili několik minut v sále, když se ozvalo zaklepání. Zároveň vstoupil neznámý a bez úvodu spustil:

„Pánové, protože vás opouštím, měli byste znát můj příběh. Povím vám jej.“ Jeho prostá slova všechny kolonisty vzrušila.

Inženýr vstal a řekl:

„Nenutíme vás k ničemu, příteli. Máte právo mlčet, ale…“

„Pokládám za svou povinnost promluvit.“

„Sedněte si tedy!“

„Zůstanu stát.“

„Posloucháme,“ odpověděl Cyrus Smith.

Neznámý stál v rohu sálu, chráněn trochu polostínem. Byl prostovlasý a ruce měl zkříženy na prsou. V tomto postoji začal mluvit temným hlasem jako někdo, kdo se musí do řeči nutit. Vypověděl celý příběh, aniž ho někdo přerušil.

„Dne 20. prosince 1854 zakotvila u mysu Bernouilli na západním pobřeží Austrálie na třicáté sedmé rovnoběžce zábavní jachta Duncan, patřící skotskému lordu Glenarvanovi. Na palubě jachty byl lord Glenarvan, jeho žena, major anglické armády, francouzský zeměpisec, mladá dívka a chlapec. To byly děti kapitána Granta, jehož loď Britannia rok předtím ztroskotala. Na Duncanu velel kapitán John Mangles patnácti mužům posádky. Proč se jachta tehdy octla u australských břehů ? Před šesti měsíci Duncan v Irském moři nalezl a vylovil láhev s listinou sepsanou anglicky, německy a francouzsky. Listina obsahovala porušenou zprávu o tom, že tři plavci Britannie se zachránili. Byl to kapitán Grant a dva námořníci, kteří žili na místě, jehož zeměpisná šířka byla známá, ale jehož

délka nebyla ani v jednom textu čitelná. Známou částí polohy bylo 37° 17' jižní šířky. Délka byla neznámá. Bylo jasné, že během cesty po sedmatřicáté rovnoběžce muselo se přijít na místo obývané kapitánem Grantem a jeho dvěma námořníky. Anglická admiralita však nechtěla záchrannou výpravu vyslat. Lord Glenarvan se tedy rozhodl, že najde kapitána sám. Mary a Roberta Grantovy vzal s sebou. Jachta Duncan byla připravena na dlouhou plavbu, které se měl zúčastnit i lord Glenarvan a jeho žena. Duncan vyplul z Glasgowa, přeplul Atlantský oceán a proplul úžinou Magalh? esovou a Tichým oceánem až k Patagonii, kde podle prvního výkladu porušené listiny měl být kapitán Grant s druhy v zajetí domorodců. Duncan vylodil své cestující na západních březích Patagonie a vrátil se na východní pobřeží k mysu Corrientes. Lord Glenarvan přešel Patagonii po třicáté sedmé rovnoběžce, aniž narazil na Grantovu stopu. Nalodil se tedy 13. listopadu na Duncan k plavbě přes oceán. Když postupně navštívil ostrovy Tristan d'Acunha a Amsterodam, přistál Duncan dne 20. prosince 1854 na australském břehu u mysu Bernouilli. Lord Glenarvan chtěl přejít Austrálii tak, jako prošel předtím Ameriku. Několik kilometrů od pobřeží

přišla jeho výprava k farmě patřící jakémusi Irovi, který nabídl cestujícím pohostinství. Lord Glenarvan Irovi prozradil účel své výpravy a ptal se ho, neví-li nic o třech anglických námořnících z Britannie, kteří už skoro dva roky jsou ztraceni na západním poleží Austrálie. Ir o trosečnících nikdy neslyšel. Ale k velkému Glenarvanovu překvapení přihlásil se mu jeden ze zaměstnanců farmy a řekl mu:

»Mylorde, děkujte náhodě, která vás sem přivedla. Kapitán Grant dosud žije na australském území.« »Kdo jste?« ptal se Glenarvan.

»Skot jako vy, mylorde,« odpověděl muž, »a společník kapitána Granta, jeden z trosečníků Britannie!«

Ten muž se jmenoval Ayrton. Byl to lodní mistr z Britannie, jak to dokazovaly jeho papíry. Byl od kapitána odloučen v okamžiku ztroskotání a byl přesvědčen, že jeho kapitán s celou posádkou zahynul. Pokládal se za jediného, kdo ztroskotání přežil.

»Jenomže,« pokračoval, »to nebylo tady, nýbrž na východním pobřeží Austrálie. Tam se Britannia rozbila. A je-li kapitán Grant naživu, jak ona listina dokazuje, stal se jistě zajatcem australských domorodců a nutno ho hledat

na opačném břehu.«

Tento muž hovořil tak upřímně a přesvědčivě, že nikdo nepochyboval o pravdivosti jeho slov. Irčan, který ho přes rok zaměstnával, se za něho zaručil. Lord Glenarvan uvěřil v upřímnost tohoto muže a rozhodl se na jeho radu přejít Austrálii po sedmatřicáté rovnoběžce. Lord, jeho žena, obě děti, major, Francouz a kapitán Mangles s několika námořníky měli utvořit skupinu pod Ayrtonovým vedením. Duncan dostal rozkaz plout pod velením prvního kormidelníka Toma Austina do Melbournu a čekat tam na Glenarvanův rozkaz.

Odplul dne 23. prosince 1854.

Teď nutno říci, že Ayrton byl zrádce. Byl skutečně lodním mistrem na Britannii. Ale po hádce s kapitánem pokoušel se svést mužstvo ke vzpouře a zmocnit se lodi. Kapitán Grant ho dal 8. dubna 1852 vysadit na australský břeh a odplul. Bylo to jen spravedlivé. Ten bídák nevěděl o ztroskotání Britannie vůbec nic. Vše se dověděl jen z Glenarvanova vyprávění. Od svého vysazení na břeh se stal pod jménem Ben Joyce vůdcem tlupy uprchlých trestanců. Počítal s tím, že podaří-li se mu přesvědčit Glenarvana o

ztroskotání Britannie na východním pobřeží a přimět ho k cestě Austrálií, bude se moci zmocnit Duncanu a udělat z něho pirátskou loď v Tichém oceánu.“ Po těchto slovech se neznámý odmlčel. Hlas se mu třásl, ale přesto hned pokračoval:

„Výprava odešla a namířila napříč Austrálií. Byla to výprava přirozeně nešťastná, protože Ayrton neboli Ben Joyce — jak si dával říkat — vedl ji záměrně tak, aby byl ve spojení se svou tlupou trestanců, kterým dal už předem zprávu. Duncan byl poslán do Melbournu do opravy. Bylo teď nutno přimět lorda Glenarvana, aby dal lodi rozkaz opustit Melbourne a plout k australskému východnímu pobřeží, kde se Ayrton lodi lehce zmocní. Když zrádce zavedl výpravu poblíž tohoto pobřeží do rozsáhlých lesů, kde však nebyla možnost lovu, přijal od lorda Glenarvana dopis, který slíbil donést kormidelníkovi Duncanu. V dopise byl rozkaz, aby jachta okamžitě vyplula k východnímu pobřeží do Twofoldské zátoky, vzdálené několik denních pochodů od místa výpravy. Tam si Ayrton také smluvil sraz se svou bandou.

Ale v okamžiku, kdy mu měl být dopis odevzdán, byl zrádce odhalen. Nezbývalo mu než uprchnout. Dopis pro kormidelníka musel však za každou cenu získat. Ayrtonovi se to také podařilo a po dvou dnech dorazil do Melbournu. Až dosud se zločinci vše dařilo. Mohl odplout s Duncanem do Twofoldské zátoky, kde se trestanci lodi snadno zmocní. Až bude posádka povražděna, stane se Ben Joyce pánem oceánu…

V provedení těchto strašných rozhodnutí mu naštěstí bylo zabráněno.

Když Ayrton přišel do Melbournu, odevzdal prvnímu kormidelníkovi dopis. Tom Austin poznal jeho pravost a připravil se hned k odplutí. Kdo si však představit zklamání a vztek Ayrtonův, když ráno po zdvižení kotvy zjistil, že kormidelník neřídí jachtu k východnímu pobřeží do Twofoldské zátoky, nýbrž k východním břehům Nového Zélandu! Chtěl se tomu vzepřít, ale Austin mu ukázal dopis…Opravdu! Omylem francouzského zeměpisce, který dopis diktoval, dostal se do textu jako cíl plavby východní břeh Nového Zélandu.

Všechny Ayrtonovy plány byly zmařeny. Chtěl se vzbouřit. Zavřeli ho. Tak se dostal na Nový Zéland, nevěda, co se stalo s jeho tlupou a co s lordem Glenarvanem. Duncan křižoval podél břehů až do 3. března. Toho dne zaslechl Ayrton výstřely. Střílela to děla Duncanu a brzy poté vystoupil na palubu Glenarvan se všemi svými společníky. Co se vlastně přihodilo?

Po tisícerých útrapách a nebezpečích dokončil Glenarvan svou cestu a dorazil do Twofoldské zátoky. Duncan zde nebyl. Lord tedy telegrafoval do Melbournu. Dostal odpověď: Duncan odplul 18. t. m. neznámým směrem. Lord Glenarvan si mohl myslet jen jedno: že jeho počestná jachta padla do rukou Bena Joyce a stala se pirátskou lodí. Přesto se nevzdal. Byl to neohrožený a šlechetný muž. Nalodil se na obchodní loď, dal se dovézt na Nový Zéland a přešel ho opět podél sedmatřicáté rovnoběžky, aniž narazil na Grantovu stopu. K svému velkému překvapení však našel na východním pobřeží Duncan pod velením kormidelníka, který tu už pět týdnů na Glenarvana čekal.

Bylo to 3. března 1855. Lord Glenarvan byl tedy na palubě

Duncanu! A byl tam i Ayrton. Zločinec byl před lorda Glenarvana předveden. Lord na něm chtěl vyzvědět vše, co bylo Ayrtonovi známo o kapitánu Grantoví. Ayrton odmítal vypovídat. Glenarvan tedy prohlásil, že při prvním přistání bude zločinec vydán anglickým úřadům. Ayrton však nepromluvil. Duncan pokračoval v plavbě po třicáté sedmé rovnoběžce. Paní Glenarvanová se během plavby pokoušela přemoci Ayrtonův vzdor. To se jí také podařilo. Ayrton slíbil vypovídat, ale za odměnu si vyžádal, aby ho vysadili na některém z pustých ostrovů v Tichém oceánu a on byl tak zachráněn před anglickými úřady. Lord Glenarvan přistoupil na vše, jen aby se o Grantovi něco dověděl. Ayrton pak vylíčil celý svůj život a přiznal se, že od svého vysazení v Austrálii neví o kapitánu

Grantovi nic. Lord Glenarvan však přesto držel slovo. Duncan pokračoval v plavbě a připlul až k ostrovu Táboru. Tam měl být Ayrton vysazen a tam byl také zázračnou náhodou objeven kapitán Grant se svými dvěma druhy, přesně na třicáté sedmé rovnoběžce. Zločinec ho tedy vystřídal na ostrově. V okamžiku, když jachta odplouvala, řekl lord Glenarvan Ayrtonovi:

»Tady, Ayrtone, budete daleko od země a od svých

bližních. Z ostrůvku, na který vás Duncan vysazuje, nebudete moci uniknout. Budete sám, ale nebudete ani ztracen, ani zapomenut, jako byl kapitán Grant. Ačkoli jste zcela nehodný lidské vzpomínky, lidé si na vás vzpomenou. Vím, kde jste, Ayrtone, a vím, kde vás naleznu. Nikdy na to nezapomenu.« A Duncan odplul.

To se stalo 18. března 1855.

Ayrton byl sám. Měl však zbraně, náboje, nástroje a semena. Měl možnost použít chatrče postavené kapitánem Grantem. Mohl tam žít a přemýšlet o samotě o všech zločinech, které spáchal. On se kál, pánové, a litoval svých hříchů. Byl velmi nešťastný. Řekl si, že vrátí -li se jednou pro něho lidé na ostrov, musí být hoden návratu mezi ně. Byl to ničema, ale hrozně trpěl. Pracoval, aby se prací očistil. Tak tomu bylo dva tři roky. Ale pak byl Ayrton zdolán samotou. Denně vyhlížel, neobjeví -li se na obzoru loď, a ptal se sám sebe, zda už nebylo jeho pokání dost dlouhé. Trpěl tak, jako dosud nikdo netrpěl. Ach, jak tvrdá je samota pro duši sužovanou výčitkami svědomí!

Pokání však nebylo zřejmě ještě úplné. Nešťastník počal ztrácet rozum. Stával se divochem. Cítil, jak se ho zvolna

zmocňuje otupení. Nemohl by vám říci, zda to trvalo tři nebo čtyři roky. Ale nakonec se z něho stal ten nešťastník, kterého jste nalezli.

Nemusím vám, pánové, říkat, že Ayrton a Ben Joyce jsem já. Dva zločinci v jedné osobě.“

Cyrus Smith a jeho přátelé ke konci vypravování vstali. Nelze vylíčit jejich pohnutí. Před nimi se rozvinulo tolik bídy, tolik hoře, tolik beznaděje!

"Ayrtone,“ řekl Cyrus Smith, „byl jste velký zločinec, ale své zločiny jste plně odpykal. Dostal jste se zase mezi lidi. Je vám odpuštěno vše. Chcete se nyní stát naším druhem?“ Ayrton ucouvl.

„Tu je má ruka!“ řekl inženýr.

Ayrton se vrhl k podávané ruce a z očí mu vyhrkly slzy.

„Chcete tu žít s námi?“ ptal se Cyrus Smith.

„Pane Smithi, dejte mi ještě trochu času,“ odpověděl Ayrton.

„Nechte mě ještě o samotě v chatě ohrady.“

„Jak chcete, Ayrtone,“ odpověděl Cyrus Smith.

Ayrton chtěl odejít. Inženýr ho však zadržel ještě jednou otázkou:

„Jenom mi řekněte, příteli, jedinou věc. Když jste byl odsouzen k osamocenosti a trest jste přijal, proč jste házel do moře láhev s listinou, která nás přivedla na vaši stopu?“

„Jakou láhev?“ ptal se nechápavě Ayrton.

„Nu přece láhev, do níž jste vložil listinu s udáním zeměpisné polohy ostrova Tábora!“ Ayrton si přetřel rukou čelo v zoufalém přemýšlení.

„Nikdy jsem žádnou listinu do moře neházel,“ prohlásil konečně.

„Nikdy?“ zvolal Pencroff.

„Nikdy!“

Když se Ayrton uklidnil, vyšel ze dveří a zmizel.

KAPITOLA XVIII

ROZHOVOR — CYRUS SMITH A GEDEON SPILETT — INŽENÝRŮV NÁPAD — ELEKTRICKÝ TELEGRAF — DRÁTY — GALVANICKÝ ČLÁNEK — ABECEDA — LÉTO — ÚSPĚCHY KOLONIE — FOTOGRAFIE — OMYLNÝ SNÍH — DVA ROKY NA LINCOLNOVĚ OSTROVĚ

Ubožák!“ zvolal Harbert a vyběhl za Ayrtonem. Ale vrátil se sám, protože trosečník už sjel po laně výtahu dolů.

„On se vrátí,“ řekl Cyrus Smith.

„Ale, pane Smithi,“ ptal se Pencroff, „jak si to vše vysvětlit? Ayrton tedy nehodil láhev do moře? A kdo ji tam pak hodil?“ Měla-li být vyslovena nějaká otázka, musela to být právě tato.

„On sám,“ mínil Nab.

„Ale asi v době, kdy už byl napolo šílený.“

„Také si to myslím,“ souhlasil Harbert.

„Zřejmě si neuvědomoval, co dělá.“

„Dá se to vysvětlit jedině takto, přátelé,“ souhlasil živě Cyrus Smith.

„Nyní chápu, proč mohl Ayrton tak přesně označit polohu ostrova. Znal ji z událostí, které předcházely jeho vysazení na ostrov.“

„Ale v době, kdy psal listinu, nemohl být přece šílený,“ namítl Pencroff.

"A jestliže ji napsal před sedmi nebo osmi roky, jak to, že nebyl papír zničen vlhkostí?“

„To znamená, že Ayrton ztratil rozum před mnohem kratší dobou, než sám myslí,“ mínil Cyrus Smith.

„Tak to asi bude,“ souhlasil Pencroff.

„Jinak by to byla věc úplně nevysvětlitelná.“

„Ano, nevysvětlitelná,“ přikývl Cyrus Smith, nechtěje rozhovor prodlužovat.

„Ale řekl i nám Ayrton pravdu?“ zapochyboval námořník.

„Ano,“ prohlásil novinář.

„Jeho příběh je do posledního písmene pravdivý. Vzpomínám si, že noviny přinesly kdysi zprávu o cestě lorda Glenarvana i o jejím výsledku.“

„Ayrton mluvil pravdu,“ potvrdil Cyrus Smith.

„O tom nepochybujte, Pencroffe. Vždyť byla pro něho dost krutá. Obviňuje -li se někdo takto, mluví pravdu.“

Druhého dne — 21. prosince — sestoupili kolonisté na pobřeží a odešli na planinu. Ayrtona tam nenašli. Strávil noc asi v chatě ohrady a kolonisté pokládali za dobré nevnucovat mu svou přítomnost. Čas způsobí asi to, co nedokázalo jejich povzbuzování. Harbert, Pencroff a Nab se zabývali drobnými pracemi. Společná práce svedla také inženýra s novinářem. Oba pracovali v Komíně.

„Víte, Cyrusi, že vaše včerejší vysvětlení mě nijak neuspokojilo?“ řekl novinář.

„Je možno připustit, že ten ubožák mohl napsat dopis, hodit jej v láhvi do moře a nepamatovat se na to?“

„Vždyť on jej tam nehodil, Spilette!“

„Vy tedy ještě věříte…“

„Nevěřím v nic a nic nevím,“ přerušil novináře inženýr.

„Musím se spokojit jen s tím, že tuto příhodu zařadím mezi ostatní, dosud nevysvětlené události.“

„Jsou to opravdu neuvěřitelné události,“ pokračoval

novinář.

„Vaše zachránění, bedna na pobřeží, příběhy Topovy a teď ta láhev… najdeme jednou klíč k těmto tajemstvím?“

„Ano,“ odpověděl živě Cyrus Smith.

„Jestliže prohledáme ostrov i uvnitř, najdeme jej.“

„Snad nám klíč k tajemství dá náhoda…“

„Náhoda? Nevěřím v náhodu, Spilette, právě tak jako nevěřím v záhadnost světa. Všechno nevysvětlitelné má své příčiny a já objevím i tuto příčinu. Zatím však pracujme a pozorujme! “

Přišel měsíc leden. Začínal se rok 1867. Letní práce byly prováděny vytrvale dál. Harbert s Gedeonem Spilettem docházeli do ohrady a zjistili tam, že Ayrton bydlí v postavené chatě. Zabýval se četným stádem a ušetřil tak kolonistům pravidelné docházky do ohrady. Aby však Ayrtona nenechávali o samotě, chodili tam dost často dál. Bylo to také nutné, protože — vzhledem k podezření, které Gedeon Spilett sdílel s inženýrem — tato část ostrova byla pod zvláštním vlivem. A kdyby Ayrton něco zpozoroval,

jistě by o tom dal soudruhům v Žulovém domě vědět.

Mohlo se také něco stát, co by musel Cyrus Smith vědět okamžitě. Něco, co by mělo vztah k záhadným jevům na ostrově, nebo jiné události, o nichž bude nutno kolonisty ihned uvědomit. Třeba objevení lodi na západním obzoru nebo její ztroskotání na západním pobřeží, možný příjezd pirátů apod.

Proto se Cyrus Smith rozhodl zařídit okamžité spojení ohrady se Žulovým domem. Dne 10. ledna vysvětlil svůj plán soudruhům.

„Ale jak to chcete udělat, pane Smithi?“ ptal se Pencroff.

„Snad nepomýšlíte na telegraf?“

„Ano, na telegraf,“ přisvědčil inženýr.

„Elektrický?“ zvolal Harbert.

„Ano, elektrický. Máme tu všechno, co potřebujeme k vyrobení galvanických článků. Poměrně obtížná bude výroba železných drátů, ale s drátovou protahovačkou snad dokážeme i to.“

„Teď už věřím,“ zvolal Pencroff, „že tu jednou budeme

jezdit vlakem!“

Dali se hned do práce. Začali tím nejtěžším: výrobou drátů. Kdyby se jim to totiž nepodařilo, bylo by zbytečné dělat ostatní.

Víme, že železo Lincolnova ostrova bylo výborné jakosti a velmi dobře schopné vytahování. Cyrus Smith tedy začal s výrobou protahovačky. Byla to ocelová deska, proražená zužujícími se otvory různých průměrů, které měly drát přivést postupně do žádoucí síly. Po řádném vykalení byla deska pevně spojena s podstavcem zapuštěným do země několik metrů od vodopádu, jehož sály chtěl inženýr opět využít.

Zde stála stoupa na plst, od prvního použití nepracující. Ale její dřevěný hřídel, otáčený vodní silou, mohl teď sloužit při vytahování drátu a při jeho navíjení.

Byla to jemná práce a vyžadovala velké péče. Železo, předem odlité do dlouhých a tenkých forem se zúženými konci, bylo za žhava vpraveno do největšího otvoru protahovačky a vytahováno hřídelem do délky sedmi až deseti metrů, navíjeno a postupně protahováno dalšími

otvory až k nejmenšímu průměru. Tak dostal inženýr nakonec dráty dvanáct až patnáct metrů dlouhé, které už bylo možno zavěsit a napnout na vzdálenost deseti kilometrů, jež oddělovala ohradu od Žulového domu. Stačilo několik dnů a práce byla hotova. Zvlášť když po spuštění vodního stroje mohl Cyrus Smith nechat výrobu drátů svým soudruhům a sám se zabývat výrobou článků.

Potřeboval články se stálým proudem. Je známo, že elektrické články se skládají z retortového uhlí, zinku a mědi. Měď však inženýr neměl, protože přes veškeré úsilí nenašel na Lincolnově ostrově ani stopu po měděné rudě. Musel se tedy bez mědi obejít. Co se týče retortového uhlí, které se usazuje v retortách plynáren při dehydrogenizaci uhlí, to bylo možno vyrobit. Ale kolonisté by si byli museli postavit zvláštní přístroje a to by jim dalo příliš práce. Zinek měli mz vnitřního obalu bedny a nenašli pro něj dosud upotřebení. Teď se jim naskytla příležitost. Cyrus Smith se po zralé úvaze rozhodl vyrobit články velmi prosté, jaké roku 1820 sestavil Becquerel a v nichž je použito jenom zinku. Ostatní látky, kyselinu dusičnou a potaš, měl po ruce. Tak byly sestrojeny články, jejichž elektromotorická síla měla vznikat vzájemným působením

kyseliny dusičné a potaše.

Kolonisté napřed vyrobili potřebné množství skleněných lahví a naplnili je kyselinou dusičnou. Inženýr je pak mzazátkoval zátkami, kterými procházely skleněné válce,

jejichž dolní konce byly uzavřeny zátkou z pálené hlíny v kousku plátna a ponořeny do kyseliny. Do válců nalili horními otvory roztok potaše, předem získané zpopelněním přímořských rostlin. Tak mohly kyselina a potaš působit na sebe průlinčitou zátkou.

Pak vzal Cyrus Smith dva zinkové plechy, z nichž jeden ponořil do kyseliny dusičné, druhý do roztoku potaše. Okamžitě vznikl elektrický proud, přecházející ze zinku láhve do zinku válce. Oba plechy byly spojeny drátem. Plech láhve se stal negativním pólem článku a plech válce pólem pozitivním. Každý článek vyráběl tolik proudu, že celá baterie mohla zaručit dostatečné množství proudu ke všem potřebám elektrické telegrafie. Bylo to důmyslné a prosté zařízení, kterým Cyrus Smith zajistil elektrické spojení Žulového domu s ohradou.

Dne 6. února bylo započato se stavbou sloupů, které byly opatřeny skleněnými izolátory a měly vést drát podle Ohradní cesty. Po několika dnech byl drát natažen a připraven k převádění proudu rychlostí tři sta tisíc

kilometrů za vteřinu. Zpět ke svému zdroji se vracel zemí. Inženýr vyrobil dvě baterie, jednu pro Žulový dům a druhou pro ohradu. Byl -li Žulový dům spojen s ohradou, musela být spojena i ohrada se Žulovým domem.

Konstrukce telegrafního klíče a zapisovacího přístroje byla jednoduchá. Na obou stanicích se drát ovíjel kolem elektromagnetu, vytvořeného kusem měkkého železa. Zapojení bylo provedeno tak, že proud z kladného pólu baterie procházel drátem do elektromagnetu,

který střídavě zmagnetovával, a vracel se zemí zpět na negativní pól. Jakmile byl proud přerušen, elektromagnet se odmagnetoval. Stačilo jen umístit před jádro elektromagnetu destičku z měkkého železa. Ta byla při procházení proudu zmagnetizovaným jádrem přitažena a při přerušení proudu odpadla. Na destičku připevnil Cyrus Smith jehlu pohybující se po číselníku, který měl místo čísel písmena. Číselníky obou stanic si přesně odpovídaly.

Celé zařízení bylo hotovo 12. února. Toho dne Cyrus Smith zapojil proud do vedení a zeptal se, je-li v ohradě vše v pořádku. Za několik vteřin přijal Ayrtonovu souhlasnou

odpověď. Pencroff skákal radostí a každé ráno pak posílal do ohrady telegram, který nezůstal nikdy bez odpovědi.

Toto spojení přineslo velké výhody. Především si mohli kolonisté kdykoli zjistit Ayrtonovu přítomnost v ohradě a trosečník tak nebyl přece jen osamocen. Cyrus Smith ostatně jednou týdně Ayrtona navštěvoval a občas přišel Ayrton i do Žulového domu, kde byl vždy velmi přátelsky přijat.

Tak uplynula letní doba v obvyklých pracích. Zásoby zeleniny a obilí stále vzrůstaly. Pěstování zeleniny z ostrova Tábora se plně zdařilo. Planina Výhledu měla teď příjemný vzhled. Čtvrtá sklizeň obilí byla velmi pozoruhodná. Teď už se přirozeně nikdo nepokoušel zjišťovat, je-li ve sklizni skutečně čtyři sta miliard zrn. Pencroff sice na to pomýšlel, ale Cyrus Smith mu vysvětlil, že i kdyby se mu podařilo odpočítat tři sta zrn za minutu, to jest devět tisíc zrn za hodinu, potřeboval by k dokončení počítání asi pěti tisíc pěti set let. Námořník se proto počítání vzdal.

Počasí bylo nádherné. Za dne bylo horko, ale večery byly

ochlazovány brízou, která snižovala teplotu ovzduší a připravovala obyvatelům Žulového domu svěží noci. Strhlo se však také několik bouřek, které byly sice krátké, ale napadly Lincolnův ostrov vždy s neobyčejnou prudkostí. Několik hodin se neustále blýskalo a rachot hromu vůbec nepřestával. V této době se kolonii vše dařilo. Obyvatelé kurníků se rozmnožili tak, že kolonie žila jen z jejich přebytků. Tak byl stav drůbeže neustále regulován. Prasata měla už mladé a dovedete si jistě představit péči, která zabírala největší část pracovní doby Pencroffovy a Nabovy. Osli měli rozkošná mláďata. Gedeon Spilett a Harbert na oslech často jezdili. Z Harberta se pod novinářovým vedením stal výborný jezdec. Osli byli také zapřaháni ke káře a vozili do Žulového domu uhlí, dříví a nejrůznější nerosty pro inženýrovu potřebu.

Kolonisté podnikli několik výprav až do hloubi lesa Divokého západu. Mohli se tam pustit bez obav ze slunečního žáru, protože slunce nikde nepronikalo hustým větvovím, splétajícím se nad jejich hlavami. Prošli tak postupně celý levý břeh řeky Díků, podle něhož vedla cesta od ohrady až k ústí Vodopádové řeky. Za těchto výprav se

kolonisté pečlivě vyzbrojovali, protože se často setkávali s jistým druhem velmi nebezpečných divokých prasat, s nimiž museli tvrdě bojovat.

V té době vyhlásili také vyhlazovací válku jaguárům. Gedeon Spilett k nim zahořel zvláštní nenávistí a jeho žák Harbert se v tom k němu připojil. Dobře ozbrojeni, nebáli se setkání s nimi. Harbertova odvaha byla stejně překvapivá jako novinářova chladnokrevnost. Už na dvacet nádherných kůží zdobilo velký sál Žulového domu. Půjde-li to tak dál, budou jaguáři na ostrově úplně vyhubeni. A to bylo cílem našich lovců. Inženýr se zúčastnil několika výprav do neznámých částí ostrova, kterým věnoval největší pozornost. V nejpustších končinách hledal ovšem jiné stopy než zvířecí. Nikdy však nepřišel na nic podezřelého. Ani Top a Jup, kteří ho vždy provázeli, neprozrazovali svým chováním nic zvláštního. Jenom u studny, kterou inženýr už prohlížel, štěkal Top oním podivným způsobem dál.

V této době fotografoval Gedeon Spilett s Harbertem

nejzajímavější části ostrova fotografickým přístrojem, který našli v bedně a kterého dosud nepoužili.

Tento přístroj byl opatřen mohutným objektivem. Nechyběly ani látky potřebné k přípravě pozitivního i negativního materiálu: kolódium pro přípravu desek, dusičnan stříbrný na citlivou emulzi, sirnatan sodný k ustalování, chlorid amonný ke koupání pozitivních papírů a octan sodný s chloridem zlatitým k přípravě obrázků. Byly tu i chlorostříbrné papíry, které před vložením do kopírovacího rámečku stačilo ponořit na několik minut do vodného roztoku dusičnanu stříbrného.

Novinář a jeho pomocník se stali v krátkém čase obratnými fotografy a dělali velmi pěkné snímky: celkový pohled z planiny Výhledu k Franklinově hoře, ústí řeky Díků, malebně obklopené skalisky, pohled na lesní palouky a ohradu, opřenou o hřeben předhoří a celou skalní skupinu Drápu, Trosky atd. Fotografové však nezapomněli ani na portréty všech kolonistů. Námořník byl okouzlen svou fotografií, která zdobila stěnu v Žulovém domě. Rád se

před obrázky zastavoval, jako to dělával před bohatými výkladními skříněmi na Broadwayi.

Nejlépe se podařil snímek Jupův. Opičák se usadil, jak nejvážněji uměl, a na obrázku vypadal jako živý.

„Zdá se, že se právě teď musí zašklebit!“ říkával nad jeho obrázkem Pencroff. Kdyby se byl obrázek Jupovi nelíbil, bylo by to bývalo důkazem orangutanovy vybíravosti. Ale Jup byl spokojen a prohlížel si obrázek s výrazem, v němž bylo dokonce i hodně marnivosti.

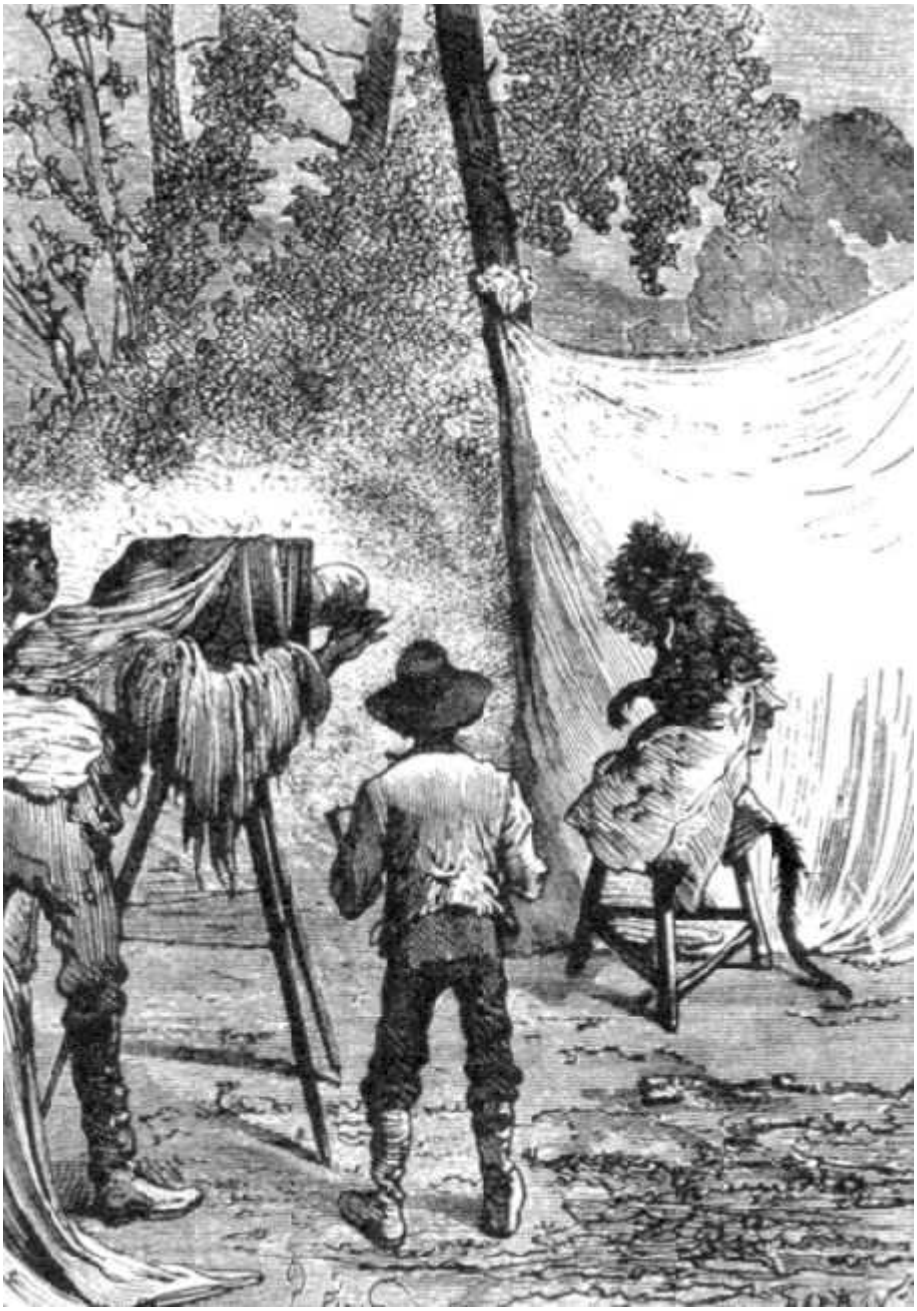

Koncem března vedra ustala. Několikrát pršelo, ale ovzduší bylo stále teplé. Březen, který odpovídá září na severní polokouli, nebyl tak hezký, jak bylo možno očekávat. Možná že byl předzvěstí předčasné a kruté zimy. Jednoho dne — 21. března — kolonisté dokonce mysleli, že se už

objevil první sníh. Harbert toho dne brzy vstal, a vyhlédnuv z okna, zvolal:

„Podívejte se! Ostrůvek je zasněžený!“

„Že by v této době sněžilo?“ divil se novinář a přistoupil k chlapci. Brzy přišli i ostatní kolonisté a zjistili, že nejen ostrůvek Spásy, ale i celé pobřeží až k patě Žulového domu je pokryto bílou, stejnoměrně rozprostřenou pokrývkou.

„A je to přece sníh,“ prohlásil Pencroff.

„Teploměr však ukazuje 14°C,“ upozornil Gedeon Spilett.

Cyrus Smith pozoroval mlčky bílou přikrývku, aniž si dovedl zvláštní úkaz vysvětlit. V této roční době a za takové teploty sníh?

„Tisíc ďáblů!“ zvolal Pencroff.

„Naše zelenina zmrzne!“

A námořník se už chystal sestoupit. Ale předešel ho rychlejší Jup, který sjel po laně dolů. Orangutan se však ještě ani nedotkl země a sněhová přikrývka se zvedla a vzlétla do výše v tak nesčíslném množství vloček, že zakryla na

několik minut slunce.

„Ptáci!“ vykřikl Harbert.

Byl to opravdu druh mořských ptáků s oslnivě bílým peřím. Snesli se ve stovkách tisíců na ostrůvek i na pobřeží a nyní

odlétli pryč, nechávajíce kolonisty v ustrnutí nad tímto zjevem, který kouzelnou přeměnou změnil zimu zas v léto. Škoda že ta změna byla tak rychlá, že ani novinář, ani Harbert nedostali jediný exemplář těchto ptáků a nemohli proto určit jejich druh.

Po několika dnech — 26. března — uplynuly dva roky ode dne, kdy vzdušní trosečníci byli vrženi na Lincolnův ostrov.

KAPITOLA XIX

VZPOMÍNKY NA VLAST — PŘÍŠTÍ NADĚJE — PLÁN NA PRŮZKUM POBŘEŽÍ — ODJEZD 16. DUBNA — HADÍ POLOOSTROV V POHLEDU Z MOŘE — ČEDIČ NA ZÁPADNÍM POBŘEŽÍ — NEPOHODA — NOVÁ UDÁLOST

Už dva roky! Po celou tu dobu neměli trosečníci spojení se světem. Neměli zpráv o lidech, ztraceni na tomto ostrově

stejně, jako by byli ztraceni na nějaké drobné planetě sluneční soustavy. Co se zatím dělo v jejich vlasti? Obraz své země měli stále před očima; země, která ve chvíli jejich odletu trpěla občanskou válkou a kterou možná jižanská vzpoura dosud zaplavuje krví. Bylo to pro ně bolestné pomyšlení a často o tom hovořili. Všichni byli ovšem přesvědčeni, že věc Severu musí zvítězit ve prospěch amerického sjednocení.

Během těchto dvou let nespatřili z ostrova jedinou loď, jedinou plachtu. Bylo zřejmé, že Lincolnův ostrov leží mimo všechny lodní cesty a že je to ostrov — jak to ostatně dokazovaly i všechny lodní mapy — zcela neznámý. Kdyby byl na ostrově přístav, vábil by ostrov lodi aspoň k doplnění zásob pitné vody. Ale okolní oceán byl v dohledu neustále pustý a kolonisté se při myšlence na návrat do vlasti museli spoléhat jen sami na sebe.

Naděje na záchranu tu však byla a o této naději hovořili kolonisté v prvním týdnu dubna, když se všichni sešli ve velkém sále Žulového domu. Hovořilo se především o Americe, o rodné zemi, na jejíž spatření měli tak málo naděje.

„Zbývá nám opravdu jediný prostředek k návratu do vlasti, “ řekl Gedeon Spilett.

„Budeme si muset postavit loď, dost velkou, aby mohla podniknout plavbu na mnoho set kilometrů. Myslím, že po postavení šalupy bychom dokázali postavit i loď.“

„A když jsme dopluli na Tábor, dopluli bychom jistě i na Nízké ostrovy,“ dodal Harbert.

„Neříkám, že ne,“ prohlásil Pencroff, který měl v otázkách námořnictví vždy rozhodující hlas.

„Neříkám, že ne, ačkoli to není nic jednoduchého, pustit se tak daleko. I když byla naše šalupa při cestě z Tábora ohrožena bouří, věděli jsme, že přístav není na jedné ani na druhé straně daleko. Ale přes dva tisíce kilometrů, to už je hezká vzdálenost a obydlená země leží právě tak daleko.“

„A vy byste se v tomto případě do takového dobrodružství nepustil?“ ptal se novinář.

„Pokusím se o vše, co budete chtít, pane Spilette. Víte, že nikdy před ničím necouvárn.“

„A nezapomínejte, že už máme mezi sebou dva námořníky, “ připomněl Nab.

„Koho ještě?“ ptal se Pencroff.

„Ayrtona!“

„To je pravda,“ přisvědčil Harbert.

„Bude-li ovšem souhlasit s odchodem,“ podotkl Pencroff.

„Vy tedy myslíte,“ řekl novinář, „že kdyby byla k Táboru připlula jachta lorda Glenarvana v době, kdy tam Ayrton ještě žil, byl by ten nešťastník odmítl odplout?“

„Zapomínáte, přátelé,“ vmísil se Cyrus Smith, „že Ayrton v posledních letech ztratil zdravý rozum. Ale o to teď nejde. Musíme vědět, můžeme-li počítat s nadějí na záchranu skotskou lodí. Glenarvan ovšem Ayrtonovi slíbil, že pro něho na Tábor přijede, až uzná jeho trest za dostatečný. A já věřím, že tam připluje.“

„Ano,“ souhlasil novinář.

„A dodal bych, že se tam vrátí brzy, protože Ayrton tam byl opuštěn už dvanáct let.“

„Souhlasím s vámi,“ řekl Pencroff.

„I já věřím, že se tam ta loď brzy vrátí. Ale kam se vrátí ? Na Tábor, a ne na Lincolnův ostrov. “

„To je jisté," souhlasil Harbert. „Vždyť Lincolnův ostrov na mapách není."

„Právě proto, přátelé," řekl Cyrus Smith, „musíme udělat nutná opatření k tomu, aby naše i Ayrtonova přítomnost na Lincolnově ostrově byla známa i na Táboru."

„To je jasné," souhlasil novinář.

„Není také nic snadnějšího než nechat v chatě zprávu o poloze našeho ostrova, kterou musí lord Glenarvan nebo jeho námořníci najít."

„Je jen mrzuté," bručel Pencroff, „že jsme na to nepomyslili už při první návštěvě na Táboru. "

„Jak nás to mohlo napadnout?" ohradil se Harbert.

„Neznali jsme tehdy Ayrtonův příběh. Nevěděli jsme, že pro něho mají někdy připlout. A když jsme se to dověděli, byla už doba příliš nevhodná pro novou plavbu na Tábor."

„Ano, bylo už pozdě," souhlasil Cyrus Smith.

„Musíme to odložit na příští jaro."

„Ale co když zatím skotská jachta připluje?" ptal se Pencroff.

„To není pravděpodobné," odpověděl inženýr.

„Lord Glenarvan jistě nepopluje v zimě do tak dalekých vod. Jestliže se nevrátil na Tábor v posledních pěti měsících, kdy je už Ayrton s námi, vrátí se tam později a my budeme mít čas v prvních pěkných říjnových dnech vyplout na Tábor a nechat tam zprávu."

„Bylo by to hrozné, kdyby byl Duncan přijel na ostrov v minulých měsících," řekl Nab.

„Doufám, že nepřijel," řekl Cyrus Smith, „a že máme tedy stále naději na záchranu."

„Myslím, že ať je to už tak nebo onak, dovíme se, na čem jsme, až navštívíme Tábor podruhé," mínil novinář.

„Jestliže se tam Skotové vrátili, jistě tam po nich najdeme stopy."

„To je jisté," přisvědčil inženýr.

„A protože naději na návrat do vlasti máme, čekejme trpělivě. Zklame-li nás, uvidíme, co dělat."

„Jistě neopustíme Lincolnův ostrov proto, že by se nám tu nelíbilo," prohlásil Pencroff.

„To jistě ne, Pencroffe,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Odplujeme jen proto, že jsme odloučeni od toho nejdražšího, co máme: od rodin, od přátel, od rodné země. “

Po tomto rozhovoru se už neuvažovalo o stavbě lodi, která by byla schopna plavby k souostrovím na severu nebo k Novému Zélandu na západě. Kolonisté se zas vrátili k denním pracím a k přípravám na třetí přezimování. Bylo však rozhodnuto, že ještě před příchodem zimy použijí šalupy k plavbě kolem ostrova. Celé pobřeží ještě neznali. Kolonisté měli jen nejasnou představu severním pobřeží od ústí Vodopádové řeky až k Jižní a k Severní čelisti. Stejně neznali ani zátoku mezi oběma čelistmi. Tuto plavbu navrhl Pencroff a Cyrus Smith s ní plně souhlasil, protože sám chtěl tyto části už dávno poznat. Nastalo proměnlivé počasí. Barometr se však neměnil prudce, a tak mohli i nadále počítat s počasím snesitelným. V prvním týdnu dubna po prudkém poklesu tlaku bylo opět tlakové zvýšení ohlášeno prudkým západním větrem, který trval pět až šest dní. Pak se ukazatel tlakoměru ustálil na výšce 759,45 mm. To byla příhodná doba k výpravě.

Den odplutí byl určen na 16. dubna. Bonaventura kotvící v Balónovém přístavu byla naložena potravinami na cestu, která se mohla hodně protáhnout. Cyrus Smith oznámil Ayrtonovi, že se chystají odplout, a pozval ho na cestu s sebou. Ayrton však dal přednost zemi a rozhodl se jen, že za nepřítomnosti kolonistů bude bydlet v Žulovém domě. Jup mu měl dělat společníka. Opičák proti tomu vůbec neprotestoval.

Dne 16. dubna se kolonisté v Topově doprovodu nalodili. Vítr vanul od jihozápadu. Bonaventura musela tedy až k Hadímu ocasu křižovat. Ze sto šedesáti šesti kilometrů ostrovního obvodu připadalo na vzdálenost Balónového přístavu od Hadího ocasu třicet sedm kilometrů. Tuto vzdálenost proplouvali velmi zvolna, protože vítr byl krajně nepříznivý.

Tak strávili křižováním celý den. Šalupa totiž po opuštění přístavu mohla použít odlivu jen po dvě hodiny a pak musela naopak šest hodin plout proti přílivu, který zmáhala jen velmi obtížně. Skláněla se už noc, když obeplouvali Hadí ocas. Pencroff navrhl inženýrovi, aby loď

mírnou rychlostí pokračovala v plavbě. Cyrus Smith však dal přednost zakotvení poblíž ostrova, aby si ráno za světla mohl pobřeží dobře prohlédnout. Protože šlo o podrobné prozkoumání břehů, bylo rozhodnuto zastavit na noc plavbu a kotvit poblíž pobřeží, pokud to ovšem počasí dovolí. Tak strávili noc na kotvě u mysu. S mlhou přestal vítr a klid nebyl ničím rušen. Kolonisté kromě Pencroffa spali na Bonaventuře méně pohodlně než v Žulovém domě, ale přece jen spali. Nazítří — 17. dubna — vyplul Pencroff po svítání těsně podél západního pobřeží.

Kolonisté tyto zalesněné břehy už znali. Procházeli je kdysi pěšky. Přesto však byli znovu zaujati jejich krásou. Pluli pokud možno nejblíže břehu, zpomalujíce plavbu, aby si mohli vše prohlédnout. Dávali pozor, aby nenarazili na kmeny stromů, tu a tam kolem nich plovoucí. Několikrát také spustili kotvu a Gedeon Spilett udělal snímek krásného břehu.

K polednímu připlula Bonaventura k ústí Vodopádové řeky. Od ústí počaly stromy na pravém břehu řídnout a o pět kilometrů severněji tvořily už jen malé skupiny mezi západními předhořími Franklinovy hory, jejíž pustý hřeben

se svažoval až k pobřeží.

Jaký to rozdíl mezi jižní a severní částí tohoto pobřeží! Tam zelené lesy, tady divoká pustina. Tady to bylo ono „železné pobřeží“, jak se mu říká v některých zemích, kde rozervané tvary břehů svědčí o prudké krystalizaci ještě roztaveného čediče prvních geologických dob. Tato hrůzná seskupení by byla kolonisty jistě vyděsila, kdyby byli bývali svrženi sem. Za výstupu

na Franklinovu horu nemohli tehdy pozorovat chmurné vzezření těchto břehů, protože se na ně dívali z příliš velké dálky. Ale z moře mělo pobřeží tak podivný charakter, že jemu podobný by se byl nikde nenašel. Bonaventura plula podél této části pobřeží ve vzdálenosti jednoho kilometru. Kolonisté mohli dále dobře pozorovat skalní útvary všech velikostí, od šesti do sta metrů vysoké, a všech tvarů, od válcovitých věží přes hranolovité stříšky zvonic a obeliskové jehly až po protáhlé kužele tvaru továrních komínů. Ledovcové hory ledových moří nebyly by mohly vytvořit tak hrůzně nádherné tvary! Někde se z útvaru na útvar

klenuly skalní mosty, jinde tvořily skály oblouky

chrámových lodí, jejichž hloubky pohled ani nepostřehl, místy zas byly obrovské dutiny nezměrných hloubek, celé shluky špiček, pyramid a skruží, jaké nemá žádná gotická katedrála. Všechny rozmary přírody, mnohotvárnější, než jaké si lze představit, charakterizovaly toto pobřeží v délce patnácti až osmnácti kilometrů.

Cyrus Smith a jeho přátelé se na vše dívali s překvapením, které přecházelo v úžas. Všichni mlčeli. Jen Top se neostýchal rušit ticho štěkáním, jež probouzelo tisícerou ozvěnu v čedičových skálách. Inženýr si při tom všiml, že Topův štěkot měl ono zvláštní zabarvení, jako když pes štěkal u ústí studně v Žulovém domě.

„Přistaňme tady!“ navrhl.

Bonaventura přirazila, jak nejblíže mohla, k pobřežním skálám. Co když je tady nějaká jeskyně, kterou nutno prozkoumat? Cyrus Smith však nenašel nic. Ani jeskyni, ani prohlubeň, která by mohla někomu sloužit za útulek. Skály všude spadaly svisle do moře. Top brzy přestal štěkat a loď se vydala na další cestu ve vzdálenosti několika desítek metrů od pobřeží. V severozápadní části ostrova se pobřeží změnilo v plochou písčinu. Tu a tam vyrůstalo z nízké

bažinaté půdy několik stromů, které už kolonisté kdysi spatřili. V protikladu s opuštěností skalnaté části břehu se to tu hemžilo obrovským počtem ptáků.

Večer Bonaventura zajela do pobřežního ohybu na severu ostrova, kde značná hloubka dovolila přistát u samého břehu. Noc uplynula v klidu, poněvadž bríza s večerním šerem přestala a zvedla se až na úsvitě. Protože byl břeh snadno dostupný, vydali se uznaní lovci kolonie, Harbert a Gedeon Spilett, na dvouhodinovou vycházku, z níž se vrátili s několika svazky divokých kachen a sluk. Top dělal pravé divy. Díky jeho obratnosti a píli nebyl ztracen ani jeden pták. V osm hodin ráno Bonaventura vyplula a s rostoucí brízou v zádech zamířila značnou rychlostí k Severní čelisti.

„Nebyl bych nijak překvapen, kdybychom dostali západní vítr," řekl Pencroff.

„Slunce včera zapadlo rudě a dnešní ranní řasy nevěstily také nic dobrého."

Řasy jsou vysoké mraky, rozptýlené v nadhlavníku a nazývané vědecky cyrrhus. Jejich výška je nejméně pět tisíc metrů nad mořem. Vypadají jako kousky vaty a oznamují obyčejně atmosférickou poruchu.

„Vytáhněte tedy co nejvíc plachet a hleďme se dostat do Žraločí zátoky," řekl Cyrus Smith.

„Myslím, že tam bude Bonaventura v bezpečí."

„To bude," souhlasil Pencroff.

„Ostatně severní břeh je složen jen z písečných přesypů, na nichž není nic zajímavého k prohlížení."

„Nehněval bych se," dodal inženýr, „kdybychom strávili nejen noc, ale i zítřejší den v té zátoce, kterou si budeme muset pořádně prohlédnout."

„To budeme muset asi udělat, ať chceme nebo nechceme," odpověděl Pencroff.

„Obzor už nám začíná na západě hrozit. Podívejte se, jak se zatahuje."

„Aspoň máme příznivý vítr pro plavbu do zátoky," řekl Gedeon Spilett.

„Vítr je příznivý," souhlasil Pencroff, „ale při vjezdu do zátoky budeme muset křižovat a já bych byl raději, kdyby při plavbě neznámými vodami bylo jasněji."

„Pobřežní vody tam jsou jistě posety skalisky, jaká jsme

viděli v jižní části Žraloci zátoky," podotkl Harbert.

„Pencroffe,“ řekl Cyrus Smith „držte se, jak nejlépe umíte! Spoléháme na vás.“

„Buďte klidný, pane Smithi,“ odpověděl námořník.

„Nebudu se do ničeho pouštět zbytečně. Raději bych měl ránu nožem do vlastního těla než ránu skaliska do trupu Bonaventury. Kolik je hodin?“

„Deset,“ odpověděl Gedeon Spilett.

,.Jak je ještě daleko k Severní čelisti, pane Smithi?“

„Asi dvacet kilometrů.“

„Budeme tam tedy za dvě a půl hodiny,“ řekl námořník.

„Mezi polednem a jednou hodinou mys překročíme. Naneštěstí bude právě odliv, jehož proud poplyne ze zátoky. Bojím se, že proti větru a proti odlivu se tam nedostaneme.“

„A k tomu je dnes úplněk,“ podotkl Harbert,

„a dubnové přílivy bývají velké.“ „Nechcete raději přistát u mysu, Pencroffe?“ zeptal se novinář.

„Přistát u pobřeží za takového počasí? Na to nemyslete,

pane Spilette,“ zvolal námořník. „To by bylo totéž jako vrhat se dobrovolně s lodí na pobřeží.“

„Co tedy budeme dělat?“

„Pokusím se plout po širém moři až do příštího přílivu, to jest do sedmi hodin večer. Bude -li ještě trochu vidět, vplujeme do zátoky. Jinak bychom křižovali na moři až do rána a do zátoky bychom vpluli až za východu slunce.“

„Řekl jsem vám, Pencroffe, že spoléhám jen na vás,“ řekl prostě Cyrus Smith.

„Ach,“ povzdechl si Pencroff,

„kdyby byl na pobřeží maják, ulehčilo by to nesmírně plavbu.“

„Ano,“ souhlasil Harbert.

„Tentokrát však nemáme na pobřeží ochotného inženýra, který by zapálil u vjezdu do zátoky oheň.“

„Vida, Cyrusi,“ zvolal Gedeon Spilett,

„ještě jsme vám ani nepoděkovali. Bez vašeho ohně bychom se tehdy nebyli vůbec dostali…“

„Bez ohně?“ tázal se inženýr nesmírně udivený

novinářovými slovy.

„Vzpomněli jsme si na úzkost, kterou jsme pociťovali na Bonaventuře, pane Smithi,“ vysvětloval námořník.

„Kdybyste byl nezapálil v noci z 19. na 20. října ten oheň na planině Výhledu, byli bychom ostrov minuli.“

„Ano, ano… Byl to šťastný nápad!“ přisvědčil inženýr.

„Tentokrát však nemáme nikoho — s Ayrtonem totiž nepočítám —, kdo by nám prokázal podobnou službu.“

„Ne, nikoho,“ odpověděl Cyrus Smith.

Když se za chvíli octl Cyrus Smith na přídi sám s Gedeonem Spilettem, sklonil se k němu a zašeptal mu do ucha:

„Je-li na tomto světě něco jistého, Spilette, pak je to fakt, že jsem v noci z 19. na 20. října nezapálil oheň ani na planině Výhledu, ani nikde jinde!“

KAPITOLA XX

NOC NA MOŘI — ŽRALOČÍ ZÁTOKA — PŘÍPRAVY NA ZIMU — PŘEDČASNÁ KRUTÁ ZIMA — DROBNÉ PRÁCE — PO ŠESTI MĚSÍCÍCH — FOTOGRAFICKÝ SNÍMEK — NEČEKANÁ UDÁLOST

Události se vyvíjely tak, jak předpokládal Pencroff, který se v předtuše nikdy neklamal. Vítr zesílil a změnil se z brízy ve vichr, který dosáhl rychlosti přes sto kilometrů v hodině a při němž loď na širém moři musí stáhnout ráhna a skasat plachty. Bylo asi šest hodin, když Bonaventura doplula k zátoce. V té době začal také odliv, takže vplout do zátoky bylo nemožné. Loď musela zůstat na širém moři, protože ani k ústí řeky Díků by se byl Pencroff nedostal. Nechal tedy na hlavním stěžni jen třírohou plachtu a čekal s přídí namířenou k zemi.

Naštěstí přes silný vítr bylo moře chráněné pobřežím celkem klidné. Plavci se nemuseli bát velkých vln, které jsou malým lodím tak nebezpečné. Bonaventura by se byla jistě nepřevrhla, protože byla dobře zatížena, ale obrovské,

přes palubu se přelévající vlny by ji mohly vážně ohrozit, zvláště kdyby lodní bednění nevydrželo jejich tlak. Pencroff jako dobrý námořník však zajistil loď proti všem možnostem. Měl také ve své plavidlo plnou důvěru. Přesto čekal úzkostliv na ráno.

Během noci neměli Cyrus Smith a Gedeon Spilett možnost spolu promluvit. Ale těch několik slov, která prve inženýr novinářovi zašeptal, stálo přece za to, aby si podrobněji pohovořili o tajemném vlivu, který zdánlivě Lincolnův ostrov ovládal. Gedeon Spilett myslil neustále na nový nevysvětlitelný zjev, na onen oheň na břehu ostrova. Viděl jej přece zcela jasně! Oheň měl označit polohu ostrova v oné temné noci a nikdo z plavců nepochyboval o tom, že byl zapálen inženýrem. A Cyrus Smith nyní říká, že žádný oheň nezapaloval!

Gedeon Spilett si umínil vrátit se k této otázce, jakmile Bonaventura skončí svou plavbu. Rozhodl se také přinutit inženýra, aby do těchto záhadných projevů zasvětil všechny kolonisty. Možná že se společně dohodnou na

podrobné prohlídce všech částí Lincolnova ostrova. Dnešní noci se však neobjevil žádný oheň na tomto dosud neznámém pobřeží, které

chránilo vjezd do zátoky, a proto loď pokračovala po celou noc v křižování po širém moři. Když se na východním obzoru ukázal první ranní rozbřesk, když se vítr znatelně utišil a stočil o devadesát stupňů, mohl Pencroff pohodlně vplout do zátoky. V sedm hodin vjela Bonaventura podél Severní čelisti do úžiny a pustila se odvážně do vod sevřených obrovskými lávovými skálami.

„Tohle by bylo ideální kotviště," řekl Pencroff.

„Tady by si lodi mohly dělat, co by chtěly."

„Je zajímavé," upozornil Cyrus Smith, „že zátoka byla vytvořena dvěma lávovými proudy, které sopka vyvrhla za dvou po sobě jdoucích výbuchů. Výsledkem této činnosti byla dokonale chráněná zátoka, v níž je jistě i za největší bouře jako na jezeře."

„To jistě," přisvědčil námořník, „protože vítr sem nemůže úzkým průjezdem mezi oběma čelistmi, a k tomu Severní čelist chrání Jižní čelist. Bonaventura by tu mohla být po

celý rok a ani by nemusela kotvit.“

„Je to však pro ni trochu velké kotviště,“ podotkl Gedeon Spilett.

„Ach, pane Spilette,“ odpověděl námořník, „uznávám, že pro Bonaventuru je snad velké, ale bude-li někdy loďstvo Unie potřebovat v

Tichém oceánu bezpečný úkryt, nenajde nad tuto zátoku nic lepšího.“

„Teď jsme ve žraločí tlamě,“ řekl Nab, narážeje na tvar zátoky.

„Ale v tlamě, kde jistě nemáš strach, že se její čelisti nad námi sevřou,“ smál se Harbert.

„To ne, Harberte,“ přisvědčil Nab.

„Ale ta zátoka se mi moc nelíbí. Nevypadá pěkně.“

„Hrome,“ zvolal Pencroff.

„Nab pomlouvá kotviště, které chci dát jako čestný dar Americe!“

„Je tu dostatečná hloubka?“ ptal se inženýr.

„Hloubka, která snad stačí Bonaventuře, nestačila by našim

obrněncům.“

„Můžeme si to snadno zjistit,“ řekl Pencroff.

A námořník spustil do vody provaz zatížený kusem železa a asi osmdesát metrů dlouhý. Rozvinul se celý, aniž narazil na dno.

"Nuže, naši obrněnci mohou připlout,“ prohlásil Pencroff.

„Nikde nenarazí!“

„Ale je to skutečná propast,“ poznamenal Cyrus Smith.

„Vzhledem k sopečnému původu ostrova však takové snížení dna nijak neudivuje.“

„A skalní stěny kolem nás vypadají jako přitesané špičákem,“ dodal Harbert.

„Jsem přesvědčen, že ani u jejich paty by se Pencroff šestkrát delším provazem nedoměřil dna.“

„To je možné,“ souhlasil novinář, „ale musím vám připomenout, Pencroffe, že vašemu kotvišti něco důležitého chybí.“

„Co, pane Spilette?“

„Nějaký sebemenší přístup na pobřeží, kterým by se dalo

jít do nitra ostrova. Nevidím tady nikde místo, kde by se dalo přistát.“

Vysoké, strmé lávové břehy neměly skutečně v celém obvodu zátoky jediné místo vhodné k přistání. Byl to nedostupný val, který připomínal norské fjordy, ale měl ještě pustší vzhled. Bonaventura obeplula srázy po celém obvodu zátoky, ale nemohla opravdu nikde přistát. Pencroff se utěšoval, že pobřežní stěnu bude možno prorazit výbušnou náloží, budou -li to ovšem potřebovat. Ostatně, co by v této zátoce pohledávali? Proto zamířil k jejímu ústí a ve dvě hodiny odpoledne vyplul na moře. „Uf! “ oddychl si ulehčené Nab. Zdálo se, že statečnému černochovi nebylo v obrovských čelistech dobře.

Od jižní čelisti k řece Díků to bylo patnáct kilometrů daleko. Příď lodi zamířila k Žulovému domu a Bonaventura s plnými plachtami plula půl kilometru od pobřeží domů. Obrovské lávové balvany byly brzy vystřídány písečnými přesypy, mezi nimiž byl tak podivným způsobem zachráněn Cyrus Smith a kde se zdržovala sta a sta vodních ptáků.

Ve čtyři hodiny odpoledne nechal Pencroff ostrůvek Spásy vlevo a vplul do úžiny mezi ostrůvkem a pobřežím. V pět hodin byla spuštěna kotva u ústí řeky Díků. Kolonisté byli tři dny mimo domov. Ayrton na ně čekal na břehu a před ním vesele poskakoval Jup, který vydával spokojené mručení.

Prohlídka ostrovních břehů skončila, aniž bylo objeveno něco podezřelého. Jestliže se tu zdržuje nějaká bytost, může být jedině v neproniknutelném lese Hadího poloostrova, který kolonisté neprozkoumali. Gedeon Spilett se s inženýrem dohodl na tom, že zasvětí své soudruhy do všech podivných příhod, z nichž poslední byla nejpodivnější.

Cyrus Smith se znovu zmínil o ohni, který na pobřeží zapálila neznámá ruka, a opakoval už podvacáté novinářovi:

„Jste si však jist, že jste dobře viděl? Nebyl to snad malý sopečný výbuch nebo nějaký meteor?“

"Ne, Cyrusi,“ tvrdil novinář.

„Byl to určitě oheň zapálený lidskou rukou. Zeptejte se ostatně Pencroffa a Harberta. Viděli jej stejně jako já a potvrdí vám má slova.“

Po několika dnech — 25. dubna — když se kolonisté shromáždili večer na planině Výhledu, řekl jim Cyrus Smith:

„Přátelé, musím vás upozornit na některé události, které se na ostrově odehrály a o nichž bych chtěl slyšet vaše mínění. Jsou to věci, řekl bych, téměř nadpřirozené…“

„Nadpřirozené?“ podivil se Pencroff, vypouštěje oblak dýmu.

„Co může být na našem ostrově nadpřirozené?“

„Snad tedy ne nadpřirozené, Pencroflfe, ale rozhodně záhadné,“ odpověděl inženýr.

„Jistě nám nebudete moci vysvětlit to, co my se Spilettem nemůžeme stále pochopit.“

„Mluvte, pane Smithi,“ odpověděl námořník.

„Nuže, můžete mi snad vysvětlit, jak se mohlo stát, že po pádu do moře jsem byl nalezen půl kilometru od pobřeží,

aniž jsem o svém přemístění věděl?“

„Nu, mohl jste omdlít…“

„To nelze připustit,“ řekl inženýr.

„Ale jděme dál! Přemýšleli jste o tom, jak mohl Top najít váš úkryt, vzdálený devět kilometrů od místa, kde jsem ležel já?“

„Psí pud…,“ namítl Harbert.

„Divný pud!“ podotkl novinář.

„Vždyť celou noc pršelo a byla větrná bouře. A přesto Top přiběhl do Komína suchý a bez kousku bláta na těle!“

„Jděme dál!“ pokračoval inženýr.

„Pochopili jste záhadné vyhození Topa z jezera po jeho zápase s moroněm?“

„Ne, to opravdu ne!“ přiznal Pencroff.

„A moroňova rána v boku se zdála způsobena nějakým ostrým předmětem. To jsem vůbec nechápal.“

„Jděme ještě dál!“ řekl inženýr.

„Pochopili jste, přátelé, jak se octla kulka v mase pekari? Jak jsme mohli tak šťastně najít bednu, aniž jsme přišli na nějaký důkaz o ztroskotání lodi? Jak se octla ta láhev s listinou právě v cestě naší lodi? Jak to, že se člun utrhl přesně tak, aby v době našeho příchodu k řece doplul k jejímu ústí? Jak to, že po vpádu opic do Žulového domu byl nám shozen žebřík v nejpříhodnější chvíli? A jak se dostala do našich rukou listina, kterou Ayrton nikdy nenapsal?“

Cyrus Smith právě vyjmenoval všechny případy a podivné jevy, s kterými se na ostrově setkali. Harbert, Pencroff a Nab se na sebe dívali, nevědouce, co říci. Takto seřazené příhody jim poprvé ukázaly překvapivost všech událostí.

„Namouduši,“ ozval se Pencroff. „Tohle půjde těžko vysvětlit, pane Smithi.“

„Nuže, přátelé, ke všem těmto příhodám se připojila další, která je stejně nepochopitelná jako předešlé.“

„Která, pane Smithi?“ ptal se živě Harbert.

„Když jste se vraceli z ostrova Tábora, Pencroffe, říkali jste, že jste spatřili na Lincolnově ostrově oheň.“

„To je pravda,“ odpověděl Pencroff.

„A jste si tím jist, že jste ho skutečně viděli?“

„Viděli jsme ho tak jasně, jako vidíme teď vás.“

„Ty také, Harberte?“

„Pane Smithi,“ prohlásil chlapec, „ten oheň svítil jako hvězda první velikosti.“

„A nebyla to opravdu hvězda?“ ptal se naléhavě inženýr.

„Ne,“ řekl pevně Pencroff.

„Nebe bylo tehdy úplně zatažené a nad obzorem nebylo vidět ani jednu hvězdu. Ostatně pravdivost našich slov může potvrdit pan Spilett, který to také viděl. “

„Potvrzuji,“ prohlásil novinář, „že to byl jasný oheň, svítící jako elektrický reflektor.“

„Ano, právě tak!“ potvrdil Harbert.

„A svítil zrovna nad Žulovým domem.“

„Nuže, přátelé, v noci z 19. na 20. října jsme ani já, ani Nab žádný oheň nezapálili!“

„Vy že jste…,“ zvolal Pencroff, který úžasem větu nedokončil.

„Neopustili jsme vůbec Žulový dům," odpověděl inženýr.

„Objevil-li se na pobřeží oheň, musel být zapálen jinýma rukama než našima."

Pencroff a Harbert strnuli. Nebylo to přece mámení! Vždyť viděli v oné noci oheň zcela jasně! Ano. Museli přiznat, že tu je nějaké tajemství. Na Lincolnově ostrově působí nějaký tajemný vliv, příznivý kolonistům, ale dráždící jejich zvědavost. Je snad v podzemních prostorách ostrova skryta nějaká tajemná bytost? To budou muset stůj co stůj zjistit. Cyrus Smith ještě soudruhům připomněl Jupovo a Topovo podivné chování u studny vedoucí ze Žulového domu do moře a řekl jim také, že studnu sice prozkoumal, ale nenašel v ní nic podezřelého. V závěru hovoru rozhodli všichni kolonisté, že ostrov bedlivě prohlédnou, jen co se vrátí pěkné počasí. Od toho dne se Pencroff tvářil velmi starostlivě. Ostrov, který dosud pokládal za své vlastnictví, zřejmě mu nepatřil. Musel se o něj dělit s jiným majitelem, jemuž byl chtě nechtě podřízen. Nab s ním častokrát hovořil o všech těch záhadných jevech a oba trochu pověrčiví muži byli nakonec ochotni věřit, že ostrov podléhá nějaké nadpřirozené moci.

V květnu se počasí velmi zhoršilo. Zdálo se, že přijde předčasně krutá zima. Proto se kolonisté hned pustili do příprav k přezimování. Byli ostatně na zimu už připraveni. Měli dost plstěných obleků a četní mufloni je bohatě

zásobili vlnou, kterou potřebovali kolonisté k další výrobě látky Je zbytečné podotýkat, že i Ayrton dostal teplý šat. Cyrus Smith mu také navrhl, aby strávil zimu v Žulovém domě. Ayrton slíbil přijít, jakmile dokončí své práce v ohradě. To se stalo v polovici dubna. Od té doby bydlel Ayrton s nimi a ukázal se velmi užitečným při každé příležitosti. Byl však stále smutný a pokorný a nikdy se nezúčastnil společných zábav.

Větší část zimy strávili kolonisté v Žulovém domě. Přečkali v něm velké bouře a strašné vichřice, které jako by chtěly vyvracet ze základů i pobřežní skály. Obrovská vzdutí vln hrozila někdy zaplavením celého ostrova; každá loď, která by se v té době pokusila o přistání, byla by bývala ihned ztracena. Dvakrát za těchto záplav stoupla řeka Díků tak, že ohrozila most. Několikrát museli kolonisté opravovat i

pobřežní lávky, které při vzdutém moři zmizely hned pod vodou. Je pochopitelné, že tyto bouře podobné smrštím způsobily velké škody na planině Výhledu. Nejvíce utrpěl mlýn a kurníky. Kolonisté museli často provádět rychlé opravy, aby zachránili vážně ohroženou drůbež.

Za tohoto nečasu se odvážilo několik dvojic jaguárů a několik opičích tlup až ke kraji lesa. Kolonisté museli být stále na stráži, aby nejodvážnější a nejhladovější ze zvířat nepřešla potok, který zamrzl a nebyl tedy žádnou překážkou. Kdyby nebyli dost bdělí, byly by záhony zpustošeny a domácí zvířata vyhubena. Mnohokrát se kolonistům jen výstřely podařilo udržet nebezpečné návštěvníky v náležité vzdálenosti. Tak bylo i v zimě venku práce dost, stejně jako v Žulovém domě bylo stále co doplňovat a zařizovat.

I za velkých mrazů bylo podniknuto několik úspěšných lovů v Kachní bažině. Gedeon Spilett a Harbert s Jupovou a s Topovou pomocí neztratili zbytečně jediný výstřel do hejn kachen, sluk, čírek a čejek. Přístup k tomuto území, které zvěří přímo oplývalo, byl velmi snadný. Kolonisté tam

chodili buď cestou k Balónovému přístavu přes řeku Díků, nebo obcházeli skály Trosek. Nikdy však nechodili dál než na tři až pět kilometrů od Žulového domu. Tak uplynuly čtyři měsíce opravdu kruté zimy: červen, červenec, srpen a září. Žulový dům celkem nijak netrpěl výkyvy počasí. Stejně málo trpěla i ohrada, méně vystavená větrům a z větší části chráněná Franklinovou horou. Vítr se k ní dostával už oslaben lesem a vysokými pobřežními skálami. Zima tam nenadělala škody a Ayrton stačil sám rychle opravit menší závady; odstranil je za několikadenního pobytu v ohradě počátkem října.

V zimě se neudálo také nic záhadného. Nic tajemného se neobjevilo, ačkoli Pencroff s Nabem teď byli ochotni vidět i v bezvýznamných věcech nějaké tajemné vlivy. Top s Jupem už neobcházeli ústí studny a nejevili žádné známky neklidu. Zdálo se, že řada nadpřirozených jevů byla přerušena. Ale za zimních večerů se o nich v Žulovém domě stále hovořilo. Kolonisté trvali na rozhodnutí důkladně ostrov prohlédnout i v jeho nejnepřístupnějších částech. Rozhodnutí Cyruse Smithe a jeho soudruhů však bylo zmařeno velmi vážnou událostí, jejíž důsledky mohly být osudné.

Bylo to v říjnu. Léto se rychle blížilo. Příroda pod slunečními paprsky rozkvétala a mezi trvalou zelení jehličin prorážela už mladá zeleň listnatých stromů.

Je známo, že Gedeon Spilett s Harbertem už několikrát na Lincolnově ostrově fotografovali.

A tak 17. října ve tři hodiny odpoledne byl Harbert sveden čistým nebem a rozhodl se vyfotografovat záliv Unie před Žulovým domem od Jižní čelisti až po Dráp. Obzor byl nádherně jasný a brízou jen lehce zvlněné moře se výrazně lišilo od klidné hladiny jezera, která jen tu a tam jiskřila světelnými odlesky. Objektiv byl zaměřen jedním oknem na pobřeží a na záliv. Harbert sám provedl všechnu práci, obrázek pak vykopíroval a ustálil v temné komoře Žulového domu. Potom se vrátil s hotovou fotografií na světlo. Tam zjistil, že na obrázku je téměř neznatelná skvrna právě při obzorové čáře. Pokoušel se odstranit ji novým vypíráním, ale marně. Je to asi v negativu, pomyslel si.

Ze zvědavosti si skvrnku prohlédl silnou čočkou, kterou

vyšrouboval z dalekohledu. Sotva se však na ni zahleděl, vykřikl a málem by byl desku pustil. Pak se rozběhl k Cyrusi Smithovi, podal mu čočku i obrázek a ukázal mu onu skvrnku. Cyrus Smith si ji prohlédl, popadl dalekohled a vrhl se k oknu. Dalekohled přešel pomalu obzorem a zastavil se na podezřelém bodě. Cyrus Smith pak dalekohled sklonil a řekl jediné slovo:

„Loď!“

Konec druhého dílu

****

****

TŘETÍ DÍL

TAJEMSTVÍ OSTROVA

KAPITOLA I

ZÁCHRANA NEBO ZKÁZA — JE ZAVOLÁN AYRTON — DŮLEŽITÁ PORADA — TO NENÍ DUNCAN — PODEZŘELÁ LOĎ — BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ — LOĎ SE BLÍŽÍ — DĚLOVÝ VÝSTŘEL — BRIGA KOTVÍ U OSTROVA — NOC

Bylo tomu už dva a půl roku, co byli trosečníci vrženi na Lincolnův ostrov, a dosud nemohli navázat spojení s lidmi. Jen jednou se novinář pokusil o spojení s obydlenou zemí a svěřil albatrosu zprávu o tajemství jejich pobytu, ale to byla naděje, na niž spoléhat nemohli. Jenom Ayrton za známých už okolností rozmnožil počet kolonistů. A dnes konečně — 17. října — objevili se nenadále noví lidé v dohledu ostrova, který ležel v tak pusté části oceánu.

Nemohli už o tom pochybovat. Byla to loď! Přepluje po širém moři nebo zakotví ? Teprve za několik hodin se kolonisté dovědí, na čem jsou. Cyrus Smith a Harbert zavolali okamžitě Gedeona Spiletta, Pencroffa i Naba do velkého sálu Žulového domu a řekli jim, co se děje. Pencroff si vzal hned dalekohled, prohlédl celý obzor a zastavil jej na onom bodě, který vytvořil na fotografii nepatrnou tečku.

„Tisíc ďáblů! Je to loď!“ zvolal hlasem, v kterém znělo největší uspokojení.

„Pluje k nám?“ ptal se Gedeon Spilett.

„To nemohu ještě říci,“ odpověděl námořník, „protože nad obzorem je vidět jen stěžeň. Z trupu nevidím nic.“

„Co budeme dělat?“ ptal se chlapec.

„Čekat,“ odpověděl Cyrus Smith.

Po dlouhou dobu čekání kolonisté mlčeli. V hlavách se jim rojily všemožné myšlenky, dojmy a obavy, všechny naděje, které se mohou zrodit při takové příhodě, při nejvážnější příhodě od jejich příletu na Lincolnův ostrov.

Kolonisté už dávno nebyli v situaci trosečníků, kteří bojují o holý život a chřadnou steskem po obydlené zemi. Pencroff a Nab se dokonce pokládali za tak bohaté a šťastné, že budou ostrov opouštět jen s velkou lítostí. Líbil se jim život na území, které jejich důmysl dovedl tak změnit. Ale tato loď znamenala aspoň zprávy o světě, byla to možná část jejich vlasti, která jim přichází naproti. Nesla na palubě lidi a je tedy pochopitelné, že všichni byli do hloubi duše

dojati.

Pencroff bral občas do rukou dalekohled a díval se z okna. S nesmírnou pozorností sledoval loď, která plula asi třicet kilometrů východně od ostrova. Kolonisté neměli žádný signalizační prostředek, kterým by mohli na sebe upozornit. Vlajku by nebylo z lodi vidět, výstřel by nebylo slyšet a ani oheň by nebyl ještě viditelný. Bylo však jisté, že ostrov s Franklinovou horou nemohl uniknout zrakům lodních hlídek. Ale proč sem ta loď pluje? Nedostala se jen pouhou náhodou do této části Tichého oceánu, v níž žádná mapa nevykazuje jiný ostrov kromě ostrova Tábora, který sám ležel mimo obvyklé lodní cesty mezi tichomořskými ostrovy, Novým Zélandem a americkými břehy?

Na tuto otázku, kterou si všichni kladli, odpověděl Harbert jinou otázkou:

"Není to Duncan?“

Nikdo z nich nezapomněl na Duncan, jachtu lorda Glenarvana, který vysadil Ayrtona na ostrůvek a měl se pro

něho jednou vrátit. A ostrov Tábor nebyl tak daleko, aby se loď plující k němu nemohla objevit ve vodách Lincolnova ostrova. Oba ostrovy oddělovalo jen dvě stě padesát kilometrů v zeměpisné délce a sto čtyřicet kilometrů v zeměpisné šířce.

,,Musíme zavolat Ayrtona," řekl novinář.

„A to hned! Jen on nám může říci, je-li to Duncan."

Všichni s tím souhlasili a novinář hned běžel k telegrafu, který spojoval Žulový dům s ohradou. Vyslal tento telegram:

„Přijďte ihned!"

Za chvíli se ozval zvonek.

„Jdu," odpovídal Ayrton.

Kolonisté pokračovali v pozorování lodi.

„Jestliže to je Duncan," řek Harbert, „pozná jej Ayrton snadno, protože byl na jeho palubě dost dlouho."

„A pozná-li v lodi Duncan," dodal Pencroff, „bude tím jistě hrozně vzrušen."

„To jistě," souhlasil Cyrus Smith.

„Teď už si Ayrton zaslouží, aby vystoupil na palubu Duncanu. Kéž by to byla Glenarvanova jachta! Každá jiná loď by mi totiž byla podezřelá. Tato moře jsou málo navštěvována a já se jen bojím, aby nám neudělali návštěvu malajští piráti.“

„Ubránili bychom se!“ zvolal Harbert.

„To jistě, chlapče,“ odpověděl s úsměvem inženýr, „ale bylo by lepší, kdybychom se bránit nemuseli.“

„Ještě poznámku,“ řekl Gedeon Spilett.

„Mořeplavci Lincolnův ostrov jistě neznají, protože není zanesen ani na nejnovějších mapách. Nemyslíte tedy, Cyrusi že každá loď, která se octne v dohledu ostrova, bude se snažit ostrov spíš navštívit než jej minout?“

„Určitě,“ řekl Pencroff.

„Souhlasím,“ dodal inženýr.

„Myslím, že je dokonce kapitánovou povinností nejen zaznamenat, ale i prohlédnout každou zemi, která není dosud zmapována. A to je případ Lincolnova ostrova.“

„Připusťme tedy, že tu loď přistane,“ řekl Pencroff.

„Co budeme dělat, spustí-li u pobřeží kotvy?“

Tato náhlá otázka zůstala zprvu bez odpovědi. Ale Cyrus Smith po krátké úvaze odpověděl se svým obvyklým klidem:

„Uděláme to, co musíme udělat, přátelé. Spojíme se s lodí, požádáme o dovolení vstoupit na palubu a opustíme ostrov; ale napřed ho jménem Spojených států zabereme. Později se sem vrátíme se všemi, kteří s námi budou chtít odplout, abychom ostrov definitivně kolonizovali a opatřili tak Unii v této části Tichého oceánu důležitou lodní základnu.“

„Hurá!“ vykřikl Pencroff.

„Nebude to malý dar naší vlasti! Ostrov je už skoro kolonizován, ve všech svých částech pojmenován a má přirozený přístav, pitnou vodu, silnice, telegrafní linku, loděnici a továrnu. Stačí jen zanést Lincolnův ostrov do map.“

„A co když ostrov za naší nepřítomnosti někdo obsadí?“ ptal se Spilett.

„Tisíc ďáblů!“ zvolal námořník.

„To bych raději zůstal na ostrově jako stráž! A Pencroffovo slovo na to, že by mi ostrov nikdo neukradl jako hlupákovi hodinky!“

Celou hodinu nebylo ještě možno zjistit, pluje-li loď k Lincolnovu ostrovu. A za dnešního klidného moře se jistě nebude bát připlout až k břehu, i když na mapách není hloubka vyznačena.

Ve čtyři hodiny odpoledne — hodinu po výzvě — dorazil do Žulového domu Ayrton. Vstoupil do velkého sálu se slovy:

„Tady jsem, pánové.“

Cyrus Smith mu jako obvykle stiskl ruku a odvedl ho k oknu.

„Ayrtone, zavolali jsme vás z velmi vážných důvodů. K ostrovu se blíží loď.“

Ayrton napřed lehce zbledl a v očích se mu objevil zmatek. Pak se vyklonil z okna a přehlédl celý prostor obzoru. Neviděl však nic.

„Vezměte si dalekohled,“ řekl mu Gedeon Spilett, „a dobře se podívejte, Ayrtone. Mohl by to být Duncan, který pluje pro vás.“

„Duncan!“ šeptal si Ayrton.

„Už?“

Poslední slovo mu uniklo z úst nedobrovolně. Pak sklonil hlavu do dlaní.

Nezdálo se mu snad dvanáct let na opuštěném ostrově dostatečným trestem? Necítil se snad kajícník ještě očištěn ve vlastních i v cizích očích?

„Ne,“ zvolal náhle,

„to nemůže být Duncan!“

„Jen se podívejte, Ayrtone,“ řekl mu inženýr.

„Musíme vědět předem, na čem jsme.“

Ayrton vzal dalekohled a namířil jej udaným směrem. Několik minut bez hnutí pozoroval obzor, ale neřekl jediné slovo. Pak konečně prohlásil:

„Je to opravdu loď, ale nevěřím, že je to Duncan.“

„Proč by to nebyl on?“ ptal se ho Gedeon Spilett.

„Protože Duncan je parní jachta a já nevidím žádný kouř ani nad lodí, ani za lodí.“

„Možná že pluje jen pod plachtami,“ mínil Pencroff.

„Vítr je pro její směr příznivý a bylo by jen rozumné šetřit tak daleko od pevniny uhlím.“

„Snad máte pravdu, Pencroffe,“ odpověděl Ayrton.

„Loď nechala možná kotle vychladnout. Nechme ji připlout blíž a pak uvidíme.“

Po těchto slovech si Ayrton sedl v koutku místnosti a zůstal mlčky sedět. Kolonisté hovořili o neznámé lodi, ale Ayrton se hovoru nezúčastnil.

Všichni teď byli v takovém duševním stavu, že nemohli myslet na žádnou práci. Zvlášť vzrušeni byli Gedeon Spilett a Pencroff. Stále přecházeli a nevydrželi na jednom místě. Harbert pociťoval spíš zvědavost. Jen Nab si zachoval svůj klid. Jeho vlast byla vždy tam, kde žil Cyrus Smith. Inženýr byl pohroužen v myšlenky a v hloubi duše se příjezdu lodi spíš bál, než po něm toužil.

Loď se zatím k ostrovu trochu přiblížila. Dalekohledem už bylo vidět, že to je loď pro dalekou plavbu, a nikoli malajský člun, jakých obyčejně užívají piráti na Tichém oceánu. Kolonisté tedy mohli předpokládat, že inženýrovy obavy jsou zbytečné a že přítomnost této lodi nemůže pro ně znamenat nebezpečí. Pencroff po dlouhém pozorování

prohlásil, že to je briga že pluje k ostrovu se spuštěnými plachtami, jen pod trojúhelníkovou a šípovou plachtou. Ayrton to potvrdil.

Bude-li však loď pokračovat v plavbě jihozápadním směrem, zmizí brzy za Drápem. Aby ji mohli pozorovat, budou muset vystoupit na návrší u Washingtonova zálivu poblíž Balónového přístavu. Bylo to mrzuté, protože už bylo pět hodin odpoledne a blízký soumrak pozorování brzy znemožní.

„Co uděláme v noci?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Neměli bychom zapálit oheň?“

To byla vážná otázka, která byla přes zbytek inženýrových obav rozhodnuta kladně. V noci by mohla loď odplout a zmizet navždy. A zmizí-li tahle loď, kdy se ve vodách Lincolnova ostrova objeví jiná? A kdo pak může předvídat budoucnost kolonie?

„Ať je to jakákoli loď,“ řekl Gedeon Spilett, „musí se dovědět, že ostrov je obydlen. Kdybychom takovou příležitost propásli, mohli bychom toho litovat.“

Bylo dohodnuto, že Pencroff a Nab půjdou do Balónového

přístavu a zapálí tam v noci veliký oheň, který musí přivábit pozornost posádky. Když se však už oba muži chystali opustit Žulový dům, změnila loď směr a zamířila přes záliv Unie přímo k ostrovu. Byla to zřejmě výborná loď, protože plula velmi rychle. Nab s Pencroffem zůstali doma a Ayrton si vzal opět dalekohled, aby se s konečnou platností přesvědčil, není -li to Duncan. Také skotská jachta byla stavěna jako briga. Kolonisté potřebovali vyšetřit, je-li mezi oběma stěžni komín, který na vzdálenost osmnácti kilometrů dosud neviděli. Obzor byl stále jasný. Pozorování bylo možné a Ayrton také za chvíli odložil dalekohled se slovy: „To není Duncan! Nemůže to být…“

Pencroff zachytil brigu znovu do zorného pole dalekohledu a zjistil, že to je briga o třech až čtyřech stech tunách, skvěle vybavená odvážně stavěnými stěžni a výborně formovaná jako rychlá loď. K jaké národnosti však patří, to nemohl ještě říci.

„Na přídi vlaje vlajka,“ řekl, „ale nemohu ještě rozeznat její barvy.“

„Za půl hodiny se dovíme i to,“ mínil novinář.

„Je ostatně už teď zřejmé, že tu chce kapitán přistát, a

nestane-li se to dnes, seznámíme se s ním jistě zítra.“

„Na tom už nezáleží,“ prohlásil Pencroff.

„Ale bylo by lepší, kdybychom věděli, s kým máme co dělat, a já bych právě z těchto důvodů poznal rád vlajku už teď.“

Při hovoru námořník neodkládal dalekohled z rukou. Počalo se stmívat a s večerem se uklidnil vítr. Vlajka brigy se třepetala na předním stěžni, ale byla stále nezřetelnější.

„To není americká vlajka,“ prohlásil za chvíli Pencroff, „ani anglická, jejíž červenou barvu bych už musel vidět, ani francouzská nebo německá, ani bílá vlajka ruská, ani žlutá španělská…Zdá se, že je to vlajka jednobarevná…Co bychom mohli v těchto mořích nejsnáze čekat? Chilská vlajka? Ta je však trojbarevná… Brazilská? Ta je zelená… Japonská? Ta je černá a žlutá…, kdežto tahle…“

V této chvíli vítr vlajku rozvinul. Ayrton popadl odložený dalekohled a pozorně se na ni zadíval. Náhle zvolal temným hlasem:

„Černá vlajka!“

Skutečně! Z ráhnoví brigy vlála černá vlajka! Teď měli

kolonisté plné právo pokládat loď za krajně podezřelou. Že by byl měl inženýr pravdu? Že by to byla opravdu pirátská loď, křižující touto částí oceánu, už tak sužovanou malajskými piráty? Co hledá u pobřeží Lincolnova ostrova? Nepokládá snad ostrov za vhodný úkryt naloupených věcí? Nehledá tu přístav k přezimování? Měl se snad počestný domov kolonistů stát nečestným útulkem lupičů? Jakýmsi sídelním místem tichomořských pirátů? Všechny tyto otázky prošly hlavou kolonistů. Nebylo už možno pochybovat o tom, že s barvou vlajky nutno spojovat to nejhorší. Byla to vlajka mořských lupičů. Byla to vlajka, pod kterou měl plout i Duncan, kdyby se byl zločinný plán trestanců zdařil. Kolonisté teď neztráceli čas hovorem.

„Přátelé," řekl Cyrus Smith, „ta loď chce možná jen prohlédnout pobřeží ostrova. Možná že posádka ani vystoupit nechce. I to je možné. My však musíme svou přítomnost na ostrově rozhodně utajit. Ale mlýn na planině je snadno viditelný. Ayrton s Nabem mu musí sejmout křídla. Hustými větvemi zakryjeme také okna Žulového domu. Všechny ohně zhasněte. Nic nesmí prozrazovat přítomnost lidí na ostrově."

„A co naše loď?“ ptal se Harbert.

„Ta je dobře ukryta v Balónovém přístavu,“ řekl Pencroff.

„A běda ničemům, kdyby ji tam našli!“

Inženýrovy pokyny byly ihned provedeny. Nab s Ayrtonem vystoupili na planinu a provedli tam všechna opatření, která měla odstranit znaky lidské činnosti. Zatímco se tím zabývali, odešli jejich druhové ke kraji Leskovčího lesa a přinesli velké svazky větví a lián, které měly na větší vzdálenost budit dojem živého porostu a zakrýt otvory v žulové stěně. Zároveň byly zbraně a střelivo uloženy tak, aby byly v případě náhlého útoku ihned po ruce.

Když byla tato opatření provedena, řekl Cyrus Smith vzrušeným hlasem:

„Přátelé, budou-li se ti bídáci chtít zmocnit ostrova, budeme jej bránit!“

„Bude-li třeba, položíme za ostrov třeba i životy!“ zvolal novinář. Inženýr podal přátelům ruku a všichni mu ji upřímně, stiskli. Jedině Ayrton zůstal ve svém koutě a nepřipojil se ke kolonistům. Zřejmě se jako bývalý zločinec necítil ještě toho hoden. Cyrus Smith však pochopil, co se

děje v Ayrtonově duši, a přistoupil k němu.

„A co budete dělat vy, Ayrtone?“ zeptal se ho.

„Svou povinnost,“ odpověděl Ayrton. Pak se postavil k oknu a díval se upřeně mezi větvemi ven.

Bylo půl osmé. Slunce před dvaceti minutami zapadlo za Žulovým domem. Východní obzor trochu ztemněl. Briga stále plula zálivem Unie. Byla teď přímo před planinou Výhledu. Z původního směru k Drápu se stočila na sever, využívajíc přílivového proudu. Na tuto vzdálenost se dokonce zdálo, že už vplula do zálivu, protože čára spojující Jižní čelist s Drápem zůstala na východ od jejího pravého boku. Propluje briga zálivem? To byla první otázka. Zakotví? To byla druhá otázka. Nespokojí se jen prohlídkou pobřeží a nevypluje zas na širé moře, aniž vysadila posádku? To bude jasné až za hodinu. Zatím musí kolonisté čekat.

Cyrus Smith se díval s hlubokým neklidem na podezřelou loď s černou vlajkou. Znamenala přímé ohrožení díla, které kolonisté až dosud vykonali. Piráti — a nikdo už nepochyboval o tom, že posádka brigy je pirátská —

nenavštívili ostrov jistě poprvé. Proto také nechali na stěžni černou vlajku. Jistě už tu několikrát byli. Jedině tím se daly vysvětlit některé dosud nepochopitelné okolnosti. Nebyli snad v neproniknutelných částech ostrova ještě nějací jejich spoluviníci, kteří se tu s nimi mají setkat?

Na všechny tyto nevyslovené otázky neznal Cyrus Smith odpověď. Cítil však, že život kolonistů je příjezdem brigy vážně ohrožen. On i jeho přátelé se však rozhodli čelit pirátům do všech důsledků. Potřebovali by jen vědět, kolik lupičů je a nejsou -li vyzbrojeni lépe než kolonisté. Ale jak se k nim dostat? Snesla se noc. Nový měsíc, unášený do slunečního záření, už zapadl. Ostrov i moře zahalila hluboká tma. Těžká, až k obzoru sražená oblaka nedovolila proniknout ani odlesku hvězd. Se soumrakem se vítr úplně ztišil. Na stromech se nepohnul ani list, na pobřeží nezašuměla ani jediná vlnka. Z lodi nebylo nic vidět. Všechna její světla byla zhasnuta, a byla -li loď dosud u pobřeží, nebylo možno zjistit její polohu.

„Kdo ví," řekl Pencroff, „možná že ta prokletá loď pluje v noci dál a že už ji ráno neuvidíme." Jako odpověď na jeho

slova vyšlehlo v zálivu světlo a zazněl dělový výstřel. Loď tu tedy byla a měla na palubě děla. Mezi ohněm a zvukem výstřelu uplynulo šest vteřin. Briga tedy byla ve vzdálenosti dvou kilometrů od pobřeží.

Zároveň zaslechli kolonisté rachot řetězů, procházejících se skřípěním kotevními průvlaky. Loď zakotvila před Žulovým domem.

KAPITOLA II

ROZHOVOR — ÚVAHY — AYRTONŮV NÁVRH — NABÍDKA JE PŘIJATA — AYRTON S PENCROFFEM NA OSTRŮVKU SPÁSY — TRESTANCI Z NORFOLKU — JEJICH ZÁMĚR — HRDINSKÝ ČIN AYRTONŮV — JEHO NÁVRAT — ŠEST PROTI PADESÁTI

Teď už o úmyslu pirátů nikdo nepochyboval. Lupiči spustili kotvy v malé vzdálenosti od ostrova a kolonisté mohli ráno čekat příjezd jejich člunu k pobřeží. Cyrus Smith byl se

soudruhy připraven na vše. Ale rozhodl se k velmi opatrnému postupu. Možná že spokojí-li se piráti jen s vystoupením na břeh, podaří se kolonistům svou přítomnost utajit. Možná však, že si chtějí piráti vzít jen pitnou vodu z ústí řeky Díků. Pak jejich zrakům ovšem neunikne most postavený tři kilometry od ústí. Stejně si musí všimnout i zařízení Komína.

Ale proč vztyčili na stožár brigy vlajku? Proč vystřelili z děla? Byla to pouhá bujnost nebo znamení záboru ostrova? Cyrus Smith teď věděl, že je loď dobře ozbrojena. Co měli kolonisté proti dělům pirátů? Jen několik pušek!

„Naše postavení je však nedobytné," řekl Cyrus Smith.

„Staré ústí jezerního výtoku, zarostlé už trávou a křovím, nepřítel nemůže objevit. Do Žulového domu se tedy nedostane."

„Ale co naše zahrada, kurníky, ohrada a všechno ostatní?" zvolal Pencroff.

„Mohou to vše vyloupit a v několika dnech zničit."

„To mohou, Pencroffe," odpověděl Cyrus Smith, „a my jim v tom zabránit nemůžeme."

„Je jich mnoho?“ ptal se novinář.

„Je-li jich asi tucet, odrazíme je. Ale co když je jich čtyřicet… padesát…?“

„Pane Smithi,“ řekl náhle Ayrton, „dovolil byste mi něco?“

„Co, příteli?“

„Půjdu na loď a zjistím počet posádky.“

„Ale Ayrtone…,“ odpověděl váhavě inženýr, „vždyť byste riskoval život!“ „Co na tom, pane Smithi?“

„To není vaše povinnost.“

„Musím udělat víc než pouhou povinnost,“ odpověděl Ayrton.

„Chcete jet s pirogou až k lodi?“ ptal se novinář.

„Ne, pane Spilette, doplavu tam. Člun neprojde tam, kde proklouzne člověk.“

„Víte, že briga je dva kilometry od pobřeží?“ ptal se Harbert.

„Jsem dobrý plavec, Harberte.“

„Říkám vám, že riskujete život,“ opakoval inženýr.

„Na tom nezáleží,“ odpověděl Ayrton.

„Žádám vás o to jako o milost, pane Smithi. Je to jediný prostředek k tomu, abych byl sám před sebou očištěn.“

„Jděte tedy, Ayrtone,“ odpověděl inženýr, neboť cítil, že odmítnutí by nesmírně zkrušilo bývalého zločince, který se stal zase čestným mužem.

„Půjdu s vámi,“ prohlásil Pencroff.

„Vy mi nedůvěřujete?“ zvolal Ayrton živě. A pln pokory dodal:

„Právem!“

„Ne, ne!“ ohradil se rozhodně Cyrus Smith.

„Ne, Ayrtone, Pencroff vám důvěřuje. Špatně jste si vyložil jeho slova.“

„Opravdu,“ pokračoval námořník,

„chci Ayrtona doprovodit na ostrůvek Spásy. Je možné, ač to není pravděpodobné, že se některý z těch ničemů už vylodil, a dva lidé pak stačí, aby mu znemožnili způsobit poplach. Počkám na Ayrtona na ostrůvku a on půjde podle svého návrhu na loď sám.“

Tak to bylo také schváleno. Ayrton se hned připravil na cestu. Jeho plán byl velmi odvážný, ale v noční tmě se mohl zdařit. Dostane-li se na loď, může se skrýt pod patou stěžně nebo u řetězových táhel ráhen a zjistit počet lupičů a možná i jejich úmysly. Ayrton s Pencroffem sestoupili v doprovodu svých soudruhů na pobřeží. Ayrton se svlékl a natřel se celý tukem, aby tolik netrpěl studenou vodou. Bylo to nutné, protože bude několik hodin ve vodě. Pencroff s Nabem šli pro pirogu, uvázanou několik set kroků proti proudu řeky Díků. Když s ní připluli, byl už Ayrton připraven. Přehodili mu přes ramena přikrývku a všichni po řadě mu stiskli ruku. Pak se Ayrton usadil vedle Pencroffa do pirogy. Bylo půl jedenácté, když oba zmizeli ve tmě. Jejich druhové na ně čekali v Komíně. Piroga přeplula snadno úžinu a

přistála u břehu ostrůvku Spásy. Oba muži se chovali velmi opatrně. Co kdyby se tu někteří piráti už potloukali? Zjistili však, že ostrůvek je prázdný. Ayrton sledován Pencroffem přešel rychle na protější břeh, plaše cestou ze skalních dutin stovky vodních ptáků, pak bez váhání vklouzl do vody a plaval tiše k lodi, jejíž matná světla dobře označovala její polohu. Pencroff se schoval mezi skály a čekal na

kamarádův návrat.

Ayrton se pustil mocnými rozmachy po vodní hladině, snaže seji čeřit co nejméně. Jen hlava mu vyčnívala. Jeho oči byly upřeny k temnému trupu brigy, jejíž světla se odrážela v moři. Myslel jen na svůj úkol, který slíbil splnit, a vůbec neuvažoval o nebezpečí, kterému se vystaví nejen na palubě brigy, ale i v těchto vodách, tak často navštěvovaných žraloky. Proud mu pomáhal, a tak se rychle vzdaloval od pobřeží.

Za půl hodiny dorazil Ayrton nepozorovaně k brize a zachytil se pod přídí kotevního řetězu. Chvíli odpočíval a pak se vyšplhal po řetězu až ke kotevnímu průvlaku. Tam se sušilo několik námořnických kalhot. Rychle si jedny navlekl, pevně se usadil a naslouchal.

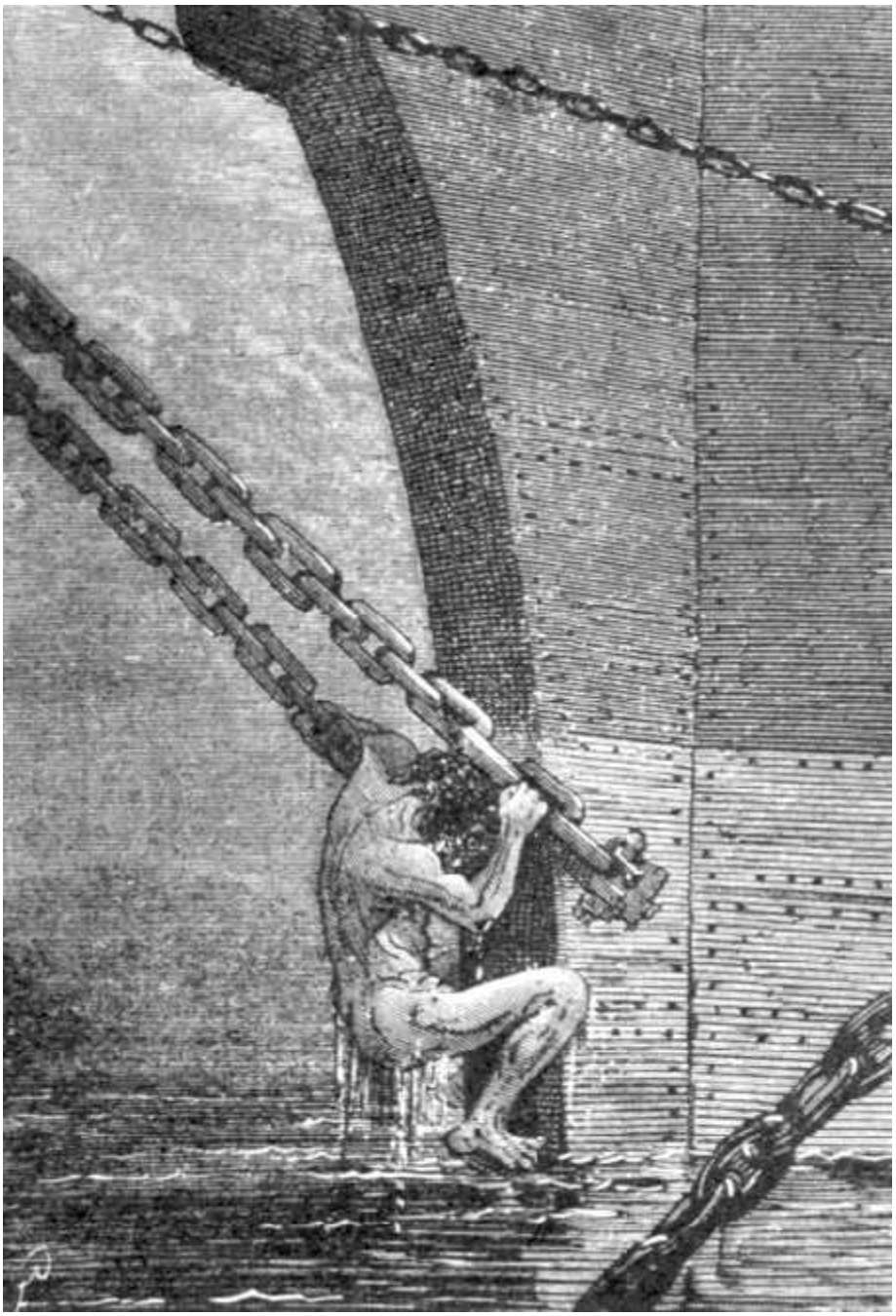

Na palubě brigy nikdo nespal. Naopak. Ayrton slyšel hádky, zpěv a smích. Zachycoval postupně úryvky hovoru:

„Je to ale výhra, ta naše briga!“

„Bystrý pluje dobře. Zaslouží si své jméno!“

„Všechno loďstvo z Norfolku nechal daleko za sebou.“

„Hurá veliteli!“ Hurá Bobu Harveyovi!“

Jak asi bylo Ayrtonovi, když zaslechl tyto úryvky a když si při vyslovení jména Boba Harveye vzpomněl, že to je jméno jeho bývalého spoluviníka! Byl to odvážný námořník, kterému se jeho zločinný úmysl plně podařil. Bob Harvey se zmocnil ve vodách ostrova Norfolku této brigy, která byla zásobena střelivem zbraněmi a všemi možnými nástroji a předměty, určenými pro jeden z ostrovů Sandwichského souostroví. Uprchlí trestanci se teď stali piráty a křižovali Tichým oceánem, ničili lodi, pobíjeli jejich posádky a loupili ještě surověji než Malajci. Všichni trestanci mluvili hlasitě. Vyprávěli si svá dobrodružství, pili a chvástali se. Tak se Ayrton dověděl vše.

Dnešní posádka Bystrého se skládala jen z anglických trestanců, kteří uprchli z Norfolku. Co je to Norfolk? Na 29° 2' jižní šířky a na 165° 42' východní délky leží východně od Austrálie malý ostrov s obvodem jedenácti kilometrů, nad nímž se tyčí do výše tří set čtyřiceti metrů nad mořem Pittova hora. To je ostrov Norfolk, na kterém byli

soustřeďováni nejtěžší angličtí zločinci. Bylo jich tam na pět set. Byli podřízeni železné kázni pod hrozbou strašných trestů a hlídáni sto padesáti vojáky a padesáti dozorci pod velením guvernéra. Jen těžko by si mohl někdo představit větší soustředění nejhorších zločinců. Někdy, ač velmi zřídka, podařilo se přes nejpřísnější dozor několika trestancům utéci a zmocnit se lodi, kterou přepadli a na níž pak odpluli do polynéských souostroví.

Tak se to podařilo i Bobu Harveyovi a jeho spoluviníkům. Tak to chtěl kdysi udělat i Ayrton. Bob Harvey se zmocnil brigy Bystrý, která kotvila u Norfolku. Posádka byla pobita a loď už celý rok plula pod pirátskou vlajkou, vedena Bobem Harveyem, bývalým lodním kapitánem, kterého Ayrton dobře znal. Trestanci byli většinou shromážděni u zadní kajuty, ale několik jich leželo na palubě a hovořilo. Hovor pokračoval za křiku a pití. Ayrton z něho vyrozuměl, že Bystrý se dostal k Lincolnovu ostrovu jen náhodou. Bob Harvey tu ještě nikdy nepřistál, ale jak správně odhadl Cyrus Smith, rozhodl se, že nezamapovaný ostrov navštíví, a bude-li tam vhodné místo, zřídí tam pro brigu mateřský přístav. Černá vlajka na stěžni a dělový výstřel bylo jen

pirátské chvástání, které mělo napodobit válečné lodi, když pozdravují vytaženou vlajku výstřelem. Nebyl to tedy žádný signál, protože mezi ostrovem a piráty nebyly žádné vztahy.

Kolonisté byli nyní ohroženi nesmírným nebezpečím. Ostrov měl pitnou vodu, zásoby všeho druhu, byl kolonisty upraven a měl ideální úkryt v Žulovém domě; mohl se pirátům výborně hodit. V jejich rukou by se stal útočištěm, které by jim, jako místo zcela neznámé, zaručilo na dlouhou dobu bezpečí a beztrestnost. Jistě by také nešetřili životů kolonistů. Bob Harvey by se postaral především o jejich nemilosrdné povraždění. Kdyby piráti ostrov obsadili, musel by se Cyrus Smith se svými druhy někde ukrýt. Ale i kdyby Bystrý odtud vyjížděl na své výpravy, jistě by nechával na ostrově posádku. Bylo by nutné s ní bojovat a zničit ji do posledního muže. Nebyli také hodni nejmenšího slitování. Na to vše myslel Ayrton a věděl, že i Cyrus Smith by byl stejného názoru.

Byl však odpor a vítězný konec vůbec možný? To bude

záviset na ozbrojení brigy a na počtu její posádky. Tyto údaje musí Ayrton za každou cenu získat. Protože se piráti počali pomalu utišovat a protože většina jich upadla v opilý spánek, neváhal už Ayrton a odvážil se na palubu, která zůstala po zhasnutí palubních světel v úplné tmě.

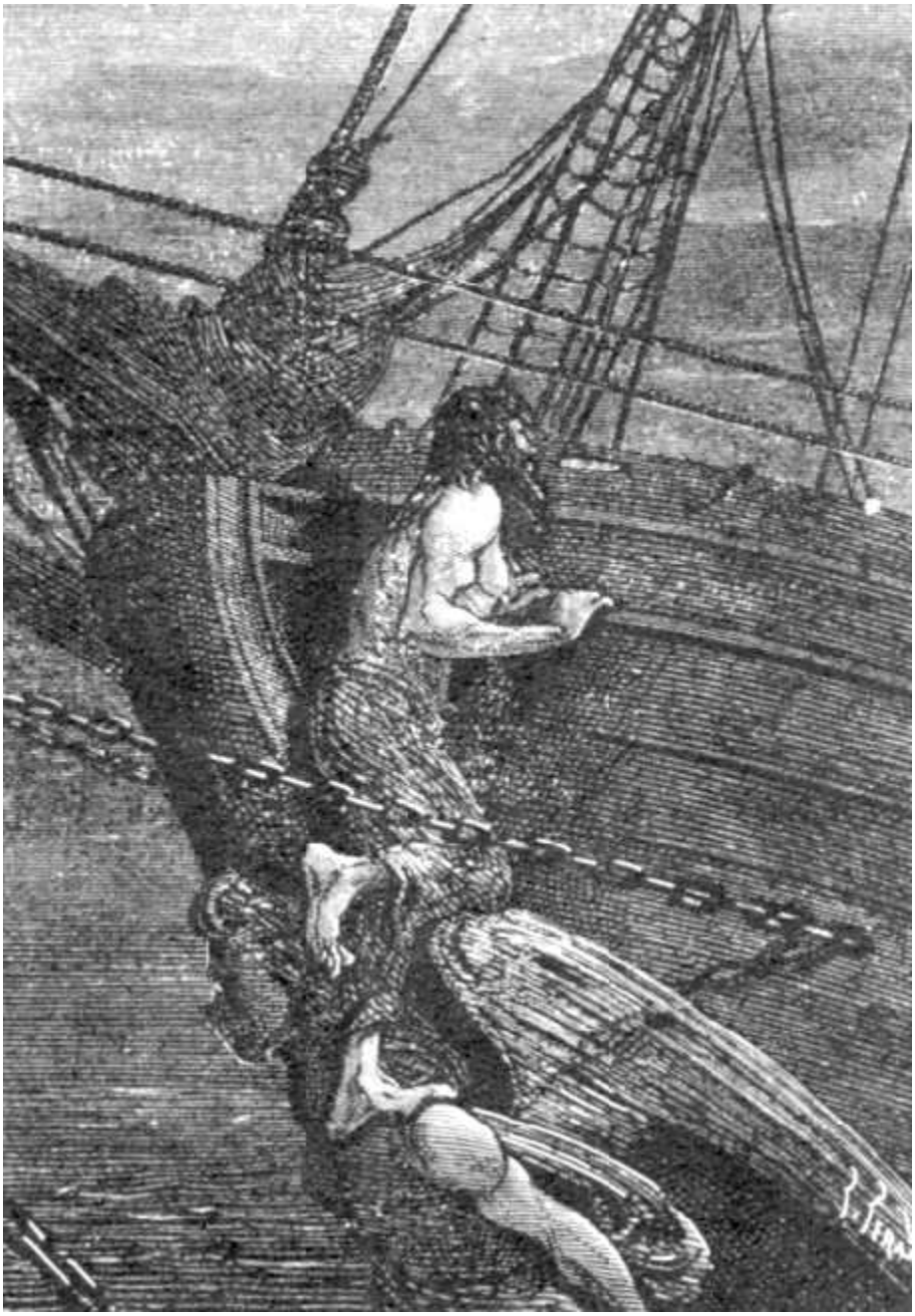

Vklouzl pod patou přídní čnělky na palubu, prošel kolem tu a tam ležících trestanců a obešel celý trup. Zjistil při tom, že Bystrý je vyzbrojen čtyřmi děly na osmiliberní až desetiliberní koule. Vyšetřil také, že se děla nabíjejí zezadu. Byly to tedy nesmírně působivé moderní zbraně, které se daly snadno obsluhovat.

Na palubě leželo asi deset mužů, ale v podpalubí mohlo spát velké množství ostatních. Podle hovoru soudě, odhadoval Ayrtoh posádku asi na padesát mužů. To bylo na šest kolonistů Lincolnova ostrova mnoho! Naštěstí však, díky Ayrtonově obětavosti, nebude Cyrus Smith překvapen. Bude znát sílu protivníka a podle toho se také zařídí. Nyní se už mohl Ayrton vrátit na ostrov a hlásit splnění svého úkolu. Chystal se tedy k návratu na příď, odkud chtěl zas vklouznout do moře.

Ale vtom napadla tohoto muže, který chtěl udělat víc než jen svou povinnost, odvážná myšlenka. Položí třeba život, ale zachrání ostrov a kolonisty! Cyrus Smith jistě nebude

moci vzdorovat padesáti pirátům, vyzbrojeným všemi zbraněmi, kteří buď přímým dobytím Žulového domu, nebo vyhladověním jeho obránců musí nakonec zvítězit. Představil si své zachránce, kteří z něho udělali zas člověka a čestného muže a kterým vděčil za vše, představil si je jako zabité, viděl v duchu už jejich zničené dílo a celý ostrov v rukou zločinných pirátů. Řekl si, že vším tím bude vinen vlastně on, Ayrton, protože jeho dávný společník Bob Harvey uskutečňuje jen jeho plány. Celé Ayrtonovy bytosti se zmocnila hrůza. Přepadla ho neodolatelná chuť vyhodit brigu do vzduchu se vším, co na ní je. Sám přitom zahyne, ale je to jeho povinnost.

Ayrton neváhal. Snadno najde skladiště prachu, které bývá vždy na zádi. Na takto vyzbrojené lodi musí být velké zásoby prachu. A pak stačí jediná jiskra a vše je okamžitě zničeno. Ayrton vklouzl opatrně do podpalubí, kde bylo mnoho spáčů, zmožených spíš pitím než ospalostí. U paty hlavního stěžně visela lampa a pod ní stál stojan na střelné zbraně všech druhů. Ayrton si vybral ze stojanu revolver a podíval se, je-li nabit a natažen. Teď už zbývalo jenom dokončit dílo zkázy. Odplížil se na záď a dostal se tak až ke

kajutě, kde musel být prach.

V podpalubí však bylo těžké projít a nenarazit na spící. Ozvalo se už klení a padlo i několik ran. Ayrton se musel několikrát zastavit. Konečně se přece dostal k přepážce zadní kajuty a brzy našel i dveře, které vedly k prachárně. Ayrton je musel vyrazit. Byla to nesnadná práce. Musel bez hluku vykroutit zámek. Ale zámek pod silnou Ayrtonovou rukou povolil a dveře se otevřely… Zároveň se však na Ayrtonovo rameno položila čísi ruka.

„Co tu děláš?“ ozval se tvrdý hlas vysokého muže, který vystoupil ze tmy a zdvihl lampu až k Ayrtonově tváři. Ayrton uskočil. V záblesku lampy poznal svého bývalého společníka Boba Harveye. Ten však Ayrtona nepoznal. Stejně ho pokládal mnoho let za mrtvého.

„Co tu děláš?“ opakoval Bob Harvey a popadl Ayrtona za opasek kalhot. Ale Ayrton beze slova vůdce pirátů odrazil a vrhl se k prachárně. Stačí výstřel z revolveru do sudů s prachem a je to hotovo.

„Sem, chlapi!“ zařval Bob Harvey.

Dva či tři piráti, probuzení náčelníkovým hlasem, vstali, vrhli se na Ayrtona a chtěli ho srazit k zemi. Ayrton se jim však zuřivě vytrhl. Ozvaly se dva výstřely jeho revolveru a dva piráti padli. Ale nůž, který už nemohl Ayrton odrazit, projel mu ramenem. Ayrton pochopil, že teď už svůj záměr neuskuteční. Bob Harvey zavřel dveře prachárny. V podpalubí se ozýval hlomoz vstávajících lupičů. Teď se musel Ayrton chránit pro boj po boku Cyruse Smithe. Musel uprchnout. Bude útěk ještě možný? Bylo to pochybné, ač se Ayrton rozhodl udělat vše aby se k soudruhům dostal.

Zbývaly mu ještě čtyři rány. Dvě se ozvaly hned. Jedna z nich zasáhla — bohužel jen lehce — Boba Harveye. Ayrton pak využil zmatku ustupujících lupičů a vrhl se k palubním schůdkům, aby se dostal na palubu. Cestou rozbil úderem pažby revolveru lampu. V tom okamžiku však po schůdkách sestupovali tři piráti. Třetí výstřel jednoho z nich srazil a zbývající dva zmizeli, nechápajíce, co se děje.

Ayrton se dvěma skoky vrhl na palubu brigy a tři vteřiny poté vystřelil poslední ránu do tváře piráta, který se mu sápal po boku, přeskočil pak lodní pažení a zmizel v moři.

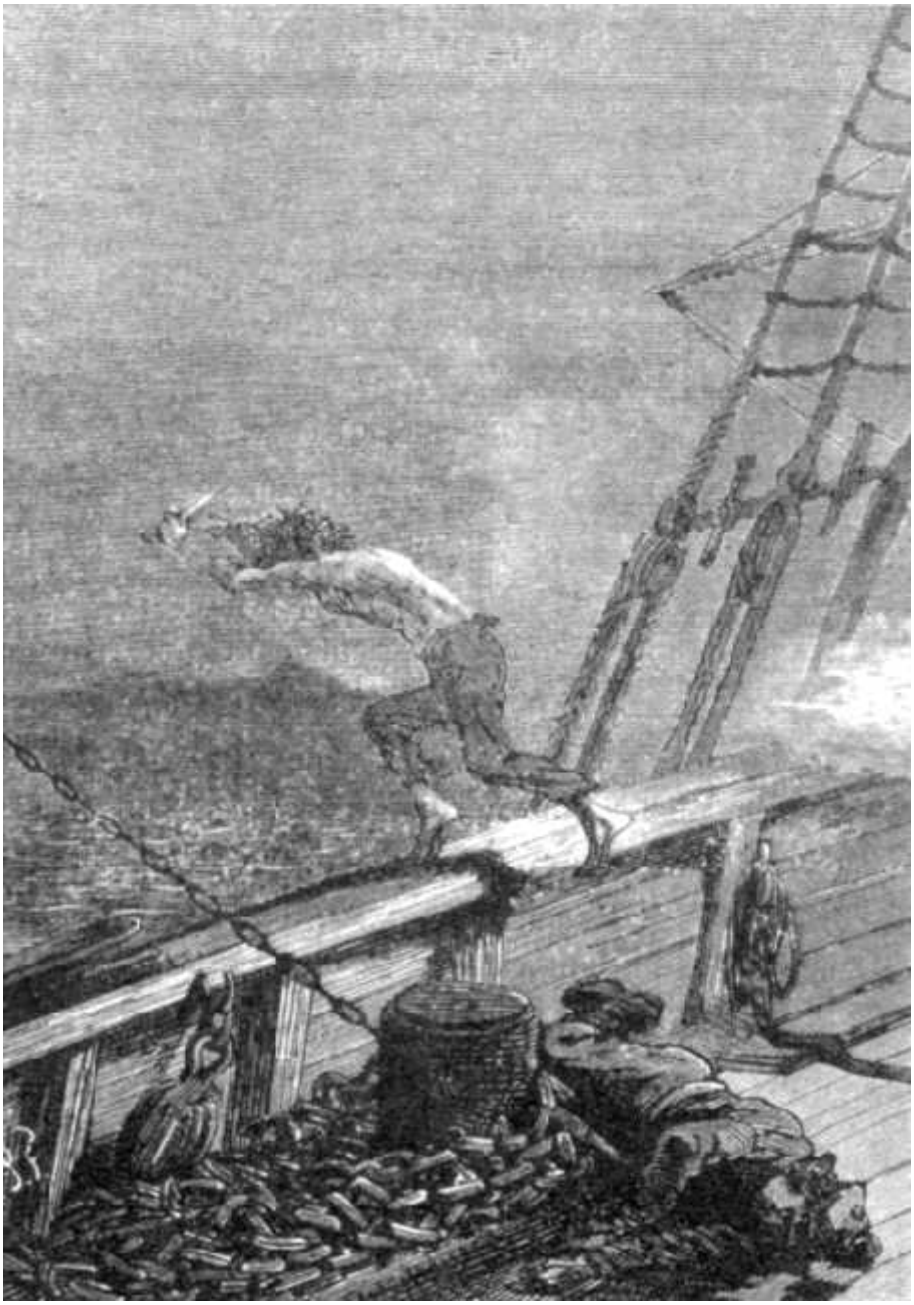

Neudělal ani šest sáhů a už se kolem něho sneslo krupobití

kulí.

Dovedete si jistě představit vzrušení Pencroffa, schovaného ve skálách na ostrůvku, a vzrušení Cyruse Smithe, novináře, Harberta a Naba v Komínu, když slyšeli výstřely na palubě brigy! Vyběhli na pobřeží s puškami v ruce a připravili se k odražení každého útoku. Bylo jim vše jasné. Piráti Ayrtona objevili a zastřelili. Možná že ti bídáci využijí teď noci a pokusí se vystoupit na ostrov. Ve smrtelných úzkostech uplynulo půl hodiny. Střelba sice přestala, ale ani Pencroff, ani Ayrton se neobjevovali.

Nebyl snad ostrůvek už přepaden? Neměli by jít přátelům na pomoc? Ale jak? Příliv teď bránil přejití průplavu. A piroga tam zůstala! Kdo si představí hrozný neklid, který se zmocnil inženýra Smithe a jeho druhů. Konečně půl hodiny po půlnoci přistála piroga se dvěma muži u břehu. Byl to zraněný Ayrton a zdravý Pencroff. Oba byli přijati s otevřenou náručí. Všichni hned odešli do Komína. Tam Ayrton vypravoval, co se stalo, a netajil se ani se svým plánem vyhodit brigu do vzduchu.

Všechny ruce se natáhly k Ayrtonovi, který nijak neskrýval vážnost situace. Piráti byli varováni. Věděli teď, že ostrov je obydlen. Vystoupí jistě jen ve velkém počtu a dobře vyzbrojeni. Nebudou nikoho šetřit. Padnou-li jim kolonisté do rukou, nemohou čekat žádné smilování.

„Nu, ukážeme, že dovedeme zemřít!“ prohlásil Gedeon Spilett.

„Vraťme se a buďme na stráži!“ řekl inženýr.

„Máme nějakou naději, že se z toho dostaneme, pane Smithi?“ ptal se námořník.

„Máme, Pencroffe.“

„Nevím, nevím! Šest proti padesáti!“

„Ano, šest…, nepočítame-li…“

„Koho?“ ptal se Pencroff.

Cyrus Smith však neodpověděl.

KAPITOLA III

ZDVIHÁ SE MLHA — INŽENÝROVY PŘÍKAZY — TŘI HLÍDKY — AYRTON A PENCROFF — PRVNÍ ČLUN — DRUHÁ DVĚ PLAVIDLA — NA OSTRŮVKU — ŠEST PIRÁTŮ NA OSTROVĚ — BRIGA ZDVIHÁ KOTVY — PALBA Z BYSTRÉHO — ZOUFALÁ SITUACE — NEČEKANÉ ROZUZLENÍ

Noc uplynula bez příhod. Kolonisté byli vzhůru a drželi v Komíně stráž. Piráti se k vylodění zřejmě nechystali. Od posledních výstřelů za Ayrtonem se už žádná rána neozvala. Nic neprozrazovalo přítomnost brigy u pobřeží ostrova. Dokonce se zdálo, že snad loď zdvihla kotvy. Možná že se piráti domnívali, že mají co dělat se silným nepřítelem, a odpluli.

Nebylo tomu tak. Když začalo svítat, spatřili kolonisté v ranní mlze tmavý předmět. Byl to Bystrý.

„Vysvětlím vám, přátelé, své úmysly," řekl Cyrus Smith,

„jejichž provedení musíme uskutečnit ještě dříve, než se mlha zvedne. Zatím nás ještě kryje před očima pirátů a my můžeme jednat, aniž vzbudíme jejich pozornost. Především

musíme piráty přesvědčit, že je nás hodně a že jim můžeme vzdorovat. Proto navrhuji, abychom se rozdělili na tři skupiny. První zůstane u Komína a druhá půjde k ústí řeky Díků, Třetí by bylo nejlepší umístit na ostrůvku, abychom překazili nebo aspoň zdrželi každou snahu o vylodění. Máme k dispozici dvě karabiny a čtyři pušky. Každý z nás bude ozbrojen, a protože máme dost prachu i nábojů, nebudeme výstřely šetřit. Pušek ani děl z brigy se bát nemusíme. Co zmohou proti skalám? A protože z oken Žulového domu střílet nebudeme, piráty ani nenapadne střílet tam z děl, která by nám způsobila nenapravitelné škody. Musíme se bát jedině přímého střetnutí, protože pirátů je příliš mnoho. Stůj co stůj musíme překazit vylodění a neukazovat se. Nešetřme tedy náboji. Střílejme stále, ale dobře miřme! Každý z nás musí zneškodnit osm až deset nepřátel!“

Cyrus Smith hovořil o situaci nejklidnějším hlasem, jako by šlo o rozdělování práce, a ne o řízení boje. Jeho přátelé přijali příkazy beze slova. Teď musel každý z nich zaujmout své místo ještě dříve, než se mlha zvedne. Nab s Pencroffem vystoupili hned do Žulového domu a přinesli

zásoby střeliva. Gedeon Spilett a Ayrton jako dobří střelci byli ozbrojeni karabinami s donosností na dva kilometry. Čtyři zbývající pušky byly rozděleny mezi Smithe, Naba, Pencroffa a Harberta.

Pak byly stanoveny hlídky.

Cyrus Smith a Harbert zůstali v Komíně, odkud ovládali pobřeží u paty Žulového domu v dost širokém pásmu.

Gedeon Spilett a Nab se ukryli mezi skálami u ústí řeky, ale předtím zdvihli most a lávky. Tím znemožnili přechod přes řeku pro případ, že by se lupiči vylodili na druhém břehu.

Pencroff s Ayrtonem spustili pirogu na moře a připravili se k přeplutí úžiny, aby zaujali své místo na ostrůvku. Tak se budou výstřely ozývat ze tří různých míst a piráti budou myslet, že je ostrov hustě zalidněn a bedlivě střežen. Nebudou-li moci zabránit vylodění nebo budou-li zaskočeni člunem z brigy, měli Ayrton a Pencroff opustit hlídku a vrátit se na ostrov, kde zaujmou méně ohrožené stanoviště.

Před odchodem na místo podali si kolonisté naposled ruce. Pencroff jen s největším úsilím přemohl své dojetí, když objímal Harberta. Pak se rozešli. Za chvíli zmizel Cyrus

Smith s Harbertem na jedné a novinář s Nabem na druhé straně pobřeží ve skálách. Po pěti minutách dosáhli Pencroff a Ayrton ostrůvku a ukryli se mezi výstupky východního břehu. Nikdo z nich nemohl být spatřen, protože briga byla stále ještě zahalena mlhou.

Bylo půl osmé ráno.

Mlha se počala v horních vrstvách trhat a brzy z ní vystoupily vrcholy stěžňů brigy. Ještě několik minut se chumáče mlhy válely po vlnách, ale zvedla se bríza a vyčistila vzduch od mlhy úplně.

Bystrý se objevil celý, zakotven dvěma kotvami s přídí k severu a s ostrovem po levém boku. Jak už Cyrus Smith odhadl, nebyl dále než dva kilometry od pobřeží.

Chmurná černá vlajka vlála stále na stěžni.

Inženýr spatřil dalekohledem čtyři děla, tvořící dělostřelectvo brigy a zamířená na ostrov. Byla zřejmě připravena na rozkaz k palbě. Přesto však Bystrý zůstával němý. Po palubě přecházelo asi třicet lupičů. Někteří vylezli na zadní kajutu. Jiní drželi hlídku v ráhnoví a bedlivě pozorovali dalekohledy ostrov. Bob Harvey i jeho posádka si jistě nedovedli vysvětlit události dnešní noci. Ten

polonahý muž, který vyrval zámek prachárny a s nímž pak zápasili, který na ně šestkrát vystřelil z revolveru, jednoho z nich zabil a dva jiné zranil, ten muž unikl nakonec jejich kulkám.

Podařilo se mu doplout na ostrov?

Odkud byl?

Co dělal na palubě? Chtěl opravdu vyhodit brigu do vzduchu, jak o tom byl přesvědčen Bob Harvey? To vše muselo způsobit v hlavách pirátů úplný zmatek. Jedno však věděli určitě: neznámý ostrov, před nímž Bystrý zakotvil, je obydlený a je tam možná celá kolonie, schopná obrany.

A přesto se ani na břehu, ani na výšině nikdo neukazoval. Pobřeží se zdálo zcela opuštěné. Nikde nebyla známka přítomnosti lidí. Neutekli obyvatelé do nitra ostrova? To vše si říkal i vůdce pirátů. Byl to opatrný muž a chtěl si napřed ověřit místní poměry, než svou tlupu do něčeho požene.

Hodinu a půl se neobjevil na palubě brigy žádný příznak přípravy útoku nebo vylodění. Bylo zřejmé, že Bob Harvey váhá. Ani jeho nejlepší dalekohled neobjevil kolonisty ukryté ve skálách. Nebylo také pravděpodobné, že by jeho

pozornost upoutalo zelené maskování oken Žulového domu. Jak by si byl jen mohl myslet, že v takové výši je ve skále vybudováno lidské obydlí? Od Drápu až po Jižní čelist, po celé délce pobřeží, nenasvědčovalo nic tomu, že by na ostrově byli lidé.

V osm hodin však kolonisté zpozorovali na palubě Bystrého větší ruch. Lodníci šplhali po závěsných lanech člunů, z nichž jeden byl spuštěn na moře. Sestoupilo do něho sedm mužů. Byli ozbrojeni puškami. Jeden z nich si sedl ke kormidlu, čtyři k veslům a dva se usadili na přídi, kde připraveni k palbě pozorovali ostrov. Měli zřejmě provést první průzkum, ale nevystupovat na břeh, protože k vylodění bude jistě použito více mužů.

Piráti z nejvyšších ráhen museli vidět, že pobřeží je kryto ostrůvkem, odděleným od ostrova asi kilometr širokou úžinou. Přesto však Cyrus Smith podle směru plavby člunu zjistil, že piráti nemíří do úžiny, nýbrž pokusí se vystoupit na ostrůvku. Byla to opatrnost zcela pochopitelná. Pencroff a Ayrton, skrytí v úzkých rozsedlinách, pozorovali blížící se člun a čekali jen, až se octne v dostřelu. Člun se blížil nesmírně opatrně. Vesla zabírala velmi pomalu. Jeden z pirátů na přídi měl v ruce provaz a pokoušel se měřit

hloubku dna, vymletého proudem řeky Díků. Znamenalo to, že se Bob Harvey chce dostat co nejblíž k pobřeží.

Třicet pirátů, rozptýlených v ráhnoví, nespouštělo člun z očí a upozorňovalo posádku na vlny, které jim mohly přistání ulehčit. Člun se zastavil asi tři sta padesát metrů od břehu. Kormidelník vstal a hledal nejlepší místo k přistání.

V této chvíli zazněly dva výstřely. Nad skálami ostrůvku se objevily dva obláčky dýmu. Kormidelník a muž s provazem se zvrátili do člunu. Kulky Ayrtona a Pencroffa je zasáhly současně.

Zároveň se ozval hromový výstřel z brigy, od jejího boku vyrazil dým a vystřelená koule narazila na skálu nad Ayrtonem a Pencroffem. Oběma střelcům však neublížila.

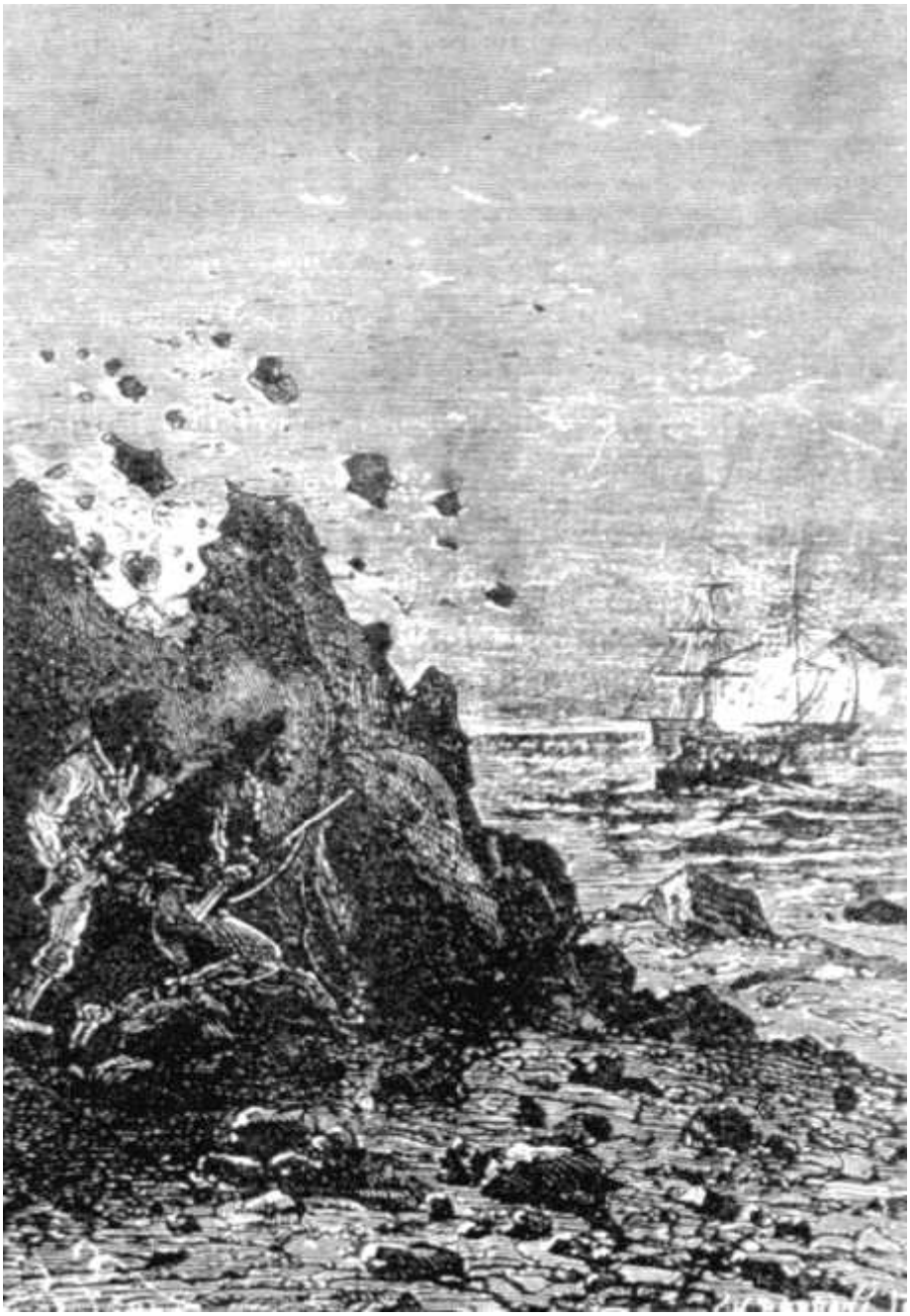

Z člunu se ozvalo strašné zaklení. Muž u kormidla byl okamžitě nahrazen jiným a vesla zabrala prudčeji. Místo aby se podle očekávání vrátil k lodi, zamířil člun k ostrůvku, chtěje obeplout jeho jižní cíp. Piráti veslovali co nejsilněji, aby se dostali z dostřelu. Tak dopluli asi na osm set metrů

od ohybu pobřeží, zakončeného Troskami, a po polokruhovém obratu, stále chráněni děly brigy, zamířili k ústí řeky Díků. Chtěli zřejmě vniknout do úžiny a přetnout ústupovou cestu hlídce na ostrůvku, která by se pak octla ve dvojím ohni. V palbě člunu i brigy by se stala situace hlídky skutečně nebezpečnou. Tak uplynulo asi čtvrt hodiny. Člun plul stejným směrem v nejhlubším tichu a za klidného moře i vzduchu.

Ačkoli Pencroff i Ayrton pochopili nebezpečí svého postavení, neopustili své místo. Jednak se nechtěli ukazovat a vystavovat palbě z brigy, jednak počítali s Nabem a s Gedeonem Spilettem, kteří stáli u ústí řeky, i s Cyrusem Smithem a s Harbertem, kteří byli ukryti v Komíně. Za dvacet minut po prvních výstřelech byl člun asi tři sta metrů od ústí řeky. Poněvadž začínal příliv, v těchto místech úzkým průlivem ještě zesílený, byli piráti strháváni, takže se jen s největší námahou udržovali uprostřed úžiny. Když se však dostali na dostřel hlídky u ústí řeky, pozdravily je další dvě kulky a další dva piráti padli na dno člunu. Ani Nab se Spilettem se neminuli cíle. Briga poslala ihned další dělovou kouli na místo, které

vyzradily obláčky dýmu. Ale výstřel dokázal jenom urazit vršek skály.

V člunu teď byli jen tři muži schopní boje. Strženi proudem, prolétli úžinou jako šíp a minuli Cyruse Smithe i Harberta, kteří je měli mimo dostřel, a proto do boje nezasáhli. Pak se člun stočil k severnímu cípu ostrova a zbývajícími dvěma vesly zamířil k lodi. Zatím si kolonisté nemohli stěžovat. Boj začal pro nepřítele nešťastně. Piráti už měli čtyři muže ne -li mrtvé, tedy jistě těžce raněné. Kolonisté zůstali bez zranění a neztratili jedinou kulku. Budou -li piráti pokračovat v útočení tímto způsobem a pokusí-li se znovu o vylodění člunem, budou postupně úplně zničeni. Inženýrův plán měl zřejmě velké výhody. Piráti byli přesvědčeni, že mají co dělat s početným protivníkem, kterému se tak lehce na kůži nedostanou.

Uplynulo půl hodiny, než se člun probojoval proudem k Bystrému. Když byli zranění piráti vynášeni na palubu, ozval se z lodi hrozný řev. Na ostrov byly vypáleny další čtyři rány, ovšem bez účinku. Do člunu se pak vrhlo asi tucet pirátů rozpálených zlostí i včerejší pitkou. Byl spuštěn i druhý člun, v němž se usadilo osm mužů. Zatímco první zamířil přímo k ostrůvku, aby napadl kolonisty, druhý

manévroval tak, aby ovládal ústí řeky Díků.

Situace se stala pro Pencroffa a Ayrtona velmi nebezpečnou. Pochopili, že se musí dostat na ostrov zpět. Přesto však počkali, až se první člun octne v dostřelu, a dvě dobře mířené rány způsobily zmatek mezi jeho posádkou. Oba střelci ještě asi desetkrát vystřelili, pak opustili své místo, přeběhli největší rychlostí ostrůvek, vrhli se do pirogy, přepluli úžinu a v okamžiku, kdy druhý člun dosáhl jižního cípu ostrůvku, skryli se v Komínu. Sotva se spojili s Cyrusem Smithem a s Harbertem, byl ostrůvek přepaden posádkou prvního člunu. Piráti už probíhali ostrůvkem všemi směry.

Zároveň se ozvaly výstřely od ústí řeky, kam se rychle blížil druhý člun. Dva z osmi mužů v člunu byli smrtelně zraněni Gedeonem Spilettem a Nabem. Proudem stržený člun byl vržen na skály a rozbil se. Zbývající piráti však se zbraněmi nad hlavou dosáhli pravého břehu řeky. Vidouce, že jsou příliš vystaveni palbě hlídky, odběhli rychle mimo dostřel k Troskám. Situace byla teď takováto: na ostrůvku bylo dvanáct pirátů, z nichž někteří byli snad zraněni, ale měli k dispozici člun. Na ostrově bylo šest trosečníků z druhého člunu, ale ti se až k Žulovému domu nemohli dostat,

protože most přes řeku Díků byl zdvižen.

„Je to dobré,“ pochvaloval si Pencroff, když vtrhl do Komína.

„Je to dobré, pane Smithi! Co tomu říkáte?“

„Myslím,“ řekl inženýr, „že boj nabývá nových forem. Je přece nemyslitelné, že by byli piráti tak hloupí a jednali dál způsobem tak nebezpečným.“

„Přes úžinu se nedostanou!“ prohlásil námořník.

„Ayrtonova a Spilettova karabina jim v tom zabrání. Víte přece, že má dvoukilometrový dostřel.“

„Snad,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Piráti však mohou využít přílivu a veplout s ním do úžiny, z níž se zas s odlivem dostanou ven. A pak budou naše stanoviště pod palbou jejich děl neudržitelná.“

„Tisíc ďáblů,“ vykřikl Pencroff.

„Ti ničemové chtějí zvednout kotvy!“

„Možná že se budeme muset stáhnout do Žulového domu, “ mínil Harbert.

„Počkejte ještě!“ řekl Cyrus Smith.

„Ale co Nab a pan Spilett?“ ptal se Pencroff.

„Ti se sem vrátí, až bude třeba. Buďte připraven, Ayrtone! Teď musí hovořit vaše a Spilettova karabina!“

Bystrý se počal opravdu otáčet kolem kotvy a projevoval úmysl přiblížit se k ostrůvku. Moře teď bude hodinu a půl stoupat. Proud v úžině už ustal, a tak bude briga snadno manévrovat. Pencroff ovšem trval proti Ayrtonovu mínění na svém přesvědčení, že briga se do úžiny neodváží. Piráti na ostrůvku se stáhli k západnímu břehu, ale kolonistům nebezpeční nebyli. Teď je od ostrova oddělovala jen úžina. Byli sice ozbrojeni puškami, ale kolonistům ublížit nemohli. Ti byli ukryti jednak v Komíně, jednak u ústí řeky. Piráti však nevěděli o jejich karabinách, a tak se vůbec necítili ohroženi. Ale jejich omyl netrval příliš dlouho. Karabiny Gedeona Spiletta a Ayrtona řekly pirátům věci hodně nepříjemné, protože dva z nich padli mrtvi na zem. Nastal všeobecný úprk. Zbývajících deset lupičů se ani nepokoušelo sebrat padlé kamarády. Všichni se stáhli na východní břeh, nasedli tam do člunu a opřeli se do vesel.

„O osm méně!“ zvolal Pencroff.

„Zdá se, že se Ayrton smluvil s panem Spilettem o společné práci.“

„Pánové,“ řekl Ayrton, nabíjeje znovu karabinu, „teď to bude vážnější. Briga vyplouvá.“

„Právě zdvihla kotvu,“ zvolal Pencroff.

„Ano, už pluje.“

Opravdu. Bylo jasně slyšet rachocení kladky, kterou posádka otáčela. Bystrý se napřed natočil ke kotvě, a když byla zdvižena, zamířil k ostrovu. Vítr vanul k břehu. Byla vytažena hlavní a vrcholová plachta a loď se pomalu blížila k pobřeží.

Obě hlídky u řeky Díků i v Komíně přihlížely vzrušeně lodnímu manévru, ale nijak se neprojevily. Kolonisté se octli v hrozném postavení. Byli na malou vzdálenost vystaveni palbě lodních děl a nemohli na ni důrazně odpovídat. Jak teď mohou pirátům zabránit ve vylodění?

Cyrus Smith to chápal a uvažoval o všech možnostech. Kamarádi na něm budou chtít nějaké rozhodnutí. Ale jaké? Zavřít se v Žulovém domě, dát se obléhat a držet se tam — díky hojným zásobám — týdny či měsíce? Dobrá! Ale co

potom? Piráti by byli stejně pány ostrova, který by podle libosti pustošili, a časem by se s vězni v Žulovém domě stejně vypořádali. Zbývala však ještě naděje. Bob Harvey se snad neodváží s lodí do úžiny a zůstane za ostrůvkem. Od břehu by pak byl oddělen kilometrovou vzdáleností, která by účinek dělostřelby velmi zeslabila.

„Bob Harvey je dobrý námořník a nikdy do úžiny nevpluje!“ opakoval Pencroff.

„Ví moc dobře, že by mohl brigu zničit, kdyby se stav moře zhoršil. A co by si počal bez lodi? “

Loď se zatím přiblížila k ostrůvku a snažila se dostat k jeho jižnímu cípu. Vanula lehká bríza, a protože proud ustával, mohl Bob Harvey manévrovat s lodí, jak chtěl. Cesta lodních člunů mu ukázala, kudy plout, a on se toho umíněně držel. Jeho plán byl velmi průhledný. Chtěl se dostat bokem ke Komínu a odpovědět granáty a koulemi na kulky, které mu způsobily v posádce takové ztráty. Bystrý dosáhl ostrovního cípu, lehce se tam otočil, zdvihl hlavní plachtu a po větru zamířil k ústí řeky Díků. „Ti bídáci sem plují!“ zvolal vztekle Pencroff. V tom okamžiku přiběhli Nab a Gedeon Spilett.

Oba usoudili, že bude lepší opustit stanoviště u ústí řeky. Jednali jen rozumně. Kolonisté se museli spojit, aby byli v rozhodujících akcích pohromadě. Nab s novinářem přiběhli, kryjíce se skálami. Déšť kulí, který se na ně snesl, nikoho z nich nezranil.

„Spilette! Nabe!“ volal na ně inženýr.

„Nejste zraněni?“

„Ne,“ odpověděl novinář.

„Jen několik škrábnutí odraženými kulkami. Ale ta prokletá briga pluje do úžiny!“

„Ano,“ přikývl pochmurně Pencroff.

„A za deset minut zakotví před Žulovým domem.“

„Máte už nějaký plán, Cyrusi?“ ptal se novinář.

„Musíme se stáhnout do Žulového domu, dokud je ještě čas a dokud nás piráti nemohou spatřit.“

„To je i můj názor,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Ale když se tam jednou zavřeme…“

„Poradíme se podle okolností,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Tedy vzhůru a pospěšme si!“ vyzval všechny novinář.

„Nechcete, pane Smithi, abychom tu s Ayrtonem zůstali?“ ptal se námořník.

„Proč, Pencroffe?“ divil se Cyrus Smith.

„Ne, ne! Nebudeme se rozdělovat!“

Nesměli však už ztrácet ani vteřinu. Všichni vyrazili z Komína. Skalní val je chránil, takže je z brigy nemohl nikdo vidět, ale tři výstřely a nárazy kulek na skály jim dokázaly, že Bystrý je už velmi blízko. V největší rychlosti se kolonisté vrhli k výtahu a vystoupili do Žulového domu, v němž byli už od rána zavřeni Top a Jup. Tam vběhli do velkého sálu. Byl nejvyšší čas. Mezi větvemi v oknech spatřili brigu zahalenou dýmem a plující úžinou. Museli se dokonce stáhnout od oken, protože děla neustále střílela a náboje ze čtyř děl bily naslepo do skal od ústí řeky až ke Komínu. Skály se tříštily a každý výstřel byl doprovázen hromovým hurá!

„Proklatci! Což nás objevili?“ zvolal Pencroff.

Kolonisté snad ani nebyli spatřeni, ale Bob Harvey asi rozkázal střílet po zamaskovaných oknech, která v této výši

žulové stěny vypadala jistě velmi podezřele. Briga dokonce palbu zesílila. Jedna z kulí prorazila větve kolem jednoho okna a odkryla tak otvor v Žulové skále.

Postavení kolonistů bylo zoufalé. Jejich úkryt byl prozrazen. Proti dělovým nábojům se bránit nemohli a nemohli se také chránit před úlomky žuly, které kolem nich jen pršely. Mohli ustoupit do horní chodby a zanechat své obydlí na pospas pustošení. Náhle však zaslechli temnou ránu a po ní strašné výkřiky.

Cyrus Smith a jeho druhové se vrhli k jednomu z oken. Briga, zvednutá obrovskou vodní smrští, rozlomila se před jejich očima v několika vteřinách vedví a zmizela i s posádkou ve vlnách.

KAPITOLA IV

KOLONISTÉ NA POBŘEŽÍ — AYRTON A PENCROFF ZACHRAŇUJÍ — ROZHOVOR PŘI SNÍDANI — PENCROFFOVY ÚVAHY — PODROBNÁ PROHLÍDKA LODNÍHO TRUPU — NEPORUŠENÁ PRACHÁRNA — NOVÁ BOHATSTVÍ — POSLEDNÍ TROSKY — KUS ZLOMENÉHO VÁLCE

„Vylétli do vzduchu!“ vykřikl Harbert.

„Ano, jako kdyby byl Ayrton zapálil prach!“ dodal Pencroff, vrhaje se s Nabem a s Harbertem k výtahu.

„Co se to stalo?“ ptal se novinář, udivený tak nečekaným obratem.

„Ach, tentokrát se to dozvíme…,“ řekl živě Cyrus Smith.

„Co se dozvíme?“

„Až pak! Až pak! Pojďte, Spilette! Teď je důležité jen to, že jsou piráti vyřízeni.“

A Cyrus Smith s Gedeonem Spilettern se pustili za Pencroflfem, Nabem a Harbertem na pobřeží. Z brigy

nespatřili ani stěžeň. Když smršť loď zdvihla, zlomila ji, otočila ji na bok a v této poloze ji vodní náraz potopil. Protože však v úzkém průlivu byla hloubka nejvýše šest metrů, bude zničený trup za odlivu obnažen.

Na moři plavalo několik trosek. Ráhna s lanovím, klece s dosud živými slepicemi a bedny i sudy, které neustále vyplouvaly, jak se postupně z vraku uvolňovaly. Ale nikde se neobjevily kusy prken ani z paluby, ani z lodního pažení — což bylo při náhlém zničení Bystrého nepochopitelné. Teprve po chvíli vypluly na hladinu oba stěžně, zlomené u samé paty, omotané potrhaným lanovím a svinutými i vytaženými plachtami. Kolonisté nesměli dát ovšem proudu čas, aby všechna tato bohatství odnesl. Ayrton s Pencroffem skočili do pirogy, aby se pokusili zachytit všechny trosky z pobřeží ostrova i z ostrůvku.

Ale v okamžiku, kdy chtěli odrazit od břehu, Gedeon Spilett je zadržel:

„A co těch šest pirátů, kteří vylezli na pravý břeh řeky Díků?“

Kolonisté opravdu nesměli zapomínat, že se šest mužů z rozbitého člunu zachránilo u Trosek. Pohlédli tím směrem.

Žádného z uprchlíků však nespatřili. Ti pravděpodobně utekli po zkáze brigy do vnitrozemí ostrova.

„Těmi se budeme zabývat později," řekl Cyrus Smith.

„Mohou být ještě nebezpeční, protože jsou ozbrojeni, ale teď nás je šest proti šesti. To bude rovný boj. Starejme se o naléhavější věci!" Ayrton s Pencroffem tedy odrazili a veslovali k troskám.

Příliv byl velmi silný, protože měsíc už stál dva dny v úplňku. Trup lodi se vynoří z vln teprve za hodinu. Ayrton s Pencroffem stačili uvázat lana na oba stěžně i na ostatní trosky. Konce lan byly přitaženy k pobřeží u Žulového domu. Ostatní kolonisté spojenými silami věci vytahovali. Pak piroga pochytala všechny plovoucí drobnosti, klece s drůbeží, bedny a sudy; vše bylo ihned dopraveno do Komína. Po vlnách pluly i mrtvoly. Mezi nimi poznal Ayrton také mrtvolu Boba Harveye. Ukázal ji rozechvěně Pencroffovi a řekl: „Tímhle jsem kdysi také byl, Pencroffe!"

„Ale už tím nejsi, Ayrtone,“ odpověděl námořník.

Všem bylo divné, že počet mrtvých byl velmi malý. Sotva pět či šest mrtvol, které teď s počínajícím odlivem pluly do moře. Piráti překvapení zkázou lodi neměli zřejmě čas utéci

z brigy, a když se loď položila na bok, zůstali uvězněni v podpalubí. Odliv hnal uvolněné mrtvoly k oceánu a ušetřil tak kolonistům smutnou práci s jejich pohřbíváním někde na ostrově. Celé dvě hodiny byli Cyrus Smith a jeho společníci zaměstnáni jen shromažďováním trosek a sušením zcela nepoškozených plachet. Hovořili málo, protože je práce plně zaměstnávala, ale hlavami jim probíhaly roje myšlenek.

Získat brigu, nebo aspoň její vrak, znamenalo by pro ně úžasné bohatství. Loď je tak trochu svět v malém a kolonie mohla být obohacena o velké množství užitečných potřeb. Mohla to být ve velkém obdoba bedny nalezené u Trosek.

„Možná že budeme moci brigu vyzvednout," mínil Pencroff.

„Má-li jen trhlinu, dá se opravit. A loď o třech nebo čtyřech stech tunách je vedle naší Bonaventury opravdovou lodí. Dá se s ní plout daleko. A dá se s ní plout, kam kdo chce! Rozhodně se na to musíme s panem Smithem a s Ayrtonem podívat. Bude to stát za námahu." Bude-li briga opravdu ještě schopna plavby, vzrostou tím nesmírně naděje kolonistů na návrat do vlasti. Ale k rozhodnutí této důležité

otázky museli napřed počkat na odliv, až si budou moci celou brigu řádně prohlédnout.

Když byly všechny trosky zajištěny u břehu, shodli se kolonisté na přestávce k snídani. Vždyť doslova umírali hladem. Naštěstí nebyla špižírna daleko a Nab mohl být pokládán za zručného kuchaře. Kolonisté jedli v Komínu a při jídle hovořili jen o nečekaném rozuzlení, které tak zázračně kolonii zachránilo.

„Zázračně je jediné vhodné slovo," opakoval Pencroff.

„Vždyť ti bídáci vylétli do vzduchu v nejvhodnější chvíli. V Žulovém domě to už počínalo být nesnesitelné."

„Víte snad, Pencroffe, jak se to stalo?" zeptal se Gedeon Spilett.

„Co mohlo způsobit zkázu brigy?"

„To je docela jednoduché, pane Spilette. Na pirátské lodi není udržován takový pořádek jako na lodi válečné. Piráti nejsou námořníci. Je jasné, že prachárna zůstala otevřená. Piráti bez ustání stříleli a pak stačila neobratnost nebo neopatrnost některého z nich a loď vylétla do vzduchu."

„Pane Spilette," vmísil se do hovoru Harbert, „mne však udivuje, že exploze nebyla provázena silnější ranou. Nebyl to výbuch nijak silný. Zdálo se mi, že se loď spíše potopila, než vybuchla."

„To tě udivuje, chlapče?" ptal se inženýr.

„Ano, pane Smithi."

„Mne také, Harberte," odpověděl Cyrus Smith.

„Ani já to nechápu. Až si však trup brigy prohlédneme, jistě poznáme pravou příčinu katastrofy."

„Snad si nemyslíte, pane Smithi," řekl Pencroff, ,,že Bystrý se prostě potopil jako loď, která narazí na skálu?"

„Proč ne?" ptal se Nab.

„Nejsou snad v úžině skály?"

„Dobrá, Nabe," odpověděl Pencroff, „ale v pravé chvíli jsi neměl otevřené oči. Okamžik před potopením jsem jasně viděl, že se briga zdvihla na obrovské vlně a spadla pak levým bokem dolů. Kdyby byla jen narazila, byla by se potopila klidně jako počestná loď, která jde ke dnu."

„Když to právě nebyla počestná loď!" namítl Nab.

„Uvidíme, Pencroffe,“ uzavřel Cyrus Smith.

„Uvidíme,“ souhlasil námořník.

„Ale vsadil bych se o hlavu, že v úžině skály nejsou. Nechcete přece, pane Smithi, znovu dokazovat, že i v této události je něco nadpřirozeného?“ Cyrus Smith neodpověděl.

„Ať už to byl náraz nebo výbuch,“ prohlásil Gedeon Spilett, „jistě uznáte, Pencroffe, že se to stalo v pravý čas.“

„Ano… ano…,“ odpověděl námořník.

„Ale o to teď nejde. Ptám se pana Smithe, nevidí-li v tom něco nadpřirozeného.“

„Ještě se nemohu vyjádřit, Pencroffe,“ řekl inženýr. „To je vše, co vám mohu teď říci.“ Tato odpověď Pencroffa nijak neuspokojila. Trval na svém „výbuchu“ a nemínil ustoupit.

Nikdy nepřipustí, že by bylo v úžině nějaké neznámé skalisko. Vždyť dno úžiny bylo stejně písčité jako celé pobřeží a on je za odlivu už několikrát přešel. A ve chvíli, kdy briga vylétla, byl příliv. Znamenalo to, že loď měla větší hloubku, než potřebovala, a že mohla proplout bez nárazu na skály, které ani při odlivu není vidět. Z toho plyne, že

loď nenarazila na skálu, nýbrž vylétla do vzduchu. Nutno přiznat, že Pencroffovy úvahy nebyly nijak neoprávněny.

V půl druhé nasedli kolonisté do pirogy a dopluli na místo katastrofy. Teď litovali, že byly zničeny oba lodní čluny. Jeden byl rozbit u ústí řeky Díků a byl zcela nepoužitelný. Druhý zmizel i s brigou pod vodou. Protože nevyplul, byl jistě lodí rozdrcen. Lodní trup Bystrého už začal vystupovat nad hladinu. Briga ležela na boku, protože při ztrátě stěžňů a po vyražení přítěže klesla ke dnu kýlem vzhůru. Působením nevysvětlitelné podmořské síly se téměř obrátila. Táž síla byla také příčinou oné vodní smrště. Kolonisté trup obepluli a tou měrou, jak moře klesalo, mohli pozorovat, když ne příčinu katastrofy, tedy aspoň její následky. Boky brigy byly na přídi po obou stranách kýlu asi dva metry od přídního trámce strašně rozervány v délce aspoň šesti metrů. Byly to průrvy, které nebude možno opravit. Zmizelo z nich také dvojité měděné obložení, jako by bylo bývalo rozmetáno v prach. Právě tak zmizela beze stopy lodní žebra, železné patky a spojovací trámce. Po celé délce trupu až k zádi byly boční trámce vyrvány. Kýl byl nepochopitelně strašnou silou oderván od kýlového

trámce a na několika místech v celé šíři přeražen.

„Tisíc ďáblů!“ zaklel Pencroff.

„Tuhle loď už nezdvihneme.“

„To opravdu nebude možné,“ souhlasil Ayrton.

„Ale byl-li to výbuch,“ poznamenal Gedeon Spilett, „pak se projevil hrozně podivnými následky. Rozerval lodní kýl vně lodi, místo aby vyrazil kajutu a palubu. Tyhle široké průrvy ukazují spíš na náraz do skály než na výbuch prachu.“

„Ale v úžině skály nejsou,“ opakoval námořník.

„Přiznám vám, co chcete, ale náraz na skálu ne!“

„Pokusme se vniknout do brigy,“ navrhl inženýr.

„Možná že se tam dovíme něco o příčině zkázy.“

To byla nejlepší rada. Bylo také nutno vyšetřit, co v lodi zůstalo, a zařídit záchranné práce. Vstup do nitra brigy byl snadný. Voda stále klesala a palubní prostor pod převrženou lodí byl už dostupný. Přítěž — kusy litiny — prorazila palubu na mnoha místech. Těmito otvory unikala se šuměním voda. Cyrus Smith a jeho přátelé postoupili se sekerami v rukou k rozbité palubě. Ta byla zavalena

množstvím beden, jejichž obsah snad nebude poměrně krátkým pobytem ve vodě příliš poškozen. Kolonisté se především postarali o zajištění těchto věcí. Voda se vrátí až za několik hodin a tohoto času nutno využít co nejvýhodněji. Ayrton s Pencroffem připevnili nad otvorem v lodním trupu kladku a počali bedny i sudy vytahovat. Piroga je vozila na pobřeží. Odváželi všechno. Na třídění bude dost času později.

Kolonisté s uspokojením zjistili, že briga byla naložena velmi rozmanitým nákladem. Byl zde výběr všech nástrojů, průmyslových výrobků, náčiní a potřeb, jaké se nakládají na lodi plující do Polynésie. Kolonisté mohli doufat, že tu najdou ode všeho něco, a prohlásili, že tohle je právě to, co Lincolnovu ostrovu dosud chybělo.

Cyrus Smith přitom s němým údivem zjišťoval, že nejen trup brigy, ale i celé její zařízení, především směrem k přídi, nesmírně utrpělo podivným nárazem, který katastrofu způsobil. Přepážky a vzpěry byly rozervány, jako by byl uvnitř brigy vybuchl granát. Kolonisté mohli snadno přecházet z přídě na záď. Stačilo jen vyklidit bedny

rozházené všemi směry. Nebyly to ostatně velké bedny, které by se těžko vynášely, nýbrž jen bedničky, které byly vyloženy celkem snadno.

Tak se dostali kolonisté na záď prostoru, nad nímž byla

kdysi kajuta. Zde také hledal Ayrton v noci prachárnu. Cyrus Smith doufal, že nevylétla-li do vzduchu, najdou v ní některé soudky s prachem zachované. A protože bývá prach uzavřen ještě v kovovém obalu, neutrpěl možná vodou a bude ještě použitelný. Inženýr nebyl zklamán. Mezi velkým množstvím nábojů našel asi dvacet sudů vyložených mědí, které byly ihned opatrně vytaženy. Pencroff se přitom na vlastní oči přesvědčil, že záhuba Bystrého nebyla způsobena výbuchem. Právě tato část

brigy utrpěla nejméně.

„To je možné," prohlásil paličatý námořník, „ale v úžině žádná skála není!"

„Tak co se tu vlastně stalo?" ptal se Harbert.

„To nevím," přiznal se Pencroff.

„Ani pan Smith to neví, nikdo to neví a nikdo se to nikdy nedoví."

Za této prohlídky uplynulo několik hodin a voda počala opět stoupat. Záchranné práce musely být přerušeny. Kolonisté se ostatně nemuseli bát, že vrak bude odnesen do moře. Byl tu uložen tak bezpečně, jako kdyby byl

zakotven. Tak mohli klidně čekat na příští odliv a pokračovat pak v práci. S lodí se nedalo stejně nic dělat. Kolonisté si však musí pospíšit se zachráněním všech zbytků, než budou pohlceny pohyblivým pískem na dně úžiny. Bylo pět hodin večer. Dnešní den byl tvrdý den. Všichni s velkou chutí pojedli a přes hroznou únavu neodolali a šli se podívat na bedny, které dopravili z lodi na břeh. Většina beden obsahovala obleky, které byly, jak si můžeme myslet, vděčně přijaty. Teď se kolonisté mohli nově obléci od prádla až po boty všech velikostí.

„To jsme bohatí!“ jásal Pencroff.

„Ale co s tím vším budeme dělat?“

Námořníkovo hurá se ozývalo nad každým soudkem rumu, tabáku, střelných i sečných zbraní, balíků bavlny, polního nářadí, tesařských, mlýnských a kovářských nástrojů, nad bednami nejrůznějších semen. To vše nebylo krátkým pobytem v moři nijak zničeno. Ach, jak by byly tyto věci bývaly přijaty před dvěma roky! Ale i dnes, když se důmyslní kolonisté vyzbrojili už sami, budou moci tohoto bohatství využít.

Ve skladištích žulového domu bylo místa dost. Ale den už

končil, a tak všechno nemohlo být sneseno do skladišť. Kolonisté také nesměli zapomínat na oněch šest pirátů z Bystrého, kteří se dostali na ostrov. Byli to jistě ničemové prvního řádu, před nimiž se musí mít dobře na pozoru. Ač byl most přes řeku zdvižen, nemohly být řeka a potok vážnou překážkou, která by piráty zastavila. Puzeni zoufalstvím, mohli se stát takoví zločinci velmi nebezpečnými lidmi. Kolonisté se později rozhodnou, jak se vůči nim zařídí. Zatím bylo nutno hlídat bedny a sudy pod Komínem. Na hlídce se po celou noc všichni střídali.

Noc uplynula, aniž se piráti o něco pokusili. Ostatně Jup s Topem, hlídající pod Žulovým domem, byli by je jistě prozradili.

Tak uplynuly i další tři dny — 19., 20. a 21. října. Kolonisté byli zaměstnáni zachraňováním všeho, všech částí nákladu i lodi, které mohly mít cenu a jichž se mohlo nějak použít. Za odlivu vyklizovali podpalubí. Za přílivu pak zachráněné věci uskladňovali. Větší část měděného pobití byla z trupu strhána. Vrak se denně víc a více obnažoval. Dříve než byly nejtěžší předměty pohlceny pískem, potopil se Ayrton s

Pencroffem několikrát až na dno úžiny a zajistil tam řetězy kotvy brigy, pláty její přítěže a všechna čtyři děla. Těžké předměty byly nadlehčeny prázdnými sudy a vytaženy na břeh.

Zbrojnice kolonistů byla záchrannými pracemi obohacena stejně jako jejich skladiště. Pencroff s obvyklou neskromností viděl v duchu už postavenou baterii, která bude ovládat úžinu až po ústí řeky. Se čtyřmi děly se kolonisté ubrání celému loďstvu, které by se do vod Lincolnova ostrova odvážilo. Za krátký čas zbyl z brigy jen nepoužitelný vrak. Špatné počasí pak rychle dokončilo jeho zkázu. Cyrus Smith chtěl vrak původně vyhodit do povětří, aby jeho trosky byly vyvrženy na břeh, ale silný severovýchodní vítr a rozvlněné moře mu prach ušetřilo. V noci z 23. na 24. října se vrak úplně rozpadl a část trosek byla stejně vržena na břeh.

Zbývá ještě dodat, že lodní papíry ani po nejpečlivějším prohledání všech skříní v kajutách nebyly nalezeny. Piráti zničili zřejmě vše, co se týkalo kapitána i majitele Bystrého.

Protože na zádi nebyla ani deska se jménem mateřského přístavu, nebylo možno národnost brigy zjistit. Jen podle tvaru přídě Ayrton a Pencroff usoudili, že lod byla postavena v Anglii. Týden po katastrofě, či spíše po nevysvětlitelném zničení lodi, nebylo z brigy ani za odlivu nic vidět. Její trosky se rozpadly a Žulový dům byl obohacen o celý její obsah.

Tajemství zkázy lodi by nebylo bývalo asi nikdy vysvětleno, kdyby dne 30. listopadu nebyl Nab při obchůzce pobřeží nalezl kus silného válce, který byl rozerván výbuchem. Na kraji byl tak zkroucen, jako by byl býval součástí nějakéhi výbušného zařízení. Nab přinesl kovový útržek inženýrovi, který právě pracoval se svými druhy v Komíně. Cyrus Smith si válec pozorně prohlédl a obrátil se pak k Pencroffovi:

„Vy tedy trváte na tom, že Bystrý nebyl zničen nárazem na skálu?“

„Trvám, pane Smithi. Víte přece stejné dobře jako já, že v úžině žádné skály nejsou.“

„A co když narazil Bystrý na tento kus železa?“ zeptal se inženýr.

„Cože? Na tenhle váleček?“ zvolal v největším údivu

Pencroff.

„Přátelé," pokračoval Cyrus Smith, „vzpomínáte si, že briga byla před potopením zdvižena jakousi vodní smrští?"

„Ano, pane Smithi," řekl Harbert.

„Nuže, chcete vědět, co onu smršť způsobilo? Je to tohle!" A inženýr ukázal na prasklý válec.

„Tohle?" podivil se Pencroff.

„Ano. Tento válec je vše, co zbylo z torpéda!"

„Z torpéda?" zvolali všichni kolonisté.

„A kdo by to torpédo vystřelil?" ptal se Pencroff, který nechtěl ustoupit.

„Mohu vám říci jen jedno: že já jsem to nebyl!" odpověděl Cyrus Smith.

„Loď však zničilo torpédo a vy všichni jste viděli následky jeho úžasné ničivosti."

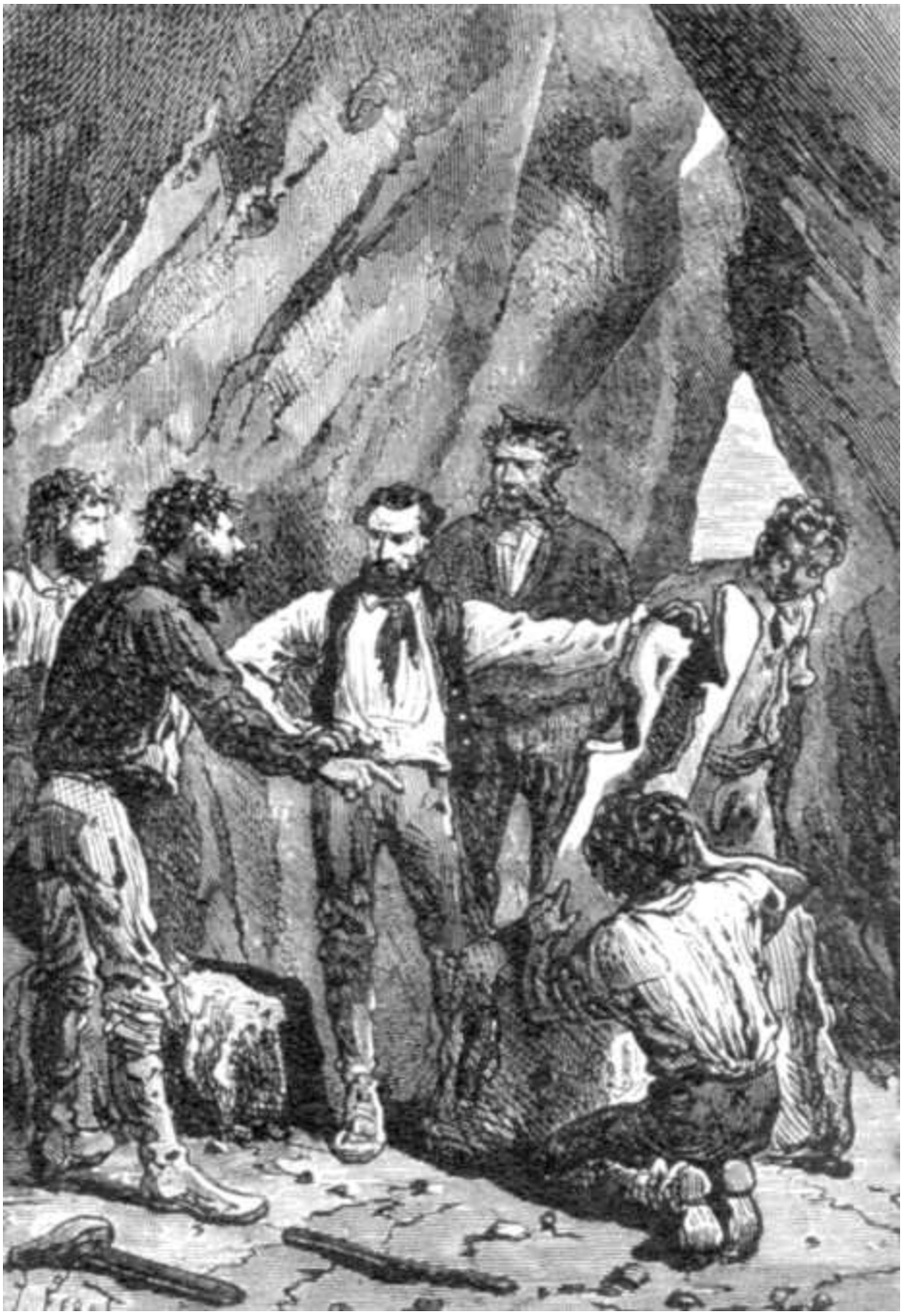

KAPITOLA V

INŽENÝRŮV VÝKLAD — PENGROFFOVY ÚŽASNÉ PŘEDSTAVY — BATERIE VE SKÁLE — ČTYŘI VÝSTŘELY —

ZBYLÍ PIRÁTI — AYRTONOVO VÁHÁNÍ — UŠLECHTILOST CYRUSE SMITHE — PENCROFFOVO POKÁNÍ

Podmořský výbuch torpéda vysvětloval vše. Cyrus Smith, který se za války Severu proti Jihu zabýval těmito strašnými zbraněmi, nemohl se mýlit. Jedině účinkem tohoto válce, naplněného nitroglycerínem, kyselinou pikrovou nebo jinou výbušninou podobného účinku, mohl být vyzdvižen v úžině onen vodní sloup. Jedině působením torpéda mohla být briga rozervána v kýlu a ihned potopena. Proto také nemohla být loď opravena, neboť její trup byl strašlivě roztrhán. Torpédu, které může zničit válečný obrněnec stejně jako rybářskou bárku, nemohl Bystrý vzdorovat. Ano. Torpédo vysvětlovalo vše… kromě otázky, jak se mohlo v těchto vodách objevit.

„Přátelé,“ pokračoval Cyrus Smith, „teď už nemůžeme pochybovat o přítomnosti záhadné bytosti, která je možná trosečníkem jako my, opuštěným na našem ostrově. Aby byl zasvěcen i Ayrton, zopakujme si sled všech těch podivných příhod. Kdo je onen šlechetný neznámý, jehož zásah se tolikrát projevil v náš prospěch? Nedovedu si to

představit. Jaký zájem má na svém jednání a proč se po tolika dobrodiních ještě skrývá ? Nechápu to. Tím však jeho služby neztrácejí na své působivosti a jsou takového druhu, že je mohl prokázat jen člověk nadaný téměř zázračnou mocí. Ayrton je mu zavázán stejně jako my. Jestliže mě neznámý zachránil po pádu do moře, napsal jistě i onu listinu, kterou vložil do láhve a kterou nás upozornil na postavení našeho přítele. Jsem přesvědčen, že to byl on, kdo nám poslal bednu s nejpotřebnějšími věcmi, a že on ji umístil u mysu Trosek. On také zapálil oheň na výšině ostrova a usnadnil vám tak přistání. On vystřelil kulku, kterou jsme našli v mase pekari. On vystřelil i torpédo, které zničilo pirátskou loď. Stručně řečeno: všechno tajemné a nevysvětlitelné, s čím jsme se tu setkali, pochází od něho. Ať je to kdokoli, trosečník nebo vyhnanec, zaslouží si všechnu naši vděčnost, nechceme-li být nevděčníky. Zavázal si nás nesmírným dluhem a já doufám, že mu jej budeme moci jednou splatit.“

„Myslím, že máte pravdu, Cyrusi,“ řekl Gedeon Spilett.

„Ano, žije zde skoro všemocná bytost, která je skryta v některé části ostrova a jejíž vliv se tak příznivě projevuje v náš prospěch. Řekl bych skoro, že tento muž vládne

nadpřirozenými prostředky, kdyby nadpřirozenost byla v obyčejném životě možná. Je to on kdo má s námi tajné spojení studnou v Žulovém domě? Je to on, kdo nám poslal láhev při první plavbě lodi kolem ostrova? Je to on, kdo vyhodil Topa z jezera a usmrtil moroně? Je to on, kdo podle vší pravděpodobnosti zachránil vás, Cyrusi, z vln, a to za okolností, kdy žádný jiný člověk by nemohl nic dělat? Jestliže je to on, pak má ve svých rukou moc, která z něho dělá vládce všech živlů.“

Všichni cítili, že novinářovy úvahy jsou správné.

„Ano,“ pokračoval Cyrus Smith.

„Nemůžeme-li už pochybovat o zásahu lidské bytosti, musíme připustit, že má k dispozici takové prostředky, které vysoko přesahují vše, co lidstvo dosud zná. V tom je jistě nějaké tajemství, ale objevíme-li toho člověka, objevíme i jeho tajemství. Otázka teď zní: máme respektovat přání tohoto muže zůstat neznámým, nebo se máme dostat až k němu? Co vy si o tom myslíte?“

„Já myslím,“ řekl Pencroff, „že je to velmi dobrý člověk a že

si zaslouží všechnu naši úctu.“

„Dobrá, Pencroffe, ale to není odpověď,“ namítl Cyrus Smith.

„Já si zas myslím,“ řekl Nab, „že ho můžeme hledat jak chceme, ale on že se objeví, až bude sám chtít.“

„To, co říkáš, Nabe, není nijak hloupé,“ doznal Pencroff.

„Souhlasím s Nabem,“ prohlásil Gedeon Spilett.

„Neznamená to však, že se nemáme pokusit ho hledat. Ať už tu tajemnou bytost najdeme nebo ne, musíme vykonat aspoň svou povinnost.“

„Co si o tom myslíš ty, chlapče?“ obrátil se inženýr k Harbertovi.

„Já bych mu chtěl poděkovat,“ řekl živě hoch, „především za to, že zachránil vás, a potom za to, že zachránil nás.“

„To je správné, chlapče,“ souhlasil Pencroff.

„I já bych mu chtěl poděkovat, a vlastně my všichni. Nejsem zvědavý, ale jedno oko bych obětoval, abych mohl tu podivnou bytost spatřit. Musí to být krásný a silný muž s nádherným plnovousem, s vlasy jako sluneční paprsky a

jistě leží na oblacích a drží v ruce velikou kouli.“ „Vždyť nám tu líčíte obraz boha, Pencroffe,“ smál se Gedeon Spilett.

„To je možné,“ odpověděl námořník, „ale já si ho tak představuji.“

„Co říkáte vy, Ayrtone?“ ptal se inženýr.

„Pane Smithi, nemohu vám ještě říci své mínění. Co uděláte, to bude dobré. Chcete -li, abych se zúčastnil hledání, rád vám pomohu.“

„Děkuji vám, Ayrtone,“ pokračoval inženýr.

„Ale chtěl bych na svou otázku přímou odpověď. Jste naším kamarádem. Už několikrát jste nám dokázal svou oddanost. Ptal jsem se proto i vás na věc rozhodné důležitosti. Mluvte

tedy!“

„Pane Smithi,“ odpověděl Ayrton, „myslím, že musíme udělat vše, abychom neznámého dobrodince našli. Co když je sám? Co když trpí? Co když potřebuje začít nový život? Také já mám u něho dluh k placení. Byl to jistě on a nikdo jiný, kdo připlul k ostrovu Táboru, našel tam známého vám

nešťastníka, dal vám to vědět, a vy jste mě zachránili…! Jen díky jemu jsem se stal opět člověkem. Nikdy na to nezapomenu.“

„Rozhodnuto,“ řekl Cyrus Smith.

„Začneme ho hledat co nejdříve. Nenecháme ani kousek ostrova bez prohlédnutí. Prohledáme jej až do jeho nejtajnějších úkrytů, a ať nám neznámý přítel odpustí naši snahu!

“ Kolonisté věnovali několik dnů práci na senoseči a na žních. Než se pustí do prohledávání ostrova, chtěli všechny nutné práce dokončit. Byla doba zrání zeleniny a plodin z ostrova Tábora. Vše muselo být sklizeno a uloženo. Naštěstí měli v Žulovém domě dost místa k uložení všeho bohatství ostrova. Produkty kolonie byly pečlivě roztříděny a zajištěny. Všichni kolonisté doufali, že je zajišťují před zvířaty, a nikoli před lidmi. Vlhka se v Žulovém domě bát nemuseli. Několik přirozených výklenků v horní chodbě bylo rozšířeno nebo prohloubeno špičáky i výbušnými náložemi a Žulový dům se tak stal hlavním skladem potravin, střeliva, nástrojů, nářadí a potřeb, tedy hmotnou zásobárnou kolonie.

Děla z brigy byly krásné kusy z kované oceli. Na Pencroffovo naléhání je kolonisté vytáhli kladkami a provazy až do Žulového domu. Mezi okny upravili střílny a žulovou stěnou brzy vyčnívala jejich lesklá ústí. Z této výše ovládala děla celé pobřeží zálivu Unie. Byl to malý Gibraltar, který by ohrozil palbou každou loď plující z moře k ostrovu.

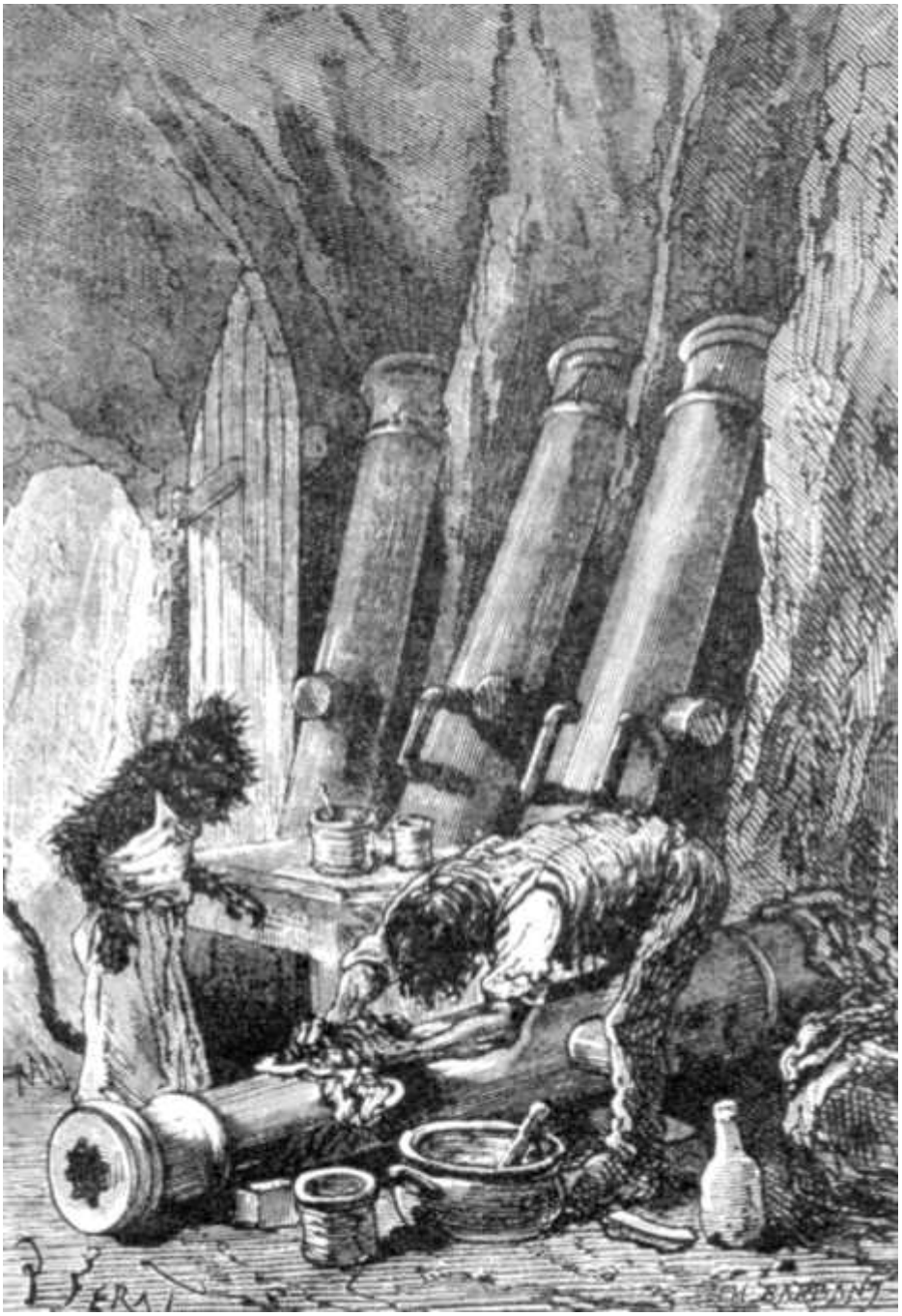

„Pane Smithi,“ řekl Pencroff inženýrovi 8. listopadu, „když už máme baterii umístěnou, měli bychom vyzkoušet její dostřel.“

„Myslíte, že to bude užitečné?“ ptal se inženýr.

„Nejen užitečné, ale nezbytné. Jak bychom jinak zjistili vzdálenost, na kterou můžeme posílat ty krásné náboje, kterými jsme tak zásobeni?“

„Zkusíme to tedy, Pencroffe,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Myslím však, že bychom neměli dělat zkoušku s obyčejným střelným prachem, který bych rád ušetřil, ale se střelnou bavlnou, které budeme mít vždycky dost.“

„Snesou však děla výstřel střelnou bavlnou?“ ptal se novinář, který byl stejně jako Pencroff zvědav na zkoušku ostrovního dělostřelectva.

„Myslím, že ano. Budeme však stejně opatrní,“ řekl inženýr.

Cyrus Smith právem předpokládal, že děla jsou udělána skvěle. Vždyť se v tom vyznal. Zhotovena z kované oceli a nabíjena odzadu, musela vydržet největší tlak a střílet na značnou vzdálenost. Má-li náboj mít velký, účinný dostřel, musí být dráha co nejstrmější a toho lze docílit jen velkou počáteční rychlostí.

„A počáteční rychlost závisí na množství použitého prachu, “ vysvětloval inženýr.

„Tato otázka se při výrobě přenáší na otázku nejpevnějšího materiálu. A ocel je k tomu ze všech kovů nejvhodnější. Můžeme tedy předpokládat, že naše děla vydrží bez nebezpečí i tlak plynů ze střelné bavlny a dají nám nejlepší palebné výsledky.“

„Bude nám to jasnější, až to vyzkoušíme,“ řekl na to nedočkavý Pencroff.

Všechna děla byla v dokonalém stavu. Hned po vytažení z vody si je vzal námořník na starost a úzkostlivě je ošetřil. Strávil mnoho hodin leštěním, promazáváním a čištěním odpalovacího zařízení, závěru i vrtání. Nyní se děla leskla jako na fregatě Unie.

Téhož dne byla všechna čtyři děla za účasti celé kolonie — i Topa a Jupa — vyzkoušena. Byla nabita střelnou bavlnou. Inženýr pečlivě propočítal její výbušný účin, který je čtyřikrát větší než účin střelného prachu. K výstřelu použil válcových, na konci zašpičatělých nábojů. Pencroff se chopil odpalovací šňůry a připravil se k palbě.

Na inženýrovo znamení vyšla rána. Náboj namířený k moři přelétl ostrůvek Spásy a ztratil se v oceánu ve vzdálenosti,

kterou nebylo možno přesně odhadnout.

Druhé dělo bylo namířeno na okraj Trosek. Náboj na kusy roztříštil skálu vzdálenou pět a půl kilometru od Žulového domu.

Toto dělo odpálil Harbert a byl na svou ránu náležitě hrdý. Ještě větší hrdost nad chlapcovým úspěchem pocítil Pencroff. Tento výstřel dělal jeho milovanému chlapci opravdu čest.

Třetí náboj vyletěl nad přesypy u severní části zálivu Unie a padl do písku přes sedm kilometrů daleko. Tam sklouzl po přesypu a zmizel v oblaku pěny v moři.

U čtvrtého děla Cyrus Smith nálož trochu zvětšil, aby vyzkoušel největší dostřel. Všichni kolonisté ustoupili do chodeb, aby byli kryti, kdyby se dělo roztrhlo. K odpálení použili dlouhé šňůry.

Ozvala se strašná rána, ale dělo to vydrželo. Kolonisté se vrhli k oknům a viděli, jak náboj roztříštil skálu na Jižní čelisti — devět kilometrů daleko — a padl do Žraloci zátoky.

„Nu, pane Smithi,“ zvolal Pencroff, jehož hurá mohlo

soutěžit s hlukem výstřelu, „co říkáte naší baterii? Teď se mohou objevit před Žulovým domem třeba všichni piráti Tichého oceánu. Bez našeho dovolení tu už nikdo nepřistane.“

„Věřte, Pencroffe, že bych to raději nechtěl zkoušet,“ řekl na to Cyrus Smith.

„Mimochodem, přátelé,“ pokračoval Pencroff, „co uděláme s těmi šesti ničemy na ostrově? Nenecháme je tu přece pobíhat našimi lesy, loukami a poli. Je to divoká zvěř, takoví piráti, a my bychom s nimi měli naložit jako s jaguáry. Co myslíš ty, Ayrtone?“ obrátil se Pencroff k novému kamarádovi.

Ayrton s odpovědí chvíli váhal. Cyruse Smithe zamrzelo, že dal Pencroff Ayrtonovi tak neomalenou otázku. Byl také dojat Ayrtonovou klidnou odpovědí: „Já jsem kdysi byl také takovým jaguárem, Pencroffe!“ A Ayrton pomalým krokem odešel. Pencroff pochopil.

„Jaký jsem to pitomec!“ naříkal.

„Ubohý Ayrton! A má přece právo hovořit o tom jako kdokoli jiný!“

„Ano,“ souhlasil Gedeon Spilett.

„Jeho skromnost mu však dělá čest a my musíme mít ohled na jeho smutnou minulost.“

„Samozřejmě, pane Spilette,“ odpověděl námořník.

„Teď si budu dávat dobrý pozor. Raději bych si ukousl jazyk, než bych Ayrtona ještě zarmoutil. Vraťme se teď k těm pirátům. Zdá se mi, že nemají právo na naše smilování a že se jich stejně budeme muset jednou zbavit.“

„To je váš názor, Pencroffe?“ ptal se inženýr.

„Ano, to si myslím.“

„Nechtěl byste však počkat — než je začneme nemilosrdně pronásledovat — na jejich nepřátelský projev?“

„Nestačí snad to, co udělali?“ ptal se Pencroff, který takové ohledy nechápal.

„Možná že se jejich city zatím změnily,“ řekl Cyrus Smith.

„Možná že dnes už litují…“

„Ti a litovat!“ zvolal Pencroff a pokrčil rameny.

„Pencroffe, vzpomeň si na Ayrtona!“ řekl Harbert a sevřel

námořníkovu ruku.

„Stal se přece zas čestným člověkem!“

Pencroff pohlédl na druhy. Nikdy by byl nevěřil, že se jeho návrh setká s nesouhlasem. Jeho prudká povaha nemohla připustit, aby se smířili na ostrově s ničemy, se spoluviníky Boba Harveye a s vrahy z posádky Bystrého. Díval se na ně jako na divou zvěř, kterou nutno bez váhání a bez výčitek svědomí vyhubit.

„Hleďme,“ řekl, „všichni jsou proti mně. Chcete snad být k těm bídníkům milosrdní? Dobrá. Jen abyste později nelitovali!“

„Jakému nebezpečí se vystavujeme?“ ptal se Harbert.

„Stačí, když si budeme dávat pozor.“

„Hm,“ bručel novinář, který dosud mlčel.

„Je jich šest a jsou dobře ozbrojeni. Kdyby se každý z nich někde skryl a zastřelil jednoho z nás, byli by brzy pány ostrova.“

„Proč to tedy už neudělali?“ ptal se Harbert.

„Patrně to není v jejich zájmu. Nás je ostatně také šest.“

„Dobrá, dobrá," řekl Pencroff, kterého žádný důvod nemohl přesvědčit.

„Nechme ty chlapíky na pokoji a nemysleme na ně."

„Nedělej se tak zlým, Pencroffe," řekl Nab.

„Kdyby se jeden z těch ubožáků octl v dostřelu tvé pušky, stejně bys na něho nevystřelil."

„Vystřelil bych na něho jako na vzteklého psa, Nabe," odpověděl chladně námořník.

„Pencroffe," řekl mu Cyrus Smith,

„až dosud jste dal vždy na mou radu. Nechtěl byste mi důvěřovat i v této věci?"

„Udělám, co budete chtít, pane Smithi," odpověděl námořník, ale přesvědčen dosud nebyl.

„Čekejme zatím a neútočme, dokud nebudeme napadeni!"

Tím bylo rozhodnuto o postoji vůči pirátům, ačkoli si Pencroff od toho nic dobrého nesliboval. Nebude tedy útočit, ale bude neustále ve střehu. Ostrov byl ostatně velký a úrodný. Jestliže zůstalo v duších těch ničemů aspoň trochu počestnosti, mohou se tu uživit. Bylo ostatně v

jejich zájmu, aby v nových podmínkách začali nový způsob života. Samozřejmě že by to neudělali z lidskosti, ale z nutnosti. Kolonisté se však už nebudou moci pohybovat volně. Teď se musí mít na pozoru před šesti piráty, kteří se potloukají po ostrově a mohou být právě těmi nejhoršími. Ztráta bezpečnosti by byla vážnou věcí i pro lidi méně statečné, než byli kolonisté. Ale na tom nezáleží. Kolonisté byli teď proti Pencroffovi v právu. Budou v právu i v budoucnu? To se uvidí.

KAPITOLA VI

PLÁN VÝPRAVY — AYRTON V OHRADĚ — NÁVŠTĚVA BALÓNOVÉHO PŘÍSTAVU — PENCROFFOVY OBJEVY NA PALUBĚ BONAVENTURY — TELEGRAM DO OHRADY — AYRTON NEODPOVÍDÁ — RANNÍ ODCHOD — PROČ VEDENÍ NEFUNGUJE — VÝSTŘEL

Nejdůležitější věcí pro kolonisty bylo uskutečnit úplnou prohlídku ostrova pro kterou se už dříve rozhodli a která

teď bude mít dvojí cíl: objevit především tajemnou bytost, o jejíž existenci nemohli už pochybovat, a zároveň zjistit, co je s piráty, kam se ukryli, jaký vedou život a čeho se od nich mohou nadít.

Cyrus Smith chtěl vyrazit hned; ale výprava potrvá několik dní a bude třeba vzít s sebou na káře potřeby k táboření a různé nástroje. Ale v té době se jeden z oslů zranil na noze a nemohl být zapražen. Potřeboval několik dní odpočinku, a tak bylo rozhodnuto odložit výpravu o týden, na den 20. listopadu. Listopad v této šířce odpovídá květnu na severní polokouli. Byla to nejkrásnější doba. Slunce se vracelo od obratníku Kozoroha a dny se prodlužovaly. Byla nejpříhodnější doba k chystané výpravě, která při zdárném zakončení může přinést důležitá odhalení i v otázce přírodního bohatství ostrova, protože Cyrus Smith se chystal i k prohlídce nejhustší části lesa Divokého západu, který se táhl až k Hadímu ocasu. Celých devět dnů před odchodem byly dokončovány práce na planině Výhledu.

Bylo však také nutné, aby se Ayrton vrátil do ohrady, kde

domácí zvířata potřebovala už jeho péči. Ayrton se rozhodl strávit tam dva dny. Až opatří ohradu dostatečnou zásobou krmiva, vrátí se do Žulového domu. Před odchodem do ohrady se ho Cyrus Smith ptal, nechce-li s sebou někoho z kolonistů. Připomněl mu, že ostrov už není tak bezpečný, jako býval. Ayrton odpověděl, že by to bylo zbytečné, že na práci stačí sám a že se ostatně nikoho nebojí. Kdyby se v ohradě nebo v jejím okolí něco stalo, poslal by okamžitě telegrafickou zprávu do Žulového domu. Tak Ayrton dne 9. listopadu ráno odešel. Vzal s sebou káru s jedním oslem a po dvou hodinách oznámil elektrický zvonek, že v ohradě je vše v pořádku.

V těchto dvou dnech se Cyrus Smith zabýval myšlenkou, jak zajistit Žulový dům proti každému překvapení.

Především bude nutno dokonaleji zakrýt ústí starého jezerního výtoku na jižním cípu Grantová jezera, zatím zazděné a zarostlé trávou a křovím. Byla to snadná věc, protože stačilo zdvihnout o šedesát až osmdesát centimetrů hladinu jezera a starý odtok bude úplně

zatopen. Ke zdvižení hladiny postačí postavit přehrady na obou nových výtocích ve vodopádovém odtoku i v Glycerínovém potoku. Kolonisté se pustili do práce a dvě přehrady, široké jen asi tři metry a vysoké devadesát centimetrů, byly rychle postaveny z balvanů spojených maltou.

Když byly přehrady hotové, nikdo nemohl tušit, že na jižním cípu jezera je pod vodou ústí starého odtoku. Zbytečno dodávat, že otvor, kterým vtékala voda do Žulového domu, byl upraven tak, aby kolonistům voda nikdy nechyběla. Po vytažení výtahu se stal Žulový dům nedobytným a dokonale zařízeným útulkem.

Práce byly vykonány rychle a Pencroffovi, Gedeonu Spilettovi a Harbertovi zbyl ještě čas na výpravu k Balónovému přístavu. Námořník byl velmi zvědav, zda snad zátoka, v níž Bonaventura kotví, nebyla navštívena piráty.

„Ti ničemové vylezli na jižním pobřeží," prohlásil, „a jestliže šli podél pobřeží dál, mohli přístav snadno objevit.

V tom případě bych nedal za Bonaventuru ani půl dolaru.“

Pencroffovy obavy byly odůvodněné a návštěva Balónového přístavu byla z opatrnosti nutná. Námořník i jeho dobře vyzbrojení druzi vyrazili tedy 10. listopadu po obědě. Pencroff vložil okázale do každé hlavně dvě koule a potřásl hlavou, což nevěstilo nic dobrého nikomu, kdo by se mu přiblížil na dostřel, „zvířeti ani člověku“, jak se vyjádřil. Gedeon Spilett a Harbert si vzali také pušky a ve tři hodiny vyšli od Žulového domu. Nab je doprovázel až k ohybu řeky Díků, aby po jejich přechodu most zase zdvihl. Bylo smluveno, že kolonisté při návratu vystřelí a Nab přijde na toto znamení zase upravit spojení obou břehů.

Malá skupina pak zamířila k jižnímu pobřeží ostrova. Cesta nebyla delší než šest kilometrů, ale trvala jim přes dvě hodiny, protože kolonisté prohlíželi každé křoví při cestě a hustý les podél Kachní bažiny. Stopy pirátů však nikde nenašli. Ti si zřejmě nebyli jisti počtem kolonistů a vzhledem ke svým omezeným obranným možnostem se raději uchýlili do nedostupnější části ostrova.

V Balónovém přístavu Pencroff s uspokojením zjistil, že Bonaventura klidně leží ve své malé zátoce. Balónový přístav byl tak dobře ukryt mezi vysokými skalami a za hustým porostem, že ani z moře, ani z ostrova nemohl být objeven

„No, piráti tu nebyli,“ oddychl si námořník.

„Plazům vyhovuje spíš vysoká tráva a my je najdeme v lese Divokého západu.“

„Štěstí že zátoku nenašli,“ dodal Harbert.

„Kdyby byli Bonaventuru objevili, byli by na ní uprchli a znemožnili nám tak plavbu na ostrov Tábor.“

„Opravdu,“ podotkl Gedeon Spilett, „budeme tam muset odvézt zprávu o novém bydlišti Ayrtonově. Co kdyby skotská jachta přijela?“

„Nu, Bonaventura je tady, pane Spilette,“ řekl námořník.

"Je tedy i se svou posádkou připravena na rozkaz k vyplutí. “

„Myslím však, Pencroffe, že tam budeme moci plout až po

skončení prohlídky ostrova. Je možné, že tajemný neznámý — podaří-li se nám ho najít — dá nám podrobné zprávy o Lincolnově ostrově i o Táboru. Nezapomínejme, že je autorem oné listiny v láhvi a že možná zná i přesnou dobu příjezdu jachty.“

„Tisíc ďáblů!“ zaklel Pencroff.

„Kdo to jen může být? Zná nás a my neznáme jeho. Je-li to obyčejný trosečník, proč se skrývá? Myslím, že jsme čestní lidé a společnost takových mužů nemůže být nikomu

nepříjemná. Přišel sem snad dobrovolně? Může opustit ostrov, zachce -li se mu? Je tady ještě? Nebo už tu není…?“

Za tohoto rozhovoru vystoupili Harbert, Pencroff a Gedeon Spilett na Bonaventuru. Námořník se náhle podíval na hřídel, na který bylo navinuto lodní lano.

„No tohle!“ vykřikl.

„To už je moc!“

„Co je, Pencroffe?“ ptal se novinář.

„Tenhle uzel jsem přece já neudělal!“

A Pencroff ukazoval na uzel, který zajišťoval lano u hřídele,

aby se nemohlo odvinout.

„Vy že jste ho neudělal?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Třeba se mýlíte, Pencroffe.“

„Přísahám, že ne. Tohle je plochý uzel a ten já nikdy nedělám.“

„Asi se opravdu mýlíte, Pencroffe.“

„Nemýlím se,“ tvrdil námořník.

„Mám svůj uzel už v ruce a ruka se nikdy nemýlí.“

„Že by se piráti přece jen dostali na palubu?“ divil se Harbert.

„To nevím,“ řekl Pencroff.

„Je však jisté, že někdo zvedl kotvu Bonaventury a zase ji spustil. A podívejte se! Tady je další důkaz! Někdo vytáhl kotevní lano, ale nedal podložku do průvlaku! Říkám vám, že někdo naší lodi použil.“

„Ale kdyby jí použili piráti, byli by ji ukradli a odjeli na ní,“ namítal Harbert.

„Odpluli…? Ale kam…? Na ostrov Tábor?“ odporoval

Pencroff.

„Myslíte, že by se odvážili na moře na tak malém plavidle? “

„Museli bychom také předpokládat, že o Táboru věděli,“ řekl novinář.

„Ať se stalo co chtělo, vím právě tak jistě, jako že jsem Bonaventura Pencroff z Vineyardu, že naše Bonaventura vyplula bez nás!“ Námořník hovořil tak přesvědčivě, že ani Gedeon Spilett, ani Harbert nemohli jeho přesvědčení vyvrátit. Bylo jasné, že se loď od té doby, co ji tu Pencroff zakotvil, hnula z přístavu buď na delší, nebo kratší plavbu. Námořník

nepochyboval o tom, že kotva byla zdvižena a pak zase spuštěna. A proč by to byl někdo udělal, kdyby byl s lodí nevyplul?

„Ale jak to, že jsme loď neviděli na moři?“ ptal se novinář, který chtěl uplatnit každou námitku.

„Pane Spilette,“ odpověděl námořník, „stačí vyplout za noci při čerstvé bríze a za dvě hodiny jste z dohledu ostrova.“

„Dobrá," pokračoval Gedeon Spilett,

„ptám se však ještě, k čemu piráti Bonaventury použili a proč ji po použití zavedli zas do přístavu?"

„Ach, pane Spilette," odpověděl námořník, „připojme to k řadě záhadných událostí a nemysleme už na to! Důležité je, že Bonaventura je tady! Horší bude, až si piráti vypůjčí naši loď podruhé a my ji tady už třeba nenajdeme."

„Nebylo by, Pencroffe, lepší, kdybychom loď odvezli před Žulový dům?" ptal se Harbert.

„Ano a ne," odpověděl Pencroff.

„Spíš ne. Ústí řeky Díků je pro loď špatné místo; moře je tam příliš prudké."

„A co kdybychom ji vytáhli na písek až pod Komín?"

„Snad," řekl Pencroff, „ale protože musíme ze Žulového domu odejít na delší dobu, bude jistě lepší, když Bonaventura zůstane tady tak dlouho, dokud nebude ostrov od té čeládky očištěn."

„Souhlasím s vámi," přikývl novinář.

„Za nepohody je tady Bonaventura mnohem lépe

chráněna, než by byla u ústí řeky Díků.“

„Ale co když ji piráti znovu navštíví?“ ptal se Harbert.

„Nu, chlapče, kdyby ji nenašli tady, šli by ji hledat k Žulovému domu a za naší nepřítomnosti by se jí stejně zmocnili. Souhlasím s panem Spilettem, že ji musíme nechat v Balónovém přístavu. Ale jakmile se vrátíme a nezbavíme-li se ještě pirátů, bude lepší, když odvezeme loď k Žulovému domu a necháme ji tam tak dlouho, až se už nebudeme muset bát návštěvy těch ničemů.“

„Ujednáno, vzhůru!“ zvolal novinář.

Pencroff, Harbert a Gedeon Spilett se vrátili do Žulového domu a vypravovali vše inženýrovi, který jejich opatření pro přítomnost i budoucnost schválil. Slíbil dokonce Pencroffovi, že prohlédne úžinu mezi ostrůvkem a pobřežím, zda by se v ní nedal vybudováním hráze zřídit umělý přístav. Tak by byla Bonaventura stále před očima kolonistů, připravena pod zámkem k použití. Téhož večera poslali Ayrtonovi telegram, aby přivedl z ohrady pár koz pro Naba, který je chtěl chovat na louce na planině. Ayrton však příjem telegramu nepotvrdil, ač to vždycky dělal. Inženýra to velmi udivilo. Možná však, že Ayrton nebyl

právě v ohradě nebo že už byl na cestě do Žulového domu. Od jeho odchodu uplynuly dva dny a kolonisté soudili, že se Ayrton vrátí buď 10. listopadu večer, nebo 11. listopadu ráno. Čekali tedy, až Ayrton vystoupí na planinu Výhledu.

Ale ani v deset večer nebylo po Ayrtonovi ještě vidu ani slechu. Poslali tedy druhý telegram se žádostí o okamžitou odpověď. Zvonek v Žulovém domě zůstal němý. Kolonistů se zmocnil neklid. Co se Ayrtonovi stalo? Nebyl v ohradě? Nebo tam snad je, ale nemá volnost pohybu? Měli jít v temné noci za ním? Dohadovali se. Někteří chtěli jít, jiní radili zůstat.

„Možná však, že se něco stalo s telegrafem," mínil Harbert.

„A že proto nefunguje."

„To je možné," souhlasil novinář.

„Počkejme do rána," radil Cyrus Smith.

„Ayrton třeba náš telegram skutečně nedostal, nebo jsme my nedostali odpověď." Čekali tedy, přirozeně plni úzkosti.

Ráno 11. listopadu hned za svítám zapjal Cyrus Smith znovu proud, ale nedostal zas odpověď. Opakoval pokus. Bez výsledku.

„Pojďme do ohrady!“ rozhodl.

„A dobře ozbrojeni!“ připomněl Pencroff.

Bylo rozhodnuto, že nenechají Žulový dům bez ochrany, že tu zůstane Nab. Černoch doprovodí přátele ke Glycerínovému potoku a zdvihne za nimi most. Pak se schová za strom a počká na jejich návrat nebo na příchod Ayrtonův. Kdyby se piráti pokusili překročit potok, snažil by se odrazit je střelbou a pak by ustoupil do Žulového domu, kde by byl po vytažení výtahu v bezpečí. Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Harbert a Pencroff měli jít přímo k ohradě, a nenajdou-li tam Ayrtona, prohledají okolní lesy. V šest hodin ráno přešel inženýr se svými společníky Glycerínový potok a Nab se postavil na levém břehu za malý násep, porostlý vysokými dračinci. Kolonisté opustili planinu Výhledu a pustili se hned Ohradní cestou. Pušky nesli v ruce, připraveni odpovědět na každý nepřátelský projev výstřelem. Obě karabiny i obě pušky byly nabity kulkami. Husté křoví po obou stranách cesty mohlo skrývat zločince, kteří měli zbraně a byli proto velmi nebezpeční.

Kolonisté kráčeli rychle a tiše. Před nimi běžel Top, chvíli po cestě, chvíli podrostem; byl stále tichý a neprojevoval

žádný neklid. Kolonisté se mohli spolehnout, že se věrné zvíře nedá překvapit a že upozorní včas na každé nebezpečí. Po celou cestu kontroloval Cyrus Smith elektrické vedení, které spojovalo ohradu se Žulovým domem. Na prvních třech kilometrech však nepřišel na žádné přerušení. Kůly byly v dobrém stavu, izolátory neporušeny a drát rovnoměrně napjat. Ale o trochu dále si Cyrus Smith všiml, že napjetí drátů se počíná uvolňovat, a když došli ke kůlu číslo 74, zarazil je náhle výkřik Harberta, který kráčel vpředu.

„Drát je přetržen!“

Přátelé přidali do kroku a zastavili se u chlapce.

Tam ležel přes cestu vyvrácený kůl. Spojení bylo tedy přerušeno, a proto také nemohly dojít telegramy ani do ohrady, ani z ohrady.

„Ale sloup není poražen větrem!“ upozornil Pencroff.

„Ne,“ potvrdil Gedeon Spilett.

„Země u paty kůlu byla rozkopána a sloup byl vytržen lidskou rukou.“

„A drát se přetrhl,“ dodal Harbert, ukazuje na oba konce

násilně přervaného drátu.

„Je přetržení čerstvé?“ ptal se Cyrus Smith.

„Ano,“ odpověděl Harbert.

„A muselo k němu dojít teprve nedávno.“

„Do ohrady! Do ohrady!“ zvolal Pencroff.

Kolonisté byli asi v poloviční vzdálenosti ohrady od Žulového domu. Zbývalo jim ještě čtyři a půl kilometru. Všichni se rozběhli klusem. Právem se obávali, že v ohradě došlo k něčemu vážnému. Ayrton mohl poslat telegram,

který nedošel, ale to jeho společníky tolik netrápilo. Horší bylo, že se měl Ayrton podle svého slibu vrátit už včera večer a že se nevrátil.

Přerušené spojení ohrady se Žulovým domem jistě něco znamená. A jaký zájem mohli mít piráti na přetržení drátu? Kolonisté běželi se srdcem sevřeným úzkostí. K svému novému společníkovi pociťovali upřímnou náklonnost. Nedostal se teď do rukou těch, kteří v něm kdysi viděli svého vůdce?

Kolonisté brzy doběhli na místo, kde cesta vedla podle malého přítoku Červeného potoka k louce před ohradou. Zvolnili krok, aby nebyli příliš udýcháni ve chvíli, kdy dojde třeba k boji. Všechny pušky byly připraveny k palbě. Každý z kolonistů střežil svůj úsek lesa. Top několikrát temně zavrčel, což nevěstilo nic dobrého. Konečně se objevila kolová hradba. Nikde však nebylo vidět žádné poškození. Vrata byla jako obvykle zavřena. Ale v ohradě vládlo naprosté ticho. Nebylo slyšet ani bečení muflonů, ani Ayrtonův hlas.

„Vstupme!“ řekl Cyrus Smith, zdvihl závoru a chtěl už vrata

otevřít, když tu Top prudce zaštěkal. Nad ohradou zazněl výstřel, kterému odpověděl bolestný výkřik.

Harbert zasažen kulkou padl na zem.

KAPITOLA VII

NOVINÁŘ A PENCROFF V OHRADĚ — PŘENESENÍ HARBERTA — NÁMOŘNÍKOVO ZOUFALSTVÍ — PORADA INŽENÝRA S NOVINÁŘEM — ZÁBLESK NADĚJE — JAK VAROVAT NABA — SPOLEHLIVÝ A VĚRNÝ POSEL — NABOVA ODPOVĚĎ

Na Harbertův výkřik odhodil Pencroff zbraň a vrhl se k chlapci.

„Zabili ho!“ volal.

„Zabili mého chlapce! Zabili ho!“ Cyrus Smith a Gedeon Spilett přiběhli také k Harbertovi. Novinář poslouchal, zda srdce ubohého hocha ještě bije.

„Žije!“ řekl.

„Ale musíme ho přenést…“

„Do Žulového domu? To není možné!“ odpověděl inženýr.

„Tedy do ohrady!“ zvolal Pencroff.

„Počkejte!“ řekl Cyrus Smith.

A vyrazil doleva, aby ohradu obešel. Tam však narazil na jednoho z pirátů, který na něho ihned namířil a srazil mu kulkou klobouk. Vteřinu poté, aniž měl čas znovu vypálit, klesl pirát k zemi se srdcem probodeným inženýrovou dýkou. Gedeon Spilett s námořníkem se zatím vyšvihli na ohradu, přeskočili ji, seskočili dovnitř, odrazili vzpěry zajišťující zevnitř vrata, vtrhli do chaty, která byla prázdná, a za chvíli ležel ubohý Harbert na Ayrtonově lůžku. Za okamžik přišel i Cyrus Smith.

Námořníkův bol při pohledu na nehybného chlapce byl hrozný. Pencroff vzlykal, plakal a chtěl si rozbít o stěnu hlavu. Ani novinář, ani inženýr ho nemohli uklidnit. Oba byli stejně zdrceni. Nemohli ani mluvit.

Udělali však přesto vše, co bylo v jejich moci, aby vyrvali z náruče smrti chlapce, který jim před očima umíral. Gedeon Spilett získal za svého rušného života dost lékařských vědomostí. Věděl ode všeho něco a stalo se mu už mnohokrát, že mohl použít svých znalostí při léčení bodných i střelných ran. S pomocí Cyruse Smithe provedl všechna opatření, která Harbertův stav vyžadoval.

Cyrus Smith byl především překvapen naprostým bezvědomím zraněného. Muselo být způsobeno buď velkou ztrátou krve, nebo snad kulka narazila na nějakou kost a přivodila chlapci prudký otřes. Harbert byl smrtelně bledý a tep měl tak slabý, že jej Gedeon Spilett velmi těžko zjišťoval. Tepna mu bila v tak dlouhých intervalech, jako by se měla každou chvíli zastavit. Zároveň ztratil raněný vědomí i smysly. To byly vážné příznaky.

Přátelé obnažili Harbertovu hruď, kapesníkem setřeli krev a ránu vymyli studenou vodou. Objevila se okrouhlá rána mezi třetím a čtvrtým žebrem. Tady zasáhla Harberta kulka. Cyrus Smith se Spilettem pak Harberta obrátili. Chlapec přitom vydal slaboučký sten, který mohl být pokládán i za poslední výdech. Na zádech byla druhá krvavá rána, kterou kulka vylétla ven.

„Ještě štěstí, že kulka prolétla!“ zašeptal Gedeon Spilett.

„Nemusíme ji vyndávat.“

„Ale co srdce?“ ptal se Cyrus Smith.

„Srdce zasaženo není. To už by byl Harbert mrtev.“

„Mrtev!“ zaúpěl Pencroff, který zaslechl poslední slovo.

„Ne, Pencroffe,“ odpověděl Cyrus Smith,

„není mrtev. Tep mu dosud bije. Dokonce jsme slyšeli jeho vzdech. Ale v zájmu chlapce vás prosím, utište se! Potřebujeme teď všechnu chladnokrevnost. Nesmíme mu ublížit, příteli!“ Pencroff zmlkl. Jen proud slz se mu valil po tvářiGedeon Spilett sbíral v duchu všechny své vědomosti, aby jich teď soustavně použil. Především bylo mimo pochybnost, že zpředu vstřelená kulka vyšla zády ven. Ale jaké zranění při průstřelu způsobila? Které důležité orgány zasáhla? To by byl těžko určil i chirurg z povolání. Tím hůř se to určovalo novináři.

Jedno však věděl: že musí zabránit zánětu poraněných orgánů, bojovat proti hnisání ran a proti horečce, kterou zranění jistě vyvolá — zranění možná smrtelné! Ale jakých léků, jakých přípravků použít? Jak zánětu zabránit? Především bylo nutno obě rány vymýt. Dále věděl, že by bylo nesprávné, kdyby chtěl přivodit nové krvácení ran omýváním teplou vodou a vysáváním krve rty. Harbert už krvácel příliš mnoho a byl velmi oslaben. Novinář se spokojil jen s tím, že vymyl obě rány studenou vodou.

Pak položil Harberta na bok a v této poloze ho podepřeli.

„Nesmí se teď hýbat," řekl Gedeon Spilett.

„Je v poloze, která je pro vyhnisání obou ran nejvhodnější. Tak musí zůstat v naprostém klidu."

„Což ho nepřeneseme do Žulového domu?" ptal se Pencroff.

„Ne, Pencroffe," odpověděl novinář.

„Proklatě!" zvolal námořník se sevřenými pěstmi,

„Pencroffe!" napomenul ho Cyrus Smith.

Gedeon Spilett se věnoval pozornému vyšetření zraněného chlapce. Harbert byl stále tak bledý, že to novináře děsilo.

„Cyrusi," řekl, „nejsem lékař… Jsem v hrozných rozpacích… Musíte mi poradit… svými zkušenostmi…"

„Uklidněte se, příteli," odpověděl Cyrus Smith, svíraje mu ruku. „Jednejte chladnokrevně… Myslete jen najedno: Harbert musí být zachráněn!"

Tato slova vrátila novináři sebeovládání. Po chvíli beznaděje si uvědomil plně svou odpovědnost. Sedl si k lůžku. Cyrus Smith se postavil za něho. Pencroff roztrhal

košili a dělal mechanicky cupaninu. Gedeon Spilett pak Cyrusi Smithovi vysvětlil, že pokládá za nutné zastavit teď krvácení, ale nezavírat obě rány a zabránit jejich rychlému zacelení, protože chlapec může mít i vnitřní zranění a pak nesmí dojít k hromadění hnisu v těle. Cyrus Smith s tím plně souhlasil. Bylo tedy rozhodnuto, že budou obě rány ošetřovat, ale nebudou se snažit je hned zacelit. Naštěstí se zdálo, že je nebudou muset prořezávat.

Seženou však nějaký prostředek proti zánětu? Ano. Příroda jim jej zde nabízela v dostatečném množství. Měli studenou vodu, nejlepší utišující prostředek zamezující i hnisání ran, nejlepší lék při všech zraněních, užívaný všemi lékaři. Studená voda, naprostý klid a zabránění předčasnému zajizvení, to byly cesty k úspěšné léčbě. Je také zkušeností dokázáno, že styk rány se vzduchem je za prvních dnů velmi nebezpečný. Gedeon Spilett a Cyrus Smith uvažovali prostým lidským rozumem a jednali přitom jako nejlepší chirurgové. Na obě rány přiložili plátěné obvazy a neustále je navlhčovali studenou vodou.

Námořník rozdělal především v chatě oheň. Našel také

javorový cukr a léčivé byliny, které natrhal sám Harbert na březích Grantová jezera, a použil jich k přípravě osvěžujícího nápoje. Harbert nápoj v bezvědomí vypil. Horečka mu nebezpečně stoupla. Celý den a celou noc byl v bezvědomí. Jeho život visel jen na nitce, která se mohla každou chvíli přetrhnout.

Dne 12. listopadu Cyrus Smith a jeho přátelé získali zas trochu naděje. Harbert se probral ze své strnulosti. Otevřel oči a poznal Cyruse Smithe, novináře i Pencroffa. Řekl dvě nebo tři slova. Nevěděl, co se s ním stalo. Přátelé mu to řekli a Gedeon ho prosil, aby zůstal v naprostém klidu, že jeho život už není ohrožen a rány že se za několik dní zahojí. Harbert ostatně skoro vůbec netrpěl bolestí.

Vyhnisávání pokračovalo a horečka nestoupala, takže Harbertovi přátelé mohli doufat, že strašné zranění už katastrofu nepřivodí. Pencroff se pomalu uklidňoval. Choval se teď jako ošetřovatelka nebo jako matka u lůžka nemocného dítěte. Harbert znovu usnul, ale spal už klidněji.

„Řekněte mi, že Harberta zachráníte, pane Spilette!“ prosil Pencroff novináře.

„Ano, zachráníme ho," odpověděl novinář.

„Zranění je však vážné a není vyloučeno, že kulka prolétla i plícemi. Naštěstí nebývá průstřel plic smrtelný."

„Kéž byste měl pravdu!" opakoval Pencroff.

Celých čtyřiadvacet hodin, které už strávili v ohradě, věnovali kolonisté pochopitelně ošetřování Harberta. Nestarali se ani o nebezpečí, které jim mohlo hrozit při návratu pirátů, ani o zajištění pro budoucnost. Ale dnes, když u lože nemocného hlídal Pencroff, uradil se Cyrus Smith s Gedeonem Spilettem o tom, co by měli dělat. Především prohlédli celou ohradu. Po Ayrtonovi nenašli ani stopy. Byl snad ten nešťastník svými bývalými spoluviníky odvlečen? Nebyl jimi v ohradě přepaden? Nebojoval proti nim a nepadl v boji? Tato domněnka byla nejpravděpodobnější. Gedeon Spilett spatřil při přelézání ohrady jednoho piráta utíkat přes jižní předhoří Franklinovy hory. Top běžel za ním. Byl to jeden z mužů, jejichž člun se rozbil u ústí řeky Díků. K tlupě Boba Harveye patřil i lupič, kterého zabil Cyrus Smith; pirátovo tělo bylo nalezeno pod ohradou.

V ohradě, nebylo nic poškozeno. Vrata byla zavřena a

domácí zvířata nemohla utéci. Nikde nebyly žádné stopy zápasu, chata ani ohrada nebyly nijak poškozeny. Jedině Ayrtonova zásoba střeliva zmizela i s ním.

„Ten nešťastník mohl být přepaden," řekl Cyrus Smith.

„A protože se jistě bránil, musel podlehnout."

„Toho se také bojím," přiznal se novinář.

„Lupiči se pak asi usadili v chatě, kde našli všeho dost, ale po našem příchodu utekli. Zatím je jasné, že Ayrton tu není ani mrtev, ani živ."

„Musíme prohledat les," řekl inženýr, „a ostrov od těch bídáků očistit. Pencroff měl pravdu, když je chtěl pronásledovat jako divou zvěř. Bylo by nás to ušetřilo všech neštěstí."

„Ano, teď máme právo být nemilosrdní," odpověděl novinář.

„Nějaký čas musíme počkat v ohradě," pokračoval Cyrus Smith,

„dokud nebudeme moci Harberta přenést bez nebezpečí do Žulového domu."

„A co Nab?“ ptal se novinář.

„Ten je v bezpečí.“

„Ale co když bude znepokojen naší delší nepřítomností a odváží se za námi přijít?“

„Nesmí přijít!“ zvolal rychle Cyrus Smith.

„Byl by cestou zavražděn!“

„Je však pravděpodobné, že bude chtít za námi.“

"Ach, kdyby aspoň fungoval telegraf! Mohli bychom ho varovat. Ale teď to je nemožné. A nechat zde Pencroffa s Harbertem samotné nemůžeme. Půjdu do Žulového domu sám!“

„Ne, ne!“ protestoval novinář.

„Toho se nesmíte odvážit! Vaše odvaha by nic nedokázala! Ti bídáci cestu k ohradě jistě hlídají, jsou skryti v křoví, a kdybyste tam šel, měli bychom hned dvě neštěstí místo jednoho.“

„Ale co Nab?“ opakoval inženýr.

„Už čtyřiadvacet hodin nemá od nás zprávy. Jistě bude

chtít přijít.“

„A protože bude ještě nedbalejší, než jsme byli my,“ odpověděl Gedeon Spilett,

„bude zastřelen.“

„Což nenajdeme žádný prostředek, jak Naba varovat?“

Když o tom inženýr přemýšlel, padl jeho pohled na Topa, který skákal kolem něho, jako by chtěl říci: Nu a co já?

„Tope!“ zavolal ho Cyrus Smith. Zvíře na pánův rozkaz přiskočilo.

„Ano, Top půjde!“ souhlasil novinář, který pochopil inženýrův záměr.

„Kde bychom neprošli my, tam Top projde. Donese do Žulového domu zprávu z ohrady a přinese nám ze Žulového domu Nabovu odpověď.“

„Rychle,“ zvolal inženýr, „rychle!“

Gedeon Spilett vytrhl ze zápisníku papír a napsal na něj tuto zprávu: „Harbert je zraněn. Jsme v ohradě. Dej si pozor! Neopouštěj Žulový dům! Neobjevili se tam piráti? Odpověď pošli po Topovi!“

Tento stručný vzkaz obsahoval vše, co měl Nab vědět, a žádal také o zprávu z domova. Byl složen a upevněn nápadně na psův obojek.

„Tope, pejsku," hladil inženýr psa „dávej pozor! Nab, Tope, Nab!"

Top po těchto slovech vyskočil. Pochopil, co od něho jeho pán chce. Cestu z ohrady znal velmi dobře. Za malou půlhodinku tam mohl být. Kolonisté doufali, že to, čeho by se inženýr nebo novinář odvážit nemohli, dokáže lehce Top, který nepozorovaně proklouzne vysokou lesní trávou. Inženýr šel otevřít jedno křídlo vrat v ohradě. „Nab, Tope, Nab!" opakoval a ukázal rukou k Žulovému domu. Top se vrhl vpřed a zmizel v podrostu.

„Dojde tam!" řekl novinář.

„Ano — a vrátí se," potvrdil inženýr.

„Věrné zvíře!"

„Kolik je hodin?" ptal se Gedeon Spilett.

„Deset."

„Za hodinu tady může být. Budeme dávat pozor."

Vrata byla zas zavřena. Inženýr s novinářem se vrátil do chaty. Harbert spal hlubokým spánkem. Pencroff mu neustále navlhčoval obvazy. Gedeon Spilett, který teď neměl co dělat, pustil se do přípravy jídla, neustále pozoruje část ohrady u předhoří, odkud mohli očekávat útok. Kolonisté čekali s úzkostí na Topův návrat. Před jedenáctou hodinou odešli Cyrus Smith a novinář s karabinami v rukou k vratům, připraveni otevřít je na první Topovo zaštěknutí. Nepochybovali o tom, že se pes dostal šťastně do Žulového domu a že ho Nab poslal ihned zpět. Stáli tam asi deset minut, když náhle zazněl výstřel a po něm se ozvalo několikeré zaštěkání. Inženýr otevřel vrata, a vida v nedalekém křoví obláček dýmu, vystřelil oním směrem. Skoro současně vrazil do ohrady Top. Vrata se za ním zavřela.

„Tope! Tope!“ volal inženýr, svíraje hlavu psa v dlaních.

Pes měl na krku připevněný lístek, na kterém bylo Nabovým velkým písmem napsáno:

„V okolí Žulového domu piráti nejsou. Chudáček Harbert!“

KAPITOLA VIII

PIRÁTI V OKOLÍ OHRADY — PROZATÍMNÍ ZAŘÍZENÍ — HARBERTOVO LÉČENÍ POKRAČUJE — PRVNÍ PENCROFFŮV JÁSOT — NÁVRAT K MINULOSTI — CO SKRÝVÁ BUDOUCNOST — CO SI O TOM VŠEM MYSLÍ CYRUS SMITH

Piráti tedy byli v okolí ohrady, rozhodnuti postřílet kolonisty jednoho po druhém. Nutno s nimi proto zacházet skutečně jako s divou zvěří. Kolonisté teď musí být nesmírně opatrní, protože všechny výhody byly na straně těch bídáků. Sami viděli a nebyli viděni. Mohli překvapit nečekaným útokem a sami nemohli být překvapeni. Cyrus Smith se zařídil k pobytu v ohradě, kde bylo ostatně na dlouhou dobu dost zásob. Ayrtonova chata byla vybavena všemi životními potřebami a piráti, překvapeni příchodem kolonistů, neměli čas ji vyloupit. Bylo možné, že se události vyvíjely tak, jak si to představoval Gedeon Spilett.

Šest pirátů šlo po vylodění podél jižního pobřeží, a když obešli oba břehy Hadího poloostrova, neměli už chuť pouštět se do lesa Divokého západu. Tak se dostali až k ústí

Vodopádové řeky. Z tohoto místa se pustili po pravém břehu toku a došli tak k předhoří Franklinovy hory, kde hledali přirozený úkryt. Tam objevili ohradu, která nebyla v té době obydlena. Hned se tam zařídili a chystali se provést své ničemné úmysly. Překvapil je Ayrtonův příchod. Zmocnili se nešťastného muže… a ostatní se už dá lehce uhodnout. Je pravda, že pirátů bylo teď jenom pět, ale byli dobře ozbrojeni a potloukali se po lese. Každý, kdo by se tam odvážil, vystavoval se jejich ránám, aniž je mohl sám napadnout nebo zaskočit.

„Čekat! Nic jiného nemůžeme dělat!“ opakoval Cyrus Smith.

„Až se Harbert uzdraví, uspořádáme velké tažení ostrovem a pirátů se zbavíme. To bude druhým hlavním cílem naší výpravy.“

„Vedle nalezení tajemného ochránce,“ dodal Spilett za inženýra.

„Ale musíte uznat, Cyrusi, že nás teď zbavil své ochrany právě v době, kdy bychom jí nejvíce potřebovali.“

„Kdo ví?“ pokrčil rameny inženýr.

„Co tím myslíte?“ ptal se novinář.

„Že nejsme ještě v tom nejhorším, Spilette, a že jeho mocná záštita bude mít možná ještě příležitost k zásahu. Ale o to teď nejde. Jde o život Harbertův!“

To byla nejsmutnější myšlenka všech kolonistů. Uplynulo několik dní a chlapcův stav se naštěstí nezhoršoval, čas snad nad nemocí zvítězí. Studená, stále vyměňovaná voda zabránila zánětu ran. Novináři se dokonce zdálo, že voda, která byla v blízkosti sopky nasycená sírou, má příznivý vliv na rychlé hojení. Hnisání už nehrozilo a Harbert se vracel pomalu k životu. Horečky poklesly. Přátelé předepsali chlapci přísnou dietu a nebylo tedy divu, že byl Harbert hrozně zesláblý. Osvěžujících nápojů však měl dost a naprostý klid dělal pravé divy. Cyrus Smith, Gedeon Spilett a Pencroff se stali velmi obratnými ošetřovateli. Všechno plátno v chatě bylo obětováno na obvazy. Harbertovy rány, pokryté cupaninou a obvazem, nebyly příliš staženy a mohly se bez zanícení hojit.

Novinář věnoval ošetřování ran největší péči. Věděl, jak je

to důležité, a opakoval to, co většina lékařů potvrzuje: že je mnohem lepší dobře ošetřená rána než dobře provedená operace.

Po deseti dnech, 22. listopadu, se Harbertovi viditelně ulehčilo. Počal přijímat už lehčí potravu. Do tváří se mu vrátila barva a jeho oči se už na ošetřovatele usmívaly. Trochu i mluvil, ač se Pencroff neustálým hovorem snažil nepustit ho k slovu. Vyprávěl mu nejnemožnější příběhy, ale Harbert se ho přímo otázal na Ayrtona, jehož nepřítomnost ho udivila. Vždyť měl být přece v ohradě! Námořník nechtěl Harberta vzrušovat a odpověděl mu, že Ayrton odešel za Nabem, aby s ním hlídal Žulový dům.

„Ti ničemní psi nemají nejmenší právo na slitování!“ prohlašoval.

„A pan Smith na ně chtěl působit citem! Já bych jim ukázal cit jedině pořádnou olověnou kulkou!“

„Už jste je neviděli?“ ptal se Harbert.

„Ne, chlapče,“ odpověděl námořník.

„Ale až se uzdravíš, uvidíme, zdali ti zákeřní střelci budou mít odvahu zaútočit přímo!“

„Jsem ještě velmi slabý, Pencroffe.“

„Ale síly se ti rychle vracejí. Co to je taková kulka do prsou? Pouhý žert. Já jich dostal nespočítaných, a přesto se mi vede docela dobře.“

Vše bylo tedy v pořádku, a nedojde-li k nějakým komplikacím, bude už možné pokládat Harbertovo uzdravení za jisté. Ale v jaké situaci by se kolonisté octli, kdyby se chlapcův stav zhoršil? Kdyby byla kulka zůstala v těle anebo kdyby mu museli amputovat ruku nebo nohu?

„Na takovou možnost nemohu bez zachvění ani pomyslet,“ říkal Spilett.

„Ale kdyby bylo bývalo nutno amputaci provést,“ řekl inženýr,

„byl byste váhal?“

„Ne, Cyrusi,“ odpověděl Gedeon Spilett.

„Ale naštěstí jsem toho byl ušetřen.“

Jako v jiných případech, i zde se kolonisté radili jen se svým zdravým rozumem a díky jejich značným zkušenostem měli i tady úspěch. Ale co když jednou přijde chvíle, kdy jim jejich vědomosti už nepomohou? Byli na ostrově sami. A

lidé jsou silní jen ve společnosti, kde se opírají jeden o druhého. Cyrus Smith to dobře věděl a ptal se sám sebe, zda se nedostanou do situace, kterou nebudou umět řešit. Zdálo se mu ostatně, že až dosud šťastná kolonie vstoupila do nešťastného období. Celého dva a půl roku od odletu z Richmondu se jim vše dařilo. Ostrov je bohatě obdařil nerostným, živočišným i rostlinným bohatstvím, a jestliže jim příroda takto přála, jejich vědomosti dovedly těžit ze všeho, co jim nabízela.

Hmotná základna kolonie byla tím zajištěna. K tomu jim v jistých okamžicích pomáhal nevysvětlitelný vliv… Ale to nemohlo trvat věčně. Cyrus Smith zkrátka věřil, že se teď štěstí obrátilo proti nim. Ve vodách ostrova se objevila pirátská loď, a i když byli lupiči tak zázračně zničeni, šest z nich katastrofě přece jen uniklo. Vystoupili na ostrov a pěti zbývajících se kolonisté zmocnit nemohli. Ayrtona ti bídáci bezpochyby zavraždili. Piráti měli střelné zbraně a při jejich prvním užití padl vážně zraněný Harbert. Byla to snad první rána odvrácené Štěstěny, namířená proti kolonistům? Na to se ptal sám sebe Cyrus Smith. Často o tom hovořil i s novinářem. Oběma se zdálo, že podivné zásahy, které jim tolikrát posloužily, opravdu jim teď scházejí. Možná že

tajemná bytost, o jejíž existenci nemohli už pochybovat, opustila ostrov. Nebo snad také podlehla pirátům? Na tyto otázky neměli odpovědi. Nemyslete si však, že Cyrus Smith a Gedeon Spilett propadli v těchto hovorech beznaději. To je ani nenapadlo. Dívali se skutečnosti tváří v tvář, hodnotili své možnosti, připravovali se na každou situaci, stavěli se pevně a přímo před budoucnost, a budou-li muset bojovat, ukážou, že jsou k boji připraveni.

KAPITOLA IX

O NABOVI NEJSOU ZPRÁVY — PENCROFFŮV A NOVINÁŘŮV NÁVRH NENÍ PŘIJAT — NĚKOLIK VYCHÁZEK GEDEONA SPILETTA — KUS LÁTKY — POSELSTVÍ — RYCHLÝ ODCHOD — NA PLANINĚ VÝHLEDU

Harbertovo uzdravování pokračovalo pomalu. Kolonisté teď toužili po jediném: aby jim Harbertův stav dovolil odvézt nemocného do Žulového domu. Ač byli v chatě

celkem dobře ubytováni i zásobeni, postrádali přece jen pohodlí zdravého Žulového domu. Nebyli tu také v takovém bezpečí a přes svou ostražitost žili stále pod hrozbou nečekaného výstřelu zločinců. Nevěděli ovšem nic o Nabovi, ale o něho strach neměli. Odvážný černoch byl bezpečně ukryt v Žulovém domě, kde se jistě nedal překvapit. Topa za ním už neposlali, protože nechtěli věrné zvíře vystavovat ránám pirátů, které by mohly kolonisty zbavit jejich nejužitečnějšího pomocníka.

Čekali tedy, ač už všichni velmi toužili po svém domově. Inženýra nejvíc mrzelo, že zásahem pirátů byly jejich síly rozděleny. Od Ayrtonova zmizení byli jen čtyři proti pěti, protože s Harbertem nemohli ještě počítat. Chlapce to nesmírně rmoutilo, když viděl potíže, jichž byl sám příčinou. Otázku postupu proti pirátům projednal Cyrus Smith s Gedeonem Spilettem a Pencroffem 29. listopadu odpoledne, když pevně spící Harbert nemohl jejich rozhovor slyšet.

„Přátelé," řekl novinář, když se hovořilo o Nabovi a o tom, že je nemožné se s věrným černochem spojit, „cestou do

Žulového domu vystavujeme se nebezpečí, že na nás bude vystřelena rána, kterou nebudeme moci vrátit. Nemyslíte však, že bychom se měli s piráty vypořádat právě teď?“

„Také si to myslím,“ odpověděl Pencroff.

„Kulky se snad bát nemusíme, a dovolí-li to pan Smith, jsem ochoten vtrhnout do lesa. K čertu! Muž proti muži!“

„Je jich však pět!“ podotkl inženýr.

„Já půjdu s Pencroffem,“ prohlásil novinář.

„Budeme-li oba dobře ozbrojeni a budeme-li mít Topa…“

„Spilette, i vy, Pencroffe,“ řekl Cyrus Smith, „uvažujte rozumně! Kdyby se piráti ukryli někde na ostrově, kdybychom znali jejich úkryt a kdyby šlo jen o to je vypudit, rozuměl bych přímé akci. Bohužel však víme, že v této situaci mají oni zajištěnu první ránu.“

„Ale pane Smithi,“ naléhal Pencroff, „kulka nezasáhne vždycky cíl!“

„Ta, která zasáhla Harberta, také nezabloudila, Pencroffe,“ odpověděl inženýr.

„Uvědomte si dále, že odejdete-li vy dva do lesa, zůstanu v

ohradě sám. Můžete vědět, že piráti nezpozorují váš odchod, že vás nenechají odejít do lesa a že za vaší nepřítomnosti nepřepadnou ohradu? Vždyť budou vědět, že tu je jenom zraněný chlapec a jeden muž!“

„Máte pravdu, pane Smithi,“ přiznal Pencroff, kterému bouřil hrudí bezmocný vztek.

„Máte pravdu. Piráti udělají všechno, aby se zmocnili ohrady, která je tak dobře zásobena. A sám byste se jim neubránil. Ach, kdybychom tak byli v Žulovém domě!“

„Kdybychom byli v Žulovém domě,“ odpověděl inženýr, „byla by situace docela jiná. Tam bych se nebál nechat Harberta jen s jedním z nás a tři bychom prošli lesem. Jsme však v ohradě a musíme tu zůstat až do chvíle, kdy ji budeme moci opustit společně.“ Proti vývodům Cyruse Smithe se nedalo nic namítat. To všichni cítili.

„Kdyby byl s námi aspoň Ayrton!“ povzdechl si Gedeon Spilett.

„Ubohý Ayrton! Jeho návrat do lidské společnosti netrval dlouho.“

„Je-li ovšem mrtev!“ řekl podivným tónem Pencroff.

„Vy myslíte, Pencroffe, že ho ti ničemové ušetřili?“ ptal se Gedeon Spilett.

„Ano. Co kdyby to bylo v jejich zájmu?“

„Cože? Myslíte snad, že Ayrton po setkání se svými bývalými společníky zapomněl na vše, zač má co děkovat nám?“ „Kdo ví?“ odpověděl Pencroff, ač své podezření vyslovil jen po značném váhání.

„Pencroffe,“ řekl mu Cyrus Smith, bera ho za ruku, „máte špatné myšlenky a velmi byste mě zarmoutil, kdybyste tak ještě někdy mluvil. Ručím za Ayrtonovu věrnost.“

„Já také,“ připojil se živě Gedeon Spilett.

„Ano… ano… pane Smithi… neměl jsem pravdu,“ odpověděl Pencroff. „Byla to opravdu špatná myšlenka, kterou nemohu ničím ospravedlnit. Ale co chcete? Už to nemám v hlavě v pořádku. To vězení v ohradě mě hrozně tíží. Nikdy jsem nebyl tak podrážděný jako teď.“

„Buďte trpělivý, Pencroffe,“ řekl inženýr. Pak se obrátil k novináři:

„Za jak dlouho budeme moci podle vašeho mínění přenést Harberta do Žulového domu?“

„To je těžko říci, Cyrusi. Neopatrnost by mohla přivodit těžké následky. Uzdravování chlapce však postupuje dobře, a vrátí-li se mu do týdne síly, pak bychom mohli…“

Týden! To znamenalo vrátit se do Žulového domu až počátkem prosince. Dva jarní měsíce už uplynuly. Bylo krásně a počalo se oteplovat. V lesích dozrávaly plody a brzy přijdou i sklizně. Po návratu na planinu Výhledu bude třeba vykonat polní práce, které opět znemožní chystanou výpravu. Je pochopitelné, že zajetí v ohradě už všechny skličovalo. Museli se však sklonit před nezbytností, i když to dělali neradi.

Novinář se dvakrát odvážil ven a obešel celou ohradu. Top šel s ním a Gedeon Spilett s karabinou v ruce byl připraven na vše. Ale nestalo se nic a novinář nepřišel také na nic podezřelého. Pes by ho byl jistě na nebezpečí upozornil.

Top však neštěkal a kolonisté z toho usoudili, že se zatím nemají čeho bát. Piráti se asi stáhli do jiné části ostrova.

A při druhé vycházce — 27. listopadu — pustil se Gedeon Spilett až do lesa, asi půl kilometru od ohrady. U jižního předhoří si všiml, že Top něco větří. Choval se totiž velmi nezvykle, probíhal trávou a houštinami, jako by cítil něco podezřelého. Gedeon Spilett za ním šel, povzbuzoval ho a přitom bedlivě sledoval okolí s puškou u ramene, využívaje každého stromu ke krytí. Nebylo pravděpodobné, že Top ucítil člověka; to by byl tlumeně štěkal a projevoval zlost. Protože teď nevrčel, znamenalo to, že nebezpečí není ani příliš daleko, ani příliš blízko. Po pěti minutách se pes náhle vrhl k hustému křoví a vytáhl z něho kus látky.

Byl to potrhaný a špinavý cár oděvu, který Gedeon Spilett odnesl ihned do ohrady. Tam si jej všichni prohlédli a poznali v něm kus Ayrtonova kabátu z plsti vyrobené v Žulovém domě.

„Vidíte, Pencroffe,“ řekl Cyrus Smith, „tohle je vše, co tu zůstalo po nešťastném Ayrtonovi. Lupiči ho odvlekli násilím. Pochybujete ještě o jeho čestnosti?“

„Ne, pane Smithi, té myšlenky jsem se už dávno vzdal. Ale z tohoto nálezu snad něco vyplývá.“

„Co?“ ptal se novinář.

„Že Ayrton nebyl zabit v ohradě. Museli ho odvléci živého, když se bránil! Možná že je dosud živ!“

„Je to opravdu možné,“ přisvědčil zamyšleně inženýr.

To byla nová naděje, které se mohli Ayrtonovi druhové zachytit. Mohli skutečně předpokládat, že Ayrton padl pod kulkou jako Harbert. Ale jestliže ho piráti nezabili hned, jestliže ho živého odvlekli jinam, mohli kolonisté doufat, že je Ayrton stále ještě zajatcem pirátů. Možná že některý ze zločinců poznal v Ayrtonovi starého australského společníka, vůdce uprchlých trestanců Bena Joyce. Kdo ví, zda se piráti teď nepokoušejí přetáhnout Ayrtona na svou stranu ? Byl by jim velmi užitečný, kdyby se jim podařilo udělat z něho zrádce… Tuto příhodu považovali v ohradě za příznivý úkaz a naděje na nalezení Ayrtona stoupla. Je-li Ayrton v zajetí pirátů, učiní vše, aby těm banditům unikl, a kolonisté v něm pak získají zase zdatného pomocníka.

„Podaří-li se Ayrtonovi utéci,“ mínil Gedeon Spilett, „poběží přímo do Žulového domu. Vždyť neví nic o pokusu

vraždy na Harbertovi a nemůže také vědět, že jsme šli za ním do ohrady.“

„Ach, kéž by už byl v Žulovém domě!“ vzdychl si Pencroff.

„A kéž bychom tam byli už i my! I když ti bídáci nemohou vniknout do domu, mohou aspoň zpustošit zahradu, kurníky a pole…“ Z Pencroflfa se stal vášnivý zemědělec, cele oddaný půdě. Neméně netrpělivě toužil domů i Harbert, který chápal, jak nutná je tam teď přítomnost kolonistů. A jeho vinou musí být všichni v ohradě! Tato myšlenka ho neustále trápila. Věřil, že cestu do Žulového domu už snese. Ujišťoval, že se mu síly budou vracet mnohem rychleji doma, na čerstvém vzduchu a při pohledu na moře. Několikrát naléhal na Gedeona Spiletta, ale ten se bál, aby se ještě nezacelené chlapcovy rány cestou opět neotevřely. Proto odmítl dát k cestě svolení. Pak se však událo něco, co přimělo inženýra Smithe i jeho druhy, aby vyhověli chlapcově prosbě, ač jim rozhodnutí přivodilo nezměrný bol a výčitky svědomí.

Bylo 29. listopadu, sedm hodin ráno. Všichni tři kolonisté byli v chatě u Harberta, když zaslechli Topův štěkot. Cyrus

Smith, Gedeon Spilett a Pencroff popadli pušky, připravili si je ke střelbě a vyběhli ven. Top pobíhal podle ohrady, vyskakoval na ni a štěkal; ne však zlostně, nýbrž spokojeně.

„Někdo jde!“

„Ano.“

„Nepřítel to není.“

„Že by to byl Nab?“

„Nebo Ayrton?“

Sotva inženýr a jeho druhové vyměnili těchto několik slov, přehouplo se přes ohradu nějaké tělo a seskočilo na zem. Jup! Ano, byl to Jup, kterého Top tak přátelsky vítal.

„Jupe!“ vykřikl Pencroff.

„Toho sem jistě poslal Nab,“ řekl novinář.

„Ale pak nese nějaký vzkaz,“ zvolal inženýr.

Pencroff se vrhl k orangutanovi. Jestliže měl Nab opravdu něco důležitého k sdělení, nemohl užít rychlejšího a spolehlivějšího posla, který snad pronikne i tam, kde by neprošli ani kolonisté, ani pes. Cyrus Smith se nemýlil. Jup měl na krku váček a ve váčku byl papír popsaný Nabovým

písmem. Kdo vylíčí zoufalství Cyruse Smithe i jeho kamarádů, když četli ve zprávě tato slova:

Středa 6 hodin ráno

Planina Výhledu bylá napadena piráty! Nab

Podívali se mlčky na sebe a vrátili se do chaty. Co dělat? Piráti jsou na planině Výhledu. To znamená neštěstí, plenění, zkázu! Harbert pozoroval inženýra, novináře i Pencroffa a pochopil, že se stalo něco vážného. Když spatřil i Jupa, nepochyboval už o tom, že Žulovému domu hrozí nebezpečí.

„Pane Smithi, chci odejít. Cestu už snesu. Chci odejít.“ Gedeon Spilett přistoupil k Harbertovi, prohlédl ho a řekl:

„Pojďme tedy!“

Šlo teď o to, má-li být Harbert přepraven na nosítkách nebo na káře, kterou vzal Ayrton do ohrady s sebou. Nosítka zaručovala klidnější pohyb, ale zaměstnávala dva muže. A kdyby došlo k boji, budou chybět dvě pušky. Vezmou-li káru, budou mít kolonisté ruce volné. Harberta mohou ostatně uložit na slamník a jet tak opatrně, aby se

kára otřásala co nejméně. Snad to půjde. Přivezli káru. Pencroff zapřáhl jednoho osla. Cyrus Smith a novinář zdvihli Harberta i se slamníkem a uložili ho na dno káry mezi obě bočnice.

Byl krásný den. Mezi stromy pronikalo jasné sluneční světlo.

„Jsou pušky nabity?“ ptal se Cyrus Smith. Byly v pořádku.

Inženýr s PencrofTem se vyzbrojili dvouhlavňovými puškami a Gedeon Spilett si vzal karabinu. Byli připraveni k odjezdu.

„Tak co, Harberte?“ ptal se inženýr.

„Buďte klidný, pane Smithi,“ řekl Harbert.

„Cestou jistě nezemřu.“

Při těchto slovech bylo zřejmé, že chlapec sbírá všechny své síly a že jen s vypětím vůle přemáhá mdlobu. Inženýrovi se sevřelo bolestí srdce. Ještě váhal s rozkazem k odchodu. Ale kdyby cestu odložil, byl by Harberta nesmírně zarmoutil, ne-li zabil.

„Na cestu!“ zavelel.

Vrata ohrady byla otevřena. Jup a Top, kteří dovedli v čas potřeby i mlčet, vyrazili první. Pak vyjela kára, vrata byla zas zavřena a osel, vedený Pencroffem, pomalým krokem vykročil. Kolonisté si mohli vybrat jinou stezku než přímou cestu k Žulovému domu, ale byli by museli při pochodu lesem přemáhat nesmírné obtíže. Pustili se proto po cestě, přestože o ní piráti věděli. Cyrus Smith a Gedeon Spilett kráčeli po stranách káry, připraveni odpovědět na každý útok. Nebylo však pravděpodobné, že piráti už opustili planinu Výhledu. Nabův lístek byl napsán a odeslán jistě hned po jejich příchodu. Byl datován v šest hodin ráno. Rychlý orangutan byl zvyklý na cestu do ohrady a přiběhl asi za tři čtvrti hodiny. Zatím byla cesta bezpečná. Dojde-li ke střelbě, bude to patrně až poblíž Žulového domu.

Kolonisté však přesto zachovávali přísnou opatrnost. Top a klackem ozbrojený Jup běželi vpředu nebo prohledávali křoví podle cesty. Neprojevovali žádný neklid. Kára za Pencroffova vedení jela velmi pomalu. Ohradu opustila v

půl osmé a po hodině jízdy urazila sedm kilometrů z devíti, aniž se něco stalo. Cesta byla pustá jako celý tento úsek Leskovčího lesa mezi jezerem a řekou Díků. Skupina se nikde nezastavovala. Křoviska zde byla stejně opuštěná jako v den, kdy byli vzdušní trosečníci vrženi na Lincolnův ostrov.

Blížili se k planině. Ještě půldruhého kilometru a spatří most přes Glycerínový potok. Cyrus Smith předpokládal, že most bude spuštěn. Jestliže se dostali piráti na planinu tudy nebo překročili kdekoli vodní pás, jistě most z opatrnosti spustili, aby si tak zajistili ústupovou cestu. Mezi posledními stromy se už objevilo moře, ale kára jela dál, protože žádný z jejích ochránců ji nechtěl opustit. V tomto okamžiku však Pencroff osla zarazil a vzkřikl vzteklým hlasem:

„Ach, ti bídáci!“

A ukázal rukou na hustý kouř, který se zdvihal nad větrným mlýnem, stájemi a kurníky. Mezi dýmem pobíhal jakýsi člověk. Byl to Nab. Kolonisté vykřikli. Nab je zaslechl a rozběhl se k nim. Piráti opustili před půlhodinou planinu, když ji byli dříve úplně zpustošili;

„Co Harbert?“ volal Nab.

Gedeon Spilett se vrátil rychle ke káře. Harbert mezitím ztratil vědomí.

KAPITOLA X

DOPRAVA HARBERTA DO ŽULOVÉHO DOMU — NAB VYPRAVUJE — CYRUS SMITH NA PLANINĚ — TROSKY A ZKÁZA — KOLONISTÉ JSOU BEZBRANNÍ PROTI NEMOCI — VRBOVÁ KŮRA — BAHENNÍ HOREČKA — TOP OPĚT ŠTĚKÁ

Všichni rázem zapomněli na Žulový dům i na piráty, kteří ohrožovali planinu Výhledu. Harbertův stav byl důležitější. Přeprava byla velmi těžká a způsobila chlapci asi vnitřní zranění. Novinář to zatím nemohl zjistit. Všichni byli zaplaveni zoufalstvím.

Odvezli káru k ohybu řeky. Tam vyrobili z větví nosítka a omdlelého Harberta na ně uložili i se slamníkem. Za deset minut stáli Cyrus Smith, Gedeon Spilett a Pencroff pod Žulovým domem. Nab odjel s károu na planinu. Výtah byl uveden v činnost a za chvíli ležel Harbert v Žulovém domě

na svém lůžku.

Úzkostlivou péčí byl opět přiveden k vědomí. Usmál se, když spatřil známou místnost, ale slabostí mohl zašeptat jen několik slov. Gedeon Spilett vyšetřil jeho rány. Bál se,

aby se neotevřely. Nebyly přece jen ještě plně zaceleny… Nenašel však nic. Z čeho mohla pramenit ona mdloba? Proč se chlapcův stav tak zhoršil?

Harbert upadl v horečnatý spánek a Pencroff s novinářem zůstali u jeho lůžka.

Cyrus Smith zatím pověděl Nabovi o všem, co se v ohradě událo, a Nab zase podal zprávu inženýrovi o událostech na planině Výhledu. Uplynulé noci se piráti objevili na kraji lesa poblíž Glycerínového potoka. Nab, který právě hlídal kurníky, bez váhání vystřelil na jednoho z pirátů, který se právě chystal přejít potok. Ale v temné noci nemohl zjistit, zdali onoho bídáka zasáhl. K zapuzení tlupy to však nestačilo a Nab musel ustoupit do Žulového domu, kde už byl v bezpečí. Co měl dělat? Jak zabránit zpustošení, které planině hrozilo? Neměl také možnost dát přátelům zprávu. A v jaké situaci hosté ohrady jsou? Cyrus Smith a jeho druhové odešli 11. listopadu a dnes bylo 29. listopadu. Nab už o nich neměl osmnáct dní zprávu a ta, kterou mu přinesl Top, byla nešťastná. Ayrton zmizel, Harbert byl zraněn a Pencroff s novinářem a s inženýrem byli uvězněni v

ohradě. Co dělat? Nab sám se neměl čeho bát, protože do Žulového domu se piráti nedostanou. Ale stavby, záhony a celé zařízení planiny jim bylo vydáno napospas. Cyrus Smith by měl rozhodnout, co dělat, nebo by měl dostat aspoň zprávu o hrozícím nebezpečí.

Tak si Nab vzpomněl na Jupa, kterému mohl zprávu svěřit. Znal velkou a mnohokrát už prokázanou inteligenci orangutana. Jup chápal význam slova ohrada, které před ním kolonisté vyslovovali velmi často. Sám tam také s Pencroffem jezdil. Bylo ještě tma a orangutan dokáže jistě projít nepozorovaně lesem, v němž ho budou piráti ostatně pokládat za divokého obyvatele ostrova. Nab už neváhal. Napsal lístek, přivázal jej Jupovi na krk a odvedl opa ke dveřím Žulového domu, od nichž spustil dolů provaz. Pak několikrát opakoval:

„Jupe, ohrada! Jupe, ohrada!“ Zvíře pochopilo, sjelo rychle po provaze dolů na pobřeží a zmizelo ve tmě, aniž vzbudilo pozornost pirátů.

„Dobře jsi udělal, Nabe,“ řekl Cyrus Smith.

„Ale možná že bys byl udělal lépe, kdybys nám byl zprávu neposílal.“

Cyrus Smith při tom myslel na Harberta, jehož uzdravování bylo přepravou zřejmě vážně ohroženo. Nab skončil. Piráti se na pobřeží už neukázali. Neznali počet kolonistů a mohli předpokládat, že Žulový dům je chráněn početnou skupinou. Jistě si vzpomněli, že v době útoku brigy se ozývala silná střelba z předních i ze zadních skal. Proto byli velmi opatrní. Ale planina Výhledu byla otevřena a mimo dostřel ze Žulového domu. Vybili se tam tedy ze svého ničivého pudu. Bořili, pálili a ničili jen z radosti ze zla a stáhli se teprve půl hodiny před příchodem kolonistů, které pokládali dosud za vězně ohrady. Nab vyběhl ze svého úkrytu, a nedbaje nebezpečí, pokusil se uhasit oheň, který stavby zachvátil. Bojoval však proti ohni marně až do doby, kdy se na pokraji lesa objevila kára. To byl sled oněch vážných událostí. Přítomnost pirátů znamenala trvalou hrozbu pro kolonisty Lincolnova ostrova, kteří až dosud žili tak šťastně a které jistě čekají nová neštěstí. Gedeon Spilett zůstal s Pencroffem v Žulovém domě u Harberta, kdežto Cyrus Smith šel s Nabem zjistit rozsah škod. Piráti se naštěstí nedostali až k úpatí Žulového domu. Jinak by byli zpustošili i dílny u Komína. Ale zkáza v dílnách by se dala napravit mnohem snáze než zkázy na planině Výhledu.

Cyrus Smith a Nab zamířili k řece Díků a šli pak po jejím levém břehu; nic podezřelého však nenašli.

Byla zde provděpodobná dvojí možnost: buď piráti věděli o návratu kolonistů, které spatřili na Ohradní cestě, nebo po zničení planiny odešli do Leskovčího lesa podél řeky Díků a o návratu kolonistů dosud nevěděli. V prvním případě se jistě vrátili do nechráněné ohrady, kde byly tak cenné věci. V druhém případě se stáhli do svého úkrytu a tam budou čekat na příležitost k obnovení útoku. Bude nutno je předejít. Ale každá akce proti pirátům závisí na Harbertově stavu. Cyrus Smith potřeboval nutně každou sílu, a proto teď nikdo ze Žulového domu nesměl.

Inženýr se vrátil s Nabem na planinu. Zbytky úrody, která měla být právě sklizena, ležely na zemi. Stejně byly zpustošeny i záhony. Zelenina byla úplně zničena. Ještě štěstí, že byly v Žulovém domě zásoby semen, které škodu napraví. Větrný mlýn, stavby v kurníku a stáje pro osly byly zničeny ohněm. Několik vyděšených zvířat pobíhalo po planině. Drůbež, která utekla před ohněm k jezeru, vracela se pomalu na svá obvyklá místa a štěbetala na břehu. Tady

se bude muset vše znovu postavit.

Tvář Cyruse Smithe, mnohem bledší než obvykle, vyjadřovala vnitřní hněv, který inženýr jen s námahou přemáhal. Neřekl však ani slovo. Naposledy se rozhlédl po zničených polích a po dýmu valícím se z trosek a vrátil se do Žulového domu.

Přišly nejsmutnější dny, jaké kdy kolonisté na ostrově zažili. Harbertův stav se viditelně horšil. Chlapec se zdál těžce nemocen. Objevily se u něho následky silného fyziologického otřesu. Gedeon Spilett zjistil vážné zhoršení, proti kterému byl zcela bezmocný. Harbert byl téměř neustále v bezvědomí, a dokonce se u něho projevily příznaky deliria. Jediným lékem, který měli kolonisté po ruce, byly posilující nápoje. Horečka sice příliš nestoupla, ale vracela se pravidelnými záchvaty.

Dne 6. prosince Gedeon Spilett zjistil, že ubohý chlapec byl přepaden zimničným chvěním. Jeho prsty, nos a uši úplně zbělely, chlapec smrtelně zbledl, mrazilo ho a celý se třásl v horečnatém záchvatu. Tep měl slabý a nepravidelný, kůži suchou a trpěl neustálou žízní. Po tomto stavu se dostavila

horkost. Obličej mu zrudl, kůže se překrvila, tep se zrychlil. Na nemocném vyrazil hojný pot, který horečku trochu srazil. Záchvat trval pět hodin. Gedeon Spilett Harberta neopouštěl. Nemocný byl sužován střídavou zimnicí, proti které musili bojovat, aby se jeho stav ještě nezhoršil.

„Ke sražení horečky potřebujeme nutně lék proti horečce," řekl Gedeon Spilett Cyrusi Smithovi.

„Lék proti horečce," opakoval inženýr.

„Nemáme tu však ani chininovník, ani chinin."

„To je pravda," odpověděl Gedeon Spilett, „ale na břehu jezera rostou vrby, jejichž kůra může chinin trochu nahradit."

„Pak ji musíme okamžitě přinést!" řekl inženýr.

Vrbová kůra se opravdu pokládá za náhražku chininu, stejně jako koňský kaštan, cesmína, podražec a jiné rostliny. Bylo nutné opatřit si tento prostředek, který ovšem nedosahuje účinku chininu, a užít ho v přirozeném stavu, protože kolonisté neměli možnost získat z vrbové kůry alkaloid salicin. Cyrus Smith šel sám uříznout z kmene vrby několik prutů kůry. Přinesl ji do Žulového domu,

rozmělnil ji na prášek a ten ihned podal Harbertovi. Noc uplynula bez vážnějších příhod. Harbert blouznil, ale horečka se mu nevrátila ani příští den.

Pencroff začal opět doufat. Gedeon Spilett neříkal nic. Bál se, že horečné záchvaty nemusí být tak časté a že se mohou objevit i zítra. Proto čekal druhý den s úzkostí, jak se nemoc bude vyvíjet. Všiml si, že v době poklesu teploty byl Harbert jako zlomený, že měl těžkou hlavu a byl náchylný k mdlobám. Často blouznil. Gedeon Spilett byl nad průběhem nemoci zoufalý. Vzal inženýra stranou a řekl mu:

„Je to bahenní zimnice!“

„Bahenní zimnice?“ zvolal inženýr.

„Snad se mýlíte, Spilette! Ta přece nevzniká sama od sebe. Harbert by se musel dostat do styku s jejími zárodky.“

„Nemýlím se,“ tvrdil novinář.

„Harbert asi získal zárodky v ostrovních bažinách. Prodělal si už první záchvat. Přežije -li druhý a nedokážeme-li zabránit třetímu… bude ztracen!“

„A co vrbová kůra?“

„Ta nestačí. A není-li po ruce chinin, je třetí záchvat vždy smrtelný.“ Ještě štěstí, že Pencroff tento hovor neslyšel. Byl by zešílel. Je pochopitelné, že inženýrův a novinářův neklid ještě vzrostl onoho 7. prosince a příští noci.

K polednímu se dostavil druhý záchvat. Krize byla strašná. Harbert byl ztracen. Vztahoval ruce k Pencroffovi, k Cyrusi Smithovi, ke Gedeonu Spilettovi. Nechtěl zemřít! Byla to drásající scéna. Pencroffa museli odvést. Záchvat trval pět hodin. Bylo už jasné, že třetí záchvat Harbert nepřežije. Přišla strašná noc. Harbert říkal v deliriu věty, které drásaly srdce všech soudruhů. Hovořil zmateně, bojoval proti pirátům, volal Ayrtona. Prosil o něco tajemnou bytost, onoho ochránce, který teď zmizel a jehož představa nemocného neustále pronásledovala… Pak upadl do hlubokého bezvědomí, které ho zcela vyčerpalo. Gedeon Spilett byl už několikrát přesvědčen, že ubohý chlapec zemřel.

Ráno 8. prosince oslabení pokračovalo. Vyhublé Harbertovy ruce se svíraly na přikrývce. Dali mu nové dávky kůry, ale novinář si od toho už nic nesliboval.

„Nedáme-li mu do zítřejšího rána silnější protihorečnatý

lék, zemře!“ prohlásil.

Přišla noc — snad poslední noc statečného chlapce, tak dobrého, tak inteligentního a na svůj věk tak rozumného, kterého všichni kolonisté milovali jako vlastního syna. Jediný lék, který mohl zvládnout tuto hroznou horečku, jediný přípravek, který mohl nemoc přemoci, na Lincolnově ostrově nebyl.

Po celou noc z 8. na 9. prosince blouznil Harbert v nejhlubším deliriu. Jeho mozek byl už tak oslaben, že chlapec nikoho nepoznával. Dožije se vůbec třetího záchvatu, kterému nemůže ujít? Všichni o tom pochybovali. Jeho síly už byly vyčerpány; chlapec ležel v přestávkách mezi záchvaty jako mrtvý. Ke třetí hodině ranní vyrazil Harbert strašný výkřik a zhroutil se v hrozné křeči. Vyděšený Nab, který měl u něho službu, vřítil se do sousední místnosti, aby své druhy vzbudil. V té chvíli počal Top zuřivě štěkat. Všichni přiběhli k lůžku, aby zadrželi umírajícího chlapce, který chtěl vyskočit z lůžka. Gedeon Spilett ho držel v náručí a cítil přitom, jak chlapci tep pomalu slábne. Bylo pět hodin ráno. Sluneční paprsky počaly vnikat do Žulového domu. Začínal krásný den, který měl být posledním dnem ubohého Harberta… Světlo

postoupilo až na stolek u chlapcova lůžka.

Pencroff náhle vykřikl a ukázal rukou na předmět ležící na kraji stolku. Byla to malá podlouhlá krabička, na jejímž víčku bylo napsáno:

CHININ

KAPITOLA XI

ZÁHADNÉ TAJEMSTVÍ — HARBERTOVO UZDRAVENÍ — KTERÉ ČÁSTI OSTROVA BUDOU PROHLÉDNUTY — PŘÍPRAVY K ODCHODU — PRVNÍ DEN — NOC — DRUHÝ DEN — DAMMARONĚ — PÁREK KASUÁRŮ — STOPY V LESE — PŘÍCHOD NA HADÍ POLOOSTROV

Gedeon Spilett krabičku vzal a otevřel ji. Obsahovala asi dvě stě bílých tabletek. Novinář vzal jednu do úst. Svíravá hořkost této látky ho nemohla mýlit. Byl to opravdu chinin, nejlepší protihorečnatý lék. Museli jej okamžitě podat Harbertovi. Jak se sem dostal, o tom si pohovoří později.

„Kávu!“ zvolal Gedeon Spilett.

Nab přinesl za chvíli šálek vychladlého nápoje. Gedeon Spilett vhodil do šálku asi deset gramů chininu. Podařilo se mu přimět Harberta, aby to vypil.

Byl dosud čas, protože třetí záchvat se ještě nedostavil.

Všichni kolonisté byli naplněni novou nadějí. Tajemný vliv se znovu projevil v okamžiku, kdy už všichni propadli

zoufalství… Za několik hodin se Harbert uklidnil. Kolonisté si už mohli pohovořit o nové příhodě. Zásah neznámého byl zřejmější než kdykoli předtím. Jak se však mohl v noci dostat až do Žulového domu? To bylo zcela nepochopitelné. Způsob, jakým se

„duch ostrova“ projevoval, byl ještě podivnější než duch sám. Během dne podávali Harbertovi chinin každou třetí hodinu.

A příštího dne se už ukázalo jisté zlepšení chlapcova stavu. Hoch nebyl sice ještě mimo nebezpečí, protože bahenní horečka se často vrací, ale kolonisté nešetřili péčí. Nadto měli účinný prostředek — i toho, kdo jim jej dal — nablízku. A tak se v jejich srdcích usídlila pevná naděje. Tato naděje je nezklamala. Po deseti dnech, 20. prosince, počal se Harbert zotavovat. Po přísné dietě byl sice nesmírně zesláblý, ale záchvaty, se už neobjevily. A poslušný chlapec se podvoloval všem příkazům. Tolik už toužil po uzdravení! Pencroffovi bylo, jako by ho někdo vytáhl z hluboké propasti. Trpěl teď záchvaty radosti, které hraničily až se šílenstvím. Když byl třetí Harbertův záchvat zažehnán, objal námořník Gedeona Spiletta tak, že ho div

nezadusil. Od té doby říkal novináři jen doktor Spilett.

Zbývalo jen objevit skutečného doktora.

„Objevíme ho!“ opakoval Pencroff.

Ať už byl neznámý kdokoli, čekalo ho prudké Pencroffovo objetí.

Prosinec končil a s ním rok 1867, v němž byli kolonisté Lincolnova ostrova tak krutě zkoušeni. Do nového roku vstoupili s krásným počasím a s tropickým horkem, které však bríza naštěstí velmi snižovala. Harbert sílil a vdechoval na lůžku, jež kolonisté přenesli k oknům Žulového domu, zdravý slaný mořský vzduch; síly se mu rychle vracely. Počal zas normálně jíst a Nab nestačil vymýšlet ta nejjemnější jídla.

„Člověk skoro dostane chuť na umírání,“ říkal Pencroff.

V této době se piráti v okolí Žulového domu ani jednou neukázali. Po Ayrtonovi nebylo ani vidu ani slechu, a jestliže inženýr s Harbertem doufali ještě v jeho objevení, jejich soudruzi už nepochybovali o jeho smrti. Jejich nejistota nebude už ostatně dlouho trvat. Jakmile bude Harbert zdráv, podniknou chystanou výpravu. Potrvá to

ovšem ještě asi měsíc, protože proti pirátům budou muset vytáhnout v plné síle.

Harbertův stav se neustále lepšil. Jeho rány mohly být pokládány za zcela zahojené.

V lednu vykonali kolonisté na planině Výhledu důležité práce. Zachraňovali vše, co zbylo z jejich obilí a zeleniny. Byla zaseta nová semena, aby byla zajištěna druhá sklizeň tohoto roku. Se stavbou kurníku, mlýna a stájí radil Cyrus Smith ještě počkat. Zatímco budou kolonisté pronásledovat piráty, mohli by se ti bídáci na planinu znova vrátit. Bylo by tedy zbytečné dávat jim příležitost k novému loupení a žhářství. Až bude ostrov od ničemů vyčištěn, uvidí se, co bude nutno znovu postavit.

Harbert v druhé polovině ledna vstal, zprvu na hodinu denně, pak na dvě a na tři.

Díky jeho tělesné houževnatosti se mu síly rychle vracely. Bylo mu už osmnáct let. Bude z něho velký, hezký a ušlechtilý muž. Nyní se rychle uzdravoval. Potřeboval teď jen trochu péče, ale doktor Spilett byl velmi přísný.

Koncem měsíce se už Harbert procházel po planině Výhledu a po pobřeží. Velmi dobře na něho působilo koupání v moři, kterého se zúčastnil i Pencroff a Nab. Cyrus Smith už teď mohl určit den odchodu; byl to 15. únor. Velmi jasné noci této roční doby budou příhodné pro prohlídku celého ostrova.

Nutné přípravy k výpravě byly provedeny ihned. Byla to důležitá věc, protože kolonisté přísahali, že se do Žulového domu nevrátí dříve, dokud nedosáhnou obou cílů výpravy: museli za prvé zničit piráty a najít Ayrtona, je-li dosud živ, a za druhé objevit toho, kdo tak důrazně zasahoval do osudů kolonie. Kolonisté znali na Lincolnově ostrově celou východní část od Drápu až po Severní čelist, Kachní bažinu, okolí Grantová jezera, Leskovčí les mezi Ohradní cestou a řekou Díků, poříčí řeky Díků a Červeného potoka a konečně předhoří Franklinovy hory, u něhož stála ohrada. Zato dosud jen povrchně prozkoumali rozlehlé pobřeží Washingtonova zálivu od Drápu až k Hadímu ocasu, lesnaté a bažinaté západní pobřeží a rozlehlé přesypy, táhnoucí se k ústí Žraločí zátoky. Vůbec pak neznali rozsáhlé lesnaté plochy Hadího polostrova, pravý břeh řeky

Díků, levý břeh Vodopádové řeky a údolí i předhoří Franklinovy hory na západních, severních a východních svazích, v nichž mohlo být mnoho úkrytů. Tak několik set hektarů ostrovní plochy unikalo dosud jejich pozornosti.

Bylo rozhodnuto, že výprava zamíří do lesa Divokého západu a prohlédne podrobně celý kraj na pravém břehu řeky Díků.

Možná že by bylo vhodnější zamířit nejdříve k ohradě, kterou piráti asi znovu obsadili nebo se v ní ubytovali. Jestliže však ohradu zničili, je už na její záchranu pozdě. A jestliže se v ní usadili, mají kolonisté na jejich vypuzení dost času. Po dlouhém rozhovoru byl schválen první návrh: kolonisté projdou lesem až na Hadí ocas, prosekají si sekerami průchod a vyznačí tak novou cestu, která bude spojovat Žulový dům s nejzazším cípem ostrova, vzdáleným dvacet devět až třicet kilometrů.

Kára byla v dobrém stavu. Oslové byli odpočinutí a mohli

se vydat i na tak dalekou cestu. Na káru byly naloženy potraviny, potřeby k táboření, různé nástroje i zbraně a střelivo, pečlivě vybrané v bohaté zbrojnici Žulového domu. Kolonisté také nezapomněli, že piráti se možná potloukají po lese, kde se rána z pušky rychle vystřeluje i rychle přijímá. Z toho plynula pro kolonisty nutnost nerozdělovat se a zůstávat stále pohromadě.

Proto také bylo rozhodnuto, že v Žulovém domě nikdo nezůstane. I Top a Jup se měli výpravy zúčastnit. Nedobytný Žulový dům mohl zůstat bez dozoru. Dne 14. února byla neděle a kolonisté ji zasvětili posledním přípravám na cestu. Harbert byl sice už zdráv, ale přece jen trochu sláb. Proto mu bylo vyhrazeno místo na káře.

Druhého dne ráno provedl Cyrus Smith nezbytná opatření, která měla učinit Žulový dům nedostupným. Žebřík, který kdysi sloužil k vystupování a k sestupování, odnesli do Komína a zahrabali hluboko do písku. Po návratu ho použijí k výstupu, protože výtah byl zatím rozebrán. Pencroff zůstal v Žulovém domě poslední, aby práce dokončil. Pak

sestoupil po laně, které přehodil přes skalní výstupek a jehož jeden konec drželi dole kolonisté. Když se námořník octl na pevné zemi, bylo lano strženo dolů a přístup do Žulového domu byl tak znemožněn. Počasí bylo nádherné.

„Bude horký den," řekl vesele novinář.

„Nevadí, doktore Spilette," odpověděl Pencroff.

„Půjdeme pod stromy a slunce ani neuvidíme."

„Na cestu!" volal inženýr.

Kára už čekala na pobřeží před Komínem. Novinář trval na tom, aby se Harbert aspoň první hodiny cesty vezl. Chlapec se musel podřídit přísnému nařízení svého lékaře. Nab se postavil k hlavám oslů. Top vesele štěkal. Harbert nabídl v káře místo i Jupovi a opičák nabídku přijal. Nadešla chvíle odjezdu a výprava se dala na pochod.

Kára zamířila k ústí řeky a pak se stočila po levém břehu k mostu, za nímž začínala cesta k Balónovému přístavu. Tu však nechali kolonisté vlevo a ponořili se pod zákrov nesmírného lesa, který tvořil oblast lesa Divokého západu. První čtyři kilometry měla kára nezi řídkými stromy celkem

dobrou jízdu. Jen občas museli kolonisté přeseknout několik lián a keřů, ale na vážnější překážku nikde nenarazili. Husté větve stromů vrhaly na zem chladný stín. Deodary, Douglasovy jedle, gumovníky, dračince a jiné už známé druhy stromů táhly se do nedozírna před výpravou. Byla tam i celá hejna běžných ostrovních ptáků: leskovců, tetřívků, bažantů a všech druhů papoušků. Prasata a klokani, kteří vybíhali z podrostu, připomínali kolonistům jejich prvni výpravy po příchodu na ostrov.

„Je však zajímavé," podotkl Cyrus Smith, „že všichni ptáci jsou mnohem plašší než tehdy. Tento les už jistě navštívili piráti. Jsem přesvědčen, že tu přijdeme na jejich stopy."

Na mnohých místech pak skutečně našli starší i novější stopy průchodu skupiny lidí. Někde byly na kmenech záseky, které měly zřejmě značit cestu; jinde byl popel z ohniště a v bažinatých částech lesa našli kolonisté i otisky lidských nohou. Nikde však nenašli stopy trvalého tábora.

Inženýr radil soudruhům, aby se tu zřekli lovu. Výstřely by mohly vzbudit pozornost pirátů, kteří se tu možná potloukají po lese. Při lovu by se byli lovci také dostali

daleko od káry, a to bylo přísně zakázáno.

Odpoledne byl postup lesem ve vzdálenosti devíti kilometrů od Žulového domu už hodně obtížný. Kolonisté museli porážet stromy a prosekávat si cestu podrostem. Dříve než se dali do práce, poslal vždy Cyrus Smith Topa a Jupa do houštin, aby je obě zvířata pečlivě prohledala. Když se klidně vrátila, znamenalo to, že nebezpečí nehrozí ani ze strany pirátů, ani od divoké zvěře. Oba tyto druhy nepřátel si byly svou krutostí rovny.

Večer prvního dne se kolonisté utábořili šestnáct kilometrů od Žulového domu u malého přítoku řeky Díků, o němž dosud nevěděli, a hned ho zařadili do vodopisné sítě, která byla v této části ostrova kupodivu hustá. Připravili si vydatnou večeři, protože byli notně vyhladovělí. Provedli také všechna opatření, aby si zajistili klidnou noc. Kdyby byli měli co dělat jen s jaguáry nebo s jinými šelmami, byli by zapálili táborový oheň a to by bylo stačilo.

Ale piráti by byli ohněm spíše přilákáni než zahnáni, a proto bude lepší, když tábořiště obklopí úplná tma. Byla zorganizována přísná hlídková služba. Hlídali vždy po dvou hodinách dva lidé a vzbudili pak další dvojici. Přes své protesty byl Harbert této služby zproštěn. Tak jen Gedeon Spilett s Pencroffem a Cyrus Smith s Nabem obcházel v noci kolem tábořiště.

Noc byla ostatně velmi krátká. Tma byla způsobena spíš hustotou lesního zákrovu než nepřítomností slunce na obloze. Ticho bylo jen několikrát přerušeno řevem jaguára

a vřískotem opic, což vzrušovalo především Jupa. Noc uplynula bez příhod a 16. února ráno vyrazila skupina na další, spíše pomalou než obtížnou cestu lesem. Toho dne urazili jen jedenáct kilometrů, protože si museli cestu klestit většinou sekerami. Jako skuteční dřevorubci šetřili kolonisté krásné a velké stromy, jejichž poražení by jim dalo i víc práce. Obětovali jen slabší stromy. Z tohoto důvodu však byla cesta křivolaká a prodlužovala se četnými zákruty.

Během dne objevil Harbert na ostrově dosud neznámé druhy rostlin. Byly to stromovité kapradiny s listy vějířovitě rozloženými, které připomínaly vodní paprsky ve vodotrysku, rohovníky, jejichž listí osli s chutí požírali a které rodí sladké plody výtečné chuti. Zde také rostly ve skupinách obrovské dammaroně s válcovitými kmeny a s bohatými korunami, jež dosahovaly až třicetimetrové výšky. Byly to královské stromy Nového Zélandu, stejně slavné jako libanonské cedry.

Fauna zde byla zastoupena jen druhy, které už lovci dobře znali. Přesto však kolonisté zahlédli mezi stromy párek

obrovských ptáků; byl to druh australských kasuárů, kteří jsou až půldruhého metru vysocí, mají hnědé peří a patří do čeledi běžců. Top za nimi vyrazil největší rychlostí, ale kasuáři mu snadno utekli. Kolonisté objevili několik dalších stop pirátů. U ohniště, které bylo založeno zřejmě nedávno, našli otisky nohou a pečlivé si je prohlédli. Když změřili pozorně jejich délku i šířku, zjistili lehce pět různých stop.

Tábořilo tu tedy pět pirátů. Ačkoli kolonisté místo co nejpečlivěji prohlédli, nenašli otisky šestého muže, kterým mohl být jedině Ayrton.

„Ayrton s nimi zřejmě nebyl," řekl Harbert.

„Ne," souhlasil Pencroff.

„Ti ničemové ho určitě zabili. Škoda že tu nemají někde pelech, abychom je mohli vykouřit jako tygra!"

Škoda že tu nemají někde pelech,abychom je mohli vykouřit jako tygra!"

„To jistě nemají," řekl novinář.

„Je pravděpodobnější, že se potulují volně. Je to pro ně bezpečnější až do doby, než se stanou pány ostrova."

„Pány ostrova!“ zvolal námořník.

„Pány ostrova!“ opakoval sevřeným hlasem, jako by měl hrdlo probodeno dýkou. Pak už pokračoval klidněji:

„Víte, pane Smithi, jakou kulkou jsem si nabil pušku?“

„Je to kulka, která prolétla Harbertovým tělem. A já vám slibuji, že ani podruhé se nemine cíle.“

Žádná pomsta nemohla ovšem vrátit Ayrtonovi život. A otisky nohou bohužel svědčily o tom, že se kolonisté musí vzdát naděje na shledání s trosečníkem. Téhož večera byl tábor rozbit dvacet šest kilometrů od Žulového domu, asi devět kilometrů od Hadího ocasu. Druhého dne kolonisté dorazili skutečně až na Hadí ocas. Prošli tak lesem po celé jeho délce. Nikde však nenašli úkryt pirátů ani stejně záhadný úkryt tajemného ochránce.

KAPITOLA XII

PRŮZKUM HADÍHO POLOOSTROVA — TÁBOR U ÚSTÍ

VODOPÁDOVÉ ŘEKY — ŠEST SET KROKŮ OD OHRADY — GEDEON SPILETT A PENCROFF NA VÝZVĚDÁCH — JEJICH NÁVRAT — VŠICHNI VPŘED! — OTEVŘENÁ VRATA — OSVĚTLENÉ OKNO — PŘI SVITU MĚSÍCE

Druhého dne, 18. února, byl proveden průzkum lesnatého pobřežního pásu od Hadího poloostrova až po ústí Vodopádové řeky. Kolonisté mohli les prohledat v celé jeho šíři, která nepřesahovala pět až sedm kilometrů, protože byla sevřena oběma břehy Hadího poloostrova. Vysoké stromy a silné větve dokazovaly, že tu je úrodnost půdy větší než v jiných částech ostrova. Vypadalo to, jako by sem byl přenesen bujný prales ze střední Afriky nebo z Ameriky. Bylo to tím, že stromy zde měly vlhkou půdu, zahřívanou podzemním sopečným ohněm, takže tu byly vytvořeny podmínky v mírném pásmu zcela nezvyklé. Dokazoval to především obrovský vzrůst dammaroní a blahovičníků. Úkolem kolonistů však nebylo obdivovat tyto rostlinné zvláštnosti. Věděli už, že po této stránce se jejich ostrov podobá Kanárským ostrovům, které se původně jmenovaly ostrovy Štěstěny. Ale jejich ostrov teď bohužel nepatří jen jim. Dělali si na něj nárok i trestanci, kteří se tu

potloukali a které bylo nutno do posledního zničit. Na západním pobřeží nenašli kolonisté přes všechnu snahu nejmenší stopy. Ani otisky, ani poražené stromy, ani vyhaslá ohniště opuštěných tábořišť.

„To mě překvapuje," prohlásil Cyrus Smith ke svým druhům. „Piráti vystoupili na ostrov u Trosek a vnikli hned přes Kachní bažinu do lesa Divokého západu. Celkem šli stejnou cestou, jakou jsme šli my ze Žulového domu. Potvrzují to stopy, které jsme v lese našli. Když však došli k pobřeží, pochopili, že tam nenajdou žádný příhodný úkryt, a odešli raději na severní část ostrova, kde objevili ohradu…"

„A patrně se tam vrátili," dodal Pencroff.

„To nemyslím," odporoval inženýr.

„Vždyť museli předpokládat, že je tam budeme hledat. Ohrada je pro ně jenom zásobovacím místem, a nikoli trvalým tábořištěm."

„Souhlasím s vámi," řekl novinář.

„Myslím, že si piráti museli najít úkryt v předhoří

Franklinovy hory.“

„Pak tedy pojďme do ohrady!“ zvolal Pencroff.

„Musíme to skončit a tady zbytečně utrácíme čas.“

„Ne, příteli,“ odpověděl inženýr, „zapomínáte, že se chceme také dovědět, není-li v lese Divokého západu nějaké obydlí. Naše výprava má dvojí cíl, Pencroffe. Musíme potrestat zločince a projevit také vděčnost neznámému.“

„Správně, pane Smithi,“ souhlasil Pencroff.

„Tvrdím však, že toho muže najdeme až tehdy, kdy sám bude chtít.“

Pencroff tím jen vyjádřil mínění všech. Bylo pravděpodobné, že úkryt neznámého je stejně tajemný jako on sám. Toho večera se kára zastavila u ústí Vodopádové řeky. Tábor byl zřízen stejně jako předešle, to jest s obvyklou opatrností. Harbert se zase stal čiperným chlapcem, jakým byl před svým zraněním. Pobyt na čerstvém mořském vzduchu a lesní ovzduší mu jen prospěly. Jeho místo nebylo už v káře, ale v čele výpravy.

Dne 19. února opustili kolonisté pobřeží, vytvořené nad ústím řeky malebnými čedičovými shluky, a postupovali po levém břehu proti proudu do nitra ostrova. Cesta zde byla při poslední výpravě už proražena. Kolonisté byli teď asi deset kilometrů jižně od Franklinovy hory. Inženýr navrhl nový plán: pečlivě prohledat celé údolí, které tvoří koryto řeky, a dosáhnout s největší ostražitostí ohrady. Bude-li obsazena, zaútočit na ni. Bude-li prázdná, usadit se v ní a vytvořit z ní středisko operací, zaměřených především k prohlídce Franklinovy hory. Kolonisté plán schválili. Všichni už netrpělivě čekali na to, až ostrov opět převezmou do svého výhradního vlastnictví.

Teď kráčeli úzkým údolím mezi mohutnými hřbety předhoří Franklinovy hory. Stromy, které rostly na březích řeky velmi hustě, byly směrem k sopce stále vzácnější. Břehy byly skalnaté a dost strmé, plné úkrytů a zákoutí, v nichž bylo nutno postupovat jen velmi opatrně. Top a Jup kráčeli vpředu jako pátrači. Vrhali se stále vlevo i vpravo do hustého podrostu a soupeřili spolu v chytrosti i v obratnosti. Nikde však nebyly na březích řeky stopy nějaké návštěvy, nic nenasvědčovalo přítomnosti nebo blízkosti

pirátů.

V pět hodin večer se kára zastavila pět set metrů od ohrady, skryté ještě za polokruhem vysokých stromů. Bylo nutno ohradu napřed obhlédnout a zjistit, je-li obsazena. Bylo by ovšem nesmyslné jít tam přímo za denního světla a vystavovat se tak ranám ukrytých pirátů. Harbert na to už jednou doplatil. Bude lépe počkat na noc. Gedeon Spilett chtěl předem okolí ohrady prohlédnout a netrpělivý Pencroff se mu nabídl za průvodce.

„Ne, přátelé," bránil jim inženýr.

„Počkejte na noc. Nedovolím, abyste se vystavovali nebezpečí za světla."

„Ale pane Smithi…," naléhal Pencroff, který se nerad podvoloval.

„Prosím vás o to, Pencroffe," řekl mu inženýr.

„Dobrá," odpověděl námořník a vylil si zlost na piráty tím, že na jejich adresu vyslal úžasný soubor nejšťavnatějších námořnických nadávek.

Kolonisté tedy zůstali u káry a hlídali bedlivě okolní lesy. Tak uplynuly tři hodiny. Vítr se utišil a pod velkými stromy

vládl naprostý klid. Každé zlomení suché větvičky, každý šelest ve spadaném listí, každý pohyb těla v trávě by muselo být slyšet. Všude bylo ticho. I Top ležel na zemi s hlavou na předních tlapách a neprojevoval žádný neklid.

V osm hodin se zdálo, že už nastal příhodný čas na výzvědy. Gedeon Spilett prohlásil, že je připraven s Pencroffem odejít. Cyrus Smith teď souhlasil. Top a Jup měli zůstat u inženýra, Harberta a Naba, protože by mohli zaštěknutím nebo zavřísknutím vyvolat zbytečný poplach.

„Buďte opatrní," připomínal Cyrus Smith námořníkovi a novináři.

„Vaším úkolem není dobývat ohradu, nýbrž zjistit, je-li obsazena nebo ne."

„Smluveno," řekl Pencroff. A oba muži odešli.

Díky hustým větvím bylo pod stromy značné šero, takže na vzdálenost větší než deset metrů už nebylo vidět. Novinář s Pencroffem se zastavili pokaždé, jakmile se jim zdálo, že slyší něco podezřelého. Tak postupovali velmi opatrně a pomalu.

Šli daleko od sebe, aby neposkytovali tak snadný cíl. Oba totiž očekávali každou chvíli výstřel. Pět minut po odchodu od káry se dostali na okraj lesa před palouk, na němž byla postavena kolová ohrada. Zastavili se: Nad holým prostranstvím se ještě chvěly poslední záblesky světla. Třicet kroků před nimi byla vrata ohrady, která se zdála zavřena. Těchto třicet kroků mezi vraty a lesem tvořilo nebezpečné pásmo, máme-li použít výrazu známého z balistiky. Každá kulka vystřelená z ohrady jakýmkoli směrem musela napřed prolétnout tímto prostorem. Gedeon Spilett i Pencroff nebyli zvyklí ustupovat, ale věděli, že každá jejich neopatrnost, které by padli za oběť především oni, vymstila by se i na jejich přátelích. Kdyby byli oni zabiti, co by si počali Cyrus Smith, Harbert a Nab? Nedočkavý Pencroff však postoupil vpřed. V blízkosti ohrady tušil už přítomnost pirátů. Novinář ho musel zadržet.

„Za chvíli se úplně setmí," zašeptal mu.

„Pak bude vhodnější doba." Pencroff sevřel křečovitě pušku, uklidnil se a s bručením poslechl.

Poslední záblesky světla zmizely. Tma postupující z lesa

zaplavila celý palouk. Jen na západním obzoru se ještě tyčil nejasný obrys Franklinovy hory. Pak i ten rychle mizel, protože noc v této šířce se snáší náhle. Jakmile došli na okraj lesa, nespouštěl novinář s Pencroffem zrak z ohrady. Ta se zdála zcela opuštěná. Její horní okraj tvořil trochu tmavší čáru, která nebyla nikde přerušena. Ale jsou-li piráti v ohradě, jistě postavili hlídku, aby se zajistili proti každému překvapení. Gedeon Spilett stiskl námořníkovi ruku a oba se počali plížit k ohradě, s puškami připravenými k výstřelu. Tak se dostali až k vratům, aniž někde spatřili sebemenší záblesk světla.

Pencroff se pokusil vrata otevřít. Byla však, jak on i novinář předpokládali, zavřena. Přitom zjistil, že vnější závory zastrčeny nebyly. Z toho se dalo usuzovat, že piráti jsou právě v ohradě a že zabezpečili vrata, aby nemohla být vytržena. Gedeon Spilett i Pencroff naslouchali. Zevnitř se neozýval žádný hluk. Mufloni a kozy už zřejmě spali ve stájích a noční ticho ničím nerušili. Novinář a námořník se radili, nemají-li ohradu přelézt a vniknout dovnitř. To zase bylo proti instrukcím Cyruse Smithe. Pokus se sice mohl zdařit, ale mohl také ztroskotat. Mají však právo nevyužít

situace a nepokusit se o dobytí ohrady, když piráti o ničem nevědí a nemají o výpravě ani tušení?

Novinář to odmítl. Pokládal za rozumnější počkat, až budou všichni pohromadě, a pak teprve vniknout do ohrady. Bylo jasné, že k ohradě se dostanou nepozorovaně a že ohrada asi hlídána není. Po této úvaze se novinář rozhodl vrátit se ke káře a podat přátelům zprávu. Pencroff s tím zřejmě souhlasil, protože bez námitek šel za novinářem. Za několik minut byl inženýr do všeho zasvěcen.

„Nuže, teď věřím, že piráti v ohradě nejsou," prohlásil po krátké úvaze.

„To se dovíme, jakmile ji přelezeme," řekl Pencroff.

„K ohradě, přátelé!" vyzval je Cyrus Smith.

„Káru necháme tady?" ptal se Nab.

„Ne. Máme v ní zásoby střeliva a potravin. Může nám posloužit také jako kryt."

„Kupředu tedy!" řekl Gedeon Spilett.

Kára vyjela z lesa a blížila se tiše k ohradě. Byla hluboká tma a ticho stejné jako v době, kdy se sem plížil novinář s

Pencroffem. Tráva tlumila zvuk kroků. Kolonisté se připravili k palbě. Jup se držel na Pencroffův rozkaz vzadu. Nab držel Topa nakrátko, aby se pes nevrhl vpřed. Objevil se palouk. Byl prázdný. Malá skupina zamířila bez váhání k ohradě. Nebezpečné pásmo bylo rychle překročeno. Neozval se žádný výstřel. Před ohradou se kára zastavila. Nab zůstal u hlav oslů, aby je držel. Inženýr, novinář, Harbert a Pencroff zamířili k vratům, aby zjistili, jsou-li zevnitř zapřena.

Jedno křídlo bylo otevřeno.

„Co tomu říkáte?“ obrátil se Cyrus Smith k námořníkovi a ke Gedeonu Spilettovi. Ti tu stáli v němém ustrnutí.

„Přísahám, že před chvílí byla vrata zavřena!“ zašeptal Pencroff.

Kolonisté zaváhali. Piráti byli tedy v ohradě už ve chvíli, kdy tady pátral Pencroff s novinářem? Bylo to nepochybné, protože prve zavřené dveře mohli otevřít jen oni. Byli snad piráti uvnitř a vyšel jeden z nich ven? Hlavami všech kolonistů proběhly tyto otázky. Ale jak na ně odpovědět? V tomto okamžiku postoupil Harbert několik kroků do ohrady, rychle však ucouvl a chytil Cyruse Smithe za ruku.

„Co je?“ ptal se inženýr.

„Světlo!“

„V chatě?“

„Ano.“

Všech pět přátel postoupilo k vratům. V okénku, které vedlo proti vratům, blikalo slabé světlo. Cyrus Smith se rychle vzpamatoval.

„Máme jedinečnou příležitost, přátelé, překvapit nic netušící piráty v chatě! Máme je! Kupředu!“ Kolonisté proklouzli ohradou s puškami u ramenou. Káru nechali venku pod dozorem Jupa a Topa. Z opatrnosti však obě zvířata ke káře přivázali. Cyrus Smith, Pencroff a Gedeon Spilett z jedné strany, Harbert a Nab z druhé strany postupovali podle kolové

ohrady a pozorovali pečlivě její nejtemnější část. Za několik minut stáli všichni před chatou u zavřených dveří. Cyrus Smith dal přátelům rukou znamení, aby se nehýbali, a přistoupil k oknu, které bylo zevnitř osvětleno. Jeho zrak se zahleděl do jediné místnosti chaty. Na stole svítila lampa.

U stolu stálo lůžko, které sloužilo Ayrtonovi. Na lůžku leželo tělo nějakého muže. Cyrus Smith náhle ucouvl a dušeným hlasem vykřikl:

„Ayrton!“

Okamžitě vyrazili dveře a všech pět kolonistů vniklo do chaty.

Ayrton spal. Jeho tvář prozrazovala hluboké a dlouhé utrpení. Na zápěstí a u kotníků měl široké krvavé pruhy. Cyrus Smith se nad ním sklonil.

„Ayrtone!“ zvolal a chopil se ruky muže, kterého našli za tak nečekaných okolností. Na toto zavolání otevřel Ayrton oči a pohlédl na Cyruse Smithe i na ostatní.

„Vy?“ zvolal.

„Vy?“

„Ayrtone, Ayrtone!“ opakoval Cyrus Smith.

„Kde to jsem?“

„V chatě ohrady.“

„Sám?“

„Ano.“

„Ale oni přijdou!“ vykřikl zděšeně Ayrton.

„Braňte se! Braňte se!“ Ve mdlobách se zvrátil na lůžko.

„Spilette,“ obrátil se Cyrus Smith k novináři,

„můžeme být každým okamžikem přepadeni. Zavezte káru do ohrady, zavřete vrata a přijďte zas všichni sem!“ Pencroff, Nab a novinář spěchali vyplnit inženýrův rozkaz. Nesměli ztratit ani vteřinu. Možná že kára je už v rukou pirátů. V tom okamžiku se na východě nad černým pásem lesa objevil měsíc a zaplavil vnitřek ohrady jasným světlem.

Ohrada byla rázem osvětlena i se skupinami stromů a s potůčkem, který zavlažoval luční koberec. Směrem k předhoří vystoupila bíle chata a část ohrady. Zbytek prostoru zůstal ještě v šeru. Od vrat se blížil tmavý předmět. Byla to kára, která teď vjela do světlého kruhu. Cyrus Smith zaslechl hřmot zavíraných vrat, která byla hned zapřena silnými kůly. Ticho bylo náhle přerušeno zuřivým štěkotem Topa; pes se vrhl na konec ohrady vpravo od chaty.

„Pozor, přátelé! K líci zbraň!“ vykřikl Cyrus Smith.

Kolonisté zalícili a čekali, až budou moci střílet. Top stále štěkal a k němu se přidal i Jup s ostrým hvízdotem. Kolonisté postupovali za zvířaty a dostali se tak až na břeh

potoka.

A co tam v záři měsíce spatřili?

Pět lidských těl ležících na břehu. Byli to piráti, kteří před čtyřmi měsíci vystoupili na pusté pobřeží Lincolnova ostrova!

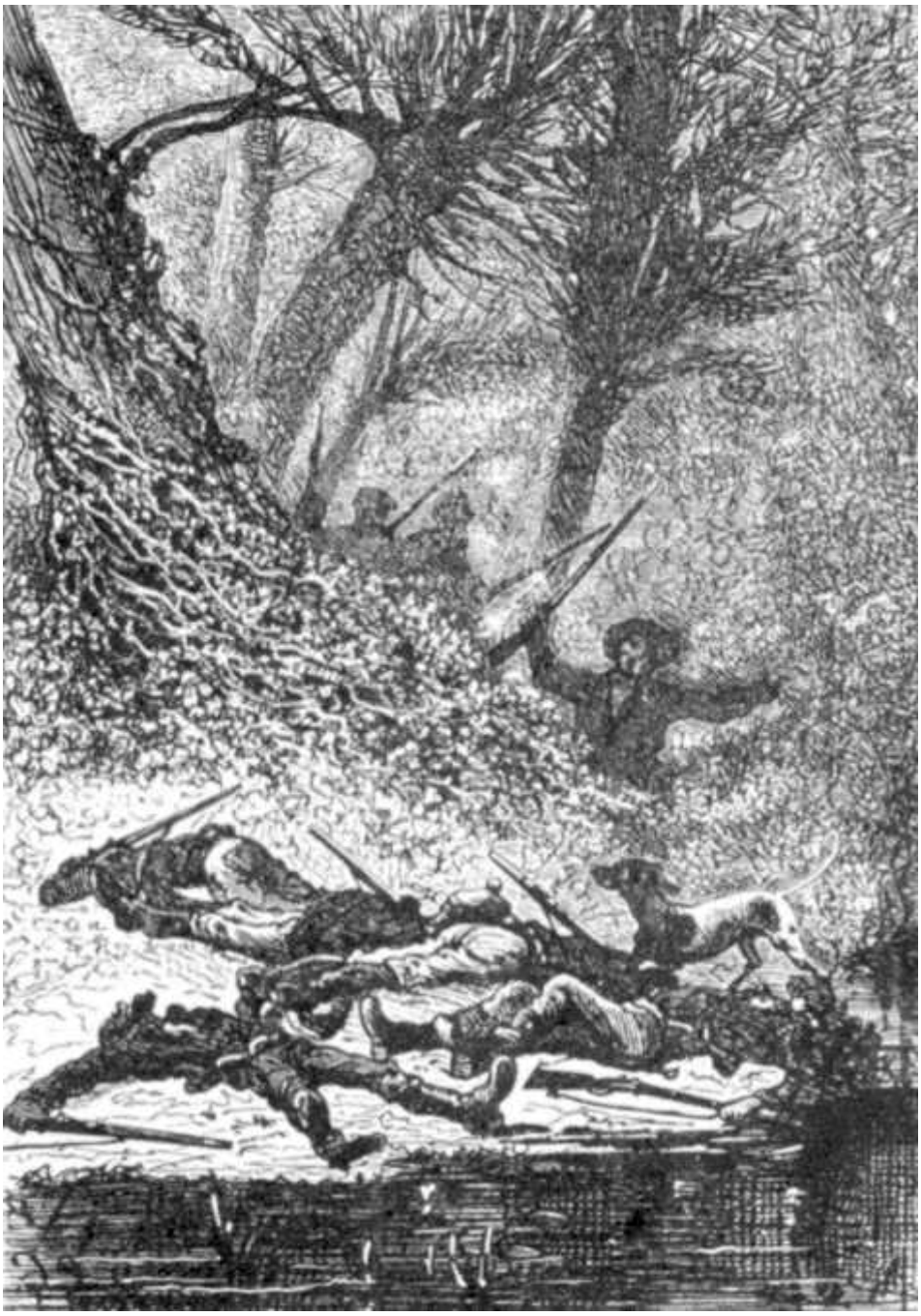

KAPITOLA XIII

AYRTON VYPRAVUJE — PLÁN JEHO BÝVALÝCH DRUHŮ — OBSAZENÍ OHRADY — VYKONAVATEL SPRAVEDLNOSTI NA LINCOLNOVĚ OSTROVĚ — BONAVENTURA — PRŮZKUM OKOLÍ FRANKLINOVY HORY — HORNÍ ÚDOLÍ — PODZEMNÍ HUKOT — PENCROFFOVA ODPOVĚĎ — NA DNĚ KRÁTERU — NÁVRAT

Co se tu stalo? Kdo piráty zabil? Ayrton? Ten ne; vždyť se ještě před pěti minutami děsil jejich návratu! Ayrton byl teď v hlubokém bezvědomí, z něhož ho kolonisté jen tak nedostanou. Po těch několika pronesených slovech omdlel a teď ležel bezvládně na lůžku. Kolonisté plni zmatených myšlenek, vyvolaných silnými zážitky, čekali celou noc v Ayrtonově chatě. K mrtvým pirátům se už nevrátili. Jakým způsobem byli zločinci zabiti, nebude jim Ayrton moci říci, protože ani nevěděl, že on sám je v ohradě. Bude však moci vypravovat aspoň to, co strašné popravě předcházelo.

Druhého dne se Ayrton probral z bezvědomí. Kolonisté

jevili upřímnou radost, že se s ním zase setkali. Byli šťastni, že ho po dlouhém odloučení našli živého a zdravého. Ayrton stručně vysvětlil, co se s ním dělo, pokud to ovšem věděl.

Druhého dne po příchodu do ohrady, 10. října večer, byl přepaden piráty, kteří přelezli ohradu, spoutali ho a dali mu do úst roubík. Pak odvedli zajatce do tmavé jeskyně na úpatí Franklinovy hory, kde se ukrývali. Ayrton byl odsouzen k smrti a rozsudek měl být vykonán druhého dne. Náhle však jeden z pirátů Ayrtona poznal a oslovil ho jeho starým australským jménem. Ti bídáci chtěli Ayrtona zabít, ale ušetřili Bena Joyce!

Od této chvíle byl Ayrton vystaven stálému nátlaku pirátů. Chtěli ho získat na svou stranu a počítali s ním pro dobývání Žulového domu. Chtěli tam vniknout, kolonisty vyvraždit a stát se tak pány ostrova. Ayrton jim vzdoroval. Bývalý trestanec, který získal po krutém pokání odpuštění, byl by raději zemřel, než aby své nové kamarády zradil. Tak žil v oné jeskyni čtyři měsíce svázán, s roubíkem v ústech a stále hlídán. Piráti objevili ohradu ihned po svém příchodu

na ostrov, žili z jejích zásob, ale neusadili se v ní. Dne 11. listopadu byli dva zločinci překvapeni příchodem kolonistů a vystřelili na Harberta. Jeden z nich se vychloubal, že zabil mladého kolonistu. Vrátil se však sám. Jeho kamarád padl pod dýkou Cyruse Smithe.

Lze si představit Ayrtonovu hrůzu a zoufalství, když se dověděl o Harbertově smrti! Kolonisté teď byli jen čtyři a byli tak vydáni na milost i nemilost pirátům. Po této události piráti po celou dobu pobytu kolonistů v ohradě neopustili svou jeskyni. Ani po zpustošení planiny nepokládali za opatrné ji opustit. Jejich špatné zacházení s Ayrtonem se ještě zhoršilo. Ruce a nohy nešťastníkovy nesly ještě stopy pout, která mu piráti po celou dobu jeho zajetí nesňali. Každým okamžikem čekal smrt, které už zřejmě nemohl uniknout. Tak tomu bylo až do třetího února. Piráti neustále pásli po vhodné příležitosti. Svůj úkryt opouštěli zřídkakdy. Vykonali jen několik loveckých výprav do nitra ostrova a na jižní pobřeží. Ayrton neměl o přátelích zprávy a nedoufal, že je ještě spatří. Nešťastník zesláblý hrozným zacházením upadl nakonec do bezvědomí, v němž vůbec nevnímal, co se s ním děje. Od té doby, to jest od předvčerejška, nevěděl už o ničem.

„Ale pane Smithi,“ dodal,

„jak jsem se dostal do chaty, když jsem byl uvězněn v jeskyni?“

„A jak to, že jsme našli piráty v ohradě mrtvé?“ ptal se inženýr.

„Mrtvé?“ vykřikl Ayrton a přes svou slabost se zdvihl.

Přátelé ho podepřeli. Chtěl vstát. Pomohli mu a zamířili k potůčku. Byl jasný den. Na břehu leželo pět mrtvol pirátů v polohách, v nichž je zastihla hrozná smrt. Ayrton strnul. Cyrus Smith se soudruhy se na něho mlčky dívali. Na inženýrův pokyn prohledal pak Nab s

Pencroffem ztuhlá a vychladlá těla.

Nenašli na nich žádná zranění. Teprve po pečlivé prohlídce zjistil Pencroff na čele jednoho, na hrudi druhého, na zádech třetího a na rameni čtvrtého malou rudou skvrnku, sotva viditelnou ranku, jejíž původ nebylo možno určit. „Tady byli zasaženi!“ prohlásil Cyrus Smith.

„Ale jakou zbraní?“ ptal se novinář.

„Okamžitě zabíjející zbraní, jejíž tajemství neznáme.“

„A kdo je zabil?“ ptal se Pencroff.

„Vykonavatel spravedlnosti na ostrově,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Ten, který vás odnesl sem, Ayrtone, jehož vliv na ostrově dosud vládne, který za nás udělal vše, co jsme nemohli sami udělat, a který se nám po tom všem ještě skrývá.“

„Hledejme ho tedy!“ zvolal Pencroff.

„Ano, hledejme ho,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Jenomže člověk, který dokázal takové zázraky, bude nalezen teprve tehdy, až si nás k sobě sám zavolá.“

Tato neviditelná ochrana, proti níž byly činy kolonistů zcela nicotné, inženýra zneklidňovala a zároveň dojímala. Cítil se vedle ní tak bezmocným, že to jeho hrdého ducha muselo pokořovat. Šlechetnost, která odmítala projev vděčnosti, svědčila o pohrdání těmi, které si zavazovala. V očích Cyruse Smithe to cenu celého dobrodiní snižovalo.

„Hledejme ho,“ pokračoval, „a doufejme, že se nám jednou podaří dokázat tomuto povýšenému ochránci, že neměl co dělat s nevděčníky. Možná že se s ním jednou vyrovnáme a

že mu budeme moci, třeba za cenu vlastního života, prokázané služby oplatit.“

Od toho dne bylo hledání neznámého jediným cílem kolonistů Lincolnova ostrova. Všichni byli hnáni jedinou touhou: odhalit jméno tajemné bytosti, jméno, které mohlo být jménem člověka, nadaného skutečně nevysvětlitelnou mocí, mocí téměř nadlidskou. Kolonisté se vrátili do ohrady a jejich péčí se Ayrtonovi rychle vrátily jeho tělesné i duševní síly. Nab a Pencroff odnesli mrtvoly pirátů do lesa a hluboko je pohřbili. Pak byl Ayrton zasvěcen do událostí, které se odehrály v době jeho zajetí. Dověděl se tak o Harbertově nemoci i o utrpení všech kolonistů, kteří už nedoufali, že Ayrtona ještě spatří. Všichni byli přesvědčeni, že ho piráti zabili.

„A teď,“ řekl Cyrus Smith závěrem, „nám zbývá jediný úkol. Polovinu práce jsme už vykonali. Ale jestliže se už pirátů nemusíme bát, není naší zásluhou, že jsme opět pány ostrova.“

„Teď prohlédneme bludiště všech předhoří Franklinovy hory," řekl Gedeon Spilett.

„Nesmíme vynechat jedinou dutinu, jediný otvor. Ach, jestliže se někdy nějaký novinář octl před nevysvětlitelným

tajemstvím, pak to jsem já, přátelé.“

„A do Žulového domu se dřív nevrátíme, dokud svého tajemného dobrodince nenajdeme,“ dodal Harbert.

„Ano,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Uděláme vše, co člověk může udělat… Opakuji však, že neznámého najdeme tehdy, až bude chtít sám.“

„Zůstaneme v ohradě?“ zeptal se Pencroff.

„Zůstaneme,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Zásob je tu dost a jsme tu také uprostřed kraje, který musíme prozkoumat. Bude -li to ostatně nutné, dojede kára rychle do Žulového domu.“

„Dobrá,“ řekl námořník.

„Jenom ještě malou poznámku.“

„Jakou?“

„Léto už pokročilo a my nesmíme zapomenout, že nás čeká ještě ta plavba.“

„Jaká plavba?“

„Na ostrov Tábor přece!“ odpověděl Pencroff.

„Musíme tam odvézt zprávu s označením polohy našeho ostrova. Co kdyby tam skotská jachta přijela? Kdoví, zda už není pozdě!“

„Ale jak chceš tu plavbu vykonat, Pencroffe?“ ptal se Ayrton.

„Na Bonaventuře!“

„Na Bonaventuře?“ zvolal Ayrton.

„Tu už přece nemáš!“

„Já že nemám svou Bonaventuru?“ rozkřikl se Pencroff a vyskočil.

„Ne,“ tvrdil Ayrton.

„Piráti ji objevili asi před týdnem v malé zátoce, vypluli s ní na moře a…“

„A…?“ pobídl ho

Pencroff s bušícím srdcem.

„Ale protože neměli Boba Harveye, který by s ní uměl zacházet, narazili na skálu a loď úplně rozbili.“

„Bídáci! Ničemové! Mizerové! Taškáři!“ křičel zoufalý

Pencroff.

„Pencroffe," uklidňoval ho Harbert, „postavíme si novou, větší Bonaventuru! Máme teď všechno kování a všechno zařízení z brigy."

„Víte však," naříkal Pencroff, „že nám to bude trvat aspoň pět nebo šest měsíců, než si postavíme loď o třiceti nebo čtyřiceti tunách?"

„Ten čas tomu věnujeme," řekl Gedeon Spilett, „a plavby na Tábor se pro letošní rok zřekneme."

„Co chcete, Pencroffe?" dodal Cyrus Smith.

„Musíme se s tím smířit."

„Ach, má Bonaventura! Má Bonaventura!" naříkal Pencroff, úplně zničený ztrátou lodi, na kterou byl tak hrdý. Zkáza Bonaventury byla skutečně politováníhodná událost. Kolonisté se proto rozhodli, že si co nejdříve postaví loď novou. Po tomto rozhodnutí se už zajímali jen o výsledek průzkumu nejtajnějších míst ostrova.

Dne 19. února pokračovali v prohlídce, která trvala celý týden. Úpatí hory mezi všemi předhořími i jejich četná

zákoutí, která tvořila bludiště údolí a nejrůznějších i nejpodivnějších terénních útvarů, vše bylo prohlédnuto. Právě tady v úzkých a hlubokých soutěskách, a možná že i v nitru Franklinovy hory, museli pečlivě hledat. Žádná část ostrova nebyla tak vhodná k ukrytí obydlí, jehož majitel chce zůstat nepoznán. Členění předhoří však bylo tak různotvaré, že Cyrus Smith musel postupovat podle určitého plánu. Kolonisté prohledali napřed všechna údolí na jih od sopky, v nichž sbírala vody Vodopádová řeka. Tam jim také Ayrton ukázal jeskyni, v které se skrývali piráti a v níž byl zajat až do svého přenesení do chaty v ohradě. Jeskyně byla ve stejném stavu, v jakém ji Ayrton opustil. Jenom v ní našli mnoho střeliva a potravin, které si sem piráti přinesli do zásoby.

Kolonisté pečlivě prohledali celé údolí, které končilo onou jeskyní a bylo zarostlé vysokými jehličnatými stromy. Když přešli jihozápadní předhoří, dostali se do úzké soutěsky, vedoucí k malebnému seskupení čedičových skal na pobřeží. Tady už bylo stromů méně. Trávu zde vystřídalo kamení. Po skaliskách skákali mufloni a divoké kozy. Zde začínala pustá část ostrova. Kolonisté zjistili, že z četných

údolí, která se rozvětvovala na úpatí Franklinovyhory, jenom dvě byla zalesněna a pokryta pastvinami jako okolí ohrady. Byla to údolí vedoucí na západ k Vodopádové řece a na východ k Červenému potoku. Oba tyto vodní toky, které se doleji měnily četnými přítoky v říčky, byly napájeny vodami z hory a zvyšovaly úrodnost jižnějších částí ostrova.

Řeka Díků byla ovšem napájena spíš prameny z Leskovčího lesa, které měly jistě spojení s podobnými prameny, jež zúrodňovaly půdu Hadího poloostrova. V některém z těchto tří údolí bohatých na vodu mohl si zvolit útulek osamělý člověk, který by tu našel všechny nezbytné životní podmínky. Kolonisté je důkladně prohlédli, ale nikde nenašli známky přítomnosti člověka. Zbývalo hledat útulek neznámého na dně úzkých soutěsek, mezi shluky skal a na strmých severních úbočích mezi lávovými proudy. Severní část Franklinovy hory tvořila na úpatí jen dvě široká a mělká údolí bez rostlinstva, posetá bludnými balvany a rozrytá četnými mořenami, pokrytá lávou a obsahující velká ložiska obsidiánu a labradoritu. Tato krajina si vyžádala dlouhou a obtížnou prohlídku. Bylo zde tisíce

dutin, snad neobyvatelných, ale dobře ukrytých a nedostupných. Kolonisté prohlédli i všechny temné průchody ze sopečné doby, poznamenané ještě dávnými výbuchy sopky a vnikající hluboko do masívu hory. Prošli za svitu pochodní četnými chodbami, prohlédli každou dutinu, změřili každou prohlubeň, ale všude bylo ticho a tma. Zdálo se, že žádná lidská bytost nemohla nikdy projít těmito starými chodbami, že žádná ruka tu nikdy nepřemístila jediný kámen. Tak, jak tu balvany ležely, tak je sem zanesly sopečné proudy v době utváření ostrova.

Všechny tyto sutiny byly úplně pusté a ponořené v naprostou tmu. Cyrus Smith však zjistil, že proti očekávání nevládlo v nich naprosté ticho. Při prohledávání jedné z četných slují, která se táhla několik desítek metrů do nitra hory, byl inženýr překvapen hukotem, zesíleným ještě skalní ozvěnou. Gedeon Spilett zaslechl také vzdáleně šelesty, které dokazovaly přítomnost podzemních sopečných hnízd. Oba dva několikrát naslouchali těmto zvukům a shodli se v názoru, že v nitru země se dějí velké chemické změny.

„Sopka asi není tak zcela vyhaslá," mínil novinář.

„Možná že od naší prohlídky kráteru došlo ve spodních vrstvách k posunům," odpověděl Cyrus Smith.

„Každá sopka, i zdánlivě zcela vyhaslá, může opět oživnout. "

„Připravuje-li se však Franklinova hora k výbuchu," pokračoval Gedeon Spilett, „je vlastně v nebezpečí celý ostrov."

„To nemyslím," odpověděl inženýr.

„Kráter je jakousi pojistnou záklopkou, kterou unikají nadbytečné páry, a láva vytéká svými obvyklými cestami."

„Jen aby si neprorazila novou cestu do úrodných částí ostrova!" strachoval se novinář.

„A proč by měla téci jinudy než obvyklou cestou?" ptal se Cyrus Smith.

„Sopky bývají vrtošivé," odpověděl novinář.

„Všimněte si, že Franklinova hora se sklání k údolí, které právě prozkoumáváme," upozornil Cyrus Smith.

„Jedině zemětřesení by mohlo posunout těžiště hory a

změnit tak směr lávového toku.“

„Ale zemětřesení je v každém případě nebezpečné,“ připomněl Gedeon Spilett.

„Vždycky,“ potvrdil inženýr, „zvlášť když se podzemní síly zvedají tam, kde zemská kůra byla už dlouho v klidu.

Výbuch pak by byl pro nás velmi nebezpečný a bylo by rozhodně lepší, kdyby si sopka dala na výbuch zajít chuť! Zapůsobit na to ovšem nemůžeme. Ať se však stane cokoli, nevěřím, že by mohla být oblast planiny Výhledu vážně ohrožena. Mezi planinou a horou je terén pokleslý, a kdyby láva k jezeru i zamířila, byla by jím svedena do přesypů a do okolí Žraločí zátoky.“

„Ale dosud jsme na vrcholu hory nespatřili žádný kouř, který by prozrazoval blížící se výbuch,“ řekl Gedeon Spilett.

„Z kráteru pára opravdu neuniká,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Právě včera jsem jej pozoroval. Je ovšem možné, že vnitřní část kráteru je zavalena skálami, popelem a ztuhlou lávou a že tato záklopka je nyní velmi zatížena. Ale při první vážné činnosti by byl její odpor zlomen a můžete si být jist, Spilette, že parní kotel -ostrov ani jeho komín-

kráter by pod přetlakem nepraskl. Opakuji však, že by bylo lepší, kdyby k výbuchu nedošlo.“

„Ale nemůžeme se mýlit,“ řekl novinář.

„Temný hukot z nitra hory je přece slyšet zřetelně.“

„Ano,“ potvrdil Cyrus Smith.

„Nemýlíme se. Dějí se zde změny, jejichž důležitost a konečný účinek nemůžeme zatím odhadnout.“

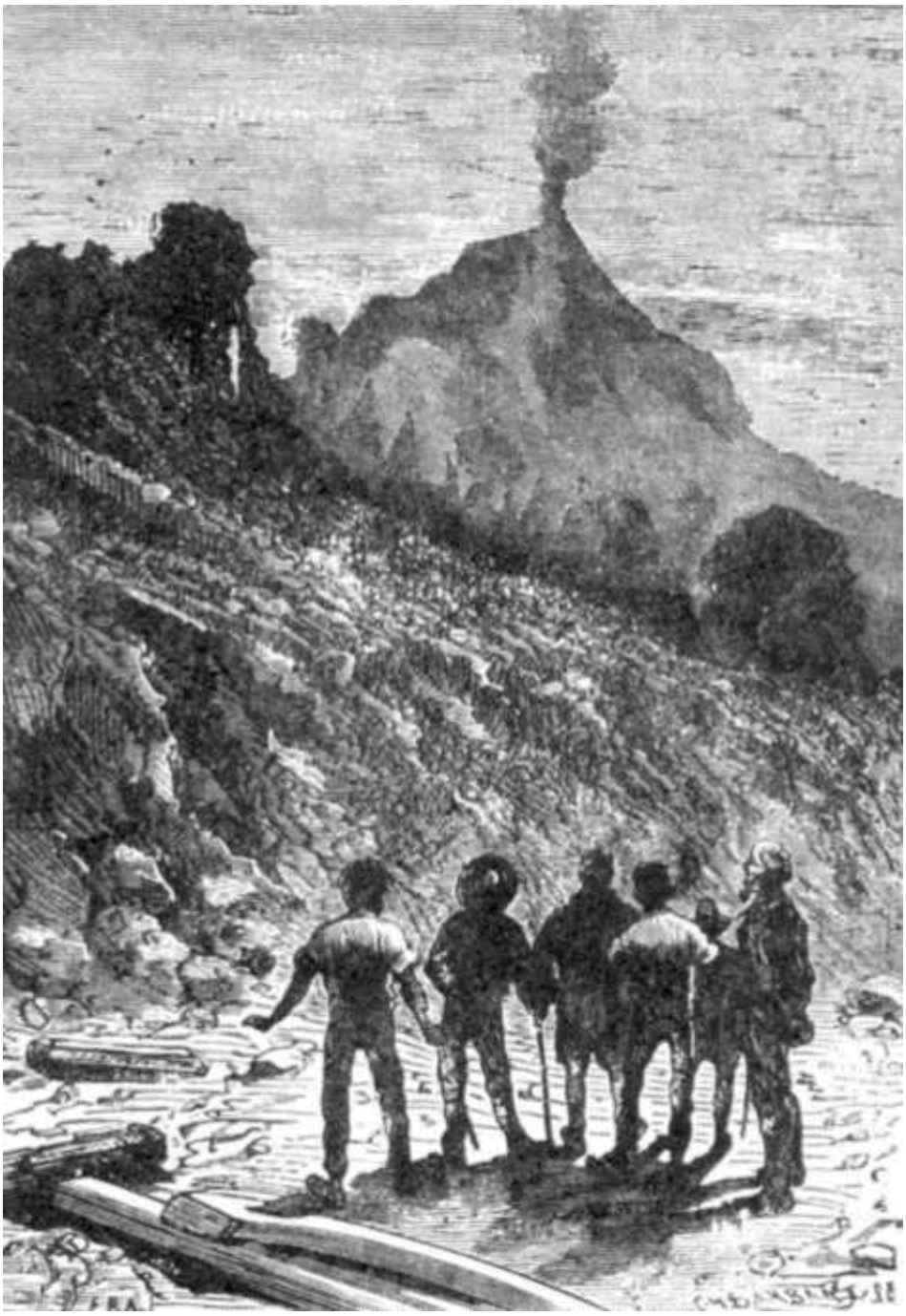

Cyrus Smith a Gedeon Spilett vyšli ven k soudruhům a podali jim zprávu o svém pozorování.

„Dobrá,“ zvolal Pencroff.

„Jen ať si sopka provede svou! Setká se se svým pánem!“

„S kým?“ ptal se Nab.

„S naším neznámým ochráncem, který jí dá do kráteru roubík při prvním pokusu o výbuch.“ Námořníkova důvěra v dobrého ducha ostrova byla po všech projevech jeho záhadné moci

zřejmě neotřesitelná. Neznámý po všech svých nevysvětlitelných zásazích dovedl však unikat podrobné prohlídce kolonistů, kteří přes všechno úsilí, přes snahu, píli a umíněnost nemohli jeho tajemný úkryt najít. Ve dnech 19. až 25. února byl průzkum rozšířen na celou severní část ostrova. Kolonisté bedlivě prohlédli i její nejtajnější úkryty. Prozkoumali každou skálu jako úředníci zjišťující poklepem podezřelý dům. Cyrus Smith prohlédl dokonce i nejvyšší horský hřeben a podrobil zkoumání všechna předhoří, která jej podpírala. Byla prohlédnuta i planina na vrcholu seříznutého kužele a druhý vrcholový kužel i s kráterem. Kolonisté sestoupili do vyhaslého kráteru a na jeho dně zaslechli opět ono temné hučení. Nikde však neviděli unikající páry ani kouř. Stěny kráteru ani svou teplotou neprozrazovaly blížící se výbuch. Ale ani

zde, ani na jiných místech Franklinovy hory nenašli kolonisté stopy, které hledali. Průzkum byl přenesen do oblasti písečných přesypů. Byly prohlédnuty i lávové stěny Žraloci zátoky od úpatí až po vrcholy, ač sestup k hladině zátoky byl nesmírně obtížný. Nikde nic! Nakonec byla tato dvě slova jediným výsledkem tolikeré marné námahy a všeho marného úsilí. Cyrus Smith a jeho soudruzi pocítili nad svým neúspěchem dokonce zlost.

Museli už pomýšlet na návrat, protože donekonečna ostrov prohlížet nebylo možné. Mohli právem věřit, že tajemná bytost nesídlí na povrchu ostrova. Jejich zjitřená obrazotvornost si vymýšlela nejrůznější vysvětlení. Pencroff a Nab se už nespokojili obyčejnou lidskou podstatou neznámého a přisoudili mu nadpozemský původ.

Dne 25. února se kolonisté vrátili k Žulovému domu, kde s pomocí dvojitého provazu, vystřeleného šípem na skalní výstupek, obnovili zas spojení svého obydlí s pobřežím. Za měsíc pak pozdravili dvacátý pátý březen oslavou třetího výročí svého příchodu na Lincolnův ostrov.

KAPITOLA XIV

UPLYNULY TŘI ROKY — OTÁZKA NOVÉ LODI — ROZHODNUTÍ — KOLONII SE VŠE DAŘÍ — LODĚNICE — ZIMA NA JIŽNÍ POLOKOULI — PENCROFF SE VZDÁVÁ — BÍLENÍ PRÁDLA — FRANKLINOVA HORA

Už tři roky uplynuly od chvíle, kdy zajatci uprchli z Richmondu. Kolikrát za ty tři roky hovořili o vlasti, na kterou neustále mysleli?

Nikdo z nich nepochyboval o tom, že občanská válka už skončila. Zdálo se jim nemožné, že by věc Severu nezvítězila. Ale jaký byl průběh války? Kolik krve v ní ještě vyteklo? Kteří z jejich přátel v ní padli? O tom často hovořili, aniž měli tušení, kdy jim bude možno vrátit se znova do vlasti. Vrátit se tam třeba jen na několik dní, navázat přerušené spojení, zařídit i spojení Lincolnova ostrova s Amerikou a odplout pak nadlouho, třeba pro největší část života, na tento ostrov, na kterém založili

kolonii a na kterém založí později i město. Je to sen splnitelný? Tento sen mohl být splněn dvěma způsoby. Buď se jednoho dne objeví u ostrova loď, nebo si kolonisté postaví sami dost silný člun, který je šťastně odveze až k obydlené zemi.

„Jestliže ovšem duch ostrova nepřijde sám na jiný způsob, jak nás dopravit do vlasti," řekl Pencroff.

Kdyby byl přišel Pencroffovi a Nabovi někdo říci, že ve Žraločí zátoce nebo v Balónovém přístavu kotví loď o třech stech tunách, neprojevili by nejmenší překvapení. Ve svém duševním rozpoložení byli připraveni na vše. Ale Cyrus Smith myslel věcněji a radil jim, aby se vrátili ke skutečnosti a poradili se o postavení lodi jako o naléhavé práci. Především musí plout na ostrov Tábor a nechat tam zprávu o novém Ayrtonově pobytu. Bonaventuru už neměli a k postavení nové lodi budou potřebovat nejméně šest měsíců. Blížila se zima a cestu budou moci podniknout až na jaře.

„Máme tedy čas připravit se dokonale na jaro," řekl inženýr Pencroffovi.

„Myslím, příteli, že nové lodi musíme naplánovat co

největší rozměry. Příjezd skotské lodi na ostrov Tábor je velmi nejistý. Je také možné, že už před několika měsíci přijela, a když nenašla po Ayrtonovi ani stopu, zase odplula. Bude to tedy jen rozumné, když si postavíme loď, která by případně mohla odplout až na Nový Zéland. Co myslíte?“

„Myslím, že jste schopen postavit velkou loď stejně jako malou,“ odpověděl námořník.

„Máme dost dřeva i nástrojů. Je to jen otázka času.“

„Jak dlouho by nám trvala stavba lodi o dvou až třech stech tunách?“ ptal se Cyrus Smith.

„Nejméně sedm nebo osm měsíců,“ odpověděl Pencroff.

„Nemíníme však zapomínat, že se blíží zima a že za mrazů se dřevo špatně opracovává. Počítejme tedy s několikatýdenním zpožděním, a bude-li nová loď připravena k plavbě příštího listopadu, budeme si moci blahopřát.“

„Nu, to by byla právě nejvhodnější doba k plavbě, ať už na Tábor, nebo ke vzdálenější zemi,“ řekl Cyrus Smith.

„To je pravda, pane Smithi,“ souhlasil námořník.

„Udělejte tedy plán. Dělníci jsou připraveni a já jsem přesvědčen, že nám Ayrton občas velmi podstatně pomůže.“

Kolonisté po poradě schválili inženýrův návrh. Nic rozumnějšího dělat nemohli. Je pravda, že stavba lodi o tonáži dvou nebo tří set tun bude velmi těžká práce, ale kolonisté si důvěřovali, a to jim už předem zajišťovalo úspěch. Cyrus Smith se pustil do plánů lodi a do postavení modelu. Jeho přátelé zatím káceli stromy, z nichž měly být vyrobeny vzpěry, žebra a kostra.

V lese Divokého západu našli nejvhodnější duby a jilmy. Využili přitom průseku proraženého za poslední výpravy a upravili jej na sjízdnější cestu, kterou nazvali cestou Divokého západu. Stromy byly dopravovány ke Komínu, kde byla opět zřízena loděnice. Cesta Divokého západu byla sice výběrem při porážení křivolaká, ale zajistila snadné spojení s větší částí Hadího poloostrova.

Důležité bylo, aby byly stromy ihned okleštěný a přitesány; syrového dřeva použít nemohli a museli proto nechat kmeny přiměřeně vyschnout. Tesaři pracovali pilně celý

duben. Počasí bylo pokaženo jen několika větrnými bouřemi v období rovnodennosti. Kolonistům pomáhal při práci i Jup. Šplhal do korun stromů, aby tam připevnil lano k porážení, a pomáhal svou obrovskou silou při odnášení okleštěných kmenů. Všechny kmeny byly odneseny ke Komínu pod prkenný přístřešek a tam čekaly na své použití.

V dubnu bylo většinou krásně, jako bývá v říjnu na severní polokouli. Kolonisté nezanedbávali ani polní práce a na planině Výhledu zmizely brzy poslední stopy zničení. Znovu byl postaven větrný mlýn a na dvoře se zdvihaly nové stavby. Nové kurníky byly větší, protože tu teď bylo mnohem více drůbeže. Ve stáji bylo pět oslů, z nichž čtyři silnější a dobře vycvičení se dali zapřahat i sedlat. Pátý osel bylo mládě. Náčiní kolonie bylo rozmnoženo o pluh a oslů bylo používáno i k obdělávání půdy jako tažných zvířat. Kolonisté si práci rozdělili tak, že ani jedna paže nezahálela. Všichni se také cítili dokonale zdrávi a měli výbornou náladu. Večer se scházeli v Žulovém domě a dělali plány do budoucna.

Ayrton už dokonale splynul se společností svých druhů a o osamělém bydlem v ohradě už nemluvil. Zůstával však

stále smutný a zamyšlený a zúčastnil se spíš společné práce než společných zábav a hovorů. Byl to neúnavný pracovník, obratný, vynalézavý a bystrý. Všichni si ho vážili, milovali ho a on to nemohl nepozorovat. Ale ani ohrada nezůstala opuštěná. Obden tam docházel jeden z kolonistů, a když zvířata ošetřil a nakrmil, přivážel na káře, tažené oslem, mléko pro Nabovu kuchyni. Tyto vyjížďky byly zároveň i příležitostí k lovu. Proto také Gedeon Spilett a Harbert odjížděli s Topem do ohrady častěji než ostatní a svými výbornými zbraněmi získávali Nabově špižírně prasata, kabie, klokany, kachny, tetřívky, leskovce, sluky a stepokury. K tomu nutno ještě připočítat divoké králíky, ústřice, tresky a výtěžek nového lovu lososů, kteří táhli do řeky Díků. Pak zeleninu z planiny, lesní plody a všechny ostatní dary ostrova, které vrchní kuchař Nab nestačil ani uskladňovat.

Telegrafní spojení mezi Žulovým domem a ohradou bylo obnoveno a zapojováno vždy, když některý z kolonistů musel zůstat v ohradě přes noc. Ostrov teď byl ostatně bezpečný; žádný útok nehrozil, alespoň ze strany lidí. Ovšem to, k čemu už jednou došlo, mohlo se opakovat. Kolonisté museli stále počítat s přistáním pirátů nebo

uprchlých trestanců. Možná že přátelé Boba Harveye, věznění dosud na Norfolku, byli zasvěceni do jeho plánů a pokusí se ho napodobit. Kolonisté neustále střežili obzor a denně dalekohledem prohlíželi onu jeho část, která byla viditelná přes záliv Unie a přes Washingtonův záliv. Když šli do ohrady, prohlíželi stejně pozorně i západní obzor z předhoří u ohrady, odkud mohli přehlédnout značnou jeho část. Ač nespatřili nikdy nic podezřelého, byli stále na stráži.

Inženýr jednoho dne vysvětlil přátelům svůj plán na opevnění ohrady. Z opatrnosti navrhoval zvýšit hradbu a v jejím rohu umístit strážní věž, z níž by mohli kolonisté v čas potřeby vzdorovat i početnému nepříteli. Žulový dům byl už svou polohou pokládán za nedobytný. Ale ohrada se stájemi, zásobami a zvířaty bude vždy předmětem zájmu pirátů, kdyby se zas na ostrově vylodili. A kdyby se museli kolonisté v ohradě zavřít, musí mít zajištěna všechna obranná opatření. Tento plán však potřeboval ještě vyzrát, proto byl odložen na jaro.

Ke dni 15. května ležel už kýl nové lodi na zemi, opatřen předním i zadním ohnutým trámcem. Byl zhotoven z dubového dřeva a měřil třicet tři metry. Této délce

odpovídala šířka sedmi a půl metru. To bylo vše, co mohli tesaři před příchodem zimy udělat. V dalším týdnu byla ještě vsazena první dvojice vzpěr na zádi; tím práce skončily. V posledních dnech tohoto měsíce se počasí velmi zhoršilo. Začal foukat chladný východní vítr, zesilující někdy až do větrné bouře. Inženýr se počal strachovat o přístřešek nad loděnicí. Na jiném místě v blízkosti Žulového domu však nemohl být postaven, protože ostrůvek Spásy chránil pobřeží před útoky moře velmi špatně. Všude zde útočily vlny až na úpatí Žulového domu.

Jeho obavy byly naštěstí zbytečné. Vítr vanul většinou od jihovýchodu a pak bylo pobřeží před Žulovým domem chráněno Troskami. Pencroff a Ayrton, nejpilnější stavitelé nové lodi, pracovali v loděnici, pokud vůbec mohli. Byli to muži, kteří nedbali větru, a rána kladivem byla podle nich stejně dobrá za pěkného jako za špatného počasí. Ale když bylo deštivé období vystřídáno mrazy, ztvrdlo dřevné pletivo jako kámen a další opracovávání nebylo možné. Proto museli kolonisté 10. června loděnici opustit.

Cyrus Smith i jeho přátelé už věděli, jak krutá umí být zima na Lincolnově ostrově. Zdejší zimu bylo možno srovnávat se zimou na Novém Foundlandu, který leží ve stejné

vzdálenosti od rovníku. Jestliže však tento zjev na severní polokouli se vysvětluje tím, že Nový Foundland a severní státy Unie sousedí s celkem plochou oblastí, která sahá až k pólu a na níž nestojí severním větrům nic v cestě, nemohlo toto vysvětlení platit pro Lincolnův ostrov.

„Bylo pozorováno," vysvětloval Cyrus Smith, „že ve stejné šířce jsou ostrovy u pobřeží mnohem teplejší než ve svém vnitrozemí. Často jsem slýchal, že zima třeba v Lombardii je horší než ve Skotsku. Je to tím, že moře uchovává dlouho do zimy letní teplo. Ostrovy jsou proto ve výhodě a těží tak ze své polohy."„A proč tedy nepodléhá této zákonitosti i Lincolnův ostrov?" ptal se Harbert.

„To lze těžko vysvětlit," odpověděl inženýr.

„Byl bych však ochoten připustit, že to vyplývá z polohy ostrova na jižní polokouli, která je, jak víte, mnohem chladnější než polokoule severní."

„To je pravda," potvrdil Harbert.

„Na jižní polokouli se dostávají plovoucí ledové hory mnohem blíž k rovníku než na polokouli severní."

„Ano," souhlasil Pencroff, „když jsem býval velrybářem,

viděl jsem ledové hory až u mysu Horn.“

„Možná že krutá zima na Lincolnově ostrově je důsledkem poměrné blízkosti ledovcových polí a ledovců,“ mínil novinář.

„I to je možné, Spilette,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Na chladné podnebí mají jistě vliv blízká ledová pole. Chtěl jsem ještě připomenout ryze fyzikální příčinu zjevu, že jižní polokoule je chladnější než severní. Protože je slunce v létě jižní polokouli blíž, je od ní v zimě dál. To vysvětluje výkyvy teploty oběma směry. Máme-li v zimě větší mrazy, máme zas v létě větší vedra.“

„Ale proč, pane Smithi, je naše země tak špatně umístěna? “ ptal se se zdviženým obočím Pencroff.

„To přece není spravedlivé.“

„Pencroffe,“ odpověděl se smíchem inženýr, „s tou polohou se nedá nic dělat. Vysvětlím vám příčinu toho rozdílu.

Země neopisuje kolem Slunce dráhu kruhovou, nýbrž eliptickou, jak to potvrzují zákony nebeské mechaniky. Slunce je v jednom ohnisku této dráhy, a tak se Země v

určité době dostává do větší vzdálenosti od Slunce — jev odsluní — a jindy zas do vzdálenosti menší — jev přísluní. A právě v době, kdy je na jižní polokouli zima, je Země v odsluní a její jižní část je tedy studenější. To je fakt, Pencroffe, a ani nejučenější lidé na světě nemohou změnit řád vesmíru.“

„Ale lidé jsou přece jen učení!“ prohlásil Pencroff, který nerad ustupoval.

„Jen si představte, jak tlustá by byla kniha O lidském vědění!“

„A jak tlustá by byla ta, která by vypočítávala vše, co ještě neznáme!“ řekl na to Cyrus Smith. Ať už byly příčiny zimy jakékoli, v polovině června přišly obvyklé mrazy a kolonisté byli zas uvězněni v Žulovém domě. Toto vězení se nikomu z nich nelíbilo, nejméně pak Gedeonu Spilettovi. Ten řekl jednoho dne Nabovi:

„Poslyš, příteli, dám ti notářsky připsat všechna dědictví, která mi jednou připadnou, když budeš tak hodný a přineseš mi odněkud nějaké noviny. Jestliže mi chybí ještě něco k úplné spokojenosti, je to jedině možnost dovědět se ráno, co se stalo včera.“ Nab se dal do smíchu.

„Já po tom netoužím. Mám celý den co dělat.“

Práce však nechyběla nikomu. Kolonii Lincolnova ostrova se dařilo díky tříleté pilné práci výtečně. Zničení pirátské lodi znamenalo pro ni velké obohacení. Nemluvě o lodním zařízení, které bylo teď připraveno v loděnici, nemluvě o nástrojích a potřebách, o zbraních a nábojích, o oděvech a přístrojích, složených ve skladišti Žulového domu. Kolonisté se už nemuseli potýkat s výrobou hrubé vlněné plsti. Jestliže za první zimy trpěli chladem, dnes se nemuseli bát ani největších mrazů. Prádla měli dost a dobře o ně pečovali. Z mořské soli, která není ničím jiným než chloridem sodným, vyrobil Cyrus Smith sodu a chlór. Sody, kterou snadno změnili v uhličitan sodný, a chlóru, z něhož si připravili chlorid vápenatý, užívali k nejrůznějším domácím pracím, především k bílení prádla. Prádlo však prali kolonisté jen čtyřikrát do roka, jak se to kdysi dělávalo za starých časů. Nutno poznamenat, že nejlepšími pradlenami se stali Pencroff a Gedeon Spilett. Tak uplynuly zimní měsíce, červen, červenec a srpen. Byly velmi chladné. Průměrná teplota byla 13° C pod nulou. Minulé zimy teplota tak neklesla.

V Žulovém domě hořel neustále oheň, jehož dým nakreslil na Žulovou stěnu dlouhé černé pruhy. Kolonisté nijak nešetřili palivem, kterého rostlo několik kroků od Žulového domu dost a dost. Ostatně zbytky stromů určených ke stavbě lodí ušetřily jim práci s uhlím, které museli pracně dovážet.

Lidem i zvířatům se vedlo dobře. Jen Jup byl trochu zimomřivý. To byl jeho jediný nedostatek. Kolonisté tedy ušili Jupovi vatovaný domácí šat. Jako sluha však byl vzorem obratnosti, píle, vytrvalosti i mlčenlivosti.

„Když má někdo čtyři ruce," říkával Pencroff, „není divu, že se mu práce lépe daří."

A inteligentní Jup dělal svou práci opravdu dobře. Po sedmi měsících, které uplynuly od poslední veliké výpravy, přišly v září krásné dny. Tajemná bytost se zatím nijak neprojevila. Je ovšem pravda, že to nebylo ani zapotřebí, protože nedošlo k ničemu, co by kolonisty vystavilo nové těžké zkoušce. Cyrus Smith si dokonce myslel, že měla-li tato osobnost kdysi nějaké spojení se Žulovým domem, jak na to vždy upozorňoval Top, v tomto období to ustalo. Pes

přestal vrčet tak podivným způsobem a i orangutan byl stále klidný. Oba zvířecí přátelé už neslídili kolem studny, neštěkali a nepískali už a neznepokojovali tím Cyruse Smithe. Mohl však inženýr tvrdit, že je tato záhada už vyřešena a že se už neprojeví? Mohl být přesvědčen, že už nedojde k ničemu, co by tajemnou osobnost přivedlo zase na scénu? Kdo ví, co skrývá budoucnost?

Zima konečně skončila. Ale v prvních jarních dnech se stalo něco, co mohlo mít vážné následky. Dne 7. září se zahleděl Cyrus Smith náhodou na vrchol Franklinovy hory a zpozoroval, že z kráteru vystupuje oblak dýmu.

KAPITOLA XV

PROBUZENÍ SOPKY — LÉTO — PRÁCE POKRAČUJÍ — VEČER 15. ŘÍJNA — TELEGRAM — DOTAZ — ODCHOD DO OHRADY — ZPRÁVA — NOVÉ VEDENÍ — ČEDIČOVÉ POBŘEŽÍ — PŘÍLIV — ODLIV — JESKYNĚ — OSLŇUJÍCÍ SVĚTLO

Cyrus Smith na to upozornil své druhy. Ti ustali v práci a pozorovali sopku. Sopka se tedy probudila a páry prorazily skalnatou sutí v kráteru. Způsobí však podzemní oheň výbuch? To by byla událost, které se předejít nedalo. I kdyby se připustila možnost výbuchu, bylo nepravděpodobné, že by jím trpěl ostrov jako celek. Výtok lávy není vždy nebezpečný. Ostrov zažil sopečný výbuch už několikrát, jak o tom svědčily dlouhé lávové proudy na severním pobřeží. A tvar kráteru vedl k přesvědčení, že by nová láva tekla opět starým směrem. Minulost nemohla ovšem zavazovat budoucnost. Na svazích sopek se častokrát otvírají nové krátery. Tak se to stalo u sopky Etny, Popokatépetlu a Orizaby a nové krátery jsou vždy nebezpečné. Stačí menší zemětřesení, které zpravidla doprovází výtok lávy, a vnitřní struktura sopky je porušena. Láva si pak snadno proráží nové cesty. Cyrus Smith to přátelům vysvětlil, aniž nebezpečí přeháněl. Uvedl všechny důvody pro i proti.

Dělat nemohli nic. Žulový dům nebude snad zemětřesením ohrožen. V nebezpečí však bude ohrada, zvlášť kdyby se otevřel nový kráter na jižním svahu Franklinovy hory. Od

tohoto dne nepřestaly páry unikat z vrcholu hory. Jejich sloup se dokonce zvyšoval, ale oheň se v něm dosud neobjevil. Ten se ještě skrýval ve vnitřní části kráteru. S příchodem teplých dnů pustili se kolonisté zase do práce. Snažili se co nejvíce uspíšit stavbu lodi. Pobřežního vodopádu využili k postavení vodní pily, která pak rychle rozřezávala kmeny na prkna a trámy. Mechanismus tohoto zařízení byl velmi prostý. Napodoboval mechanismus starých norských pil. Potřeboval dokázat jen dva protisměrné pohyby a inženýr to zařídil s dvěma vhodně sestavenými válci a s kolem na hřídeli.

Koncem září se už v loděnici zvedala kostra lodi, stavěné jako goeleta. Žebroví už bylo celé hotovo a jednotlivé dvojice žeber byly zatím podepřeny lešením, které už připomínalo lodní trup. Tato vpředu štíhlá a vzadu široká loď bude jistě schopna i daleké plavby. Ale postavení paluby, vnitřního bednění a pažení vyžádá si ještě mnoho času. Naštěstí bylo z pirátské brigy zachráněno všechno kování. Z bednění a z žeber brigy vytrhal Ayrton s Pencroffem všechny patky, osazení a měděné hřeby. Pro kováře to znamenalo úsporu práce, ale tesaři měli stále co dělat.

Práce na stavbě lodi byly přerušeny žněmi, sklizní všech plodin z planiny a novým osevem. Po těchto pracích byl všechen čas zas věnován stavbě goelety. Večer bývali vždy kolonisté únavou vyčerpáni. Aby neztráceli čas, upravili si dobu odpočinku. Obědvali v poledne a večeřeli, až když už bylo úplné šero. Pak odcházeli do Žulového domu a spěchali na lože. Někdy však před spaním ještě hovořívali, vyskytla-li se zajímavá látka k hovoru. Mluvívali o budoucnosti a o změnách, které jim přinese plavba goeletou do nejbližších krajů. Mezi těmito plány stála nejčastěji otázka jejich pozdějšího návratu na Lincolnův ostrov. Svou kolonii nikdy neopustí a jejich ostrov, s takovou námahou a tak pečlivě upravený, čeká po navázání spojení s Amerikou další rozkvět.

Nab s Pencroffem doufali, že tu stráví celý život.

„Harberte, ty bys Lincolnův ostrov opustil?“ ptával se námořník.

„Nikdy, Pencroffe, zvlášť rozhodneš-li se ty zůstat tady navždy.“

„To už je rozhodnuto. Přivezeš si sem svou ženu a já vychovám z tvých dětí úžasné chlapíky!“

„Dobrá," odpovídal Harbert se smíchem.

„A co vy, pane Smithi?" pokračoval nadšeně Pencroff.

„Vy se stanete guvernérem ostrova. Kolik obyvatel by se tu uživilo? Aspoň deset tisíc!"

Tak hovořívali o všem možném, nechali Pencroffa spřádat jeho fantazie a novinář končíval rozhodnutím, že tu založí časopis Lincolnský hlasatel.

To je typický rys lidského snažení. Nechat po sobě trvalé dílo, které by přežilo svého původce a vtisklo pečeť jeho velikosti všemu, s čím se potomstvo setká. To také učinilo člověka vládcem přírody a to také ospravedlňuje jeho činy. Kdo ví, zda i Top a Jup neměli nějaké sny o budoucnosti. Mlčelivý Ayrton si jen říkal, že by chtěl spatřit lorda Glenarvana a získat odpuštění všech jeho přátel.

Večer 15. října se podobný rozhovor neobvykle prodloužil. Bylo už osm hodin. Stěží zastírané zívání dokazovalo, že už se blíží hodina spánku. Pencroff právě zamířil k svému lůžku, když se náhle ve velkém sále rozezněl elektrický

zvonek.

V Žulovém domě byli všichni: Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Harbert, Ayrton, Pencroff i Nab. V ohradě tedy nebyl nikdo.

Cyrus Smith vstal. Kolonisté se na sebe nechápavě podívali.

„Co to znamená?“ zvolal Nab.

„Který čert to zvoní?“ Nikdo neodpověděl.

„Je bouřkové počasí,“ řekl Harbert.

„Snad elektrická indukce…“

Harbert větu nedokončil. Inženýr, na něhož všichni hleděli, zavrtěl odmítavě hlavou.

„Počkejme ještě!“ řekl Gedeon Spilett.

„Je-li to výzva, pak ať vysílá kdokoli, bude ji jistě opakovat. “

„Ale kdo to může být?“ opakoval Nab.

„Ten, kdo…,“ začal Pencroff, ale nedomluvil.

Jeho slova byla přerušena novým řinčením zvonku. Cyrus Smith přistoupil k přístroji a zapojil proud do vedení. Pak

signalizoval do ohrady dotaz:

„Co chcete?“

Za několik vteřin se počala ručička číselníku pohybovat po písmenech a dala tuto odpověď:

„Přijďte co nejrychleji do ohrady!“

„Konečně!“ zvolal Cyrus Smith.

Ano, konečně! Tajemství ostrova bude odhaleno. Při pomyšlení na tu událost, která je volá do ohrady, spadla rázem z kolonistů únava a potřeba odpočinku. Beze slova opustili v několika vteřinách Žulový dům a octli se na pobřeží. Doma nechali jen Jupa a Topa. Bez nich se dnes obejdou. Byla tmavá noc. Měsíc byl v novu a zapadl dnes večer zároveň se sluncem. Černé bouřkové mraky tvořily těžkou a nízkou klenbu, která zakrývala i zářící hvězdy.

Několik hluchých blesků prozrazovalo nad obzorem vzdálenou bouři. Dalo se očekávat, že se bouře za několik hodin přižene hrozivou nocí až sem. Ale sebevětší tma nemohla zastavit kolonisty, kteří už cestu k ohradě dokonale znali. Stoupali rychle podle řeky Díků, dosáhli planiny, přešli Glycerínový potok a pustili se lesem k

ohradě, šli velmi rychle, hnáni živým vzrušením.

Nepochybovali o tom, že konečně poznají tajemnou bytost, která tak pronikavě zasáhla do jejich života, tak šlechetně jim pomáhala a tak důrazně prováděla své akce. Byla přitom tak důvěrně spojena s kolonií, že znala každou podrobnost jejich života, věděla o všem a mohla vždy včas a na pravém místě zasáhnout. Zamyšlení kolonisté zrychlovali krok. Pod klenbou stromů byla taková tma, že ani kraj cesty nebylo vidět. V lese vládlo naprosté ticho. Čtvernožci i ptáci, ochromení těžkou atmosférou, neprojevovali žádné známky života. Listím nepohyboval nejmenší vánek. Jen kroky kolonistů zněly po ztvrdlé půdě.

Ticho za první čtvrthodinky chůze přerušil jen Pencroffův hlas:

„Měli jsme si vzít pochodně.“

„V ohradě nějakou najdeme,“ řekl na to inženýr.

Cyrus Smith opustil s druhy Žulový dům v osm hodin dvanáct minut. V devět hodin padesát pět minut měli za sebou vzdálenost sedmi kilometrů z devíti, které oddělovaly ústí řeky Díků od ohrady. V tomto okamžiku se nad ostrovem objevily bílé blesky, vyznačující černě

mezery v listoví. Jejich prudké světlo oslňovalo a oslepovalo. Bouře se mohla přihnat každým okamžikem. Blesky byly stále častější a oslnivější. Vzdálené hřmění se převalovalo v mračnech blíž a blíž. Ovzduší bylo teď přímo dusivé. Kolonisté šli jakoby puzeni neodolatelnou silou. Ve čtvrt na jedenáct jim ukázal mohutný blesk ohradu a kolonisté nedošli ještě ani k vratům, když se ozval strašný rachot hromu. Za okamžik prošli ohradou a Cyrus Smith došel ke dveřím chaty. Je možné, že neznámý je v chatě, odkud musel poslat telegram. Uvnitř však byla tma. Inženýr zaklepal na dveře. Ticho. Cyrus Smith dveře otevřel a kolonisté vkročili do světnice ponořené do tmy.

Nab rozkřesal oheň a za chvíli byla zapálena pochodeň, při jejímž svitu byla světnice prohlédnuta… Nebyl tu nikdo. Věci ležely tak, jak je tu kolonisté opustili.

„Stali jsme se snad obětí šálení smyslů?“ bručel si Cyrus Smith. Ne, to není možné! Telegram přece jasně říkal:

„Přijďte co nejrychleji do ohrady!“

Přistoupil ke stolu, na němž stál telegrafní přístroj. Vše bylo na svém místě: články i se skříňkou, zapisovací přístroj i telegrafní klíč.

„Kdo tady byl naposled?“ ptal se Cyrus Smith.

„Já,“ ozval se Ayrton.

„Kdy?“

„Před čtyřmi dny.“

„Zpráva!“ vykřikl náhle Harbert a ukázal na papír, který ležel na stole. Na papíru bylo anglicky napsáno:

„Sledujte nové vedení!“

„Pojďme!“ řekl Cyrus Smith, neboť rázem pochopil, že zpráva nebyla poslána z ohrady, nýbrž z úkrytu neznámého, z místa, které bylo novým vedením, napojeným na staré, spojeno přes ohradu se Žulovým domem. Nab se chopil hořící pochodně a všichni za ním vyrazili k ohradě. Bouře se zatím rozpoutala s krajní zuřivostí. Přestávky mezi blesky a hromem se stále zkracovaly. Nad Franklinovou horou i nad celým ostrovem přeletěl povětroň. Ve svitu blesků spatřili kolonisté vrchol sopky zahalený parami. V prostoru mezi chatou a ohradou neviděli žádné vedení. Ale u vrat našel inženýr v záři blesků na prvním kůlu drát, který vedl od izolátoru na zem.

„Tady je!“ zvolal Cyrus Smith.

Drát ležel na zemi, ale byl po celé délce izolován jako podmořský kabel, aby zajistil nerušený průchod proudu. Podle směru vedl lesem k jižnímu předhoří Franklinovy hory a na západ.

„Pojďme!“ vyzval soudruhy Cyrus Smith.

Za svitu pochodně a v záři blesků pustili se kolonisté podle drátu. Rachot hromu zatím zesílil; nebylo ani možno mluvit. Nešlo teď ovšem o hovor, ale o rychlý pochod. Cyrus Smith i jeho kamarádi přešli napřed předhoří mezi ohradou a Vodopádovou řekou v jeho nejvyšším místě. Drát, který byl někde natažen po větvích a jinde ležel prostě na zemi, vedl je bezpečně vpřed. Inženýr předpokládal, že je drát dovede na konec údolí, kde je asi útulek neznámého.

Nebylo tomu tak. Museli překročit předhoří na jihozápadě a sestoupit na pustou pláň, ukončenou podivně utvářenými čedičovými skálami. Kolonisté se občas sehnuli, aby ohmatali vedení a ověřili si tak správnost postupu. Nepochybovali už o tom, že vedení míří přímo k

moři. Tam asi v nějaké jeskyni bude tak dlouho hledaný úkryt. Nebe bylo v jednom

ohni. Blesk stíhal blesk. Několik jich sjelo na vrchol hory, kde udeřily do kráteru plného hustého dýmu. Občas se zdálo, jako by ze sopky už vyletovaly plameny. Několik minut před jedenáctou stáli kolonisté na vysokém břehu u západního oceánu. Zdvihl se vítr. V hloubce sta metrů pod nimi hučel příboj. Cyrus Smith odhadoval, že jsou asi dva kilometry od ohrady. V tomto místě se vedení ztrácelo ve skálách, kde sestupovalo úzkou a podivně utvářenou soutěskou. Kolonisté se do ní pustili. Byli přitom v nebezpečí, že uvolní nějaký balvan a budou jím smeteni do moře. Sestup byl nesmírně obtížný. Oni však na to nedbali. Už se ani nemohli ovládat, puzeni neodolatelnou silou k tajemnému místu jako železo k magnetu.

Tak si ani neuvědomili, že sestoupili průrvou, kterou by se za denního světla neodvážili sestoupit. Uvolněné balvany při letu místy osvětlenými bleskem vypadaly jako zářící povětroně. Cyrus Smith postupoval v čele, Ayrton řadu uzavíral Tady museli zvolnit krok. Občas někdo z nich na

hladké skále uklouzl. Vstal však a pokračoval v cestě.

Konečně se vedení ostře stočilo podle pobřežních skal, pokrytých hustou pěnou přílivu. Kolonisté dosáhli vnějšíhookraje čedičové stěny. Zde se táhlo podél okraje moře úzké pobřeží. Drát vedl kolonisty dál. Neušli ani sto kroků, když se pobřeží stočilo mírným svahem až k hladině moře. Inženýr sledoval drát a zjistil, že se ponořuje do moře. Jeho soudruzi se u něho překvapeně zastavili. Z hrudí se jim vydral vzdech zklamání. Mají se snad vrhnout do vody a hledat tam nějakou podmořskou jeskyni? V nynějším duševním i tělesném stavu by se byli ani dlouho nerozmýšleli. Zastavila je inženýrova slova. Cyrus Smith zavedl soudruhy pod skalní výstupek a tam jim řekl:

„Počkáme! Je teď příliv. Za nízkého moře se nám otevře cesta.“

„Ale co vás přivedlo k domnění…,“ ptal se Pencroff.

„Nevolal by nás, kdyby tu nebyla možnost dostat se k němu.“

Cyrus Smith hovořil s takovým přesvědčením, že mu nikdo

neodporoval. Jeho úvaha byla ostatně logická. Kolonisté uznali, že pod hladinou může být vchod do nějaké jeskyně, přílivem nyní zakrytý. Museli však několik hodin čekat. Zůstali mlčky stát v dutině vyhloubené do skály. Počalo pršet. Déšť se brzy změnil v příval, který se valil z mračen roztínaných blesky. Zvuk hromu byl zesilován mnohonásobnou ozvěnou skal do hrůzné velkoleposti. Všichni kolonisté byli silně vzrušeni. Tisíce nejpodivnějších myšlenek jim vířilo hlavami. Všichni si představovali obrovský a nadlidský zjev, který jedině mohl odpovídat obrazu, jaký si o tajemném duchu ostrova vytvořili. O půlnoci odešel Cyrus Smith s pochodní k pobřeží, aby si prohlédl seskupení skal. Odliv už trval dvě hodiny. Inženýr se nemýlil. Nad hladinou už počal vystupovat široký otvor ve skále. Ostře se zahýbající drát zmizel v tomto otvoru. Cyrus Smith se vrátil k soudruhům a prostě řekl:

„Za hodinu bude vchod uvolněn.“

„Je tam tedy?“ ptal se Penčroff.

„Pochyboval jste snad o tom?“ ptal se inženýr.

„Ale ta jeskyně bude přece do určité výše naplněna vodou, “ divil se Harbert.

„Anebo z vody úplně vystoupí," odpověděl Cyrus Smith.

„V tom případě ji přejdeme. Zůstane-li pod vodou, budeme tam mít jistě připravený nějaký dopravní prostředek."

Uplynula další hodina. Kolonisté sestoupili k moři. Ve třech hodinách kleslo moře o pět metrů. Vrchol oblouku vytvořeného klenbou otvoru byl už dva a půl metru nad hladinou. Vypadal jako mostní oblouk, pod nímž protéká zpěněná voda. Když se inženýr sklonil, spatřil na vodě tmavý předmět. Přitáhl jej k sobě. Byl to člun přivázaný provazem ke skalnímu výstupku. Byl vyroben z nýtovaného plechu. Na dně člunu ležela pod lavičkou dvě vesla.

„Nastupme!" zavelel Cyrus Smith.

V okamžiku byli kolonisté v člunu. Nab a Ayrton si sedli k veslům a Pencroff ke kormidlu. Cyrus Smith stál na přídi a s pochodní v ruce svítil na cestu. Nízká klenba, pod kterou člun zpočátku plul, se rychle zvedala. Ale tma zde byla stejně hluboká. Světlo pochodně nestačilo ke zjištění rozlohy jeskyně, její šířky, délky a výšky. V čedičové jeskyni bylo hrobové ticho. Zvenčí sem nedoléhal žádný zvuk. Ani rachot hromu nemohl proniknout mohutnými stěnami sluje. Na mnohých místech zeměkoule jsou obrovské

jeskyně jako přirozené krypty; pocházejí z nejstarších geologických dob. Některé z nich jsou zaplaveny mořem. V jiných jsou velká jezera. Takovou jeskyní je Fingalova jeskyně na ostrově Staffa v Hebridách nebo Morgattova jeskyně v zálivu u Douarnenezu v Bretagni, jeskyně u Bonifacia na Korsice, jeskyně v Lyse-Fjordu v Norsku a obrovská Mamutí jeskyně v Kentucky, vysoká sto padesát metrů a přes třicet kilometrů dlouhá. Na mnoha místech tak vytvořila příroda jeskyně, kterým se teď člověk obdivuje. Netáhla se snad tato sluj, kterou teď kolonisté pluli, až do nitra ostrova? Člun už plul čtvrt hodiny. Sledoval četné zákruty, které inženýr stručně ohlašoval. Náhle Cyrus Smith zvolal:

„Víc doprava!“

Člun změnil směr a přirazil ke stěně. Inženýr se chtěl přesvědčit, je -li drát stále na skále. Skutečně: kabel tam byl na výčnělku zavěšen.

„Kupředu!“ velel Cyrus Smith.

Obě vesla se ponořila do vody. Hluboká tma byla náhle proťata dvojím oslňujícím světelným sloupem a zároveň se ozval inženýrův hlas:

„Stát!“

Člun se zastavil a kolonisté pozorovali světlo, které vrhalo své paprsky do jeskyně v nitru skal. Teď si mohli prohlédnout celou dutinu, o jejíž existenci neměli ani tušení. Ve výši asi třiceti metrů vypínala se oblá klenba, podpíraná čedičovými sloupy, jakoby odlitými z jedné formy. Na tisíce těchto pilířů, vzniklých v prvních dobách utváření zeměkoule, upínaly se nepravidelné vzpěry a bohaté žebroví. Čedičové sloupy, vkloubené jeden do druhého, tyčily se do výše až patnácti metrů. Jejich paty omývala úplně klidná voda, ačkoli venku zuřila bouře. Světlo prozařovalo každou skalní hranu, pronikalo zdánlivě průsvitnými clonami a rozvěšovalo na každý skalní výčnělek jiskřící drahokamy.

Světelnými odrazy zářily tytéž barvy na vodní hladině, takže člun plul mezi dvěma barevnými pásy. Kolonisté nemohli být na pochybách o původu světla, vrhaného z jednoho bodu. Jeho jasné a přímé svazky se lámaly na všech hranách jeskynní klenby. Bylo to elektrické světlo, prozrazující se svou bílou barvou. Bylo to slunce jeskyně.

Na inženýrovo znamení se vesla opřela do vody, a vyrážejíce celý déšť jiskřivých drahokamů, nesla člun ke světelnému zdroji, který byl vzdálen necelých sto metrů. Na tomto místě byla vodní plocha asi sto metrů široká. Za oslňujícím světlem se zvedala čedičová uzavírací stěna. Zde byl prostor nejširší. Moře tu vytvořilo jakési jezero. Klenba, svislé stěny, čelní skála, všechny hrany, sloupy a hřebeny byly zaplaveny elektrickým světlem tak, že se zdálo, jako by toto světlo vycházelo ze skal, jako by je vyzařovaly kameny podobné diamantům s mnoha hranami. Uprostřed jezera ploval na povrchu tichý a nehybný předmět vřetenovitého tvaru. Z jeho boků vyrážely dva světelné sloupy jako ze dvířek do běla rozžhavené pece. Tento předmět, podobný tělu obrovského kytovce, byl asi sedmdesát pět metrů dlouhý a vystupoval do výše tří až čtyř metrů nad hladinu vody.

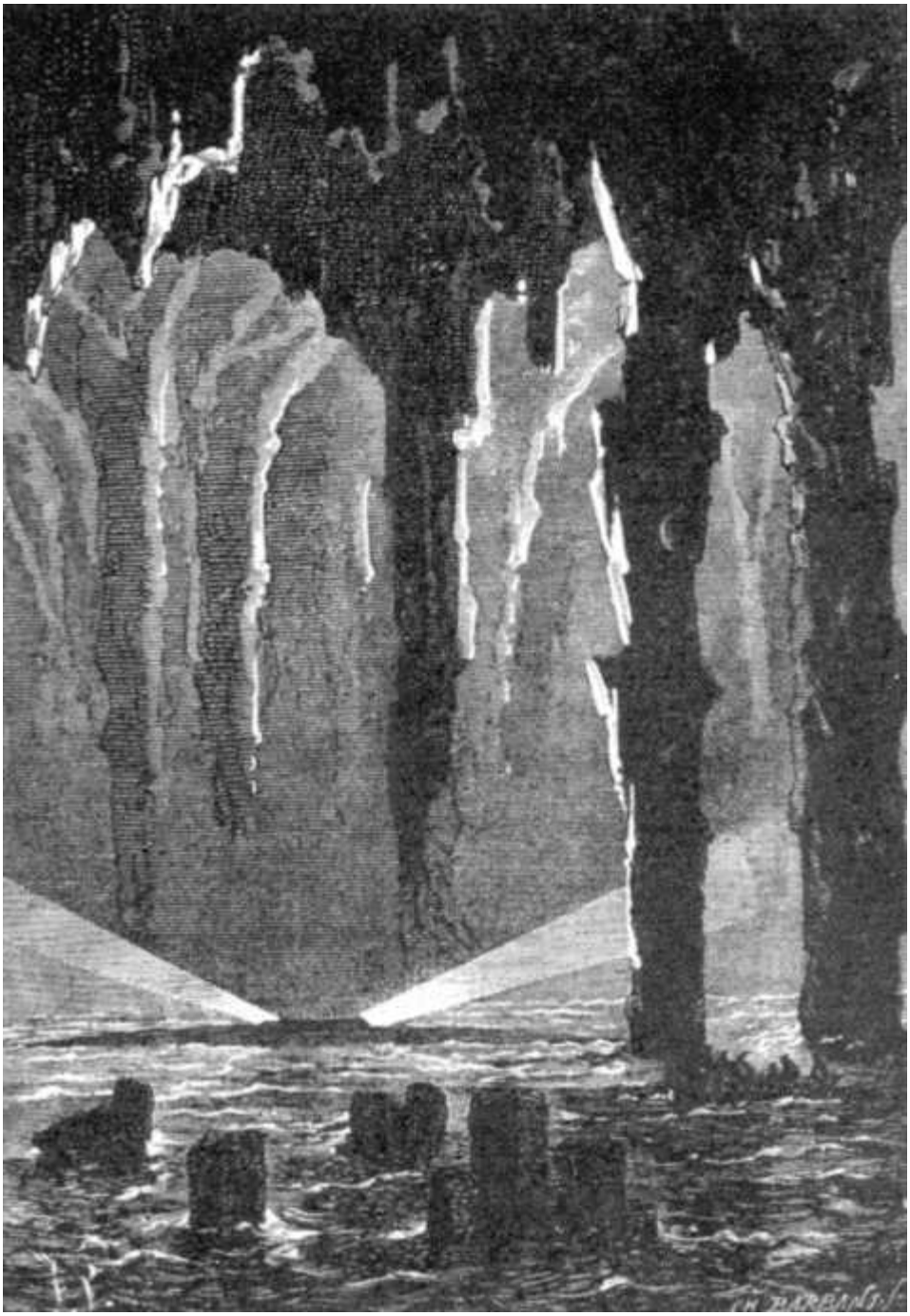

Člun se k němu pomalu blížil. Cyrus Smith na přídi vstal. Se vzrušeně bušícím srdcem se díval vpřed. Náhle sevřel novinářovu ruku a zvolal:

„To je on! To může být jedině on!“

Pak klesl na lavičku a šeptal jméno, které mohl slyšet jedině Gedeon Spilett. Novinář patrně toto jméno znal, protože se stejným vzrušením odpověděl:

„On! Člověk mimo zákon!“

„On!“ opakoval Cyrus Smith.

Na inženýrův rozkaz se člun přiblížil až k podivnému plovoucímu předmětu. Přirazil k jeho boku, z něhož vycházel silným sklem světelný proud. Cyrus Smith i jeho přátelé vystoupili na plošinu tělesa. Našli tam otevřený otvor. Všichni jím sestoupili. Pod žebříkem spatřili elektricky osvětlenou vnitřní chodbu. Na jejím konci byly dveře a Cyrus Smith je otevřel. Pak prošli kolonisté nádherně vyzdobeným sálem s knihovnou, osvětleným od stropu oslnivým světlem. Na konci sálu došli k širokým zavřeným dveřím a inženýr je zase otevřel.

Octli se v rozsáhlé místnosti, v jakémsi muzeu, které obsahovalo pravé poklady nerostné říše, umělecká díla a zázraky průmyslu. Kolonisté měli dojem, že se rázem octli v

pohádkovém světě snů. Na širokém lehátku spatřili muže, který jejich příchod zdánlivě vůbec nezpozoroval. Tu Cyrus Smith k úžasu všech soudruhů pronesl zvýšeným hlasem tato slova:

„Kapitáne Nemo, volal jste nás? Tady jsme!“

KAPITOLA XVI

KAPITÁN NEMO — JEHO PRVNÍ SLOVA — PŘÍBĚH BOJOVNÍKA ZA NEZÁVISLOST — NENÁVIST K UCHVATITELŮM — JEHO DRUHOVÉ — ŽIVOT POD MOŘEM — SÁM — POSLEDNÍ ÚTULEK NAUTILU NA LINCOLNOVĚ OSTROVĚ — TAJEMNÝ DUCH OSTROVA

Po těchto slovech muž vstal a jeho tvář se objevila v plném světle. Byla to krásná hlava s vysokým čelem, s hrdým pohledem, s bílým vousem a s mohutnou, nazad sčesanou kšticí. Muž se opřel o opěradlo lehátka, které právě opustil. Jeho zrak byl zcela klidný. Bylo vidět, že jeho tvář je poznamenána dlouhou chorobou, ale jeho dosud zvučný hlas pronesl anglicky, s přízvukem největšího překvapení tato slova:

„Já nemám jméno, pane!“

„Znám vás," odpověděl Cyrus Smith.

Kapitán Nemo vrhl na inženýra pohled, jako by ho chtěl zničit. Pak klesl na podušku lehátka.

„Co na tom ostatně záleží?" zašeptal.

„Vždyť umírám!"

Cyrus Smith přistoupil ke kapitánu Nemovi a Gedeon Spilett vzal do ruky jeho horkou dlaň. Ayrton, Pencroff, Nab a Harbert zůstali opodál v koutku nádherné místnosti, zalité elektrickým světlem. Kapitán Nemo však odtáhl ruku a pokynul inženýrovi i novináři, aby se posadili. Všichni kolonisté si ho s dojetím prohlíželi. To byl tedy ten, kterého nazývali „duchem ostrova"! To byla ona mocná bytost, jejíž zásahy při tolika příležitostech tak pronikavě měnily průběh událostí; to byl onen dobroděj, jemuž byli zavázáni celou svou vděčností. Před jejich očima však byl jen člověk — ač Nab a Pencroff věřili, že spatří boha — a ten člověk umíral! Ale jak to, že Cyrus Smith kapitána znal? Proč neznámý tak prudce vstal, když zaslechl jméno, které podle jeho přesvědčení neměl nikdo znát?

Kapitán Nemo se znovu posadil, opřel se o podušky a

pohlédl na inženýra, který stál před ním.

„Vy znáte jméno, které jsem kdysi nosil, pane?“ zeptal se.

„Znám je,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Stejně znám i váš podivuhodný podmořský člun.“

„Nautilus?“

„Ano, Nautilus.“

„Víte však… víte však, kdo jsem?“

„Vím.“

„Už třicet let nemám spojení se světem, třicet let žiji v mořských hlubinách, v jediném prostředí, kde jsem našel svobodu. Kdo mohl prozradit mé tajemství?“

„Muž, který se vám k ničemu nezavázal a který tedy nemůže být nařčen ze zrady.“

„Ten Francouz, kterého náhoda přivedla před šestnácti lety na palubu mé lodi?“

„Ano.“

„Ten muž a jeho dva přátelé nebyli tehdy zničeni maelströmem, do něhož se Nautilus dostal?“

„Ne, ten muž nezahynul. Vydal dokonce knihu »Dvacet tisíc mil pod mořem« a prozradil v ní všechny vaše příběhy.“

„Jenom příběhy několika měsíců, pane!“ odpověděl rychle kapitán Nemo.

„To je pravda,“ přisvědčil Cyrus Smith.

„Ale několik měsíců tak podivného života stačí k vašemu poznání.“

„K poznání velkého zločince, viďte?“ řekl kapitán Nemo s pohrdavým úsměvem na rtech.

„Ano, k poznání revolucionáře, kterým možná lidstvo opovrhuje!“ Inženýr neodpověděl.

„Nuže, pane?“

„Nemám práva soudit kapitána Nema,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Aspoň v jeho minulosti. Jako všichni lidé neznám ani já příčiny jeho podivného života a nemohu proto soudit následky. Vím však, že od našeho příchodu na Lincolnův ostrov bděla nad námi ochranná ruka. Vím, že za své životy vděčíme dobré, šlechetné a mocné osobě a že tato dobrá,

šlechetná a mocná osoba jste vy, kapitáne Nemo!“

„Ano, to jsem já!“ řekl prostě kapitán.

Inženýr a novinář vstali. Oba postoupili vpřed, rozhodnuti vyjádřit gesty i slovy vděčnost, kterou jejich srdce překypovala. Kapitán Nemo je však pokynem ruky zastavil a hlasem, který se chvěl nechtěným dojetím, řekl:

„Až mě vyslechnete!“

A pak v prostých a krátkých větách vylíčil kolonistům celý svůj život. Jeho příběh byl krátký, ale kapitán Nemo musel sebrat všechny své síly, aby jej dokončil. Bylo jasně vidět, že bojuje se stoupající slabostí. Cyrus Smith ho několikrát vyzval, aby si odpočinul, ale kapitán zavrtěl vždy hlavou jako člověk, který už nemůže počítat se zítřkem. Když mu novinář nabídl své lékařské znalosti, řekl:

„To je zbytečné. Mé dny jsou už stejně sečteny.“

Kapitán Nemo byl Ind, kníže Dakkar, syn rádži kdysi nezávislého území Bundelkundu a vnuk indického národního hrdiny Tippo-Sáhiba. Otec poslal malého Dakkara, už když mu bylo deset let, do Evropy, aby tam chlapec získal všeobecné vzdělání. Tajně přitom doufal, že

Dakkar bude jednou moci bojovat evropskými zbraněmi proti utlačovatelům svého lidu.

Od deseti do třiceti let se nesmírně nadaný Dakkar vzdělával ve všech vědách, v umění a v literatuře, až dosáhl nejvyššího možného vzdělání. Cestoval celou Evropou. Pro svůj rod a pro své bohatství byl osobou velmi vyhledávanou, ale svody světa ho nijak nelákaly. Mladý a krásný Ind zůstal vážný a zasmušilý, sžírán touhou vše poznat a puzen k tomu stále rostoucím citem svého srdce. Kníže Dakkar totiž nenáviděl. Nenáviděl jedinou zemi, kterou stále odmítal navštívit, jediný národ, jehož přednosti neustále zavrhoval: nenáviděl Anglii, a to tím víc, že se jí po mnohé stránce obdivoval. Tento Ind v sobě soustředil všechnu divokou nenávist přemožených vůči dobyvatelům. Uchvatitel nemůže najít milost u pokořeného. Syn jednoho z vladařů, jejichž poddanství si mohla Anglie zajistit jen formálně, tento kníže z rodu Tippo-Sáhiba, vychovávaný myšlenkou na osvobození a na pomstu, hořel vášnivou láskou ke své nádherné rodné zemi, spoutané anglickými okovy. Proto nikdy nevkročil nohou na prokletou zemi, která jeho krásnou vlast zotročila. Kníže Dakkar se stal umělcem, ovlivněným všemi

zázraky umění, vědcem, který poznal všechny vědy, a na evropských dvorech se z něho stal nejvzdělanější politik. V očích těch, kdož ho znali jen povrchně, byl jenom světoobčanem zaníceným vědou, neschopným však něco dělat, prostě jedním z lenivých, nadutých a po ničem netoužících cestovatelů, kteří cestují celým světem a nemají nikde vlast.

Nebylo tomu tak. Tento umělec, tento vědec, tento člověk zůstal ve svém srdci Indem, který touží po pomstě, Indem, který v sobě živí naději na dobytí starých práv svého národa, naději na vyhnání cizinců a na opětné získání nezávislosti. Roku 1849 se vrátil do Bundelkundu. Oženil se se vznešenou Indkou, jejíž srdce stejně krvácelo nad neštěstí indického lidu. Měl dvě děti, které nesmírně miloval. Ale jeho rodinné štěstí mu nedalo zapomenout na pokoření Indie. Čekal jen na příležitost. A ta se naskytla. Anglické jho příliš tíživě doléhalo na indický lid. Kníže Dakkar vyvolal projevy nespokojenosti. Přelil do srdcí lidu všechnu nenávist, kterou k cizincům cítil. Procházel nejen samotnými zeměmi indického poloostrova, ale i kraji přímo podřízenými anglické správě. Vyvolal velké dny Tippo-

Sáhiba, který hrdinně zemřel u Serigapatamu při obraně vlasti.

Roku 1857 vypukla velká revoluce sipajů. Duší povstání byl kníže Dakkar. Organizoval revoluci, do jejíchž služeb dal všechno své bohatství. Sám na to doplatil. Bojoval v první řadě, nasadil svůj život jako nejprostší z indických hrdinů, kteří se vzbouřili za osvobození své vlasti. Ve dvaceti bitvách byl desetkrát raněn, ale smrt se mu vyhýbala i tehdy, když už poslední vojáci revoluce padli pod anglickými kulkami. Britské panství v Indii nebylo nikdy v takovém nebezpečí. Kdyby se byla tehdy splnila naděje revolucionářů na pomoc zvenčí, byla by patrně Anglie ztratila své indické panství a svůj vliv v Asii. Jméno knížete Dakkara se rázem proslavilo. Hrdina, který je nosil, nijak se neskrýval a bojoval vždy otevřeně. Na jeho hlavu byla vypsána odměna. Když se nenašel zrádce, který by ho byl vydal, zaplatil za to životem jeho otec, matka, žena i obě děti. Právo muselo tentokrát ještě ustoupit před silou. Revoluce byla potlačena a země starých rádžů upadla do ještě tužší nadvlády Anglie.

Kníže Dakkar, kterému se smrt vyhýbala, vrátil se do bundelkundských hor. Zcela sám, zahořel tam hořkou nenávistí ke všemu, co mělo jméno člověka. Měl teď jenom svou nenávist a hrůzu z civilizovaného světa. Chtěl z něho navždy uprchnout. Sebral zbytky svého jmění a jednoho dne s dvaceti nejvěrnějšími přáteli zmizel. Kam šel hledat kníže Dakkar onu svobodu, kterou mu odpíraly země obývané lidmi? Pod vodu! Do hlubin mořských, kde nikdo žít nemohl. Bojovník se změnil ve vědce. Na pustém ostrově v Tichém oceánu si zařídil loděnici a v ní postavil podmořský člun, konstruovaný podle vlastních plánů. Elektřina, jejíž možnosti člověk teprve pozná, sloužila mu jako nevyčerpatelná pohonná síla. Využil jí všestranně ve svém podmořském člunu jako motorické síly i jako zdroje světla a tepla. K ukojení potřeb jeho vlastních i jeho posádky stačilo plně moře se svými nekonečnými poklady, s milióny ryb, s mořskými řasami a chaluhami i s obrovskými savci. Sloužilo mu však nejen svým živočišstvem a rostlinstvem, ale i tím, co v něm lidé ztratili. To knížeti Dakkarovi stačilo, a proto se už nikdy nechtěl vrátit na zemi. Nazval svůj člun jménem Nautilus a sám

pod jménem kapitán Nemo zmizel pod hladinou moře.

Po celá léta proplouval kapitán Nemo všemi oceány od pólu k pólu. Jako vyvrženec obydlených zemí skryl se v neznámých končinách obdivuhodných pokladů. Milióny, potopené v zálivu Vigo roku 1702 se španělskými loďmi, poskytly mu nevyčerpatelné bohatství, jehož tajně používal k podporování všech národů, které bojovaly za svou nezávislost. Pak ztratil na dlouhou dobu všechno spojení s lidmi, až dne 6. listopadu 1866 přivedla náhoda na palubu jeho člunu tři muže. Byl to francouzský profesor, jeho sluha a kanadský velrybář. Tito muži spadli do moře při srážce Nautilu s fregatou Spojených států Abrahamem Lincolnem, která Nautilus pronásledovala. Kapitán Nemo se od profesora dověděl, že jeho Nautilus je pokládán jednou za obrovskou velrybu, podruhé za podmořský člun pirátů a že byl pronásledován všemi oceány. Kapitán Nemo mohl nechat ony tři muže napospas moři, ale neučinil to. Držel je v zajetí a oni tak mohli po sedm měsíců pozorovat všechny divy podivuhodné plavby, při níž ujeli pod hladinou oceánu a moří dvacet tisíc mil (osmdesát tisíc kilometrů). Těmto mužům, kteří neznali nic z minulosti

kapitána Nemá, podařilo se však dne 22. června 1867 uprchnout na člunu, kterého se v Nemově lodi zmocnili. Bylo to v době, kdy Nautilus plul podél norských břehů blízko maelströmu. Kapitán Nemo byl přesvědčen, že uprchlíci byli strženi tímto strašným vírem a našli v něm smrt. Nevěděl, že Francouz se svými společníky byl jakoby zázrakem vyvržen na břeh a zachráněn lofotskými rybáři. Nevěděl také, že profesor po návratu do Francie vydal knihu, v které uveřejnil svá podivná dobrodružství na Nautilu. Tak žil kapitán Nemo velmi dlouho, projížděje stále všemi oceány. Jeho společníci však jeden za druhým umírali a byli pohřbeni v korálovém hřbitově na dně Tichého oceánu. V Nautilu zůstal nakonec kapitán Nemo sám jako jediný ze všech kteří se s ním uchýlili pod hladinu moří.

Bylo mu už šedesát let. Když osaměl, zavedl Nautilus do jednoho ze svých podmořských přístavů, jichž kdysi užíval. Tímto přístavem byla jeskyně na Lincolnově ostrově, která poskytla Nautilu útulek nejvhodnější. Už šest let tady kapitán Nemo žil, zřeknuv se plaveb a čekaje na smrt. Náhoda však přivedla na ostrov trosečníky z Richmondu.

Ve chvíli pádu balónu procházel se kapitán Nemo ve skafandru pod vodou několik desítek metrů od břehu ostrova a byl svědkem inženýrova pádu do moře. Kapitán Nemo se kdysi zřekl lidí, ale jeho dobré srdce teď zvítězilo. Zachránil Cyruse Smithe. Byl by rád trosečníky dopravil do jejich vlasti, ale dno vchodu do jeskyně se vulkanickou činností značně zvýšilo a Nautilus nemohl vyplout. Tam, kde lehce proplul malý člun, nemohl vyplout Nautilus se svým poměrně velkým ponorem. Kapitán Nemo tam tedy zůstal a jen pozoroval tyto muže, vržené bez prostředků na pustý ostrov. Sám se nedal nikdy spatřit. Když poznal jejich počestnost, píli a vzájemné přátelství, začal se o jejich práci zajímat. Tak vnikl do všech jejich tajemství. Ve skafandru snadno dosáhl dna studny v Žulovém domě. Po skalních výčnělcích vystupoval až k jejímu ústí a naslouchal hovorům kolonistů, když si vypravovali o minulosti a posuzovali přítomnost a budoucnost. Poznal tak nesmírný boj Američanů proti Američanům ve válce za zrušení otroctví. Ano, tito mužové nakonec smířili kapitána Nema s lidstvem, které tak čestně na ostrově zastupovali. Kapitán Nemo zachránil Cyruse Smithe. On také zavedl Topa ke Komínu a vyprostil ho z jezera. Umístil u Trosek bednu s

užitečnými předměty, odvázal člun a pustil jej po řece Díků, vyhodil provaz ze Žulového domu přepadeného opicemi, dal kolonistům zprávu o Ayrtonově pobytu na ostrově Táboru listinou v láhvi, vyhodil pirátskou brigu do vzduchu torpédem uloženým na dně úžiny, zachránil Harberta před smrtí tím, že donesl chinin, a zasáhl také piráty elektrickými střelami, které byly jeho tajemstvím a jichž používal při podmořském lovu. Tak byly vysvětleny všechny události, které vypadaly jako nadpřirozené a dosvědčovaly šlechetnost a moc kapitána Nema.

Tento člověk, který lidstvo nenáviděl, prahl jen po dobru. Až dosud se spokojoval jen zasahováním do osudu svých chráněnců, ale když cítil, že jeho ochablé srdce předpovídá blízkou smrt, zavolal si je přímo na Nautilus. Učinil tak po drátě, kterým spojil svůj člun s ohradou. Možná že by to nebyl udělal, kdyby byl býval věděl, že Cyrus Smith zná jeho příběh a že ho osloví jménem kapitán Nemo. Kapitán dokončil vyprávění o svém životě.

Nyní se rozhovořil Cyrus Smith. Připomněl znovu všechny příhody, které měly takový vliv na život kolonistů, a

jménem svým a jménem svých soudruhů poděkoval kapitánovi za jeho šlechetnost, která si je tolik zavázala. Ale kapitán Nemo odmítal přijímat díky za prokázané služby. Jeho duši plnila poslední myšlenka, kterou vyjádřil při stisknutí inženýrovy ruky těmito slovy:

„Nyní, když znáte můj život, suďte mě!“

Kapitán Nemo měl na mysli především vážnou příhodu, kterou zažili i oni tři cizinci — příhodu, kterou také francouzský profesor ve své knize vylíčil v celém jejím strašném rozsahu. Několik dní před útěkem Francouze a jeho dvou druhů byl totiž Nautilus pronásledován v severním Atlantiku válečnou fregatou. Podmořský člun se vrhl jako beran proti dotěrné lodi a bez milosti ji potopil. Cyrus Smith pochopil, oč kapitánovi jde, a mlčel.

„Byla to anglická fregata!“ zvolal kapitán Nemo, který se stal na chvíli opět knížetem Dakkarem.

„Rozumíte dobře? Anglická fregata! Byl jsem zaskočen v úzké a mělké zátoce… Musel jsem proniknout… a pronikl jsem!“

Pak klidnějším hlasem pokračoval:

„Byl jsem v právu. Konal jsem všude dobro, pokud jsem jen mohl, a zlo, které jsem musel dělat. V odpuštění není všechna spravedlnost.“ Po těchto slovech nastalo opět ticho. Kapitán Nemo pak pokračoval:

„Co o mně soudíte, pánové?“

Cyrus Smith mu podal ruku a řekl vážným hlasem:

„Kapitáne, mýlil jste se v domněnce, že lze vzkřísit minulost, a bojoval jste proti nezbytnému vývoji. Tehdy nebyla ještě doba k úspěšnému boji. Byl to omyl, který někdo obdivuje a někdo odsuzuje. Proti tomu, kdo se mýlí v úmyslech zdánlivě správných, můžeme bojovat, ale nepřestáváme si ho vážit. Váš omyl je právě z těch, které nevylučují obdiv. Vaše jméno se nemusí bát soudu dějin. Historie si váží hrdinů, i když někdy odsuzuje výsledky jejich hrdinství.“ Prsa kapitána Nemá se zdvihla a jeho ruka se zvedla.

„Mýlil jsem se, nebo jsem byl v právu?“ zašeptal. Cyrus Smith opakoval:

„Nemusíte se bát soudu dějin, kapitáne Nemo. Čestní lidé, kteří tu dnes s vámi jsou, budou vás věčně oplakávat.“ Po těchto slovech přistoupil ke kapitánovi Harbert, poklekl

před ním, vzal jeho ruku do svých a políbil ji. Z očí umírajícího se vyřinuly slzy.

KAPITOLA XVII

POSLEDNÍ CHVÍLE KAPITÁNA NEMA — POSLEDNÍ VŮLE UMÍRAJÍCÍHO — ODKAZ PŘÁTELŮM JEDINÉHO DNE — RAKEV KAPITÁNA NEMA — NĚKOLIK RAD KOLONISTŮM — VRCHOLNÝ OKAMŽIK — NA DNĚ MOŘE

Noc uplynula. Do temné jeskyně však nevnikalo žádné světlo. Vchod byl nyní zakryt přílivem. Oba světelné proudy, které vyrážely z okének Nautilu, nijak neslábly a moře kolem podmořského člunu jiskřilo stále stejně.

Kapitána Nema přemohla strašná únava. Ležel teď na lehátku. Kolonisté nemohli pomýšlet na jeho převoz do Žulového domu, protože jim dal jasně najevo, že chce

zůstat ve svém zázračném Nautilu miliónové hodnoty a čekat v něm na smrt, která už nemohla být příliš daleko. Za dlouhého ochabnutí, v němž kapitán Nemo téměř ztratil vědomí, prozkoumal Gedeon Spilett s inženýrem jeho stav. Bylo zřejmé, že kapitán Nemo pomalu umírá. Síly brzy opustí jeho kdysi tak silné tělo. Život se už projevoval jen v srdci a v hlavě.

Inženýr s novinářem se tiše radili. Mohou umírajícímu něčím pomoci? I když ho nemohou zachránit, mohou mu aspoň prodloužit život na několik dnů? Kapitán sám prohlásil, že už pro něho není léku, a klidně očekával smrt, které se nijak nebál.

„Nemůžeme nic dělat,“ řekl Gedeon Spilett.

„Ale proč vlastně umírá?“ ptal se Pencroff.

„Zhasíná,“ řekl novinář.

„Kdybychom ho však přenesli na čerstvý vzduch a na

slunce, vzpamatoval by se snad…,“ mínil námořník.

„Ne, Pencroffe,“ odpověděl Cyrus Smith, „vše už je zbytečné. Kapitán by ostatně nesouhlasil s opuštěním své lodi. Na Nautilu žil třicet let a na Nautilu chce také umřít.“

Kapitán Nemo asi slyšel inženýrovu odpověď, protože se nadzdvihl a slabým, stále však zřetelným hlasem řekl:

„Máte pravdu. Musím a chci zemřít zde. Mám k vám ještě prosbu.“

Cyrus Smith a jeho soudruzi přistoupili až k lehátku a upravili podušky tak, aby se umírající mohl pohodlně opřít. Pohled kapitána Nema přešel po všech předmětech v sále, osvětleném elektrickým světlem, které vytvářelo na stropě světelné arabesky. Prohlížel postupně všechny obrazy, zavěšené na nádherně čalouněných stěnách, vrcholná díla to italských, holandských, francouzských a španělských mistrů, bronzové a mramorové sochy na podstavcích, nádherné varhany u zadní stěny a skříně kolem vodní nádrže uprostřed sálu, v nichž se skvěly nejkrásnější dary moře, mořské rostliny, řasy a šňůry nesmírně cenných

perel. Jeho zrak spočinul konečně na nápisu v průčelí sálu:

MOBILIS IN MOBILI

Zdálo se, že chce ještě naposled pohladit zrakem veledíla umění i přírody, která byla celým jeho světem za dlouholetého pobytu pod vodami oceánů. Cyrus Smith nerušil jeho mlčení, čekal, až umírající promluví sám. Po několika minutách, v nichž zřejmě procházel v myšlenkách celým svým životem, obrátil se kapitán Nemo ke kolonistům se slovy:

„Vy tedy myslíte, že jste mi povinováni určitou vděčností?“

„Kapitáne, dali bychom své životy za to, abychom prodloužili váš.“

„Dobře,“ pokračoval kapitán Nemo.

„Slibte mi tedy, že splníte mou poslední vůli, a tím bude zaplaceno vše, co jsem pro vás udělal.“

„To vám slibujeme,“ prohlásil Cyrus Smith a tímto slibem zavazoval sebe i své přátele.

„Pánové," pokračoval kapitán Nemo,

„zítra už budu mrtev."

Pokynem zarazil Harbertův pokus o protest.

„Zítra budu mrtev a přeji si, aby mým hrobem byl jedině Nautilus. Ten bude i mou rakví. Všichni mí přátelé, odpočívají na dně moře a tam chci odpočívat i já."

Slova kapitána Nema byla přijata hlubokým tichem.

„Poslyšte mě, pánové," pokračoval kapitán.

„Nautilus je uvězněn v této jeskyni, jejíž vchod se zvýšil. Nemůže-li však vyplout ven, může se ponořit do hlubiny, která je pod ním, a vzít s sebou i mé tělo."

Kolonisté naslouchali nábožně slovům umírajícího.

„Zítra po mé smrti, pane Smithi, opustíte vy i vaši přátelé Nautilus, protože všechna jeho bohatství musí navždy zmizet se mnou. Jako jediný odkaz knížete Dakkara vezmete si tuto skříňku, která obsahuje za několik miliónů diamantů. Pocházejí většinou z doby, kdy jsem jako otec a manžel věřil ještě ve štěstí. Dále v ní je sbírka perel,

nasbíraných mými přáteli i mnou na dně mořském. S tímto pokladem můžete jednou vykonat mnoho dobra. Ve vašich rukou a v rukou vašich přátel, pane Smithi, nebudou peníze nebezpečím. I já se tak budu podílet na vašem díle, o jehož hodnotu se nebojím.“

Po chvíli odpočinku, vynuceném novou slabostí, kapitán Nemo pokračoval:

„Zítra si skříňku vezmete, opustíte tento sál a dveře zamknete. Pak vystoupíte na palubu Nautilu a spustíte poklop, který uzavřete šrouby.“

„To uděláme, kapitáne,“ řekl Cyrus Smith.

„Pak nasednete do člunu, na kterém jste přijeli. Dříve než odplujete, půjdete však na záď lodi a otevřete tam velké kohouty v čáře ponoru. Tak vnikne do nádrží voda a Nautilus se pomalu ponoří k věčnému odpočinku na dně moře.“

Cyrus Smith chtěl něco říci, ale kapitán ho předešel:

„Nebojte se! Potopíte jen mrtvého!“

Ani Cyrus Smith, ani jeho druhové se neodvážili něco namítat. Kapitán jim sděloval svou poslední vůli a oni ji

museli vykonat.

„Mám váš slib, pánové?“ ptal se kapitán Nemo.

„Máte, kapitáne,“ ujistil ho Cyrus Smith.

Kapitán jim na poděkování pokynul a prosil je, aby ho nechali na několik hodin o samotě. Gedeon Spilett se nabídl, že u něho zůstane pro případ, že by se dostavila krize. Umírající však odmítl.

„Do zítřka budu ještě žít, pánové!“

Všichni tedy sál opustili, prošli knihovnou, jídelnou a zastavili se na přídi ve strojovně, kde byly umístěny elektrické přístroje, které dodávaly Nautilu pohybovou sílu, světlo a teplo. Nautilus byl mistrovským dílem, které inženýra okouzlilo. Pak vystoupili kolonisté na palubu, která se zdvihala do výše dvou a půl metru nad hladinu moře. Zde byla ona dvě okrouhlá okna, z kterých vycházely silné proudy světla. Za okénky byla kabina s kormidlem, v níž pobýval kormidelník, když řídil Nautilus tekutým živlem, osvětlovaným do značné dálky elektrickým

světlem. Cyrus Smith se svými druhy stál dlouho mlčky, dojat tím, co právě zažil. Srdce se mu svíralo při pomyšlení, že ten, který jim tolikrát pomohl, velký ochránce, kterého znali teprve několik hodin, právě umírá. Ať už budoucnost pronese jakýkoli soud o jeho životě, zůstane kníže Dakkar navždy osobností tak podivnou, že vzpomínka na něho nikdy nezemře.

„To je muž!“ řekl s obdivem Pencroff.

„Kdo by věřil, že žil tak dlouho pod vodou? A dovedu si představit, že tam měl opravdu víc klidu než kdekoli jinde.“

„Nautilus by nám mohl výborně posloužit k odplutí z Lincolnova ostrova a k dosažení obydlené země,“ podotkl Ayrton.

„K čertu!“ zvolal Pencroff.

„Já bych se nikdy neodvážil řídit takovou loď. Plout po hladině, to ano! Ale pod mořem? Dejte mi pokoj!“

„Já myslím,“ řekl novinář,

„že řízení člunu, jako je Nautilus, musí být celkem jednoduché. Jistě bychom si na ně rychle zvykli, Pencroffe. Představte si: žádné bouře a žádný strach, že bude člověk

smeten do moře! Už několik metrů pod hladinou je mořská voda klidná jako vody v jezeře.“

„To je možné,“ připustil Pencroff, „já však dávám přednost pořádnému větru na palubě dobře stavěné lodi. Loď je k tomu, aby plula na vodě, a ne pod vodou!“

„Přátelé,“ řekl inženýr, „je zbytečné hovořit teď o Nautilu a o podmořských člunech. Nautilus není náš a my na něj nemáme právo. V žádném případě ho ostatně nemůžeme použít. I kdyby mohl z této jeskyně vyplout, musíme splnit příkaz kapitána Nema a potopit člun s ním. Jeho vůle je pevná a my se jí podřídíme.“

Po delším rozhovoru sestoupili kolonisté znova do nitra lodi. Tam si vzali trochu jídla a vrátili se do sálu. Kapitán Nemo se zatím probral ze své ochablosti. Oči mu jasně zářily. Okolo rtů se mu dokonce usadil náznak úsměvu. Kolonisté k němu přistoupili.

„Pánové,“ řekl jim, „jste odvážní, čestní a dobří lidé. Všichni jste bez výhrad oddáni společné práci. Často jsem vás pozoroval. Zamiloval jsem si vás a mám vás rád… Vaši ruku, pane Smithi!“ Cyrus Smith mu podal ruku a kapitán Nemo ji upřímně stiskl.

„Tak je to dobré!“ zašeptal. Tak pokračoval:

„Nemluvme však už o mně! Teď vám musím říci něco o vás a o Lincolnově ostrově, na kterém jste našli útočiště… Počítáte s tím, že ostrov jednou opustíte?“

„Jen proto, abychom se sem zase vrátili, kapitáne,“ řekl Pencroff.

„Vrátili…? To ten ostrov tolik milujete, Pencroffe?“ ptal se kapitán Nemo s úsměvem.

„Nu, upravili jste si jej po svém a je tedy váš!“

„Zamýšlíme prohlásit jej za majetek Spojených států, kapitáne, a založit zde námořní základnu, která bude velmi vhodně umístěna v této části Tichého oceánu,“ vysvětloval Cyrus Smith.

„Myslíte tedy na svou vlast. Pracujete pro její čest a úspěch. Jste v právu. Vlast! Tam je nutno se vrátit. Tam je také dobře zemřít. Já však umírám daleko od vlasti, daleko ode všeho, co jsem miloval!“

„Nechcete poslat do vlasti nějaký vzkaz?“ ptal se Cyrus Smith.

„Nějakou zprávu přátelům, které jste jistě v indických

horách zanechal?“

„Ne, pane Smithi. Nemám přátel… Jsem poslední svého rodu… A už dávno jsem umřel pro všechny, kteří mě znali… Ale vraťme se k vám. Osamění je smutná věc, vyžadující nadlidské síly… já umírám proto, že jsem věřil v možnost osamělého života. Proto se musíte snažit ostrov opustit a vrátit se do země, v níž jste se narodili. Vím o tom, že piráti zničili loď, kterou jste si postavili…“

„Stavíme novou,“ řekl Gedeon Spilett.

„Bude dost velká, aby nás mohla dopravit i do vzdálené země. Jestliže však ostrov opustíme, stejně se sem vrátíme. Poutá nás k ostrovu příliš mnoho vzpomínek, na které nikdy nezapomeneme.“

„Tady jsme poznali i kapitána Nema!“ dodal Cyrus Smith.

„A jenom zde si obnovíme vzpomínky na vás v plné síle,“ pravil Harbert.

„A já zde budu snít svůj věčný sen…,“ odpověděl kapitán Nemo. Zaváhal, a místo aby větu dokončil, řekl:

„Pane Smithi, chtěl bych si s vámi promluvit… o samotě.“ Inženýrovi druzi ihned odešli.

Cyrus Smith zůstal několik minut s kapitánem Nemem sám. Pak zavolal kamarády zpět, aniž jim však řekl něco o důvěrném rozhovoru s umírajícím. Gedeon Spilett chvíli nemocného bedlivě pozoroval. Bylo zřejmé, že se kapitán drží jen silou své vůle a že už dlouho nebude moci vzdorovat tělesné ochablosti. Den končil a v kapitánově zdravotním stavu nenastala žádná změna. Kolonisté neopustili Nautilus ani na okamžik. Přišla noc, v jeskyni ovšem nepozorovatelná. Kapitán Nemo nijak netrpěl, ale viditelně slábl. Jeho vznešená tvář, zbledlá blízkostí smrti, byla zcela klidná. Ze rtů mu občas unikla téměř nepostřehnutelná slova, která připomínala nejrůznější období jeho života. Bylo zřejmé, že život zvolna uniká z tohoto těla, v končetinách už chladného. Dvakrát či třikrát na kolonisty promluvil a usmál se na ně posledním úsměvem, který zůstává na rtech i po smrti.

Několik minut po půlnoci se kapitánu Nemovi s nadlidským úsilím podařilo zkřížit ruce na prsou. Zdálo se, že chce v této poloze zemřít. K jedné hodině se poslední zbytky života soustředily v jeho očích. V zornicích mu plál poslední oheň, který z něho kdysi vystehoval v plamenech. Pak lehce vydechl. Cyrus Smith se k němu sklonil a zatlačil mu

oči. Muž, který byl kdysi knížetem Dakkarem a který už nebyl ani kapitánem Nemem, zemřel.

Harbert a Pencroff plakali. Ayrton si utíral slzy. Nab klečel jako socha vedle novináře.

Po několika hodinách splnili kolonisté daný slib a provedli poslední vůli kapitána Nema. Opustili Nautilus a jako jedinou věc vzali s sebou skříňku, kterou jim kapitán Nemo odkázal a která obsahovala obrovské bohatství. Nádherné místnosti člunu, zaplavené elektrickým světlem, byly pečlivě zavřeny. Příklop palubního otvoru byl přišroubován tak, aby ani kapka vody mohla vniknout do místností Nautilu. Pak sestoupili kolonisté do člunu přivázaného u lodního boku. S člunem odpluli k zádi podmořské lodi, kde byly v čáře ponoru umístěny dva kohouty od nádrží, které regulovaly ponor lodi. Kohouty byly otevřeny, nádrže se naplnily a pomalu se potápějící Nautilus zmizel pod hladinou. Kolonisté však mohli jeho sestup pozorovat hluboko pod vodou. Mocné světlo Nautilu prosvěcovalo průhlednou vodu, zatímco jeskyně se ponořovala ve tmu. Konečně elektrické světlo zmizelo a Nautilus, nyní rakev kapitána Nema, spočinul na mořském dně.

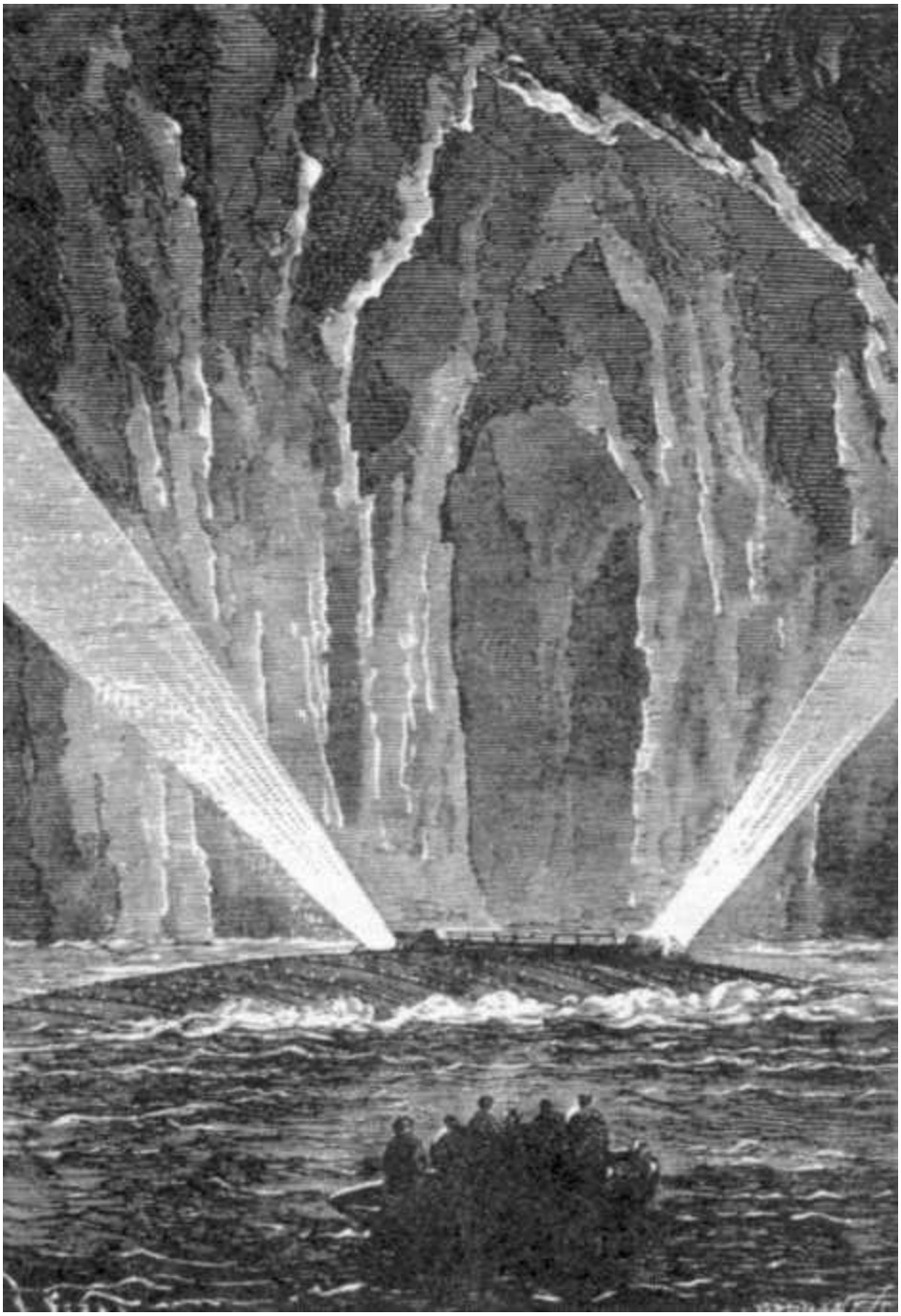

KAPITOLA XVIII

ÚVAHY PENCROFFOVY — OBNOVENÍ PRACÍ V LODĚNICI — PRVNÍ LEDEN 1869 — CHOCHOL NA VRCHOLU SOPKY — PRVNÍ PŘÍZNAKY VÝBUCHU — AYRTON A CYRUS SMITH V OHRADĚ — PRŮZKUM DAKKAROVY HROBKY — CO ŘEKL KAPITÁN NEMO INŽENÝROVI

Na sklonku dne dosáhli kolonisté ústí jeskyně, které dali nový název: Dakkarova hrobka. Byl odliv, a tak mohli proplout vchodem na úpatí čedičové skály. Člun nechali u vchodu, kde byl chráněn před vlnami. Pencroff a Ayrton jej z opatrnosti vytáhli na výčnělek v ústí chodby, kde mu nemohlo hrozit žádné nebezpečí. Za noci bouře přestala. Na západním obzoru zanikal poslední rachot hromu. Nepršelo, ale obloha byla ještě zatažena.

V letošním říjnu, který je prvním jarním měsícem jižní polokoule, bylo počasí velmi nestálé. Vítr se stáčel do všech směrů, takže nebylo možno počítat se stálým počasím. Cyrus Smith a jeho druzi opustili Dakkarovu hrobku a vraceli se do ohrady. Cestou Nab a Harbert svíjeli vedení položené kapitánem Nemem z hrobky do ohrady.

Jednou se jim může hodit.

Při tom hovořili jen málo. Podivné události noci z 15. na 16. října na ně učinily hluboký dojem. Neznámý, jehož vliv je tak mocně ochraňoval, kterého si představovali jako ducha, kapitán Nemo už nežil. Potopil se se svým Nautilem na mořské dno. Zdálo se jim, že jsou teď opuštěnější než předtím. Už si tak zvykli počítat s neznámým ochráncem, že jim teď chyběl. Ani Gedeon Spilett a Cyrus Smith se nemohli ubránit tomuto dojmu. Proto všichni na cestě do ohrady zachovávali mlčení.

V devět hodin ráno se kolonisté vrátili do Žulového domu.

Rozhodli se, že se budou snažit stavbu lodi uspíšit. Cyrus Smith této práci věnoval všechnu svou píli a všechen svůj čas. Nikdo nevěděl, co jim budoucnost chystá. A pro kolonisty byla naděje jen v postavení řádné lodi, která bude moci plout i za špatného počasí a na jakoukoli vzdálenost. Jestliže se po dostavění lodi kolonisté ještě nerozhodnou pro plavbu na Nový Zéland nebo na některé z polynéských ostrovů, budou moci aspoň navštívit ostrov

Tábor a nechat tam zprávu o Ayrtonovi. To bylo nezbytné opatření pro případ, že by se skotská jachta objevila v těchto mořích. A toto opatření musí být provedeno. Všichni se proto pustili do práce. Cyrus Smith, Pencroff a Ayrton pracovali bez přerušení. Nab, Harbert a Gedeon Spilett jim pomáhali vždy, když neměli žádný jiný úkol. Nová loď musí být postavena do pěti měsíců, to jest do počátku března, kdy chtěli ještě před větrným obdobím navštívit ostrov Tábor. Tesaři proto neztráceli ani minutu. O zařízení lodi se starat nemuseli, poněvadž to bylo celé zachráněno z Bystrého. Tak se mohli soustředit jen na stavbu trupu.

Konec roku 1868 minul v pilných pracích. Za dva a půl měsíce byla na kýl nasazena všechna žebra a přibito první bednění. Už teď bylo vidět, že inženýrův plán byl výtečný a že se loď bude na moři znamenitě držet. Pencroff se věnoval práci s neumdlévajícím zápalem a bručel pokaždé, když někdo vyměnil tesařskou sekeru za loveckou pušku. Kolonisté se však museli připravit na blízkou zimu. Námořník byl nespokojen, že ztrácí pracovní síly v loděnici, a konal pak vždy práci za deset lidí. Celé léto bylo špatné.

Několik dní byla strašná vedra. Elektřinou nabité ovzduší se vybíjelo strašnými bouřemi, které zasahovaly do všech vzdušných vrstev. Jen zřídkakdy nebylo slyšet ani vzdálené dunění hromů. Znělo to jako neustálé mručení, jak tomu bývá v rovníkových oblastech.

Prvního ledna 1869 se strhla opět nesmírně prudká bouře, při níž na ostrov několikrát uhodilo. Několik vysokých stromů bylo zasaženo meteoritem a zlomeno. Mezi nimi i obrovský jilm u kurníku na dolním cípu jezera. Zdálo se, že tento meteor měl nějakou souvislost se změnami v nitru ostrova. Bylo možné, že poruchy v ovzduší souvisí s poruchami v kůře zemské? Cyrus Smith byl ochoten to připustit, protože bouře byly vždy doprovázeny sopečnými projevy.

Dne 3. ledna, když Harbert vystoupil na planinu Výhledu, aby osedlal jednoho z oslů, spatřil na vrcholu sopky obrovský chochol dýmu. Upozornil na to ostatní kolonisty a ti přispěchali pozorovat tento zvláštní zjev.

„Tentokrát to nejsou páry!“ zvolal Pencroff.

„Zdá se, že sopka se nespokojuje jen s dýcháním a že se teď dala i do kouření.“ Námořníkovo přirovnání vystihlo plně změnu činnosti kráteru. Už tři měsíce vycházely z jícnu sopky řidší nebo hustší páry, které však ještě nevyrážely vnitřní žhavé hmoty. Tentokrát páru vystřídal hustý kouř, který se zdvihal v podobě šedavého sloupu, u paty aspoň sto dvacet metrů širokého a rozšiřujícího se nahoře do tvaru houbovitého klobouku. Tento sloup stoupal do výše asi dvou set padesáti metrů nad vrchol sopky.

„V kamnech je už zatopeno?“ řekl Gedeon Spilett.

„A my nemůžeme oheň uhasit!“ dodal Harbert..

„Sopky by se měly řádně vymetat!“ řekl Nab, který to myslel vážně.

„Výborně, Nabe!“ smál se Pencroff.

„A vymetáním pověříme tebe!'

Cyrus Smith pozoroval bedlivě hustý kouř, který vystupoval z vrcholu Franklinovy hory, a naslouchal také s uchem u země, zdali nezaslechne vzdálený rachot. Pak se vrátil k druhům, od nichž trochu poodešel.

„Nesmíme si, přátelé, nic skrývat," řekl jim.

„Tady se děje něco velmi vážného. Sopečné hmoty sice ještě nevylétají, ale už hoří a hrozí nám blízkým výbuchem. "

„To uvidíme, pane Smithi," zvolal Pencroff.

„A bude-li to pěkné, zatleskáme. Nemyslím, že se máme čeho bát."

„Ne, Pencroffe," odpověděl Cyrus Smith.

„Stará lávová cesta je otevřená a podle polohy jícnu můžeme očekávat výlev lávy k severu. Přece však…"

„Přece však by bylo lepší, kdyby k výbuchu nedošlo, i když se ho nemusíme přímo bát," dodal novinář.

„Kdoví?" mínil námořník.

„Možná že je v sopce nějaká vzácná hmota, které po výbuchu s prospěchem použijeme." Cyrus Smith potřásl hlavou jako člověk, který nečeká nic dobrého od zjevu tak rychle se rozvíjejícího. Neposuzoval účinky výbuchu tak lehkomyslně jako Pencroff. I když láva vzhledem k poloze kráteru nehrozí přímo zalesněné a plodné části ostrova, mohou nastat jiné komplikace. Nezřídka se stává, že

výbuch sopky je doprovázen zemětřesením, a Lincolnův ostrov, složený z tolika různých hmot — z čediče, ze žuly a z měkké prsti — nemohl mít žádné pevné spojení mezi vrstvami, a proto byl vystaven nebezpečí velkých poruch. I kdyby se výbuch sopky nestal nebezpečím přímým, mohly by mít otřesy zemské kůry nejvážnější následky.

„Zdá se mi,“ řekl Ayrton, který naslouchal s uchem na zemi,

„že slyším temný rachot, jako by někde jel vůz se železem.“

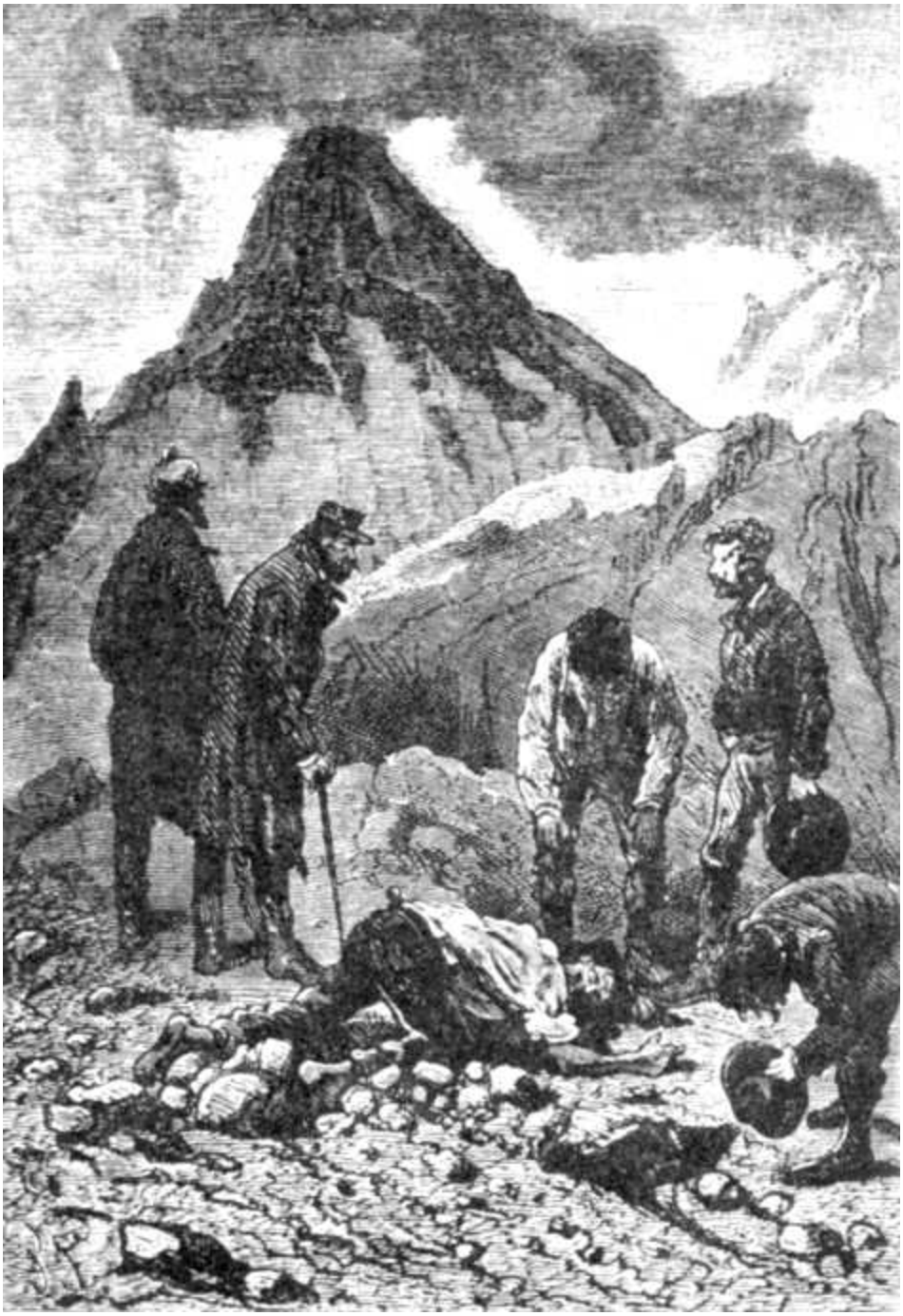

Všichni kolonisté pozorně naslouchali a museli dosvědčit, že se Ayrton nemýlil. K rachotu se občas připojil podzemní hukot, který slábl a zase sílil, jako by nitrem země vanul silný vichr. Ale žádný výbuch v pravém slova smyslu ještě

nenastal. Kolonisté z toho usoudili, že páry i kouř nacházejí stále volný průchod hlavním kráterem, a bude-li tento průchod dost široký, nebude hrozit ani přímý výbuch, ani sesun vrstev.

„Nevrátíme se raději ke své práci?“ ptal se Pencroff.

„Ať si Franklinova hora kouří, sténá, hučí, chrlí oheň a hřmí jak chce; pro nás to není důvodem, abychom nic nedělali. Pojďte, Ayrtone, Nabe, Harberte, pane Smithi a pane Spilette! Dnes musí každý přiložit ruce k dílu! Musíme postavit přepážky a k tomu je i dvanáct rukou málo. Chtěl bych, aby nová Bonaventura — a to jméno jí jistě necháme, ne? — kotvila do dvou měsíců v Balónovém přístavu. Nesmíme tedy ztrácet čas!“

Všichni kolonisté, jejichž paže si Pencroff vyžádal, sestoupili k loděnici a pustili se do stavby přepážek, které zpevňují kostru lodi a oddělují jednotlivé lodní prostory. Byla to těžká a namáhavá práce a muži museli napnout všechny svoje síly.

Tak pracovali celý den a nestarali se o sopku, kterou ostatně z pobřeží u Žulového domu nebylo ani vidět. Jednou nebo dvakrát zahalil velký stín celé slunce, opisující

svou denní dráhu po naprosto čistém nebi; znamenalo to, že mezi ostrovem a sluncem prochází hustý mrak. Mořský vítr jej odnášel k západu. Cyrus Smith a Gedeon Spilett pozorovali tento přechodný stín, hovořili spolu o stále výraznější sopečné činnosti, ale práci přitom nepřerušili. Jejich jediným zájmem bylo co nejrychleji postavit loď. Jen tak mohla být zajištěna jejich bezpečnost v situacích, které se právě rodily. Kdo ví, zda tato loď nebude jejich jediným útočištěm. Po večeři vystoupili Cyrus Smith, Gedeon Spilett a Harbert na planinu Výhledu. Byla už noc a oni chtěli ve tmě zjistit, zda se mezi parami a dýmem už neobjevuje oheň nebo zda z kráteru nevyletují kameny.

„Kráter hoří!“ vykřikl Harbert, který dorazil na planinu první. Franklinova hora, vzdálená jedenáct kilometrů, vypadala teď jako obrovská pochodeň, na jejímž vrcholu plály čadící plameny. Bylo v nich však tolik dýmu a popela, že noční tmou ani příliš nepronikaly. Nad ostrovem se jen rozlila žlutá zář, proti níž se nejasně rýsovalo popředí Leskovčího lesa. Obrovské kouřové víry zatemnily značnou část oblohy, na níž jen tu a tam probleskovaly hvězdy.

„Sopka dělá rychlé pokroky!“ řekl inženýr.

„To není nic divného,“ odpověděl novinář.

„Probudila se už dávno. Víte přece, Cyrusi, že první páry jsme objevili z předhoří hory už při hledání útulku kapitána Nema. A to bylo myslím 15. října.“

„Ano,“ potvrdil Harbert.

„Je tomu už dva měsíce a půl.“

„Podzemní oheň byl tedy deset týdnů tlumen,“ pokračoval novinář, „a proto se nemůžeme divit, že teď vyráží s takovou prudkostí.“

„Nezdá se vám, že se půda trochu chvěje?“ ptal se Cyrus Smith.

„Opravdu!“ dosvědčil Gedeon Spilett.

„Ale od chvění k zemětřesení…“

„Netvrdím, že jsme ohroženi zemětřesením,“ odpověděl Cyrus Smith. „A kéž by k němu nedošlo! Chvění je způsobeno vykypěním podzemních žhavých hnízd. Zemská

kůra tu není ničím jiným než stěnou parního kotle, a vy přece víte, že parní kotel se pod tlakem chvěje jako ozvučná deska. To se teď právě děje.“

„To jsou nádherné ohnivé trsy!“ zvolal Harbert.

V tom okamžiku vyrazil z kráteru pravý ohňostroj, jehož záři nemohly páry utlumit. Tisíce rozžhavených kamenů a balvanů vyletovaly všemi směry ven. Některé vylétly až ke kouřovému oblaku, rychlým letem jej prorazily a nechávaly za sebou stopu rozžhaveného prachu. Tyto výbuchy byly doprovázeny postupnými detonacemi jako při kulometné palbě. Cyrus Smith, novinář a Harbert strávili na planině Výhledu celou hodinu. Pak sestoupili na pobřeží a vrátili se do Žulového domu. Inženýr byl zamyšlen a tvářil se tak starostlivě, že se ho Gedeon Spilett zeptal, neobává-li se nějakého nebezpečí, kterým je snad přímo nebo nepřímo výbuch sopky ohrožuje.

„Ano i ne,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Myslím, že největší nebezpečí nám hrozí od zemětřesení, které by mohlo ostrov úplně rozvrátit,“ řekl novinář.

„Zatím se toho však příliš nebojím, protože páry stále

nacházejí volný průchod kráterem.“

„Ani já se toho nebojím,“ souhlasil Cyrus Smith.

„Nevěřím, že by tady došlo k zemětřesení, jaké je obvykle způsobeno přetlakem podzemních par. Ale mohlo by tu dojít k neštěstí z jiné příčiny.“

„Z jaké?“

„Nevím ještě… musel bych to vidět… navštívit sopku… Za několik dní už budu vědět, na čem jsme.“

Gedeon Spilett dál nenaléhal. Všichni kolonisté přes stále silnější rachot sopky spali brzy tvrdým spánkem.

Tak uplynuly tři dny, 4., 5. a 6. ledna. Kolonisté stále pracovali na stavbě lodi. Inženýr pospíchal s prací čím dál víc, ač přátelům nevysvětlil proč. Franklinova hora byla teď trvale pokryta hrozivě vyhlížejícím černým mrakem. S dýmem chrlila neustále rozžhavené kameny, které padaly většinou zpět do kráteru. Pencroff, který bral vše jenom ze směšné stránky, k tomu podotkl:

„Hleďme! Sopka si vyhazuje míče. Obr si hraje!“

Vyvrhované hmoty padaly do kráteru zpět a zatím se nezdálo, že by láva byla vystoupila až k ústí kráteru. Ani ze

severovýchodního svahu sopky, který bylo z planiny částečně vidět, nevytékal žádný proud do severní části ostrova. Přes pilnou práci v loděnici museli kolonisté konat i jiné práce v různých částech ostrova. Především docházeli do ohrady, kde bylo zavřeno stádo muflonů a koz. Těm bylo nutno obnovovat zásoby krmiva. Dne 7. ledna tam měl jít Ayrton. Protože na tuto práci stačil sám, byli všichni kolonisté překvapeni slovy Cyruse Smithe, který Ayrtonovi řekl:

„Až půjdete zítra do ohrady, půjdu s vámi.“

„Ale pane Smithi,“ protestoval Pencroff, „máme spočítány pracovní dny, a když zítra odejdete, oslabíte nás o čtyři ruce.“

„Pozítří se vrátíme,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Potřebuji si dojít do ohrady… Chci se podívat, jak to vlastně vypadá se sopkou.“

„Se sopkou! Se sopkou!“ bručel Pencroff nespokojeně.

„To je hrozně důležité! Já už se o ni vůbec nestarám.“

Přes námořníkovy protesty byla inženýrova zítřejší cesta schválena. Harbert se chtěl připojit, ale Cyrus Smith s tím

nesouhlasil, protože nechtěl Pencroffa připravit o další pracovní sílu.

Druhého dne za východu slunce nasedli Ayrton a Cyrus Smith do káry tažené dvěma osly a pustili se k ohradě. Nad lesem ležel hustý mrak, kterým neustále protékaly žhavé hmoty ze sopky. Tento mrak, který se valil tak těžce vzduchem, byl složen z nejrůznějších látek. Tak tmavým a hutným ho nemohl dělat jen sopečný dým. V jeho hustých závitech se vznášela prachová struska, sopečná hlína a šedavý popel, jemnější než nejjemnější škrob. Tento prach je tak lehký, že se vznáší ve vzduchu celé měsíce. Po islandském výbuchu roku 1783 bylo v ovzduší přes rok tolik sopečného prachu, že jím i slunce sotva pronikalo.

Nejčastěji však padá sopečný prach dolů a to se stalo i v tomto případě. Sotva došel Cyrus Smith s Ayrtonem do ohrady, začal padat jako černý sníh sopečný prach, podobný prachu střelnému. Ve chvíli změnil vzhled krajiny. Stromy i louky se pokryly několik centimetrů silnou vrstvou. Naštěstí vanul severovýchodní vítr, a tak byla většina prachu odváta na moře.

„To je zvláštní úkaz, pane Smithi,“ divil se Ayrton.

„A přitom vážný úkaz," odpověděl Cyrus Smith.

„Sopečná hlína, pemzový prach a všechny jeho ostatní nerostné součásti jen dokazují, k jakým změnám asi dochází uvnitř sopky."

„Můžeme tomu nějak zabránit?"

„Ne. Můžeme jen pozorovat vývoj těchto zjevů. Postarejte se, Ayrtone, zatím o ohradu. Já vystoupím až k pramenům Červeného potoka a podívám se, jak to vypadá na severním svahu hory. Pak…"

„Co pak, pane Smithi?"

„Pak navštívíme Dakkarovu hrobku. Chci se podívat… Ostatně za dvě hodiny se pro vás vrátím."

Ayrton odešel do ohrady, a čekaje na Cyruse Smithe, zabýval se zatím muflony a kozami. Zvířata jevila za prvních příznaků sopečného výbuchu velký neklid. Cyrus Smith se odvážil až na hřeben východního pobřeží, přešel Červený potok a dorazil na místo, kde kdysi se svými přáteli našel za první výpravy ložiska síry. Ono místo se velmi změnilo. Tehdy odtud vystupoval jeden sloup dýmu a dnes jich tu našel inženýr třináct. Dým vycházel ze země

jako pod tlakem neviditelného pístu. Bylo zřejmé, že zemská kůra je v těchto místech vystavena obrovskému tlaku. Ovzduší bylo nasyceno sirnými výpary, vodíkem a kyselinou uhličitou, smíšenou s vodními parami. Cyrus Smith zřetelně cítil chvění sopečných usazenin, kterými byla celá pláň poseta a které vznikly ztvrdnutím sopečného prachu. Novou lávu však nikde nespatřil.

To vše si inženýr ověřil ještě přesněji, když prohlédl celý severní svah Franklinovy hory. Z kráteru unikaly kouřové a ohnivé víry, na zem padala mračna popela, ale nikde nevytékala ještě láva. To dokazovalo, že hladina tekutých sopečných hmot nedosáhla ještě horního okraje hlavního kráteru. Byl bych raději, kdyby se to už stalo, řekl si Cyrus Smith. Aspoň bych si byl jist, že láva nastoupila svou obvyklou cestu. Kdo ví, zda se někde neotevře nový kráter. Ale v tom nebezpečí není. Kapitán Nemo to předvídal správně. Ne, nebezpečí je opravdu jinde. Cyrus Smith postoupil až k obrovskému hřbetu, který ve svém prodloužení rámoval Žraločí zátoku. Mohl si odtud pozorně prohlédnout staré lávové pruhy. Nepochyboval o tom, že poslední výbuch se odehrál před velmi dávnou dobou. Pak

se vrátil zpět, naslouchaje neustálému temnému podzemnímu rachotu, který byl doprovázen občas silnými ranami. V devět hodin se vrátil do ohrady.

Ayrton už na něho čekal.

„Zvířata jsou opatřena, pane Smithi,“ hlásil.

„Dobře, Ayrtone.“

"Jsou velmi znepokojena"

„Jsou ovládána pudem a zvířecí pud se nikdy nemýlí.“

„Kdy půjdete…“

„Vezměte křesadlo a pochodeň, Ayrtone,“ odpověděl inženýr.

„Půjdeme ihned.“

Ayrton příkaz vykonal. Vypřažení osli bloudili ohradou. Cyrus Smith zavřel vrata a odešel s Ayrtonem k západu po úzké stezce, která vedla k pobřeží. Kráčeli po půdě měkce vystlané mračny spadaného prachu. V lese nevyplašili žádného čtvernožce. I ptáci zmizeli. Vítr občas rozvířil prachovou vrstvu a oba kolonisté se pak v prašném víru ani neviděli. Přidržovali si pečlivě kapesníky u očí a u úst, aby

neoslepli a nezadusili se.

Nemohli jít pochopitelně příliš rychle. Vzduch byl těžký, jako by jeho kyslíkový obsah byl už ohněm dávno vyčerpán. Kolonisté dýchali jen s obtížemi a každou chvíli se museli zastavit, aby nabrali dech. Teprve v deset hodin dosáhli obrovského nakupení čedičových skal, které tvořilo část západního pobřeží. Oba počali sestupovat úzkou strží, kterou slezli za oné bouřlivé noci na cestě do Dakkarovy hrobky. Ve dne však nebyl sestup tak nebezpečný. Ostatně sopečný prach, který pokryl chlazené skály, usnadňoval jistější chůzi. Brzy dosáhli dolního valu, vybíhajícího od břehu ve výši asi dvanácti metrů nad hladinu moře. Cyrus Smith si pamatoval, že se val sklání až k hladině. Ačkoliv bylo teď moře v odlivu, nespatřil nikde ono nízké pobřeží. Vlny znečištěné sopečným prachem bily přímo do čedičových skal.

Cyrus Smith i Ayrton našli snadno vchod do Dakkarovy hrobky a zastavili se na skalním výběžku, který tvořil vnější okraj valu.

„Zdalipak tu bude člun?“ ptal se inženýr.

„Je tu, pane Smithi,“ odpověděl Ayrton a přitáhl k sobě

lehkou loďku, skrytou pod klenbou vchodu.

„Nastupme, Ayrtone!“

Oba kolonisté si sedli do člunu. Lehké vlnění zaneslo loďku hlouběji pod nízkou klenbu hrobky. Ayrton tam zapálil pochodeň. Pak se chopili vesel. Cyrus Smith upevnil pochodeň na příď člunu a sedl si ke kormidlu. Loď zamířila do temné hrobky.

Dnes tu už nebyl Nautilus, aby jim tmavou jeskyni osvětlil. Možná že dole v hlubině jeho mohutná elektrická světla ještě svítí, ale z vodní propasti, v které kapitán Nemo odpočíval, nepronikal nahoru ani paprsek. Nedostatečné světlo pochodně inženýrovi přece jen dovolilo řídit člun podél stěn jeskyně. Pod klenbou bylo hrobové ticho, ale trochu dále už zaslechl Cyrus Smith zřetelný hukot z nitra hory.

„To je sopka,“ řekl.

Hukot byl doprovázen silným pachem, prozrazujícím chemické přeměny. Sirné páry počaly inženýra i Ayrtona dusit.

„Toho se kapitán Nemo bál,“ zašeptal Cyrus Smith a lehce

zbledl.

„Ale musíme doplout až na konec.“

„Pojeďme!“ řekl Ayrton, sklonil se k veslům a hnal člun k zadní stěně jeskyně.

Po dvacetiminutové plavbě zastavila loďka u zadní průčelně stěny. Cyrus Smith vstal a posvítil si pochodní na různé části stěny, která oddělovala jeskyni od vnitřních prostor sopky. Jak byla asi silná? Třicet metrů nebo tři? Těžko říci. Ale podzemní rachot tu byl velmi zřetelný. Stěna tedy nemohla být příliš silná. Inženýr ji prozkoumal po celé šířce, upevnil pak pochodeň na veslo a prohlížel ji nahoře. Sotva viditelnými otvory mezi nespočetnými skalními bloky unikaly všude čpící páry a zamořovaly vzduch v jeskyni. Několik klikatých puklin, z nichž některé byly značně široké, sestupovalo už na metr od hladiny.

Cyrus Smith se zamyslel. Pak si znovu zašeptal:

„Ano, kapitán Nemo měl pravdu! Nebezpečí je tady! A je to strašné nebezpečí!“

Ayrton mlčel. Na inženýrův pokyn se chopil opět vesel a za půl hodiny vypluli oba kolonisté z Dakkarovy hrobky.

KAPITOLA XIX

CYRUS SMITH PODÁVÁ ZPRÁVU O SVÉM PRŮZKUMU — URYCHLENÁ STAVBA LODI — POSLEDNÍ NÁVŠTĚVA OHRADY — BOJ OHNĚ S VODOU — CO ZBYLO Z POVRCHU OSTROVA — SPUŠTĚNÍ LODI — NOC Z 8. NA 9. BŘEZNA

Druhého dne, 8. ledna ráno, po dni a noci stráveně v ohradě, vrátil se Cyrus Smith s Ayrtonem do Žulového domu. Tam svolal své přátele a oznámil jim, že Lincolnovu ostrovu hrozí nebezpečí, které lidská moc nemůže odvrátit.

„Přátelé," řekl jim a v hlase se mu chvělo hluboké vzrušení,

„Lincolnův ostrov není z těch, které budou žít tak dlouho jako zeměkoule. Dříve nebo později propadne zkáze. Příčina zkázy je v ostrově samém a nic ji nemůže odstranit. "

Kolonisté se dívali na sebe i na inženýra. Nemohli to pochopit.

„Vysvětlete nám to, Cyrusi!" vyzval inženýra novinář.

„Vysvětlím vám to nejlépe, když vám řeknu vše, co mi v několikaminutovém rozhovoru prozradil kapitán Nemo."

„Kapitán Nemo?“ zvolali kolonisté.

„Ano. Byla to poslední služba, kterou nám chtěl před smrtí prokázat.“

„Poslední služba!“ zvolal Pencroff.

„Poslední služba! Vidíte, že i po smrti nám prokazuje služby.“

„A co vám kapitán Nemo řekl?“ ptal se novinář.

„Vězte tedy, přátelé, že Lincolnův ostrov má docela jiné složení než ostatní ostrovy v Tichém oceánu. Jeho zvláštní postavení, jak mi prozradil kapitán Nemo, přivodí dříve nebo později porušení jeho podmořských základů.“

„Porušení? Lincolnův ostrov? Ale jděte!“ divil se Pencroff, který se přes všechnu úctu k inženýrovi nemohl ubránit pochybám.

„Jen poslouchejte, Pencroffe,“ pokračoval inženýr.

„Zjistil to kapitán Nemo a zjistil jsem to i já sám, když jsem včera prohlížel Dakkarovu hrobku. Jeskyně se táhne ostrovem až k sopce a od hlavního kráteru je oddělena jen slabou stěnou, která tvoří čelo dutiny. Tato stěna je však porušena puklinami, kterými unikají z nitra sopky sirné

plyny.“

„Nu a?“ ptal se zamračený Pencroff.

„Nu, zjistil jsem, že se tyto pukliny pod vnitřním tlakem rozšiřují, že se čedičová stěna zvolna trhá a že dříve nebo později otevře cestu mořské vodě z jeskyně do sopky.“

„Dobrá,“ řekl Pencroff, který se pokoušel ještě o žertování.

„Moře sopku uhasí a tím to bude skončeno.“

„Ano, tím to bude skončeno,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Ve chvíli, kdy pronikne moře stěnou a vtrhne do hlavního kráteru uvnitř ostrova až ke žhavým hmotám, v té chvíli, Pencroffe, vzlétne Lincolnův ostrov do vzduchu tak, jako by vylétla Sicílie, kdyby do Etny vniklo Středozemní moře.“

Kolonisté neřekli na inženýrův výklad ani slovo. Pochopili, jaké nebezpečí jim hrozí. Cyrus Smith rozhodně nijak nepřeháněl. Mnoho lidí si myslí, že by sopky uhasila voda z moří nebo z jezer, nad kterými sopky stojí. Nevědí však, že by tím došlo k vyhození části země do vzduchu. Sopka by se chovala jako parní kotel, v němž je náhle zvýšen tlak páry. Voda, která vniká do uzavřené prostory, jejíž teplota stoupla na několik tisíc stupňů, mění se hned v páru a vyvíjí

přitom tolik energie, že sebepevnější obal jí neodolá. A tady bylo jasné, že ostrov ohrožený strašným výbuchem nepřežil by ani o vteřinu prasknutí stěny Dakkarovy hrobky. To už nebyla otázka měsíců nebo týdnů, nýbrž otázka dnů a snad jen hodin!

Prvním pocitem kolonistů byla opravdová bolest. Nemysleli na nebezpečí, které by ohrozilo jejich životy, nýbrž mysleli na zničení kousku země, která jim poskytla útočiště; mysleli na tento ostrov, který tak pracně obdělávali, který tolik milovali a chtěli jednou přivést k největšímu rozkvětu. Mysleli na tolik marné námahy, na tolik zbytečné práce!

Pencroff se nemohl ubránit slzám, které se mu řinuly po tvářích a které se ani nesnažil skrýt. Rozhovor trval ještě hezkou chvíli. Byly projednány všechny možnosti, jež kolonistům ještě zbývaly. V závěru se shodli na tom, že nesmějí ztrácet ani hodinu a že stavbu lodi musí uspíšit nejusilovnější prací, protože loď byla teď jejich jedinou nadějí. Všechny ruce se zapojily do práce. K čemu teď sít, sklízet, lovit a doplňovat zásoby v Žulovém domě? To, co

už měli, stačilo jim k zásobení lodi na sebedelší plavbu. Teď jen potřebovali, aby byla loď postavena dříve, než dojde k neodvratné katastrofě. Proto se všichni pustili do horečné práce. Ke dni 23. ledna byla loď z poloviny pokryta palubou. Na vrcholu sopky se zatím žádná změna neprojevila. Z kráteru unikaly stále jen páry i kouř s plameny a vyletovaly z něho žhavé balvany. Ale v noci z 23. na 24. ledna se náhle ozvala strašná rána. Pod tlakem lávy která dosáhla vrcholu spodního kužele, byl horní kužel smeten. Kolonisté zprvu mysleli, že se bortí celý ostrov. Vyřítili se ze Žulového domu.

Byly asi dvě hodiny s půlnoci.

Nebe bylo v jednom plameni. Horní kužel — vysoký tři sta metrů a vážící milióny kilogramů — zřítil se na ostrov, který se celý zachvěl. Naštěstí spadl vrchol sopky na severní pobřeží, na písečnou a lávovou pláň mezí sopkou a mořem. Široce odkrytý kráter vrhal teď k nebi tak intenzívní záři, že jejím odleskem vypadalo celé nebe jako rozžhavené. Zároveň vyrazil z nového vrcholu proud lávy, který v dlouhých jazycích vytékal jako voda z přeplněné nádrže a vytvářel tisíce ohnivých hadů, plazících se po svazích

sopky.

„Ohrada! Ohrada!“ vykřikl Ayrton.

Láva opravdu tekla k ohradě, k níž byl nový kráter natočen, a hrozilo tak nebezpečí, že budou okamžitě zničeny úrodné části ostrova, prameny červeného potoka a Leskovčí les. Na Ayrtonův výkřik se kolonisté vrhli k oslí stáji. Kára byla okamžitě připravena. Všechny kolonisty ovládla společná myšlenka: běžet do ohrady a pustit z ní všechna uzavřená zvířata na svobodu. Ke třetí hodině ranní byli u ohrady. Strašný nářek zvířat svědčil o jejich zděšení. Žhavé proudy tekuté lávy se šířily už na louku a blížily se k ohradě. Ayrton rozrazil prudce vrata a strachem šílená zvířata vyrazila ven. Za hodinu naplnila žhavá láva celou ohradu, vysušila vodu v potůčku, zapálila stavení a do posledního kůlu pozřela celou ohradu. Z ohrady nezbylo nic! Kolonisté chtěli proti záplavě bojovat, ale pokoušeli se o to s bláhovou marností, protože před takovou pohromou je člověk zcela bezmocný.

Nazítří, 2. ledna, chtěl Cyrus Smith před návratem do Žulového domu zjistit přesný směr, kterým lávový proud teče. Všeobecný sklon půdy vedl od Franklinovy hory na

východní pobřeží. Bylo nebezpečí, že se láva dostane i přes Leskovčí les až na planinu Výhledu.

„Jezero nás zachrání," řekl Gedeon Spilett.

„Doufám v to také," řekl Cyrus Smith, což byla jeho celá odpověď.

Kolonisté se chtěli dostat až na náhorní rovinu prvního kužele sopky, ale lávové proudy jim cestu zahradily. Řinuly se jednak k údolí Červeného potoka, jednak k údolí Vodopádové řeky, přičemž cestou vypařily všechnu vodu, na kterou narazily. Jejich proud nebylo možno překročit; kolonisté museli naopak ustupovat. Sopka zbavená vrcholu změnila úplné svůj vzhled. Byla teď zakončena plošinou, na které kdysi stál starý kráter. Dva nové jícny, na jižním a na východním boku, chrlily neustále novou lávu, která vytvořila dva hlavní proudy. Nad novým kráterem visel oblak kouře, popela a par, rozšiřující se nad celý ostrov. S rachotem sopky se pojilo dunění hromu. Z kráteru vyletovaly skály až do výše několika set metrů, v mraku vybuchovaly a roztrhávaly se jako granáty. Výbuchům sopky odpovídalo nebe dlouhými blesky. K sedmé hodině ranní už nemohli kolonisté na místě vydržet a museli

ustoupit k okraji Leskovčího lesa. Kolem nich počaly padat žhavé kameny a láva, která už překročila červený potok, hrozila jim odříznout zpáteční cestu. První stromy už hořely a míza měněná prudce v páru roztrhávala je jako dělostřelecké náboje, zatímco sušší stromy plály nehybně uprostřed ohnivé záplavy.

Kolonisté se pustili Ohradní cestou zpět. Kráčeli tak pomalu, že se jejich chůze dala nazvat spíš couváním. Láva postupovala po svahu rychle na východ. Jak její přední okraj tvrdl, převalovaly se přes něj hned další proudy. Hlavní proud lávy od Červeného potoka byl stále hrozivější. Už jím byla zasažena značná část lesa, nad níž vybuchovaly sloupy kouře, zatímco kořeny už žehly v lávovém toku. Kolonisté se zastavili u jezera asi kilometr od ústí červeného potoka. Teď už šlo o otázku života a smrti. Cyrus Smith, zvyklý řešit i nejvážnější situace, obrátil se ke svým druhům s vědomím, že to jsou mužové schopní slyšet pravdu:

„Buď jezero lávový proud zastaví a zachrání tak část ostrova před úplnou zkázou, nebo proud vnikne do lesa

Divokého západu a pak nezůstane na ostrově jediný strom, jediná rostlina. Nám potom nezbude na holých skálách nic jiného než čekat na smrt, jestliže nás ovšem tohoto údělu nezbaví výbuch celého ostrova.“

„Pak je však zbytečné pracovat na stavbě lodi,“ řekl Pencroff se zkříženýma rukama.

„Pencroffe,“ řekl mu Cyrus Smith, „každou povinnost musíme plnit až do konce!“

V tomto okamžiku lávový proud, který ničil cestou všechny krásné stromy, dostal se až ke kraji jezera. Tam byl vyšší pruh půdy, který při nepatrném zvýšení mohl lávový proud zastavit.

„Do práce!“ zvolal Cyrus Smith.

Kolonisté okamžitě pochopili inženýrovu myšlenku. Ten lávový proud museli zastavit a přinutit ho, aby vtékal do jezera!

Všichni se rozběhli k loděnici. Přinesli rýče, lopaty, špičáky a sekery. Z poražených stromů a z hlíny se jim podařilo postavit za několik hodin metr vysokou hráz, dlouhou

několik set kroků. Když byli hotovi, zdálo se jim, že pracovali sotva několik minut. Byl nejvyšší čas. Tekutá hmota už dosáhla vnějšího okraje hráze. Proud lávy podobně jako tekoucí řeka hledal místo, kde by hráz překonal a mohl napadnout les Divokého západu. Ale hráz to vydržela a láva po několika minutách strašného napětí vrhla se z výše šesti metrů do Grantova jezera. Těžce oddychující kolonisté bez jediného pohybu a beze slova přihlíželi boji obou živlů.

Jaký to pohled na zápas ohně s vodou! Které pero by dokázalo popsat tuto hrůzně krásnou scénu, který štětec by ji dokázal namalovat? Voda se se sykotem vypařovala všude, kde se setkala se žhavou lávou. Vzhůru vrhané sloupy páry mizely v závratné výši, jako by byly vyvrhovány záklopkou parního kotle. Ačkoli bylo v jezeře vody dost, musela nakonec prohrát, protože nebyla doplňována, kdežto lávový proud byl napájen z nevyčerpatelného zdroje, který vysílal stále nové a nové žhavé hmoty.

První láva, která spadla do jezera, ztuhla a vystoupila brzy

nad vodní hladinu. Po jejím povrchu klouzal další proud, který za stálého tuhnutí postupoval dál doprostřed jezera. Vytvořil se tak postupující jazyk, který hrozil úplným zanesením jezera. Jezero nikam ustoupit nemohlo a jeho voda se rychle vypařovala. Syčení a hvizd páry plnily vzduch pronikavými zvuky. Větrem strhávané shluky par se měnily nad mořem v déšť. Lávový jazyk se prodlužoval do jezera, v němž se ztuhlé bloky lávy kupily jeden nad druhý. Tam, kde se kdysi prostírala hladina klidné vody, vystupovala obrovská seskupení kouřících skal, jako by tu zdvižením dna vylézala z vody nová a nová skaliska. Představte si moře, vzbouřené nejprudším uragánem a pak naráz ztuhlé dvacetistupňovým mrazem. Tak dostanete obrazjezera tři hodiny po vpádu nezadržitelného lávového proudu. Tentokrát ještě voda zvítězila nad ohněm.

Svedení lávového proudu do jezera znamenalo pro kolonisty šťastný obrat. Získali tím několik klidných dnů. Planina Výhledu, Žulový dům a loděnice byly na čas zachráněny. Těchto několika dnů musí však přátelé využít k dokončení paluby a k provedení ucpávky trupu. Pak spustí loď na moře a vnitřní zařízení už dokončí na jejím přirozeném živlu. Obava před výbuchem, který hrozil

ostrovu zničením, zbavila je na zemi pocitu bezpečí. Dosud tak jistý Žulový dům mohl každým okamžikem své kamenné stěny sevřít…

V dalších šesti dnech, od 25. do 30. ledna, pracovali kolonisté v loděnici za dvacet lidí. Téměř neodpočívali. Plameny sopky jim usnadnily práci i v noci. Výtok lávy trval stále, ale už ne s takovou prudkostí. Bylo to štěstí, protože Grantovo jezero bylo už skoro celé zaplněno, a kdyby se měl po ztuhlé lávě přelít nový proud, dostal by se přes jezero na planinu Výhledu a z ní na pobřeží. Jestliže byl ostrov z této strany částečně chráněn, byl zato ohrožen jinde. Druhý lávový proud, který zamířil k ústí Vodopádové řeky, nenarážel v tomto širokém údolí s plochými břehy na žádnou překážku. Tekutá hmota se tam hrnula přímo přes les Divokého západu. V této roční době, vyprahlé dlouhými vedry, stál les okamžitě v jediném plameni. Požár se rychle šířil porostem i spletí korun, které postup ohně ještě urychlovaly. Zdálo se, že záplava požáru se šíří v korunách stromů rychleji než záplava lávy na zemi. Děsem šílená zvířata, jaguáři, divoká prasata, kabie i ostatní srstnatá i pernatá zvěř utekla k řece Díků a ke Kachní bažině, za cestu k Balónovému přístavu. Kolonisté však byli příliš

zaměstnáni svou prací, aby věnovali větší pozornost i nejnebezpečnějšímu z těchto zvířat. Opustili teď Žulový dům, odmítli používat i Komína a spali prostě pod stanem u ústí řeky Díků.

Cyrus Smith a Gedeon Spilett vystupovali každý den na planinu Výhledu. Někdy je doprovázel Harbert, nikdy však Pencroff, který svůj milovaný a teď tak zpustošený ostrov nechtěl už vůbec vidět. Byl to opravdu zoufalý pohled. Celá lesnatá část ostrova už byla holá. Jen na konci Hadího poloostrova stála ještě skupina zelených stromů. Tu a tam se černal jen ohořelý a větví zbavený suchý strom. Dřívější lesnaté plochy byly teď ještě pustší než Kachní bažina. Láva dokonala své dílo. Kde se dříve táhla bohatá zeleň, tam byla teď půda pokryta jen sopečnými vyvřelinami. Údolí Vodopádové řeky a řeky Díků neodváděla už do moře ani kapku vody. Kdyby bylo Grantovo jezero úplně vysušeno, neměli by kolonisté ani kapku vody. Naštěstí byl jižní cíp jezera ušetřen. Vytvořil se tam malý rybník, do něhož se stáhlo vše, co zbylo z Grantova jezera. Na severozápadě se černala v ostrých obrysech předhoří sopky, která teď vypadala jako obrovský spár, zaťatý do ostrova. Jaký to

smutný pohled, jak bolestná podívaná a jaká lítost v kolonistech, kteří místo úrodného, lesy pokrytého a vodami zavlažovaného ostrova viděli teď pusté skály, na nichž by bez svých zásob už žít nemohli!

„To rve člověku srdce!“ řekl jednoho dne Gedeon Spilett.

„Ano,“ souhlasil inženýr.

„Kéž bychom mohli aspoň včas dostavět loď, naše jediné útočiště!“

„Nezdá se vám, Cyrusi, že se sopka trochu uklidňuje? Láva sice stále vytéká, ale zdá se, že už ne v takovém množství.“

„To je málo platné,“ odpověděl Cyrus Smith.

„Oheň v nitru sopky je stále stejně prudký a moře tam může vniknout každým okamžikem. Jsme v situaci cestujících, jejichž loď hoří plamenem, kterému se nelze bránit a který se každým okamžikem může dostat k prachárně. Pojďme, Spilette, a neztrácejme čas!“

Ještě osm dní — až do 7. února — vytékala láva ze sopky, ale držela se stále v určitých mezích. Cyrus Smith se jen bál, aby se lávový proud nedostal na pobřeží, protože pak by

byla zničena i loděnice. V těchto dnech cítili kolonisté stále prudké chvění hluboko v samých základech ostrova a to je neobyčejně znepokojilo. Přišel 20. únor. Ke spuštění lodi na moře potřebovali ještě měsíc práce. Vydrží ostrov do té doby? Cyrus Smith a Pencroff se rozhodli spustit loď na moře ihned po utěsnění trupu. Paluba, zařízení a vnitřní úprava se mohou provést až potom. Hlavní věcí bude, že kolonisté získají bezpečný útulek mimo ostrov. Možná že by bylo výhodné zavézt loď do Balónového přístavu, to jest co nejdále od sopečného centra, protože u ústí řeky Díků se vystavovali nebezpečí, že při zemětřesení budou zavaleni troskami žulové stěny. Všechno jejich úsilí bylo proto zaměřeno k dokončení stavby trupu.

Dne 3. března mohli počítat, že se spuštění lodi uskuteční do dvanácti dnů.

Do srdcí kolonistů se vracela naděje, vystavená ve čtvrtém roce pobytu na ostrově tak velikým zkouškám. I Pencroff se zbavil své pochmurné mlčelivosti, do níž ho vrhla zkáza a zničení jeho ostrova. Myslel už jen na svou loď, ke které upínal všechny naděje.

„Dokončíme ji!“ řekl inženýrovi.

„Dokončíme ji, pane Smithi. A máme nejvyšší čas, protože léto už pomalu končí a za chvíli přijde větrné období rovnodennosti. Bude-li to nutné, odplujeme přezimovat na ostrov Tábor. Ale Tábor po Lincolnově ostrově! To je největší neštěstí mého života! Nikdy bych si byl něco podobného nepomyslel!“

„Pospěšme si tedy!“ odpovídal stále stejně inženýr. A pouštěli se znovu do práce.

„Pane Smithi,“ ptal se jednoho dne Nab, "myslíte, že kdyby byl naživu kapitán Nemo, že by se tohle všechno stalo?“

„Ano, Nabe,“ odpověděl inženýr.

„Já tomu nevěřím,“ bručel Pencroff Nabovi do ucha.

„Já také ne,“ prohlásil vážně Nab.

V prvním březnovém týdnu počala Franklinova hora znovu hrozit. Na ostrov se snesl déšť žhavé lávy. Kráter se znovu naplnil a láva se valila ze všech stran sopky dolů. Její proud tekl po ztuhlé lávě prvních proudů a dokončil zkázu posledních stromů, které unikly prvnímu výbuchu. Proud se valil tentokrát podél jihozápadních břehů Grantová jezera, přešel Glycerínový potok a zaplavil planinu

Výhledu. Tato poslední rána do díla kolonistů byla hrozná. Z mlýna, z kurníků a ze stájí nezbylo nic. Zděšená drůbež se rozlétala všemi směry. Top s Jupem jevili známky největšího vzrušení. Jejich pud jim oznamoval blízkou katastrofu.

Největší část ostrovního živočišstva zahynula za prvního výbuchu. Zvířata, která to přežila, našla útulek jen v Kachní bažině a některá ještě na planině Výhledu. Ale i tyto poslední útulky byly teď zasaženy lávou, jejíž proud překročil okraj žulové stěny a počal se vrhat do moře. Hrůzná nádhera tohoto pohledu se nedá popsat. Po celou noc se zdálo, že zde padá ohnivá Niagara ve žhavých párách a vroucími hmotami dolů na pobřeží.

Kolonisté teď byli odkázáni jen na své poslední útočiště, a ačkoli horní část lodi nebyla ještě hotova, rozhodli se spustit loď na moře.

Pencroff s Ayrtonem provedli přípravy ke spuštění, které mělo být uskutečněno dne 9. března. Ale v noci z 8. na 9. březen vyrazil náhle z kráteru obrovský sloup par a za strašného výbuchu dostoupil výše přes tisíc metrů. Stěna Dakkarovy hrobky zřejmě povolila pod tlakem plynů a

moře, které vtrhlo do hlavního kráteru, proměnilo se naráz v páry. Kráter však už unikání par nestačil. Strašný výbuch, slyšitelný jistě na vzdálenost nejméně tří set kilometrů, rozerval vzdušné vrstvy nad celým ostrovem. Kusy hor padaly po několik minut do Tichého oceánu, který brzy pokryl svými vodami místo, na kterém kdysi stával Lincolnův ostrov.

KAPITOLA XX

OSAMĚLÁ SKÁLA V TICHÉM OCEÁNU — POSLEDNÍ

ÚTOČIŠTĚ KOLONISTŮ LINCOLNOVA OSTROVA — VYHLÍDKA NA SMRT — NECEKANÁ POMOC — PROČ A JAK PŘIŠLA — POSLEDNÍ DOBRÝ SKUTEK — OSTROV NA PEVNINĚ — HROB KAPITÁNA NEMA

Osamělá skála dlouhá deset metrů, široká šest metrů a vyčnívající sotva tři metry nad hladinu oceánu, to bylo vše, co zbylo z ostrova zaplaveného mořem. To bylo vše, co zůstalo ze skal Žulového domu. Žulová stěna se rozvalila a zřítila. Jen kus skály z velkého sálu vytvořil toto malé skalisko. Vše ostatní zmizelo v propasti: vrchol Franklinovy hory, roztržený výbuchem, lávové čelisti Žraloci zátoky, planina Výhledu, ostrůvek Spásy, žulové skály Balónového přístavu, čedičové útvary Dakkarovy hrobky i dlouhý Hadí poloostrov, tak vzdálený od sopečného centra. Z Lincolnova ostrova zbylo jen úzké skalisko, které se stalo posledním útočištěm kolonistů a jejich psa Topa. V katastrofě zahynula všechna zvířata, všichni ptáci i ostatní představitelé ostrovní fauny. Vše bylo rozdrceno a utopeno. Bohužel i nešťastný Jup našel smrt v některé skalní puklině.

Jestliže byli zachráněni Cyrus Smith, Gedeon Spilett, Harbert, Pencroff, Nab a Ayrton, stalo

se tak proto, že byli v době výbuchu všichni pod stanem. Se stanem byli také vrženi do moře v okamžiku, kdy kolem nich padaly na všech stranách zbytky ostrova do moře. Když se

dostali na hladinu, spatřili několik desítek metrů před sebou malé skalisko. Hned k němu všichni zamířili a vystoupili na ně. Na tomto holém skalisku žili devět dní. Trochu zásob ze Žulového domu, které k nim vlny zanesly, a trochu měkké dešťové vody, zachycené ve skalní prohlubni, to byla jejich jediná potrava. Jejich poslední naděje, jejich loď, byla rozbita. Své skalisko nemohli opustit. Ani oheň si nemohli rozdělat. Byli odsouzeni k smrti.

Toho dne, 18. března, měli už jen na dva dny jídla, ač si brali jen nejmenší denní dávky. Všechna věda a všechny jejich zkušenosti jim teď nebyly nic platné. Byli vydáni napospas náhodě.

Cyrus Smith byl klidný. Gedeon Spilett byl rozčilen a Pencroff propadl temnému vzteku, s nímž přecházel po

úzkém skalisku. Harbert neopouštěl inženýra a díval se na něho tak, jako by od něho očekával pomoc, kterou mu však inženýr už nabídnout nemohl. Nab s Ayrtonem se smířili s osudem.

„Ach, ta bída, ta bída!“ opakoval stále Pencroff.

„Kdybychom měli aspoň ořechovou skořápku, která by nás zanesla na ostrov Tábor! Ale nemáme nic, zhola nic!“

„Kapitán Nemo učinil to nejlepší, že zemřel,“ řekl Nab.

V dalších pěti dnech jedli Cyrus Smith a jeho druhové s největší šetrností jen takové dávky, aby nezemřeli hladem. Všichni strašně zeslábli. Harbert a Nab počali dokonce blouznit. Mohli si v této situaci uchovat ještě zbytky naděje? Ne! Jakou naději mohli vůbec mít? Že k útesu připluje nějaká loď? Ze zkušenosti věděli, že lodi těmito místy Tichého oceánu neplují. Mohli snad počítat s osudově náhodným příjezdem skotské jachty, která by právě teď plula na Tábor pro Ayrtona? To nebylo pravděpodobné.

Ne! Nemohli mít už žádnou naději na záchranu. Na této skále je čeká strašná smrt hladem a žízní. Už teď leželi na skalisku jako bez života, nevnímajíce, co se kolem nich

děje. Jen Ayrton s nadlidským úsilím zdvihal ještě hlavu a vrhal zoufalé pohledy do vodní pouště.

Ale ráno 24. března se Ayrtonovy paže náhle zvedly k jednomu bodu na obzoru. Vrávorající nešťastník si napřed klekl, pak vstal a ostatním kolonistům se zdálo, že dává rukou někomu znamení…

V dohledu se objevila loď!

Tato loď neplula oceánem jen náhodou. Byla to parní jachta, která mířila přímo ke skalisku. Kolonisté ji mohli pozorovat už několik hodin, kdyby byli mohli vůbec něco pozorovat.

„Duncan!“ zašeptal Ayrton — a omdlel.

Když Cyrus Smith a jeho druzi nabyli díky všemožné péči vědomí, leželi všichni v kajutě parní jachty, nechápajíce, jak unikli smrti. Jediné Ayrtonovo slovo jim vše vysvětlilo: „Duncan.“

„Duncan!“ opakoval Cyrus Smith.

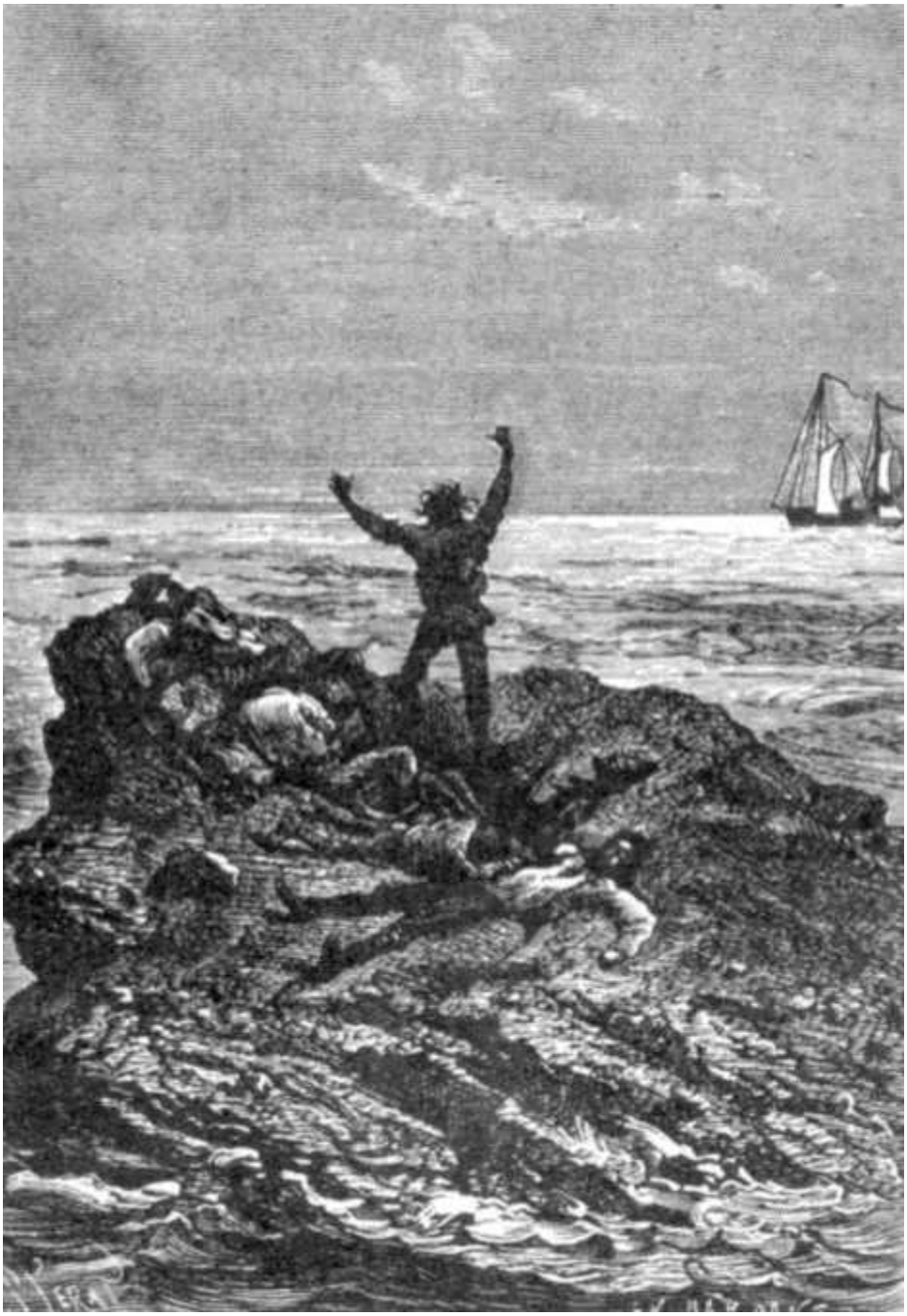

Byl to opravdu Duncan, jachta lorda Glenarvana, řízená Robertem, synem kapitána Granta. Glenarvan poslal Roberta na ostrov Tábor pro Ayrtona, aby ho po dvanáctiletém vyhnanství dopravil do vlasti… Tak byli

kolonisté zachráněni a vraceli se domů.

„Kapitáne Roberte," ptal se Cyrus Smith,

„kdo vám vnukl myšlenku plout tři sta kilometrů na severovýchod, když jste marně hledal

Ayrtona na Táboru?"

„Pane Smithi," odpověděl Robert Grant,

„musel jsem plout nejen pro Ayrtona, ale i pro vás."

„Pro mé druhy a pro mne?"

„Ano! Na Lincolnův ostrov!"

„Na Lincolnův ostrov?" zvolali v největším údivu všichni kolonisté.

„Jak jste mohl vědět o Lincolnově ostrově ?" ptal se dál Cyrus Smith.

„Vždyť není zakreslen na žádné mapě Tichého oceánu!"

„Dověděl jsem se to ze zprávy, kterou jste nechali na ostrově Táboru," odpověděl Robert Grant.

„Ze zprávy?" zvolal Gedeon Spilett.

„Ano. Tady je!" A Robert Grant podal inženýrovi papír s

udáním šířky i délky Lincolnova ostrova, „nového bydliště Ayrtona a pěti amerických trosečníků“.

„Kapitán Nemo!“ řekl Cyrus Smith po přečtení listiny, jejíž rukopis byl shodný s rukopisem vzkazu nalezeného v chatě ohrady.

„Ach!“ vzdychl si Pencroff.

„To byl tedy on, kdo si vypůjčil Bonaventuru a odvážil se s ní plout až na ostrov Tábor!“

„Aby tam nechal zprávu!“ dodal Harbert.

„Měl jsem pravdu, když jsem říkal, že nám kapitán Nemo prokazuje služby ještě po smrti!“ řekl Cyrus Smith.

„Přátelé,“ řekl Cyrus Smith hluboce dojatým hlasem, „nikdy nezapomeneme na našeho zachránce, na kapitána Nema!“

Kolonisté při inženýrových slovech smekli a všichni šeptali kapitánovo jméno.V tomto okamžiku přistoupil ke Smithovi Ayrton a zeptal se ho:

„Kam mám dát tu skříňku?“

Byla to skříňka, kterou s nasazením života zachránil v

okamžiku, kdy ostrov mizel pod vodou, a kterou teď inženýrovi odevzdával.

„Ayrtone, Ayrtone!“ zašeptal dojatý inženýr. Pak se obrátil k Robertu Grantovi:

„Pane kapitáne, nechali jste na ostrově velkého viníka, ale našli jste muže, kterého utrpení udělalo čestným člověkem a kterému teď s hrdostí mohu stisknout ruku.“

Pak byl Robert Grant zasvěcen do celého podivného příběhu kapitána Nema a kolonistů Lincolnova ostrova. Po zakreslení skaliska, které bude napříště označeno na všech mapách Tichého oceánu, dal Robert rozkaz k odplutí. Za čtrnáct dní vystoupili kolonisté na americký břeh, kde našli svou vlast v míru. Strašná válka, která přinesla vítězství právu a spravedlnosti, byla už dávno skončena. Větší část bohatství odkázaného ve skříňce kapitánem Nemem kolonistům Lincolnova ostrova byla věnována na koupi velkého území ve státě Iowa. Nejkrásnější perlu poslali kolonisté ženě lorda Glenarvana jménem trosečníků zachráněných Duncanem.

Do zakoupeného území pozvali kolonisté k práci, to jest ke

štěstí a k blahobytu, všechny, jimž chtěli nabídnout pohostinství Lincolnova ostrova. Založili tam velkou kolonii a dali jí jméno ostrova, který zmizel v Tichém oceánu. Místní řeku nazvali řekou Díků, malou horu Franklinovou horou, jezírko Grantovým jezerem a nevelký les lesem Divokého západu. Byl to tedy ostrov na pevnině. Pod důmyslným řízením inženýra i jeho druhů se tam všem výborně dařilo. Nechyběl tam nikdo z bývalých kolonistů, protože si všichni přísahali, že budou žít společně. Nab byl vždy tam, kde Cyrus Smith, Ayrton byl připraven obětovat se při jakékoli příležitosti, z Pencroffa se stal zanícený zemědělec a Harbert dokončoval pod vedením Cyruse Smithe a Gedeona Spiletta svá studia. Gedeon Spilett tam založil časopis Nový lincolnský hlasatel, z něhož se stal nejlépe vedený časopis na světě.

Tam také přijali kolonisté několikrát návštěvu lady Glenarvanové, kapitána Johna Manglese i jeho ženy, sestry Roberta Granta, návštěvu Roberta samotného, majora Mac Nabbse a všech ostatních, kteří byli účastníky příhod kapitána Granta a kapitána Nema. Tak všichni šťastně žili, svorni v přítomnosti tak, jak byli svorni v minulosti. Nikdy

však nezapomněli na onen ostrov, na který byli vrženi jako nazí ubožáci, který jim po čtyři roky dával vše, co potřebovali, a z něhož teď zbylo jen malé žulové skalisko, omývané vodami Tichého oceánu. A toto skalisko bylo zároveň i hrobem muže, který si kdysi říkal kapitán Nemo.

Konec třetího a posledního dílu.

Digitalizace: Thyronx

thyronx@seznam.cz